

NORTHERN CAPE PROVINCE

PROFENSI YA KAPA-BOKONE



NOORD-KAAP PROVINSIE

IPHONDO LOMNTLA KOLONI

EXTRAORDINARY • BUITENGEWONE

Provincial Gazette
Kasete ya Profensi

iGazethi YePhondo
Provinsiale Koerant

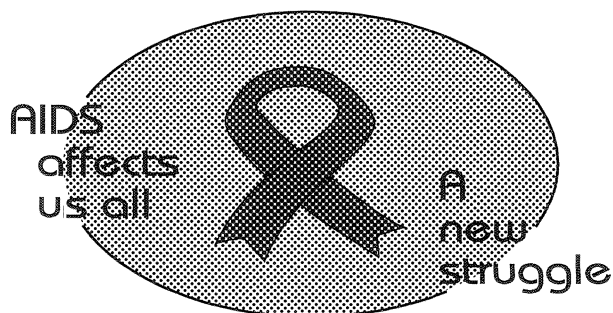
Vol. 19

KIMBERLEY, 12 DECEMBER 2012
DESEMBER

No. 1652

PART 1 OF 2

We all have the power to prevent AIDS



Prevention is the cure

**AIDS
HELPLINE**

0800 012 322

DEPARTMENT OF HEALTH

N.B. The Government Printing Works will not be held responsible for the quality of "Hard Copies" or "Electronic Files" submitted for publication purposes



CONTENTS • INHOUD

No.		Page No.	Gazette No.
GENERAL NOTICE			
102	Local Government: Municipal Systems Act (32/2000): //Khara Hais Municipality: Public Notice: Enactment of By-laws	3	1652
	Advertising Signs By-law, 2012	4	1652
	Cemeteries By-law, 2012	7	1652
	Caravan Parks By-law, 2012	26	1652
	Health Nuisances By-law, 2012	29	1652
	Tariffs, Credit Control and Debt Collection By-law, 2012	35	1652
	Fireworks By-law, 2012	36	1652
	Keeping Animals, Poultry and Bees Control By-law, 2012	38	1652
	Accommodation Establishment By-law, 2012	48	1652
	Keeping of Dogs Control By-law, 2012	50	1652
	Fire Brigade By-law, 2012	54	1652
	Creches By-law, 2012	62	1652
	Standing Orders By-law, 2012	69	1652
	Municipal Taxi Ranks By-law, 2012	91	1652
	Water Services By-law, 2012	96	1652
	Swimming Pool By-law, 2012	163	1652
	Aerial Systems By-law, 2012	166	1652
	Street Trading Control By-law, 2012	168	1652
	Electricity By-law, 2012	178	1652
	Municipal Commonage By-law, 2012	208	1652
	Swimming Pool By-law, 2012	215	1652
	Refuse Removal By-law, 2012	217	1652
	Law Enforcement By-law, 2012	231	1652
	Barber, Hairdresser, Beautician, Body Piercer or Tattooist By-law, 2012	240	1652
ALGEMENE KENNISGEWING			
102	Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels (32/2000): //Khara Hais Munisipaliteit: Openbare Kennisgewing:		
	Saamvatting van verordeninge	246	1652
	Verordening op die Beheer oor Advertensietekens en Ontsiering van Voorkante van Strate, 2012	247	1652
	Verordening op Begraafplase, 2012	251	1652
	Karavaanparkverordening, 2012	271	1652
	Verordening op Gesondheidsoorlaste, 2012	274	1652
	Verordening op Tariewe, Kredietbeheer en Skuldinvordering, 2012	281	1652
	Verordening op Vuurwerke, 2012	282	1652
	Verordening op die Beheer oor Aanhouding van Diere, Pluimvee en Bye, 2012	285	1652
	Verordening op die Beheer van Akkommodasie-instellings, 2012	296	1652
	Verordening op Beheer oor Aanhouding van Honde, 2012	298	1652
	Brandweerverordening, 2012	303	1652
	Verordening insake Kinderbewaarplesse, 2012	311	1652
	Reglement van Orde Verordening, 2012	319	1652
	Munisipale Taxistaanplek Verordening, 2012	341	1652
	Waterdiensverordening, 2012	347	1652
	Verordening op die Beheer van Openbare Swembaddens en Spa-baddens, 2012	416	1652
	Verordening op Torings vir Sellulêre Kommunikasie, 2012	419	1652
	Verordening op die Beheer van Straathandel, 2012	421	1652
	Elektrisiteitsverordening, 2012	431	1652
	Verordening op die Munisipale Meent, 2012	462	1652
	Swembadverordening, 2012	469	1652
	Verordening op die Verwydering van Afvalstowwe, 2012	471	1652
	Verordening op Wetstoepassing, 2012	486	1652
	Verordening op die Beheer oor die Barbier, Haarkappers, Skoonheidsdeskundiges, Lyfpremiers en Tatoeëerders, 2012	495	1652

GENERAL NOTICE ALGEMENE KENNISGEWING

NOTICE 102 OF 2012

//KHARA HAIS MUNICIPALITY

PUBLIC NOTICE: ENACTMENT OF BY-LAWS.

Members of the public are herewith notified in terms of Chapter 4 of the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act 32 of 2000) that the municipality has approved the following By-Laws for application in the jurisdiction area of //Khara Hais Municipality. Advertising signs; Cemeteries; Caravan parks; Health nuisances; Tariffs, Credit Control and Debt collection; Fireworks; Animals; Accommodation; Dog control; Fire brigade; Creches; Standing orders; Taxi ranks; Water supply; Swimming pool; Aerial system; Street trading; Electricity; Municipal Commonage; Municipal Swimming pools; Refuse Removal; Law enforcement; Barbers and hairdresser. The enactment, promulgation and application of these By-Laws are mandated in terms of Section 156(2) of the Constitution of the Republic of South Africa, 1996 and in terms of Section 11 of the Local Government: Municipal System Act, 2000 (Act 32 of 2000)

Members of the public are also herewith notified in terms of Section 13(b) of the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act 32 of 2000) that the By-Laws takes effect on the date of publication thereof in the Provincial Gazette.

MUNICIPAL MANAGER

ADVERTISING SIGNS; 2012

By law 1, 2012

BY-LAWS

To provide for the control of advertising signs and the prohibition of disfigurement of the fronts or frontages of streets in the //Khara Hais Municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais Municipality, as follows:-

DEFINITIONS

1. In this by-law, unless the context indicate otherwise, the following words and expressions have the meanings hereby assigned to them:

“council” means the Municipal Council of Upington;

“facade” means the gable at the main entrance to a building;

“person” also includes corporate body and ant reference to the male gender includes the female gender and vice versa;

“prescribed form” means an application form to erect advertisements obtainable from the Town Planning Section;

“prescribed fees” means the fees as from time to time determined by the Council;

“Schedule” means the document South African Manuel for Outdoor Advertising Control (SAMOAC) as amended.

INTERPRETING OF UNSPECIFIED REFERENCES

2. Reference in this by-law to sections, tables or schedule shall, unless otherwise stated, be deemed to be references to the sections, tables and schedules in this by-law.

APPLICATION

3. This by-law is subject to the provisions of the Advertising on Roads and Ribbon Development Act, 1940 (Act No.21 of 1940), and any regulations promulgated in terms of the said Act.

ADMINISTRATION AND GENERAL EXEMPTIONS

4. This by-law shall not apply to signs as defined in paragraph 1.1.1 on page 6 of the schedule (SAMOAC) as amended.

APPLICATION FOR AUTHORISATION

5. (1) Unless the content indicate otherwise, no person shall. Without the prior written permission of the Council and on payment of the prescribed fees, erect or display an outdoor sign or permit it to be erected or displayed.
- (2) Council may if any sign is being displayed, for which no permission has been granted by the Council, or for which the permission has expired, or which does not comply with the specifications supplied as required by subsection 5(1), serve a written notice under the hand of the Municipal Manager or his delegate upon the applicant in which he is ordered, within a specified period, to remove, repair or alter such sign, or alter the manner or place or circumstances in which it is displayed or act in the manner as prescribed in the notice.
- (3) If a person to whom a notice has been served in terms of subsection 5(1) fails to comply with any direction contained in such notice within the specified period therein, the Council may at any time, thereafter, give effect thereto and evoke any permission it may have given in respect of such sign and recover the costs of such action from the person upon whom the notice in question was served unless such person proves that he did not display the sign.
- (4) No prescribed fees are payable in respect of an outdoor sign-
- (i) which merely discloses the name of a building and the name and nature of any professional, business or other undertaking carried on therein or the name of the owner or manager of such professional, business or other undertaking;
- (ii) which merely contains directions regarding the location of the entrance of a building, or of the box office (if any) in a building, or information regarding the programme of any performance or entertainment being given or to be given in such building, or any other information of a similar nature.
- (5) **No compensation shall be payable by the Council to any person due to any action instituted in terms of subsection 5(3).**

APPLICATION FOR LICENCE OR OTHER WRITTEN PERMISSION

6. (1) (a) An application for the permission of the Council, as envisaged in section 5 (1), must be submitted on the prescribed form.
- (b) The prior written consent of the owner of the site where the proposed advertisement is to be erected, altered or displayed must be obtained.
- (2) The following information must accompany an application as envisaged in section 5 (1):
- (a)(i) the dimensions and mass of such sign;
- (ii) its location or proposed location on a building or other supporting structure;
- (iii) the materials of construction;
- (iv) the name and address of the contractor erecting the sign;
- (v) the name and address of the manufacturer; and
- (vi) if applicable, the number of electric lights and electrical details in regard thereto.
- (b)(i) A block plan indicating the position of such sign on the site, drawn to a scale of 1:500;
- (ii) full detail drawings on one of the following scales: 1:25, 1:20, 1:10, 1:5 or 1:1; and
- (iii) an elevation showing such sign in relation to the façade.

- (3) The Council may refuse or grant such application subject to condition that are not inconsistent with the provisions of this By-Law, the schedule or any other applicable legislation.

EXISTING SIGNS

7. This by-law shall not be applicable to existing contracts regarding the erecting of advertising signs, entered into prior to the adoption of this by-law.

CONSTRUCTION OF SIGNS

8. The applicant when erecting the sign, must ensure that the requirements, as set out in the schedule, are met.

MAINTENANCE SIGNS

9. The owner of premises upon which a sign is erected or displayed and the applicant, shall be jointly and separately responsible for the maintenance of such sign as provided for in paragraph 2.4.1 and 2.4.2 of the Schedule

PROHIBITION OR RESTRICTION IN AREAS UNDER SPECIAL CONTROL

10. The Council must take into consideration the areas of special control, as envisaged in paragraph 2.3 of the Schedule, when dealing with applications in terms of section 6 (3).

PROHIBITED TOKENS

11. Signs, contrary to the provisions, as set out in paragraph 2.4.1.3 of the Schedule, shall under no circumstances be displayed.

PENALTIES

12. (1) Any person contravening any provisions of this by-law shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding R1 000 (one thousand) rands or imprisonment for a period not exceeding 6 (six) months or a subsequent conviction to an additional fine not exceeding R50 (fifty) rands or additional imprisonment for a period not exceeding 10 (ten) days or to both such additional fine and imprisonment.

SHORT TITLE

13. This By-law is called the Advertising Signs By-law, 2012.

CEMETERIES BY-LAW, 2012

By-law No. 2, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment and management of cemeteries in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

TABLE OF CONTENTS

**CHAPTER 1
Interpretation**

1. Definitions

**CHAPTER 2
Establishment and management of cemeteries**

2. Establishment of cemeteries
3. Official hours
4. Register
5. Numbering of graves
6. Reservation of graves and niches in municipal cemeteries
7. Transfer of reserved rights
8. Number of corpses in a single grave in a municipal cemetery

**CHAPTER 3
Burials**

9. Application for a burial
10. Burial of a corpse
11. Burial of ashes
12. Burial of a cadaver
13. Persons dying outside the Municipality
14. Measurements of graves

**CHAPTER 4
Cremation**

15. Cremation

**CHAPTER 5
Exhumation**

16. Exhumation from a municipal cemetery

CHAPTER 6
Memorial work

- 17. Memorial work
- 18. Graves supplies with a berm

CHAPTER 7
Maintenance

- 19. Maintenance of graves

CHAPTER 8
General conduct in municipal cemeteries

- 20. General conduct in municipal cemeteries

CHAPTER 9
Private cemeteries

- 21. Establishment of private cemeteries
- 22. Application to establish private cemeteries
- 23. Record of private cemeteries to be kept by the Municipality
- 24. Land on which a private cemetery has been established may be used for burials only
- 25. Exhumation of corpses from private cemeteries

CHAPTER 10
Miscellaneous

- 26. Injuries and damages
- 27. Firearms and traditional weapons
- 28. Penalty clause and expenses
- 29. Short title

CHAPTER 1
Interpretation**Definitions**

- 1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**adult**” (where the word is used to describe a corpse) means the corpse of a person 9 years of age or older;

“**ashes**” means the remains of a corpse after it has been cremated;

“**building control officer**” means any person appointed or deemed to be appointed as building control officer by the Municipality in terms of section 5 of the National Building Regulations and Building Standards Act, 1977 (Act No. 103 of 1977);

“**burial**” means burial in earth or any other method of disposal of a corpse, ashes or a cadaver in the manner provided for in this By-law;

"burial order" means an order issued in terms of the provisions of the Births and Deaths Registration Act, 1992 (Act No. 51 of 1992) authorising a burial;

"caretaker" means the officer appointed by the Municipality to supervise and control a municipal cemetery or municipal cemeteries, and his or her delegates;

"cemetery" means land or part thereof, including the buildings and works thereon, duly set aside and reserved for the purpose of burials and shall include a columbarium;

"child" (where the word is used to describe a corpse) means the corpse of a person younger than 9 years of age;

"columbarium" means a memorial wall or a wall of remembrance provided by the owner of a cemetery for the burial of ashes;

"corpse" means any dead human body, including the body of a stillborn child;

"developed area" means that portion of the area of jurisdiction of the Municipality which –

- (a) has by actual survey been subdivided into erven;
- (b) is surrounded by surveyed erven; or
- (c) is an informal settlement;

"grave" means a piece of land in a cemetery laid out, prepared and used for a burial;

"holder" means a person to whom a reservation certificate for a specific grave in a municipal cemetery has been issued in terms of section 6 or a law repealed by section 29;

"Medical Officer of Health" means the officer appointed by the Municipality from time to time in such position and his or her delegates;

"memorial work" means any headstone, monument, inscription or other similar work or portion thereof erected or intended to be erected upon a grave or a columbarium;

"municipal cemetery" means a cemetery that is owned and controlled by the Municipality and made available for public use from time to time;

"Municipality" means the //Khara Hais municipality;

"Municipal Manager" means the person appointed in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

"niche" means the cavity in a columbarium provided for the burial of ashes;

"plaque" means a tablet erected on the columbarium for identification purposes;

“prescribed fees” means the fees as determined from time to time by the Municipality;

“private cemetery” means a cemetery situated –

- (a) inside the area of jurisdiction of the Municipality; and
- (b) outside a developed area, not owned and controlled by the Municipality, made available from time to time by the owner thereof for private use and shall include a single grave;

“resident” means a person who at the time of his or her death, was ordinarily resident within the Municipality or under law liable for the payment of assessment rates, rent, service charges or levies to the Municipality;

“responsible person” means the nearest surviving relative of the deceased person or a person authorised by such relative, or if the caretaker is satisfied that such person does not exist or that the signature of such relative or authorised person cannot be obtained timeously for the purpose of completing the necessary application forms, another person who satisfies the caretaker as to his or her identity, interest in the burial, capacity to pay the prescribed fees and to comply with the applicable provisions of this By-law; and

“stillborn” in relation to a child, means that it had at least 26 weeks of intra-uterine existence, but showed no sign of life after complete birth.

CHAPTER 2

Establishment and management of cemeteries

Establishment of cemeteries

- 2. (1) The Municipality may from time to time set aside and reserve suitable municipal land within the Municipality for the establishment and management of a municipal cemetery.
- (2) The Municipality may, in accordance with the provisions of Chapter 9, consider and approve an application for the establishment and maintaining of a private cemetery or a private columbarium on private land.
- (3) A cemetery established under a law repealed by this By-law, or that otherwise existed when this By-law came into operation, shall be deemed to be established under this section.
- (4) The Municipality may set aside, reserve and demarcate within a municipal cemetery, in accordance with an approved layout plan, such areas as the Municipality may deem expedient for exclusive use by the members of a particular religion or denomination, or for the burial of adults, children, members of security forces or war heroes, or for the creation and management of –

- (a) a berm section where memorial work of a restricted size may be erected only on a concrete base provided by the Municipality at the top or bottom end of a grave, while the top surface of the grave is levelled;
 - (b) a monumental section where memorial work erected shall cover the entire grave area;
 - (c) a semi-monumental section where memorial work, without a restriction on the size, may be erected only on a concrete base at the top end of a grave, which base will not be provided by the Municipality;
 - (d) a natural-grass section where the surface of graves are levelled and identified by numbers affixed on top of the graves in such a way that a lawnmower can be used to cut the natural grass without damaging the numbers;
 - (e) a traditional section where the surface of graves are levelled and memorial work does not have to cover the entire grave area, and may be erected on graves that are not supplied with a concrete base as required in the berm section;
 - (f) a columbarium section where ashes may be buried in a niche in a memorial wall or wall of remembrance provided by the Municipality.
- (5) The setting aside, reservation and demarcation mentioned in subsection 2(4) above shall not be executed in a matter constituting unfair discrimination.

Official hours

- 3.
- (1) The municipal cemetery and the office of the caretaker shall be open during the hours as determined by the Municipality and the cemetery office of the caretaker shall be open from Monday to Friday.
 - (2) Burials in a municipal cemetery shall take place on the days and during the hours determined by the Municipality.
 - (3) The Municipality has the right to close a municipal cemetery or any portion thereof to the public for such periods and for such reasons as the Municipality may deem fit.
 - (4) No person shall be or remain in a municipal cemetery or part thereof before or after the official hours as determined by the Municipality or during any period when it is closed for the public, without the permission of the caretaker.

Register

4. A register of graves and burials shall be kept by the caretaker of a municipal cemetery and such register shall be completed as far as possible immediately after a burial has taken place, with reference to the prescribed particulars contained in the burial order concerned.

Numbering of graves

5. (1) All graves in a municipal cemetery that are occupied or for which a burial has been authorised in terms of the provisions of section 9, shall be numbered by the Municipality.
- (2) The number shall be affixed to the grave and indicated on a plan to be kept available in the caretaker's office.

Reservation of graves and niches in municipal cemeteries

6. (1) Any person who wishes to reserve a specific grave for future use in a municipal cemetery, must apply to the caretaker of that cemetery and such application must –
- (a) be done in writing on the form provided by the Municipality; and
- (b) be accompanied by the prescribed fees.
- (2) The Municipality may grant or refuse the application.
- (3) If the application is granted, the Municipality must issue a reservation certificate to the applicant setting out the conditions subject to which the certificate is issued.
- (4) If the Municipality refuses the application, it must set out its reasons for such refusal in writing, and return the fees referred to in subsection (1)(b) to the applicant.
- (5) The reservation of a grave made and recorded in the official records of the Municipality in terms of a previous law, shall be deemed to be done under this section.
- (6) The provisions of subsections (1) to (5) shall apply *mutatis mutandis* in respect of the reservation of a specific niche in a municipal columbarium.

Transfer of reserved rights

7. (1) A reserved right as contemplated in section 6 may not be transferred without the prior written approval of the Municipality.
- (2) Application to transfer such right shall be made to the caretaker in writing by completing and submitting a prescribed application form.
- (3) If the application is granted, a certificate shall be issued in favour of the transferee who will become the holder.

- (4) The reserved right may be cancelled on request of the holder and if the request is approved by the Municipality, the amount paid by the holder (if any), minus 10 % administration fees, will be refunded to the holder.

Number of corpses in a single grave in a municipal cemetery

- 8. (1) Only one corpse may be buried in a grave with measurements as contemplated in section 14(1) or (2).
- (2) Only two corpses may be buried in a grave with measurements as set out in section 14(4): Provided that application for the burial of two corpses has been made to the caretaker in writing by submitting an application mentioned in section 9(1) before the first corpse is buried.
- (3) After the reopening of a grave for the purpose of the burial of a second corpse as mentioned in subsection (2) in that grave, a layer of soil of at least 150 mm must be left undisturbed on top of the coffin, and in no instance may the lid of the second coffin be nearer than 900 mm measured from the natural surrounding surface.
- (4) If on reopening any grave, the soil is found by the Medical Officer of Health to be offensive or dangerous to the general health of people, the situation shall be handled in consultation with the Medical Officer of Health.

**CHAPTER 3
Burials**

Application for a burial

- 9. (1) Application for permission for a burial in a municipal cemetery shall be made to the caretaker on the prescribed application form and such application shall be accompanied by –
 - (a) the prescribe burial order;
 - (b) the prescribed fees; and
 - (c) a reservation certificate, where applicable.
- (2) No person shall, without the prior written permission of the Municipality, execute, cause or allow a burial, including the burial of ashes or a cadaver, in any other place in the Municipality than in a municipal cemetery.
- (3) An application for permission for a burial must be submitted to the caretaker of a municipal cemetery at least 24 working hours prior to the planned burial, failing which the caretaker may refuse the application.

- (4) No person shall execute a burial or cause or allow a burial to be executed in a municipal cemetery, unless written approval for the burial has been obtained, a specific grave has been allocated for the purpose of the burial and a date and time for the burial has been arranged with the caretaker.
- (5) In allocating a date and time for a burial, the caretaker shall have regard to the customs of the deceased's relatives and their religion or church affiliation.
- (6) The allocation of a specific grave is the responsibility and in the sole discretion of the caretaker and a burial shall be executed only in a grave allocated by him or her: Provided that in allocating a grave the caretaker shall as far as practicable allow the responsible person access to a plan of the cemetery showing the various sections, and allow him or her to select the section of his or her choice, but not the individual grave of his or her choice.
- (7) The Municipality may allow in its discretion a burial without payment of the prescribed fees in a part of a municipal cemetery set aside for such purposes and in such manner as it may deem fit.
- (8) Notice of cancellation or postponement of a burial must be submitted to the caretaker at least 4 working hours before the time set for the burial.
- (9) The granting of permission for a burial and the allocation of a specific grave in a cemetery, does not give the applicant, the responsible person or any other person any right in respect of such grave other than to bury a corpse in the grave.

Burial of a corpse

- 10. (1) No grave in a municipal cemetery shall be provided by the caretaker.
- (2) There shall be at least 1200 mm of soil between the top of an adult coffin and the ground surface, and at least 900 mm of soil between the top of a child coffin and the ground surface.
- (3) All corpses shall be placed in a coffin for the burial thereof, except as provided by a particular religion.
- (4) No person shall, without the prior permission of the caretaker, conduct any religious ceremony or service according to the rites of one denomination in any portion of a municipal cemetery reserved by the Municipality in terms of the provisions of section 2(4) for the use of some other denomination.
- (5) No person shall permit any hearse in a municipal cemetery to leave the roads provided, and every hearse shall leave the cemetery as soon as possible after the funeral for which it was engaged.
- (6) Every person taking part in any funeral procession or ceremony shall comply with the directions of the caretaker as to the route to be taken within the municipal cemetery.

- (7) No person shall convey, or expose a corpse or any part thereof, in an unseemly manner in any street, cemetery or public space.
- (8) Every application and every document relating to a burial in a municipal cemetery shall be marked with a number corresponding to the number in the register referred to in section 4 and shall be filed and preserved by the Municipality for a period of not less than ten years.

Burial of ashes in municipal cemeteries

- 11. (1) Ashes may be buried in a municipal cemetery.
- (2) No person shall execute a burial or cause a burial of ashes to be executed in a municipal cemetery, unless written approval for the burial has been obtained, a specific grave or niche has been allocated for the purposes of the burial and a date and time for the burial has been arranged with the caretaker of the municipal cemetery.
- (3) Application for the burial of ashes for definite periods or in perpetuity, or for the provision of memorial tablets of approved material to be fixed on the building, columbarium or other facility, shall be made to the caretaker of the municipal cemetery on the prescribed application form.
- (4) Subject to section 6, niches shall be allocated by the caretaker of the municipal cemetery strictly in the order in which the applications therefor are received.
- (5) An application for permission for a burial must be submitted at least 24 working hours prior to the planned burial, failing which the caretaker of the municipal cemetery may refuse the application.
- (6) An urn or casket containing ashes that has been deposited in a building, columbarium or other facility of the Municipality, shall not be removed without the caretaker's prior written consent.
- (7) Every niche containing ashes shall be sealed by a tablet approved by the Municipality and shall only be opened for the purpose of withdrawing an urn or casket contained therein for disposal elsewhere, or for the purpose of depositing an additional urn or casket therein whereafter it shall once again be sealed.
- (8) Application for the opening of a niche shall be made to the caretaker of the municipal cemetery on the prescribed application form.
- (9) No person shall introduce any material into the columbarium for the purpose of constructing or erecting any memorial work therein, unless and until –
 - (a) approval for the burial has been obtained in terms of the provisions of section 9;

- (b) approval for the erection of the memorial work has been obtained in terms of the provisions of section 17(1); and
 - (c) the prescribed fees have been paid.
- (10) Any person engaged upon any work on the columbarium, shall execute such work to the satisfaction of the caretaker, and such work shall be undertaken during the official hours of the caretaker as set out in section 3.
 - (11) No permanent wreaths, sprays, flowers or floral tributes may be placed in or on a columbarium.
 - (12) The columbarium may be visited daily during the official hours set out in section 3.
 - (13) Plaques shall be made of material approved by the Municipality and shall be affixed simultaneously with the placing of the ashes and within 30 days of the obtaining of the consent.

Burial of a cadaver

- 12. The remains of a corpse used at an educational institution for the education of students, generally known as a cadaver, may be buried in one coffin and two such coffins containing cadavers may be buried in an extra deep grave as contemplated in section 14(4): Provided that a coffin does not exceed the average body weight of 70 kg, and furthermore, that the grave is readjusted to the prescribed depth and measurements.

Persons dying outside the area of the Municipality

- 13. The provisions of this By-law shall apply *mutatis mutandis* to any burial in a cemetery of a person who has died outside the Municipality.

Measurements of graves

- 14.
 - (1) The excavation of a grave for a person 9 years of age or older shall be at least 1800 mm deep, 2300 mm long and 750 mm wide.
 - (2) The excavation of a grave for a person younger than 9 years of age shall be at least 1300 mm deep, 1500 mm long and 750 mm wide.
 - (3) In the event that a grave of a greater depth, length and width than those specified above is required, an application in respect thereof, together with extra prescribed fees that are due, shall be made to the caretaker of the municipal cemetery, together with the application to obtain permission for a burial.
 - (4) The excavation of an extra deep grave for the burial of two corpses shall be at least 2400 mm deep, 2300 mm long and 750 mm wide.

- (5) Permitted deviation from measurements of graves shall be as follows:

Extra wide	2300 mm long 840 mm wide
Extra long	2530 mm long 760 mm wide
Rectangular small	2300 mm long 810 mm wide
Rectangular big	2400 mm long 900 mm wide
Brick-nogging	2500 mm long 1050 mm wide

- (6) The area of a rectangular grave for an adult shall be 1500 mm wide and 2600 mm long.
- (7) The area of a grave for an adult shall be 1210 mm wide and 2430 mm long.
- (8) The area of a grave for a child shall be 1210 mm wide and 1520 mm long, and if a coffin is too large, an adult grave shall be used.

CHAPTER 4 Cremation

Cremation

15. Cremation within the Municipality shall only take place in an approved crematorium established for that purpose, and in accordance with the provisions of the Cremation Ordinance, 1926 (Ordinance No. 6 of 1926).

CHAPTER 5 Exhumation

Exhumation from a municipal cemetery

16. (1) No person shall, without the written approval contemplated in section 3 of the Exhumation Ordinance, 1980 (Ordinance No. 12 of 1980), and then only after notifying the Municipality, exhume or cause or allow any corpse or the mortal remains of a corpse to be exhumed from a municipal cemetery.
- (2) Any person duly authorised to exhume a corpse as set out above, shall furnish such authority to the caretaker at least 8 working hours before the time proposed for the exhumation of such corpse, and shall at the same time pay the prescribed fees.
- (3) An exhumation and removal of any corpse from a municipal cemetery shall be made only in the presence of the caretaker or any authorised member of the cemetery personnel, accompanied by the funeral

undertaker and in accordance with the stipulated legislation applicable to exhumations and reburials.

- (4) A grave from which any corpse is to be removed shall, if required by the caretaker, be effectively screened from public view during the exhumation.
- (5) The person who applied for the exhumation of a corpse shall provide an acceptable receptacle for the remains and shall remove the remains after the exhumation.
- (6) No person shall be permitted to reopen a grave in a municipal cemetery, unless he or she has satisfied the caretaker that he or she is authorised thereto.
- (7) After the exhumation of a corpse and the removal of the remains from a municipal cemetery, all rights in the grave shall revert to the Municipality, and the reuse of the grave shall be done in consultation with the Medical Officer of Health.
- (8) If at any time and for whatever reason the exhumation and transfer of a corpse to another grave in a municipal cemetery shall become necessary, the Municipality may, after the relatives of the deceased person have been notified accordingly, exhume such body and transfer it to another grave.

CHAPTER 6

Memorial work

Memorial work

17.
 - (1) Application for the erection of memorial works shall be made to the caretaker of the municipal cemetery on the prescribed application form.
 - (2) The erection of a trellis around a grave is prohibited.
 - (3) No person shall bring or cause any material to be brought into any municipal cemetery for the purpose of the erection or construction of any memorial work, unless and until –
 - (a) approval for the burial has been obtained in terms of the provisions of section 9;
 - (b) approval for the erection of the memorial work has been obtained in terms of the provisions of subsection (1); and
 - (c) the prescribed fees have been paid.
 - (4) Graves of war heroes which are in the care of or maintained by the South African War Graves Board or by any other recognised body or by the government of any foreign country, shall upon application to the Municipality, be exempted from the requirement of payment of the prescribed fees.

- (5) The Municipality may refuse its consent for the erection of any proposed memorial work if the plan and specification thereof reveals that it will be of inferior quality or in any manner likely to disfigure a cemetery or which bears any inscription likely to cause offence to users of the municipal cemetery or to visitors thereto.
- (6) No person engaged upon any memorial work in a municipal cemetery shall at any time disturb any adjacent graves and on completion of such work he or she shall leave the grave and the cemetery in a clean and tidy condition and remove any building material or surplus ground therefrom.
- (7) A person engaged in the erection of a memorial work in a municipal cemetery, shall –
- (a) make arrangements beforehand with the caretaker with regard to the date and time of the intended erection;
 - (b) ensure that all separate parts of any memorial work other than masonry-construction are affixed by copper or galvanised iron dowel-pins of a length and thickness sufficient to ensure the permanent stability of the work;
 - (c) ensure that any part of such work which rests upon any stone or other foundation is fairly squared and pointed;
 - (d) ensure that the underside of every flat stone memorial and the base or landing of every headstone is set at least 50 mm below the natural level of the ground;
 - (e) ensure that all headstones are securely attached to their bases;
 - (f) ensure that flat stones consist of one solid piece in the case of all graves;
 - (g) ensure that all headstones consist of granite, marble, bronze or any other durable metal or stone approved by the Municipality;
 - (h) ensure that all curbing or memorial work on graves are erected on concrete foundations at least 150 mm wide and 200 mm deep;
 - (i) ensure that the sizes of monumental tombstones (all inclusive) are:

Single grave	2400 mm long 1070 mm wide
--------------	------------------------------

Child grave	1400 mm long 1000 mm wide
-------------	------------------------------

Double grave	2400 mm long 2400 mm wide;
--------------	-------------------------------

- (j) ensure that all curbs on larger graves than single graves shall be fixed on substantial concrete mats at the four corners and where joints occur;
 - (k) ensure that any concrete foundation on any grave, upon instruction of the Municipality, is reinforced where it is considered necessary owing to the weight of the memorial work.
- (8) No person shall erect any memorial work within a municipal cemetery, unless the number (if any) and section-letter of the grave upon which such work is to be erected, are engraved thereon in such a position that it will be legible at all times from a pathway, and, only with the consent of the family of the deceased, the name of the maker of such memorial work may be placed upon any footstone.
- (9) Memorial work shall be constructed and erected in a municipal cemetery only during the official office hours as contemplated in section 3.
- (10) No person shall fix or place any memorial work in a municipal cemetery during inclement weather or where the soil is in an unsuitable condition.
- (11) Every person carrying out work within a municipal cemetery shall under all circumstances comply with the directions of the caretaker.
- (12) The Municipality may, after due notice, at any time change or alter the position of any memorial work in any municipal cemetery: Provided that in any case where any memorial work has originally been placed in a certain position with the express consent of the caretaker, any alterations of such position in terms of the provisions of this By-law, shall be executed at the expense of the Municipality.

Graves supplied with a berm

- 18.
 - (1) Notwithstanding anything to the contrary contained in this By-law, a grave which is supplied with a berm shall be subject to the conditions set out in subsection (2).
 - (2)
 - (a) No kerbing shall be erected at such grave.
 - (b) The berm provided by the Municipality shall be 1200 mm long, 500 mm wide and 300 mm deep.
 - (c) The base of the memorial work to be erected on the berm of a single grave shall not be larger than 1000 mm long and 230 mm wide, and the memorial work, together with the base, may not be higher than 1200 mm from the ground surface.
 - (d) A memorial work shall not protrude beyond the base.

- (e) No object shall be placed and kept on any grave: Provided that a memorial work or a vase for flowers or foliage placed in the orifice provided in the berm, may be placed and kept on a grave until such time as the ground surface over the grave is levelled.

CHAPTER 7

Maintenance

Maintenance of graves

- 19. (1) (a) A memorial work erected upon a grave shall at all times be maintained in good order and condition by the responsible person.
- (b) Should any such work fall into a state of disrepair or constitute a danger or be a disfigurement of the municipal cemetery, the Municipality may by written notice addressed to the responsible person by registered post at his or her last known postal address, require of him or her to effect such repairs as may be considered necessary.
- (c) On failure to effect the required repairs within 1 month of the date of such notice, the Municipality may have the repairs effected or may have the memorial work removed as it deem fit and may recover the costs for such repairs or removal from the responsible person.
- (2) Unless otherwise provided for in this By-law, the Municipality shall be responsible for keeping municipal cemeteries in a neat and tidy condition.
- (3) Grass may be planted on a grave by family members of the deceased, subject to the directions of the caretaker: Provided that the Municipality shall maintain the grave, as part of the cemetery, at its own cost and in accordance with its own standards and programs.
- (4) (a) All memorial work which has been dismantled for purposes of a further burial, shall be re-erected or removed from the municipal cemetery within 2 months of the date of such dismantling.
- (b) On failure to do so, the Municipality shall be entitled to remove any such dismantled memorial work from the cemetery without further notice, and to recover the costs of such removal from the responsible person.
- (5) No person shall plant any tree, shrub, bush or any other plant on or in the vicinity of a grave.
- (6) The Municipality shall have the right to remove, trim or prune any plants which extend beyond the limits of any grave or which are untidy.

- (7) No person shall deposit any flowers, grass, weeds or other materials removed from a grave, on any other grave, roadway or any other place in the cemetery, except in the refuse bins intended for that purpose.

CHAPTER 8

General conduct in municipal cemeteries

General conduct in municipal cemeteries

20. (1) No person under the age of 12 years shall enter a municipal cemetery unless he or she is in the care of an adult or with the approval of the caretaker.
- (2) No person shall enter or leave any municipal cemetery, except through the gates provided for that purpose, nor shall any person enter any office or enclosed place in any cemetery, except on business or with the consent of the caretaker.
- (3) No person shall make a false statement or provide false information in an application or other form or document to be completed and submitted in terms of this By-law.
- (4) No person shall carry on any trade or hawking activity, or solicit any business, or exhibit, distribute or leave any business card or advertisement within any cemetery or on any public place within 30 m of the boundary of any municipal cemetery, except with the written approval of the Municipality and on such conditions as the Municipality may determine.
- (5) No person shall sit, stand or climb upon or over any tombstone, memorial work, gate, wall, fence or building in any municipal cemetery.
- (6) No person shall hold a demonstration of any kind in any municipal cemetery or allow or participate in such demonstration.
- (7) No person shall bring into or allow any animal to enter any municipal cemetery, and any animal found in a cemetery may be impounded.
- (8) Directives from the caretaker to ensure the orderly procession of the ceremony concerning the placement of structures, chairs, voice amplification equipment, volume and the type of music to be played, shall be adhered to.
- (9) No person shall within any municipal cemetery obstruct, resist or oppose the caretaker or any official of the Municipality, whilst acting in the course of his or her official duty, nor refuse to comply with any reasonable order or request of the caretaker or any official of the Municipality.
- (10) No person shall remove from the municipal cemetery any soil, sand or other substance or thing of a similar nature without the express permission of the caretaker.

- (11) No person shall wantonly or wilfully damage or cause to be damaged, nor shall any person mark, draw or erect any advertisement, bill or placard upon or in any manner deface any grave, tombstone, monument, wall, building, fence, path or other construction within any municipal cemetery.
- (12) No person shall bribe or try to bribe any employee in the service of the Municipality in regard to any matter in connection with a cemetery or burial, neither with money, gifts or any other benefit.
- (13) No person shall, except where expressly permitted by this By-law, or with the consent of the caretaker, disturb the soil, or plant or uproot any plant, shrub or flower, or in any way interfere with any grave or construction in any municipal cemetery.
- (14) No person shall play any game or take part in any sport, or discharge any firearm, except as a salute at a military funeral, or discharge any airgun or catapult within any municipal cemetery, or disturb or annoy any person present therein.
- (15) No musical instrument shall be played in a municipal cemetery without the consent of the caretaker.

CHAPTER 9

Private cemeteries

Establishment of private cemeteries

- 21. (1) The owner of land situated outside a developed area may, with the prior written permission of the Municipality, and subject to the conditions determined by the Municipality, establish a private cemetery on such land: Provided that a private cemetery consisting of a columbarium only, may also be established inside a developed area.
- (2) Any existing private cemetery shall be deemed to have been established in terms of subsection (1).
- (3) The owner of land on which a private cemetery is situated, shall be responsible for keeping such cemetery in a neat and tidy condition.

Application to establish private cemeteries

- 22. (1) The owner of land situated outside a developed area, desirous of establishing a private cemetery on such land, must –
 - (a) on the form provided by the Municipality, direct his or her application to the Municipal Manager;
 - (b) provide the Municipal Manager with a plan –
 - (i) indicating the location of the proposed private cemetery on the land concerned; and

- (ii) containing the detail layout of the proposed private cemetery, showing the exact location and number of each grave; and
 - (c) provide such further information as may be required by the Municipal Manager.
- (2) The Municipal Manager shall refer the application to the building control officer, who shall do, or cause to be done, an inspection of the land concerned and make a recommendation regarding the application to the Municipality.
- (3) After the Municipality has considered the recommendations of the building control officer, it shall -
 - (a) grant the permission contemplated in section 21(1); or
 - (b) refuse the application, stating its reasons for such refusal, and forthwith, in writing, notify the applicant accordingly.
- (4) The owner of land on which a private cemetery is deemed to have been established in terms of section 21(1) must, in respect of that cemetery, within a year after the commencement of this By-law, provide the Municipality with -
 - (a) the plan contemplated in subsection (1)(b); and
 - (b) a declaration stating the name of the deceased person buried in each grave if it is known to the owner.

Record of private cemeteries to be kept by the Municipality

23. (1) The Municipality must keep proper record of all private cemeteries, established or deemed to have been established, within its area of jurisdiction.
- (2) The Municipality must update the records of private cemeteries within its area of jurisdiction regarding -
- (a) each new grave added to a private cemetery by the owner of the land not already shown on the plan contemplated in section 22(1)(b)(ii); and
 - (b) each burial that takes place in a private cemetery.
- (3) The owner of land on which a private cemetery is situated, must provide the Municipality with the particulars referred to in subsection (2), within 7 days after a burial has taken place, accompanied by a copy of the burial order and a statement indicating the number of the grave in which the deceased person has been buried.

Land on which a private cemetery has been established may be used for burials only

24. A private cemetery may be used for burials only, except where the Municipality gives written permission to the owner of the land to discontinue the use of the private cemetery for burials and determines how the mortal remains of persons buried in such cemetery must further be disposed of.

Exhumation of corpses from private cemeteries

25. No person may, without the prior written permission of the Municipality and subject to any law governing the exhumation of corpses, exhume a corpse from a private cemetery.

**CHAPTER 10
Miscellaneous**

Injuries and damages

26. A person using a municipal cemetery shall do so on his or her own risk, and the Municipality accepts no liability whatsoever for any personal injuries sustained by such person or for any loss of or damage to such person's property relating to or resulting from the afore-mentioned usage of the cemetery.

Firearms and traditional weapons

27. No firearm or traditional weapon shall be allowed in a municipal cemetery.

Penalty clause and expenses

28. (1) Any person contravening or failing to comply with any of the provisions of this By-law, shall be guilty of an offence and upon conviction by a court be liable to a fine or imprisonment for a period not exceeding 3 years or to both a fine and such imprisonment.
- (2) Any expense incurred by the Municipality as a result of a contravention of this By-law, or in the doing of anything which a person was directed to do under this By-law, and which he or she failed to do, may be recovered by the Municipality from the person who committed the contravention or who failed to do such thing.

Short title

29. This By-law shall be called the Cemeteries By-law, 2012.

CARAVAN PARKS BY-LAW, 2012

By-law No. 3, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment of caravan parks in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**caravan**” means any vehicle fitter out for use by persons for living and sleeping purposes, whether or not such vehicle is a trailer and shall include its towing vehicle;

“**caravan park**” means a caravan park established or deemed to be established under section 2;

“**caretaker**” means an officer appointed by the Municipality in terms of section 3 as caretaker of a caravan park;

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality;

“**municipal land**” means land situated inside the area of jurisdiction of the Municipality of which the Municipality is the owner, or of which the control, to the entire exclusion of the owner, is vested in the Municipality; and

“**site**” means the land set aside within a caravan park for –

- (i) the parking of a caravan; or
- (ii) the pitching of a tent and the parking of the vehicle of its inhabitants.

Establishment of caravan parks

2. (1) The Municipality may on municipal land establishes, maintain and administer caravan parks.
- (2) Any caravan park situated on municipal land, administered by the Municipality when this By-law comes into operation, shall, for all purposes, be deemed to have been established in accordance with subsection (1).
- (3) The Municipality shall divide a caravan park into sites and provide the necessary ablution and other facilities that may be needed by visitors.

Appointment of caretaker and other officers

3. (1) The Municipality shall appoint a caretaker and such other officers as may be necessary for the administration of each caravan park.
- (2) The caretaker appointed for a caravan park in term of subsection (1), shall be responsible for –
 - (a) collecting the charges for the use of the caravan park and its facilities as determined by the Municipality;
 - (b) the upkeep of the ablution and other facilities of the caravan park;
 - (c) making reservations for visitors who wish to make bookings in advance;
 - (d) the allocation of sites to visitors; and
 - (e) any other matter connected with the day-to-day administration of the caravan park.

Charges

4. The charges for the use of the caravan park shall be determined by the Municipality. Such charges shall be payable to the caretaker in advance, and a receipt therefore shall be issued by him or her.

Permission to stay longer than 30 days

5. Any person desiring to stay at the caravan park for a period of more than 30 days shall apply in writing to the Municipality for permission to do so.

Rules to be observed by users of caravan parks

6. (1) No person shall –
 - (i) park a caravan or pitch a tent in a caravan park, except on a site allocated to him or her by the caretaker;
 - (ii) damage or climb over or through any wire fences or any other fences within or enclosing the caravan park;
 - (iii) kindle a fire in a caravan park, except in the grates provided for the purpose;
 - (iv) create any disturbance, nuisance, impediment or hindrance, which may be offensive to any other person within the caravan park;
 - (v) keep any pet or other animal in a caravan park, except a dog and then only on condition that it is kept on a leash at all times;
 - (vi) wash or hang out to dry any article of clothing elsewhere in the caravan park than in the area provided therefore;

- (vii) dispose of refuse elsewhere in a caravan park than in the refuse bins provided for such purpose;
 - (viii) damage, destroy or deface any natural object or remove from the caravan park any flora, fauna, nest, object of historical, archaeological or scientific interest or any property therein belonging to the Municipality.
- (2) Any person who contravenes or fails to comply with the provisions of subsection (1) –
 - (a) may be directed by the caretaker to leave the caravan park forthwith; and
 - (b) may be prohibited by the Municipality from entering and using the facilities of the caravan park for a specified period of time or, in a case of severe or continuous contravention, permanently.

Short title

7. This By-law shall be called the Caravan Parks By-law, 2012.

HEALTH NUISANCES BY-LAW, 2012

By-Law No.4, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment of municipal Health Nuisances in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

1. Definitions

In this by-law unless the context otherwise indicates:—

“**animal waste**” means the faeces, manure, droppings, shed hair or feathers, bones, horns, blood and entrails of an animal, bird or poultry;

“**biodegradable industrial wastewater**” means wastewater that contains predominantly organic waste arising from industrial activities and premises including, but not limited to-

- (a) milk processing;
- (b) processing of fruit and vegetable products;
- (c) sugar mills;
- (d) manufacture and bottling of soft drinks;
- (e) water bottling;
- (f) production of alcohol and alcoholic beverages in breweries, wineries or malt houses;
- (g) manufacture of animal feed from plant or animal products;
- (h) manufacture of gelatine and glue from hides, skin and bones;
- (i) abattoirs;
- (j) fish processing;
- (k) feedlots; and
- (l) tannery;

“**building, structure or enclosure**” means a building, structure or enclosure such as, but not limited to, a stable, shed, dove-cote, kennel, pen, sty, camp, kraal, cow-shed, lean-to, room, tent, vehicle, stream, dam, pool, pan, drain, or ditch (open, covered, or enclosed) erected or constructed in or upon land or premises and which is used in connection with the keeping of an animal by an owner of an animal or owner or user of land;

“**council**” means the //Khara Hais Municipality;

“**communicable disease**” means an illness due to a specific infectious agent or its toxic products which arises through transmission of the agent or its products from an infected person, animal or inanimate reservoir to a susceptible host, either directly or indirectly through an intermediate plant or animal host, vector or inanimate environment.”

“domestic wastewater” means wastewater arising from domestic premises, and may contain sewage;

“health nuisance” inter alia, any act, omission or failure or condition which in the opinion of the municipality is hazardous for the health or offensive or detrimental or substantially encroach upon the convenience of the public.

“hazardous waste” means waste that has the potential, even in low concentrations, to have an adverse effect on the environment and environmental health because of its inherent toxicological, chemical or physical characteristics;

“irrigation” means the application of water to any land or grounds for any purpose and includes waste water or water containing waste generated through any activity.;

“local municipality” means a Category B municipality envisaged in Section 155(1)(b) of the Constitution of the Republic of South Africa, Act 108 of 1996;

“noise pollution” means any change in the environment caused by noise, emitted from any activity, including construction and the provision of services, whether engaged in by any person or an organ of state, where that change has an adverse effect on human health or well-being or will have such an effect in the future;

“occupier” means any person who occupies any premises or part thereof without regard to the title under which he or she occupies, and includes —

- (a) any person in actual occupation of those premises;
- (b) any person legally entitled to occupy those premises;
- (c) in the case of those premises being subdivided and let to lodgers or various tenants, the person receiving the rent payable by such lodgers or tenants whether on the person's own account or as agent for any person entitled thereto or interested therein;
- (d) any person having the charge or management of those premises, and includes the agent of any such person when the person is absent from the Republic of South Africa or his or her whereabouts are unknown; and
- (e) the owner of those premises;

“person” means a natural and legal person, including but not limited to an association of persons, a partnership, and a company;

“premises” means any building, structure, or tent together with the land on which it is situated and the adjoining land used in connection with it and includes any land without any building, structure or tent and any vehicle, conveyance or ship;

“waste” means any matter or waste material arising from the use of any land or premises, excluding hazardous waste and health care waste;

“**wastewater**” means water containing waste, including sewage, or water that has been in contact with waste material and may include biodegradable industrial wastewater and domestic wastewater;

2. Health nuisance

2.1 A health nuisance exists or occurs if any of the following occurs on land or premises:

- (a) A water pool, ditch, gutter, dung pit or heap is so foul or in such a state or so situated or constructed to be injurious or dangerous to health;
- (b) an accumulation of waste or other matter which is injurious or dangerous to health occurs;
- (c) where sewage sludge is disposed of or utilized in a manner that does not comply with the guidelines for the utilization and disposal of waste water sludge as published by the Department of Water Affairs and Forestry as revised by the department from time to time.
- (d) a building, structure or enclosure is —
 - (i) so constructed, situated, used or kept as to be injurious or dangerous to health;
 - (ii) kept or permitted to remain in a state as to be injurious or dangerous to health; or
 - (iii) infested with pests or vermin or in a state that is conducive to the breeding of pests or vermin;
- (e) a building, structure or enclosure is erected without first removing or decontaminating in an approved manner, any faecal, animal or vegetable waste disposed of on the land or premises; or
- (f) a building or structure is demolished without first eradicating all vermin;
- (g) a dwelling or any other premises is occupied for which no proper and sufficient supply of potable water is available;
- (h) a dwelling or building is occupied for which no proper toilet facilities, as required in terms of the National Building Regulations and Building Standards Act, Act 103 of 1977, is available;
- (i) a dwelling or building is occupied which is not properly ventilated in accordance with the National Building Regulations and Building Standards Act, Act 103 of 1977; or
- (j) a dwelling that is not ventilated so as to destroy or render harmless any gases, vapours, dust or other impurities generated which are dangerous to health;

- (k) a dwelling that is so overcrowded, lighted or ventilated as to be injurious or dangerous to the health of those employed therein or thereon; or cause or give rise to smells or effluvia which are dangerous to health.
- (l) conditions exist that are conducive and contributing to the spread of a communicable disease;
- (m) organic matter or animal waste are used or kept in a manner that attracts vector, vermin, or pests such as, but not limited to rats, mice, flies and mosquitoes;
- (n) unhygienic conditions that may be injurious or dangerous to health are present on any part of the land or premises;
- (o) a carcass or the remains of an animal, bird or aquatic fauna or any animal waste remains unburied or not suitably disposed of for more than 24 hours after death.
- (p) any act or omission in contravention of any Act, including authorizations, regulations, prescribes or conditions promulgated in terms of such an Act.

2.2 A health nuisance exists if —

- (a) pests, vermin, vector, from whatever source exists on any land or premises;
- (b) any other activity, condition or thing declared to be a health nuisance under any law exists or occurs on or emanates from land or premises

3. Prohibition on creation, existence or occurrence of a health nuisance

3.1 No person may, in any area under the jurisdiction of the municipality —

- (a) create a health nuisance;
- (b) perform any act which may cause a health nuisance;
- (c) organise, allow or permit an activity, event or function in or on land or premises, or use, cause, allow or permit to be used land or premises for a purpose which by its nature or otherwise or by reason of its consequences creates or is likely to create a health nuisance;
- (d) unless he or she is authorised or permitted by law to do so or does so with the written permission of the municipality and in accordance with any conditions imposed by the municipality—
 - (i) in a public place activate, handle or use any material, object or thing which is likely to cause a health nuisance;
 - (ii) introduce into or handle in a public place any material, object or thing or any liquid or solid substance which by its nature or by reason of the manner of its introduction or handling creates a health nuisance;

- (e) carry, convey, or cause or permit to be carried or conveyed through or in any street or public place, any objectionable material or thing, liquid or solid, which is or may become dangerous to health, unless such objectionable material or thing is covered with a suitable material to prevent the creation of any health nuisance;
- (f) by an action directly or indirectly or by negligence allow that a health nuisance be created or continued.

3.2 A person who contravenes a provision of subsections (1) commits an offence.

4. **Duty to eliminate or reduce a health nuisance**

4.1 The owner, occupier or user of land or premises must —

- (i) ensure that a health nuisance does not exist or occur on his or her land or premises; and
 - (ii) within 24 hours of becoming aware of the existence of a health nuisance on the land or premises report the existence of the health nuisance to the municipality and eliminate the health nuisance —
- (b) The owner of land or premises must ensure that a health nuisance as defined in section 3(1)(k), (l) and (m) does not occur on his land or premises and within 24 hours of becoming aware of the existence of a health nuisance on the land or premises report the existence of the health nuisance to the municipality and eliminate the health nuisance.
- (c) For the purposes of subsection (1)(a), the owner, occupier or user of land or premises must, for the purpose of eliminating or reducing the quantity of —
- (i) flies, use best practice methods;
 - (ii) mosquitoes —
- (aa) drain accumulated water at least once every seven days;
 - (bb) by making use of best practice methods to control mosquitoes and their larvae
 - (cc) in the case of wells, provide a mosquito-proof cover and a pump;
 - (dd) fit tanks, barrels and similar containers in which mosquitoes may breed with mosquito-proof covers or mosquito wire gauze screens in a manner that prevents mosquitoes gaining access to water contained in them; and
 - (ee) regularly clear clogged or sagging gutters and down pipes so that stagnant water cannot accumulate in them; and
- (iii) vermin, use mouse traps or vermin poison or any other best practice methods.

- 4.2 The owner, occupier or user of land or premises must ensure that every well, hole, pit, reservoir, pond or excavation thereon is not filled in a way, or with any material, that may cause an adjacent well, borehole or underground water source to be polluted or contaminated.
- 4.3 The occupier must cause all waste to be placed in refuse receptacles provided by the owner or by the responsible authority to be disposed of in a manner contemplated in section 27.
- 4.4 The owner, occupier or user of land or premises must dispose of any hazardous material or substance in such a way that it will not cause a health nuisance or pollute a water body, water source, borehole or underground water source.
- 4.5 The owner, occupier or user of land or premises who contravenes a provision of subsection (1), (2), and (4), or the occupier who contravenes a provision of subsection (3) commits an offence.

5. **Penalty Clause**

Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law shall be guilty of an offence and liable on conviction to a fine or, in default of payment, to imprisonment not exceeding 6 months, or to both a fine and such imprisonment.

6. **Short title**

This By-law shall be called the Health Nuisance By-law, 2012.

TARIFFS, CREDIT CONTROL AND DEBT COLLECTION BY-LAW, 2012

By-law No. 5, 2012

BY-LAW

To provide for the implementation and enforcement by the //Khara Hais municipality of its policies regarding tariffs, credit control and debt collection; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates -

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality; and

“**the Act**” means the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act No. 32 of 2000).

Implementation and enforcement of policies

2. (1) The Municipality must, subject to section 3 and any national or provincial legislation regulating local government finance, give effect to –
- (a) its tariff policy; and
 - (b) its credit control and debt collection policy,
- drafted and adopted in accordance with sections 74 and 97 of the Act, respectively, by implementing and enforcing such policies.
- (2) Any person who lays claim to a rebate or concession under a policy referred to in subsection (1), must provide the information required and meet the obligations imposed by such policy.

Publication of policies

3. A policy referred to in section 2 and any amendment thereto must be published in the *Provincial Gazette*.

Short title

4. This By-law shall be called the Tariffs, Credit Control and Debt Collection By-law, 2012.

FIREWORKS BY-LAW, 2012

By-law No. 6, 2012

BY-LAW

To provide for the regulation of the discharge of fireworks within the area of jurisdiction of the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates -

“**developed area**” means that portion of the area of jurisdiction of the Municipality which –

- (a) has by actual survey been subdivided into erven;
- (b) is surrounded by surveyed erven; or
- (c) is an informal settlement;

“**firework**” means a firework composition or a manufactured firework referred to in Division 1 or 2 of regulation 1.10 of the regulations issued in terms of the Explosives Act, 1956 (Act No. 26 of 1956), and published by Government Notice No. R1604 of 8 September 1972, as amended;

“**fireworks display**” means the discharge of a number of fireworks for religious, public or private purposes;

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality; and

“**Municipal Manager**” means the person appointed in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998).

Discharge of fireworks inside or near developed areas regulated

2. Except as part of a fireworks display and subject to this By-law, no person may, inside a developed area or within 500 metres of such area, discharge a firework.

Permission to hold fireworks display

3. (1) No person may, without the prior written permission of the Municipality, hold a fireworks display.
- (2) Any person or group of persons who wants to hold a fireworks display, must apply for permission in writing, on the form provided by the Municipality, at least 30 days before such display is to be held.
- (3) An application referred to in subsection (2) must –

- (a) be directed to the Municipal Manager; and
 - (b) be accompanied by the fees determined by the Municipality.
- (4) After receipt of the application, the Municipal Manager may –
- (a) inspect, or cause to be inspected –
 - (i) the premises on which the fireworks display is to be held; and
 - (ii) the facilities and equipment to be used during the fireworks display; and
 - (b) grant the permission in writing, subject to such conditions as he or she may deem necessary in the interest of the safety and well-being of the community; or
 - (c) in writing, refuse to grant permission and state his or her reasons for such refusal.
- (5) The Municipal Manager must –
- (a) when considering the application, amongst other matters, take into account what negative effects the proposed fireworks display might have on –
 - (i) the safety of the inhabitants of the neighbourhood and their property; ,
 - (ii) animals in the vicinity;
 - (iii) the serenity of the neighbourhood; and
 - (b) if the permission is granted, lay down conditions to prevent or remedy such possible negative effects.

Penalty clause

4. (1) Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law or any requirement or condition there under, shall be guilty of an offence.
- (2) Any person convicted of an offence in terms of subsection (1), shall be liable to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

5. This By-law shall be called the Fireworks By-law, 2012.

1

KEEPING OF ANIMALS, POULTRY AND BEES CONTROL
BY-LAW, 2012

By-law No. 7, 2012

BY-LAW

To provide for control of the keeping of animals, poultry and bees in the
//Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

PART 1
DEFINITIONS

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates -

“**animals**” means any birds kept for breeding or business purposes, horses, mules, donkeys, cattle, pigs, sheep, goats, indigenous mammals and other wild animals;

“**development area**” means that portion of the area of jurisdiction of the Municipality which –

- (a) has by actual survey been subdivided into erven;
- (b) is surrounded by surveyed erven; or
- (c) is an informal settlement;

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality;

“**Municipal Manager**” means the person appointed in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

“**nuisance**” means, amongst other things, any act, omission or condition which is, in the opinion of the Municipality, detrimental to health or offensive or injurious or which materially interferes with the ordinary comfort or convenience of the public or adversely affects the safety of the public or which disturbs the quiet of the neighbourhood;

“**pets**” means any dogs, cats, guinea pigs, hamsters, rabbits, chinchillas, snakes or birds not kept for breeding or business purposes;

“**poultry**” means any fowl, goose, duck, turkey, peafowl, guineafowl, muscovy duck, pigeon or dove, whether domesticated or wild; and

“**special resolution**” means a resolution carried by a majority of the total number of councillors of the Municipality.

**PART 2
ANIMALS**

**CHAPTER I
GENERAL**

Written permission

2. (1) No person shall keep or permit to be kept on any premises or property any animals (excluding pets) without the written permission of the Municipality, and such permission may be withdrawn if at any time a nuisance is caused or the requirements of this By-law are not complied with.
- (2) The Municipality may, from time to time, cause animals kept in accordance with subsection (1), to be inspected by a veterinary surgeon or an officer from the National or Provincial Department of Agriculture, to fulfil the functions prescribed by or under any law relating to stock or animal disease.

Number of animals

3. For the purpose of controlling and restricting the keeping of animals on land other than agricultural land, the Municipality may from time to time, by special resolution, determine the number, kinds and sex of animals that may be kept per unit area and the areas within which such animals shall be prohibited.

Plans for structures to be approved

4. (1) An application for permission to keep animals shall be accompanied by a detailed site plan indicating all structures and fences, existing and proposed, on the premises.
- (2) Detailed plans and specifications shall be submitted to and approved by the Municipality in respect of all structures where animals are to be accommodated.
- (3) The number, kinds and sex of animals shall be indicated on the plan.
- (4) Notwithstanding anything to the contrary contained in this By-law, the Municipality may refuse to approve the application and plans if, in its opinion, the property, owing to its location, siting or geographical features, is unsuitable for the keeping of animals thereon.

Structures shall comply with requirements

5. (1) All structures housing animals shall be constructed in a workmanlike manner and of materials approved by the Municipality.
- (2) No structure shall be sited within a distance of 15 meter from any dwelling and staff quarters or the boundary of a residential erf and 8 meter from any road boundary.
- (3) In the instance of animals, other than pigs, no structure shall be situated with a distance of 8m from any dwelling and staff quarters and 1.5 m from the boundary of a residential erf and or any road boundary.

- (4) Every part of the structure shall be properly maintained and painted as often as the Municipality may deem necessary.
- (5) No animals shall be kept in a structure or on land which is considered by the Municipality to be undesirable or objectionable by reason of its locality, construction or manner of use.

Premises to be kept clean

- 6. (1) All manure from animals shall be stored in a manner approved by the Municipality and disposed of on a regular basis so as to prevent any nuisance from being created.
- (2) All feed shall be stored in a rodent-proof place.
- (3) The premises shall be kept in such condition as not to attract or provide shelter for rodents.

Animals kept in an unsatisfactory manner

- 7. Whenever, in the opinion of the Municipality, any animals kept on any premises, whether or not such premises have been approved by the Municipality under this By-law, are a nuisance or danger to health, the Municipality may by written notice require the owner or occupier of such premises, within a period to be stated in such notice, but not less than 24 hours after the date of such notice, to remove the cause of and to abate such nuisance or danger to health and to carry out such work or do such things as the Municipality may deem necessary for the said purpose.

**CHAPTER II
DOG KENNELS AND CATTERIES****Requirements for premises**

- 8. No person shall keep a kennel or cattery unless the requirements listed hereunder are complied with:
 - (a) Every dog or cat shall be kept in an enclosure complying with the following requirements:
 - (i) It shall be constructed with approved materials and the access thereto shall be adequate for cleaning purposes.
 - (ii) The floor shall be constructed of concrete or other approved durable and impervious material brought to a smooth finish and graded to a channel 100 mm wide, extending over the full width of the floor and situated within the enclosure, which channel shall be graded and shall drain into a gully connected to the Municipality's sewer system by means of an earthenware pipe or a pipe of any other approved material with a minimum diameter of 100 mm, or to another approved disposal system.
 - (iii) A kerb 150 mm high shall be provided along the entire length of the channel referred to in subparagraph (ii) and on the side thereof adjacent to the surrounding outside area, to prevent stormwater from such area from entering the channel.

- (b) Every enclosure referred to in paragraph (a) shall contain a roofed shelter for the accommodation of dogs and cats which shall comply with the following requirements:
 - (i) Every wall shall be constructed of brick, stone, concrete or other durable material and shall have a smooth internal surface without cracks or open joints.
 - (ii) The floor shall be of concrete or other impervious and durable material brought to a smooth finish without cracks or open joints, and the surface between the floor and the walls of a permanent structure shall be coved.
 - (iii) Every shelter shall have adequate access thereto for the cleaning thereof and for determination.
- (c) In the case of dogs, a dog kennel of moulded glass fibre or other similar material, which is movable and placed on a base constructed of concrete or other durable material with an easily cleaned finish, without cracks or open joints, may be provided instead of a shelter contemplated in paragraph (b), and if the base of such kennel is not rendered waterproof, a sleeping board which will enable the dog to keep dry shall be provided in every such kennel.
- (d) A concrete apron at least 1 meter wide shall be provided at the entrance of the enclosure over its full width, the apron to be graded for the drainage of water away from the enclosure.
- (e) A supply of potable water, adequate for drinking and cleaning purposes, shall be provided in or adjacent to the enclosure.
- (f) All food shall be stored in a rodent-proof store-room, and all loose food shall be stored in rodent-proof receptacles with close-fitting lids in such store-room.
- (g) At least 5 meter of clear, unobstructed space shall be provided between any shelter or enclosure and the nearest point of any dwelling, other building or structure used for human habitation or any place where food is stored or prepared for human consumption.
- (h) Isolation facilities for sick dogs and cats shall be provided to the satisfaction of the Municipality.
- (i) If cages are provided for the keeping of cats, such cages shall be of durable, impervious material and constructed so as to be easily cleaned.

CHAPTER III PET SHOPS

Requirements for premises

- 9. No person shall conduct the business of a pet shop upon any premises unless the premises are constructed and equipped in accordance with the following requirements:

- (a) Every wall, including any partition of any building, shall be constructed of brick, concrete or other durable material, shall have a smooth internal surface and shall be painted with a light-coloured washable paint or given some other approved finish.
- (b) The floor of any building shall be constructed of concrete or other durable and impervious material brought to a smooth finish.
- (c) The ceiling of any building shall be constructed of durable material, have a smooth finish, be dustproof and be painted with a light-coloured washable paint.
- (d) Sanitary facilities shall be provided in terms of the National Building Regulations.
- (e) A rodent-proof store-room shall be provided to the satisfaction of the Municipality.
- (f) Facilities for the washing of cages, trays and other equipment shall be provided to the satisfaction of the Municipality.
- (g) If required, change-room or locker facilities shall be provided to the satisfaction of the Municipality.
- (h) No door, window or other opening in any wall of a building on the premises shall be within 2 meter of any other door, window or other opening to any other building in which food is prepared, stored or sold for human consumption or is consumed by humans.
- (i) There shall be no direct access to any habitable room or any room in which clothing or food for human consumption is stored.

Business requirements

10. Every person who conducts the business of a pet shop shall –

- (a) provide movable cages for the separate housing of animals, poultry or birds, and the following requirements shall be complied with:
 - (i) The cages shall be constructed entirely of metal or other durable, impervious material and shall be fitted with a removable metal tray below the floor thereof to facilitate cleaning.
 - (ii) Every cage shall be free from any recess or cavity not readily accessible for cleaning and every tubular or hollow fitting used in connection therewith shall have its interior cavity sealed.
 - (iii) If rabbits are kept in a cage, the metal tray referred to in subparagraph (i) shall drain into a removable receptacle.
 - (iv) Every cage shall be fitted with a drinking vessel kept filled with water and accessible to pets kept in the cage;
- (b) provide rodent-proof receptacles of impervious material with close-fitting lids in the store-room in which all pet food shall be stored;

- (c) maintain the premises and every cage, tray, container, receptacle, basket and all apparatus, equipment and appliances used in connection with the pet shop in a clean, sanitary condition, free from vermin and in good repair;
- (d) take effective measures to prevent the harbouring or breeding of, and to destroy flies, cockroaches, rodents and other vermin, and to prevent offensive odours arising from the keeping of pets on the premises;
- (e) provide overalls or other protective clothing for use by persons employed in connection with the pet shop and ensure that such apparel is worn by every employee when on duty;
- (f) at all times keep every pet in the building on the premises unless otherwise approved by the Municipality;
- (g) provide isolation facilities in which every pet which is or appears to be sick shall be kept whilst on the premises;
- (h) ensure that there is a constant supply of potable water for drinking and cleaning purposes;
- (i) ensure that the premises are at all times so ventilated as to ensure sufficient movement of air for the comfort and survival of the pets; and
- (j) ensure that the number of pets per cage is not such that the free movement of such pets is impeded.

CHAPTER IV PET SALONS

Requirements for premises

11. No person shall conduct the business of a pet salon in or upon any premises unless the premises are constructed and equipped in accordance with the following requirements:
- (a) A room shall be provided with a minimum floor area of 6,5 m² for the washing, drying and clipping of dogs or cats.
 - (b) The floor of such room shall be constructed of concrete or other durable, impervious material brought to a smooth finish and graded to a channel drained in terms of the National Building Regulations.
 - (c) The surface between the floor and the wall of such room shall be coved and the coving shall have a minimum radius of 75 mm.
 - (d) Every internal wall surface shall be smooth-plastered and be painted with a light-coloured washable paint.
 - (e) The room shall be equipped with –
 - (i) a bath or similar facility with a constant supply of hot and cold water, drained in terms of the National Building Regulations;

7

- (ii) an impervious-topped table; and
- (iii) a refuse receptacle of impervious, durable material with a close-fitting lid for the storage of cut hair pending removal.
- (f) If cages are provided for the keeping of cats and kennels for the keeping of dogs, such cages and kennels shall be of durable material and constructed so as to be easily cleaned.

Business requirements

12. Every person who conducts the business of a pet salon shall –

- (a) ensure that every cage, including its base, is of metal construction and movable;
- (b) ensure that all pesticidal preparations, and preparations used for the washing of dogs and cats and the cleaning of equipment and materials are stored in separate metal cupboards;
- (c) ensure that all tables used for the drying and grooming of dogs and cats are of metal with durable and impervious tops;
- (d) maintain the premises and every cage, tray, receptacle, basket and all apparatus, equipment and appliances used in connection with the pet salon in a clean, sanitary condition, in good repair and free of vermin;
- (e) at all times keep every dog or cat inside the building on the premises, unless otherwise approved by the Municipality;
- (f) provide portable storage receptacles of impervious material with close-fitting lids for the storage of dog and cat faeces; and
- (g) remove all faeces and other waste matter from the enclosure and shelter at least once every 24 hours and place it in the receptacles referred to in paragraph (f).

**PART 3
POULTRY****Provisions of this Part to be complied with within certain period**

13. No person who at the date of the promulgation of this By-law keeps or causes or allows to be kept any poultry in any poultry-house or enclosed run may continue to keep, allow to or cause to be kept any poultry as aforesaid after a period of 12 months from the date of coming into force of this By-law, unless all the requirements of this Part have been fully complied with.

Permission of Municipality to be obtained

14. (1) No person shall keep or cause to be kept any poultry on any premises without the written permission of the Municipality.
- (2) An application for such permission shall be accompanied by a site plan indicating the situation of all structures, in which the poultry are to be kept, as well as the material that will be used, and the kind and the number of poultry that will be kept.

- (3) The Municipality has the right, when granting permission for the keeping of poultry, to determine the number and kind of poultry that may be kept and no person may keep more poultry than or poultry of a different kind to that determined by the Municipality.
- (4) The Municipality shall not grant permission for the keeping of poultry if it appears from the site plan that the requirements of this Part cannot be complied with.
- (5) The Municipality may withdraw such permission if at any stage the requirements of this Part are not complied with.
- (6) The Municipality may prohibit the keeping of any kind of poultry in any area if the environment or the density of the population is such that the keeping of any poultry creates or may create a nuisance or health hazard.

Poultry to be kept in authorised structures

- 15. (1) No person shall keep poultry in a poultry-house, enclosed run or structure other than a poultry-house, enclosed run or structure for which the Municipality has granted permission, and no person shall change or move such poultry-house, enclosed run or structure without the written permission of the Municipality.
- (2) No person, except members of a pigeon club, shall let loose any poultry outside the poultry-house or enclosed run for which permission has been granted.

Specifications for structures

- 16. No person shall erect or use for the purpose of keeping poultry any poultry-house or enclosed run, any part of which is –
 - (a) within 1,5 meter of any door or window of any dwelling, domestic worker's quarters or inhabited outbuildings, or of any building where food is handled, kept or prepared, or of any street; or
 - (b) closer than 1,5 meter from any building as mentioned in paragraph (a), or any fence; or
 - (c) of a vertical height more than 2,4 meter or less than 1,2 meter at any point: Provided that where pigeons are kept the overall height shall not be more than 3,6 meter.

Requirements for construction of structures

- 17. No person shall erect or use for the purpose of keeping poultry any poultry-house which does not conform to the following requirements and which is not erected in workmanlike manner to the satisfaction of the Municipality:
 - (a) The walls, floor and roof shall be free from hollow spaces, enclosed inter-spaces or holes capable of harbouring rodents, vermin or poultry parasites.
 - (b) The floor shall be of brick, concrete, asphalt or other material approved by the Municipality, and the surface thereof shall be smooth and graded to permit all swill and washings to be drained off.

- (c) The walls shall be constructed of brick or concrete or other suitable material approved by the Municipality for that purpose, and shall, except in the case of a pigeon-house for the keeping of pigeons, be plastered with smoothed off cement plaster and be white-washed or painted with an oil paint inside and outside.
- (d) The roof shall be of glass fibre or corrugated iron or other suitable material approved by the Municipality.

Requirements for the keeping of poultry

18. Every person keeping or causing to be kept poultry in any poultry-house or enclosed run shall –
- (a) maintain such poultry-house or enclosed run at all times in a thoroughly clean condition and free from rodents, vermin and parasites;
 - (b) cause all poultry manure to be properly stored in a non-corrugated metal bin with a close-fitting cover or other container as approved by the Municipality;
 - (c) feed such poultry in a proper manner so as not to cause a nuisance or to attract rodents, flies or other vermin, and any residual food or other putrescible matter shall be removed at least once every day from the poultry-house or enclosed run;
 - (d) store all poultry food in metal or other rodent-proof containers, so as to be inaccessible to rodents; and
 - (e) keep or cause to be kept no greater number of poultry in any one poultry-house or enclosed run than one bird, and in the case of pigeons two birds, per 0,36 m² of the total floor area of such poultry-house or enclosed run, and shall not keep any poultry that creates a nuisance by crowing or cackling.

Health requirements

19. No person shall place, throw, leave or allow to remain on any premises any poultry litter, refuse or manure in such manner or for such period as to favour the breeding of flies or attract rodents or other vermin to such premises.

Municipality may prohibit the use of certain structures

20. The Municipality may by notice in writing addressed to any person keeping or causing to be kept any poultry in a poultry-house or enclosed run, prohibit the use of any such poultry-house or enclosed run if, in the opinion of the Municipality, it is unfit, undesirable or objectionable by reason of its locality, construction or manner of use.

Specifications for crates

21. No person shall confine poultry in crates which do not conform to the following requirements:
- (a) The floor area of a crate containing turkeys or geese shall be not less than 0,09 m² per bird confined therein, and the height of such crate shall be not less than 750 mm.

- (b) The floor area of a crate containing other poultry shall be not less than 0,045 m² per bird and the height of such crate shall be not less than 500 mm.
- (c) The floors of such crates shall be constructed of solid wood or other solid material.
- (d) Each crate shall be provided with two drinking vessels fixed in opposite corners of the crate and filled with fresh water. Such vessels shall be of the unspillable type and not less than 125 mm in depth and 100 mm in diameter.
- (e) Each crate shall be provided with suitable receptacles containing food.
- (f) Different species of poultry shall not be placed in the same crate.

PART 4 KEEPING OF BEES

Keeping of bees in developed areas prohibited

- 22. No person shall keep bees -
 - (a) within an developed area; or
 - (b) within a radius of 3 kilometres from a developed area.

PART 5 PENALTY CLAUSE AND SHORT TITLE

Penalty clause

- 23. Any person contravening any of the foregoing sections or refusing to comply with any order lawfully made thereunder shall be guilty of an offence and liable upon conviction to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

- 24. This By-law shall be called the Keeping of Animals, Poultry and Bees Control By-law, 2012.

ACCOMODATION ESTABLISHMENT, 2012

By-law No. 8, 2012

BY-LAW

To provide for the provision of an accommodation establishment in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

1. Definitions

“accommodation establishment” means a place in which accommodation is provided for gain, with or without meals;

“person” means a natural and legal person, including but not limited to an association of persons, a partnership, and a company;

“potable water” means water that complies with SANS 241;

“premises” means any building, structure, or tent together with the land on which it is situated and the adjoining land used in connection with it and includes any land without any building, structure or tent and any vehicle, conveyance or ship;

“proprietor” means the person who owns or operates an accommodation establishment;

2. Application of Chapter

This Chapter applies to a person who owns or carries on the business of providing accommodation for gain in an accommodation establishment on premises within the municipal area.

3. Requirements relating to buildings, water, sanitation and refuse removal

3.1 No person shall use any building as an accommodation establishment unless—

- (a) it is in good structural condition outside and inside and in a proper state of repair;
- (b) not less than one bathroom is provided for the first eight lodgers, with one additional bathroom for every additional twelve lodgers or part thereof;
- (c) every bathroom—
 - (i) is provided with a hand wash-basin;
 - (ii) is provided with a bath or shower; and

- (iii) is provided with an adequate supply of cold and or hot running water.
- (d) sanitary conveniences are provided on the basis of one convenience for the first eight lodgers and thereafter one convenience for every additional twelve lodgers or part thereof: provided that a sanitary convenience shall not be installed in the same room as a bath or shower, en-suite bathrooms excluded.
- (e) the faecal matter arising in respect of the accommodation is properly stored and, except where pit latrines or a method for the adequate treatment of such matter by means of an enzymatic or chemical process is provided, is properly removed and disposed of;
- (f) a receptacle with a close-fitting lid is provided in a latrine.
- (g) the household refuse arising in respect of the accommodation is properly removed and disposed of at least once a week;
- (h) all water supply fittings and fittings that relate to sanitation and ablution are in a working order.

4. Preparation and serving of food

A proprietor who prepares or serves food on the premises for consumption by a guest, must comply with the Requirements for Food Premises and the Transport of Food, published under Government Notice No. R918 of 30 July 1999.

5. Premises

A proprietor must ensure that his premises has access to safe and adequate potable water, sanitation and refuse removal, and those household facilities, eating utensils, linen and bedding is kept in a clean and hygienic condition.

6. Penalty Clause

Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law shall be guilty of an offence and liable on conviction to a fine or, in default of payment, to imprisonment not exceeding 6 months, or to both a fine and such imprisonment.

7. Short title

This By-law shall be called the Accommodation Establishment By-law, 2012.

KEEPING OF DOGS CONTROL BY-LAW, 2012

By-law No. 9, 2012

BY-LAW

**To provide for control of the keeping of dogs in the // Khara Hais municipality;
and for matters connected therewith.**

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates -

“authorised officer” means –

- (a) a peace officer as defined in section 1 of the Criminal Procedures Act, 1977 (Act No. 51 of 1977) in the Municipality’s service;
- (b) any other person, whether in the service of the Municipality or not, who is appointed an authorised officer of the Municipality;

“dog” for the purpose of section 3(1) and (2), means a dog over the age of six months;

“keep” in relation to a dog, includes to have such dog in possession, under control or in custody or to harbour such dog;

“Municipality” means the //Khara Hais municipality;

“owner” in relation to a dog, means any person who keeps a dog and includes any person to whom a dog has been entrusted or who has control of a dog in respect of any site within the area of jurisdiction of the Municipality where such dog is kept or is permitted to live or remain;

“public place” includes any land, park or open space, road, street, sanitary passage or thoroughfare, bridge, building or structure which is commonly used by the public and is the property of the Municipality or, of which the control, to the entire exclusion of the owner, is vested in the Municipality or to which the inhabitants of the Municipality have a common right or access;

“street” includes a sidewalk; and

“zoned” means a land-use attached to premises by or under any law, the town planning scheme or a title deed.

Application of By-law

2. The provisions of sections 3(1) and 5 shall not apply to premises which are zoned for agricultural purposes: Provided that a person keeping dogs on premises zoned for agricultural purposes shall not be exempted from compliance with any other provision of this By-law or any other legislation which may be applicable.

Number of dogs

3. (1) Subject to the provisions of subsection (2), no person shall keep more than two dogs on any erf or premises without the prior written consent of the Municipality.
- (2) A breeder of dogs who wishes to keep more than two dogs on –
- (a) premises zoned for agricultural purposes, shall be entitled to do so without any restrictions;
- (b) premises zoned for any purpose other than agricultural purposes, must obtain the prior written consent of the Municipality.
- (3) An application for the Municipality's consent in terms of subsection (2) shall not be considered by the Municipality unless –
- (a) the Municipality is satisfied that the size of the premises on which the dogs are to be kept is not smaller than 5 000 square meter; and
- (b) such an application is accompanied by an application for the alteration of the land-use restrictions applicable to the premises concerned, where it is necessary.
- (4) The Municipality's consent in terms of subsection (2)(b) to keep more than two dogs on a premises, shall be granted –
- (a) only in those instances where there are no objections against the proposed departure of the land-use restrictions after having advertised the proposal in terms of the relevant legislation; and
- (b) subject to such conditions and restrictions as the Municipality may deem fit to impose.
- (5) The Municipality may, after due process, revoke a consent granted in terms of subsection (2)(b).

Control of dogs

4. No person shall –
- (a) permit any bitch on heat owned or kept by him or her to be in any public place;

- (b) urge any dog to attack, worry or frighten any person or animal, except where necessary for the defence of such first-mentioned person or his or her property or of any other person;
- (c) abandon any dog owned or kept by him or her;
- (d) keep any dog which –
 - (i) by barking, yelping, howling or whining;
 - (ii) by having acquired the habit of charging any vehicles, animals, poultry, pigeons or persons outside any premises where it is kept; or
 - (iii) by behaving in any other manner, interferes materially with the ordinary comfort, convenience, peace or quiet of neighbours; or
- (e) permit any dog owned or kept by such person –
 - (i) to be in any public place while suffering from mange or any other infectious or contagious disease;
 - (ii) which is ferocious, vicious or dangerous to be in any public place, unless it is muzzled and held on a leash and under control of some responsible person;
 - (iii) to trespass on private property;
 - (iv) to constitute a hazard to traffic using any road or street;
 - (v) to constitute or to his or her knowledge be likely to constitute a source of danger or injury to any person outside the premises on which such dog is kept; or
 - (vi) to be in any public place except on a leash and under control of some responsible person.

Fencing of property

5. No person shall keep a dog if the premises where such a dog is kept, is not properly and adequately fenced to keep such dog inside when it is not on a leash.

Dogs shall not be a source of danger

6. Any person who keeps a dog on any premises shall –
- (a) take reasonable precaution to ensure that the dog does not constitute a source of danger to the employees of the Municipality entering upon such premises for the purpose of carrying out their duties; and
 - (b) display in a conspicuous place a notice to the effect that a dog is being kept on such premises.

Removal of offensive matter

7. (1) If a dog defecates at a public place, the person in charge of the dog shall forthwith remove the excrement, place it in a plastic or paper bag or wrapper and dispose of it in a receptacle provided for the deposit of litter or refuse.
- (2) No person who keeps a dog on any premises shall allow defecation of the dog to be offensive or pose a health risk to any of his or her neighbours.

Dogs on premises where food is sold

8. Any person being the owner or person in control of any shop or other place where food is prepared, sold or exposed for sale shall not permit any dog to be or remain in or at such shop or place.

Seizure, impounding and destruction of dogs

9. (1) Any dog, found at a public place suffering from mange or any other infectious or contagious disease, or which is ferocious, vicious or dangerous, or which is badly injured, may be seized and destroyed by an authorised officer of the Municipality.
- (2) An authorised officer may seize and impound at a place designated by the Municipality, any dog which is found at a public place in contravention with the provisions of this By-law.
- (3) A dog impounded in terms of subsection (2), may –
 - (a) be released to the owner of such dog upon payment of a fee determined by the Municipality in addition to any costs, fines or taxes which may be outstanding in respect of such dog; or
 - (b) after the expiry of 30 days, be destroyed by the Municipality or be dealt with as the Municipality deems expedient.

Liability

10. Neither the Municipality nor any authorised officer or any employee of the Municipality shall be liable for or in respect of any injury suffered or disease contracted by or damage caused to any dog as a result of or during its seizure, impounding, detention or destruction in terms of this By-law.

Penalty clause

11. (1) Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law or any requirement or condition thereunder, shall be guilty of an offence.
- (2) Any person convicted of an offence in terms of subsection (1) shall be liable to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

12. This By-law shall be called the Keeping of Dogs Control By-law, 2012.

FIRE BRIGADE BY-LAW, 2012

By-law No. 10, 2012

BY-LAW

To provide for a fire brigade service in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

ARRANGEMENT OF SECTIONS

1. Definitions
2. Composition of service
3. Duty to assist
4. Procedure on the outbreak of fire
5. Obstruction or damage
6. Wearing of uniform and insignia
7. Combustible material
8. Safety of premises and buildings
9. Exits
10. Gas filled devices
11. Making of fires
12. Fires in chimneys, flues and smoke ducts
13. Attendance of fireman
14. Removal of liquid or other substances
15. Payment for attendance and service
16. Exemption from payment of charges
17. False information
18. Telephones, fire alarms and other apparatus
19. Penalty clause
20. Short title

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**approved**” means approved by the chief fire officer;

“**chief fire officer**” means the person appointed by the Municipality in terms of section 5(1) of the Fire Brigade Services Act, 1987 (Act No. 99 of 1987) as head of the service;

“**emergency situation**” means a situation or event which constitutes or may constitute a serious danger to life or property;

“**Municipal Manager**” means the person appointed in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

“Municipality” means the //Khara Hais municipality;

“occupier” means any person who occupies any premises or part thereof, without regard to the title under which he or she occupies;

“owner” means an owner as defined in section 18(4) of the Fire Brigade Services Act, 1987 (Act No. 99 of 1987);

“service” means the fire brigade service of the Municipality established in terms of section 3 of the Fire Brigade Services Act, 1987 (Act No. 99 of 1987) and intended to be employed for –

- (a) preventing the outbreak or spread of a fire;
- (b) fighting or extinguishing a fire;
- (c) the protection of life or property against a fire or other threatening danger;
- (d) the rescue of life or property from a fire or other danger;
- (e) subject to the provisions of any other law, the rendering of an ambulance service as an integral part of the fire brigade service; or
- (f) the performance of any other function connected with any of the matters referred to in paragraphs (a) to (e);

“tariffs” means the tariff of charges determined from time to time by Municipality; and

“the Act” means the Fire Brigade Services Act, 1987 (Act No. 99 of 1987).

Composition of service

2. The service shall be comprised of –

- (a) the fulltime members of the service, appointed by the Municipality in accordance with section 6 of the Act; and
- (b) members of the fire brigade reserve force, appointed by the Municipality in accordance with section 6A of the Act, as temporary members of the service, to perform such functions as may be assigned to them from time to time by the chief fire officer.

Duty to assist

3. Any member of the service or fire extinguishing organisation whether controlled by the Municipality or not, shall, when called upon to do so by the chief fire officer, render all assistance in his or her power in connection with the combating or containing of a fire or any other emergency situation.

Procedure on the outbreak of fire or other emergency situation

4. (1) Where the service is notified, or there is reason to believe that a fire has broken out or another situation has occurred where the services of the service are required, the chief fire officer shall, together with such personnel and equipment as he or she may deem necessary, forthwith proceed to the place where the fire or other situation is taking place or is occurring, or to where he or she has reason to believe that it is taking place or is occurring.
- (2) The chief fire officer may assume command of, or interfere with, or put a stop to any existing situation or any action being taken in connection with a fire by any person not employed in the service, including the owner of the premises and his or her employee or agent and no person shall fail to comply with any lawful order or direction given by the chief fire officer in the execution of this subsection.

Obstruction or damage

5. (1) No person shall interfere with, or hinder any member of the service in the execution of his or her duties under this By-law.
- (2) No person shall drive a vehicle over any hose, or damage, tamper or interfere with any such hose or any other appliance or apparatus of the service.

Wearing of uniform and insignia

6. (1) The chief fire officer and every member of the service shall wear the uniform, rank markings and insignia prescribed and provided by the Municipality.
- (2) No person other than a member of the service shall wear a uniform of the service or wear any uniform intended to convey the impression that he or she is such a member, or in any other manner represent himself or herself to be a member of the service.

Combustible material

7. (1) Where the chief fire officer is of the opinion that any person –
 - (a) stores or causes or permits to be stored, whether inside or outside any building, any timber, crates, forage, straw or other combustible material in such quantities or in such a position or in such manner as to create a danger of fire to any building or any premises;
 - (b) in occupation or in control of any premises, permits grass, weeds, trees, or other vegetation to grow on the premises, or permits any waste to accumulate there in a manner or in quantities as to create a danger of fire to any building or premises, the chief fire officer may, by notice in writing, request such person to remove the said combustible materials or to take such other reasonable steps to remove, by a specified

date, the danger of fire as he or she may prescribe in such notice.

- (2) Where there has been no compliance with the requirements of the notice, the chief fire officer may take such steps as he or she deems necessary to remove such danger and the cost thereof shall be paid to the Municipality by the person to whom the notice was directed.

Safety of premises and buildings

8. (1) The chief fire officer may, whenever he or she deems it necessary, at any time which in his or her opinion is reasonable in the circumstances –
- (a) enter any land, premises or building and inspect –
 - (i) such land, premises or building to ascertain whether any condition exists which may cause a fire or emergency situation, or which may increase the danger of, or contribute towards the spread of fire, or the creation of an emergency situation, or jeopardise or obstruct the escape of persons to safety;
 - (ii) any fire alarm, sprinkler system or other fire fighting or fire detecting appliance;
 - (iii) any manufacturing process involving the danger of fire or explosion;
 - (iv) the method of storing of any flammable gas, chemicals, oils, explosives, fireworks or any other hazardous substance; and
 - (v) any plant making use of the substances referred to in subparagraph (iv);
 - (b) give such directions as he or she may deem necessary for lowering the risk of fire or for the protection of life and property.
- (2) Where the chief fire officer finds on any premises –
- (a) any flammable, combustible or explosive matter so stored or used as to increase the risk of fire or danger to life or property in case of fire;
 - (b) any situation or practice existing, which in his or her opinion is likely to cause or increase such danger or is likely to interfere with the operation of the service or the escape of persons to safety; or
 - (c) any defective, inferior or insufficient number of fire extinguishers, he or she shall, subject to the provisions of subsection (3), direct the owner or occupier of such land, premises or building to forthwith take such steps as he or she may deem necessary for the elimination of the danger.

- (3) Should the chief fire officer find in any building or on any premises –
- (a) any obstruction on or in any fire escape, staircase, passage, doorway or window; or
 - (b) any emergency exit which, in his or her opinion would, in the event of fire be inadequate for the escape to safety of the number of persons likely to be in such building or premises at any time; or
 - (c) any other object or condition of a structural nature or otherwise, which, in his or her opinion, may increase the risk of fire or the danger to life or property; or
 - (d) that a fire alarm or other communication system is required, the chief fire officer shall notify the owner or occupier of such building, in writing, of his or her findings and require the owner to take such steps as stated in such notice, at such owner's or occupier's own cost, to rectify the irregularity within such time as stated in the notice.
 - (e) that the premises is not equipped with the required total of fire extinguishers as determined by the Chief: Fire Services.
- (4) Where the owner or occupier fails or refuses to comply within a reasonable time with a direction in terms of subsection (2), or to implement the requirements of a notice in terms of subsection (3) within the time specified in such notice, the Municipality may take such steps as are, in the opinion of the chief fire officer, necessary to remove such risk or danger and the Municipality may recover from such owner or occupier any expenditure incurred.

Exits

9. Every door which affords an escape route from a public building to safety shall be kept unlocked and shall be clearly indicated with approved exit signs: Provided that such door may be locked by means of an approved device installed in such a manner as to enable such door at all times to be opened from the inside of such building.

Gas filled devices

10. (1) No person shall fill any balloon, toy or other device with flammable gas without the written permission of the chief fire officer, who may impose such conditions as he or she may require after having regard to all the circumstances of the case.
- (2) No person shall keep, store, use or display or permit to be kept, used, stored or displayed any balloon, toy or other device filled with flammable gas on or in any land, building or premises to which the public has access or which is used as a club or any place of assembly.

- (3) Nothing contained in this section shall be so construed as to prohibit the use of any balloon filled with hydrogen for meteorological or other *bona fide* scientific or educational purposes.

Making of fires

11. (1) No person shall make a fire, or cause or permit a fire to be made in such a place or in such a manner as to endanger any building, premises or property.
- (2) Subject to the provisions of any other law, no person shall, without the written permission of the chief fire officer, burn any rubbish, wood, straw or other material in the open air or cause or permit it to be done, except for the purpose of preparing food.
- (3) Any permission granted in terms of subsection (2), shall be subject to the conditions imposed by the chief fire officer.

Fires in chimneys, flues and smoke ducts

12. No owner or occupier of any building shall allow shoot or any other combustible substance to accumulate in any chimney, flue or duct of such building in such quantities or in such manner as to create a fire hazard.

Attendance of fireman

13. (1) If, at any function to be held at a place of entertainment or recreation, excluding the showing of a film at a cinema or a performance in a theatre, one hundred or more persons are likely to be present, the person convening such function shall deliver a notice, in writing, to the chief fire officer, not less than 48 hours before such function takes place, indicating the time when and premises on which such function is to take place.
- (2) Where, in the opinion of the chief fire officer, the presence of a fireman is necessary on account of safety, he or she may provide one or more firemen to be in attendance at any premises during the whole or part of such function.
- (3) The person in control of such function shall pay to the Municipality the charges set out in the tariffs.

Removal of liquid or other substances

14. The chief fire officer may, at the request of the owner or occupier of any premises, pump or otherwise remove any liquid or other substance from such premises, subject to payment of the fees set out in the tariffs.

Payment for attendance and service

15. (1) Subject to the provisions of section 16, the owner or occupier of land or premises, or both such owner and occupier jointly and severally, or the owner of a vehicle, as the case may be, wherefore or in connection with which the attendance or the service was requested or any service was rendered, shall pay to the Municipality the charges determined by the chief fire officer, to be due in accordance with the charges set out in the tariffs for such attendance or service, including the use and supply of water, chemicals, equipment and other means.
- (2) Notwithstanding the provisions of subsection (1), the chief fire officer may access the whole or portion only of the charges contemplated in subsection (1): Provided that such portion shall not be more than ninety percent lower than the aggregate of the charges which would be payable in terms subsection (1): Provided further that in assessing such charges or portion thereof, due regard shall, amongst other relevant factors, be had to –
- (a) the fact that the amount so assessed, shall be commensurate with the service rendered;
 - (b) the manner and place of origin of the fire; and
 - (c) the loss which may have been caused by the fire to the person liable to pay the charges if the services had not been rendered.

Exemption from payment of charges

16. Notwithstanding the provisions of section 15, no charges shall be payable where –
- (a) a false alarm has been given in good faith;
 - (b) the service was required as a result of civil commotion, riot or natural disaster;
 - (c) the service was rendered in the interest of public safety;
 - (d) the chief fire officer is of the opinion that the service rendered was of a purely humanitarian nature or was rendered solely for the saving of a life;
 - (e) the owner of a vehicle furnishes proof to the satisfaction of the chief fire officer that such vehicle was stolen and that it had not been recovered by him or her at the time when the service was rendered in respect thereof;
 - (f) any person, including the State, has entered into an agreement with the Municipality in terms of section 12 of the Act, whereby the services of the service are made available to such person against payment as determined in such agreement.

False information

17. No person shall wilfully give to any member of the service any notice, or furnish any information regarding an outbreak of fire, or any other emergency situation requiring the attendance of the service, and which, to his or her knowledge, is false or inaccurate, and such person shall, notwithstanding the provisions of section 16, be liable to pay the turning out charges as prescribed in the tariffs.

Telephones, fire alarms and other apparatus

18. (1) The Municipality may affix to, or remove from any building, wall, fence or other structure any telephone, fire alarm, or other apparatus for the transmission of calls relating to fire, as well as any notice indicating the nearest fire hydrant or other fire fighting equipment.
- (2) No person shall move, remove, deface, damage or interfere with anything affixed in terms of subsection (1).

Penalty clause

19. Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law shall be guilty of an offence and liable on conviction to a fine or, in default of the payment, to imprisonment not exceeding 6 months, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

20. This By-law shall be called the Fire Brigade By-law, 2012.

CRECHES BY-LAW, 2012

By-law No. 11, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment of creches in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this by-law, unless the context otherwise indicates -

“**child**” means a child admitted to a creche in terms of this by-law;

“**Council**” means the municipal Council of //Khara Hais and includes any committee or employee of the Council exercising powers or performing duties or functions delegated to it or such employee by the Council;

“**creche**” means any building or premises maintained or used for the custody and care of children of pre-school going age during the whole or part of the day, on all or only some days of the week and which has been registered as a place of care under the Children’s Act, 1960 (Act 33 of 1960);

“**Manager: Environmental Services**” means the Manager: Environmental Services of the Council or any official authorized to act on the Head’s behalf, and

“**place of care**” means any building or premises maintained or used, whether for profit or otherwise, for the reception, protection and temporary or partial care of children away from their parents, but does not include any boarding school, hostel or any establishment which is maintained for the tuition or training of children and which is controlled or has been registered or approved by the Department of Social Service & Population Development.

SCOPE OF BY-LAW

2. This by-law shall apply to all creches.

SPECIFIC REQUIREMENTS IN RESPECT OF BUILDINGS FOR CHILDREN AGED THREE YEARS AND OVER BUT UNDER SCHOOL-GOING AGE FOR ALL-DAY CARE

3. The following minimum accommodation and facilities shall be provided in respect of creches admitting for all-day care children aged three years and over but under school-going age:

- (a) An office.
- (b) A staff room; provided that one room may, subject to the approval of the Manager: Environmental Services, be used as an office and staff room combined.
- (c) An isolation room equipped with a first-aid cupboard and equipment and a bed or stretcher.
- (d) A playroom for play activities, for the serving of meals and for sleeping purposes, with a minimum free-playing area of 3 m² per child.
- (e) A kitchen or facility where food are handled or prepared must comply with the regulations relating to the control of General Hygienic requirements for premises where food are prepared or handled and the transport of food, as published in Government Gazette Nr. 918 of 30 July 1999 complying with the following requirements:
- (f) Sanitary and ablution facilities for the staff complying with the following requirements:
 - (i) Sanitary and ablutions facilities for the staff shall be entirely separate from such facilities provided for the children, and shall have no direct communication with any apartment used in connection with the children.
 - (ii) There shall be provided one toilet and one wash-hand basin for every fifteen persons or part of fifteen persons.
 - (iii) A constant supply of water shall be provided to each wash-hand basin.
- (g) An outdoor play area of not less than 5.5 m² per child shall be provided. This area shall provide for grassy areas and shade and for hard surfaces for wheel-toys. It shall be free of excavations and dangerous steps or levels.

SPECIFIC REQUIREMENTS IN RESPECT OF BUILDINGS FOR CHILDREN UNDER THREE YEARS OF AGE

- 4. The following minimum accommodation and relevant services shall be provided for the accommodation of children under three years of age:
 - (a) A staff room in terms of section 3(b).
 - (b) An isolation room equipped with a first-aid cupboard and equipment and a cot or stretcher.
 - (c) A nursery which shall provide 3.5 m² indoor area per child. A wash-hand

basin shall be provided in each nursery.

- (d) A milk kitchen which shall comprise -
 - (i) a receiving compartment for sterilizing bottles, fitted with a stainless steel sink, sterilizing unit and a wash-hand basin, and
 - (ii) a preparation compartment separate from the receiving compartment, fitted with a refrigeration unit, stove and wash-hand basin.
- (e) A kitchen in accordance with section 3(e).
- (f) Storage space for bedding and linen.
- (g) Storage space for perambulators.
- (h) Storage space for the personal belongings of children.
- (i) Sanitary and ablution facilities for children, complying with the following requirements:
 - (i) A sluice room, equipped with sluice sink, which is fitted with a splash screen.
 - (ii) A bathing unit with two baby bathing units for every twenty children. The flow of water shall be supplied to bathing units by side inlets or moveable overhead fittings, and the temperature of the water shall be regulated.
 - (iii) For children not using diapers, toilet equipment shall be supplied.
 - (iv) Diapers by means of -
 - (a) a recognized diaper service, in which case provision shall be made for separate storage facilities for clean and soiled diapers.
 - (v) A sufficient number of impervious bins with covers for the temporary storage of soiled paper, tissues, paper towels and other articles pending disposal.
- (j) Storage space for indoor and outdoor play materials and equipment.
- (k) The minimum outdoor area of 3 m² per child shall be provided for the use of perambulators and playpens and outdoor activities for the toddler group. This area shall provide for lawns and shade. It shall be free of excavations and dangerous steps or surfaces.
- (l) There shall be one staff member for every eight children under the age of two years.

GENERAL REQUIREMENTS RELATING TO BUILDINGS

5.1 All buildings for creches shall comply with the following requirements:

- (a) The buildings shall be constructed of such material and in such a manner as to comply with the National Building Regulations and any other relevant by-law of the Council.
- (b) Windows in play rooms, offices and isolation rooms shall be not more than 750 mm from the ground level and shall especially constructed so as not to open at a level dangerous to children.
- (c) All rooms shall have ceilings.

EQUIPMENT

6. Equipment for children in creches shall comply with the following requirements:

- (a) Chairs shall be so light that they can be lifted by the child, and shall be of such a height as to permit the child to sit thereon with both feet on the floor.
- (b) All beds, cots, stretchers, mats or other furniture for resting or sleeping shall be suitable for use by the children. Each such piece of furniture shall be used by only one child whose name or symbol shall be clearly affixed thereto.
- (c) Indoor and outdoor playing equipment shall be provided and such equipment shall be of such nature that it will not be possible for a child to injure him-/herself or cause any injury to others.

PERSONAL TOILET ARTICLES

- 7. 7.1 Provision shall be made in the ablution block or in an adjacent room by means of hooks, lockers or other means approved by the Head: Environmental Services for the separate storage of the personal toilet articles of each child in a creche.
- 7.2 Personal toilet articles shall be available.
- 7.3 Provision shall be made for the boiling, washing or disinfecting of children's toilet equipment.

SAFETY MEASURES

- 8. The following measures shall be taken by the holder of a creche for the safety of the children therein:

- (a) Adequate measures shall be taken for the protection of the children against fires, hot water installations, electrical fittings and appliances, heating appliances and any other article or thing which may be dangerous or cause injury to any child.
- (b) Any slats or rails used in enclosures, playpens, beds, cots or for any other purpose whatsoever shall be not more than 75 mm apart and shall be firmly fixed and free from splinters or other rough or dangerous surfaces.
- (c) The premises shall be entirely enclosed by means of a suitable fence, wall or other means so constructed as to preclude children completely from leaving the confines of the premises of their own accord and prevent the entrance of domestic animals. All gates or doors in such boundaries shall be close-fitting and securely locked or otherwise closed so as to prevent children from opening them.
- (d) A first-aid box with the necessary materials and equipment to the satisfaction of the Head: Environmental Services shall be provided and shall be readily available for use and kept out of the children's reach at all times.
- (e) All medicines and, corrosive or other harmful substances shall be stored in a safe manner and shall not be accessible to children.
- (f) No noxious or poisonous plant or shrub shall be permitted on the premises.
- (g) No person suffering from any infectious or communicable disease, and no person who has been in contact with any person so suffering and who has not cleansed his/her person and clothing so effectively as render him/her incapable of spreading such disease, and no person whose body is not in a clean and healthy condition shall be allowed on the premises of a creche.

DUTIES OF THE HOLDER

9. Every holder of a creche shall -

- (a) maintain every part of the creche, including outdoor areas and all things belonging thereto, at all times in good repair and in a tidy condition and free from dirt, filth or other noxious matters or things;
- (b) keep all cutlery, crockery, utensils, vessels, containers, receptacles, appliances and equipment used for the storage, preparation and serving of foodstuffs in a clean and sanitary condition and free from any defect;
- (c) provide and maintain efficient measures for the prevention and destruction of flies, cockroaches, rodents and other vermin in such creche;

- (d) provide and maintain at all times suitable means for protecting all foodstuffs from contamination by dust, dirt, flies or any other cause;
- (e) provide at all times an adequate supply of soap, clean towels and nailbrushes at wash-hand basins;
- (f) ensure that all persons engaged in the creche are clean in person and clothing at all times;
- (g) provide sound and clean overalls or coats of washable material for the persons engaged in the handling, preparation and serving of food, and ensure that such overalls or coats are worn at all such times;
- (h) provide adequate storage space for toys, books and other indoor and outdoor play materials and ensure that such storage space shall be within easy reach of children from floor level;
- (i) ensure that the children are at all times under the direct supervision of at least one adult;
- (j) ensure that each child uses his/her own personal toilet articles;
- (k) keep a record of menus of all meals, which shall be open to inspection at all times;
- (l) ensure that no person suffering from a contagious disease or with a festering abscess on his/her body which can be spread, use any crockery, cutlery, implements or equipment or any thing which is used for the handling of food or allow such a person to be present in any area or facility where food is handled.

REGISTERS

- 10. 10.1 The holder shall keep an admission and discharge register of all the children admitted and discharged from the creche.
- 10.2 The holder shall keep a record of attendance in which the presence of children at a creche shall be noted daily.

MEDICAL REPORT

- 11. A medical report containing the following data shall be obtained in respect of each child and kept by the holder:
 - (a) Information concerning the child's general state of health.
 - (b) Children's ailments and other communicable diseases from which the child has suffered and the dates on which such child had them.
 - (c) Details of immunization against smallpox, polio myelitis, tetanus, measles, whooping cough, diphtheria and tuberculosis.

- (d) Possible allergies and diseases such as epilepsy.

JOURNAL

- 12.1 A journal shall be kept by the holder in which important and outstanding events such as accidents requiring hospitalization are noted in respect of each child.
- 12.2 Notwithstanding the preceding provisions of this by-law, the Council retains the right in certain special cases to waive such provisions.

APPLICATION

- 13.1 This by-law shall apply to creches where more than ten children are cared for. The following shall be applicable where ten or less children are cared for:
- 13.2 The building, sanitary facilities, outdoor and indoor play facilities, safety measures, first-aid facilities, registers, cutlery and crockery, cooking, washing and refrigeration facilities, and other facilities shall be subject to the prior approval of the Council.

OFFENCES AND PENALTIES

14. Any person contravening the provisions of this by-law shall be guilty of an offence and upon conviction liable to a fine or imprisonment for a period not exceeding six months, or to both such fine and such imprisonment.

SHORT TITLE AND DATE OF COMMENCEMENT

15. This By-Law shall be called the By-Law relating to Creches, 2012.

STANDING ORDERS, 2012

By-law No. 12, 2012

BY-LAW

To provide for standing orders for the dispatch of business by the Council of the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**Act**” means the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

“**budget**” means the estimate of the revenue and expenditure of the Council drawn up and presented by the Executive Committee in terms of national legislation;

“**chairperson of the Executive Committee**” means the Mayor;

“**Council**” means the Municipal Council of the Municipality;

“**Executive Committee**” means the committee as contemplated in section 42 of the Act;

“**Mayor**” means the person presiding at Executive Committee meetings as contemplated in section 49 of the Act;

“**meeting**” means a meeting of the Council or the Executive Committee, as the case may be;

“**member**” means a member of the Council or the Executive Committee, as the case may be;

“**motion**” means a motion introduced in writing in terms of section 21 or 50;

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality;

“**Municipal Manager**” means a person appointed in terms of section 82 of the Act;

“**proposal**” means any proposal with the exception of a motion, moved and seconded during a meeting of the Council or a committee thereof; and

“**Speaker**” means the Speaker of the Council as contemplated in sections 36 and 37 of the Act; and

“**Systems Act**” means the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act No. 32 of 2000).

Removal of persons from Council chamber

2. The Speaker may, subject to section 160(7) of the Constitution, at any time during a meeting, if for the maintenance of order he or she deems it necessary, direct the removal of any person other than a member from the Council chamber.

Signing of attendance register and wearing of robe during meetings

3. Every member attending a meeting shall –
 - (a) sign his or her name in the attendance registers; and
 - (b) wear a robe, if the Council so resolves, which robe is provided for that purpose.

Adjournment in event of no quorum

4. If at the expiration of fifteen minutes after the hour at which a meeting is appointed to be held a quorum has not assembled, no meeting shall take place unless the members present agree to allow further time not exceeding an additional ten minutes in order to enable a quorum to assemble. The members present may, at any time after the expiry of the ten minutes aforesaid, request the Speaker to convene a meeting at a convenient date and time, notice of which shall be given as provided for in section 115 of the Systems Act, and the provisions of section 7 shall apply *mutatis mutandis* to such meeting.

Count out of members

5. If during any meeting, the attention of the Speaker is directed to the number of members present, such members shall be counted and, if it is found that there is no quorum, the Speaker shall cause this fact to be recorded in the minutes and the call bell to be rung for at least one minute and, if after an interval of five minutes a quorum has not yet assembled, the members present may by a majority of votes resolve to adjourn the meeting. If no such resolution be taken and after an interval of ten minutes there is no quorum, the meeting shall be considered adjourned until a time to be determined by the Speaker.

Notice of adjourned meeting

6. When a meeting is adjourned, notice of the adjourned meeting shall be served as provided for in section 115 of the Systems Act.

Adjourned meeting

7. Subject to the provisions of section 8, no business shall be transacted at an adjourned meeting, except such as specified in the notice of the meeting which is adjourned.

Business limited by notice

8. Subject to the provisions of section 50(1), no matter not specified in the notice of a meeting shall be transacted at that meeting, save an urgent report of the Executive Committee.

Order of business of meeting

9. (1) The order of business of an ordinary meeting shall be as follows:
- (a) Opening;
 - (b) Acceptance of notice of the meeting as read;
 - (c) Applications for leave of absence;
 - (d) Official notices –
 - (i) by the Speaker;
 - (ii) by members;
 - (iii) by the Municipal Manager;
 - (e) Speaker's unopposed proposals;
 - (f) Confirmation of minutes of previous meeting;
 - (g) Questions of which notice has been given;
 - (h) Motions or proposals referred from previous meetings;
 - (i) Report of the Executive Committee;
 - (j) New motions;
 - (k) Petitions;
 - (l) Closure.
- (2) After the matters referred to in paragraphs (a) to (f) of subsection (1) have been considered, the Council may at its discretion change the order of the other business appearing on the agenda.

Minutes of meeting

10. (1) Unless the minutes of a meeting are confirmed at the same meeting, the minutes shall be taken as read with a view to confirmation: Provided a copy thereof has been served on each member in the manner as provided for in section 115 of the Systems Act, at least 24 hours before the commencement of the meeting.

- (2) No motion, proposal or discussion shall be allowed on the minutes, except as to their accuracy.

Questions by members

11. (1) A member may put a question at a meeting –
- (a) on a matter arising out of or connected with any item of a report of the Executive Committee when such item has been called or during discussion thereon;
 - (b) concerning the general work of the Council not arising out of or connected with any item of a report of the Executive Committee: Provided that such question may only be asked if at least seven day's prior notice in writing has been lodged with the Municipal Manager, who shall forthwith furnish a copy thereof to the Speaker and the chairperson of the Executive Committee.
- (2) A question on a matter which, in the opinion of the Speaker, is of urgent public importance, shall only be asked at a meeting after notice in writing thereon in duplicate has been lodged with the Municipal Manager at least ten minutes before the commencement of the meeting, and the Municipal Manager shall immediately furnish a copy thereof to the Speaker and the chairperson of the Executive Committee.
- (3) Any question put in terms of this section shall be replied to by or on behalf of the chairperson of the Executive Committee and/or Speaker.
- (4) After a member's question has been replied to, he or she may ask for elucidation thereof and the question whether it has been decisively or fully replied to shall not be debated, except with the consent of the Speaker.
- (5) The Speaker may disallow a question if he or she is of the opinion that it is out of order or not put clearly.

Reporting to the Executive Committee

12. (1) A report of a head of department shall be directed to the Municipal Manager who must submit it to the Executive Committee.
- (2) The Municipal Manager may refer a report back to a head of department for factual amendment or amplification and he or she may, if he or she deems it necessary, comment on and make a recommendation in respect of any report contemplated in subsection (1).

Composition of a report of the Executive Committee

13. (1) A report submitted by the Executive Committee in terms of the Act, read with section 160(6)(a) to (c) of the Constitution, shall first contain the matters in respect of which recommendations are made (hereinafter referred to as the "first part") and thereafter those matters which have been delegated to –
- (a) the Executive Committee; and
 - (b) committees contemplated in section 79 of the Act.
- (2) Unless any item is submitted to the Council for information only, every item of the first part shall contain a recommendation which may be adopted by the Council.

Report shall be delivered

14. A report of the Executive Committee, with the exception of a report accepted by the Speaker as a matter of urgency, shall be delivered in the manner provided for in the Act.

Submission on report

15. (1) The chairperson of the Executive Committee or member called upon by him or her to do so, shall submit a report of the Executive Committee, and in doing so, shall move:
- "that the report be considered".
- (2) A proposal referred to in subsection (1) shall not be discussed, and if the Council accepts such proposal, the Speaker shall put the recommendations contained in the first part of the report seriatim, unless for a good cause he or she sees fit to vary the order.
 - (3) When a recommendation referred to in subsection (2) is accepted, it shall become a resolution of the Council.
 - (4) At the conclusion of the first part of the report referred to in subsection (2), the Speaker shall permit discussion of the ensuing parts of the report: Provided that –
 - (a) such discussion shall be limited to –
 - (i) one hour in respect of the matters contemplated in section 13(1)(a); and
 - (ii) 30 minutes per part in respect of the matters contemplated in section 13(1)(b);

- (b) a member, excluding the chairperson of the Executive Committee, shall not, unless permitted by the Council, speak for more than ten minutes, and when a member is permitted to speak for more than ten minutes, the Council shall decide on the period of time;
- (c) during such discussion, no other proposal shall be submitted, except a proposal that the Executive Committee or a committee contemplated in subsection 13(1)(b), as the case may be, be requested to reconsider its decision;
- (d) a member may during such discussion request that his or her opposition to any resolution in such ensuing part, and the reason therefor, be recorded, whereupon the Municipal Manager shall record or have such opposition recorded.

Recommendations of Executive Committee shall be regarded as proposals

16. It shall be deemed that the member who has made a proposal in terms of section 15, moves each recommendation contained in the report and that such proposal has been seconded.

Withdrawal or amendment of recommendation

17. The member who has made a proposal in terms of section 15, may withdraw or amend any recommendation contained in a report with the consent of the Council.

Reply to debate

18. (1) The chairperson of the Executive Committee or the member who has made a proposal in terms of section 15, shall reply to and close the debate on any item in a report of the Executive Committee, without introducing new matters.
- (2) Notwithstanding the provisions of subsection (1), the Speaker or the member therein mentioned may make an explanatory statement or an announcement prior to the consideration of any particular item contained in the report of the Executive Committee or during the discussion of such a report.

Deputation

19. (1) (a) A deputation desiring an interview with the Council shall submit a memorandum setting out the representations it wishes to make.

- (b) The Municipal Manager shall place the memorandum before the Executive Committee which may receive the deputation and deal with the matter raised in the memorandum in terms of the power delegated to it: Provided that the Executive Committee may dispense with the necessity of submitting a memorandum.
- (c) If the Executive Committee is of the opinion that the matter is one which should be placed before the Council, it shall so report to the Council and, if the Council so orders, an interview shall be granted to the deputation.
- (2) A deputation shall not exceed three in number and only one member thereof shall be at liberty to speak, except in reply to a question of a member. The matter shall not be further considered until the deputation has withdrawn.

Petition

- 20. A petition may be presented by a member, but when presenting it, he or she shall not deliver a speech or comment thereon to the Council. Such a petition shall be referred to the Executive Committee who shall report to Council thereon.

Form of giving notice of motion

- 21. (1) Every notice of motion shall be in writing and such motion shall be signed by the member submitting it.
- (2) A motion shall be given to the Municipal Manager, who shall enter it in a book to be kept for this purpose, which book shall be open to the inspection of members. The Municipal Manager shall without delay furnish each member with a copy of the motion.
- (3) At the request of the member who gave notice of the motion, the Municipal Manager shall acknowledge receipt thereof in writing.
- (4) Unless a notice of motion is received at least ten days before a meeting, it shall not be specified in the notice of such meeting.
- (5) Every motion shall be relevant to some question relating to the administration or conditions in the Municipality.
- (6) The member who introduces a motion may reply: Provided that when a proposal in terms of section 43(1)(b), (c), (d), (e), (f) or (g) is carried in respect of such motion, such member may reply for not more than ten minutes.

Order of motions

22. Every motion shall on receipt be dated and numbered and shall be entered by the Municipal Manager to the agenda in the order in which it is received, except in the case of notice of an amendment, which shall be entered immediately after such notice of motion, irrespective of the time upon which notice of motion to amend is received.

Urgent Motions

23. (1) Any member of a meeting can submit an urgent motion in the meeting, which motion must be handed to the Speaker when the meeting commence. The Speaker must request a secondant for the motion. The motion shall only served in the meeting where a majority of the members in attendance vote for the matter to serve.
- (2) The provisions of sections 21, 22, 25, 26, 27, 28 and 33 is *mutatis mutandis* applicable to a motion in term of this section.

Limitation of notices

24. No member shall have more than one motion other than a deferred motion on the agenda paper and no member shall move more than six motions, which includes a motion contemplated in section 50(1), in any year.

Motion to rescind any resolution passed within the preceding three months

25. (1) When a member proposes a motion in terms of the provisions of section 21 which –
- (a) is aimed at the revocation or amendment of a resolution of the Council taken within the preceding three months; or
 - (b) has the same purport as a motion which has been negative within the preceding three months, such motion shall be placed on the agenda only if the notice of such a motion is signed by three members in addition to the member who proposes such motion.
- (2) A motion similar to the one which was disposed of in terms of subsection (1), shall not again be proposed by a member before the expiry of six months after such disposal.
- (3) Notwithstanding the provisions of subsections (1) and (2), the Council may at any time rescind or amend a resolution in pursuance of a recommendation of the Executive Committee contained in a report in accordance with section 15.

Procedure in respect of putting of motions

26. (1) When motions come up for discussion, the Speaker shall read out the number of each motion and the name of the mover and shall ascertain which motions are unopposed.
- (2) An unopposed motion shall be carried immediately and without discussion.
- (3) If there is an opposed motion, the Speaker shall call for a seconder and he or she shall thereafter in turn put each such seconded motion.
- (4) A member who seconded a motion may subsequently speak upon such motion unless a proposal in terms of subsection 43(1)(b), (c), (d), (e), (f) or (g) in respect of such motion has been made and carried before the seconder has spoken.
- (5) A motion which is not put by the proposer thereof, or which is not seconded, shall lapse.

Irregular motions or proposals

27. The Speaker shall disallow a motion or proposal –
- (a) which in his or her opinion –
- (i) might lead to the discussion of a matter already contained in the agenda or which is not relevant to some question relating to the administration or conditions in the Municipality; or
- (ii) advances argument, expresses an opinion or contains unnecessary factual, incriminating, derogatory or improper allegations;
- (b) in respect of which –
- (i) the Council has no jurisdiction; or
- (ii) a decision by a judicial or *quasi*-judicial body is pending; or
- (c) which, if carried, will be in conflict with the provisions contained in these Standing Orders or of any other law, or will be unenforceable.

Matter serves before Council by way of proposal

28. (1) Subject to the provisions of sections 15(2) and 16, a matter shall not be deemed to be put to the Council for a decision, unless a proposal on such matter has been made and duly seconded.
- (2) The provisions of section 25(4) shall apply *mutatis mutandis* to a member seconding a proposal.

Provisions relating to the consideration of the budget

29. Notwithstanding anything to the contrary contained herein, the following provisions shall apply when the Council considers the budget:
- (a) A proposal, which will have the effect that estimated revenue or expenditure of the Council is increased or decreased, shall not be put before the debate on the budget has been closed.
 - (b) After the debate on the budget has been closed the Speaker shall put every proposal contemplated in paragraph (a) seriatim.
 - (c) If any such proposal is accepted, the budget shall not be deemed to be amended in accordance with that resolution and the meeting shall be postponed to a date and time determined by the Speaker.
 - (d) After a postponement contemplated in paragraph (c), the Executive Committee shall investigate the implication of every such resolution and shall report to the Council thereon at the resumption of the meeting. The postponement intends to provide the mayor an opportunity to assess the full impact, particularly financial impact, of such a decision in order to report to the subsequent meeting where the proposed amendments are to be debated.
 - (e) After the Executive Committee has reported in terms of paragraph (e), the Speaker shall –
 - (i) allow a debate thereon;
 - (ii) thereafter again put every proposal contemplated in paragraph (c) and if any such proposal is accepted, the budget shall be amended in accordance with that resolution.

Referral to Executive Committee of proposal affecting budget

30. A motion or proposal, other than a proposal contemplated in section 16, which will have the effect that the approved budget is increased or decreased, shall not be accepted before the Executive Committee has reported thereon.

Referral to the Executive Committee of motion or proposal affecting any matter contemplated in section 30(5) of the Act

31. A motion or proposal, other than a recommendation of the Executive Committee, affecting a matter contemplated in section 30(5) of the Act shall, before the Council adopts a resolution thereon, be submitted to the Executive Committee to report and make a recommendation thereon.

Withdrawal or amendment of motion or proposal

32. (1) A mover may, with the Council's permission, withdraw or amend a motion or proposal, and only the mover shall be allowed to explain his or her request for such permission.

- (2) After permission has been requested in this way, no further discussion shall be held on the respective motion or proposal and the permission requested shall be granted or refused without further discussion.

Addressing the meeting

- 33. A member may sit when speaking and shall address the Speaker.

Precedence of Speaker

- 34. Whenever the Speaker speaks, any member then speaking or offering to speak shall sit down, if standing, and the members are to be silent so that the Speaker may be heard without interruption.

Length of speeches

- 35. (1) Subject to the provisions of sections 15 and 43, a member may not speak for longer than ten minutes: Provided that –
 - (a) a member who submits a motion may speak for a period not exceeding fifteen minutes when elucidating his or her motion; and
 - (b) the Council may permit a speech to be continued for a further period or periods of 5 minutes.
- (2) The Council may waive the provisions of subsection (1) in regard to a statement made with the consent of the Council by the chairperson or any other member of the Executive Committee in relation to any matter arising from a report.
- (3) A member participating in any debate may, during the course of his or her speech, refer to notes, but he or she shall not be permitted to read his or her speech. The Speaker may require a member reading his or her speech to discontinue his or her speech.
- (4) The provisions of this section shall not apply to –
 - (a) the chairperson of the Executive Committee, when he or she presents the budget and opens the debate thereon;
 - (b) the chairperson of the Executive Committee, when he or she or a member of that committee designated by him or her, delivers the budget speech, or replies to the debate in connection with the consideration of the budget;
 - (c) the chairperson of the Executive Committee, when he or she closes the debate in connection with the consideration of the budget; and
 - (d) the person, who in terms of section 18(1), replies to and closes the debate contemplated in that section.

Relevance

36. (1) A member who speaks, shall direct his or her speech strictly to the matter under discussion or to an explanation or to a point of order.
- (2) The Speaker shall not allow a discussion –
- (a) which will anticipate any matter on the agenda; or
 - (b) on any matter in respect of which a decision by a judicial or *quasi*-judicial body is pending.

Irrelevance, repetition and breach of order

37. (1) If, in the opinion of the Speaker, a member –
- (a) does not abide by the provisions of section 35(1) or is guilty of irrelevance or tedious repetition while he or she addresses the Council, the Speaker may direct him or her to abide by the said provisions or to discontinue such irrelevancies or tedious repetition;
 - (b) endeavours a discussion in breach of section 35(2), the Speaker shall direct him or her to cease that discussion;
 - (c) while he or she is in the Council chamber and irrespective of whether he or she addresses the Council –
 - (i) uses offensive or unbecoming language;
 - (ii) makes an incriminating, libellous or derogatory remark, allegation or insinuation in respect of another member or person;
 - (iii) breaches the order or disregards the authority of the Speaker; or
 - (iv) is improperly dressed, the Speaker shall direct such member to cease or remedy such conduct immediately.
- (2) If a member fails to comply with a direction contemplated in subsection (1), the Speaker may –
- (a) in a case contemplated in subsection (1)(a) or (b), direct the member concerned to discontinue his or her speech; or
 - (b) in a case contemplated in subsection (1)(c), direct the member concerned to withdraw from the meeting for the further duration thereof.

Chairperson may have member removed

38. (1) Should any member fail to comply with a direction given in terms of section 36(2)(a) or (b), the Speaker may call upon an officer to remove the member and to take steps to ensure that the member does not return to the meeting.
- (2) Section 36(1)(c), 36(2) and subsection (1) shall *mutatis mutandis* be applicable to a member of the public.

Exclusion of members

39. (1) The Council may exclude from meetings of the Council, for such period as it may fix, but not exceeding forty-five days, a member who wilfully disregards the authority of the Speaker or who wilfully obstructs the business at any meeting: Provided that the member concerned may, within 7 days from the Council meeting at which the exclusion decision was taken, direct an appeal in writing to the Mayor, who must convene a special Council meeting to consider the appeal within 7 days from date of receiving such appeal.
- (2) The Council at the said special meeting may confirm, reject or amend the original Council resolution.
- (3) In the considering of the appeal, the Council must comply with the rules of natural justice.
- (4) A proposal to exclude a member may be moved at any stage of the meeting.

Member to speak only once

40. (1) Subject to any provisions to the contrary, or the prior approval of the Speaker, no member shall speak more than once on any motion or proposal and the Speaker's decision whether or not to allow the member to speak again, is final and shall not be open for discussion.
- (2) The provisions of subsection (1) shall not apply to a member of the Executive Committee when the Council considers the budget.

A point of order and personal explanation

41. (1) Any member may rise to a point of order or explanation, but such explanation shall be confined to the material content of his or her former speech.
- (2) Such a member shall be called upon to speak forthwith.

Speaker's ruling on a question of order

42. The ruling of the Speaker on a point of order or on the admissibility of an explanation shall be final and shall not be open for discussion.

Mode of voting

43. (1) Every opposed motion or proposal shall be submitted to the Council by the Speaker who shall call upon the members to indicate by a show of hands, unless the Council decides otherwise, whether they are for or against it or abstained from it, and he or she shall thereupon declare the result of the voting.
- (2) After the Speaker has declared the result of the voting in accordance with subsection (1), a member may demand –
- (a) that his or her vote be recorded against a decision; or
 - (b) a division by rising and putting such demand to the Speaker.
- (3) When a division has been duly demanded in accordance with subsection (2)(b), the Speaker shall accede thereto; the division bell shall be rung for at least one minute, whereupon every entrance to the Council chamber shall be closed, and no member shall leave or enter the Council chamber until the result of the division has been declared.
- (4) After the expiry of the period of time referred to in subsection (3), the Speaker shall again put the motion or proposal to the vote as provided in subsection (5) and thereafter declare the result of the division.
- (5) A division shall take place as follows: The Municipal Manager shall read out the name of each member alphabetically. Each member shall indicate by means of a clearly audible “for” or “against” or “abstained”, whether he or she votes in favour of or against or abstained on the motion or proposal and the Municipal Manager shall record each such vote, as well as the name of each absent member.
- (6) When a division takes place in accordance with the preceding provisions, every member present, including the Speaker, shall be obliged to record his or her vote for or against the motion or proposal or abstained.
- (7) A member demanding a division shall not leave the Council chamber before such division has been taken.
- (8) Should there be an equality of votes in respect of a motion or proposal on which voting takes place in accordance with subsection (1) or (4), the Speaker shall record his or her casting vote as contemplated in section 30(4) of the Act.

Proposals which may be made

44. (1) When a motion or proposal is under debate at a meeting, no further proposal shall be received, except a proposal –
- (a) that the motion or proposal be amended;
 - (b) that consideration of the question be postponed;
 - (c) that the meeting be adjourned;

- (d) that the debate be adjourned;
- (e) that the question be put;
- (f) that the Council proceeds to the next matter;
- (g) that the question be referred back for further consideration;
- (h) that, for the purpose of dealing with the matter, the Council resolves itself in committee in terms of section 54; or
- (i) that the consideration of the matter be held over until the Council has dispatched all the other matters on the agenda:

Provided that the proposals referred to in paragraphs (b) to (g), may not be made to the Council until the mover of the motion or proposal under debate has spoken thereon: Provided further that a second proposal in terms of paragraphs (b) to (f) shall not be made within half-an-hour of a similar proposal under the same item, unless, in the opinion of the Speaker, the circumstances are materially altered.

- (2) A member who has not participated in the debate or proposal may, during that debate at the conclusion of any speech, move –
 - (a) that consideration of the question be postponed to any stated date; or
 - (b) that the meeting be now adjourned: Provided that the meeting shall not be adjourned until the debate on a motion or proposal has first been adjourned; or
 - (c) that the debate be adjourned.
- (3) A member who has made a proposal mentioned in subsection (2) may speak thereon for not more than five minutes, but the seconder shall not be allowed to speak thereon.
- (4) Upon a proposal mentioned in subsection (2) being made, the mover of the question under debate may speak on such proposal for not more than 5 minutes and subsequently the proposal shall be put without further debate.

Consideration of a matter to be held over

- 45. A member who makes a proposal in terms of section 43(1)(i), may speak thereon for not more than 3 minutes, but the seconder shall not be allowed to speak thereon, and thereafter the proposal shall be put to the vote without further debate.

Amendment of a motion or proposal

- 46. (1) An amendment which is moved shall be relevant to the motion or proposal on which it is moved.

- (2) Such amendment shall be reduced to writing, signed by the mover and handed to the Speaker.
- (3) An amendment shall be clearly stated to the meeting by the Speaker before it is put.
- (4)
 - (a) Whenever an amendment upon a motion or proposal has been moved and seconded, no further amendment shall be moved until a resolution has been adopted upon which a further amendment may be moved.
 - (b) If the amendment is carried, the amended motion or proposal shall take the place of the original motion or proposal and shall become the substantive motion or proposal upon which an amendment may be moved.
- (5) A member shall not move more than one amendment of a proposal or motion.
- (6) The mover of an amendment of a proposal or motion shall have no right to reply.

Postponement of consideration of question

- 47. If a motion is carried that the consideration of the question be postponed to a stated date, the motion or proposal shall be placed first among the motions or proposals to be contained in the report of that committee to the Council on the day in question.

Adjournment of meeting

- 48. No member shall at any meeting move or second more than one proposal for the adjournment of the meeting.

Adjournment of the debate

- 49.
 - (1) If the proposal that the debate be adjourned is carried, the Council shall deal with the next question appearing on the agenda and the question in respect of which the debate has been adjourned, shall be placed first on the list of motions or proposals of the next meeting and the discussion thereof shall be resumed at that meeting.
 - (2) On resuming an adjourned debate, the member who moved its adjournment shall be entitled to speak first.
 - (3) No member shall move or second more than one proposal for the adjournment of the same debate.

Putting of the question

- 50.
 - (1) Subject to the provisions of subsection 43(1), a member who has not participated in the debate on a motion or proposal may, at the conclusion of a speech, move that the question be now put.

- (2) Subject to the provisions of subsection (3), a proposal made in terms of subsection (1) shall not be open to discussion.
- (3) The mover of a question under debate may, when a proposal has been made in terms of subsection (1), speak on such a proposal for not more than five minutes and subsequently the proposal shall be put without further discussion.

The Council shall proceed to next business

- 51. (1) Subject to the provisions of subsection 43(1), a member who has not participated in the debate on a motion or proposal may, at the conclusion of a speech, move that the Council do now proceed to the next matter.
- (2) Subject to the provisions of subsection (3), a proposal made in terms of subsection (1) shall not be open to discussion.
- (3) The mover of a question under discussion may, when a proposal has been made in terms of subsection (1), speak on such proposal for not more than 5 minutes, and subsequently the proposal shall be put without any further debate.
- (4) If a proposal made in terms of subsection (1) is carried, the question under discussion shall be dropped.

Question to be referred back for further consideration

- 52. (1) When a recommendation of the Executive Committee is before the Council, a member may move that the question be referred back to the Executive Committee for further consideration.
- (2) The mover of such a proposal shall have no right of reply.
- (3) Such a proposal shall not be put until the provisions of section 18 have been complied with.
- (4) If such a proposal is carried, the debate on the recommendation shall end and the Council shall proceed to the next matter.

Suspension of section 8

- 53. (1) Notwithstanding anything to the contrary contained in these Standing Orders, but subject to the provisions for this section, a member may move at an ordinary meeting or an adjournment thereof, that the provisions of section 8 be suspended to enable him or her to propose a motion whereof notice could not be given in terms of section 21 owing to the urgency thereof.
- (2) The proposal and motion referred to in subsection (1) shall be reduced to writing, shall be signed by the proposer and at least one seconder and shall be handed to the Speaker at least 10 minutes before the commencement of the meeting whereat it is proposed to move the

proposal and motion, unless the Speaker allows a shorter period of time.

- (3) The Speaker shall disallow both if he or she could have disallowed such motion in terms of section 26.
- (4) Immediately before the report of the Executive Committee is submitted in terms of section 15, the Speaker shall make known that a proposal and motion in terms of subsection (1), if any, have been handed to him or her and whether he or she is disallowing or allowing them, and in the event of them being allowed, whether they shall be proposed before or after the dispatch of the report of the Executive Committee.
- (5) If the Speaker allows the proposal and motion in terms of subsection (4), the member concerned shall, when called upon to do so by the Speaker, read out the motion and after he or she has spoken on only the reason for the urgency of the consideration of that motion for not more than 5 minutes, which includes the reading of the motion, he or she shall propose that the provisions of section 8 be suspended.
- (6) The seconder of the proposal and motion contemplated in subsection (1) shall not speak on them, except to formally second them.
- (7) The proposal to suspend shall be deemed to be carried if the members voting in favour thereof constitute a majority of all the members of the Council.
- (8) If the proposal to suspend is carried, the motion shall be deemed to be duly put and thereafter the debate thereon shall proceed in accordance with the provisions of these Standing Orders.

Interpretation of Standing Orders

- 54. (1) (a) Any member may request the ruling of the Speaker as to the interpretation of the Standing Orders to be embodied in the minutes, and a register of such rulings shall be kept by the Municipal Manager.
- (b) The Speaker shall sign the entry of each ruling given by him or her.
- (2) A member who has made a request in terms of subsection (1) may, during that meeting orally or within 5 days thereof, in writing require the Municipal Manager to submit the matter to the Executive Committee and in such event the Executive Committee shall consider the ruling and report thereon to the Council.

Discussion of matter in committee

- 55. (1) When a member moves that the Council resolve itself in committee to consider a matter on the agenda, including a proposal in terms of subsection 52(1), he or she may speak on such proposal for not more than 3 minutes, but the seconder shall not speak thereon.

- (2) After a proposal contemplated in subsection (1) has been carried, the Speaker shall, after consideration if it is reasonable and necessary to protect the rights of the person or subject under discussion, order the press, the public and every other person whose presence will in his or her opinion not be required during the discussion, to leave the Council chamber, and upon satisfying himself or herself that his or her order has been complied with, he or she shall put the matter concerned again.
- (3) A discussion of a matter in committee shall not suspend any other provisions of these Standing Orders.
- (4) If, after the Council has dispatched the matters dealt with in committee, there still remain other matters on the agenda, the Speaker shall allow the press, the public and others to re-enter the Council chamber.
- (5) Any decision by the Council to resolve itself in committee must be taken with due consideration of section 160(7) of the Constitution.

Quorum of the Council or the Council as committee

- 56. The quorum of the Council and the committee shall be a majority of all the members of the Council and/or the committee.

Resignation of seat on committee

- 57. Any member of a committee who wishes to resign his or her seat on the committee, shall submit his or her resignation to the Municipal Manager in writing and thereafter such resignation may not be withdrawn. The Municipal Manager should refer the resignation to the Executive Committee, where after it shall be referred to Council.

Filling of a vacancy on a committee

- 58. Every vacancy on a committee, other than the Executive Committee, shall be notified by the Executive Committee to the Council not later than the second meeting after the meeting of the committee at which such vacancy is notified and the Council may fill the vacancy.

Filling of a vacancy on a committee during absence of a member

- 59. When any member who is not a member of the Executive Committee is granted leave of absence from a meeting of a committee, the Council may appoint another member to act during his or her absence on any committee on which the absent member serves.

Dates and times of Executive Committee meetings

60. (1) The Speaker shall fix the dates, times and venues of meetings.
- (2) No meeting of the Executive Committee shall be held during a meeting of the Council without the Council's consent.

Notice of Executive Committee meetings

61. (1) The Speaker shall issue a notice calling a meeting of the Executive Committee and specify the business to be entertained by that committee.
- (2) The notice shall be delivered to each member of that committee or left at his or her business or residential address or e-mail at least 24 hours before the commencement of any ordinary meeting and should the notice accidentally not be so delivered or left, the validity of the meeting shall not be affected thereby.

Attendance registers for Executive Committee meetings

62. (1) The Municipal Manager shall keep an attendance register in which every member of the Executive Committee attending a meeting of that committee shall sign his or her name.
- (2) Any member who is not an Executive Committee member shall whenever he or she attends a meeting of that committee, enter his or her name in the attendance register and shall write after his or her name the words "not a member".

Participation in discussions at Executive Committee meeting

63. Any person requested or allowed by the Executive Committee to attend a meeting of such committee may, with the permission of the chairperson of the Executive Committee, speak thereat.

No quorum at Executive Committee meeting

64. If, after expiration of ten minutes after the time at which a meeting of the Executive Committee is due to commence there is no quorum, the meeting shall be held on a day and at an hour determined by the Speaker.

Manner of voting at meetings of Executive Committee

65. The chairperson of the Executive Committee shall allow the members of the Executive Committee to vote by show of hands and any member of that committee then present and voting may call for a division in which event the provision of section 42(5), (6) and (7) shall apply *mutatis mutandis*: Provided that no provision hereof shall affect the right of any member to have his or her vote recorded against the resolution.

Approval of minutes of Executive Committee meeting

66. (1) At any ordinary meeting of the Executive Committee, after considering applications for leave of absence, the minutes of any previous meeting of the committee not yet confirmed shall be read, approved with or without amendments and signed by the chairperson of the Executive Committee.
- (2) The minutes mentioned in subsection (1) may be taken as read if they have been open to inspection of the members of the committee not less than an hour prior to the commencement of the meeting: Provided that the minutes shall be read if a member so required, unless the committee decides to defer consideration thereof until its next meeting: Provided further that if the minutes have been circulated in a manner as provided for in section 115 of the Systems Act, it shall not be competent for any member to require them to be read, unless a majority of the members present so resolves.

Minutes may be held over owing to pressure of work

67. The minutes of a meeting of the Executive Committee may owing to pressure of work or any other appropriate reason be held over for confirmation at any subsequent meeting.

Discussion of minutes of Executive Committee meeting

68. No proposal or discussion shall be allowed upon the minutes, except as to their accuracy.

Reports may be supplied to press

69. The Municipal Manager may, on application being made to him or her by any registered newspaper, supply the agenda of the Council to a representative of such newspaper at the commencement of a meeting: Provided that the Executive Committee or the Mayor may instruct him or her not to supply any particular agenda or item in an agenda or to withhold it until the conclusion of the relevant meeting.

Exclusion of members disclosing documents

70. (1) A member who publishes or discloses or causes to be published or disclosed any document or record of the Council or of the proceedings of any committee of the Council or of the Council in committee, relating to a matter referred to in section 10 of the Code of Conduct for Councillors as annexed as Schedule 1 to the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act No. 32 of 2000), shall be guilty of a contravention of this subsection.
- (2) The Council may exclude for such period, but not exceeding 45 days, as it may determine, any member who in its opinion is guilty of a contravention of subsection (1): Provided that the appeal procedures contemplated in section 38 shall *mutatis mutandis* apply to the provisions of this section.

- (3) If a member attends any meeting despite a decision in terms of subsection (2) to exclude such member, the Speaker may call upon an officer to remove such member and to take steps to ensure that such member does not return to the meeting.

Return of attendance of meetings

- 71. (1) The Municipal Manager shall prepare annually a return on the number of Council meetings attended by each member and of the number of meetings of the Executive Committee, attended by each member of such committee.
- (2) The Municipal Manager shall include the return in the agenda of the ordinary meeting to be held in January of each year.

Secretariate

- 72. (1) The Municipal Manager shall be responsible for the effective functioning of the activities of the Council and its committees.
- (2) The Municipal Manager may designate a number of officers in the fulltime employ of the Municipality to serve as a secretariate for the Council.
- (3) The Municipal Manager may assign a function such as the taking of minutes or the distribution of documents to any member of the secretariate, but shall remain responsible to the Council for the effective execution of any function entrusted to him or her by or under these Standing Orders.

Short title

- 73. This By-law shall be called the Standing Orders, 2012.

MUNICIPAL TAXI RANKS BY-LAW, 2012

By-law No.13, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment, maintenance and management of municipal taxi ranks in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“bus” means a bus as defined in section 1 of the National Road Traffic Act, 1996 (Act No. 93 of 1996);

“Manager: Traffic Services” means the municipal traffic officer appointed by the Municipality as head of the component of the Municipality responsible for the administration of road traffic matters;

“financial year” means a year starting on the first day of July of any year and ending on the last day of June of the next year;

“motor vehicle” means a motor vehicle as defined in section 1 of the National Road Traffic Act, 1996 (Act No. 93 of 1996);

“Municipality” means the //Khara Hais municipality;

“Municipal Manager” means the person appointed by the Municipality in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

“municipal taxi rank” means an area demarcated in terms of section 2(2) to be used by taxis displaying valid parking permit discs to park and load and off-load passengers and shall include the waiting area of such taxi rank;

“municipal traffic officer” means a traffic officer appointed by the Municipality in terms of the provisions of the National Road Traffic Act, 1996 (Act No. 93 of 1996), or an Act repealed by that Act, as the case may be;

“parking permit disc” means a disc issued in terms of section 4 to be displayed by a taxi making use of a municipal taxi rank;

“taxi” means any motor vehicle, except a bus, used for the conveyance of passengers and luggage, for hire or reward; and

“this By-law” shall include the rules to be observed at municipal taxi ranks as contemplated in section 2.

Municipality may establish, maintain and manage municipal taxi ranks

2. (1) The Municipality may, within its area of jurisdiction, establish, maintain and manage municipal taxi ranks.
- (2) A municipal taxi rank must be demarcated by notice in the *Provincial Gazette*.
- (3) At the entrance of each municipal taxi rank, as well as at the entrance of its waiting area, a signboard must be displayed setting out the rules to be observed at that rank or area, respectively, by –
- (a) taxi drivers;
 - (b) taxi owners; or
 - (c) members of the public, who enter into, park at or make use of taxi services at that rank or area.
- (4) Rules contemplated in subsection (3) must be adopted by the Municipality and promulgated in the *Provincial Gazette*.

Taxis to display parking permit discs when being driven into or parked at municipal taxi ranks

3. (1) No taxi shall be driven into or parked at a municipal taxi rank without displaying a valid parking permit disc attached in the manner set out in subsection (2).
- (2) The parking permit disc referred to in subsection (1), shall be displayed on the left side of the front windscreen of the taxi, in such a manner that the face thereof may be clearly visible to, and the inscriptions thereon easily legible by a person standing in front of or to the left front of the taxi.
- (3) A parking permit disc shall –
- (a) be of the design and contain the particulars set out in the Schedule; and
 - (b) be of a colour or made up of a combination of colours determined by the Municipality for the financial year concerned.

Application for, issue and duration of a parking permit disc

4. (1) The owner of a taxi, desirous to make use of the municipal taxi ranks, must apply to the Municipality in writing for the issue of a parking permit disc for each taxi to make use of any such rank.
- (2) An application for the issue of a parking permit disc must –
- (a) be in the form determined by the Municipality;
 - (b) be directed to the Municipal Manager;

- (c) be accompanied by the fees determined by the Municipality;
 - (d) in respect of the next ensuing financial year, be made no later than the last day of November of each year.
- (3) On receipt of the application, the Municipal Manager must consider the application and, no later than the last day of February of the year concerned –
 - (a) issue the parking permit disc to the applicant; or
 - (b) in writing, notify the applicant that the application was not successful, stating the reasons for his or her decision.
- (4) If an application was turned down by the Municipal Manager –
 - (a) because of a shortcoming in the application that can be rectified by the applicant, the applicant may rectify the shortcoming and, without the payment of any further fee, submit the application again;
 - (b) for any other reason, a new application for the same period may not be brought for the same taxi, but the applicant may appeal against the decision of the Municipal Manager, in which case the provisions of section 62 of the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act No. 32 of 2000), shall *mutatis mutandis* apply.
- (5) In the case where application for the issue of a parking permit disc is made during a financial year for the remainder of that financial year, the Municipal Manager shall process and finalise the application within a reasonable time.
- (6) The owner of a taxi, making use of a municipal taxi rank, must –
 - (a) at all times keep written record of the identity of the driver of such taxi at any specific time, if he or she is not the driver of the taxi concerned;
 - (b) keep such records for at least one year after the end of the financial year in which it was made; and
 - (c) on request by a municipal traffic officer, make the records available for inspection by the Municipality.
- (7) A parking permit disc shall lapse at the end of each financial year.

Presumption that owner drove or parked taxi

- 5. Notwithstanding the provisions of section 4(6), the provisions of section 73 of the National Road Traffic Act, 1996 (Act No. 93 of 1996), shall, *mutatis mutandis* apply to a taxi making use of a municipal taxi rank.

Seizure and impoundment of taxis at municipal taxi ranks

6. (1) Over and above any prosecution in terms of this By-law, a municipal traffic officer may seize and impound a taxi at a municipal taxi rank for a period of 7 days –
- (a) if the taxi is driven into or parked at that taxi rank without displaying a valid parking permit disc in the manner set out in section 3(2);
 - (b) if the taxi is parked and left unattended in contravention of any rule to be observed at that taxi rank by the owner or driver of a taxi making use of the taxi rank; or
 - (c) if an owner or driver of a taxi contravenes any rule to be observed at that taxi rank and after a direction by a municipal traffic officer to terminate such contravention, persists in his or her actions.
- (2) A taxi impounded by the Municipality in terms of subsection (1), must be returned to its owner on payment of the impoundment fees determined by the Municipality in respect of municipal taxi ranks, if the taxi is to be released before the 7-day period has expired.
- (3) No person may hinder, impede or obstruct a municipal traffic officer in the execution of his or her duties in accordance with subsection (1).

Delegation

7. The Municipal Manager may, in writing, delegate the powers and functions vested in him or her by section 4, to the Manager: Traffic Services.

Penalty clause

8. (1) Any person who contravenes or fails to comply with –
- (a) a legitimate direction given by a municipal traffic officer at a municipal taxi rank; or
 - (b) a provision of this By-law, shall be guilty of an offence.
- (2) Any person convicted of an offence in terms of subsection (1), shall be liable to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

9. This By-law shall be called the Municipal Taxi Ranks By-law, 2012.

SCHEDULE

(Section 3(3)(a))

1. A parking permit disc shall be circular in form, with a diameter of 75 millimeter.
2. The words "PARKING PERMIT • MUNICIPALITY/PARKEERPERMIT • MUNISIPALITEIT" shall be printed on the disc and provision shall be made on the disc for inscriptions indicating –
 - (a) the name of the owner of the taxi;
 - (b) the registration number of the taxi;
 - (c) the financial year in respect whereof the permit was issued; and
 - (d) the number of the permit.

WATER SERVICES BY-LAW, 2012

By-law No. 14, 2012

BY-LAW

To provide for the provision of water services for the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

ARRANGEMENT OF SECTIONS**CHAPTER I****GENERAL PROVISIONS****PART 1
DEFINITIONS**

1. Definitions

**PART 2
PROVISION OF WATER SERVICES**

2. Application for water services
3. Special agreements for water services

**PART 3
TARIFFS AND CHARGES**

4. Prescribed tariffs and charges for water services
5. Fixed charges for water services

**PART 4
PAYMENT**

6. Payment of deposit
7. Payment for water services provided

**PART 5
ACCOUNTS**

8. Accounts
9. Queries or complaints in respect of account
10. Appeals against finding of Municipality in respect of queries or complaints
11. Arrears
12. Agreement for the payment of arrears in instalments

PART 6
TERMINATION, LIMITATION AND DISCONTINUATION OF WATER SERVICES

13. Termination of agreement for the provision of water services
14. Limitation or discontinuation of water services provided
15. Restoration of water services

PART 7
GENERAL

16. Responsibility for compliance with this By-law
17. Exemption
18. Unauthorised use of water services
19. Change in purpose for which water services are used
20. Interference with water supply system or any sanitation services
21. Obstruction of access to water supply system or any sanitation services
22. Notices and documents
23. Power to serve and compliance with notices
24. Power of entry and inspection
25. False statements or information
26. Offences
27. Availability of By-law

CHAPTER II
WATER SUPPLY SERVICES

PART 1
CONNECTION TO WATER SUPPLY SYSTEM

28. Provision of connection pipe
29. Location of connection pipe
30. Provision of single water connection for supply to several consumers on same premises
31. Interconnection between premises or water installations
32. Disconnection of water installation from connection pipe

PART 2
COMMUNAL WATER SERVICES WORKS

33. Provision of a water services work for water supply to several consumers

PART 3
TEMPORARY SUPPLY

34. Water supplied from a hydrant

PART 4
STANDARDS AND GENERAL CONDITIONS OF SUPPLY

35. Quantity, quality and pressure
36. General conditions of supply

**PART 5
MEASUREMENT OF WATER SUPPLY SERVICES**

- 37. Measuring of quantity of water supplied
- 38. Quantity of water supplied to consumer
- 39. Defective measurement
- 40. Special measurement
- 41. No reduction of amount payable for water wasted
- 42. Adjustment of quantity of water supplied through defective measuring device

**PART 6
INSTALLATION WORK**

- 43. Approval of installation work
- 44. Provision and maintenance of water installations
- 45. Use of pipes and water fittings to be authorised
- 46. Labelling of terminal water fittings and appliances

**PART 7
WATER POLLUTION, RESTRICTION AND WASTEFUL USE OF WATER**

- 47. Owner to prevent pollution of water
- 48. Water restrictions
- 49. Waste of water unlawful

**PART 8
WATER AUDIT**

- 50. Water audit

**PART 9
GENERAL**

- 51. Notification of boreholes
- 52. Sampling of water
- 53. Supply of non-potable water by Municipality
- 54. Testing of pressure in water supply systems
- 55. Pipes in streets or public places

**CHAPTER III
SANITATION SERVICES**

**PART 1
STANDARDS AND GENERAL PROVISIONS**

- 56. Standards for sanitation services
- 57. Objectionable discharge to sewage disposal system

PART 2
ON-SITE SANITATION SERVICES AND ASSOCIATED SERVICES

- 58. Application for infrastructure
- 59. Services associated with on-site sanitation services
- 60. Charges in respect of services associated with on-site sanitation services

PART 3
SEWAGE DISPOSAL

- 61. Provision of a connecting sewer
- 62. Location of connecting sewer
- 63. Provision of one connecting sewer for several consumers on same premises
- 64. Interconnection between premises
- 65. Disconnection of draining installation from connecting sewer

PART 4
SEWAGE DELIVERED BY ROAD HAULAGE

- 66. Acceptance of sewage delivered by road haulage
- 67. Written permission for delivery of sewage by road haulage
- 68. Conditions of delivery of sewage by road haulage
- 69. Withdrawal of permission for delivery of sewage by road haulage

PART 5
DISPOSAL OF INDUSTRIAL EFFLUENT

- 70. Permission to discharge industrial effluent
- 71. Control of industrial effluent
- 72. Metering and assessment of industrial effluent
- 73. Prohibited discharges
- 74. Limits of permanganate value (PV), ph and electrical conductivity and maximum concentration of certain substances
- 75. Industrial effluent charges
- 76. Application for a permit to discharge trade or industrial effluent into the sewage system
- 77. Permit to discharge trade or industrial effluent into the sewage system

PART 6
**MEASUREMENT OF QUANTITY OF EFFLUENT DISCHARGE TO SEWAGE
DISPOSAL SYSTEM**

- 78. Measurement of quantity of standard domestic effluent discharged
- 79. Measurement of quantity of industrial effluent discharged
- 80. Reduction in the quantity determined in terms of sections 78(1) or (2) and 79(1)(a)

PART 7
DRAINAGE INSTALLATIONS

- 81. Construction or installation of drainage installations
- 82. Drains in streets or public places
- 83. Construction by Municipality
- 84. Maintenance of drainage installation
- 85. Installation of pre-treatment facility

- 86. Protection from ingress of floodwaters
- 87. Short title

CHAPTER I
GENERAL PROVISIONS
PART 1
DEFINITIONS

Definitions

1. (1) In this By-law, unless the context otherwise indicates -

“accommodation unit” in relation to any premises, means a building or section of a building occupied or used or intended for occupation or use for any purpose;

“Act” means the Water Services Act, 1997 (Act No. 108 of 1997), as amended from time to time;

“adequate” means adequate in the opinion of the Municipality;

“approved” means approved by an authorised officer;

“authorised agent” means a person authorised by the Municipality to perform any act, function or duty in terms of, or exercise any power under this By-law;

“borehole” means a hole sunk into the earth for the purpose of locating, abstracting or using subterranean water and includes a spring;

“Building Regulations” means the National Building Regulations made in terms of the National Building Regulations and Building Standards Act, 1977 (Act No. 103 of 1977);

“communal water services work” means a consumer connection through which water services are supplied to more than one person;

“connecting point” means the point at which the drainage installation joins the connecting sewer;

“connecting sewer” means a pipe owned by the Municipality and installed by it for the purpose of conveying sewage from a drainage installation on a premises to a sewer beyond the boundary of those premises or within a servitude area or within an area covered by a way-leave or by agreement;

“connection pipe” means a pipe, the ownership of which is vested in the Municipality and installed by it for the purpose of conveying water from a main to a water installation, and includes a “communication pipe” referred to in SABS 0252, Part I;

“consumer” means –

- (a) any occupier of any premises to which or on which the Municipality has agreed to provide water services or is actually providing water services, or if there be no occupier, then any person who has entered into a current agreement with the Municipality for the provision of water services to or on such premises, or, if there be no such person, then the owner of the premises: Provided that where a water service is provided through a single connection to a number of occupiers, it shall mean the occupier, or person, to whom the Municipality has agreed to provide a water service; or
- (b) a person that obtains access to water services that are provided through a communal water services work;

“device” means any structure, chamber, tank, trap, meter or gauge erected or installed in terms of this By-law;

“drain” means that portion of the drainage installation that conveys sewage within any premises;

“drainage installation” means a system situated on any premises and vested in the owner thereof and is used for or intended to be used for or in connection with the reception, storage, treatment or conveyance of sewage on that premises to the connecting point and includes drains, fittings, appliances, septic tanks, conservancy tanks, pit latrines and private pumping installations forming part of or ancillary to such systems;

“drainage work” includes any drain, sanitary fitting, water supplying apparatus, waste or other pipe or any work connected with the discharge of liquid or solid matter into any drain or sewer or otherwise connected with the drainage of any premises;

“effluent” means any liquid whether or not containing matter in solution or suspension;

“emergency” means any situation that poses a risk or potential risk to life, health, the environment or property;

“environmental cost” means the full cost of all measures necessary to restore the environment to its condition prior to a damaging incident;

“fire hydrant” means a potable water installation that conveys water for fire fighting purposes only;

“fixed quantity water delivery system” means a water installation, which delivers a fixed quantity of water to a consumer in any single day;

“flood level (1 in 50 years)” means that level reached by floodwaters resulting from a storm of a frequency of 1 in 50 years;

“flood plain (1 in 50 years)” means the area subject to inundation by flood waters from a storm of a frequency of 1 in 50 years;

“industrial effluent” means effluent emanating from industrial use of water and includes effluent other than standard domestic effluent or stormwater;

“installation work” means work in respect of the construction of, or carried out on a water installation;

“main” means a pipe, other than a connection pipe, vesting in the Municipality and used by it for the purpose of conveying water to a consumer;

“measuring device” means any method, procedure, process, device, apparatus, or installation that enables the quantity of water services provided to be quantified and includes a method, procedure or process whereby quantity is estimated or assumed;

“meter” means a water meter as defined by the regulations published in terms of the Trade Metrology Act, 1973 (Act No. 77 of 1973), or, in the case of water meters of a size greater than 100 mm, a device which measures the quantity of water passing through it;

“Municipality” means the //Khara Hais Municipality or its authorised agent, as the case may be, being the water services authority as defined in the Act;

“Municipal Manager” means the person appointed in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

“occupier” means a person who occupies any premises or part thereof, without regard to the title under which he or she occupies;

“owner” means –

- (a) the person in whom, from time to time, is vested the legal title to premises;
- (b) in a case where the person in whom the legal title to premises is vested is insolvent or dead, or is under any form of legal disability whatsoever, the person in whom the administration and control of such premises is vested as curator, trustee, executor, administrator, judicial manager, liquidator or other legal representative;
- (c) in any case where the Municipality is unable to determine the identity of such person, a person who is entitled to the benefit of the use of such premises or a building or buildings thereon;
- (d) in the case of premises for which a lease agreement of 30 years or longer has been entered into, the lessee thereof;

(e) in relation to –

- (i) a piece of land delineated on a sectional plan registered in terms of the Sectional Titles Act, 1986 (Act No. 95 of 1986), the developer or the body corporate in respect of the common property; or
- (ii) a section as defined in the Sectional Titles Act, 1986 (Act No. 95 of 1986), the person in whose name such section is registered under a sectional title deed and includes the lawfully appointed agent of such a person;

“person” means any natural person, local government body or like authority, a company incorporated under any law, a body of persons whether incorporated or not, a statutory body, public utility body, voluntary association or trust;

“pollution” means the introduction of any substance into the water supply system, a water installation or a water resource that may directly or indirectly alter the physical, chemical or biological properties of the water found therein so as to make it –

- (a) less fit for any beneficial purpose for which it may reasonably be expected to be used; or
- (b) harmful or potentially harmful –
 - (i) to the welfare, health or safety of human beings;
 - (ii) to any aquatic or non-aquatic organism;

“premises” means any piece of land, the external surface boundaries of which are delineated on –

- (a) a general plan or diagram registered in terms of the Land Survey Act, 1997 (Act No. 8 of 1997), or in terms of the Deeds Registries Act, 1937 (Act No. 47 of 1937);
- (b) a sectional plan registered in terms of the Sectional Titles Act, 1986 (Act No. 95 of 1986); or
- (c) a register held by a tribal authority;

“prescribed tariff or charge” means a charge prescribed by the Municipality;

“public notice” means a notice in the *Provincial Gazette*, and, where practicable, in a newspaper in at least two of the official languages in general use within the Province or area in question, and, where possible, the notice shall be published in a newspaper appearing predominantly in the language utilised in the publication of the notice;

“public water” means any river, watercourse, bay, estuary, the sea and any other water to which the public has the right of use or to which the public has the right of access;

“sanitation services” has the meaning assigned to it in terms of the Act and includes water for industrial purposes and the disposal of industrial effluent;

“service pipe” means a pipe which is part of a water installation provided and installed on any premises by the owner or occupier and which is connected or to be connected to a connection pipe to serve the water installation on the premises;

“sewage” means waste water, industrial effluent, standard domestic effluent and other liquid waste, either separately or in combination, but shall not include stormwater;

“sewage disposal system” means the structures, pipes, valves, pumps, meters or other apparatus used in the conveyance through the sewer reticulation system and treatment at the sewage treatment plant under the control of the Municipality and which may be used by it in connection with the disposal of sewage and includes sea outfall;

“sewer” means any pipe or conduit which is the property of or is vested in the Municipality and which may be used for the conveyance of sewage from the connecting sewer, but not a drain as defined;

“standard domestic effluent” means domestic effluent with prescribed strength characteristics in respect of chemical oxygen demand and settleable solids as being appropriate to sewage discharges from domestic premises within the jurisdiction of the Municipality, but not industrial effluent;

“stormwater” means water resulting from natural precipitation or accumulation and includes rainwater, subsoil water or spring water;

“tariff sample” means a sample taken in accordance with section 74;

“terminal water fitting” means a water fitting at an outlet of a water installation that controls the discharge of water from a water installation;

“waste water” means used water which is not polluted by soil water or industrial effluent and does not include stormwater;

“water fitting” means a component of a water installation, other than a pipe, through which water passes or in which it is stored;

“water installation” means the pipes and water fittings which are situated on any premises and vested in the owner thereof and used or intended to be used in connection with the use of water on such premises, and includes a pipe and water fitting situated outside the boundary of the premises, which either connects to the connection pipe relating to such premises or is otherwise laid with the permission of the Municipality;

“water services” has the meaning assigned to it in terms of the Act and includes water for industrial purposes and the disposal of industrial effluent;

“water supply services” has the meaning assigned to it in terms of the Act and includes for purposes of this By-law, water for industrial purposes and the disposal of industrial effluent;

“water supply system” means the structures, aqueducts, pipes, valves, pumps, meters or other apparatus relating thereto, which are vested in the Municipality and are used or intended to be used by it in connection with the supply of water, and includes any part of the system;

“working day” means a day other than a Saturday, Sunday or public holiday.

- (2) Subject to subsection (1), any word or expression used in this By-law to which a meaning has been assigned in –
- (a) the Act, shall bear that meaning; and
 - (b) the National Building Regulations and Building Standards Act, 1977 (Act No. 103 of 1977), and the Building Regulations published in terms of that Act, shall in respect of Chapter III, bear that meaning, unless the context indicates otherwise.
- (3) Any reference in Chapter I of this By-law to water services or services must be interpreted as referring to water supply services or sanitation services depending on the services to which they are applicable.

PART 2

PROVISION OF WATER SERVICES

Application for water services

2. (1) No person shall gain access to water services from the water supply system, sewage disposal system or through any other sanitation services, unless he or she has applied to the Municipality on the prescribed form for such services for a specific purpose and to which such application has been agreed.

- (2) Where a premises or person (hereinafter referred to as "the consumer") is provided with water services, it shall be deemed that an agreement in terms of subsection (1) exists.
- (3) The Municipality must on application for the provision of water services by a consumer inform that consumer of the different levels of services available and the tariffs or charges associated with each level of services.
- (4) A consumer must elect the available level of services to be provided to him or her.
- (5) A consumer may at any time apply to alter the level of services elected in terms of the agreement entered into: Provided that such services are available and that any costs and expenditure associated with altering the level of services shall be payable by the consumer.
- (6) An application agreed to by the Municipality shall constitute an agreement between the Municipality and the applicant, and such agreement shall take effect on the date referred to or stipulated in such agreement.
- (7) A consumer shall be liable for all the prescribed tariffs or charges in respect of water services rendered to him or her until the agreement has been terminated in accordance with this By-law or until such time as any arrears have been paid.
- (8)
 - (a) In preparing an application form for water services the Municipality shall ensure that the document and the process of interaction with the owner, consumer or any person making application are understood by that owner, consumer or other person.
 - (b) In the case of illiterate or similarly disadvantaged persons, the Municipality shall take reasonable steps to ensure that the person is aware of and understands the contents of the application form.
- (9) An application form shall require –
 - (a) certification by an authorised agent that the applicant is aware of and understands the contents of the form;
 - (b) acceptance by the consumer of the provisions of this By-law and acceptance of liability for the cost of water services rendered until the agreement is terminated or until such time as any arrears have been paid;
 - (c) the name of the consumer;
 - (d) the address or stand number of the premises to or on which water services are to be rendered or the communal water services work where water services will be used;
 - (e) the address where accounts will be sent;
 - (f) the source of income of the applicant;

- (g) the name and address of the applicant's employer, where applicable;
 - (h) if water will be supplied, the purpose for which the water is to be used; and
 - (i) the agreed date on which the provision of water services will commence.
- (10) Water services rendered to a consumer are subject to the provisions of this By-law and the conditions contained in the relevant agreement.
- (11) If the Municipality refuses an application for the provision of water services because it is unable to render such water services on the date requested for such provision of water services to commence or is unable to render the water services, the Municipality shall inform the consumer of such refusal or inability, the reasons therefor and, if applicable, when the Municipality will be able to provide such water services.

Special agreements for water services

3. The Municipality may enter into a special agreement for the provision of water services to –
- (a) an applicant inside its area of jurisdiction, if the services applied for necessitates the imposition of conditions not contained in the prescribed form; and
 - (b) an applicant outside its area of jurisdiction, if such application has been approved by the municipality having jurisdiction in the area in which the premises is situated.

PART 3 TARIFFS AND CHARGES

Prescribed tariffs and charges for water services

4. All tariffs or charges payable in respect of water services rendered by the Municipality in terms of this By-law, including but not limited to the payment of connection charges, fixed charges or any additional charges or interest in respect of failure to pay such tariffs or charges on the specified date shall be set by the Municipality in accordance with –
- (a) its tariff policy;
 - (b) any By-law in respect thereof; and
 - (c) any regulations in terms of section 10 of the Act.

Fixed charges for water services

5. (1) The Council of the Municipality may, in addition to the tariffs or charges prescribed for water services actually provided, levy a monthly fixed charge, annual fixed charge or once-off fixed charge in respect of the provision of water services in accordance with –
- (a) its tariff policy;
 - (b) any By-law in respect thereof; and
 - (c) any regulations in terms of section 10 of the Act.
- (2) Where a fixed charge is levied in terms of subsection (1), it shall be payable by every owner or consumer in respect of water services provided by the Municipality to him or her, whether or not water services are used by him or her.

**PART 4
PAYMENT**

Payment of deposit

6. (1) Every consumer shall on application for the provision of water service and before such water services shall be provided by the Municipality, deposit with the Municipality, a sum of money equal to the estimated tariff or charge for an average month's water services as determined by the Municipality, except in the case of a pre-payment measuring device being used by the Municipality.
- (2) The Municipality may require a consumer to whom services are provided and who was not previously required to pay a deposit, for whatever reason, to pay a deposit on request, within a specified period.
- (3) The Municipality may from time to time review the sum of money deposited by a consumer in terms of subsection (1) and, in accordance with such review –
- (a) require that an additional amount be deposited by the consumer; or
 - (b) refund to the consumer such amount as may be held by the Municipality in excess of the reviewed deposit.
- (4) Subject to subsection (5), an amount deposited with the Municipality in terms of subsections (1) or (2), shall not be regarded as being in payment or part payment of an account due for water services rendered.
- (5) If, upon the termination of the agreement for the provision of water services, an amount remains due to the Municipality in respect of water services rendered to the consumer, the Municipality may apply the deposit in payment or part payment of the outstanding amount and refund any balance to the consumer.

- (6) No interest shall be payable by the Municipality on the amount of a deposit held by it in terms of this section.
- (7) An agreement for the provision of water services may contain a condition that a deposit shall be forfeited to the Municipality if it has not been claimed within twelve months of the termination of the agreement.

Payment for water services provided

- 7. (1) Water services provided by the Municipality to a consumer shall be paid for by the consumer at the prescribed tariff or charge set in accordance with sections 4 and 5 for the particular category of water services provided.
- (2) A consumer shall be responsible for payment for all water services provided to the consumer from the date of an agreement until the date of termination thereof.
- (3) The Municipality may estimate the quantity of water services provided in respect of a period or periods within the interval between successive measurements and may render an account to a consumer for the services so estimated.
- (4) If a consumer uses water supply services for a category of use other than that for which it is provided by the Municipality in terms of an agreement and as a consequence is charged at a rate lower than the rate which should have been charged, the Municipality may make an adjustment of the amount charged in accordance with the rate which should have been charged and recover from the consumer the tariffs and charges payable in accordance with such adjustment.
- (5) If amendments to the prescribed tariffs or charges for water services provided become operative on a date between measurements for the purpose of rendering an account in respect of the tariffs or charges –
 - (a) it shall be deemed that the same quantity of water services was provided in each period of twenty-four hours during the interval between the measurements; and
 - (b) any fixed charge shall be calculated on a *pro rata* basis in accordance with the charge that applied immediately before such amendment and such amended charge.
- (6) (a) A consumer shall pay his or her account at the offices of the Municipality, or that of an approved agent of the Municipality, as the case may be.
 - (b) A consumer shall remain liable for the payment of an account not paid with the Municipality, its authorised agent or approved agent.
- (7) The Municipality must inform a consumer as to who the approved agents for payment of accounts are, if applicable.

**PART 5
ACCOUNTS**

Accounts

8. (1) Monthly accounts shall be rendered to consumers for the amount due and payable, at the address last recorded with the Municipality.
- (2) Failure by the Municipality to render an account does not relieve a consumer of the obligation to pay any amount due and payable.
- (3) An account rendered by the Municipality for water services provided to a consumer shall be paid not later than the last date for payment specified in such account, which date shall be at least twenty-one days after the date of the account.
- (4) If payment of an account is received after the date referred to in subsection (3), a late payment charge or interest as may be prescribed must be paid by the consumer to the Municipality.
- (5) Accounts shall –
- (a) show –
- (i) the consumption or estimated consumption or assumed consumption as determined for the measuring or consumption period;
 - (ii) the measuring or consumption period;
 - (iii) the applicable tariff;
 - (iv) the amount due in terms of the actual, estimated or assumed consumption;
 - (v) the amount due and payable for any other service rendered by the Municipality;
 - (vi) the amount in arrears, if any;
 - (vii) the interest payable on arrears, if any;
 - (viii) the final date for payment;
 - (ix) the methods, places or approved agents where payment may be made; and
- (b) state that –
- (i) the consumer may conclude an agreement with the Municipality for payment of the arrears amount in instalments, at the Municipality's offices before the final date for payment, if a consumer is unable to pay the full amount due and payable;

- (ii) if no such agreement is entered into, the Municipality shall limit the water services after sending a final demand notice to the consumer;
- (iii) the defaulting consumer's name may be listed with a credit bureau or any other equivalent body as a defaulter;
- (iv) the account may be handed over to a debt collector for collection;
- (v) legal action may be instituted against any consumer for the recovery of any amount 60 days in arrears;
- (vi) proof of registration as an indigent consumer in terms of the Municipality's indigent policy must be handed in before the final date for payment, if applicable; and
- (vii) an indigent consumer is only entitled to basic water services and that an indigent consumer shall be liable for payment in respect of water services used in excess of the quantity of basic services.

Queries or complaints in respect of account

- 9. (1) A consumer may lodge a query or complaint in respect of the accuracy of the amount due and payable in terms of an account rendered to him or her.
- (2) A query or complaint must be lodged with the Municipal Manager before or on the due date for payment of the account or as soon as reasonably possible thereafter.
- (3) Where a query or complaint is lodged after the due date of the account queried or complained about, such query or complaint must be accompanied by the payment of at least an amount equal to the average amount that was due and payable during the preceding three months.
- (4) The Municipal Manager shall register the query or complaint and provide the consumer with a reference number.
- (5) The Municipal Manager shall –
 - (a) investigate or cause the query or complaint to be investigated within 14 days after the query or complaint was registered; and
 - (b) within 30 days after the query or complaint was registered, inform the consumer, in writing, of his or her finding and, if the query or complaint is turned down, state the reasons for his or her finding.

Appeals against finding of Municipal Manager in respect of queries or complaints

10. (1) A consumer may, in writing, appeal to the Municipality against a finding of the Municipal Manager contemplated in section 9.
- (2) An appeal in terms of subsection (1) must be made in writing and lodged with the Municipality within 21 days after the consumer became aware of the finding referred to in section 9 and must –
- (a) set out the reasons for the appeal;
- (b) be accompanied by any deposit determined for the testing of a measuring device, if applicable.
- (3) The Municipality may on appeal by a consumer request him or her to pay the full amount due and payable in terms of the account appealed against, pending the outcome of the appeal.
- (4) The consumer is liable for all other amounts, other than that appealed against, falling due and payable during the adjudication of the appeal.
- (5) An appeal must be decided by the Municipality within 21 days after an appeal was lodged and the consumer must forthwith be informed of the outcome in writing.
- (6) The decision of the Municipality is final and the consumer must pay any amounts due and payable in terms of the decision within 14 days of him or her being informed of the outcome of the appeal.
- (7) The Municipality may condone the late lodging of an appeal.
- (8) (a) If it is alleged in an appeal that a measuring device is inaccurate, the device must be subjected to a standard industry test to establish its accuracy.
- (b) The consumer must be informed of the possible cost implications including the estimated amount of such test, as set out in subsection (9)(a) below, prior to such test being undertaken.
- (9) If the outcome of any test shows that a measuring device is –
- (a) within a prescribed range of accuracy, the consumer shall be liable for the costs of such test and any other amounts outstanding and such costs shall be debited against the consumer's account;
- (b) is outside a prescribed range of accuracy, the Municipality shall be liable for the costs of such test and the consumer must be informed of the amount of any credit to which he or she is entitled.
- (10) The prescribed charge referred to in subsection (2)(b), if applicable –
- (a) may be retained by the Municipality if the measuring device is found not to be defective; or

- (b) shall be refunded to the applicant if the measuring device is found to be defective.
- (11) A measuring device shall be deemed to be defective if, when tested in accordance with a standard industry test or if the measuring device is a meter, the regulations published under section 9 of the Act, it does not meet generally accepted specifications or the specifications as set out in the regulations.
- (12) The Municipality shall, if the measuring device is found to be defective –
 - (a) repair the measuring device or install another device which is in good working order, without charge to the consumer, unless the costs thereof are recoverable from the consumer due to a contravention of section 37(6); and
 - (b) determine the quantity of water for which the consumer shall be charged in lieu of the quantity measured by the defective measuring device by taking as basis for such determination, and as the Municipality may decide –
 - (i) the quantity representing the average monthly consumption of the consumer during the 3 months preceding the month in respect of which the measurement is disputed and adjusting such quantity in accordance with the degree of error found in the reading of the defective water meter;
 - (ii) the average consumption of the consumer during the succeeding 3 metered periods after the defective water meter has been repaired or replaced; or
 - (iii) the consumption of water on the premises recorded for the corresponding period in the previous year.

Arrears

- 11. (1) If a consumer fails to pay the amount due and payable on or before the final date for payment, the unpaid amount is in arrears and a final demand notice may be hand delivered or sent, per registered mail, to the most recent recorded address of the consumer, within 7 working days.
 - (2) Failure to deliver or send a final demand notice within 7 working days does not relieve a consumer from paying such arrears.
- (3) The final demand notice shall state –
 - (a) the amount in arrears and any interest payable;
 - (b) that the consumer may conclude an agreement with the Municipality for payment of the arrear amount in instalments within 14 days of the date of the final demand notice;

- (c) that if no such agreement is entered into within the stated period that the water services may be limited and that legal action may be instituted against any consumer for the recovery of any amounts 60 days in arrears;
 - (d) that the defaulting consumer's name may be listed with a credit bureau or any other equivalent body as a defaulter;
 - (e) that the account may be handed over to a debt collector for collection;
 - (f) that proof of registration, as an indigent consumer, in terms of the Municipality's indigent policy must be handed in before the final date of the final demand notice;
 - (g) that an indigent consumer is only entitled to basic water services and that an indigent consumer will be liable for payment in respect of water services used in excess of the quantity of basic services.
- (4) Interest may be levied on all arrears at a rate determined by the Municipality from time to time.
- (5) The amount due and payable by a consumer constitutes a consolidated debt, and any payment made by a consumer of an amount less than the total amount due, shall be allocated in reduction of the consolidated debt –
 - (a) towards payment of the current account;
 - (b) towards payment of arrears; and
 - (c) towards payment of interest.
- (6) The Municipality shall, within 7 working days after the expiry of the 14-day period allowed for payment in terms of the final demand notice –
 - (a) limit the provision of water services to the defaulter; and
 - (b) hand deliver or send, per registered mail, to the last recorded address of the consumer, a discontinuation notice informing him or her that the provision of water services will be disconnected within 14 days of the date of the discontinuation notice if –
 - (i) no payment was received within the allowed period;
 - (ii) no agreement was entered into for the payment of arrears in instalments;
 - (iii) no proof of registration as indigent was handed in within the 14-day period allowed; or
 - (iv) no payment was received in accordance with an agreement for payment of arrears.

- (7) A discontinuation notice shall contain –
- (a) the amount in arrears and any interest payable;
 - (b) a statement that the consumer may conclude an agreement with the Municipality for payment of the arrear amount in instalments, within 14 days of the date of the discontinuation notice;
 - (c) that if no such agreement is entered into within the stated period, the Municipality may discontinue the provision of water services with immediate effect, notwithstanding any legal action instituted or in the process of being instituted against the consumer for the recovery of the arrears amount; and
 - (d) proof of registration, as an indigent consumer, must be handed in within 14 days of the date of the discontinuation notice.
- (8) The Municipality may, within 10 working days after the expiry of the 14-day period allowed for payment in terms of the discontinuation notice, discontinue water services to the defaulting consumer, if –
- (a) no payment of the outstanding amount was received within the allowed period;
 - (b) no agreement was entered into for the payment of arrears in instalments;
 - (c) no proof of registration as an indigent consumer was furnished within the 14-day period allowed; or
 - (d) no payment was received in accordance with an agreement for payment of arrears.
- (9) Where an account rendered to a consumer remains outstanding for more than 60 days –
- (a) the defaulting consumer's name may be listed with a credit bureau or any other equivalent body as a defaulter: Provided that the agreement for the provision of water services provides therefore; and
 - (b) may be handed over to a debt collector or an attorney for collection.
- (10) A consumer shall be liable for any administration fees, costs incurred in taking action for recovery of arrears and any penalties, including the payment of a higher deposit.
- (11) Where a body corporate is responsible for the payment of any arrears amount to the Municipality in respect of a sectional title development, the liability of the body corporate shall be extended to the members thereof, jointly and severally.

- (12) No action taken in terms of this section due to non-payment may be suspended or withdrawn, unless the arrears, any interest thereon, administration fees, additional charges, costs incurred in taking relevant action and any penalties, including the payment of a higher deposit, payable, are paid in full.
- (13) The Municipality shall not be liable for any loss or damage suffered by a consumer due to his or her water services being disconnected.
- (14) An agreement for payment of the arrear amount in instalments, entered into after the water service was discontinued, shall not result in the water service being restored until the arrears, any interest thereon, administration fees, costs incurred in taking relevant action and any penalties, including payment of a higher deposit, are paid in full.

Agreement for the payment of arrears in instalments

- 12. (1) Only a consumer with positive proof of identity or a person authorised, in writing, by that consumer, shall be allowed to enter into an agreement for the payment of arrears in instalments.
- (2) The amount due and payable by a consumer constitutes a consolidated debt, and any payment made by a consumer of an amount less than the total amount due, shall be allocated in reduction of the consolidated debt –
 - (a) towards payment of the current account;
 - (b) towards payment of arrears;
 - (c) towards payment of interest; and
 - (d) towards costs incurred in taking relevant action to collect amounts due and payable.
- (3) A consumer may be required to complete a debit order for the payment of arrears.
- (4) No agreement for the payment of arrears shall be longer than 24 months, unless the circumstances referred to in subsection (5) prevail.
- (5) The Municipality may, on an individual basis, allow a longer period than 36 months for the payment of arrears if special circumstances prevail, that in the opinion of the Municipality, warrants such an extension and which the consumer reasonably could not prevent or avoid, and documentary proof of such special circumstances must be furnished by the consumer on request by the Municipality.
- (6) The Municipality may, in exercising its discretion under subsection (5), have regard to a consumer's –
 - (a) credit record;
 - (b) consumption;

- (c) level of service;
 - (d) previous breaches of agreements for the payment of arrears in instalments (if any); and
 - (e) any other relevant factors.
- (7) A copy of the agreement shall, on request, be made available by the Municipality to the consumer.
- (8) If a consumer fails to comply with an agreement for the payment of arrears in instalments, the total of all outstanding amounts, including the arrears, any interest thereon, administration fees, costs incurred in taking relevant action, and penalties, including payment of a higher deposit, will immediately be due and payable, without further notice or correspondence.
- (9) If a consumer fails to comply with an agreement for the payment of arrears in instalments entered into after receipt of a discontinuation notice, access to services may be discontinued without further notice or correspondence in addition to any other actions taken against or that may be taken against such a consumer.
- (10) No consumer shall be allowed to enter into an agreement for the payment of arrears in instalments where that consumer failed to honour a previous agreement for the payment of arrears in instalments, entered into after the receipt of a discontinuation notice.

PART 6

TERMINATION, LIMITATION AND DISCONTINUATION OF WATER SERVICES

Termination of agreement for the provision of water services

13. (1) A consumer may terminate an agreement for the provision of water services by giving to the Municipality not less than 30 working days' notice in writing of his or her intention to do so.
- (2) The Municipality may, by notice in writing of not less than 30 working days, advise a consumer of the termination of his or her agreement for the provision of water services if –
- (a) he or she has not used the water services during the preceding 6 months and has not made arrangements to the satisfaction of the Municipality for the continuation of the agreement;
 - (b) he or she has failed to comply with the provisions of this By-law and has failed to rectify such failure to comply on notice in terms of section 23 or to pay any tariffs or charges due and payable after the procedure set out in section 11 was applied;
 - (c) in terms of an arrangement made by it with another water services institution to provide water services to the consumer.

- (3) The Municipality may, after having given notice, terminate an agreement for services if a consumer has vacated the premises to which such agreement relates.

Limitation or discontinuation of water services provided

14. (1) The Municipality may limit or discontinue water services provided in terms of this By-law –
- (a) on failure to pay the prescribed tariffs or charges on the date specified, after the provisions of section 11 were applied;
 - (b) on failure to comply with any other provisions of this By-law, after notice in terms of section 23 was given;
 - (c) at the written request of a consumer;
 - (d) if the agreement for the provision of services has been terminated in terms of section 13 and it has not received an application for subsequent services to the premises within a period of 90 days of such termination;
 - (e) the building on the premises to which services were provided has been demolished;
 - (f) if the consumer has interfered with a limited or discontinued service; or
 - (g) in an emergency.
- (2) The Municipality shall not be liable for any damages or claims that may arise from the limitation or discontinuation of water services provided in terms of subsection (1).

Restoration of water services

15. When a consumer enters into an agreement for the payment of the arrear amount in instalments after the receipt of a final demand notice or a discontinuation notice, the water services shall be restored to the type of service the consumer elected in terms of the agreement for the provision of water services, within 7 working days.

**PART 7
GENERAL**

Responsibility for compliance with this By-law

16. (1) The owner of premises is responsible for ensuring compliance with this By-law in respect of all or any matters relating to any installation.
- (2) The consumer is responsible for compliance with this By-law in respect of matters relating to the use of any installation.

Exemption

17. (1) The Municipality may, in writing, exempt an owner, consumer, any other person or category of owners, consumers or other persons from complying with a provision of this By-law, subject to any conditions it may impose, if it is of the opinion that the application or operation of that provision would be unreasonable: Provided that the Municipality shall not grant exemption from any section of this By-law that may result in –
- (a) the wastage or excessive consumption of water;
 - (b) the evasion or avoidance of water restrictions;
 - (c) significant negative effects on public health, safety or the environment;
 - (d) the non-payment for services;
 - (e) the installation of pipes and fittings which are not approved in terms of this By-law;
 - (f) unfair discrimination; and
 - (g) the Act or any regulations made in terms thereof, not being complied with.
- (2) The Municipality may at any time after giving written notice of at least 30 days, withdraw any exemption given in terms of subsection (1).

Unauthorised use of water services

18. (1) No person may gain access to water services from the water supply system, sewage disposal system or any other sanitation services, unless an agreement has been entered into with the Municipality for the rendering of these services.
- (2) The Municipality may, irrespective of any other action it may take against such person in terms of this By-law, by written notice order a person who has gained access to water services from the water supply system, sewage disposal system or any other sanitation services without an agreement with the Municipality for the rendering of those services –
- (a) to apply for such services in terms of section 2 or 3; and
 - (b) to undertake such work as may be necessary to ensure that the consumer installation through which access was gained complies with the provisions of this By-law.
- (3) The provisions of section 23 shall apply to a notice in terms of subsection (2).

Change in purpose for which water services are used

19. Where the purpose or extent for which water services are used is changed, the consumer shall enter into a new agreement with the Municipality.

Interference with water supply system or any sanitation services

20. (1) No person other than the Municipality shall manage, operate or maintain the water supply system or any sanitation system, unless authorised by this By-law.
- (2) No person other than the Municipality shall effect a connection to the water supply system or sewage disposal system or render any other sanitation services.

Obstruction of access to water supply system or any sanitation services

21. (1) No person shall prevent or restrict physical access to the water supply system or sewage disposal system.
- (2) If a person contravenes subsection (1), the Municipality may –
- (a) by written notice, require such person to restore access at his or her own expense within a specified period; or
 - (b) if it is of the opinion that the situation is a matter of urgency, without prior notice, restore access and recover the cost from such person.

Notices and documents

22. (1) A notice or document issued by the Municipality in terms of this By-law shall be deemed to be duly authorised if the Municipal Manager signs it.
- (2) If a notice or document is to be served on an owner, consumer or any other person in terms of this By-law, such service shall be effected by –
- (a) delivering it to him or her personally or to his or her duly authorised agent;
 - (b) delivering it at his or her residence, village or place of business or employment to a person not less than 16 years of age and apparently residing or employed there;
 - (c) if he or she has nominated an address for legal purposes, delivering it to such an address;
 - (d) if he or she has not nominated an address for legal purposes, delivering it to the address given by him or her in his or her application for the provision of water services, for the reception of an account for the provision of water services;
 - (e) sending by prepaid registered or certified post addressed to his or her last known address;

- (f) in the case of a legal person, by delivering it at the registered office or business premises of such legal person; or
 - (g) if service cannot be effected in terms of subsections (a) to (f), by affixing it to a principal door of entry to the premises concerned.
- (3) In the case where compliance with a notice is required within a specified number of working days, such period shall be deemed to commence on the date of delivery or sending of such notice.

Power to serve and compliance with notices

23. (1) The Municipality may, by written notice, order an owner, consumer or any other person who fails, by act or omission, to comply with the provisions of this By-law, or of any condition imposed thereunder to remedy such breach within a period specified in the notice, which period shall not be less than 30 days.
- (2) If a person fails to comply with a written notice served on him or her by the Municipality in terms of this By-law within the specified period, it may take such action that in its opinion is necessary to ensure compliance, including –
- (a) undertaking the work necessary itself and recovering the cost of such action or work from that owner, consumer or other person;
 - (b) limiting or discontinuing the provision of services; and
 - (c) instituting legal proceedings.
- (3) A notice in terms of subsection (1) shall –
- (a) refer to the provision of this By-law not complied with;
 - (b) give the owner, consumer or other person a reasonable opportunity to make representations and state his or her case, in writing, to the Municipality within a specified period, unless the owner, consumer or other person was given such an opportunity before the notice was issued;
 - (c) specify the steps that the owner, consumer or other person must take to rectify the failure to comply;
 - (d) specify the period within which the owner, consumer or other person must take the steps specified to rectify such failure; and
 - (e) indicate that the Municipality –
 - (i) may undertake such work necessary to rectify the failure to comply if the notice is not complied with and that any costs associated with such work may be recovered from the owner, consumer or other person; and

- (ii) may take any other action it deems necessary to ensure compliance.
- (4) In the event of an emergency, the Municipality may without prior notice undertake the work contemplated in subsection (3)(e)(i) and recover the costs from such person.
- (5) The costs recoverable by the Municipality in terms of subsection (3) or (4) is the full cost associated with that work and includes, but is not limited to any exploratory investigation, surveys, plans, specifications, schedules of quantities, supervision, administration charge, the use of tools, the expenditure of labour involved in disturbing or rehabilitation of any part of a street or ground affected by the work and the environmental cost.

Power of entry and inspection

24. The Municipality may enter and inspect any premises –
- (a) for the purposes set out in and in accordance with the provisions of section 80 of the Act;
 - (b) for any purpose connected with the implementation or enforcement of this By-law, at all reasonable times, after having given reasonable written notice of the intention to do so, unless it is an emergency situation.

False statements or information

25. No person shall make a false statement or furnish false information to the Municipality or falsify a document issued in terms of this By-law.

Offences

26. A person who –
- (a) unlawfully and intentionally or negligently interfere with any water services works of the Municipality;
 - (b) fails to provide information or provide false information reasonably requested by the Municipality;
 - (c) fails or refuses to give access required by the Municipality in terms of section 24;
 - (d) obstructs or hinders the Municipality in the exercise of its powers or performance of its functions or duties under this By-law;
 - (e) contravenes or fails to comply with a provision of this By-law;
 - (f) contravenes or fails to comply with a condition or prohibition imposed in terms of this By-law;

- (g) contravenes or fails to comply with any conditions imposed upon the granting of any application, consent, approval, concession, exemption or authority in terms of this By-law; or
- (h) fails to comply with the terms of a notice served upon him or her in terms of this By-law,

shall be guilty of an offence and liable on conviction to a fine or in default of payment, to imprisonment for a period not exceeding 1 year and in the event of a continued offence, to a further fine not exceeding R1000.00 for every day during the continuance of such offence after a written notice from the Municipality has been issued, and in the event of a second offence, to a fine or in default of payment, to imprisonment for a period not exceeding 2 years.

Availability of By-law

- 27. (1) A copy of this By-law shall be included in the Municipality's Municipal Code as required in terms of legislation.
- (2) A copy of this By-law shall be available for inspection at the municipal offices or at the offices of the authorised agent of the Municipality, as the case may be, at all reasonable times.
- (3) A copy of this By-law may be obtained from the Municipality at the tariff determined from time to time by the Municipality.

CHAPTER II

WATER SUPPLY SERVICES

PART 1

CONNECTION TO WATER SUPPLY SYSTEM

Provision of connection pipe

- 28. (1) If an agreement for water supply services in respect of premises has been concluded and no connection pipe exists in respect of the premises, the owner shall make application on the prescribed form and pay the prescribed charge for the installation of such a pipe.
- (2) If an application is made for water supply services which are of such an extent or so situated that it is necessary to extend, modify or upgrade the water supply system in order to supply water to the premises, the Municipality may agree to the extension subject to such conditions as it may impose.

Location of connection pipe

- 29. (1) A connection pipe provided and installed by the Municipality shall –

- (a) be located in a position agreed to between the owner and the Municipality and be of a suitable size as determined by the Municipality;
- (b) terminate at –
 - (i) the boundary of the land owned by or vested in the Municipality, or over which it has a servitude or other right; or
 - (ii) the outlet of the water meter if it is situated on the premises; or
 - (iii) the isolating valve if it is situated on the premises.
- (2) In reaching agreement with an owner concerning the location of a connection pipe, the Municipality shall ensure that the owner is aware of –
 - (a) practical restrictions that may exist regarding the location of a connection pipe;
 - (b) the cost implications of the various possible locations of the connection pipe;
 - (c) whether or not the Municipality requires the owner to indicate the location of the connection pipe by providing a portion of his or her water installation at or outside the boundary of his or her premises, or such agreed position inside or outside his or her premises where the connection is required, for the Municipality to connect to such installation.
- (3) The Municipality may at the request of any person agree, subject to such conditions as it may impose, to a connection to a main other than that which is most readily available for the provision of water supply to the premises: Provided that the applicant shall be responsible for any extension of the water installation to the connecting point designated by the Municipality and for obtaining at his or her cost, such servitudes over other premises as may be necessary.
- (4) An owner shall pay the prescribed connection charge.

Provision of single water connection for supply to several consumers on same premises

30. (1) Notwithstanding the provisions of section 29, only one connection pipe to the water supply system may be provided for the supply of water to any premises, irrespective of the number of accommodation units, business units or consumers located on such premises.
- (2) Where the owner, or the person having the charge or management of any premises on which several accommodation units are situated, requires the supply of water to such premises for the purpose of supply to the different

accommodation units, the Municipality may, in its discretion, provide and install either –

- (a) a single measuring device in respect of the premises as a whole or any number of such accommodation units; or
 - (b) a separate measuring device for each accommodation unit or any number thereof.
- (3) Where the Municipality has installed a single measuring device as contemplated in subsection (2)(a), the owner or the person having the charge or management of the premises, as the case may be, -
- (a) must, if the Municipality so requires, install and maintain on each branch pipe extending from the connection pipe to the different accommodation units –
 - (i) a separate measuring device; and
 - (ii) an isolating valve; and
 - (b) shall be liable to the Municipality for the tariffs and charges for all water supplied to the premises through such a single measuring device, irrespective of the different quantities consumed by the different consumers served by such measuring device.
- (4) Notwithstanding subsection (1), the Municipality may authorise that more than one connection pipe be provided on the water supply system for the supply of water to any premises comprising sectional title units or if, in the opinion of the Municipality, undue hardship or inconvenience would be caused to any consumer on such premises by the provision of only one connection pipe.
- (5) Where the provision of more than one connection pipe is authorised by the Municipality under subsection (4), the tariffs and charges for the provision of a connection pipe are payable in respect of each water connection so provided.

Interconnection between premises or water installations

31. An owner of premises shall ensure that no interconnection exists between –

- (a) the water installation on his or her premises and the water installation on other premises; or
- (b) where several accommodation units are situated on the same premises, the water installations of the accommodation units,

unless he or she has obtained the prior written consent of the Municipality, and complies with any conditions that it may have imposed.

Disconnection of water installation from connection pipe

32. The Municipality may disconnect a water installation from the connection pipe and remove the connection pipe if –

- (a) the agreement for supply has been terminated in terms of section 13 and it has not received an application for a subsequent supply of water to the premises served by the pipe within a period of 90 days of such termination; or
- (b) the building on the premises concerned has been demolished.

PART 2 COMMUNAL WATER SERVICES WORKS

Provision of a water services work for water supply to several consumers

33. The Municipality may install a communal water services work for the provision of water services to several consumers at a location it deems appropriate: Provided that the consumers to whom water services will be provided through that water services work have been consulted in respect of the level of service, tariff that will be payable and location of the work.

PART 3 TEMPORARY SUPPLY

Water supplied from a hydrant

34. (1) The Municipality may authorise a temporary supply of water to be taken from one or more fire hydrants specified by it, subject to such conditions and period as may be determined by it.
- (2) A person who desires a temporary supply of water referred to in subsection (1), must apply for such water services in terms of section 2.
- (3) The supply of water in terms of subsection (1) must be measured.
- (4) The Municipality may for purposes of measuring provide a portable water meter to be returned to the Municipality on termination of the temporary supply, which portable meter and all other fittings and apparatus used for the connection of the portable water meter to a hydrant, shall remain the property of the Municipality and will be provided subject to any conditions imposed by the Municipality.

PART 4 STANDARDS AND GENERAL CONDITIONS OF SUPPLY

Quantity, quality and pressure

35. Water supply services provided by the Municipality shall comply with the minimum standards set for the provision of water supply services in terms of section 9 of the Act.

General conditions of supply

36. (1) The Municipality may specify the maximum height to which water shall be supplied from the water supply system and where a consumer requires water to be supplied at a greater height or pressure, the consumer shall be responsible therefor.
- (2) The Municipality may, in an emergency, interrupt the supply of water to any premises without prior notice.
- (3) If, in the opinion of the Municipality, the consumption of water by a consumer adversely affects the supply of water to another consumer, it may apply such restrictions as it may deem fit to the supply of water to the first-mentioned consumer in order to ensure a reasonable supply of water to the other consumer and shall inform that consumer of such restrictions.

**PART 5
MEASUREMENT OF WATER SUPPLY SERVICES****Measuring of quantity of water supplied**

37. (1) The Municipality shall measure the quantity of water supplied at regular intervals.
- (2) Any measuring device through which water is supplied to a consumer by the Municipality and its associated apparatus, shall be provided and installed by the Municipality, shall remain its property, and may be changed and maintained by the Municipality when deemed necessary by it.
- (3) The Municipality may install a measuring device, and its associated apparatus, on premises at any point on the service pipe.
- (4) If the Municipality installs a measuring device on a service pipe in terms of subsection (3), it may install a section of pipe and associated fittings between the end of its connection pipe and the meter, and such section shall be deemed to form part of the water supply system.
- (5) If the Municipality installs a measuring device together with its associated apparatus on a service pipe in terms of subsection (3), the owner shall –
- (a) provide a place satisfactory to the Municipality in which to install it;
 - (b) ensure that unrestricted access is available to it at all times;
 - (c) be responsible for its protection and be liable for the costs arising from damage thereto, excluding damage arising from normal wear and tear;
 - (d) ensure that no connection is made to the pipe in which the measuring device is installed, between the measuring device and the connection pipe serving the installation; and
 - (e) make provision for the drainage of water which may be discharged, from the pipe in which the measuring device is installed, in the course of work done by the Municipality on the measuring device.

- (6) No person other than the Municipality shall –
 - (a) disconnect a measuring device and its associated apparatus from the pipe in which they are installed;
 - (b) break a seal which the Municipality has placed on a meter; or
 - (c) in any other way interfere with a measuring device and its associated apparatus.
- (7) If the Municipality considers that, in the event of the measuring device being a meter that the size of that meter is unsuitable by reason of the quantity of water supplied to such premises, it may install a meter of such size as it may deem necessary, and may recover from the owner of the premises concerned the prescribed charge for the installation of the meter.
- (8) The Municipality may require the installation, at the owner's expense, of a measuring device to each dwelling unit, in separate occupancy, on any premises, for use in determining quantity of water supplied to each such unit: Provided that where fixed quantity water delivery systems are used, a single measuring device may be used to supply more than one unit.

Quantity of water supplied to consumer

- 38. (1) For purposes of assessing the quantity of water measured by a measuring device installed by the Municipality on the premises of a consumer or, where applicable, estimated or determined by the Municipality in terms of any provision of this By-law, it will, for the purposes of this By-law, be deemed, unless the contrary can be proved, that –
 - (a) the quantity is represented by the difference between measurements taken at the beginning and end of such period;
 - (b) the measuring device was accurate during such period;
 - (c) the entries in the records of the Municipality were correctly made; and
 - (d) provided that if water is supplied to, or taken by, a consumer without its passing through a measuring device, the estimate by the Municipality of the quantity of such water shall be deemed to be correct.
- (2) Where water supplied by the Municipality to any premises is in any way taken by the consumer without such water passing through any measuring device provided by the Municipality, the Municipality may for the purpose of rendering an account estimate, in accordance with subsection (3), the quantity of water supplied to the consumer during the period from the last previous reading of the water meter until the date it is discovered that water is so taken by the consumer.

- (3) For the purposes of subsection (2), an estimate of the quantity of water supplied to a consumer shall be based on, as the Municipality may decide –
- (a) the average monthly consumption of water on the premises during any 3 consecutive measuring periods during the 12 months' period prior to the date on which the taking of water in the manner mentioned in subsection (2) was discovered; or
 - (b) the average monthly consumption on the premises registered over 3 succeeding measuring periods after the date referred to in paragraph (a).
- (4) Nothing in this By-law shall be construed as imposing on the Municipality an obligation to cause any measuring device installed by the Municipality on any premises to be measured at the end of every month or any other fixed period, and the Municipality may estimate the quantity of water supplied over any period during the interval between successive measurements of the measuring device and render an account to a consumer for the quantity of water so estimated.
- (5) The Municipality must, on receipt from the consumer of written notice of note less than 7 days and subject to payment of the prescribed charge, measure the quantity of water supplied to the consumer at a time or on a day other than that upon which it would normally be measured.
- (6) If a contravention of section 37(6) occurs, the consumer shall pay to the Municipality the cost of such quantity of water as in the Municipality's opinion was supplied to him or her.
- (7) Until such time as a measuring device has been installed in respect of water supplied to a consumer, the estimated or assumed consumption of that consumer must be based on the average consumption of water supplied to the specific zone within which the consumer's premises is situated, during a specific period.
- (8) Where, in the opinion of the Municipality, it is not reasonably possible or cost-effective to measure water supplied to each consumer within a determined zone, the Municipality may determine a basic tariff or charge to be paid by each consumer within that zone irrespective of actual consumption.
- (9) A tariff or charge determined in terms of subsection (8) shall be based on the estimated average consumption of water supplied to that zone.
- (10) Where water supply services are provided through a communal water services work, the amount due and payable by consumers gaining access to water supply services through that communal water services work shall be based on the estimated average consumption of water supplied to that water services work.

Defective measurement

39. (1) If a consumer has reason to believe that a measuring device, used for measuring water, which was supplied to him or her by the Municipality, is defective, he or she may, against payment of the prescribed charge, make application in writing for the measuring device to be tested.
- (2) The provisions of section 10(8) to (12) shall apply to such an application.

Special measurement

40. (1) If the Municipality wishes, for purposes other than charging for water consumed, to ascertain the quantity of water which is used in a part of a water installation, it may by written notice advise the owner concerned of its intention to install a measuring device at such point in the water installation as it may specify.
- (2) The installation of a measuring device referred to in subsection (1), its removal, and the restoration of the water installation after such removal, shall be carried out at the expense of the Municipality.
- (3) The provisions of section 37(5) and (6) shall apply insofar as they may be applicable in respect of a measuring device installed in terms of subsection (1).

No reduction of amount payable for water wasted

41. A consumer shall not be entitled to a reduction of the amount payable for water wasted or water losses in a water installation: Provided that such waste or loss is not caused by the fault of the Municipality.

Adjustment of quantity of water supplied through defective measuring device

42. (1) If a measuring device is found to be defective in terms of section 10(10), the Municipality may estimate the quantity of water supplied to the consumer concerned during the period in which, in its opinion, such measuring device was defective, on the basis of the average daily quantity of water supplied to him or her over –
- (a) a period between 2 successive measurements subsequent to the replacement of the measuring device; or
- (b) a period in the previous year corresponding to the period in which the measuring device was defective; or
- (c) the period between 3 successive measurements prior to the measuring device becoming defective, whichever it considers the most appropriate.
- (2) If the quantity of water supplied to a consumer during the period when his or her measuring device was defective cannot be estimated in terms of subsection (1), the Municipality may estimate the quantity on any reasonable basis.

PART 6 INSTALLATION WORK

Approval of installation work

43. (1) If an owner wishes to have installation work done, he or she must first obtain the Municipality's written approval: Provided that approval shall not be required in the case of water installations in dwelling units or installations where no fire installation is required in terms of SABS Code 0400 or for the repair or replacement of an existing pipe or water fitting other than a fixed water heater and its associated protective devices.
- (2) Application for the approval referred to in subsection (1), shall be made on the prescribed form and shall be accompanied by –
- (a) the prescribed charge, if applicable;
 - (b) copies of the drawings as prescribed by the Municipality, giving information in the form required by clause 4.1.1 of SABS Code 0252, Part I; and
 - (c) a certificate certifying that the installation has been designed in accordance with SABS Code 0252, Part I or has been designed on a rational basis.
- (3) The provisions of subsections (1) and (2) shall not apply to a qualified plumber who replaces a fixed water heater or its associated protective devices.
- (4) Authority given in terms of subsection (1) shall lapse at the expiry of a period of 24 months after the first day of the month succeeding the month in which the authority was given.
- (5) A complete set of approved drawings of installation work shall be available at the site of the work at all times until such work has been completed, where approval was required in terms of subsection (1).
- (6) If installation work has been done in contravention of subsection (1) or (2), the Municipality may by written notice require the owner of the premises concerned to –
- (a) comply with subsection (1) or (2) within a specified period;
 - (b) if work is in progress, to cease the work; or
 - (c) to remove all such work which does not comply with this By-law.

Provision and maintenance of water installations

44. (1) An owner must provide and maintain his or her water installation at his or her own cost and, where permitted in terms of subsection (2), must ensure that the installation is situated within the boundary of his or her premises.
- (2) Before doing work in connection with the maintenance of a portion of his or her water installation which is situated outside the boundary of his or her premises, an owner shall obtain the written consent of the Municipality or the owner of the land on which such portion is situated, as the case may be.

Use of pipes and water fittings to be authorised

45. (1) No person shall, without the prior written authority of the Municipality, install or use a pipe or water fitting in a water installation within the Municipality's area of jurisdiction, unless it is included in a schedule of approved pipes and fittings as compiled by the Municipality, if any.
- (2) Application for the inclusion of a pipe or water fitting in the schedule referred to in subsection (1), shall be made on the form prescribed by the Municipality and be accompanied by the prescribed charge.
- (3) A pipe or water fitting may be included in the schedule referred to in subsection (1) if –
- (a) it bears the standardisation mark of the South African Bureau of Standards in respect of the relevant SABS specification issued by the Bureau; or
 - (b) it bears a certification mark issued by the SABS to certify that the pipe or water fitting complies with an SABS mark specification or a provisional specification issued by the SABS: Provided that no certification marks shall be issued for a period exceeding 2 years.
- (4) The Municipality may, in respect of any pipe or water fitting included in the schedule referred to in subsection (1), impose such additional conditions, as it may deem necessary, in respect of the use or method of installation thereof.
- (5) A pipe or water fitting shall be removed from the schedule referred to in subsection (1), if it –
- (a) no longer complies with the criteria upon which its inclusion was based; or
 - (b) is no longer suitable for the purpose for which its use was accepted.
- (6) The current schedule, if any, shall be available for inspection at the office of the Municipality at any time during working hours.
- (7) The Municipality may sell copies of the current schedule, if any, at the prescribed charge.

Labelling of terminal water fittings and appliances

46. All terminal water fittings and appliances using or discharging water shall be marked, or have included within the packaging of the item –
- (a) the range of pressure in kPa over which the water fitting or appliance is designed to operate; and
 - (b) the flow rates, in litres per minute, related to the design pressure range: Provided that this information shall be given for at least the following water pressures:
 - (i) 20 kPa;
 - (ii) 100 kPa; and
 - (iii) 400 kPa.

PART 7
WATER POLLUTION, RESTRICTION AND WASTEFUL USE OF WATER

Owner to prevent pollution of water

47. An owner shall provide and maintain approved measures to prevent the entry of a substance, which may be a danger to health or adversely affect the potability of water or affect its fitness for use, into –
- (a) the water supply system; and
 - (b) any part of the water installation on his or her premises.

Water restrictions

48. (1) The Municipality may, by public notice, to prevent the wasteful use of water in terms of section 49 or in the event of a water shortage, drought or flood –
- (a) prohibit or restrict the consumption of water in the whole or part of its area of jurisdiction in general or for –
 - (i) specified purposes;
 - (ii) during specified hours of the day or on specified days; and
 - (iii) in a specified manner; and
 - (b) determine and impose –
 - (i) limits on the quantity of water that may be consumed over a specified period;
 - (ii) charges additional to those prescribed in respect of the supply of water in excess of such limit; and

- (iii) a general surcharge on the prescribed charges in respect of the supply of water; and
 - (c) impose restrictions or prohibitions on the use or manner of use or disposition of an appliance by means of which water is used or consumed, or on the connection of such appliances to the water installation.
- (2) The Municipality may limit the application of the provisions of a notice contemplated by subsection (1) to specified areas or categories of consumers, premises and activities, and may permit deviations and exemptions from, and the relaxation of, any of the provisions on reasonable grounds.
- (3) The Municipality may –
 - (a) take, or by written notice require a consumer at his or her own expense to take such measures, including the installation of measurement devices and devices for restricting the flow of water, as may in its opinion be necessary to ensure compliance with a notice published in terms of subsection (1); or
 - (b) discontinue or, for such period as it may deem fit, limit the supply of water to any premises in the event of a contravention on such premises or failure to comply with the terms of a notice published in terms of subsection (1), subject to notice in terms of section 23; and
 - (c) where the supply has been discontinued, it shall only be restored when the prescribed charge for discontinuation and reconnecting the supply has been paid.
- (4) The provisions of this section shall also apply in respect of water supplied directly by the Municipality to consumers outside its area of jurisdiction, notwithstanding anything to the contrary in the conditions governing such supply, unless otherwise specified in the notice published in terms of subsection (1).

Waste of water unlawful

49. (1) No consumer shall permit –
- (a) the purposeless or wasteful discharge of water from terminal water fittings;
 - (b) pipes or water fittings to leak;
 - (c) the use of maladjusted or defective water fittings;
 - (d) an overflow of water to persist; or
 - (e) an inefficient use of water to persist.

- (2) An owner shall repair or replace any part of his or her water installation which is in such a state of disrepair that it is either causing or is likely to cause an occurrence listed in subsection (1).
- (3) If an owner fails to take measures as contemplated in subsection (2), the Municipality may, by written notice in terms of section 23, require the owner to comply with the provisions of subsection (1).
- (4) A consumer shall ensure that any equipment or plant connected to his or her water installation uses water in an efficient manner.
- (5) The Municipality may, by written notice, prohibit the use by a consumer of any equipment in a water installation if, in its opinion, its use of water is inefficient and such equipment shall not be returned to use until its efficiency has been restored and a written application to do so has been approved by the Municipality.

PART 8 WATER AUDIT

Water audit

- 50. (1) Water users using more than 3 650 KI per annum, excluding those comprising multiple dwelling units, must within 1 month after the end of each financial year of the Municipality, undertake an annual water audit at their own cost.
- (2) A copy of the audit must be available for inspection by officials from the Department of Water Affairs and Forestry, the water board, if applicable, and the Municipality.
- (3) The audit must contain details in respect of –
 - (a) the quantity of water used during the financial year;
 - (b) the amount paid for water for the financial year;
 - (c) the number of people living on the stand or premises;
 - (d) the number of people permanently working on the stand or premises;
 - (e) seasonal variation in demand through monthly consumption figures;
 - (f) water pollution monitoring methods;
 - (g) current initiatives to manage demand for water;
 - (h) plans to manage their demand for water;
 - (i) estimates of consumption by various components of use; and

- (j) a comparison of the above factors with those reported in each of the previous 3 years, where available.

PART 9 GENERAL

Notification of boreholes

51. (1) The Municipality may, by public notice, require –
- (a) the owner of any premises within the area of jurisdiction of the Municipality upon which a borehole exists or, if the owner is not in occupation of such premises, the occupier thereof, to notify it on the prescribed form of the existence of a borehole on such premises, and provide it with such information in respect thereof as it may require; and
 - (b) the owner or occupier of any premises who intends to sink a borehole on such premises to notify it on the prescribed form of such intention before work in connection therewith is commenced.
- (2) The Municipality may require the owner or occupier of any premises who intends to sink a borehole to undertake an environmental impact assessment for such intended borehole, to the satisfaction of the Municipality, before sinking the borehole.
- (3) Boreholes are subject to any requirements of the National Water Act, 1998 (Act No. 36 of 1998).
- (4) The Municipality may by notice to an owner or occupier or by public notice require owners and occupiers who has existing boreholes used for water services to –
- (a) obtain approval from it for the use of a borehole for water services in accordance with sections 6, 7 and 22 of the Act;
 - (b) impose conditions in respect of the use of a borehole for water services; and
 - (c) impose a fixed charge in respect of the use of such a borehole.

Sampling of water

52. (1) The Municipality may take samples of water obtained from a source, authorised in terms of section 6 or 7 of the Act, other than the water supply system for domestic purposes and cause the samples to be tested for compliance with any national standards prescribed in terms of section 9 of the Act.
- (2) The prescribed charge for the taking and testing of the samples referred to in subsection (1), shall be paid by the person to whom approval to use the water for potable water was granted in terms of section 6(1) of the Act.

Supply of non-potable water by Municipality

53. (1) The Municipality may on application in terms of section 3 agree to supply non-potable water to a consumer, subject to such terms and conditions as the Municipality may impose.
- (2) Any supply of water agreed to in terms of subsection (1) shall not be used for domestic or any other purposes, which, in the opinion of the Municipality, may give rise to a health risk.
- (3) No warranty, expressed or implied, shall apply to the purity of any non-potable water supplied by the Municipality or its suitability for the purpose for which the supply was granted.
- (4) The supply of non-potable water shall, both as to condition and use, be entirely at the risk of the consumer, who shall be liable for any consequential damage or loss arising to himself, herself or others arising directly or indirectly therefrom, including the consequences of any *bona fide* fault of the Municipality or the malfunction of a treatment plant.

Testing of pressure in water supply systems

54. The Municipality may, on application by an owner and on payment of the prescribed charge, determine and furnish the owner with the value of the pressure in the water supply system relating to his or her premises over such period as the owner may request.

Pipes in streets or public places

55. No person shall for the purpose of conveying water derived from whatever source, lay or construct a pipe or associated component on, in or under a street, public place or other land owned by, vested in, or under the control of the Municipality, except with the prior written permission of the Municipality and subject to such conditions as it may impose.

CHAPTER III**SANITATION SERVICES****PART 1****STANDARDS AND GENERAL PROVISIONS****Standards for sanitation services**

56. Sanitation services provided by the Municipality shall comply with the minimum standards set for the provision of sanitation services in terms of section 9 of the Act.

Objectionable discharge to sewage disposal system

57. (1) No person shall discharge, or permit the discharge or entry into the sewage disposal system of any sewage or other substance –
- (a) which does not comply with the standards and criteria prescribed in section 74 below;
 - (b) which contains any substance in such concentration as will produce or be likely to produce in the effluent produces for discharge at any sewage treatment plant or in any public water, any offensive, or otherwise undesirable taste, colour, odour, temperature or any foam;
 - (c) which may prejudice the re-use of treated sewage or adversely affect any of the processes whereby sewage is purified for re-use, or treated to produce sludge for disposal;
 - (d) which contains any substance or thing of whatsoever nature which is not amenable to treatment to a satisfactory degree at a sewage treatment plant or which causes or is likely to cause a breakdown or inhibition of the processes in use at such plant;
 - (e) which contains any substance or thing of whatsoever nature which is of such strength, or which is amenable to treatment only to a degree as will result in effluent from the sewage treatment plant not complying with standards prescribed under the National Water Act, 1998 (Act No. 36 of 1998);
 - (f) which may cause danger to the health or safety of any person or may be injurious to the structure or materials of the sewage disposal system or may prejudice the use of any ground used by the Municipality for the sewage disposal system, other than in compliance with the permissions issued in terms of this By-law; and
 - (g) which may inhibit the unrestricted conveyance of sewage through the sewage disposal system.
- (2) No person shall cause or permit any stormwater to enter the sewage disposal system.
- (3) The Municipality may, by written notice, order the owner or occupier to conduct, at his or her cost, periodic expert inspections of the premises in order to identify precautionary measures which would ensure compliance with this By-law and to report such findings to an authorised agent.
- (4) If any person contravenes any provision of subsection (1) or (2), he or she shall within 12 hours, or earlier if possible, advise the Municipality of the details of the contravention and the reasons for it.
- (5) Failure to notify the municipality as contemplated in subsection 57(4) above is an offence, and if found guilty is liable to a fine or imprisonment for a period not exceeding one year or to both a fine and imprisonment.

PART 2
ON-SITE SANITATION SERVICES AND ASSOCIATED SERVICES

Application for infrastructure

58. (1) If an agreement for on-site sanitation and associated services in accordance with section 2 exists, and no infrastructure in connection therewith exists on the premises, the owner must immediately make application on the approved form and –
- (a) pay the prescribed charge for the installation of necessary infrastructure; or
 - (b) with the approval of the Municipality and at the request of the owner, install the connecting sewer or on-site sanitation services in accordance with the specifications of the Municipality.
- (2) The Municipality may specify the type of on-site sanitation services to be installed.

Services associated with on-site sanitation services

59. (1) The removal or collection of conservancy tank contents, night soil or the emptying of pits shall be undertaken by the Municipality in accordance with a removal and collection schedule determined by the Municipality.
- (2) Copies of the collection and removal schedule shall be made available on request.

Charges in respect of services associated with on-site sanitation services

60. (1) Charges in respect of the removal or collection of conservancy tank contents, night soil or the emptying of pits shall cover all the operating and maintenance costs in the removal of the pit contents, transportation to a disposal site, the treatment of the contents to achieve a sanitary condition and the final disposal of any solid residues.
- (2) Charges in respect of the removal or collection of conservancy tank contents, night soil or the emptying of pits shall be based on the volume removed by vacuum tank or otherwise.
- (3) If the volume of conservancy tank contents, night soil or the emptying of pits removed or collected cannot be quantified, the Municipality may charge a fixed charge as prescribed.
- (4) Charges may be in the form of a monthly contribution or it may be levied as a single payment when the service is rendered.

PART 3 SEWAGE DISPOSAL

Provision of a connecting sewer

61. (1) If an agreement for the use of the sewage disposal system in accordance with section 2 exists and no connecting sewer exists in respect of the premises, the owner must immediately make application on the approved form and –
- (a) pay the prescribed charge for the installation of such a connecting sewer; or
 - (b) with the approval of the Municipality and at the request of the owner, install the connecting sewer in accordance with any specifications of the Municipality.
- (2) If an application is made for use of the sewage disposal system to a premises which is so situated that it is necessary to extend the sewer in order to connect the sewage disposal system to the premises, the Municipality may agree to the extension subject to such conditions as it may impose.

Location of connecting sewer

62. (1) A connecting sewer provided and installed by the Municipality, or owner in terms of section 61, shall –
- (a) be located in a position agreed to between the owner and the Municipality and be of a size determined by an authorised officer of the Municipality;
 - (b) terminate at a connection point approximately 1 meter inside the premises from the boundary of the land owned by or vested in the Municipality or over which it has a servitude or other right or when subsection (3) applies, at the connecting point designated in terms of that subsection.
- (2) In reaching agreement with an owner concerning the location of a connecting sewer, the Municipality shall ensure that the owner is aware of –
- (a) practical restrictions that may exist regarding the location of a connecting sewer pipe;
 - (b) the cost implications of the various possible locations of the connecting sewer;
 - (c) whether or not the Municipality requires the owner to fix the location of the connecting sewer by providing a portion of his or her water installation at or outside the boundary of his or her premises, or such agreed position inside or outside his or her premises where the connection is required, for the Municipality to connect to such installation.

- (3) The Municipality may at the request of any person agree, subject to such conditions as it may impose, to a connection to a sewer other than that which is most readily available for the drainage of the premises: Provided that the applicant shall be responsible for any extension of the drainage installation to the connecting point designated by an authorised officer and for obtaining at his or her cost, such servitudes over other premises as may be necessary.
- (4) An owner must pay the prescribed connection charge.
- (5) Where an owner is required to provide a sewage lift as provided for in terms of the Building Regulations, the rate and time of discharge into the sewer shall be subject to the approval of the Municipality.

Provision of one connecting sewer for several consumers on same premises

63. (1) Notwithstanding the provisions of section 61, only one connecting sewer to the sewage disposal system may be provided for the disposal of sewage from any premises, irrespective of the number of accommodation units of consumers located on such premises.
- (2) Where the owner, or the person having the charge or management of any premises on which several accommodation units are situated, requires the disposal of sewage from such premises for the purpose of disposal from the different accommodation units, the Municipality may, in its discretion, provide and install either –
- (a) a single connecting sewer in respect of the premises as a whole or any number of such accommodation units; or
 - (b) a separate connecting sewer for each accommodation unit or any number thereof.
- (3) Where the Municipality has installed a single connecting sewer as contemplated in subsection (2)(a), the owner or the person having the charge or management of the premises, as the case may be, –
- (a) shall, if the Municipality so requires, install and maintain on each branch pipe extending from the connecting sewer to the different accommodation units –
 - (i) a separate connecting sewer; and
 - (ii) an isolating valve; and
 - (b) shall be liable to the Municipality for the tariffs and charges for all sewage disposed from the premises through such a single connecting sewer, irrespective of the different quantities disposed by the different consumers served by such connecting sewer.

- (4) Notwithstanding subsection (1), the Municipality may authorise that more than one connecting sewer be provided on the sewage disposal system for the disposal of sewage from any premises comprising sectional title units or if, in the opinion of the Municipality, undue hardship or inconvenience would be caused to any consumer on such premises by the provision of only one connecting sewer.
- (5) Where the provision of more than one connecting sewer is authorised by the Municipality under subsection (4), the tariffs and charges for the provision of a connecting sewer is payable in respect of each sewage connection so provided.

Interconnection between premises

64. An owner of premises shall ensure that no interconnection exists between the drainage installation on his or her premises and the drainage installation on other premises, unless he or she has obtained the prior written consent of the Municipality and complies with any conditions that it may have imposed.

Disconnection of draining installation from connecting sewer

65. The Municipality may disconnect a drainage installation from the connecting sewer and remove the connecting sewer if –
- (a) the agreement for provision has been terminated in terms of section 12 and it has not received an application for subsequent provision to the premises served by the sewer within a period of 90 days of such termination; or
 - (b) the building on the premises concerned has been demolished.

PART 4 SEWAGE DELIVERED BY ROAD HAULAGE

Acceptance of sewage delivered by road haulage

66. The Municipality may, at its discretion, and subject to such conditions as it may specify, accept sewage for disposal delivered to the Municipality's sewage treatment plants by road haulage.

Written permission for delivery of sewage by road haulage

67. (1) No person shall discharge sewage into the Municipality's sewage treatment plants by road haulage, except with the written permission of the Municipality and subject to such period and any conditions that may be imposed in terms of the written permission.
- (2) The charges for any sewage delivered for disposal to the Municipality's sewage treatment plants shall be assessed by the Municipality in accordance with the prescribed tariffs or charges.

Conditions for delivery of sewage by road haulage

68. When sewage is delivered by road haulage –
- (a) the time of delivery shall be arranged with the Municipality; and
 - (b) the nature and composition of the sewage shall be established to the satisfaction of the Municipality prior to the discharge thereof and no person shall deliver sewage that does not comply with the standards laid down in terms of this By-law.

Withdrawal of permission for delivery of sewage by road haulage

69. The Municipality may withdraw any permission, after giving at least 14 days' written notice of its intention to a person permitted to discharge sewage by road haulage if the person –
- (a) fails to ensure that the sewage so delivered conforms to the standards prescribed in sections 73 and 74, as applicable, or in the written permission; or
 - (b) fails or refuses to comply with any notice lawfully served on him or her in terms of this By-law or contravenes any provisions of this By-law or any condition imposed on him or her in terms of any permission granted to him or her; and
 - (c) fails to pay the assessed charges in respect of any sewage delivered.

**PART 5
DISPOSAL OF INDUSTRIAL EFFLUENT****Permission to discharge industrial effluent**

70. (1) No person shall directly or indirectly discharge or allow to be discharged into any sewer or stormwater drain any industrial effluent without the written permission of the Municipality in the form of a permit.
- (2) Every person shall, before discharging any industrial effluent into a sewer, apply in writing to the Municipality for a permit on the appropriate form to be completed in duplicate, and shall furnish such additional information and submit such samples as the Municipality may require.
- (3) The Municipality may at its discretion, having regard to the capacity of the sewage system or any mechanical appliance used for sewage or the sewage treatment works, whether owned by the Municipality or not, and subject to such conditions as it may deem fit to impose, grant written permission in the form of a permit for the discharge of industrial effluent into the sewer.
- (4) The industrial effluent shall at all times comply with the requirements of the permit which has been issued in respect of the premises.

- (5) Owing to any change arising from an amendment in the method of sewage treatment or the introduction of new or revised or stricter or other standards by the Municipality or in terms of the Water Act, 1998 (Act No. 36 of 1998), as amended, or as a result of any amendment to this By-law or owing to any other adequate reason, the Municipality may at any time review, amend, modify or revoke any permission given or any conditions imposed or impose new conditions for the discharge of any or all of such effluent into the sewer on giving 4 weeks' written notice in advance of its intention to do so.
- (6) Notwithstanding the provisions of subsection (1), but subject to the provisions of subsections (2), (3), (4) and (5), any discharge of industrial effluent existing immediately prior to the date of promulgation of this By-law may, if an application to continue such discharge has been submitted in accordance with subsection (2), continue as then in existence until such time as the Municipality has notified the applicant in writing of the result of his or her application.
- (7) Failure to comply with the provisions of this article is an offence, and if found guilty, liable to a fine or imprisonment for a period not exceeding one year or both a fine and imprisonment.

Control of industrial effluent

- 71. (1) The owner or occupier of any premises from which industrial effluent is discharged into a sewer, shall provide adequate facilities such as overflow level detection devices, standby equipment, overflow catch-pits or other appropriate means effectively to prevent the discharge into any sewer of any substance prohibited or restricted in terms of this By-law.
- (2) The Municipality may, by notice served on the owner or occupier of any premises from which industrial effluent is discharged, require of him or her, without prejudice to any other provision of this By-law, to –
 - (a) subject the effluent before it is discharged to the sewer, to such pre-treatment as will ensure that it conforms in all respects to the provisions of section 73(1), or to modify the effluent cycle of the industrial process to an extent and in such a manner as in the opinion of the Municipality is necessary to enable any sewage treatment works receiving the said effluent, whether under the control of the Municipality or not, to produce treated effluent complying with any standards which may be laid down in respect of such works in terms of the Water Act, 1998 (Act No. 36 of 1998), as amended;
 - (b) restrict the discharge of effluent to certain specified hours and the rate of discharge to a specified maximum and to install at his or her own expense such tanks, appliances and other equipment as in the opinion of the Municipality may be necessary or adequate for compliance with the said restrictions;

- (c) install a separate drainage installation for the conveyance of industrial effluent and to discharge the same into the sewer through a separate connection as directed by the Municipality, and to refrain from discharging the effluent through any drainage installation intended or used for the conveyance of domestic soil water or waste water or from discharging any domestic soil water or waste water through the said separate installation for industrial effluent;
- (d) construct at his or her own expense in any drainage installation conveying industrial effluent to the sewer, one or more inspection sampling or metering chambers of such dimension and materials and in such positions as the Municipality may prescribe;
- (e) pay in respect of the industrial effluent discharged from the premises such charge as may be assessed in terms of section 75 of this By-law: Provided that where owing to the particular circumstances of any specific case, the chemical oxygen demand, the permanganate value (oxygen absorbed), the total suspended solids, the ammonia, the total orthophosphate and the conductivity cannot be determined by the method of assessment prescribed in section 75, the Municipality may adapt such alternative method of assessment as does reflect the said value and shall assess the charge accordingly;
- (f) provide all such information as may be required by the Municipality to assess the charges payable in terms of section 75; and
- (g) for the purpose of paragraph (f), provide and maintain at his or her own expense a meter measuring the total quantity of water drawn from any borehole, spring or natural source of water and used on the property.

Metering and assessment of industrial effluent

72. The Municipality may, at the cost of the owner or occupier, install and maintain in such position as it shall determine in any drainage installation conveying industrial effluent to a sewer, any meter or gauge or other device for the purpose of ascertaining the volume or composition of the said effluent and it shall be an offence for any person to bypass, open, break into or otherwise interfere with, or to damage any such meter, gauge or other device: Provided that the Municipality may, at its discretion, enter into an agreement with any person discharging industrial effluent into the sewer, establishing an alternative method or assessing the volume or composition of effluent to be discharged.

Prohibited discharges

73. (1) No person shall discharge or cause or permit the discharge or entry into any sewer of any sewage or substance –
- (a) which does not comply with the specifications in section 74: Provided that the Municipality may relax or grant exemption of some or all of such specifications for such a period as it may specify: Provided further that the Municipality may, in spite of compliance with such specifications, restrict the total mass of any substance or

- impurity which is discharged into a sewer during any fixed period from any premises;
- (b) which complies with such specifications, but contains a substance of whatever nature which, in the opinion of the Municipality –
- (i) is not amenable to treatment at the sewage treatment works, or which causes or may cause a breakdown or inhibition of the normal sewage treatment processes; or
- (ii) is of such nature as is or may be amenable to treatment only to such degree as to prevent the final treated effluent from the sewage treatment works from complying in all respects with the requirements imposed in terms of the Water Act, 1998 (Act No. 36 of 1998); or
- (iii) whether alone or in combination with other matter may
- (aa) generate or constitute a toxic substance dangerous to the health of persons employed at the sewage treatment works or entering the Municipality's sewers or manholes in the course of their duties; or
- (bb) be harmful to sewers, treatment plant or land used for the disposal of treated sewage effluent; or
- (cc) adversely affect any of the processes whereby sewage is treated or any re-use of purified sewage effluent;
- (c) which in the opinion of the Municipality may be offensive or may cause a nuisance to the public;
- (d) which is in the form of steam or vapour;
- (e) which has a temperature exceeding 44°C at the point where it enters the sewer;
- (f) which contains a substance of whatever nature which, in the opinion of the Municipality, may produce or give off explosive, flammable, poisonous or offensive vapours in the sewer;
- (g) which contains a substance having an open flashpoint of less than 93°C or which gives off a poisonous vapour at a temperature below 93°C;
- (h) which contains a material of whatever nature, including oil, grease, fat or detergents capable of causing an obstruction to the flow in sewers or drains or interference with the proper operation of a sewage treatment works;
- (i) which shows any visible signs of tar or associated products or distillates, bitumens of asphalt;

- (j) which contains a substance of such concentration that it may in the opinion of the Municipality cause the final treated effluent from any sewage treatment works to have an undesirable taste after chlorination or an undesirable odour or colour or which is likely to produce excessive foam.
- (2) (a) If any person in contravention of any provision of this By-law discharges industrial effluent into a sewer, or causes or permits it to be so discharged or is about to do so, the Municipality may forthwith, after notifying the owner or occupier of the premises concerned of its intention to do so, and in case of emergency, without notification, close and seal off the drain conveying such effluent to the sewer for such period as it may deem expedient so as to prevent such effluent from entering the sewer.
- (b) The Municipality shall not be liable for any damage occasioned by any action taken in terms of paragraph (a).
- (c) No person shall, without the written permission of the Municipality, open or break the seal of a drain closed and sealed off in terms of paragraph (a) or cause or permit this to be done.

Limits of permanganate value (PV), pH and electrical conductivity and maximum concentration of certain substances

74. Subject to the provisions of section 73(1)(a), the following are –

- (a) the limits of the PV, pH and electrical conductivity; and
- (b) the substances and the maximum permissible concentrations thereof, expressed in milligrams per litre (mg/l):

(i) **General**

PV – not exceeding	1000 mg/l
pH within the range	6.0 – 10.0
Electrical conductivity – not greater than	500 mS/m by 20°C
Caustic alkalinity (expressed as CaCO ₃)	1000 mg/l
Vegetable oils, fats, grease or wax	400 mg/l
Oil, grease or wax of mineral origin	50 mg/l
Sulphides, hydrosulphides and polysulphides (expressed as S)	5 mg/l
Substances from which hydrogen cyanide can be liberated in the drainage installation sewer or sewage treatment plant (expressed as HCN)	20 mg/l
Formaldehyde (expressed as HCHO)	50 mg/l
Non-organic matter in suspension	100 mg/l
Chemical oxygen demand (COD)	5000 mg/l
All sugars or starch (expressed as glucose)	1000 mg/l
Available chlorine (expressed as Cl ₂)	100 mg/l

Sulphate (expressed as SO ₄)	1500 mg/l
Fluorine containing compounds (expressed as F)	5 mg/l
Suspended solids (SS)	1000 mg/l
Phosphate and phosphate-containing compounds (expressed as P)	100 mg/l

(ii) **Metals**

Group 1

Iron (expressed as Fe)
Chromium (expressed as CrO₃)
Copper (expressed as Cu)
Nickel (expressed as Ni)
Zinc (expressed as Zn)
Silver (expressed as Ag)
Cobalt (expressed as Co)
Tungsten (expressed as W)
Titanium (expressed as Ti)
Cadmium (expressed as Cd)

The total collective concentration of all metal in Group 1 (expressed as indicated above), in any sample of the effluent shall not exceed 20 mg/l, or shall the concentration of any individual metal in any sample exceed 5 mg/l.

Group 2

Lead (expressed as Pb)
Selenium (expressed as Se)
Mercury (expressed as Hg)

The total collective concentration of all metal in Group 2 (expressed as indicated above), in any sample of the effluent shall not exceed 20 mg/l, or shall the concentration of any individual metal in any sample exceed 5 mg/l.

(iii) **Other elements**

Arsenic (expressed as As)
Boron (expressed as B)

The total collective concentration of all elements (expressed as indicated above), in any sample of the effluent shall not exceed 5 mg/l.

(iv) **Radioactive wastes**

Radioactive wastes or isotopes: Such concentration as may be laid down by the Atomic Energy Board or any State Department.

Industrial effluent charges

75. (1) The owner or occupier of any premises from where industrial effluent is discharged shall, irrespective of the Municipality's permission for the discharge as mentioned in section 70(3) additional to any other charges which are provided for in this By-law or any other law, pay an amount to the Municipality which is subject to the following stipulations of this By-law.
- (2) The Municipality shall render an account to the owner or occupier, as the case may be, for the charges due, showing the date on which they are to be paid.
- (3) Should the owner or occupier, as the case may be, fail to pay the above-mentioned charges on the due date as stated, interest at the standard rate shall be payable.
- (4) The charges payable in terms of subsection (1) shall, subject to the following provisions of this section, be calculated by means of the formula:

$$C = B \times V \times T$$

Where:

C is the industrial effluent charges payable by the owner or occupier, as the case may be;

B equals the cost of treatment of one kilolitre sewage;

V represents the total number of kilolitre of industrial effluent discharged from the premises where the strength is determined for the specific period of industrial effluent discharge;

T represents the strength of the effluent where:

$$T = \frac{\left(\frac{\text{COD}(i-t)}{\text{COD}(t)} + \frac{\text{PV}(i-t)}{\text{PV}(t)} + \frac{\text{SS}(i-t)}{\text{SS}(t)} + \frac{\text{NH}_3(i-t)}{\text{NH}_3(t)} + \frac{\text{PO}_4(i-t)}{\text{PO}_4(t)} + \frac{\text{COND}(i-t)}{\text{COND}(t)} \right)}{6}$$

Where:

COD, PV, SS, NH₃, PO₄ and COND represents respectively, the chemical oxygen demand, the permanganate value (oxygen absorbed), the suspended solids, the ammonia and phosphates, expressed in milligram per litre, and COND the electrical conductivity in mS/m at 20°C of the samples taken by any duly authorised representative of the Municipality, and as required by the Municipality:

i the tariff sample of the owner or occupier from the premises; and

t the mean value of untreated sewage at the sewage treatment works for the same period of which industrial effluent charges are payable.

When the (i-t) value of a specific parameter is smaller than zero, that parameter falls away in the calculation of the strength of the effluent (T).

When the calculated value of T equals one, the owner or occupier, as the case may be, shall not pay industrial effluent charges according to the strength of the effluent. The strength of the effluent (T) is then equal to one and the owner or occupier, as the case may be, pays industrial effluent charges according to the volume of the effluent discharged, only if the volume is higher than 10 Kl per month.

- (7) The parameters of the industrial effluent samples as determined by the Municipality according to subsection (4) shall be final and binding.
- (8) The costs of treating one kilolitre of sewage shall be based on the Municipality's annual estimates of expenditure for the ensuing year as approved by the Municipality.
- (9) All costs involved in the sampling and testing of samples required by the Municipality, shall be borne by the Municipality, while the cost of any other sampling or testing of samples shall be borne by the owner or occupiers, as the case may be.
- (10) The Municipality determines the total amount of industrial effluent which is discharged from the premises during every period, and for the purpose of such determination the Municipality shall –
 - (a) in the case where industrial effluent and other sewage are measured together, consider the total discharge as industrial effluent;
 - (b) in the case where the amount of sewage or industrial effluent which is discharged from the premises, is not measured directly –
 - (i) base such determination on the amount of water which is consumed on the premises during the applicable period, after an amount of water, which the Municipality considers reasonable, has been taken into account for irrigation purposes or evaporation or which is present in articles produced on the premises; and
 - (ii) if industrial effluent is discharged from more than one point on the premises, allocate such amount of water as accurately as possible to the different points of discharge;
 - (c) in any case where it is proved that a metering appliance is defective, take such defect properly into account.
- (11) (a) The Municipality shall levy on the industrial effluent accounts rendered in terms of subsection (2), the surcharge as calculated in terms of paragraph (b), in respect of each parameter where the limits therein specified are exceeded in each of the tariff samples referred to therein with effect from the cycle during which this By-law is promulgated.

- (b) Any person who discharges industrial effluent into any sewer shall in addition to any penalty which may be imposed, pay to the Municipality a surcharge of –

$$P = P_1 + P_2 + P_3 + \dots P_n$$

Where:

P = the industrial effluent surcharge payable when the maximum standard is exceeded of a parameter;

P₁, P₂, P₃, P..., P_n = the parameters of which the maximum standard is exceeded and calculated as follows:

$$P_n = B \times V \times \frac{\text{Maximum allowed} - \text{Analytical value}}{\text{Maximum allowed}}; \text{ or}$$

$$P_n = B \times V \times \frac{\text{Analytical value} - \text{Maximum allowed}}{\text{Minimum allowed}}$$

Where:

B equals the cost of treatment of one kilolitre sewage;

V represents the total number of kilolitre of industrial effluent discharged from the premises where the strength is determined for the specific period of industrial effluent discharge.

- (12) The Municipality may determine that the formulae mentioned in this By-law are not applicable in any case where the method of determining the strength of industrial effluent as specified in such formula does not reflect the true strength of the said effluent in the opinion of the Municipality.

76. Application for a permit to discharge trade or industrial effluent into the sewage system

..... MUNICIPALITY

Application for a permit to discharge trade or industrial effluent into the sewage system

(To be completed in block letters)

(1) **GENERAL INFORMATION**

LOCATION OF BUSINESS

Street name: _____

Street number: _____

Erf number: _____

Telephone number: _____

POSTAL ADDRESS

ADDRESS FOR ACCOUNTS

OWNERSHIP OF THE PREMISES

Name of owner: _____

Address of owner: _____

NATURE OF PROCESSES OR TRADE PERFORMED ON THE PREMISES

NAME OF SIGNATORY: _____

POSITION HELD IN BUSINESS: _____

REGISTERED NAME OF THE BUSINESS TO WHOM THE PERMIT WILL APPLY:

(2) QUANTITY OF EFFLUENT AND DISCHARGE CONDITIONS

Connection position	MAXIMUM DISCHARGE RATE PER		
	Month in kilolitre	Day in kilolitre	Hour in kilolitre

NORMAL PLANT OPERATING PERIODS

DAYS IN WEEK	TIME IN DAY

EFFLUENT DISCHARGE FACTOR

Water entering premises	%	Water consumed on premises (not entering the sewage system)	%
From municipal sources		In boiler use	
From other sources		In evaporation	
		Leaving in product	
		In other use	
Total entering premises	100	Total consumed on premises	
Effluent discharge factor – K			

(3) PRETREATMENT OF EFFLUENT BEFORE DISCHARGE

(Insert sizes, capacities, etc., pre-treatment is present. Cross where a particular unit does not exist)

TYPE OF TREATMENT		DISCHARGE POINTS			
		1	2	3	4
Screens (hand raked)	Area (m ²)				
Screens (mechanical)	Area (m ²)				
Comminutors					
Grit tanks					
Grease traps					
Sedimentation tanks	Area (m ²)				
Sedimentation tanks	Vol (m ³)				
Biological processes					
Type:					

(4) PHYSICAL AND CHEMICAL CHARACTERISTICS OF EFFLUENT

(Insert maximum values or cross where absent)

	pH	Temperature °C	Conductivity mS/m at 20°C	PV 4 hours KMnO ₄ mg/l
Maximum				
Minimum				

Settleable solids (ml/l)

Concentrations in mg/l of the following:

Suspended solids: _____

Caustic alkalinity as CaCO₃: _____

Acidity as CaCO₃: _____

Sulphides, etc. as S: _____

Sulphates as SO₄: _____

Chlorides as Cl₂: _____

Fluorine compounds as F: _____

Available chlorine as Cl₂: _____

Sugars, starch as glucose: _____

Tar products and distillates: _____

Substances not in solution: _____

Fat, vegetable oil, etc.: _____

Hydrogen cyanide as HCN: _____

Mineral oils and grease: _____

Dyes: _____

Formaldehyde as HCHO: _____

Concentration in mg/l of the following:**GROUP 1 METALS**

Iron as Fe: _____

Chromium as CrO₃: _____

Copper as Cu: _____

Nickel as Ni: _____

Zinc as Zn: _____

Cadmium as Cd: _____

Silver as Ag: _____

Cobalt as Co: _____

Tungsten as W: _____

Titanium as Ti: _____

GROUP 2 METALS

Lead as Pb: _____

Selenium as Se: _____

Mercury as Hg: _____

OTHER ELEMENTS

Arsenic as As: _____

Boron as B: _____

TOTAL CONCENTRATION

Group 1 metals: _____

Group 2 metals: _____

Other elements: _____

Are radioactive wastes or isotopes present in the effluent? ☐ Yes ☐ No**(5) FOR OFFICIAL USE**

PERMIT NUMBER	ISSUED BY	DATE
WATER ALLOCATION FACTOR	TREASURY NOTIFIED	DATE

..... MUNICIPALITY

SPECIAL CONDITIONS

Conditions of acceptance of a discharge of a trade or industrial effluent into the sewage plant:

- (i) A valid permit for the discharge is held and the conditions stated in the permit are observed.
- (ii) Any special conditions requiring the pre-treatment of the effluent before discharge are observed and the work is carried out to the satisfaction of the Municipality.
- (iii) The conditions of this By-law are observed.
- (iv) The applicant shall notify the Municipality immediately in writing of any change in nature, quantity or rate of discharge of effluent which occurs or is proposed and which would exceed any of the limits in the permit.
- (v) The applicant shall within 30 days of signature of this application, procure an accurately representative sample of not less than 5 litres of the effluent to be discharged. One half of this sample shall be submitted to the Municipality's laboratory services for analyses and a report submitted to the laboratory services of an analyses of the other half by an analyst appointed by the applicant at his or her expense.
- (vi) I, (full name), the undersigned, duly authorised to act on behalf of, to be known as the applicant, declare that the information given on this form is to the best of my knowledge accurate and accept that the said information may be used for the basis of the issue of a permit to discharge a trade or industrial effluent into the sewage system.

.....
DATE

.....
SIGNATURE

AUTHORITY OR CAPACITY OF SIGNATORY:

77. Permit to discharge trade or industrial effluent into the sewage system

..... MUNICIPALITY

(DIRECTORATE TECHNICAL SERVICES)

**PERMIT TO DISCHARGE TRADE OR INDUSTRIAL EFFLUENT INTO THE SEWAGE
SYSTEM**

(1)

REGISTERED NAME OF THE BUSINESS TO WHICH THE PERMIT APPLIES			
Street name	Street number	Erf number	Telephone number
Authorised processes for the premises		Effluent discharge factor	

(2)

EFFLUENT DISCHARGE CONDITIONS			
Connection position	Maximum discharge in Kl		
	Per month	Per day	Per hour
	Monday to Friday	Saturday	Sunday
Authorised discharge periods			

(3)

PRETREATMENT REQUIRED BEFORE ACCEPTANCE

(4)

PHYSICAL AND CHEMICAL CONDITIONS REQUIRED BEFORE EFFLUENT ACCEPTANCE	
Substances acceptable in limited concentrations only	Substances to be totally excluded from an effluent

(5)

SPECIAL CONDITIONS

This permit is issued in terms of this By-law and is subject to the conditions stated herein.

.....
DATE

.....
MUNICIPAL MANAGER

Account number	Address for accounts	Previous permit number

PART 6
MEASUREMENT OF QUANTITY OF EFFLUENT DISCHARGED TO SEWAGE
DISPOSAL SYSTEM

Measurement of quantity of standard domestic effluent discharged

78. (1) The quantity of standard domestic effluent discharged shall be determined by a percentage of water supplied by the Municipality: Provided that where the Municipality is of the opinion that such a percentage in respect of specific premises is excessive, having regard to the purposes for which water is consumed on those premises, the Municipality may reduce the percentage applicable to those premises to a figure which, in its opinion and in the light of the available information, reflects the proportion between the likely quantity of sewage discharged from the premises and the quantity of water supplied thereto.
- (2) Where a premises is supplied with water from a source other than or in addition to the Municipality's water supply system, including abstraction from a river or borehole, the quantity shall be a percentage of the total water used on that premises as may be reasonably estimated by the Municipality.
- (3) If, in the opinion of the Municipality, it is not practicable to determine the quantity of standard domestic effluent in accordance with subsection (1) or (2), it may be estimated by taking into account the number of water-driven toilets on the premises concerned.

Measurement of quantity of industrial effluent discharged

79. (1) The quantity of industrial effluent discharged into the sewage disposal system shall be determined –
- (a) where a measuring device is installed by the quantity of industrial effluent discharged from a premises as measured through that measuring device; or
 - (b) until such time as a measuring device is installed by a percentage of the water supplied by the Municipality to that premises.
- (2) Where a premises is supplied with water from a source other than or in addition to the Municipality's water supply system, including abstraction from a river or borehole, the quantity shall be a percentage of the total water used on that premises as may be reasonably estimated by the Municipality.
- (3) Where a portion of the water supplied to the premises forms part of the end product of any manufacturing process or is lost by reaction or evaporation during the manufacturing process or for any other reason, the Municipality may, on application, reduce the assessed quantity of industrial effluent.

Reduction in the quantity determined in terms of sections 78(1) or (2) and 79(1)(a)

80. (1) A person shall be entitled to a reduction in the quantity determined in terms of sections 78 and 79(1)(a) in the event that the quantity of water on which the percentage is calculated was measured during a period where water was wasted or a leakage was undetected if the consumer demonstrates to the satisfaction of the Municipality that the said water was not discharged into the sewage disposal system.
- (2) The reduction in the quantity shall be based on the quantity of water loss through leakage or wastage during the leak period.
- (3) The leak period shall be either the measuring period immediately prior to the date of repair of the leak or the measurement period during which the leak is repaired, whichever results in the greater reduction in the quantity.
- (4) (a) The quantity of water loss shall be calculated as the consumption for the leak period less an average consumption, based on the preceding 3 months, for the same length of time.
- (b) In the event of no previous consumption history being available, the average water consumption shall be determined by the Municipality, after due consideration of all relevant information.
- (5) There shall be no reduction in the quantity if the loss of water directly or indirectly resulted from the consumer's failure to comply with or is in contravention of this By-law.

PART 7 DRAINAGE INSTALLATIONS

Construction or installation of drainage installations

81. (1) Any drainage installation constructed or installed must comply with any applicable specifications in terms of the Building Regulations and any standards prescribed in terms of the Act.
- (2) (a) Where the draining installation is a pit latrine it must be of the ventilated improved pit latrine type or equivalent having –
- (i) a pit of 2m³ capacity;
 - (ii) lining as required;
 - (iii) a slab designed to support the superimposed loading; and
 - (iv) protection preventing children from falling into the pit;
- (b) the ventilated improved pit latrine must conform with the following specifications:
- (i) the pit must be ventilated by means of a pipe, sealed at the upper end with durable insect proof screening fixed firmly in place;
 - (ii) the ventilation pipe must project not less than 0.5 m above the nearest roof, must be of at least 150 mm in diameter, and must be installed vertically with no bend;
 - (iii) the interior of the closet must be finished smooth so that it can be kept in a clean and hygienic condition, and the superstructure must be well-ventilated in order to allow the free flow of air into the pit to be vented through the pipe;
 - (iv) the opening through the slab must be of adequate size as to prevent fouling and the rim must be raised so that liquids used for washing the floor does not flow into the pit. It shall be equipped with a lid to prevent the egress of flies and other insects when the toilet is not in use;
 - (v) must be sited in a position that is independent of the residential structure;
 - (vi) must be sited in positions that are accessible to road vehicles having a width of 3.0 m in order to facilitate the emptying of the pit;
 - (vii) in situations where there is the danger of polluting an aquifer due to the permeability of the soil, the pit must be lined with an impermeable material that is durable and will not crack under stress;

- (viii) in situations where the ground in which the pit is to be excavated is unstable, suitable support is to be given to prevent the collapse of the soil;
- (c) any ventilated pit latrine should not usually be used by more than one household; and
- (d) access to water for washing hands.

Drains in streets or public places

82. No person shall for the purpose of conveying sewage derived from whatever source, lay or construct a drain on, in or under a street, public place or other land owned by, vested in, or under the control of the Municipality, except with the prior written permission of the Municipality and subject to such conditions as it may impose.

Construction by Municipality

83. The Municipality may agree with the owner of any premises that any drainage work which such owner desires, or is required to construct in terms of this By-law or the Building Regulations, shall be constructed by the Municipality against payment, in advance or on demand, of all costs associated with such construction.

Maintenance of drainage installation

84. (1) The owner or occupier of any premises must maintain any drainage installation and any sewer connection on such premises.
- (2) Any person who requests the Municipality to clear a drainage installation shall be liable to pay the prescribed tariff.
- (3) The Municipality may, on the written application of the owner or occupier of any premises, inspect and test the drainage installation of such premises or any section thereof and recover from the owner or occupier the cost of such inspection and test, calculated at the rate determined by the Municipality.

Installation of pre-treatment facility

85. The Municipality may require that any new premises must be provided with a minimum pre-treatment facility of a type specified by it prior to that premises being connected to the sewage disposal system.

Protection from ingress of floodwaters

86. Where a premises is situated in the 1 in 50 years flood plain, the top level of service access holes, inspection chambers and gullies is to be above the 1 in 50 years flood level, except in the case of service access holes and inspection chambers, where the cover is secured in place by approved means.

Short title

87. This By-law shall be called the Water Services By-law, 2012.

1

SWIMMING POOL BY-LAW, 2012

By-law No.15, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment of municipal swimming pools in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

1. Definition

“**premises**” means any building, structure, or tent together with the land on which it is situated and the adjoining land used in connection with it and includes any land without any building, structure or tent and any vehicle, conveyance or ship;

“**person**” means a natural and legal person, including but not limited to an association of persons, a partnership, and a company;

“**swimming pool**” means a swimming pool, spa bath, including a jacuzzi, that is accessible to the public and includes swimming pools at schools or other tertiary institutions;

2. Duties of a swimming pool manager

2.1 A swimming pool manager must-

- (a) at all times keep the premises in a safe, clean and sanitary condition; and
- (b) ensure that the water is at all times purified, treated and maintained to the standards mentioned in section 21.

2.2 A person who operates a swimming pool or spa bath in contravention of the provisions of subsection (1) commits an offence.

3. Water supply

3.1 A person who operates a swimming pool or spa bath may, for the purpose of cleaning, filling or maintaining the water level in a swimming pool or spa bath, only use water from an approved source.

3.2 The Health Practitioner may take samples of the water for the purpose of chemical analysis or bacteriological analysis at times that he or she considers appropriate.

- 3.3 A person who contravenes subsection (1) commits an offence.
4. **Provision of sanitary fixtures and public amenities**
- 4.1 Any person who carries on a public, swimming pool, shall comply with the requirements prescribed by this regulation.
- 4.2 Water latrine facilities shall be provided as follows:
- (a) In the case of a swimming pool having a water surface equal in or less than 300m², at least three latrines for each sex, of which one of the latrines intended for males may be replaced by a urinal or urinal space of at least 600mm in length: or
 - (b) in the case of a swimming pool having a water surface greater than 300m², one latrine for each sex for every addition water surface area of 250m² or part thereof: Provided that in the case of latrines for males, up to maximum of 25% of the required number of latrines may be replaced by urinals or urinal spaces of at least 600mm in length each.
- 4.3 Where swimming pool facilities are available at an accommodation undertaking or cluster housing premises as part of the general amenities, separate latrine and ablution facilities shall not be required if adequate facilities are available within a reasonable distance of the pool.
5. **Water Safety**
- 5.1 The water in a public swimming pool shall be effectively filtered continuously during the period in which swimming takes place and when water must be treated effectively by an approved method of disinfecting and, even if chlorinated, must at any time conform to the following standards (sampling to be done in the morning before swimming commence)-
- (a) the water must be free from floating, suspended or settled debris or swimming organisms and the walls, floor, access ladders or steps and gutters must be free from slime or algae;
 - (b) the keeper of the swimming pool must ensure that water in the pool at all times contains 0,5 to 1,0 parts per mega liter by weight, free or available chlorine and that faecal *Escherichia coli* are absent in a sample of 100 ml of the swimming-bath water; and must further ensure that the pool is at all times kept free from snails.
 - (c) where an approved disinfectant other than chlorine is used or is found naturally in the water, it shall be equivalent in effect to the residual level of the chlorine prescribed in paragraph (b);
 - (d) the pH of the water may not be less than 7,0 and not more than 7,6; and
 - (e) best practice methods should be practiced to ensure safe water quality.

6. **Offences**

- 6.1 A person who contravenes this by-law, commits an offence.

7. **Penalty Clause**

Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law or any requirement or condition thereunder, shall be guilty of an offence, and if convicted shall be liable to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

8. **Short title**

- 8.1 This By-law shall be called the Swimming Pool By-law, 2012.

AERIAL SYSTEMS BY-LAW, 2012

By-law No. 16, 2012

BY-LAW

To provide for the regulation of the erection of aerial systems in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**aerial system**” means any device used or designed to assist radio or television broadcast or reception and shall include a dish aerial system;

“**Municipal Manager**” **Person appointed in terms of section 82 of Act 117 of 1998; and**

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality.

Permission for certain antennae systems

2. (1) No person may, erect a standard aerial for cellular communication of allows it to be erected.
- (a) without prior written consent of the municipality and subject to conditions determined in such notice, including any other conditions set relating to the size of the aerial, place to be erected ad the type of structure;
- (b) unless, the permission to erect has been preceded by a public participation process relating to the intended erection of the aerial;
- (2) Application for permission must be made to the Municipality on the form provided by the Municipality for that purpose and must be accompanied by the fees determined by the Municipality.
- (3) Any person who does not comply with the provisions of subsection (1) must, within 12 months after this By-law has come into operation, comply with the said provisions.

Penalty clause

3. (1) Any person who contravenes or fails to comply with any provision of section 2(1) or any requirement or condition there under, shall be guilty of an offence.
- (2) Any person convicted of an offence in terms of subsection (1) shall be liable to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

4. This By-law shall be called the Aerial Systems By-law, 2012.

STREET TRADING CONTROL BY-LAW, 2012

By-law No. 17, 2012

BY-LAW

To provide for the control of street trading in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**authorised officer**” means an officer in the employ of the Municipality authorised by the Municipality to enforce this By-law;

“**designated area**” means an area listed in the Schedule in which street trading is allowed, subject to this By-law;

“**do business**” means to buy, sell or barter any goods or to provide or offer to provide any service for remuneration;

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality;

“**Municipal Manager**” means the person appointed in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

“**property**” means, with regard to a person doing business as a street trader, any article, receptacle, vehicle or structure used or intended to be used in connection with such business;

“**public place**” includes any land, park or open space, road, street, sanitary passage or thoroughfare, bridge, building or structure which is commonly used by the public and is the property of the Municipality or, of which the control, to the entire exclusion of the owner, is vested in the Municipality or to which the inhabitants of the Municipality have a common right or access;

“**street trader**” means a person who does business in, at or from a public place, but shall not include a person selling newspapers, and “street trade” or any like words shall have a corresponding meaning;

“**verge**” means that part of any road, street, sanitary passage or thoroughfare, including a sidewalk, that is or forms part of a public place, which is not improved, constructed or intended for the use of vehicular traffic.

Street trading restricted

2. (1) No person shall do business as a street trader –
- (a) except with the prior written permission of the Municipality and in accordance with the conditions set out in the permission;

- (b) unless he or she is a South African citizen or has been granted the right of permanent residency or a work permit by the immigration authorities;
 - (c) outside a designated area; and
 - (d) at any time other than during the hours specified in this By-law.
- (2) Any person who does business as a street trader must have the written permission referred to in subsection (1)(a) in his or her possession and produce it on request to an authorised officer.
- (3) The Municipality may, in writing, for the duration of a specific event and subject to any conditions determined by the Municipality, exempt any person, or group of persons, from compliance with any or all of the provisions of subsection (1).

Application for and issue of written permissions

- 3.
 - (1) An application for permission to do business as a street trader must –
 - (a) be directed to the Municipal Manager;
 - (b) be in the form determined by the Municipality; and
 - (c) be accompanied by the fees determined by the Municipality, as well as fees for services or structures provided by the Municipality at the designated area, where applicable.
 - (2) The Municipal Manager must consider the application and grant or refuse the permission within 30 days after receipt of the application.
 - (3) If the application is successful, the Municipal Manager must forthwith issue the written permission setting out the conditions subject to which it is issued.
 - (4) If the application is unsuccessful, the Municipal Manager must forthwith notify the applicant accordingly and provide written reasons for his or her decision.
 - (5) The provisions of section 62 of the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act No. 32 of 2000), shall *mutatis mutandis* apply to an appeal against a decision of the Municipal Manager contemplated in subsection (4).

Duration, renewal, lapse and withdrawal of written permissions

- 4.
 - (1) A written permission to do business as a street trader shall –
 - (a) be granted for a period not exceeding 12 months;
 - (b) be extended for a period of 12 months at a time if payment of the fees determined by the Municipality is made by the street trader concerned before the end of the initial period of 12 months or each further period of 12 months, as the case may be;

- (c) lapse if the fees contemplated in paragraph (b) is not paid on time.
- (2) The Municipality may withdraw its permission to a person to do business as a street trader if the street trader –
 - (a) does not comply with or acts contrary to any condition set out in the permission;
 - (b) contravenes or fails to comply with any provision of this By-law or any other law;
 - (c) fails to obey or comply with a lawful direction or request given or made by an authorised officer;
 - (d) ignores or contravenes the provisions of a sign or notice displayed by the Municipality in terms of this By-law.

Designated areas and hours of trade

- 5.
 - (1) The areas listed in Part 1 of the Schedule shall, subject to the provisions of this By-law and any other law, be designated as areas in which a street trader may do business.
 - (2) No person shall do business as a street trader, except during the hours 06:00 to 20:00.

General conduct of street traders

- 6. No person who does business as a street trader shall –
 - (a) place his or her property or goods in a public place that is not a designated area;
 - (b) allow his or her property or goods to cover a larger area than his or her allocated lot or stand in a designated area listed in Part 2 of the Schedule, if applicable;
 - (c) place or stack his or her property or goods in such a manner that it constitutes a danger to any person or property or is likely to injure any person or damage property;
 - (d) erect any structure for the purpose of providing shelter at the designated area without the prior written approval of the authorised officer;
 - (e) obstruct access to a fire hydrant or area demarcated solely for the use of emergency vehicles or services;
 - (f) leave his or her property or goods at the designated area before or after trading hours, except in a permanent structure provided by the Municipality for that purpose;

- (g) when requested by an employee or agent of the Municipality or any supplier of telecommunication, electricity or other services, omit or neglect to move his or her property or goods so as to permit the carrying out of any work with regard to a public place or any such service;
- (h) attach any object or goods by any means to any building, structure, pavement, tree, parking meter, lamp post, electricity pole, telephone booth, post box, traffic sign, fence, bench or any other street furniture in, on or at a public place;
- (i) make an open fire at the designated area or in circumstances where it could harm a person or damage a building or vehicle;
- (j) do anything or keep combustibles in quantities contrary to the provisions of any law regarding the prevention or fighting of fires;
- (k) disregard a reasonable requirement put by any officer of the Municipality commissioned with the prevention or fighting of fires, regarding his or her trade;
- (l) store his or her property or goods in a manhole, stormwater drain, bus shelter, public toilet or tree;
- (m) sell his or her goods by using a megaphone, radio, loudspeaker, or by constant shouting or singing, in a manner which may constitute a nuisance or disturbance;
- (n) sell any property or goods and/or any fake which are dangerous or hazardous to the public health;
- (o) sell or handle food if he or she is not in possession of a certificate of competency issued by an environmental health practitioner of the Municipality.

Cleanliness

7. (1) A person doing business as a street trader shall –
- (a) keep his or her property or goods and the designated area in a clean and sanitary condition;
 - (b) dispose of litter generated by his or her business in whatever receptacles provided therefor by the Municipality, including recycling and dumping sites, and not dispose of litter in any manhole, stormwater drain or any other place not intended for the disposal of litter;
 - (c) ensure that on completion of business for the day the designated area is free of litter and any other waste material;

- (d) take such precautions as may be necessary or prescribed by the Municipality to prevent the spilling onto a public place of any fat, oil, grease or any hazardous substances which might be generated in the course of conducting his or her business and to prevent that any smoke, fume, odour or noise emanating from his or her activities become a nuisance.
- (2) The Municipality shall –
 - (a) provide receptacles at designated areas in order to facilitate the disposal of litter by street traders;
 - (b) ensure that the receptacles at designated areas are emptied, cleaned and sanitised on a regular basis.

Obstruction created by street trading prohibited

- 8. (1) No person shall do business as a street trader at a place where such business –
 - (a) obstructs access to or the use of a street facility such as a bus stop, shelter or queuing line, refuse disposal bin or other facility intended for public use;
 - (b) obstructs the visibility of a display window, signboard or premises;
 - (c) obstructs access to a building, automatic bank teller machine or queuing line, pedestrian crossing or vehicle;
 - (d) leaves less than 2 metre in width of a sidewalk clear for pedestrian use, or in any other manner obstructs pedestrians in their use of a sidewalk;
 - (e) obscures or impedes the view of any user of the road;
 - (f) causes an obstruction on a roadway;
 - (g) limits access to parking or loading bays or other facilities for vehicular traffic;
 - (h) obscures any road traffic sign or any marking, notice or sign displayed or made in terms of this By-law or any other law; or
 - (i) interferes in any way with any vehicle that may be parked alongside such place.

Street trading may not compete with existing businesses

- 9. No person shall do business as a street trader on a verge contiguous to that part of a building in which business is being carried on by another person, other than the business of a department store, supermarket or wholesaler, where the goods or services that the street trader sells or provides are of the same nature or similar to the goods being sold or services provided by the other person.

Street trading restricted to allocated lots or stands in certain designated areas

10. (1) The Municipal Manager may, when granting permission to an applicant to do business as a street trader, allocate a specific lot or stand demarcated in a designated area to the applicant, and no other person, except his or her assistant or employee, may do business on or from such lot or stand.
- (2) A street trader to whom a specific lot or stand was allocated shall –
- (a) do business only on or from such lot or stand;
 - (b) not sub-let or transfer to any other person the right to do business on or from such lot or stand;
 - (c) be in possession of proof that permission was granted to him or her to do business on or from the lot or stand concerned and, on request, produce such proof to an authorised officer.
- (3) The designated areas in which street trading may only be done from a specific demarcated lot or stand are listed in Part 2 of the Schedule.

Street trading prohibited near places of worship, monuments and certain buildings

11. No person shall do business as a street trader on a verge contiguous to –
- (a) a place of worship of any faith or denomination;
 - (b) a historical monument;
 - (c) a building used for public purposes;
 - (d) a building, used exclusively for residential purposes, if –
 - (i) the owner, person in control or occupier of any part of the building facing onto such verge has objected in writing against such trading to the Municipality; and
 - (ii) the fact that such objection was made, has been made known in writing by the Municipality to the street trader concerned.

Display of signs by the Municipality

12. The Municipality may display any sign or notice to give effect to the provisions of this By-law.

Street trading from mobile stands

13. Notwithstanding the provisions of this By-law, the Municipality may allot tenders to persons to trade from mobile stalls, subject to the conditions determined by the Municipality.

Removal and impoundment

14. (1) An authorised officer may remove and impound any article, receptacle, vehicle, structure, object, product or waste –
- (a) which he or she reasonably suspects is being used or has been used for or in connection with street trading; and
 - (b) which he or she finds at a place where street trading is restricted or prohibited in terms of this By-law, which, in his or her opinion, constitutes an infringement of this By-law.
- (2) An authorised officer acting in terms of this By-law shall –
- (a) keep proper record of any property so removed and must inform the person apparently in control of such property (if there is such a person), of the procedure to be followed for reclaiming such property and the venue where such property will be impounded; and
 - (b) forthwith deliver any such property to the pound referred to in paragraph (a).
- (3) Any property removed and impounded as contemplated in subsection (1) –
- (a) may, in the case of perishable property, be sold or destroyed within a reasonable time after the impoundment thereof: Provided that such property shall, subject to the provisions of subsection (4), at any time prior to the disposal or selling thereof, be returned on proof of ownership and: Provided further, that such perishables are still fit for human consumption;
 - (b) shall, subject to the provisions of subsection (4), in the case of property other than perishable property, be returned on proof of ownership within a period of 1 month of the date of impoundment.
- (4) The Municipality shall be entitled to keep the property concerned until all expenses have been paid, failing which the property may be sold by public auction upon 14 day's notice: Provided that where the property attached is perishable, the authorised officer may reduce the period of 14 days to such an extent as he or she may think fit, or destroy the perishable property, whichever is the most cost-effective.
- (5) In the case of a sale of impounded property by the Municipality, the proceeds of such sale, less the reasonable expenses incurred by the Municipality in connection with the removal, impoundment or disposal of such property, shall be paid to the person who was the owner of such property when such property was impounded, but if such former owner fails to claim the said proceeds within 3 months of the date on which such property was sold, such proceeds shall be forfeited to the Municipality and shall be paid into a special fund created by the

Municipality dedicated to the development of the informal sector and matters ancillary thereto.

- (6) The owner of property which has been removed, impounded, sold or disposed of as contemplated in this section, shall be liable for all expenses incurred by the Municipality in connection with such removal, impoundment, sale or disposal.

Offences

15. Any person who –

- (a) contravenes or fails to comply with any provision of this By-law;
- (b) ignores, disregards or disobeys any notice, sign or marking displayed or erected in terms of this By-law;
- (c) contravenes or fails to comply with any approval granted or condition imposed in terms of this By-law;
- (d) fails to comply with a lawful written instruction by the Municipality to move or remove his or her property;
- (e) deliberately furnishes false or misleading information to an officer or an employee of the Municipality; or
- (f) threatens, resists, interferes with or obstructs an officer or employee of the Municipality in the performance of his or her powers, duties or functions under this By-law, shall be guilty of an offence.

Penalty clause

16. Any person convicted of an offence under this By-law shall be liable to a fine or imprisonment for a period not exceeding 1 year, or to both a fine and such imprisonment.

Vicarious responsibility of persons doing business as street traders

17. (1) When an employee or assistant of a person doing business as a street trader, does or omits to do any act which would be an offence in terms of this By-law, that person shall be deemed himself or herself to have done or omitted to do the act, unless he or she satisfies the court that –
- (a) he or she neither connived at nor permitted the act or omission by the employee or assistant concerned; and
 - (b) he or she took all reasonable steps to prevent the act or omission.
- (2) The fact that the street trader alleges that he or she issued instructions whereby an act or omission is prohibited shall not in itself be sufficient proof that he or she took all reasonable steps to prevent the act or omission.

Vicarious responsibility of employees and assistants

18. When a person doing business as a street trader is, in terms of section 17, liable for an act or omission by an employee or assistant, that employee or assistant shall also be liable as if he or she were the person carrying on the business concerned.

Short title

19. This By-law shall be called the Street Trading Control By-law, 2012.

SCHEDULE

Part 1
(Section 5(1))

Areas designated for street trading:

None.

Part 2
(Section 10(3))

Designated areas in which street trading may only be done from specific demarcated lots or stands:

Areas per town

ELECTRICITY BY-LAW, 2012

By-law No. 18, 2012

BY-LAW

To provide for the provision of an electrical service in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

ARRANGEMENT OF SECTIONS**CHAPTER 1
GENERAL**

1. Definitions
2. Other terms
3. Headings and titles

**CHAPTER 2
GENERAL CONDITIONS OF SUPPLY**

4. Provision of electricity services
5. Supply by agreement
6. Service of notice
7. Compliance with notices
8. Application for supply of electricity
9. Processing of requests for supply
10. Way leaves
11. Statutory servitude
12. Right of admittance to inspect, test or do maintenance work
13. Refusal or failure to give information
14. Refusal of admittance
15. Improper use
16. Electricity tariffs and fees
17. Deposits
18. Payment of charges
19. Interest on overdue accounts
20. Principles for the resale of electricity
21. Right to disconnect supply
22. Non-liability of the Municipality
23. Leakage of electricity
24. Failure of supply
25. Seals of the Municipality
26. Tampering with service connection or supply mains
27. Protection of Municipality's supply mains
28. Prevention of tampering with service connection or supply mains
29. Unauthorised connections
30. Unauthorised reconnections
31. Temporary disconnection and reconnection
32. Temporary supply of electricity
33. Temporary work
34. Load reduction

- 35. Medium and low voltage switchgear and equipment
- 36. Substation accommodation
- 37. Wiring diagram and specification
- 38. Standby supply
- 39. Consumer's emergency standby supply equipment
- 40. Circular letters

CHAPTER 3 RESPONSIBILITIES OF CONSUMERS

- 41. Consumer to erect and maintain electrical installation
- 42. Fault in electrical installation
- 43. Discontinuance of use of supply
- 44. Change of occupier
- 45. Service apparatus

CHAPTER 4 SPECIFIC CONDITIONS OF SUPPLY

- 46. Service connection
- 47. Metering accommodation

CHAPTER 5 SYSTEMS OF SUPPLY

- 48. Load requirements
- 49. Load limitations
- 50. Interference with other persons' electrical equipment
- 51. Supplies to motors
- 52. Power factor
- 53. Protection

CHAPTER 6 MEASUREMENT OF ELECTRICITY

- 54. Metering
- 55. Accuracy of metering
- 56. Reading of credit meters
- 57. Prepayment metering

CHAPTER 7 ELECTRICAL CONTRACTORS

- 58. Additional requirements
- 59. Municipality not responsible

CHAPTER 8 COST OF WORK

- 60. Cost of work

CHAPTER 9 PENALTIES

- 61. Penalty clause
- 62. Short title

SCHEDULE 1

Laws repealed

SCHEDULE 2**“applicable standard specification”** means**CHAPTER 1****GENERAL****Definitions**

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“accredited person” means a person registered in terms of the Regulations as an electrical tester for single phase, an installation electrician or a master installation electrician, as the case may be;

“applicable standard specification” means the standard specifications as listed in Schedule 2;

“certificate of compliance” means a certificate issued in terms of the Regulations in respect of an electrical installation or part of an electrical installation by an accredited person;

“consumer” in relation to premises means –

- (i) any occupier thereof or any other person with whom the Municipality has contracted to supply or is actually supplying electricity thereat; or
- (ii) if such premises are not occupied, any person who has a valid existing agreement with the Municipality for the supply of electricity to such premises; or
- (iii) if there is no such person or occupier, the owner of the premises;

“credit meter” means a meter where an account is issued subsequent to the consumption of electricity;

“electrical contractor” means an electrical contractor as defined in the Regulations;

“electrical installation” means an electrical installation as defined in the Regulations;

“high voltage” means the set of nominal voltage levels that are used in power systems for bulk transmission of electricity in the range of $44\text{kV} < U_n \leq 220\text{ kV}$ [SANS 1019];

“law” means any applicable law, proclamation, ordinance, Act of Parliament or enactment having force of law;

“low voltage” means the set of nominal voltage levels that are used for the distribution of electricity and whose upper limit is generally accepted to be an a.c. voltage of 1000V (or a d.c. voltage of 1500 V) [SANS 1019];

“medium voltage” means the set of nominal voltage levels that lie above low voltage and below high voltage in the range of $1 \text{ kV} < U_n \leq 44 \text{ kV}$. [SANS 1019];

“meter” means a device which records the demand or the electrical energy consumed and includes conventional and prepayment meters;

“motor load, total connected” means the sum total of the kW input ratings of all the individual motors connected to an installation;

“motor rating” means the maximum continuous kW output of a motor as stated on the maker's rating plate;

“motor starting current” in relation to alternating current motors means the root mean square value of the symmetrical current taken by a motor when energised at its rated voltage with its starter in the starting position and the rotor locked;

“Municipality” means the //Khara Hais municipality;

“Municipal Manager” means the person appointed by the Municipality in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

“occupier” in relation to any premises means –

- (a) any person in actual occupation of such premises;
- (b) any person legally entitled to occupy such premises;
- (c) in the case of such premises being subdivided and let to lodgers or various tenants, the person receiving the rent payable by such lodgers or tenants, whether on his or her own account or as agent for any person entitled thereto or interested therein; or
- (d) any person in control of such premises or responsible for the management thereof, and includes the agent of any such person when he or she is absent from the Republic of South Africa or his or her whereabouts are unknown;

“owner” in relation to premises means the person in whom is vested the legal title thereto: Provided that –

- (a) in the case of immovable property –
 - (i) leased for a period of not less than 50 years, whether the lease is registered or not, the lessee thereof; or
 - (ii) beneficially occupied under a servitude or right analogous thereto, the occupier thereof;

- (b) if the owner as hereinbefore defined –
- (i) is deceased or insolvent, has assigned his or her estate for the benefit of his or her creditors, has been placed under curatorship by order of court or is a company being wound up or under judicial management, the person in whom the administration of such property is vested as executor, administrator, trustee, assignee, curator, liquidator or judicial manager, as the case may be; or
 - (ii) is absent from the Republic of South Africa, or if his or her address is unknown to the Municipality, any person who as agent or otherwise receives or is entitled to receive the rent in respect of such property; and
- (c) if the Municipality is unable to determine who such person is, the person who is entitled to the beneficial use of such property, shall be deemed to be the owner thereof to the exclusion of the person in whom is vested the legal title thereto;

“point of consumption” means a point of consumption as defined in the Regulations;

“point of metering” means the point at which the consumer’s consumption of electricity is metered and which may be at the point of supply or at any other point on the distribution system of the Municipality or the electrical installation of the consumer, as specified by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality: Provided that it shall meter all of, and only, the consumer’s consumption of electricity;

“point of supply” means the point determined by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality at which electricity is supplied to any premises by the Municipality. Guidelines for the determination of the point of supply are:

- (a) Residential premises with underground connection – the erf boundary.
- (b) Residential premises with overhead connection – the secondary side of the control circuit breaker on the overhead network.
- (c) Supplies to private networks – the point of connection to the private network.
- (d) Other supplies – the point from where the connection becomes the individual supply to the erf only;

“premises” means any land or any building or structure above or below ground level and includes any vehicle, aircraft or vessel;

“prepayment meter” means a meter that can be programmed to allow the flow of pre-purchased amounts of energy in an electrical circuit;

“Regulations” means Regulations made in terms of the Occupational Health and Safety Act, 1993 (Act No. 85 of 1993) and published by G.N. R2920 of 23 October 1992, as amended;

“safety standard” means the Code of Practice for the Wiring of Premises SANS 10142-1 incorporated in the Regulations;

“service connection” means all cables and equipment required to connect the supply mains to the electrical installation of the consumer at the point of supply;

“service protective device” means any fuse or circuit breaker installed for the purpose of protecting the Municipality’s equipment from overloads or faults occurring on the installation or on the internal service connection;

“standby supply” means an alternative electricity supply not normally used by the consumer;

“supply mains” means any part of the Municipality’s electricity network;

“tariff” means the Municipality’s tariff of charges for the supply of electricity;

“token” means the essential element of a prepayment metering system used to transfer information from a point of sale for electricity credit to a prepayment meter and *vice versa*; and

“voltage” means the root-mean-square value of electrical potential between two conductors.

Other terms

2. All other terms used in this By-law shall, unless the context otherwise requires, have the meaning assigned thereto in the Electricity Act, 1987 (Act No. 41 of 1987).

Headings and titles

3. The headings and titles in this By-law shall not affect the construction thereof.

CHAPTER 2

GENERAL CONDITIONS OF SUPPLY

Provision of Electricity Services

4. Only the Municipality shall supply or contract for the supply of electricity within its area of jurisdiction.

Supply by agreement

5. No person shall use or be entitled to use an electricity supply from the Municipality unless or until such person shall have entered into an agreement in writing with the Municipality for such supply, and such agreement together with the provisions of this By-law shall in all respects govern such supply. If a person uses an electricity supply without entering into an agreement he or she shall be liable for the cost of electricity used as stated in section 44.

Service of notice

6. (1) Any notice or other document that is served on any person in terms of this By-law is regarded as having been served –
- (a) when it has been delivered to that person personally;
 - (b) when it has been left at that person's place of residence or business in the Republic with a person apparently over the age of sixteen years;
 - (c) when it has been posted by registered or certified mail to that person's last known residential or business address in the Republic and an acknowledgement of the posting thereof from the postal service is obtained;
 - (d) if that person's address in the Republic is unknown, when it has been served on that person's agent or representative in the Republic in the manner provided by paragraphs (a), (b) or (c); or
 - (e) if that person's address and agent or representative in the Republic is unknown, when it has been posted in a conspicuous place on the property or premises, if any, to which it relates.
- (2) When any notice or other document must be authorised or served on the owner, occupier or holder of any property or right in any property, it is sufficient if that person is described in the notice or other document as the owner, occupier or holder of the property or right in question, and it is not necessary to name that person.
- (3) Any legal process is validly served on the Municipality when it is delivered to the Municipal Manager or a person in attendance at the Municipal Manager's office.

Compliance with notices

7. Any person on whom a notice duly issued or given under this By-law is served shall, within the time specified in such notice, comply with its terms.

Application for supply of electricity

8. (1) Application for the supply of electricity shall be made in writing by the prospective consumer on the prescribed form obtainable at the office of the Municipality, and the estimated load, in kVA, of the installation, shall be stated therein. Such application shall be made as early as possible before the supply of electricity is required in order to facilitate the work of the Municipality.
- (2) An application for an electricity supply for a period of less than one year shall be regarded as an application for a temporary supply of electricity and shall be considered at the discretion of the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality, which may specify any special conditions to be satisfied in such case.

Processing of requests for supply

9. Applications for the supply of electricity will be processed and the supply made available within the periods stipulated in NRS 047.

Wayleaves

10. (1) The Municipality may refuse to lay or erect a service connection above or below ground on any thoroughfare or land not vested in the Municipality or on any private property, unless and until the prospective consumer shall have obtained and deposited with the Municipality written permission granted by the owner of the said private property or by the person in whom is vested the legal title to the land or thoroughfare as aforesaid exists, as the case may be, authorising the laying or erection of a service connection thereon.
- (2) If such permission is withdrawn at any time or if the aforesaid private property or thoroughfare changes ownership and the new owner refuses to grant or continue such permission, the cost of any alteration required to be made to a service connection in order that the supply of electricity may be continued, and of any removal thereof which may become necessary in the circumstances, shall be borne by the consumer to whose premises the supply of electricity is required to be continued.

Statutory servitude

11. (1) Subject to the provisions of subsection (3) the Municipality may within its municipal area –
- (a) provide, establish and maintain electricity services;
 - (b) acquire, construct, lay, extend, enlarge, divert, maintain, repair, discontinue the use of, close up and destroy electricity supply mains;
 - (c) construct, erect or lay any electricity supply main on, across, through, over or under any street or immovable property and the ownership of any such main shall vest in the Municipality;
 - (d) do any other thing necessary or desirable for or incidental, supplementary or ancillary to any matter contemplated by paragraphs (a) to (c).
- (2) If the Municipality constructs, erects or lays any electricity supply main on, across, through, over or under any street or immovable property not owned by the Municipality or under the control of or management of the Municipality it shall pay to the owner of such street or property compensation in an amount agreed upon by such owner and the Municipality or, in the absence of agreement, as determined either by arbitration or a court of law.
- (3) The Municipality shall, before commencing any work other than repairs or maintenance on or in connection with any electricity supply main on immovable property not owned by the Municipality or under the control or management of the Municipality, give the owner or occupier of such property reasonable notice of the proposed work and the date on which it proposes to commence such work.

Right of admittance to inspect, test or do maintenance work

12. (1) The Municipality shall, through its employees, contractors and their assistants and advisers, have access to or over any property for the purposes of –
- (a) doing anything authorised or required to be done by the Municipality under this By-law or any other law;
 - (b) inspecting and examining any service mains and anything connected therewith;
 - (c) enquiring into and investigating any possible source of electricity supply or the suitability of immovable property for any work, scheme or undertaking of the Municipality and making any necessary survey in connection therewith;
 - (d) ascertaining whether there is or has been a contravention of the provisions of this By-law or any other law; and

- (e) enforcing compliance with the provisions of this By-law or any other law.
- (2) The Municipality shall pay to any person suffering damage as a result of the exercise of the right of access contemplated by subsection (1), except where the Municipality is authorised to execute on the property concerned any work at the cost of such person or some other person or to execute on such property any work and recover the cost thereof from such person or some other person, compensation in such amount as may be agreed upon by the Municipality and such person or, in the absence of agreement, as may be determined by arbitration or a court of law.
- (3) An employee of the Municipality authorised thereto by such Municipality may, by notice in writing served on the owner or occupier of any property, require such owner or occupier to provide, on the day and at the hour specified in such notice, access to such property to a person and for a purpose referred to in subsection (1): Provided that in the case of an emergency, no such written notice shall be required.

Refusal or failure to give information

- 13. No person shall refuse or fail to give such information as may be reasonably required of him or her by any duly authorised officer of the Municipality or render any false information to any such officer regarding any electrical installation work completed or contemplated.

Refusal of admittance

- 14. No person shall willfully hinder, obstruct, interfere with or refuse admittance to any duly authorised officer of the Municipality in the performance of his or her duty under this By-law or of any duty connected therewith or relating thereto.

Improper use

- 15. If the consumer uses the electricity for any purpose or deals with the electricity in any manner which the Municipality has reasonable grounds for believing interferes in an improper or unsafe manner or is calculated to interfere in an improper or unsafe manner with the efficient supply of electricity to any other consumer, the Municipality may, with or without notice, disconnect the electricity supply but such supply shall be restored as soon as the cause for the disconnection has been permanently remedied or removed. The fee as prescribed by the Municipality for the disconnection and reconnection shall be paid by the consumer before the electricity supply is restored, unless it can be shown that the consumer did not use or deal with the electricity in an improper or unsafe manner.

Electricity tariffs and fees

- 16. Copies of charges and fees may be obtained free of charge at the offices of the Municipality.

Deposits

17. The Municipality reserves the right to require the consumer to deposit a sum of money as security in payment of any charges which are due or may become due to the Municipality. The amount of the deposit in respect of each electricity installation shall be determined by the Municipality, and each such deposit may be increased if the Municipality deems the deposit held to be inadequate. Such deposit shall not be regarded as being in payment or part payment of any accounts due for the supply of electricity for the purpose of obtaining any discount provided for in the electricity tariff referred to in this By-law. On cessation of the supply of electricity, the amount of such deposit, free of any interest, less any payments due to the Municipality shall be refunded to the consumer.

Payment of charges

18. (1) The consumer shall be liable for all charges listed in the prescribed tariff for the electricity service as approved by the Municipality. A copy of the prescribed tariff is obtainable free of charge from the Municipality.
- (2) All accounts shall be deemed to be payable when issued by the Municipality and each account shall, on its face, reflect the due date and a warning indicating that the supply of electricity may be disconnected should the charges in respect of such supply remain unpaid after the due date.
- (3) An error or omission in any account or failure to render an account shall not relieve the consumer of his or her obligation to pay the correct amount due for electricity supplied to the premises and the onus shall be on the consumer to satisfy himself or herself that the account rendered is in accordance with the prescribed tariff of charges in respect of electricity supplied to the premises.
- (4) Where a duly authorised officer of the Municipality has visited the premises for the purpose of disconnecting the supply of electricity in terms of subsection (2) and he or she is obstructed or prevented from effecting such disconnection, the prescribed fee shall become payable for each subsequent visit necessary for the purpose of such disconnection.
- (5) After disconnection for non-payment of an account, the prescribed fees and all amounts due for electricity consumed shall be paid before the electricity supply is re-connected.

Interest on overdue accounts

19. The Municipality may charge interest on accounts which are not paid by the due date appearing on the account, at an interest rate as approved by the Municipality from time to time.

Principles for the resale of electricity

20. (1) Unless otherwise authorised in writing by the Municipality, no person shall sell or supply electricity, supplied to his or her premises under an agreement with the Municipality, to any other person or persons for use on any other premises, or permit or suffer such resale or supply to take place. If electricity is resold for use upon the same premises, the electricity resold shall be measured by a submeter of a type which has been approved by Standards South Africa and supplied, installed and programmed in accordance with the standards of the Municipality.
- (2) The tariff, rates and charges at which and the conditions of sale under which electricity is thus resold shall not be less favourable to the purchaser than those that would have been payable and applicable had the purchaser been supplied directly with electricity by the Municipality. Every reseller shall furnish the purchaser with monthly accounts that are at least as detailed as the relevant billing information details provided by the Municipality to its electricity consumers.

Right to disconnect supply

21. (1) The Municipality may disconnect the supply of electricity to any premises if the person liable to pay for such supply fails to pay any charge due to the Municipality in connection with any supply of electricity which he or she may at any time have received from the Municipality in respect of such premises, or, where any of the provisions of this By-law or the Regulations are being contravened: Provided that the Municipality has given the person 14 day's notice to remedy his or her default and the person has failed to remedy such default after notice has been given, or, in the case of a grave risk to person or property, or as envisaged in terms of section 26, without notice. After disconnection for non-payment of an account or the improper or unsafe use of electricity, the fee as prescribed by the Municipality shall be paid.
- (2) In the case where an installation has been illegally reconnected on a consumer's premises after having been previously legally disconnected by the Municipality, or in the case where the Municipality's electrical equipment has been tampered with to prevent the full registration of consumption by the meter, the electricity supply may be physically removed from those premises.

Non-liability of the Municipality

22. The Municipality shall not be liable for any loss or damage, direct or consequential, suffered or sustained by a consumer as a result of or arising from the cessation, interruption or any other abnormality of the supply of electricity, unless caused by fault on the part of the Municipality.

Leakage of electricity

23. Under no circumstances shall any rebate be allowed on the account for electricity supplied and metered in respect of electricity wasted owing to leakage or any other fault in the electrical installation.

Failure of supply

24. The Municipality is not obliged to attend to a failure of supply of electricity due to a fault in the electrical installation of the consumer, except when such failure is due to the operation of the service protective device of the Municipality. When any failure of supply of electricity is found to be due to a fault in the electrical installation of the consumer or to the faulty operation of apparatus used in connection therewith, the Municipality may charge the consumer the fee as prescribed by the Municipality for each restoration of the supply of electricity in addition to the cost of making good or repairing any damage which may have been done to the service main and meter by such fault or faulty operation.

Seals of the Municipality

25. The meter, service protective devices and all apparatus belonging to the Municipality shall be sealed or locked by a duly authorised officer of the Municipality, and no person not being an officer of the Municipality duly authorised thereto shall in any manner or for any reason whatsoever remove, break, deface, or tamper or interfere with such seals or locks.

Tampering with service connection or supply mains

26. (1) No person shall in any manner or for any reason whatsoever tamper or interfere with any meter or metering equipment or service connection or service protective device or supply mains of the Municipality.
- (2) Where *prima facie* evidence exists of a consumer or any other person having contravened subsection (1), the Municipality may disconnect the supply of electricity immediately and without prior notice to the consumer and such consumer or person shall be liable for all fees and charges levied by the Municipality for such disconnection.
- (3) Where a consumer or any person has contravened subsection (1) and such contravention has resulted in the meter recording less than the true consumption, the Municipality shall have the right to recover from the consumer the full cost of his or her estimated consumption.

Protection of Municipality's supply mains

27. (1) No person shall, except with the consent of the Municipality and subject to such conditions as may be imposed –
- (a) construct, erect or lay, or permit the construction, erection or laying of any building, structure or other object, or plant trees or vegetation over or in such a position or in such a manner as to interfere with or endanger the supply mains;
- (b) excavate, open up or remove the ground above, next to, under or near any part of the supply mains;
- (c) damage, endanger, remove or destroy, or do any act likely to damage, endanger or destroy any part of the supply mains;

- (d) make any unauthorized connection to any part of the supply mains or divert or cause to be diverted any electricity there from.
- (2) The owner or occupier shall limit the height of trees or length of projecting branches in the proximity of overhead lines or provide a means of protection which in the opinion of the Municipality will adequately prevent the tree from interfering with the conductors should the tree or branch fall or be cut down. Should the owner fail to observe this provision the Municipality shall have the right, after prior written notification, or at any time in an emergency, to cut or trim the trees or other vegetation in such a manner as to comply with this provision and shall be entitled to enter the property for this purpose.
- (3) The Municipality may, subject to obtaining an order of court, demolish, alter or otherwise deal with any building, structure or other object constructed, erected or laid in contravention of this By-law.
- (4) The Municipality may, in the case of an emergency or disaster, remove anything damaging, obstructing or endangering or likely to damage, obstruct, endanger or destroy any part of the electrical distribution system.

Prevention of tampering with service connection or supply mains

- 28. If the Municipality decides that it is necessary or desirable to take special precautions in order to prevent tampering with any portion of the supply mains, service connection or service protective device or meter or metering equipment, the consumer shall either supply and install the necessary protection or pay the costs involved where such protection is supplied by the Municipality.

Unauthorised connections

- 29. No person other than a person specifically authorised thereto by the Municipality in writing shall directly or indirectly connect, attempt to connect or cause or permit to be connected any electrical installation or part thereof to the supply mains or service connection.

Unauthorised reconnections

- 30. (1) No person other than a person specifically authorised thereto by the Municipality in writing shall reconnect, attempt to reconnect or cause or permit to be reconnected to the supply mains or service connection any electrical installation which has been disconnected by the Municipality.
- (2) Where the supply of electricity that has previously been disconnected is found to have been reconnected, the consumer using the supply of electricity shall be liable for all charges for electricity consumed between the date of disconnection and the date the electricity supply was found to be reconnected and any other charges raised in this regard. Furthermore, the Municipality may remove part or all of the supply equipment until such time as payment has been received in

full. In addition, the consumer will be responsible for all the costs associated with the reinstatement of such supply equipment.

Temporary disconnection and reconnection

31. (1) The Municipality shall, at the request of the consumer, temporarily disconnect and reconnect the supply of electricity to the consumer's electrical installation upon payment of the fee as prescribed by the Municipality for each such disconnection and subsequent reconnection.
- (2) In the event of the necessity arising for the Municipality to effect a temporary disconnection and reconnection of the supply of electricity to a consumer's electrical installation and the consumer is in no way responsible for bringing about this necessity, the consumer shall not be liable to pay any fee.
- (3) The Municipality may only under exceptional circumstances temporarily disconnect the supply of electricity to any premises without notice, for the purpose of effecting repairs or carrying out tests or for any other legitimate purpose. In all other instances adequate notice shall be given.

Temporary supply of electricity

32. It shall be a condition of the giving of any temporary supply of electricity, in terms of this By-law that, if such supply is found to interfere with the efficient and economical supply of electricity to other consumers, the Municipality shall have the right, with notice, or under exceptional circumstances without notice, to terminate such temporary supply at any time and, the Municipality shall not be liable for any loss or damage occasioned by the consumer by such termination.

Temporary work

33. An electrical installation requiring a temporary supply of electricity shall not be connected directly or indirectly to the supply mains except with the permission in writing of the Municipality. Full information as to the reasons for and nature of such temporary work shall accompany the application for the aforesaid permission, and the Municipality may refuse such permission or may grant the same upon such terms and conditions as it may appear desirable and necessary.

Load reduction

34. (1) At times of peak load, or in an emergency, or when, in the opinion of the Municipality, it is necessary for any reason to reduce the load on the electricity supply system of the Municipality, the Municipality may without notice interrupt and, for such period as the Municipality may deem necessary, discontinue the electricity supply to any consumer's electrically operated thermal storage water heater or any specific appliance or the whole installation.

- (2) The Municipality may install upon the premises of the consumer such apparatus and equipment as may be necessary to give effect to the provisions of subsection (1), and any duly authorised officer of the Municipality may at any reasonable time enter any premises for the purpose of installing, inspecting, testing adjusting or changing such apparatus and equipment.
- (3) Notwithstanding the provisions of subsection (2), the consumer or the owner, as the case may be, shall, when installing an electrically operated water storage heater, provide such necessary accommodation and wiring as the Municipality may decide to facilitate the later installation of the apparatus and equipment referred to in subsection (2).

Medium and low voltage switchgear and equipment

- 35. (1) In cases where a supply of electricity is given at either high, medium or low voltage, the supply and installation of the switchgear, cables and equipment forming part of the service connection shall, unless otherwise approved by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality, be paid for by the consumer.
- (2) In the case of a medium voltage supply of electricity, all such equipment shall be approved by any duly authorised officer of the Municipality and installed by or under the supervision of any duly authorised officer of the Municipality.
- (3) No person shall operate medium voltage switchgear without the written authority of the Municipality.
- (4) All earthing and testing of medium voltage equipment linked to the Municipality's network shall be conducted by or under the supervision of a duly authorised officer of the Municipality.
- (5) In the case of a low voltage supply of electricity, the consumer shall provide and install a low voltage main switch or any other equipment required by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality.

Substation accommodation

- 36. (1) The Municipality may, on such conditions as it may deem fit, require the owner to provide and maintain accommodation which shall constitute a substation and which shall consist of a separate room or rooms to be used exclusively for the purpose of housing medium voltage cables and switchgear, transformers, low voltage cables and switchgear and other equipment necessary for the supply of electricity requested by the applicant. The accommodation shall be situated at a point to which free, adequate and unrestricted access is available at all times for purposes connected with the operation and maintenance of the equipment.

- (2) The Municipality may, however, supply its own networks from its own equipment installed in such accommodation, and if additional accommodation is required by the Municipality, such additional accommodation shall be provided by the applicant at the cost of the Municipality.

Wiring diagram and specification

- 37. (1) When more than one electrical installation or electricity supply from a common main or more than one distribution board or meter is required for any building or block of buildings, the wiring diagram of the circuits starting from the main switch and a specification shall be supplied to the Municipality in duplicate for approval before the work commences.
- (2) Where an electrical installation is to be supplied from a substation on the same premises on which the current is transformed from high voltage, or from one of the substations of the Municipality through mains separate from the general distribution system, a complete specification and drawings for the plant to be installed by the consumer shall, if so required, be forwarded to the Municipality for approval before any material in connection therewith is ordered.

Standby supply

- 38. No person shall be entitled to a standby supply of electricity from the Municipality for any premises having a separate source of electricity supply except with the written consent of the Municipality and subject to such terms and conditions as may be laid down by the Municipality.

Consumer's emergency standby supply equipment

- 39. (1) No emergency standby equipment provided by a consumer in terms of the Regulations or for his or her own operational requirements shall be connected to any installation without the prior written approval of the Municipality. Application for such approval shall be made in writing and shall include a full specification of the equipment and a wiring diagram. The standby equipment shall be so designed and installed that it is impossible for the Municipality's supply mains to be energized by means of a back-feed from such equipment. The consumer shall be responsible for providing and installing all such protective equipment.
- (2) Where by special agreement with the Municipality, the consumer's standby generating equipment is permitted to be electrically coupled to, and run in parallel with the Municipality's supply mains, the consumer shall be responsible for providing, installing and maintaining all the necessary synchronizing and protective equipment required for such safe parallel operation, to the satisfaction of the Municipality.

Circular letters

40. The Municipality may from time to time issue circulars detailing the requirements of the Municipality regarding matters not specifically covered in the Regulations or this By-law but which are necessary for the safe, efficient operation and management of the supply of electricity.

CHAPTER 3

RESPONSIBILITIES OF CONSUMERS

Consumer to erect and maintain electrical installation

41. Any electrical installation connected or to be connected to the supply mains, and any additions or alterations thereto which may be made from time to time, shall be provided and erected and maintained and kept in good order by the consumer at his or her own expense and in accordance with this By-law and the Regulations.

Fault in electrical installation

42. (1) If any fault develops in the electrical installation, which constitutes a hazard to persons, livestock or property, the consumer shall immediately disconnect the electricity supply. The consumer shall without delay give notice thereof to the Municipality and shall immediately take steps to remedy the fault.
- (2) The Municipality may require the consumer to reimburse it for any expense to which it may be put in connection with a fault in the electrical installation.

Discontinuance of use of supply

43. In the event of a consumer desiring to discontinue using the electricity supply, he or she shall give at least two full working days' notice in writing of such intended discontinuance to the Municipality, failing which he or she shall remain liable for all payments due in terms of the tariff for the supply of electricity until the expiration of two full working days after such notice has been given.

Change of occupier

44. (1) A consumer vacating any premises shall give the Municipality not less than two full working days' notice in writing of his or her intention to discontinue using the electricity supply, failing which he or she shall remain liable for such supply.
- (2) If the person taking over occupation of the premises desires to continue using the electricity supply, he or she shall make application in accordance with the provisions of section 5, and if he or she fails to make application for an electricity supply within ten working days of taking occupation of the premises, the supply of electricity shall be disconnected, and he or she shall be liable to the Municipality for the

electricity supply from the date of occupation till such time as the supply is so disconnected.

- (3) Where premises are fitted with pre-payment meters, any person occupying the premises at that time shall be deemed to be the consumer. Until such time as an application is made by this person for a supply of electricity, in terms of section 5, he or she shall be liable for all charges and fees owed to the Municipality for that metering point, as well as any outstanding charges and fees whether accrued by that person or not.

Service apparatus

45. (1) The consumer shall be liable for all costs to the Municipality arising from damage to or loss of any metering equipment, service protective device, service connection or other apparatus on the premises, unless such damage or loss is shown to have been occasioned by an Act of God or an act or omission of an employee of the Municipality or caused by an abnormality in the supply of electricity to the premises.
- (2) If, during a period of disconnection of an installation from the supply mains, the service main, metering equipment or any other service apparatus, being the property of the Municipality and having been previously used, have been removed without its permission or have been damaged so as to render reconnection dangerous, the owner or occupier of the premises, as the case may be, during such period shall bear the cost of overhauling or replacing such equipment.
- (3) Where there is a common metering position, the liability detailed in subsection (1) shall devolve on the owner of the premises.

CHAPTER 4

SPECIFIC CONDITIONS OF SUPPLY

Service connection

46. (1) The consumer shall bear the cost of the service connection, as determined by the Municipality.
- (2) Notwithstanding the fact that the consumer bears the cost of the service connection, ownership of the service connection, laid or erected by the Municipality, shall vest in the Municipality, and the Municipality shall be responsible for the maintenance of such service connection up to the point of supply. The consumer shall not be entitled to any compensation from the Municipality in respect of such service connection.
- (3) The work to be carried out by the Municipality at the cost of the consumer for a service connection to the consumer's premises shall be determined by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality.

- (4) A service connection shall be laid underground, whether the supply mains are laid underground or erected overhead, unless an overhead service connection is specifically required by the Municipality.
- (5) The consumer shall provide, fix and maintain on his or her premises such ducts, wireways, trenches, fastenings and clearance to overhead supply mains as may be required by the Municipality for the installation of the service connection.
- (6) The conductor used for the service connection shall have a cross-sectional area according to the size of the electrical supply but shall not be less than 10 mm² (copper or copper equivalent), and all conductors shall have the same cross-sectional area, unless otherwise approved by any duly authorised officer of the Municipality.
- (7) Unless otherwise approved, the Municipality shall only provide one service connection to each registered erf. In respect of two or more premises belonging to one owner and situated on adjacent erven, a single bulk supply of electricity may be made available if the erven are consolidated or notarially tied.
- (8) Any covers of a wireway carrying the supply circuit from the point of supply to the metering equipment shall be made to accept the seals of the Municipality.
- (9) Within the meter box, the service conductor or cable, as the case may be, shall terminate in an unobscured position and the conductors shall be visible throughout their length when cover plates, if present, are removed.
- (10) In the case of blocks of buildings occupied by a number of individual consumers, separate wireways and conductors or cables shall be laid from the common metering room or rooms to each individual consumer in the blocks of buildings. Alternatively, if trunking is used, the conductors of the individual circuits shall be clearly identified (tied together every 1,5m) throughout their length.

Metering accommodation

47. (1) The consumer shall, if required by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality, provide accommodation in an approved position, for the meter board and adequate conductors for the Municipality's metering equipment, service apparatus and protective devices. Such accommodation and protection shall be provided and maintained, to the satisfaction of the Municipality, at the cost of the consumer or the owner, as the circumstances may demand, and shall be situated, in the case of credit meters, at a point to which free and unrestricted access shall be had at all reasonable hours for the reading of meters but at all times for purposes connected with the operation and maintenance of the service equipment. Access at all reasonable hours shall be afforded for the inspection of prepayment meters.
- (2) Where submetering equipment is installed, accommodation separate from the Municipality's metering equipment shall be provided.

- (3) The consumer or, in the case of a common meter position, the owner of the premises shall provide adequate electric lighting in the space set aside for accommodating the metering equipment and service apparatus.
- (4) Where in the opinion of the Municipality the position of the meter, service connection, protective devices or main distribution board is no longer readily accessible or becomes a course of danger to life or property or in any way becomes unsuitable, the consumer shall remove it to a new position, and the cost of such removal, which shall be carried out with reasonable dispatch, shall be borne by the consumer.
- (5) The accommodation for the Municipality's metering equipment and protective devices may, if approved, include the consumer's main switch and main protective devices. No apparatus other than that used in connection with the supply of electricity and use of electricity shall be installed or stored in such accommodation unless approved.

CHAPTER 5

SYSTEMS OF SUPPLY

Load requirements

- 48. Alternating current supplies shall be given as prescribed by the Electricity Act, 1987 (Act No. 41 of 1987), and in the absence of a quality of supply agreement, as set out in the applicable standard specification.

Load limitations

- 49.
 - (1) Where the estimated load, calculated in terms of the safety standard, does not exceed 15 kVA, the electrical installation shall be arranged for a two-wire single-phase supply of electricity, unless otherwise approved by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality.
 - (2) Where a three-phase four-wire supply of electricity is provided, the load shall be approximately balanced over the three phases but the maximum out-of-balance load shall not exceed 15kVA, unless otherwise approved by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality.
 - (3) No current-consuming appliance, inherently single phase in character, with a rating which exceeds 15kVA shall be connected to the electrical installation without the prior approval of the Municipality.

Interference with other persons' electrical equipment

- 50.
 - (1) No person shall operate electrical equipment having load characteristics which, singly or collectively, give rise to voltage variations, harmonic currents or voltages, or unbalanced phase currents which fall outside the applicable standard specification.

- (2) The assessment of interference with other persons' electrical equipment shall be carried out by means of measurements taken at the point of common coupling.
- (3) Should it be established that undue interference is in fact occurring, the consumer shall, at his or her own cost, install the necessary equipment to filter out the interference and prevent it reaching the supply mains.

Supplies to motors

51. Unless otherwise approved by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality the rating of motors shall be limited as follows:

- (1) **Limited size for low voltage motors**

The rating of a low voltage single-phase motor shall be limited to 2kW and the starting current shall not exceed 70A. All motors exceeding these limits shall be wound for three phases at low voltage or such higher voltage as may be required.

- (2) **Maximum starting and accelerating currents of three-phase alternating current motors**

The starting current of three-phase low voltage motors permitted shall be related to the capacity of the consumer's service connection, as follows:

Insulated service cable, size (copper equivalent)	Maximum permissible starting current	Maximum motor rating in kW		
		Direct on line (6x full-load current)	Star/Delta (2,5 x full-load current)	Other means (1,5 x full-load current)
mm ²	A	kW	kW	kW
16	72	6	13,5	23
25	95	7,5	18	30
35	115	9	22	36,5
50	135	10	25	45
70	165	13	31	55
95	200	16	38	67
120	230	18	46	77
150	260	20	52	87

- (3) **Consumers supplied at medium voltage**

In an installation supplied at medium voltage the starting current of a low voltage motor shall be limited to 1,5 times the rated full-load current of the transformer supplying such a motor. The starting

arrangement for medium voltage motors shall be subject to the approval of the Municipality.

Power factor

52. (1) If required by the Municipality, the power factor of any load shall be maintained within the limits 0,85 lagging and 0,9 leading.
- (2) Where, for the purpose of complying with subsection (1), it is necessary to install power factor corrective devices, such corrective devices shall be connected to the individual appliance terminals unless the correction of the power factor is automatically controlled.
- (3) The consumer shall, at his or her own cost, install such corrective devices.

Protection

53. Electrical protective devices for motors shall be of such a design as effectively to prevent sustained overcurrent and single phasing, where applicable.

CHAPTER 6**MEASUREMENT OF ELECTRICITY****Metering**

54. (1) The Municipality shall, at the consumer's cost in the form of a direct charge or prescribed fee, provide, install and maintain appropriately rated metering equipment at the point of metering for measuring the electricity supplied.
- (2) Except in the case of prepayment meters, the electricity used by a consumer during any metering period shall be ascertained by the reading of the appropriate meter or meters supplied and installed by the Municipality and read at the end of such period except where the metering equipment is found to be defective, or the Municipality invokes the provisions of section 58(2), in which case the consumption for the period shall be estimated.
- (3) Where the electricity used by a consumer is charged at different tariff rates, the consumption shall be metered separately for each rate.
- (4) The Municipality may meter the supply to blocks of shops and flats, tenement-houses and similar buildings for the buildings as a whole, or for individual units, or for groups of units.
- (5) No alterations, repairs or additions or electrical connections of any description shall be made on the supply side of the point of metering unless specifically approved in writing by the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality.

Accuracy of metering

55. (1) A meter shall be presumed to be registering accurately if its error, when tested in the manner prescribed in subsection (5), is found to be within the limits of error as provided for in the applicable standard specifications.
- (2) The Municipality may from time to time test its metering equipment. If it is established by test or otherwise that such metering equipment is defective, the Municipality shall –
- (a) in the case of a credit meter, adjust the account rendered;
 - (b) in the case of prepayment meters –
 - (i) render an account where the meter has been under-registering; or
 - (ii) issue a free token where the meter has been over-registering,
- in accordance with the provisions of subsection (6).
- (3) The consumer may have the metering equipment tested by the Municipality on payment of the prescribed fee. If the metering equipment is found not to comply with the system accuracy requirements as provided for in the applicable standard specifications, an adjustment in accordance with the provisions of subsections (2) and (6) shall be made and the aforesaid fee shall be refunded.
- (4) In case of a dispute, the consumer shall have the right at his or her own cost to have the metering equipment under dispute tested by an approved independent testing authority, and the result of such test shall be final and binding on both parties.
- (5) Meters shall be tested in the manner as provided for in the applicable standard specifications.
- (6) When an adjustment is made to the electricity consumption registered on a meter in terms of subsection (2) or (3), such adjustment shall either be based on the percentage error of the meter as determined by the test referred to in subsection (5) or upon a calculation by the Municipality from consumption data in its possession. Where applicable, due allowance shall be made, where possible, for seasonal or other variations which may affect the consumption of electricity.
- (7) When an adjustment is made as contemplated in subsection (6), the adjustment may not exceed a period of six months preceding the date on which the metering equipment was found to be inaccurate. The application of this section does not bar a consumer from claiming back overpayment for any longer period where the consumer is able to prove the claim in the normal legal process.

- (8) Where the actual load of a consumer differs from the initial estimated load provided for under section 8(1) to the extent that the Municipality deems it necessary to alter or replace its metering equipment to match the load, the costs of such alteration or replacement shall be borne by the consumer.
- (9) (a) Prior to the Municipality making any upward adjustment to an account in terms of subsection (6), the Municipality shall –
 - (i) notify the consumer in writing of the monetary value of the adjustment to be made and the reasons therefore;
 - (ii) in such notification provide sufficient particulars to enable the consumer to submit representations thereon; and
 - (iii) call upon the consumer in such notice to provide it with reasons in writing, if any, within 21 days or such longer period as the Municipality may permit why his or her account should not be adjusted as notified.
- (b) Should the consumer fail to make any representations during the period referred to in paragraph (a)(iii), the Municipality shall be entitled to adjust the account as notified in paragraph (a)(i).
- (c) The Municipality shall consider any reasons provided by the consumer in terms of paragraph (a) and shall, if satisfied that a case has been made out therefor, adjust the account appropriately.
- (d) If a duly authorized officer of the Municipality decides after having considered the representation made by the consumer that such representations do not establish a case warranting an amendment to the monetary value established in terms of subsection (6), the Municipality shall be entitled to adjust the account as notified in terms of paragraph (a)(i).

Reading of credit meters

- 56. (1) Unless otherwise prescribed, credit meters shall normally be read at intervals of one month and the fixed or minimum charges due in terms of the tariff shall be assessed accordingly. The Municipality shall not be obliged to effect any adjustments to such charges.
- (2) If for any reason the credit meter cannot be read, the Municipality may render an estimated account. The electrical energy consumed shall be adjusted in a subsequent account in accordance with the electrical energy actually consumed.
- (3) When a consumer vacates a property and a final reading of the meter is not possible, an estimation of the consumption may be made and the final account rendered accordingly.
- (4) If a special reading of the meter is desired by a consumer, this may be obtained upon payment of the prescribed fee.

- (5) If any calculating, reading or metering error is discovered in respect of any account rendered to a consumer, the error shall be corrected in subsequent accounts. Any such correction shall only apply in respect of accounts for a period of 6 months preceding the date on which the error in the accounts was discovered, and shall be based on the actual tariffs applicable during the period. The application of this section does not prevent a consumer from claiming back overpayment for any longer period where the consumer is able to prove the claim in the normal legal process.

Prepayment metering

- 57. (1) No refund of the amount tendered for the purchase of electricity credit shall be given at the point of sale after initiation of the process by which the prepayment meter token is produced.
- (2) Copies of previously issued tokens for the transfer of credit to the prepayment meter may be issued at the request of the consumer.
- (3) When a consumer vacates any premises where a prepayment meter is installed, no refund for the credit remaining in the meter shall be made to the consumer by the Municipality.
- (4) The Municipality shall not be liable for the reinstatement of credit in a prepayment meter lost due to tampering with, or the incorrect use or the abuse of, prepayment meters or tokens.
- (5) Where a consumer is indebted to the Municipality for electricity consumed or to the Municipality for any other service supplied by the Municipality (including rates) or for any charges previously raised against him or her in connection with any service rendered, the Municipality may deduct a percentage from the amount tendered to offset the amount owing to the Municipality, as set out in the section 5 agreement for the supply of electricity.
- (6) The Municipality may, at its discretion, appoint vendors for the sale of credit for prepayment meters and terminate such appointments after reasonable notice.

CHAPTER 7

ELECTRICAL CONTRACTORS

Additional requirements

- 58. In addition to the requirements of the Regulations, the following requirements shall apply:
 - (1) Where an application for a new or increased supply of electricity has been made to the Municipality, any duly authorised officer of the Municipality may at his or her discretion accept notification of the completion of any part of an electrical installation, the circuit arrangements of which permit the electrical installation to be divided up into well-defined separate portions, and such part of the electrical

installation may, at the discretion of the duly authorised officer of the Municipality, be inspected, tested and connected to the supply mains as though it were a complete installation.

- (2) The examination, test and inspection that may be carried out at the discretion of the Municipality or any duly authorised officer of the Municipality in no way relieves the electrical contractor or accredited person or the user or lessor, as the case may be, from his or her responsibility for any defect in the installation. Such examination, test and inspection shall not be taken under any circumstances (even where the electrical installation has been connected to the supply mains) as indicating or guaranteeing in any way that the electrical installation has been carried out efficiently with the most suitable materials for the purpose or that it is in accordance with this By-law or the safety standard, and the Municipality shall not be held responsible for any defect or fault in such electrical installation.

Municipality not responsible

59. The Municipality shall not be held responsible for the work done by an electrical contractor or accredited person on a consumer's premises or for any loss or damage which may be occasioned by fire or by any accident arising from the state of the wiring on the premises.

CHAPTER 8

COST OF WORK

Cost of work

60. The Municipality may repair and make good any damage done in contravention of this By-law or resulting from a contravention of this By-law. The cost of any such work carried out by the Municipality which was necessary due to the contravention of this By-law, may be recovered by the Municipality from the person who acted in contravention of this By-law.

CHAPTER 9

PENALTIES

Penalty clause

61. (1) Any person who contravenes any of the provisions of sections 5, 7, 13, 14, 20, 25, 26, 27, 29 and 30 shall be guilty of an offence.
- (2) Any person who continues to commit an offence after notice has been served on him or her to cease committing such offence or after he or she has been convicted of such offence shall be guilty of a continuing offence.
- (3) Any person convicted of an offence under this By-law for which no penalty is expressly provided shall be liable to a fine or imprisonment for a period not exceed six months or to such imprisonment without

the option of a fine or to both a fine and such imprisonment and, in the case of a continuing offence, to an additional fine or additional imprisonment for a period not exceeding ten days or to such additional imprisonment without the option of a fine or to both an additional fine and imprisonment for each day on which such offence is continued.

- (4) Every person committing a breach of the provisions of this By-law shall be liable to recompense the Municipality for any loss or damage suffered or sustained by it in consequence of such breach.

Short title

62. This By-law shall be called the Electricity By-law, 2012.

[illegible][illegible]

SCHEDULE 2

“applicable standard specification” means

SANS 1019 Standard voltages, currents and insulation levels for electricity supply;

SANS 1607 Electromechanical watt-hour meters;

SANS 1524 Parts 0,1 & 2 - Electricity dispensing systems;

SANS IEC 60211 Maximum demand indicators, Class1.0;

SANS IEC 60521 Alternating current electromechanical watt-hour meter (Classes 0.5, 1 & 2);

SANS 0142 Code of practice for the wiring of premises;

NRS 047 National Rationalised Specification for the Electricity Supply - Quality of Service;

NRS 048 National Rationalised Specification for the Electricity Supply - Quality of Supply; and

NRS 057 Electricity Metering: Minimum Requirements.

MUNICIPAL COMMONAGE BY-LAW, 2012

By-law No. 19, 2012

BY-LAW

To provide for a municipal commonage for the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates -

"Communal grazing" That part of the commonage within the jurisdiction of //Khara Hais Municipality which is availed to members of the community for the purpose of grazing.

"Grazing agreement" Agreement between the Municipality and an emerging farmer to gaze on the commonage.

"grazing permit" A notice granting permission, on application, to graze on the commonage.

"Municipality" means the //Khara Hais municipality;

"Municipal land" means land situated inside the area of jurisdiction of the Municipality, but outside the boundaries of any township, of which the Municipality is the owner, or of which the control, to the entire exclusion of the owner, is vested in the Municipality;

"Municipal Manager" means the person appointed in terms of section 82 of the Local Government: Municipal Structures Act, 1998 (Act No. 117 of 1998);

"this By-law" includes the prescripts issued in terms of section 7; and

"Township" a township as defined in section 1 of the Land Survey Act, 1997 (Act No. 8 of 1997).

Application

2. This by-law is applicable to land that is assigned for the purpose of grazing, including any land which will be assigned in future for purpose of grazing.

Reservation of land as common pasture

3. (1) The Municipality may, subject to the provisions of any law or any restriction regarding the use of land in the title deed of that land, by notice in the *Provincial Gazette* and with effect from a date mentioned in the notice –

- (a) reserve as common pasture municipal land;
 - (b) at any time add any additional defined piece or pieces of municipal land to the common pasture so reserved; and
 - (c) subject to the provisions of subsection (2), at any time, withdraw partly or wholly any land which forms part of the common pasture, from the reservation thereof as such pasture.
- (2) The Municipality shall not alienate or deal with the land referred to in subsection (1)(a) or (b) under subsection (1)(c) except –
- (a) after a notice in the *Provincial Gazette* –
 - (i) stipulating which piece or pieces of land it intends to withdraw or alienate;
 - (ii) calling on interested persons to attend a meeting at a venue and on a date mentioned in the notice, to discuss the intended withdrawal or alienation;
 - (iii) stating the intended date or dates of withdrawal or alienation of any such piece or pieces of land; and
 - (b) after the lapse of any permit for grazing of stock on the piece or pieces of land it intends to withdraw or alienate.

Office of the Commonage Manager

4. (1) The Municipality shall appoint or designate a person as Commonage Manager, who shall report directly to the Municipal Manager.
- (2) The Commonage Manager shall be responsible for the proper management and maintenance of all land forming part of the commonage.
- (3) In the Office of the Commonage Manager, the Municipality shall appoint –
- (a) for each piece of land forming part of the commonage, a ranger who shall deal with the day-to-day administration of that piece of land;
 - (b) such persons as may be necessary to maintain proper records regarding land forming part of the commonage, maps, camps, allocation of stock, movement of stock, holders of grazing permits on the commonage, marking of stock, stock disease, payments and other matters regarding the administration of the commonage;
 - (c) a veterinary surgeon on a full time or part time basis, to fulfil the functions prescribed by or under any law relating to stock: Provided that these functions may also be fulfilled by an officer of the National or Provincial Department of Agriculture.

- (4) A single ranger may be appointed for more than one piece of land if the pieces of land are so situated that it is practically possible for one ranger to maintain proper control over each of the pieces of land.
- (5) A ranger shall visit the land for which he or she is appointed on a regular basis and shall, subject to the labour legislation relating to leave, be present on the land for at least one full working day during each week of the year.
- (6) The veterinary surgeon appointed by the Municipality, shall on a regular basis, but at least once every three months, do an inspection on, report on and make recommendations to the Commonage Manager regarding the state of health of each animal on the commonage.

Grazing permit required to graze stock on common pasture

- 5. No person shall graze stock on the common pasture of the Municipality, unless –
 - (a) he or she is the holder of a grazing permit issued by the Municipality and subject to the conditions of such permit;
 - (b) the animal is the progeny of a female animal grazed in terms of a grazing permit contemplated in paragraph (a) and is not older than 6 months; and
 - (c) he or she has paid the commonage fees, determined by the Municipality, in respect of the period for which the grazing permit was issued: Provided that a permit holder may partly or wholly be exempted of such payment in terms of the indigent policy of the Municipality.

Application for and issue of grazing permit

- 6. (1) Any application for the issue of a grazing permit shall –
 - (a) be directed to the Municipal Manager;
 - (b) be in writing on the form made available by the Municipality for that purpose;
 - (c) must be accompanied by proof that the applicant has entered into a gazing agreement with the municipality.
 - (d) contain such further particulars as the Municipality may require.
- (2) On receipt of the application, the Municipal Manager shall refer it to the Commonage Manager, who shall verify the particulars contained in the application and report thereon to the Municipal Manager.
- (3) When considering the application, the Municipal Manager shall take into account –

- (a) the report of the Commonage Manager;
 - (b) the availability and condition of land in the common pasture of the Municipality to accommodate the required number of stock for which application is made;
 - (c) the criteria for categories of preference that applicants shall take as set out in a notice by the Municipality in the *Provincial Gazette*.
- (4) After consideration of the application, the Municipal Manager shall –
 - (a) issue the permit as applied for by the applicant;
 - (b) issue a permit for a lesser number of stock than applied for; or
 - (c) in writing notify the applicant that his or her application was not successful and state the reasons therefor.
- (5) A person whose rights are affected may appeal to the Municipality against a finding of the Municipal Manager and, in respect of such appeal, the provisions of section 62 of the Local Government: Municipal Systems Act, 2000 (Act No. 32 of 2000), shall *mutatis mutandis* apply.
- (6) A permit for the grazing of stock on the municipal common pasture is issued –
 - (a) for a period of one year or less;
 - (b) subject to the conditions set out in the permit;
 - (c) subject to prior payment of the fees determined by the Municipality.
 - (d) a grazing permit is annually renewed.
- (7) A permit for the grazing of stock on the municipal common pasture may be renewed twice without submitting a new application by paying the renewal fees determined by the Municipality no later than the last day of May of the year in which the permit lapses: Provided that the Municipal Manager may refuse to renew the permit if he or she is of the opinion that –
 - (a) due to the condition of the land to which the permit holder's stock is allocated, the permit should not be renewed; or
 - (b) there is sufficient evidence that the circumstances of the permit holder have changed to such an extent that the application of any new applicant must take preference in terms of a notice referred to in subsection (3)(c).
- (8) A permit for the grazing of stock on the municipal common pasture may be withdrawn by the Municipality if the holder of the permit contravenes or fails to comply with –

- (a) a condition subject to which the permit was issued;
 - (b) any provision of this By-law; or
 - (c) a lawful direction by the ranger in charge of the land on which his or her stock is grazed or of the veterinary surgeon appointed by the Municipality.
- (9) A permit to graze stock on the common pasture of the Municipality may not be transferred.

Criteria for Preference of users of grazing-land

7. (1) Users of the grazing-land must be treated fairly, particularly
- (a) individual emerging farmers must be distinguished from associations.
 - (b) Preferential access should be given to the poor, underprivileged, woman, youth and people living with disabilities.

Specific tasks of the Commonage Manager

8. The Commonage Manager shall –
- (a) divide each piece of land reserved as common pasture in terms of section 2(1) in camps suitable for the grazing of stock and allocate a number to each camp;
 - (b) provide, in each camp, such facilities as may be necessary for the maintenance of stock in that camp;
 - (c) draft, or cause to be drafted, proper maps of each piece of land reserved as part of the common pasture, indicating at least the boundaries of camps, gates and waterholes;
 - (d) allocate the stock of each permit holder to a specific camp or camps and notify such permit holder accordingly;
 - (e) develop, implement and adjust according to changing circumstances, a proper program of rotation of grazing on land reserved as common pasture by the Municipality; and
 - (f) keep proper records, open for inspection by any person who has an interest therein, regarding –
 - (i) all permit holders;
 - (ii) dates of expiry of all permits;
 - (iii) payments or exemptions of payment of all permit holders, and any other matter which, in his or her opinion, needs to be recorded.

Prescripts

9. (1) The Municipality may issue prescripts relating to the control, management and use of the municipal common pasture, including –
- (a) the construction and maintenance of dipping tanks, the moneys payable in connection with the use thereof, and the persons responsible for the payment thereof;
 - (b) the marking of stock kept thereon;
 - (c) the prohibition of the keeping of dangerous and undesirable animals thereon, and the definition of such animals;
 - (d) the prevention and treatment of stock diseases in respect of stock kept thereon, and the exclusion of stock which in the opinion of the veterinary surgeon appointed by the Municipality may spread such diseases;
 - (e) the destruction of carcasses of animals;
 - (f) the impounding of animals trespassing thereon or grazed thereon without a permit;
 - (g) the planting, care and protection, and the destruction, chopping or cutting off of grass, trees, shrubs or any other plants or crop, and the sale thereof;
 - (h) the burning of grass and the eradication of noxious weeds;
 - (i) the hunting of game thereon by any means, including the use of firearms or dogs;
 - (j) the duties and functions of rangers;
 - (k) the prohibition to put out poison; and
 - (l) generally, any matter which the Municipality deems necessary or expedient in connection with the control, management or use of the common pasture or the achievement of the objects of this By-law.
- (2) Any prescript issued in terms of subsection (1) must be published in the *Provincial Gazette*.
- (3) If the Municipality is of the opinion that it is in the public interest, it may, for such period and subject to such conditions as it may deem fit, exempt any person, group or category of persons in writing from compliance with any prescripts issued in terms of subsection (1).

Penalty clause

10. (1) Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law or any requirement or condition thereunder, shall be guilty of an offence.
- (2) Any person convicted of an offence in terms of subsection (1) shall be liable to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

11. This By-law shall be called the Municipal Commonage By-law, 2012.

SWIMMING POOL BY-LAW, 2012

By-law No. 20, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment of municipal swimming pools in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**caretaker**” means the officer appointed by the Municipality in terms of section 3(1);

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality;

“**municipal land**” means land situated inside the area of jurisdiction of the Municipality, of which the Municipality is the owner, or of which the control, to the entire exclusion of the owner, is vested in the Municipality;

“**municipal swimming pool**” means a swimming pool established or deemed to be established under section 2; and

“**rules**” means rules made in terms of section 5(1).

Establishment of municipal swimming pools

2. (1) The Municipality may, on municipal land, establish, maintain and administer municipal swimming pools.
- (2) Any swimming pool situated on municipal land already administered by the Municipality when this By-law comes into operation, shall for all purposes, be deemed to have been established in accordance with subsection (1).
- (3) The Municipality shall provide dressing rooms, toilets and other facilities for visitors at a municipal swimming pool.

Appointment of caretaker

3. (1) The Municipality shall, for each municipal swimming pool, appoint a caretaker.
- (2) The caretaker appointed in terms of subsection (1), shall be responsible –
- (a) for the proper and hygienic upkeep of the swimming pool and its facilities;

- (b) for the introduction and upkeep of adequate safety measures at the swimming pool;
- (c) for collecting the fees to be paid by a visitor to the swimming pool;
- (d) to ensure that the rules are adhered to; and
- (e) to deal with the day-to-day administration of the swimming pool and with matters incidental thereto.

Fees

4. The Municipality may levy fees to be paid by a visitor to a municipal swimming pool.

Rules to be observed by visitors to municipal swimming pools

5. (1) The Municipality may make rules to be observed by a visitor to a municipal swimming pool.
- (2) Rules made in terms of subsection (1), may provide for matters regarding the safety and general conduct of visitors to a municipal swimming pool.
- (3) A copy of the rules applicable at a municipal swimming pool must be displayed in bold lettering on a sign board posted both at the entrance and on the inside of the municipal swimming pool.
- (4) Any visitor to a municipal swimming pool who contravenes or fails to comply with a rule to be observed at that swimming pool –
- (a) may be directed by the caretaker to leave the swimming pool forthwith;
 - (b) may be prohibited by the Municipality from entering the swimming pool for a specified period of time or, in case of severe or continuous contravention, permanently.

Short title

6. This By-law shall be called the Swimming Pool By-law, 2012.

REFUSE REMOVAL BY-LAW, 2012

By-law No. 21, 2012

BY-LAW

To provide for a refuse removal service in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

ARRANGEMENT OF SECTIONS

**CHAPTER 1
SERVICE FOR THE REMOVAL OF REFUSE**

1. Definitions
2. Removal of refuse
3. Notice to the Municipality
4. Provision of refuse bins or container units
5. Positioning of refuse bins, container units, etc.
6. Use and care of containers and bin liners

**CHAPTER 2
COMPACTION OF REFUSE**

7. Compaction of refuse

**CHAPTER 3
GARDEN REFUSE, BULKY GARDEN REFUSE AND OTHER BULKY REFUSE**

8. Removal and disposal of garden refuse, bulky garden refuse and other bulky refuse
9. The Municipality's special service
10. Responsibility for builders refuse
11. Containers
12. Disposal of builders refuse

**CHAPTER 4
SPECIAL INDUSTRIAL REFUSE**

13. Notification of generation of special industrial refuse
14. Storing of special industrial refuse
15. Removal of special industrial refuse

**CHAPTER 5
DISPOSAL SITES**

16. Conduct at disposal sites
17. Ownership of refuse

CHAPTER 6 LITTERING, DUMPING AND ANCILLARY MATTERS

- 18. Littering and dumping
- 19. Abandoned things

CHAPTER 7 GENERAL PROVISIONS

- 20. Access to premises
- 21. Accumulation of refuse

CHAPTER 8 TARIFF CHARGES AND PENALTIES

- 22. Charges
- 23. Penalty clause
- 24. Short title

CHAPTER 1 SERVICE FOR THE REMOVAL OF REFUSE

Definitions

- 1. In this By-law, unless the context otherwise indicates –

“**bin**” means a standard type of refuse bin with a capacity of 0,1 cubic meters or 85 litres as approved by the Municipality and which can be supplied by the Municipality. The bin may be constructed of galvanised iron, rubber or polythene;

“**bin liner**” means a plastic bag approved by the Municipality which is placed inside a bin with a maximum capacity of 0,1 cubic meters. These bags must be of a dark colour, 950 mm x 750 mm in size, of low density, minimum 35 micrometer diameter;

“**builders refuse**” means refuse generated by demolition, excavation or building activities on premises;

“**bulky garden refuse**” means refuse such as tree stumps, branches of trees, hedge stumps and branches of hedges and any other grade refuse of quantities more than 2 cubic meters;

“**bulky refuse**” means refuse which emanates from any premises, excluding industrial refuse, and which cannot by virtue of its mass, shape, size or quantity be conveniently accumulated or removed in a refuse bin with a bin liner;

“**business refuse**” means refuse generated by the use of premises other than a private dwelling-house used solely as a residence, but shall not include builders refuse, bulky refuse, domestic refuse or industrial refuse;

“domestic refuse” means refuse normally originating from a building used for dwelling purposes, including flats, hospitals, schools, hostels, compounds, benevolent societies, churches and halls situated on private property and which can be easily removed without damaging the bin liner;

“garden refuse” means refuse which is generated as a result of normal gardening activities such as grass cuttings, leaves, plants and flowers;

“Municipality” means the //Khara Hais municipality;

“occupier” means any person who occupies any premises or part thereof, without regard to the title under which he or she occupies;

“owner” means –

- (a) the person in whom from time to time is vested the legal title to the premises;
- (b) in a case where the person in whom the legal title is vested is insolvent or dead, or is under any form of legal disability whatsoever, the person in whom the administration and control of such premises is vested as curator, trustee, executor, administrator, judicial manager, manager, liquidator or other legal representative;
- (c) in any case where the Municipality is unable to determine the identity of such person, a person who is entitled to the benefit of such premises or a building thereon;
- (d) in the case of premises for which a lease of 30 years or more has been entered into, the lessee thereof;
- (e) in relation to –
 - (i) a piece of land delineated on a sectional plan registered in terms of the Sectional Titles Act, 1986 (Act No. 95 of 1986), and without restricting the above, the developer or the body corporate in respect of the common property; or
 - (ii) a section as defined in that Act, the person in whose name such section is registered under a sectional title deed and includes the lawfully appointed agent of such a person;
- (f) any legal person including, but not limited to –
 - (i) a company registered in terms of the Companies Act, 1973 (Act No. 61 of 1973), a trust *inter vivos*, a trust *mortis causa*, a close corporation registered in terms of the Close Corporations Act, 1984 (Act No. 69 of 1984), a voluntary association;
 - (ii) any Department of State;
 - (iii) any municipality or board established in terms of any legislation applicable in the Republic of South Africa;
 - (iv) any embassy or other foreign entity;

“public place” means any road, street, square, park, recreation ground, sport ground, sanitary lane or open space which has –

- (a) in connection with any subdivision or layout of land into erven, lots of plots, been provided, reserved or set apart for use by the public or the owners or occupiers of such erven, lots of plots, whether or not it is shown on a general plan, plan of subdivision or diagram;
- (b) at any time been dedicated to the public;
- (c) been used without interruption by the public for a period of at least 30 years expiring after 31 December 1959; or
- (d) at any time been declared or rendered as such by the Municipality or other competent authority;

“special industrial refuse” means refuse, consisting of a liquid or sludge, resulting from a process or the pre-treatment for disposal purposes of any industrial liquid waste, which in terms of the Municipality’s By-laws may not be discharged into a drain or sewer; and

“tariff” means the tariff of charges as determined from time to time by the Municipality.

Removal of refuse

- 2. (1) The Municipality shall provide a service for the collection and removal of business and domestic refuse from premises at the tariff determined by the Municipality.
- (2) The occupier of the premises on which business or domestic refuse is generated, shall avail himself or herself of the Municipality’s service for the collection and removal of such refuse, except where special exemption is granted by the Municipality.
- (3) The owner of the premises on which business or domestic refuse is generated, shall be liable to the Municipality for all charges in respect of the collection and removal of refuse from such premises.

Notice to the Municipality

- 3. The occupier of the premises, or in the case of premises being occupied by more than one person, the owner of such premises on which business refuse or domestic refuse is generated, shall within seven days after the commencement of the generation of such refuse notify the Municipality –
 - (a) that the premises is being occupied;
 - (b) whether business refuse or domestic refuse is being generated on the premises.

Provision of refuse bins or container units

4. (1) The Municipality shall determine the type and number of containers required on premises.
- (2) If a container is supplied by the Municipality, such container shall be supplied free of charge, or at the ruling prices, or at a hiring tariff, as the Municipality may determine;
- (3) If required by the Municipality, the owner of a premise shall be responsible for the supply of a pre-determined number and type of containers.
- (4) The Municipality may supply container units to a premises if, having regard to the quantity of business refuse generated on the premises concerned, the suitability of such refuse for storage in refuse bins, and the accessibility of the space provided by the owner of the premises in terms of section 5 to the Municipality's refuse collection vehicles, if it considers container units more appropriate for the storage of the refuse than refuse bins: Provided that container units shall not be supplied to the premises unless the space provided by the owner of the premises in terms of section 5 is accessible to the Municipality's refuse collection vehicles for container units.

Positioning of refuse bins, container units, etc.

5. (1) The owner of the premises shall provide adequate space on the premises for the storage of the refuse bins supplied by the Municipality in terms of section 4 or for the equipment and containers mentioned in section 7(1).
- (2) The space provided in terms of subsection (1) shall –
- (a) be in such a position on the premises as will allow the storage of refuse bins without the bins being visible from a street or other public place;
- (b) where domestic refuse is generated on the premises –
- (i) be in such a position as will allow the collection and removal of refuse by the Municipality's employees without hindrance;
- (ii) be not more than 20 m from the entrance to the premises, used by the Municipality's employees;
- (c) if required by the Municipality, be so located as to permit convenient access to and egress from such space for the Municipality's refuse collection vehicles;
- (d) be sufficient to house any receptacle used in the sorting and storage of the refuse contemplated in subsections 6(1)(a)(i) and 7(9), as well as any such refuse not being stored in a receptacle: Provided that this requirement shall not apply in the case of buildings erected, or the building plans whereof have

been approved, prior to the coming into operation of this By-law;

- (e) be secured to the satisfaction of the Municipality to ensure that it is not accessible to the public.
- (3) The occupier of the premises, or in the case of premises being occupied by more than one person, the owner of such premises shall place the refuse bins supplied in terms of section 4, in the space provided in terms of subsection (1) and shall at all times keep them there.
- (4) Notwithstanding anything to the contrary in subsection (3) contained –
 - (a) in the case of buildings erected, or of which the building plans have been approved prior to the coming into operation of this By-law; and
 - (b) in the event of the Municipality, in its opinion being unable to collect and remove business refuse from the space provided in terms of subsection (1), the Municipality may, having regard to the avoidance of nuisance and the convenience of collection of refuse, indicate a position within or outside the premises where the refuse bins shall be placed for the collection and removal of such refuse and such refuse bins shall then be placed in such position at such times and for such periods as the Municipality may determine.

Use and care of containers and bin liners

- 6. (1) Every occupier of premises, or in the case of premises being occupied by more than one person, the owner of such premises shall ensure that –
 - (a) all the domestic or business refuse generated on the premises is placed and kept in bin liners for removal by the Municipality: Provided that the provisions of this subsection shall not prevent any occupier or owner, as the case may be –
 - (i) who has obtained the Municipality's prior written consent, from selling or otherwise disposing of any swill, corrugated cardboard, paper, glass or other material being an element of business refuse, for recycling in a manufacturing process or, in the case of swill, for consumption;
 - (ii) from utilising such domestic refuse as may be suitable for making compost;
 - (b) no hot ash, unwrapped glass or other business or domestic refuse which may cause damage to bin liners or which may cause injury to the Municipality's employees while carrying out their duties in terms of this By-law, is placed in bin liners before he or she has taken such steps as may be necessary to avoid such damage or injury;

- (c) no material, including any liquid which, by reason of its mass or other characteristics, is likely to render such bin liners unreasonably difficult for the Municipality's employees to handle or carry, is placed in such bin liners;
 - (d) every container on the premises is covered, save when refuse is being deposited therein or discharged there from, and that every container is kept in a clean and hygienic condition;
 - (e) no person deposits refuse in any other place than in the containers provided for that purpose.
- (2) No container may be used for any purpose other than the storage of business, domestic or garden refuse and no fire shall be lit in such container.
 - (3) In the event of a container having been delivered to premises in terms of subsection 4(4), the occupier of such premises shall, 24 hours before the container is likely to be filled to capacity, inform the Municipality thereof.
 - (4) The owner of premises to which bins or container units have been supplied in terms of section 4 or 11, shall be liable to the Municipality for the loss thereof and for any damage caused thereto, except for such loss or damage as may be caused by the employees of the Municipality.
 - (5) Plastic bin liners with domestic or garden refuse, or both, shall be properly closed and be placed outside the property next to the fence and near the entrance or access road before 07:00 on the day determined by the Municipality for removal of refuse.
 - (6) No person shall open, tamper with or remove anything from a plastic bin liner placed outside a property in accordance with subsection (5).

CHAPTER 2

COMPACTION OF REFUSE

Compaction of refuse

- 7. (1) Should the quantity of domestic or business refuse generated on premises be such that, in the opinion of the Municipality, the major portion of such refuse is compactable, or should the owner or occupier of premises wish to compact such refuse, such owner or occupier, as the case may be, shall increase the density of that portion of such refuse as is compactable by means of approved equipment designed to shred or compact refuse and shall put the refuse so treated into an approved plastic, paper or other disposable container or into a compaction unit container, and the provisions of section 4 shall not apply to such compactable refuse.

- (2) The capacity of the plastic, paper or other disposable container referred to in subsection (1) shall not exceed 0, 1 cubic meters.
- (3) After the refuse, treated as contemplated in subsection (1), has been put into a plastic, paper or other disposable container, such container shall be placed in a container or container unit.
- (4) Insofar as the provisions of subsection (1) make the compaction of domestic or business refuse compulsory, such provisions shall not apply until a period of 6 months has elapsed from the date of the serving of a notice to this effect by the Municipality.
- (5) "Approved" for the purpose of subsection (1), shall mean approved by the Municipality, regard being had to the suitability of the equipment or container for the purpose for which it is to be used, as well as the reasonable requirements of the particular case from a public health, storage and refuse collection and removal point of view.
- (6) The containers mentioned in subsection (1) shall be supplied by the owner or the occupier, as the case may be.
- (7) If the container referred to in subsection (1) is made of steel, such container shall, after the collection thereof and after it has been emptied by the Municipality, be returned to the premises.
- (8) The Municipality shall remove and empty the containers referred to in subsection (1) at such intervals as the Municipality may deem necessary in the circumstances.
- (9) The provisions of this section shall not prevent any owner or occupier of premises, as the case may be, after having obtained the Municipality's prior written consent, from selling or otherwise disposing of any swill, corrugated cardboard, paper, glass or other material being an element of business refuse, for recycling in a manufacturing process or, in the case of swill, for consumption.

CHAPTER 3

GARDEN REFUSE, BULKY GARDEN REFUSE AND OTHER BULKY REFUSE

Removal and disposal of garden refuse, bulky garden refuse and other bulky refuse

8. (1) The occupier, or in the case of premises occupied by more than one person, the owner of premises on which garden refuse, bulky garden refuse or other bulky refuse is generated, shall ensure that such refuse be disposed of in terms of this Chapter within a reasonable time after the generation thereof.
- (2) Any person may remove and dispose of garden refuse, bulky garden refuse or other bulky refuse.
- (3) Garden refuse, bulky garden refuse or other bulky refuse removed from the premises on which it was generated, shall be disposed of on a site designated by the Municipality as a disposal site for such refuse.

The Municipality's special service

9. At the request of the owner or any occupier of any premises, the Municipality shall remove bulky garden refuse and other refuse from premises, if the Municipality is able to do so with its refuse removal equipment. All such refuse shall be placed within 3 m of the boundary loading point, but not on the sidewalk.

Responsibility for builders refuse

10. (1) The owner of premises on which builders refuse is generated and the person engaged in the activity, which causes such refuse to be generated, shall ensure that –
- (a) such refuse be disposed of on the terms of section 12 within a reasonable time after the generation thereof;
 - (b) until such time as builders refuse is disposed of, such refuse, together with the containers used for the storing or removal thereof, be kept on the premises on which it was generated.
- (2) Any person may operate a builders refuse removal service. Should the Municipality provide such a service, it shall be done at the prescribed tariff.

Containers

11. (1) If containers or other receptacles used for the removal of builders refuse, bulky refuse of other waste material from premises can, in the opinion of the Municipality, not be kept on the premises, such containers or other receptacles may, with the written consent of the Municipality, be placed in the roadway for the period of such consent.
- (2) Any consent given in terms of subsection (1), shall be subject to such conditions as the Municipality may deem necessary: Provided that in giving or refusing its consent or in laying down conditions, the Municipality shall have regard to the convenience and safety of the public.
- (3) Every container or other receptacle used for the removal of builders refuse shall –
- (a) have clearly marked on it the name and address or telephone number of the person in control of such container or other receptacle;
 - (b) be fitted with reflecting chevrons or reflectors, which shall completely outline the front and the back thereof; and
 - (c) be covered at all times, other than when actually receiving or being emptied of such refuse, so that no displacement of its contents or dust nuisance may occur.

Disposal of builders refuse

12. (1) Subject to the provisions of subsection (2), all builders refuse shall be deposited at the Municipality's refuse disposal sites, after the person depositing the refuse has paid the tariff charge therefor.
- (2) For the purpose of reclamation of land, builders refuse may, with the written consent of the Municipality, be deposited at a place other than the Municipality's refuse disposal sites.
- (3) Any consent given in terms of subsection (2), shall be subject to such conditions as the Municipality may deem necessary: Provided that in giving or refusing its consent or in laying down conditions, the Municipality shall have regard to –
- (a) the safety of the public;
 - (b) the environment of the proposed disposal site;
 - (c) the suitability of the area, including the drainage thereof;
 - (d) the expected manner and times of depositing of refuse at the site;
 - (e) the levelling of the site;
 - (f) the control of dust; and
 - (g) any other relevant factors.

CHAPTER 4**SPECIAL INDUSTRIAL REFUSE****Notification of generation of special industrial refuse**

13. (1) The person engaged in the activity, which causes special industrial refuse to be generated, shall inform the Municipality of the composition thereof, the quantity generated, how it is stored and how and when it will be removed.
- (2) If so required by the Municipality, the notification referred to in subsection (1), shall be substantiated by an analysis certified by a qualified industrial chemist.
- (3) Subject to the provisions of this By-law, any person duly authorised by the Municipality, may enter premises at any reasonable time to ascertain whether special industrial refuse is generated on such premises and may take samples and test any refuse found on the premises to ascertain its composition.
- (4) The person mentioned in subsection (1), shall notify the Municipality of any changes in the composition and quantity of the special industrial refuse that may occur from time to time.

Storing of special industrial refuse

14. (1) The person referred to in section 13(1), shall ensure that the special industrial refuse generated on the premises is kept and stored thereon in terms of subsection (2), until it is removed from the premises in terms of section 15.
- (2) Special industrial refuse stored on premises, shall be stored in such a manner that it does not become a nuisance or pollute the environment.
- (3) If special industrial refuse is not stored in terms of subsection (2) on the premises on which it is generated, the Municipality may order the owner of the premises and the person referred to in subsection 13(1), to remove such refuse within a reasonable time and, if thereafter such refuse is not removed within such time, the Municipality may remove it at the owner's expense.

Removal of special industrial refuse

15. (1) No person shall remove special industrial refuse from the premises on which it was generated without or otherwise than in terms of the written consent of the Municipality.
- (2) The Municipality may give its consent in terms of subsection (1), subject to such conditions as it may deem fit. In laying down conditions, the Municipality shall have regard to –
- (a) the composition of the special industrial refuse;
 - (b) the suitability of the vehicle and container to be used;
 - (c) the place where the refuse shall be dumped; and
 - (d) proof to the Municipality of such dumping.
- (3) The Municipality shall not give its consent in terms of subsection (1), unless it is satisfied that the person applying for such consent is competent and has the equipment to remove the special industrial refuse and complies with the conditions laid down by the Municipality.
- (4) The person referred to in subsection 13(1), shall inform the Municipality, at such intervals as the Municipality may stipulate, having regard to the information to be given to the Municipality in terms of subsection 13(1), of the removal of special industrial refuse, the identity of the remover, the date of such removal, the quantity and the composition of the special industrial refuse removed.
- (5) Should any person be caught in the act of contravening the provisions of this section, such person shall dispose of the refuse removed by him or her as directed by the Municipality.

CHAPTER 5

DISPOSAL SITES

Conduct at disposal sites

16. (1) Any person who, for the purpose of disposing of refuse, enters a refuse disposal site controlled by the Municipality shall –
- (a) enter the disposal site only at an authorised access point;
 - (b) give the Municipality all the particulars required in regard to the composition of the refuse; and
 - (c) follow all instructions given to him or her in regard to access to the actual disposal point, the place where and the manner in which the refuse should be deposited.
- (2) No person shall bring intoxicating liquor onto a disposal site controlled by the Municipality.
- (3) No person shall enter a disposal site controlled by the Municipality for any purpose other than the disposal of refuse in terms of this By-law and then only at such times as the Municipality may from time to time determine.

Ownership of refuse

17. (1) All refuse removed by the Municipality and all refuse at disposal sites controlled by the Municipality shall be the property of the Municipality and no person who is not authorised by the Municipality to do so, may remove or interfere therewith.
- (2) Only refuse which is generated on premises within the Municipality's area of jurisdiction may be disposed of on the Municipality's refuse disposal sites.

CHAPTER 6

LITTERING, DUMPING AND ANCILLARY MATTERS

Littering and dumping

18. No person shall –
- (a) throw, discard, deposit or spill any refuse of any nature into or onto any public place, vacant stand, vacant erf, stream or watercourse;
 - (b) sweep any refuse into a gutter on a public place; or
 - (c) allow any persons under his or her control to do any of the acts referred to in paragraphs (a) and (b).

Abandoned things

19. (1) Anything, other than a vehicle, left in a public place, and which may, having regard to –
- (a) the place where it was left;
 - (b) the period that it was left; and
 - (c) its nature and condition, be regarded as abandoned, may be removed and disposed of by the Municipality.
- (2) If the identity of the owner of the abandoned thing is known to the Municipality, the Municipality may recover the costs concerning the removal and disposal of such thing, if any, from the owner.
- (3) For the purpose of subsection (1), a shop trolley shall be deemed not to be a vehicle.

CHAPTER 7

GENERAL PROVISIONS

Access to premises

20. (1) Where the Municipality provides a refuse collection service, the occupier of premises shall grant the Municipality access to the premises for the purpose of collecting and removing refuse and shall ensure that nothing obstructs, frustrates or hinders the Municipality in the carrying out of its service.
- (2) Where, in the opinion of the Municipality, the collection or removal of refuse from any premises is likely to result in damage to the premises or the Municipality's property, or injury to the refuse collectors or any other person, it may, as a condition for the provision of a refuse collection service to the premises, require the owner or occupier to indemnify it, in writing, in respect of any such damage or injury or any claims arising out of either.

Accumulation of refuse

21. If any category of refuse defined in Chapter 1 of this By-law accumulates on premises so as to constitute or so as to render it likely that a nuisance will be created thereby, or dumped as contemplated in section 18(a), the Municipality may make a special removal of such refuse and the owner shall be liable in respect of such special removal to pay the tariff charge therefor.

CHAPTER 8**TARIFF CHARGES AND PENALTIES****Charges**

22. (1) Save where otherwise provided in this By-law, the person to whom any service mentioned in this By-law has been rendered by the Municipality, shall be liable to the Municipality for the tariff charge in respect thereof.
- (2) Services rendered by the Municipality in respect of which a monthly tariff charge is prescribed, shall only be discontinued by the Municipality after receipt of a written notification from the owner or occupier of the premises to which the services are rendered, that the generation of domestic or business refuse on the premises has ceased, or when it has become obvious to the Municipality that the generation of such refuse on the premises has ceased.
- (3) Monthly tariff charges shall be payable until receipt by the Municipality of the notice mentioned in subsection (2), or when it has become obvious to the Municipality that the generation of such refuse on the premises has ceased.

Penalty clause

23. Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law shall be guilty of an offence and liable on conviction to a fine or, in default of payment, to imprisonment not exceeding 6 months, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

24. This By-law shall be called the Refuse Removal By-law, 2012.

LAW ENFORCEMENT BY-LAW, 2012

By-law No. 22, 2012

BY-LAW

To provide for the prevention of crime in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

Definitions

1. In this By-law, unless the context otherwise indicates -

“**car guard**” means a person rendering a service to another person for reward at a public place or at a place which is commonly used by the public or any section thereof by making himself or herself available for the protection of vehicles in accordance with an arrangement with such other person, and “organisation for car guards” shall have a corresponding meaning;

“**law enforcement officer**” means a person authorised by or under any law to police or enforce any by-law of the Municipality;

“**Municipality**” means the //Khara Hais municipality;

“**public place**” includes any land, park or open space, road, street, sanitary passage or thoroughfare, bridge, building or structure which is commonly used by the public and is the property of the Municipality or, of which the control, to the entire exclusion of the owner, is vested in the Municipality or to which the inhabitants of the Municipality have a common right or access;

“**public property**” includes any bridge, building, structure or permanent fixture that forms part of a public place or is to be found in, on or at a public place, or is by law public property; and

“**street**” includes a sidewalk.

Application

2. This By-law is applicable throughout the jurisdiction of the municipality.

Damage to public property prohibited

3. No person shall remove, damage, deface, conceal or tamper with public property.

Surface of streets may not be defaced

4. Except in the performance of his or her official duties, no person shall mark, paint or, in any manner, deface the surface of any street or part thereof.

Display of signs, posters and banners regulated

5. (1) No person shall display any sign, poster or banner that is indecent, offensive or lewd –
- (a) in, on or at a public place; or
 - (b) in such a manner that it is readily visible from a public place.
- (2) Except with the prior written permission of the Municipality and in accordance with the conditions determined by the Municipality, no person shall –
- (a) at a public place; or
 - (b) on private property (except private property zoned for business related or industrial related purposes by or under any law, guide plan, town planning scheme or title deed) in such a manner that it is readily visible from a public place, advertise by displaying any sign, poster or banner.

Display of street numbers

6. The owner or occupant of built up premises must display the street number allocated to such premises by the Municipality, at a prominent place, facing the street concerned in such a way that it is readily legible from the street.

Damage of street names and street numbers prohibited

7. No person shall damage, deface, remove or render illegible –
- (a) a plate displaying a street name;
 - (b) a street number contemplated in section 5; or
 - (c) any sign authorised or erected by the Municipality.

Regulation of begging in or from public places

8. (1) Except with the prior written permission of the Municipality and in accordance with the conditions determined by the Municipality, no person shall –
- (a) beg or collect alms in or from a public place;
 - (b) beg or collect alms from door to door.
- (2) Conditions contemplated in subsection (1) must include, but shall not be limited to –
- (a) delimitation of the area in which such person may beg or collect alms;

- (b) hours during which such person may beg or collect alms;
 - (c) places prohibited for such person to beg or collect alms; and
 - (d) the period (not exceeding one year) for which the permission is granted.
- (3) A person who begs or collects alms in accordance with a written permission contemplated in subsection (1) must be in possession of such written permission and produce it on request to -
- (a) a person approached by that person;
 - (b) any person with an apparent interest in his or her conduct; or
 - (c) a law enforcement officer.

Regulation of car guards

9. (1) No person shall act as a car guard unless that person is –
- (a) registered as a security service provider in terms of the Private Security Industry Regulation Act, 2001 (Act No. 56 of 2001); and
 - (b) employed by an organisation for car guards and acts in the employ of and under the control of that organisation.
- (2) An organisation for car guards shall not render a car guard service unless that organisation -
- (a) has obtained the prior written permission of the Municipality and acts in accordance with the conditions set out in that written permission;
 - (b) is a “security business” as defined in the Private Security Industry Regulation Act, 2001, and complies with the provisions of section 20(2) of that Act;
 - (c) ensures that any of its employees rendering a car guard service –
 - (i) is at all times duly registered as a security service provider in terms of the Private Security Industry Regulation Act, 2001; and
 - (ii) complies with the provisions of the code of conduct for security service providers referred to in section 28 of the Private Security Industry Regulation Act, 2001.
- (3) Conditions contemplated in subsection (2)(a) must include, but shall not be limited to -

- (a) delimitation of the area in which such organisation for car guards may render a car guard service;
- (b) hours during which such organisation for car guards may render a car guard service;
- (c) places prohibited for such organisation for car guards to render a car guard service; and
- (d) the period (not exceeding one year) for which the permission is granted.

Unlawful acts in relation to public places

10. (1) No person shall leave, spill, drop or place in, on or at a public place any matter or substance –
- (a) that may impede the cleanliness of such public place; or
 - (b) that may cause annoyance or danger to any person, animal or vehicle using such public place.
- (2) No person shall spit, urinate or defecate in, on or at a public place.
- (3) No person shall be drunk in, on or at a public place.

Inhalation, provision or disposal of certain substances prohibited

11. (1) Subject to the Drugs and Drug Trafficking Act, 1992 (Act No. 140 of 1992), no person shall inhale the fumes of any glue, adhesive or volatile substance that has an intoxicating or hallucinating effect.
- (2) No person shall dispose of any container of a substance referred to in subsection (1) –
- (a) through the municipal refuse system; or
 - (b) by leaving it in, on or at a public place.
- (3) Subject to the Drugs and Drug Trafficking Act, 1992, no person shall, for payment or otherwise, provide a substance referred to in subsection (1) to any person if it is reasonably evident that the substance is acquired with the purpose of contravention of that subsection.

Dumping, leaving or accumulation of certain objects or substances in public places prohibited

12. (1) No person shall dump, leave or accumulate any garden refuse, motor vehicle wreck or spare part, building waste, rubbish or other waste –
- (a) in, on or at a public place;
 - (b) except at a place designated by the Municipality for dumping.

- (2) Except with the prior written permission of the Municipality and in accordance with any condition as may be determined by the Municipality, no person shall place or permit any object or substance referred to in subsection (1) to be placed in, on or at a public place from premises owned or occupied by such person.

Unlawful acts in relation to trees in public places

13. (1) No person shall –
- (a) break or damage a tree in a public place; or
 - (b) mark or paint such tree.
- (2) Except with the prior written permission of the Municipality, no person shall –
- (a) display an advertisement on a tree in a public place;
 - (b) lop, top, trim, cut down or remove such tree.

Gathering or obstruction of streets prohibited

14. Subject to the Regulation of Gatherings Act, 1993 (Act No. 205 of 1993), no person shall gather, sit, lie or walk in a street in such manner as to cause obstruction to traffic or to jostle or otherwise impede any other person using such street.

Prohibitions in relation to places of religious worship

15. (1) No person shall, without reasonable cause, linger in the immediate proximity of a place of religious worship immediately before, during or after assembly of the congregation.
- (2) No person shall vex, hinder or impede any member of a congregation attending religious worship or proceeding to or leaving from a place of religious worship.

Nuisance prohibited

16. (1) No person shall, in, on or at a public place –
- (a) use indecent, offensive or lewd language;
 - (b) ignite or burn rubble or refuse;
 - (c) burn any matter that produces an offensive smoke;
 - (d) cause an offensive smell;
 - (e) fight, threaten anyone with violence or disturb other persons by shouting or arguing;
 - (f) cause excessive noise by –

- (i) singing;
 - (ii) playing musical instruments;
 - (iii) the running of an engine;
 - (iv) the use of a loudspeaker, radio, television or similar device; or
 - (v) any other means.
- (2) No person shall, in, on or at a private premise or private reserve -
- (a) ignite or burn rubble or refuse;
 - (b) burn any matter that produces an offensive smoke;
 - (c) cause an offensive smell;
 - (d) cause excessive noise by –
 - (i) singing; or
 - (ii) by playing a music instrument, radio or similar device extremely loud or in such a way that it may cause material interference with the ordinary comfort, convenience, peace or quiet of persons in the neighbourhood.

Disturbance of peace prohibited

17. (1) No person shall disturb the peace in a residential area by causing excessive noise or by fighting, shouting or arguing in a boisterous way.
- (2) Except with the prior written permission of the Municipality and in accordance with any condition that may be determined by the Municipality, no person shall explode a firecracker or any other firework causing a loud noise.
- (3) The provisions of subsection (1) shall not be construed so as to prohibit noise emanating from a *bona fide* cultural or religious gathering.

Advertising by sound-amplifying equipment regulated

18. Except with the prior written permission of the Municipality and in accordance with any condition that may be determined by the Municipality, no person shall, by the use of any sound-amplifying equipment on business premises -
- (a) play music; or

- (b) use a microphone or recording to invite any member of the public to enter those premises or to do business there, in such a way that it can be heard from a public place.

Touting regulated

19. Except in an area designated by the Municipality and during hours determined by the Municipality, no person shall, in or from a public place -
- (a) tout; or
 - (b) in any way indicate to any member of the public his or her willingness to do for reward any work or perform any task.

Exhibition of obscene visual images regulated

20. (1) Except in a separate private room to which access can only be attained through a door on which the words "Admittance only for persons of 18 years and older" have been printed boldly and which is situated inside the business premises concerned, no person conducting business in -
- (a) the selling, hiring out or screening of films; or
 - (b) the selling of publications, shall exhibit a film or publication, the container or cover, as the case may be, of which contains a drawing, picture, illustration, painting, photograph or image or combination thereof, depicting sexual conduct.
- (2) For the purposes of subsection (1) -
- "film"** means -
- (a) any sequence of visual images recorded on any substance, whether a film, magnetic tape, disc or any other material, in such manner that by using such substance such images will be capable of being seen as a moving picture;
 - (b) the soundtrack associated with and any exhibited illustration relating to a film as defined in paragraph (a);
 - (c) any picture intended for exhibition through the medium of any mechanical, electronic or other device;
- "publication"** means -
- (a) any newspaper, book, periodical, pamphlet, poster or other printed matter;
 - (b) any writing or typescript, which has in any manner been duplicated;
 - (c) any drawing, picture, illustration or painting;

- (d) any print, photograph, engraving or lithograph;
- (e) any record, magnetic tape, soundtrack, except a soundtrack associated with a film, or any other object, in or on which sound has been recorded for reproduction;
- (f) computer software, which is not a film;
- (g) the cover or packaging of a film;
- (h) any figure, carving, statue or model;
- (i) any message or communication, including a visual presentation, placed on any distributed network, including, but not confined to, the Internet; and

“sexual conduct” means the display of genitals, masturbation, sexual intercourse, which includes anal sexual intercourse, the fondling, or touching with any object, of genitals, the penetration of a vagina or anus with any object, oral genital contact, or oral anal contact.

- (3) The provisions of subsection (1) shall not apply to a person contemplated in section 24(1) of the Films and Publications Act, 1996 (Act No. 65 of 1996), who is the holder of a licence to conduct the business of adult premises, while such person conducts business on such premises.

Parking of heavy vehicles, trailers or caravans

21. No person shall park –

- (a) a vehicle with a gross mass exceeding 9000 kg, or a trailer with a gross mass exceeding 1000 kg, for longer than 2 hours; or
- (b) a caravan for longer than 24 hours, in a street.

Distribution of handbills regulated

22. Without the prior written permission of the Municipality, no person shall –

- (a) place or cause a handbill or similar advertising item to be placed in or on any vehicle parked at a public place; or
- (b) hand out or cause a handbill or similar advertising item to be handed out to any person in or at a public place.

Penalty clause

- 23. (1) Any person who contravenes or fails to comply with any provision of this By-law or any requirement or condition thereunder, shall be guilty of an offence.
- (2) Any person convicted of an offence in terms of subsection (1) shall be liable to a fine or to imprisonment for a period not exceeding one year, or to both a fine and such imprisonment.

Short title

24. This By-law shall be called the Law Enforcement By-law, 2012.

BARBER, HAIRDRESSER, BEAUTICIAN, BODY PIERCER OR TATTOOIST

By-law No. 23, 2012

BY-LAW

To provide for the establishment of barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist in the //Khara Hais municipality; and for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the //Khara Hais municipality, as follows:-

1. Definition

“barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist” means a person who carries on the business of barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist in a salon or another place, which business comprises any one or more of the following or similar services or activities, or a combination thereof, which is applied to the male or female human body:

- (a) cutting, shaving, singeing, shaping, shampooing, cleansing, conditioning, treating, chemical reformation (such as but not limited to permanent waving) relaxing, straightening and colouring (such as but not limited to tinting, dyeing, colouring, whether by permanent or temporary or semi-permanent means, and including the use of colour rinses, shampoos, gels or mousses, and lightening by means of tints, bleaches, highlights or high lighting tinting or toning of the hair on the human head;
- (b) other than by a process contemplated in paragraph (a), removing hair by means of, but not limited to, waxing, chemical compounds (such as but not limited to depilatories), electrical or mechanical means, whether or not heat or an appliance or apparatus is used in any of these activities;
- (c) treating hair by means of a trichological process or method;
- (d) adding to hair of natural or artificial hair by means of, but not limited to an extension, beard work, or a wig;
- (e) shaping, shaving, plucking, treating or tinting an eyebrow or eyelashes or applying an artificial eyebrow or eyelashes;
- (f) skin care of the face, including but not limited to the application of cosmetics;
- (g) applying nail technology, such as but not limited to manicuring, pedicuring, or applying false nails or extensions;

- (h) piercing of the skin ("body piercing") or tattooing;
- (i) massaging;
- (j) bronzing such as by means of, but not limited to, ultraviolet radiation; and
- (k) contouring, such as but not limited to, slimming.

"**person**" means a natural and legal person, including but not limited to an association of persons, a partnership, and a company;

"**potable water**" means water that complies with SANS 241;

"**premises**" means any building, structure, or tent together with the land on which it is situated and the adjoining land used in connection with it and includes any land without any building, structure or tent and any vehicle, conveyance or ship;

"**salon**" means a place where any one or more of the services or activities contemplated in the definition of "barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist" are normally carried on;

"**waste**" means any matter or waste material arising from the use of any land or premises, excluding hazardous waste and health care waste;

2. Health requirements

- 2.1 No person may use the premises of a salon for a purpose other than for the carrying on of the business of barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist.
- 2.2 A person who carries on the business of barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist in a salon or any other premises, must —
 - (a) install or have available in the salon an appliance or other means whereby an instrument that has come into contact with human skin, hair or bodily fluid, such as, but not limited to, blood, must be sterilized or disinfected;
 - (b) ensure that only professional tattooing and body piercing machines designed and assembled in a manner which prevents contamination of sterilized needle sets may be used for applying permanent tattoos or body piercing, and all tubes and needles must be stored in single service, sterile, sealed autoclave bags which must be opened in the presence of the client;
 - (c) after each use of a blade, razor, pair of scissors, comb, brush, roller, nail file, clippers, or other instrument which was applied to the human hair, nail or skin, dispose of disposable instruments or disinfect reusable instruments by applying a suitable disinfectant;

- (d) wear new disposable latex or nitrile examination gloves for the duration of a procedure where he or she implants hair, pierces or tattoos skin, or uses a chemical or chemical compound in an activity;
- (e) disinfect his or her hands before and after rendering any service to a client;
- (f) directly after treatment of the client, clean and disinfect a surface that has been contaminated by body fluid; and
- (g) dispose of any disposable glove or other disposable material after each use;
- (h) at least once a day wash, with a disinfectant, all clothing such as aprons and caps, all surfaces such as, but not limited to, walls, floors counters and chairs;
- (i) dispose of all sharp instruments, bloodied and otherwise contaminated disposable towels and paper in accordance with section 27;
- (j) store sharp instruments such as, but not limited to, a razor, blade or needle in a separate container in accordance with section 27;
- (k) after each use, wash and clean all surfaces and towels;
- (l) generally keep the premises, tools, equipment and clothing in a hygienic condition at all times;
- (m) after every service, collect waste such as, but not limited to, hair clippings and towelling paper, and store or dispose of such waste in accordance with best practice methods;
- (n) ensure that no animal, excluding a guide dog accompanying a blind person, enters the premises; and
- (o) provide his or her employees with protective clothing, train any person working on the premises, and ensure that the employee complies with the provisions of this by-law.

2.3 A person who contravenes a provision of subsection 2.1 or 2.2 commits an offence.

3. Requirements for premises

3.1 A person who carries on the business of barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist in a salon or another place, must ensure that the premises comply with the following:

- (a) basins, with a supply of running hot and cold potable water, must be available for the washing of hair and hands;
- (b) lighting, ventilation, water and toilet facilities as prescribed in the National Building Regulations and Buildings Standards Act, 1977 (Act 103 of 1977) must be provided;
- (c) shelves, counters, table tops or other fixtures on which instruments are placed must be constructed of impervious material that is easy to clean;
- (d) adequate facilities for the storage of clothes, instruments and appliances must be provided;
- (e) facilities for the disposal of waste water must be provided; and
- (f) the walls and floors must be constructed of materials that are easy to clean

3.2 Should the owner, occupier or person in charge of the premises upon which the business is carried on fail to comply with a provision in subsection, an offence is committed.

4. Penalty Clause

1.4 Any person contravening the provisions of this by-law shall be guilty of an offence and upon conviction liable to a fine or imprisonment for a period not exceeding six months, or to both such fine and such imprisonment.

5. Short title

This By-law shall be called barber, hairdresser, beautician, body piercer or tattooist By-law, 2012.

CONTINUES ON PAGE 246—PART 2

NORTHERN CAPE PROVINCE

PROFENSI YA KAPA-BOKONE



NOORD-KAAP PROVINSIE

IPHONDO LOMNTLA KOLONI

EXTRAORDINARY • BUITENGEWONE

Provincial Gazette
Kasete ya Profensi

iGazethi YePhondo
Provinsiale Koerant

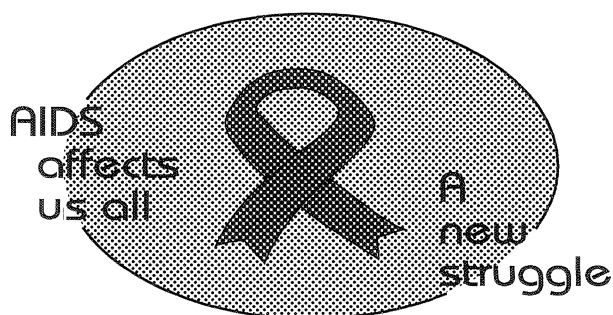
Vol. 19

KIMBERLEY, 12 DECEMBER 2012
DESEMBER

No. 1652

PART 2 OF 2

We all have the power to prevent AIDS



Prevention is the cure

**AIDS
HELPLINE**

0800 012 322

DEPARTMENT OF HEALTH

N.B. The Government Printing Works will not be held responsible for the quality of "Hard Copies" or "Electronic Files" submitted for publication purposes



ALGEMENE KENNISGEWING

KENNISGEWING 102 VAN 2012

KHARA HAIS MUNISIPALITEIT

OPENBARE KENNISGEWING: SAAMVATTING VAN VERORDENINGE

Lede van die publiek word hiermee in terme van Hoofstuk 4 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels Wet, 2000 (Wet 32 van 2000) dat die munisipaliteit die volgende verordeninge vir toepassing in die regsgebied van die Khara Hais Munisipaliteit goedgekeur. Advertensietekens, Begraafplase, Uitleg van karavaanparke, Gesondheidsoorlaste, Tariewe, kredietbeheer, Vuurwerke, Aanhou van diere, pluimvee en bye, Akkomodasie-Instelling, Aanhou van honde, Brandweerdienste, Kinderbewaarplekke, Reglement van orde, Taxistaanplek, Waterverskaffing, Openbare Swembaddens en Spa-baddens, Torings vir Sellulêre Kommunikasie, Beheer oor straathandel, Elektrisiteit, Munisipale meent, Swembaddens, Verwydering van afvalstowwe, Wetstoepassing, Barbier, Haarkappers. Die opvoering, promulgering en toepassing van hierdie Verordeninge is mandaat in terme van Artikel 156 (2) van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 en in terme van Artikel 11 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsel Wet, 2000 (Wet 32 van 2000).

Lede van die publiek word hiermee in terme van Artikel 13 (b) van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels Wet, 2000 (Wet 32 van 2000) dat die Verordeninge tree in werking op die datum van publikasie daarvan in die Provinsiale Koerant.

MUNISIPALE BESTUURDER

VERORDENING OP DIE BEHEER OOR ADVERTENSIE TEKENS
EN ONTSIERING VAN VOORKANTE VAN STRATE, 2012

Verordening No. 1, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer oor advertensietekens en die verbod op ontsiering van die voorkante of fronte van strate in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie verordening, tensy dit uit die samehang ander blyk, het die woorde en uitdrukkings die betekenis wat in die Blyae hierroe vervat is, en beteken:
 - “**bylae**” die dokument South African Manuel for Outdoor Advertising (SAMOAC), soos gewysig;
 - “**fasade**” die geuwel by die hoofingang van gebou;
 - “**persoon**” ook regspersone en enige verwysing na die manlike geslag sluit ook die vroulike geslag in en vice versa;
 - “**Raad**” die Munisipale Raad van //Khara Hais Munisipaliteit;
 - “**voorgeskrewe vorm**” ‘n aansoekvorm om ‘n advertensieteken op te rig verkrygbaar vanaf die Stadsbeplanningsafdeling;
 - “**voorgeskrewe gelde**” die fooie soos van tyd-op-tyd deur die Raad vasgestel.

Vertolking van Ongespesifiseerde Verwysings

2. Tensy anders vermeld, word verwysings in hierdie verordening na artikels, tabelle of bylaes geag verwysings na artikels, tabelle of bylaes in hierdie verordening te wees.

Toepassing

3. Hierdie verordening is onderhewig aan die bepalings van die Wet op Adverteer langs en Toebou van Paaie, 1940 (Wet 21 van 1940) en enige regulasies uitgevaardig kragtens die genoemde Wet.

Administrasie en algemene vrystellings

4. Hierdie verordening is nie van toepassing op advertensies soos omskryf in paragraf 1.1.1 op bladsy 6 van die bylae nie.

Aansoek om magtiging

5. (1) Tensy uit die samehang anders blyk, mag geen persoon sonder die vooraf verkleë skriftelike toestemming van die Raad en die betaling van die voorgeskrewe gelde, 'n buitenshuise teken oprig of vertoon of toelaat dat dit opgerig of vertoon word nie.
- (2) Indien 'n teken vertoon word waaarvoor geen vooraf toestemming vanaf die Raad verkry is nie, of indien toestemming verval het, of indien nie voldoen was aan die voorwaardes opgelê in terme van artikel 5, 'n skriftelike kennisgewing onderteken deur die Munisipale Bestuurder of sy gedelegeerde, beteken op die aansoeker, waarin bevel word dat die aansoeker binne die tydperk genoem in sodanige kennisgewing sodanige advertensieteken verwyder, herstel, verander, of om die wyse of plek waarop of die omstandighede waaronder dit vertoon word, te verander of herstel of om te handel op die wyse uiteengesit in sodanige kennisgewing.
- (3) Indien 'n persoon op wie sodanige kennisgewing kragtens subartikel (2) beteken is, versuim om aan 'n opdrag vervat in sodanige kennisgewing te voldoen binne die tydperk wat daarin gespesifiseer is, kan die Raad te eniger tyd daaraan self daaraan uitvoering gee en die toestemming wat hy ten opsigte van sodanige teken gegee het, herroep en die koste van sodanige handeling verhaal vanaf die persoon op wie die betrokke kennisgewing beteken is, tensy sodanige persoon bewys het dat hy die teken vertoon het nie.
- (4) Geen voorgeskrewe gelde is betaalbaar ten opsigte van 'n buitenshuise teken-
- (i) wat bloot 'n mededeling is van die naam van 'n gebou en die naam en aard van 'n professionele, sake-of ander onderneming;
 - (ii) wat bloot aanwysings bevat met betrekking tot die ligging van die ingang van 'n gebou, of van die kaartjieskantoor (indien daar een is) in 'n gebou, of inligting met betrekking tot die program van 'n uitvoering of vermaaklikheid wat in sodanige gebou aangebied word of gaan word, of enige ander inligting van 'n soortgelyke aard.
- (5) Geen skadevergoeding is betaalbaar deur die Raad aan enige persoon as gevolg van enige optrede in terme van subartikel 5(3) nie.

Aansoek om Lisensie of ander geskrewe toestemming

6. (1) (a) 'n Aansoek vir die toestemming van die Raad, soos bedoel in artikel 5 (1), moet op die voorgeskrewe vorm gedoen word.
- (b) Vooraf geskrewe toestemming word vereis van die eienaar van die perseel waar beoog word om die advertensie op te rig, te verander of te vertoon.
- (2) Die volgende inligting moet ook 'n aansoek soos bedoel in 5 (1) vergesel:
- (a) (i) die afmetings en massa van sodanige teken;
 - (ii) die ligging of voorgestelde ligging daarvan op 'n gebou of ander steunstruktuur;
 - (iii) die materiaal vir konstruksie;
 - (iv) die naam en adres van die kontrakteur wat die teken oprig;
 - (v) die naam en adres van die vervaardiger; en
 - (vi) indien toepaslik, die getal elektriese ligte en elektriese besonderhede.

- (b) (i) 'n Blokplan, op 'n skaal van 1:500 geteken, wat die posisie van sodanige teken op die aantoon;
 - (ii) volledige detailtekenings op een van die volgende skale geteken: 1:25, 1:20, 1:10, 1:5 of 1:1; en
 - (iii) 'n aansig wat sodanige teken in terme van die verhouding tot die fasade aantoon.
- (3) Die Raad kan sodanige aansoek in terme van die verordeninge weier en dit onderhewig maak aan voorwaardes wat nie teenstrydig is met die bepalings van die verordeninge, die bylae en enige ander toepaslike wetgewing nie.

Bestaande tekens

7. Hierdie verordeninge is nie van toepassing op bestaande kontrakte rakende die optigting van advertensietekens, aangegaan met enige persoon voor die inwerkingtreding verordening nie.

Konstruksie van tekens

8. Aansoekers moet toesien dat daar aan die bepalings, soos vervat in die bylae, voldoen word, wanneer 'n teken opgerig word.

Instandhouding van tekens

9. Die eienaar van die eiendom waarop 'n teken opgerig of vertoon word en die aansoeker ten opsigte van sodanige teken is gesamenlik en afsonderlik daarvoor verantwoordelik om sodanige teken in stand te hou soos bepaal in paragrawe 2.4.1 en 2.4.2 van die bylae.

Verbod of Beperking van Gebiede onder Spesiale Beheer

10. Die Raad moet die gebiede onder spesiale beheer, soos bedoel in paragraph 2.3 van die bylae, in ag neem wanneer aansoeke in terme van artikel 6 (3) hanteer word.

Verbode Tekens

11. Tekens in stryd met die bepalings, soos vervat in paragraaf 2.4.1.3 van die bylae, sal onder geen omstandighede vertoon word nie.

Strafbepaling

12. (1) In ledereen wat die bepalings van hierdie verordeninge oortree, begaan 'n misdryf en is op skuldigbevinding strafbaar met 'n boete van hoogstens R1 000 (eenduisend rand) of gevangenisstraf vir 'n tydperk van hoogstens 6 (ses maande) of met sodanige gevangenisstraf sonder die keuse van 'n boete of met beide sodanige boete en sodanige gevangenisstraf en, in die geval van 'n tweede misdryf, of daaropvolgende skuldigbevinding, met 'n addisionele boete van hoogstens R50 (vyftig rand) of addisionele gevangenisstraf vir 'n tydperk van hoogstens 10 (tien dae) of met beide sodanige addisionele boete en gevangenisstraf.

Kort titel

13. Hierdie Verordening heet die Verordening op die Beheer oor Advertensietekens en Ontsiering van Voorkante of Fronte van Strate, 2012.

VERORDENING OP BEGRAAFPLASE, 2012

Verordening No. 2, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die uitleë en bestuur van begraafplase in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1
Interpretasie

1. Woordomskrywing

HOOFSTUK 2
Uitleë en bestuur van begraafplase

2. Uitleë van begraafplase
3. Amptelike ure
4. Register
5. Nommering van grafte
6. Reservering van grafte en nisse in munisipale begraafplase
7. Oordrag van gereserveerde regte
8. Aantal lyke in 'n enkelgraf in 'n munisipale begraafplaas

HOOFSTUK 3
Begrafnisse

9. Aansoek om 'n begrafnis
10. Begrawing van 'n lyk
11. Begrawing van as
12. Begrawing van 'n kadawer
13. Persone wat buite die gebied van die Munisipaliteit te sterwe kom
14. Afmetings van grafte

HOOFSTUK 4
Verassing

15. Verassing

HOOFSTUK 5
Opgraving

16. Opgraving uit 'n munisipale begraafplaas

HOOFSTUK 6 Gedenkwerk

- 17. Gedenkwerk
- 18. Grafte voorsien van 'n berm

HOOFSTUK 7 Instandhouding

- 19. Instandhouding van grafte

HOOFSTUK 8 Algemene gedrag in munisipale begraafplase

- 20. Algemene gedrag in munisipale begraafplase

HOOFSTUK 9 Privaat begraafplase

- 21. Uitleë van privaat begraafplase
- 22. Aansoek vir die uitleë van privaat begraafplase
- 23. Die Munisipaliteit moet rekord van privaat begraafplase byhou
- 24. Grond waarop 'n privaat begraafplaas uitgelê is, word alleen vir begrafnisgebruik
- 25. Opgraving van lyke uit privaat begraafplase

HOOFSTUK 10 Diverse

- 26. Beserings en skade
- 27. Vuurwapens en tradisionele wapens
- 28. Strafbepaling en koste
- 29. Kort titel

HOOFSTUK 1 Interpretasie

Woordomskrywing

- 1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“**as**” die oorblyfsels van 'n lyk nadat dit verbrand is;

“**begraafplaas**” grond of deel daarvan, insluitende die geboue en werke daarop, wat behoorlik afgesonder en gereserveer is vir doeleindes van begrafnis en ook 'n kolumbarium;

“**begrafnis**” die begrawing in die grond of enige ander metode van beskikking oor 'n lyk, as of 'n kadawer op die wyse in hierdie Verordening voorsien;

“**begrafnisorder**” 'n order uitgereik kragtens die bepalings van die Wet op die Registrasie van Geboortes en Sterftes, 1992 (Wet No. 51 van 1992) wat 'n begrafnis magtig;

“boubeheerbeampte” iemand wat ingevolge artikel 5 van die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet No. 103 van 1977), as boubeheerbeampte aangestel is of geag word aangestel te wees;

“doodgebore” met betrekking tot ‘n kind, dat die kind na ‘n binne-baarmoeder bestaan van minstens 26 weke en na ‘n volledige geboorte geen teken van lewe getoon het nie;

“graf” ‘n stuk grond in ‘n begraafplaas wat uitgesit, voorberei en gebruik is vir ‘n begrafnis;

“gedenkplaat” ‘n plaat wat op die kolumbarium aangebring word vir identifiseringdoeleindes;

“gedenkwerk” enige grafsteen, monument, inskripsie of ander soortgelyke werk of deel daarvan, opgerig of bedoel om opgerig te word op ‘n graf of ‘n kolumbarium;

“houer” ‘n persoon aan wie ‘n reserveringsertifikaat vir ‘n spesifieke graf in ‘n munisipale begraafplaas uitgereik is ingevolge artikel 6 of ‘n wet herroep by artikel 29;

“inwoner” ‘n persoon wat tydens sy of haar dood gewoonlik woonagtig was binne die Munisipaliteit of regtens aanspreeklik was vir betaling van eiendomsbelasting, huur, dienstegelde of heffings aan die Munisipaliteit;

“kind” (waar die woord gebruik word om ‘n lyk te beskryf), ‘n lyk van iemand jonger as 9 jaar;

“kolumbarium” ‘n gedenkmuur of ‘n muur van herinnering deur die eienaar van ‘n begraafplaas voorsien vir die begrawing van as;

“lyk” ‘n dooie menslike liggaam en ook die liggaam van ‘n doodgebore kind;

“munisipale begraafplaas” ‘n begraafplaas wat die eiendom is van en deur die Munisipaliteit beheer en van tyd tot tyd vir openbare gebruik beskikbaar gestel word.

“Munisipale Bestuurder” die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

“Munisipaliteit” die //Khara Hais munisipaliteit;

“nis” die holte in ‘n kolumbarium voorsien vir die begrawing van as;

“ontwikkelde gebied” dié gedeelte van die regsgebied van die Munisipaliteit wat –

- (a) deur werklike opmeting in erwe onderverdeel is;
- (b) omring is deur opgemete erwe; of

(c) 'n informele nedersetting is;

"opsigter" die beampte deur die Munisipaliteit aangestel vir die beheer van en toesig oor 'n munisipale begraafplaas of munisipale begraafplase, en sy gedelegeerdes;

"privaat begraafplaas" 'n begraafplaas geleë –

(a) binne die regsgebied van die Munisipaliteit; en

(b) buite 'n ontwikkelde gebied, wat nie die eiendom is van, of beheer word deur die Munisipaliteit nie, deur die eienaar daarvan van tyd tot tyd beskikbaar gestel vir privaatgebruik en ook 'n enkele graf;

"Stadsgeneesheer" die beampte van tyd tot tyd deur die Munisipaliteit in sodanige posisie aangestel en sy of haar gedelegeerdes;

"verantwoordelike persoon" die naaste oorlewende familielid van 'n oorledene of 'n persoon deur sodanige oorlewende gemagtig, of indien die opsigter tevrede is dat sodanige persoon nie bestaan nie of dat die handtekening van sodanige oorlewende of gemagtigde persoon nie betyds verkry sal kan word vir doeleindes van voltooiing van die vereiste aansoekvorms nie, enige ander persoon wat die opsigter tevrede stel betreffende sy identiteit, belang in die begrafnis, vermoë om die voorgeskrewe gelde te betaal en om die toepaslike bepalings van hierdie Verordening na te kom;

"voorgeskrewe gelde" die gelde soos van tyd tot tyd deur die Munisipaliteit bepaal; en

"volwassene" (waar die woord gebruik word om 'n lyk te beskryf), 'n lyk van iemand 9 jaar of ouer.

HOOFTUK 2

Uitlê en bestuur van begraafplase

Uitlê van begraafplase

2. (1) Die Munisipaliteit kan van tyd tot tyd geskikte munisipale grond binne die Munisipaliteit opsysit en reserveer vir die uitlê en bestuur van 'n munisipale begraafplaas.
- (2) Die Munisipaliteit kan, ooreenkomstig die bepalings van Hoofstuk 9, 'n aansoek vir die uitlê en instandhouding van 'n privaat begraafplaas of 'n privaat kolumbarium op privaat grond, oorweeg en goedkeur.
- (3) 'n Begraafplaas uitgelê kragtens 'n wet by hierdie Verordening herroep, of wat andersins bestaan het toe hierdie Verordening van krag geword het, word geag kragtens hierdie artikel uitgelê te wees.
- (4) Die Munisipaliteit kan binne 'n munisipale begraafplaas, ooreenkomstig 'n goedgekeurde uitlegplan, sodanige gebiede opsysit, reserveer en afbaken as wat die Munisipaliteit dienstig ag vir eksklusiewe gebruik deur lede van 'n besondere godsdienst of

kerkverband, of vir die begrawing van volwassenes, kinders, lede van veiligheidsmagte of oorlogshelde, of vir die skepping en bestuur van –

- (a) 'n berm area waar gedenkwerk van 'n beperkte grootte opgerig mag word slegs op 'n sement basis deur die Munisipaliteit voorsien op die bo- en onder ente van 'n graf, terwyl die oppervlakte van die graf gelykgemaak word;
 - (b) 'n monumentale area waar gedenkwerk wat opgerig word die totale graf area beslaan;
 - (c) 'n semi-monumentale area waar gedenkwerk, sonder 'n beperking op die grootte, opgerig mag word slegs op 'n sement basis by die bo- en onder ente van die graf, welke basis nie deur die Munisipaliteit voorsien word nie;
 - (d) 'n natuurlike gras area waar die oppervlakte van grafte gelykgemaak word en deur middel van nommers geïdentifiseer word wat bo-op grafte aangebring word op so 'n wyse dat 'n grassnyer gebruik kan word om die natuurlike gras te sny sonder beskadiging van die nommers;
 - (e) 'n tradisionele area waar die oppervlakte van grafte gelykgemaak word, en gedenkwerk nie die totale oppervlakte van 'n graf hoef te beslaan nie, en opgerig mag word op 'n graf wat nie met 'n sement basis voorsien is soos wat by die berm area vereis word nie;
 - (f) 'n kolumbarium area waar as in 'n nis in 'n gedenkmuur of 'n muur van herinnering wat deur die Munisipaliteit voorsien word, begrawe kan word.
- (5) Sodanige opsysit, reservering en afbakening bedoel in 2(4) hierbomoet nie op 'n wyse geskied wat neerkom op onbillike diskriminasie nie.

Amptelike ure

3. (1) 'n Munisipale begraafplaas en die opsigter se kantoor is oop gedurende die tye deur die Munisipaliteit bepaal en die begraafplaaskantoor van die opsigter is oop van Maandag tot Vrydag.
- (2) Begrafnisse in 'n munisipale begraafplaas vind plaas op die dae en gedurende die tye deur die Munisipaliteit bepaal.
- (3) Die Munisipaliteit het die reg om 'n munisipale begraafplaas of enige gedeelte daarvan vir die publiek te sluit vir sodanige periodes en vir sodanige redes as wat die Munisipaliteit mag goedgevind.
- (4) Niemand mag in 'n munisipale begraafplaas wees of daarin teenwoordig bly voor of na die tye deur die Munisipaliteit bepaal, of gedurende enige periode wat dit vir die publiek gesluit is, sonder die toestemming van die opsigter nie.

Register

4. 'n Register van grafte en begrafnisse word deur die opsigter van 'n munisipale begraafplaas bygehou en sodanige register word so ver as moontlik onmiddellik na die uitvoering van 'n begrafnis ingevul met verwysing na die voorgeskrewe besonderhede vervat in die toepaslike begrafnisorder.

Nommering van grafte

5. (1) Alle grafte in 'n munisipale begraafplaas wat geokkupeer word, of waarvoor 'n begrafnis gemagtig is ingevolge die bepalings van artikel 9, word deur die Munisipaliteit genummer.
- (2) Die nommer word op 'n graf aangebring en word aangedui op 'n plan wat in die kantoor van die opsigter beskikbaar gehou word.

Reservering van grafte en nisse in munisipale begraafplase

6. (1) Iemand wat 'n spesifieke graf vir latere gebruik in 'n munisipale begraafplaas wil reserveer, doen by die opsigter van daardie begraafplaas aansoek, en die aansoek –
- (a) word skriftelik op die vorm deur die Munisipaliteit voorsien gedoen; en
- (b) gaan vergesel van die voorgeskrewe gelde.
- (2) Die Munisipaliteit staan die aansoek toe of weier dit.
- (3) Indien die aansoek toegestaan word, reik die Munisipaliteit 'n reserveringsertifikaat aan die aansoeker uit waarin die voorwaardes waar behoudens die sertifikaat uitgereik is aangedui word.
- (4) Indien die Munisipaliteit die aansoek weier, dui hy die redes vir sy weiering skriftelik aan en stuur die gelde in subartikel (1)(b) genoem aan die aansoeker terug.
- (5) Die reservering van 'n graf gedoen kragtens 'n vorige wet en in die amptelike rekords van die Munisipaliteit opgeteken, word geag kragtens hierdie artikel gedoen te wees.
- (6) Die bepalings van subartikels (1) tot (5) geld *mutatis mutandis* ten opsigte van die reservering van 'n spesifieke nis in 'n munisipale kolumbarium.

Oordrag van gereserveerde regte

7. (1) 'n Gereserveerde reg soos in artikel 6 bedoel, mag nie sonder die voorafverkreeë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit oorgedra word nie.
- (2) Aansoek om sodanige reg oor te dra, moet skriftelik by die opsigter gedoen word deur die voltooiing en inhandiging van 'n voorgeskrewe aansoekvorm.

- (3) Indien die aansoek goedgekeur word, word 'n sertifikaat ten gunste van die oordragnemer uitgereik, wat sodoende die houer word.
- (4) 'n Gereserveerde reg kan op versoek van die houer daarvan gekanselleer word en as die versoek deur die Munisipaliteit toegestaan word, word die bedrag deur die houer betaal (indien daar is), min 10 % administrasiefooi aan die houer terugbetaal.

Aantal lyke in 'n enkelgraf in 'n munisipale begraafplaas

- 8. (1) Slegs een lyk mag in 'n graf met mates soos in artikel 14(1) of (2) bedoel, begrawe word.
- (2) Slegs twee lyke mag in 'n graf met mates soos in artikel 14(4) bedoel, begrawe word: Met dien verstande dat aansoek vir die begrawe van twee lyke in skrif by die opsigter gemaak is deur inhandiging van 'n aansoek bedoel in artikel 9(1) alvorens die eerste lyk begrawe is.
- (3) Na die oopmaak van 'n graf vir doeleindes van die begrawe van 'n tweede lyk soos bedoel in subartikel (2) in daardie graf, moet 'n laag grond van minstens 150 mm dik onverstoord bo-op die doodskis gelaat word en in geen geval mag die deksel van die tweede kis vlakker as 900 mm gemeet van die natuurlike omringende grondvlak wees nie.
- (4) Indien by die oopmaak van enige graf, deur die Stadsgeneesheer gevind word dat die grond aanstootlik of gevaarlik vir die algemene gesondheid van mense is, word die situasie in oorleg met die Stadsgeneesheer hanteer.

HOOFTUK 3 Begrafnisse

Aansoek vir 'n begrafnis

- 9. (1) 'n Aansoek om toestemming vir 'n begrafnis in 'n munisipale begraafplaas word op die voorgeskrewe aansoekvorm by die opsigter gedoen en gaan vergesel van –
 - (a) die voorgeskrewe begrafnisorder;
 - (b) die voorgeskrewe gelde; en
 - (c) die reserveringsertifikaat, indien van toepassing.
- (2) Niemand mag in enige ander plek in die Munisipaliteit as in 'n munisipale begraafplaas, 'n begrafnis of die begraving van as of 'n kadawer onderneem, laat plaasvind of toelaat tensy die toestemming van die Munisipaliteit vooraf verkry is nie.
- (3) Aansoek om toestemming vir 'n begrafnis moet by die opsigter van 'n munisipale begraafplaas ingedien word minstens 24 werksure voor die

beplande begrafnis, by gebreke waaraan die opsigter die aansoek kan afkeur.

- (4) Geen persoon mag 'n begrafnis in 'n munisipale begraafplaas onderneem, laat plaasvind of toelaat tensy skriftelike goedkeuring vir die begrafnis verkry is, 'n spesifieke graf toegeken is vir doeleindes van die begrafnis en 'n datum en tyd vir die begrafnis met die opsigter gereël is nie.
- (5) Die opsigter neem die gewoontes en geloof of kerkverband van die familie van die oorledene in ag by toekenning van die datum en tyd van die begrafnis.
- (6) Die toekenning van 'n spesifieke graf is die alleen verantwoordelikheid van die opsigter, en 'n begrafnis word slegs uitgevoer in 'n graf deur hom of haar toegeken: Met dien verstande dat by die toekenning van 'n graf, die opsigter so ver as prakties moontlik aan die verantwoordelike persoon toegang moet verleen tot 'n plan van die begraafplaas waarin die verskillende afdelings aangedui word, en hom of haar toelaat om die afdeling van sy of haar keuse, maar nie die graf van sy of haar keuse nie, te kies.
- (7) Die Munisipaliteit kan volgens sy diskresie 'n begrafnis sonder betaling van die voorgeskrewe gelde en op sodanige wyse as wat die Munisipaliteit goedvind toelaat in 'n deel van 'n munisipale begraafplaas opsygesit vir sodanige doeleindes.
- (8) Kennisgewing van die kansellasië of uitstel van 'n begrafnis, word minstens 4 werksure voor die tyd gereël vir die begrafnis, aan die opsigter gegee.
- (9) Die verlening van toestemming vir 'n begrafnis en die toekenning van 'n spesifieke graf in 'n begraafplaas, verleen nie aan die aansoeker, die verantwoordelike persoon of enige ander persoon enige reg ten opsigte van sodanige graf anders dan om 'n lyk in die graf te begrawe nie.

Begrawing van 'n lyk

- 10. (1) Geen graf in 'n munisipale begraafplaas word deur die opsigter voorberei nie.
- (2) Daar moet minstens 1200 mm grond wees tussen die bokant van 'n kis van 'n volwassene en die grondoppervlakte, en minstens 900 mm grond tussen die bokant van 'n kis van 'n kind en die grondoppervlakte.
- (3) Alle lyke moet in 'n kis geplaas word vir doeleindes van die begrafnis, behalwe soos voosien deur 'n spesifieke geloofsgemeenskap.
- (4) Niemand mag sonder die voorafverkreë toestemming van die opsigter, enige godsdienstige plegtigheid of diens volgens die kerkgebruik van enige kerkgenootskap in enige gedeelte van enige munisipale begraafplaas, wat deur die Munisipaliteit ingevolge artikel 2(4) vir die gebruik van 'n ander kerkgenootskap gereserveer is, hou nie.

- (5) Geen persoon mag toelaat dat 'n lykswa die paaie wat in 'n munisipale begraafplaas voorsien is verlaat nie en 'n lykswa moet 'n begraafplaas so gou moontlik na afloop van die begrafnis waarvoor dit gebruik is verlaat.
- (6) Elkeen wat aan 'n begrafnisstoet of –plegtigheid deelneem, moet aan die aanwysings van die opsigter gehoor gee ten opsigte van die roete wat binne 'n munisipale begraafplaas gevolg moet word.
- (7) Niemand vervoer 'n lyk of lê enige deel daarvan bloot op 'n onbetaamlike wyse in 'n straat, begraafplaas of publieke plek nie.
- (8) Elke aansoek, en elke dokument in verband met 'n begrafnis in 'n munisipale begraafplaas moet gemerk word met 'n nommer wat ooreenstem met die nommer in die register waarna in artikel 4 verwys word, en moet deur die Munisipaliteit geliasseer en bewaar word vir 'n periode van nie minder as 10 jaar nie.

Begrawing van as in munisipale begraafplase

- 11.
- (1) As kan in 'n munisipale begraafplaas begrawe word.
 - (2) Geen persoon mag 'n begrafnis van as in 'n munisipale begraafplaas onderneem, laat plaasvind of toelaat tensy die skriftelike goedkeuring vir die begrafnis verkry is, 'n spesifieke graf of nis toegeken is vir doeleindes van die begrafnis en 'n datum en tyd vir die begrafnis met die opsigter van die munisipale begraafplaas gereël is nie.
 - (3) Aansoek vir die begrawing van as vir 'n spesifieke tyd of onbepaald, of vir die voorsiening van 'n gedenkplaat van goedgekeurde materiaal om aangebring te word op 'n gebou, kolumbarium of ander fasiliteit, word by die opsigter van die munisipale begraafplaas op die voorgeskrewe vorm gedoen.
 - (4) Behoudens artikel 6, word nisse deur die opsigter van die munisipale begraafplaas toegeken streng ooreenkomstig die volgorde waarin die aansoeke daarvoor ontvang is.
 - (5) Aansoek om toestemming vir die begrawing van as moet ten minste 24 werksure voor die beplande begrafnis ingedien word, by gebreke waaraan die opsigter die aansoek kan afkeur.
 - (6) 'n Kruik of kissie wat as bevat wat in 'n gebou, kolumbarium of ander fasiliteit van die Munisipaliteit gedeponeer is, mag nie verwyder word sonder dat die skriftelike toestemming van die opsigter vooraf verkry is nie.
 - (7) Elke nis wat as bevat word geseël deur middel van 'n plaat wat deur die Munisipaliteit goedgekeur is, en word slegs oopgemaak vir doeleindes van die onttrekking van die kruik of kissie daarin vir beskikking daarvoor elders, of vir doeleindes van die deponering van 'n addisionele kruik of kissie daarin, waarna dit weer geseël word.

- (8) Aansoek vir die oopmaak van 'n nis word by die opsigter van die munisipale begraafplaas op die voorgeskrewe aansoekvorm gedoen.
- (9) Niemand bring enige materiaal in 'n kolumbarium vir doeleindes van die konstruksie of oprigting van enige gedenkwerk daarin, tensy en totdat –
 - (a) goedkeuring vir die begrafnis verkry is ooreenkomstig die bepalings van artikel 9 nie;
 - (b) goedkeuring vir die oprigting van die gedenkwerk verkry is ooreenkomstig die bepalings van artikel 17(1) nie; en
 - (c) die voorgeskrewe gelde betaal is nie.
- (10) Enigeen wat betrokke is by werk in die kolumbarium, voer sodanige werk tot die tevredenheid van die opsigter uit, en sodanige werk word gedurende die amptelike ure van die opsigter onderneem soos in artikel 3 uiteengesit.
- (11) Geen permanente kranse, ruikers, blomme of blomme-huldeblyke mag in of op 'n kolumbarium geplaas word nie.
- (12) Die kolumbarium mag daaglik besoek word gedurende die amptelike ure uiteengesit in artikel 3.
- (13) Gedenkplate moet gemaak word van materiaal wat deur die Munisipaliteit goedgekeur is, en moet opgerig word gelyktydig met die plasing van die as, en binne 30 dae nadat goedkeuring verkry is.

Begrawing van 'n kadawer

- 12. Die oorblyfsels van 'n lyk wat gebruik is by 'n opvoedkundige inrigting vir die opvoeding van studente, algemeen bekend as 'n kadawer, mag in een kis begrawe word en twee sodanige kiste wat kadawers bevat mag in 'n ekstra diep graf begrawe word, soos bedoel in artikel 14(4): Met dien verstande dat 'n kis nie die gemiddelde liggaamsgewig van 70 kg mag oorskrei nie, en verdermeer dat die graf aangepas word tot die voorgeskrewe diepte en afmetings.

Persone wat buite die gebied van die Munisipaliteit te sterwe kom

- 13. Die bepalings van hierdie Verordening geld *mutatis mutandis* ten opsigte van 'n begrafnis in 'n begraafplaas van 'n persoon wat buite die Munisipaliteit te sterwe gekom het.

Afmetings van grafte

- 14.
 - (1) Die uitgraving van 'n graf vir iemand van 9 jaar of ouer moet minstens 1800 mm diep, 2300 mm lank en 750 mm wyd wees.
 - (2) Die uitgraving van 'n graf vir iemand jonger as 9 jaar moet minstens 1300 mm diep, 1500 mm lank en 750 mm wyd wees.
 - (3) Indien 'n groter, langer of wyer graf as dié hierbo gespesifiseer verlang word, moet sodanige aansoek, tesame met die verskuldigde bykomende

voorgeskrewe gelde, saam met die aansoek om toestemming vir die begrafnis by die opsigter van die munisipale begraafplaas ingehandig word.

- (4) Die uitgraving vir 'n ekstra diep graf vir die begraving van twee lyke, moet ten minste 2400 mm diep, 2300 mm lank en 750 mm wyd wees.

- (5) Toegelate afwyking van afmetings vir grafte is soos volg:

Ekstra wyd	2300 mm lank 840 mm wyd
------------	----------------------------

Ekstra lank	2530 mm lank 760 mm wyd
-------------	----------------------------

Reghoekig klein	2300 mm lank 810 mm wyd
-----------------	----------------------------

Reghoekig groot	2400 mm lank 900 mm wyd
-----------------	----------------------------

Steenmesselwerk	2500 mm lank 1050 mm wyd
-----------------	-----------------------------

- (6) Die oppervlakte van 'n reghoekige graf vir 'n volwassene is 1500 mm wyd en 2600 mm lank.

- (7) Die oppervlakte van 'n graf vir 'n volwassene is 1210 mm wyd en 2430 mm lank.

- (8) Die oppervlakte van 'n graf vir 'n kind is 1210 mm wyd en 1520 mm lank, en indien die kis te groot is, moet 'n graf vir 'n volwassene gebruik word.

HOOFTUK 4 **Verassing**

Verassing

15. Verassing binne die Munisipaliteit geskied slegs in 'n goedgekeurde krematorium wat vir die doel opgerig is, en ooreenkomstig die bepalings van die Verassingsordonnansie, 1926 (Ordonnansie No. 6 van 1926).

HOOFTUK 5 **Opgraving**

Opgraving uit 'n munisipale begraafplaas

16. (1) Niemand grawe sonder die skriftelike magtiging bedoel in artikel 3 van die Ordonnansie op die Opgraving van Menslike Oorskot, 1980 (Ordonnansie No. 12 van 1980), en dan alleen nadat die Munisipaliteit sodanig ingelig is, 'n lyk op of onderneem die opgraving of laat toe dat 'n lyk of die oorblyfsels daarvan opgegrawe word uit 'n munisipale begraafplaas nie.

- (2) Enige persoon behoorlik daartoe gemagtig om 'n lyk op te grawe soos hierbo uiteengesit, moet sodanige magtiging aan die opsigter voorsien ten minste 8 werksure voor die tyd voorgestel vir die opgraving van die lyk en moet terselfdertyd die voorgeskrewe gelde betaal.
- (3) Die opgraving en verwydering van 'n lyk uit 'n munisipale begraafplaas geskied alleenlik in die teenwoordigheid van die opsigter of 'n gemagtigde begraafplaaspersoneellid, vergesel van die begrafnisondernemer en ooreenkomstig die wetgewing van toepassing op opgrawings en herbegrawings.
- (4) 'n Graf waaruit 'n lyk verwyder gaan word, moet indien so deur die opsigter vereis, effektief van die publieke oog afgeskerm word vir die duur van die opgraving.
- (5) Die persoon wat om die opgraving van 'n lyk aansoek gedoen het, moet 'n aanvaarbare houer voorsien waarin die oorblyfsels van die lyk geplaas moet word, en moet sodanige oorblyfsels na die opgraving verwyder.
- (6) Niemand word toegelaat om 'n graf in 'n munisipale begraafplaas weer oop te maak tensy hy of sy die opsigter tevrede gestel het dat hy of sy daartoe gemagtig is nie.
- (7) Na die opgraving en verwydering van die oorblyfsels van 'n lyk uit 'n munisipale begraafplaas, val alle regte tot die graf in 'n munisipale begraafplaas die Munisipaliteit toe en die hergebruik van die graf word in oorleg met die Stadsgeneesheer gedoen.
- (8) Indien dit op enige stadium en vir welke rede ookal nodig word om 'n lyk op te grawe en na 'n ander graf oor te plaas, mag die Munisipaliteit, nadat die familie van die oorledene ooreenkomstig ingelig is, die lyk opgrawe en oorplaas na 'n ander graf.

HOOFSTUK 6

Gedenkwerk

Gedenkwerk

17. (1) Aansoek vir die oprigting van gedenkwerk word by die opsigter van die munisipale begraafplaas gedoen op die voorgeskrewe aansoekvorm.
- (2) Die oprigting van traliewerk om 'n graf is verbode.
- (3) Niemand bring enige materiaal in 'n begraafplaas in of laat toe dat dit ingebring word vir doeleindes van die konstruksie of oprigting van enige gedenkwerk daarin, tensy en totdat –
 - (a) goedkeuring vir die begrafnis verkry is ooreenkomstig die bepalings van artikel 9 nie;
 - (b) goedkeuring vir die oprigting van die gedenkwerk verkry is ooreenkomstig die bepalings van subartikel (1) nie; en

- (c) die voorgeskrewe gelde betaal is nie.
- (4) Grafte van oorloggesneuweldes wat deur die Suid-Afrikaanse Raad vir Oorlogsgrafte of enige ander erkende liggaam of deur die regering van 'n vreemde land versorg of onderhou word, kan na aansoek by die Munisipaliteit van die vereiste betaling van die voorgeskrewe gelde vrygestel word.
- (5) Die Munisipaliteit kan weier om toestemming te verleen vir enige voorgestelde werk in verband met 'n gedenksteen waarvan die plan en spesifikasie aan die lig bring dat dit van minderwaardige gehalte sal wees of 'n begraafplaas moontlik kan ontsier, of wat 'n grafskrif daarop het wat aanstoot mag gee aan gebruikers van die munisipale begraafplaas of besoekers daarvan.
- (6) Geen persoon wat in 'n munisipale begraafplaas besig is met enige werk in verband met 'n gedenksteen, mag op enige stadium 'n aangrensende grafperseel versteur nie en na voltooiing van sodanige werk laat hy of sy die graf en die begraafplaas in 'n skoon en netjiese toestand en verwyder alle boumateriaal of oortollige grond vanaf die begraafplaas.
- (7) Iemand wat werk in 'n munisipale begraafplaas verrig in verband met die oprigting van 'n gedenksteen, moet –
- (a) vooraf reëlings met die opsigter tref rakende die datum en tyd van die beplande oprigting;
 - (b) alle afsonderlike dele van enige gedenksteen behalwe messelwerk, vasheg met koper- of gegalvaniseerde yster tappenne, wat lank en dik genoeg is om die permanente stewigheid van die werk te verseker;
 - (c) enige deel van sodanige werk wat op klip of 'n ander fondament rus, redelik haaks afwerk en voeg;
 - (d) seker maak dat die onderkant van elke plat klip-gedenksteen, en die basis of platform van elke grafsteen minstens 50 mm onderkant die natuurlike vlak van die grond is;
 - (e) alle grafstene stewig aan die basisse vasheg;
 - (f) seker maak dat gedenkstone in alle gevalle uit een soliede stuk bestaan;
 - (g) seker maak dat alle grafstene van graniet, marmer of brons of sodanige ander duursame staal of steen deur die Munisipaliteit goedgekeur is;
 - (h) seker maak dat alle randstene of gedenkwerk op grafte op betonfondamente opgerig word wat minstens 150 mm breed en 200 mm diep is;
 - (i) seker maak dat die grootte van 'n monumentale grafsteen (alles insluitend) soos volg is:

Enkelgraf	2400 mm lank 1070 mm wyd
Kindergraf	1400 mm lank 1000 mm wyd
Dubbelgraf	2400 mm lank 2400 mm wyd;

- (j) alle randstene op grafte groter as enkelgrafe by die vier hoeke en by alle laste op soliede betonlae bevestig;
 - (k) enige beton fondament op enige graf, indien dit as gevolg van die gewig van die gedenkwerk nodig geag word, op instruksie van die Munisipaliteit versterk.
- (8) Geen persoon mag enige gedenkwerk binne enige munisipale begraafplaas oprig nie, tensy die nommer (indien daar een is) en blokletter van die graf waarop sodanige werk geplaas moet word, daarop gegraveer is op 'n plek waar dit ten alle tye vanaf die voetpad leesbaar is en alleen met die toestemming van die familie van die oorledene, mag die naam van die maker van sodanige gedenkwerk op die voetsteen aangebring word.
 - (9) Gedenkwerk mag slegs gedurende die amptelike kantoorure soos in artikel 3 bedoel, in 'n munisipale begraafplaas opgerig word.
 - (10) Geen persoon mag enige gedenkwerk in 'n munisipale begraafplaas oprig of plaas in ongere weer of indien die grond in 'n ongeskikte toestand is.
 - (11) Elke persoon wat werk in 'n munisipale begraafplaas uitvoer, kom onder alle omstandighede die instruksies van die opsigter na.
 - (12) Die Munisipaliteit mag, na behoorlike kennisgewing, te enige tyd die posisie van enige gedenkwerk in 'n munisipale begraafplaas verander of wysig, onderhewig daaraan dat waar die gedenkwerk oorspronklik in daardie posisie geplaas is, met die uitdruklike toestemming van die opsigter, enige verandering van daardie posisie ingevolge die bepalings van hierdie Verordening op koste van die Munisipaliteit geskied.

Grafte voorsien van 'n berm

- 18. (1) Nieteenstaande enigiets tot die teendeel in hierdie Verordening vervat, is 'n graf wat van 'n berm voorsien is, onderhewig aan die voorwaardes in subartikel (2) uiteengesit.
- (2) (a) Geen randsteen mag by sodanige graf aangebring word nie.
- (b) Die berm deur die Munisipaliteit voorsien, moet 1200 mm lank, 500 mm breed en 300 mm diep wees.

- (c) Die basis van die gedenkwerk wat op die berm van 'n enkelgraf opgerig gaan word, mag nie groter wees nie as 1000 mm lank en 230 mm breed en die gedenkwerk, tesame met die basis, mag nie hoër as 1200 mm vanaf die grond wees nie.
- (d) Gedenkwerk mag nie verby die basis van die berm steek nie.
- (e) Geen voorwerp mag op 'n graf geplaas en gehou word nie: Met dien verstande dat gedenkwerk of 'n vaas vir blomme of lower wat in die opening wat in die berm voorsien is, geplaas is op 'n graf geplaas en gehou mag word totdat die grondoppervlakte bo-op die graf gelykgemaak is.

HOOFSUK 7

Instandhouding

Instandhouding van grafte

- 19. (1) (a) Gedenkwerk wat op enige graf opgerig is, moet te alle tye deur die verantwoordelike persoon in goeie orde en toestand gehou word.
 - (b) Indien enige sodanige gedenkwerk toegelaat word om te verval of om gevaarlik te word of die munisipale begraafplaas ontsier, kan die Munisipaliteit by wyse van 'n skriftelike kennisgewing per aangetekende pos, wat aan die verantwoordelike persoon by sy of haar jongsbekende posadres gerig is, van hom of haar eis om sodanige herstelwerk te doen as wat nodig geag word.
 - (c) By versuim om die vereiste herstelwerk binne 1 maand vanaf die datum van sodanige kennisgewing te doen, kan die Munisipaliteit na goeddunke, die herstelwerk laat doen of die gedenkwerk laat verwyder, en die koste van sodanige herstelwerk of verwydering van die verantwoordelike persoon verhaal.
- (2) Tensy anders in hierdie Verordening voorsien, is die Munisipaliteit verantwoordelik om munisipale begraafplase in 'n skoon en netjiese toestand te hou.
 - (3) Gras mag deur die naasbestaandes van 'n oorledene op 'n graf geplant word, onderhewig aan die instruksies van die opsigter: Met dien verstande dat die Munisipaliteit 'n graf, as deel van 'n begraafplaas, op eie koste en in ooreenstemming met sy eie standaarde en programme onderhou.
 - (4) (a) Alle gedenkwerk wat uitmekaar gehaal is vir doeleindes van 'n verdere begrafnis, moet binne 2 maande na die datum van sodanige uitmekaarhaal, heropgerig of verwyder word.
 - (b) By versuim om hieraan te voldoen, kan die Munisipaliteit sonder enige verdere kennisgewing, die uitmekaargehaalde

gedenkwerk vanuit die begraafplaas verwyder, en die koste vir die verwydering van die verantwoordelike persoon verhaal.

- (5) Niemand mag enige boom, struik, bos of enige ander plant op of in die omgewing van 'n graf aanplant nie.
- (6) Die Munisipaliteit kan enige plant wat verby die grense van enige graf strek of wat onnet is, verwyder, snoei of knip.
- (7) Niemand laat enige blom, gras, saad of enige ander materiaal wat vanaf 'n graf verwyder is, op enige ander graf, in die pad of op enige ander plek in 'n begraafplaas, behalwe in 'n afvalhouer vir die doel voorsien, agter nie.

HOOFTUK 8

Algemene gedrag in munisipale begraafplase

Algemene gedrag in munisipale begraafplase

- 20. (1) Tensy onder die sorg van 'n volwassene of met die goedkeuring van die opsigter, gaan niemand onder die ouderdom van 12 jaar 'n munisipale begraafplaas binne nie.
- (2) Niemand gaan 'n munisipale begraafplaas binne of verlaat dit, behalwe deur die hekke vir die doel voorsien, en niemand gaan enige kantoor of geslote ruimte in enige begraafplaas binne, behalwe om sake te doen of met die toestemming van die opsigter nie.
- (3) Niemand lê 'n vals verklaring af of verstrek vals inligting in 'n aansoek of enige ander vorm of dokument wat ingevolge die bepalinge van hierdie Verordening voltooi en ingehandig moet word nie.
- (4) Niemand verrig of beoefen binne enige munisipale begraafplaas of enige publieke plek binne 30 m vanaf die grens van 'n begraafplaas, enige handelsberoep of smousaktiwiteit of werf bestellings vir enige besigheid, of mag enige besigheidskaart of advertensie vertoon, versprei of agterlaat nie, behalwe met die skriftelike goedkeuring van die Munisipaliteit en op sodanige voorwaardes wat die Munisipaliteit mag bepaal.
- (5) Niemand mag op of oor enige grafsteen, gedenkwerk, hek, muur, heining of gebou in enige munisipale begraafplaas sit, staan of klim nie.
- (6) Niemand mag enige betoging van welke aard ookal in 'n munisipale begraafplaas hou, dit toelaat of daaraan deelneem nie.
- (7) Niemand mag enige dier in 'n munisipale begraafplaas inbring of toelaat dat dit ingebring word nie, en enige dier wat in 'n begraafplaas aangetref word, kan geskut word.
- (8) Voorskrifte uitgereik deur die opsigter ten einde die ordelike verloop van die verrigtinge in 'n munisipale begraafplaas betreffende die

plasing van strukture, stoele, mikrofoon-toerusting en die tipe musiek wat gespeel mag word te verseker, moet nagekom word.

- (9) Niemand mag binne enige munisipale begraafplaas, die opsigter of enige beampte van die Munisipaliteit in die uitoefening van sy of haar amptelike pligte verhinder, weerstaan of teenwerk nie, of weier om enige redelike opdrag van die opsigter of enige beampte van die Munisipaliteit na te kom nie.
- (10) Niemand verwyder enige grond, sand of ander stof of ding van 'n soortgelyke aard vanuit 'n munisipale begraafplaas sonder die uitdruklike toestemming van die opsigter nie.
- (11) Niemand mag enige graf, grafsteen, monument, muur, gebou, heining, pad of ander verbetering binne enige munisipale begraafplaas roekeloos of moedswillig vernietig of beskadig of laat beskadig nie, of enige advertensie, plakkaat of aanplakbiljet daarop aanbring, teken of oprig nie of dit op enige ander manier skend nie.
- (12) Niemand mag enige beampte van die Munisipaliteit met geld, geskenke of enige ander voordeel omkoop of poog om hom of haar om te koop in verband met enige aangeleentheid wat met 'n begraafplaas verbandhou nie.
- (13) Niemand mag sonder die toestemming van die opsigter, enige grond binne 'n munisipale begraafplaas verstoer of enige plant, struik of blomplant ontwortel of op enige manier met enige graf of verbetering peuter nie, tensy dit uitdruklik in hierdie Verordening toegelaat word.
- (14) Niemand mag enige spel of sport binne 'n munisipale begraafplaas speel, of enige vuurwapen daarbinne afvuur, behalwe as 'n saluut by 'n militêre begrafnis, of enige windbuks of rekker afskiet, of enigiemand binne sodanige begraafplaas hinder of lasting val nie.
- (15) Geen musiekinstrument mag in 'n munisipale begraafplaas bespeel word sonder die toestemming van die opsigter nie.

HOOFTUK 9

Privaat begraafplase

Uitlê van privaat begraafplase

- 21. (1) Die eienaar van grond geleë buite 'n ontwikkelde gebied kan, met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en behoudens die voorwaardes deur die Munisipaliteit bepaal, 'n privaat begraafplaas op die grond uitlê: Met dien verstande dat 'n privaat begraafplaas wat slegs uit 'n kolumbarium bestaan, ook binne 'n ontwikkelde gebied uitgelê kan word.
- (2) 'n Bestaande privaat begraafplaas word geag uitgelê te wees kragtens subartikel (1).
- (3) Die eienaar van grond waarop 'n privaat begraafplaas geleë is, is verantwoordelik om daardie begraafplaas in 'n skoon en netjiese toestand te hou.

Aansoek vir die uitleë van privaat begraaflase

22. (1) Die eienaar van grond geleë buite 'n ontwikkelde gebied, van voorneme om 'n privaat begraaflaas op die grond uit te lê –
- (a) rig sy of haar aansoek aan die Munisipale Bestuurder op die vorm deur die Munisipaliteit voorsien;
 - (b) voorsien die Munisipale Bestuurder van 'n plan wat –
 - (i) die ligging van die voorgestelde privaat begraaflaas op die betrokke stuk grond aantoon; en
 - (ii) die detailuitleg, wat die presiese ligging en nommer van elke graf van die voorgestelde privaat begraaflaas aantoon, bevat; en
 - (c) voorsien die verdere inligting wat die Munisipale Bestuurder mag verlang.
- (2) Die Munisipale Bestuurder verwys die aansoek na die boubeheerbeampte, wat 'n inspeksie van die onderhawige grond doen of laat doen en 'n aanbeveling aangaande die aansoek aan die Munisipaliteit maak.
- (3) Nadat die Munisipaliteit die aanbeveling van die boubeheerbeampte oorweeg het –
- (a) verleen hy die toestemming in artikel 21(1) bedoel; of
 - (b) weier die aansoek, met opgaaf van redes,
- en verwittig dadelik die aansoeker per brief dienooreenkomstig.
- (4) Die eienaar van grond waarop 'n privaat begraaflaas geag word uitgelê te wees kragtens artikel 21(1) moet, ten opsigte van daardie begraaflaas, binne 'n jaar na die inwerkingtreding van hierdie Verordening, die Munisipaliteit voorsien van –
- (a) die plan in subartikel (1)(b) bedoel; en
 - (b) 'n verklaring waarin die naam van die oorledene in elke graf begrawe vermeld word, indien dit aan die eienaar bekend is.

Die Munisipaliteit moet rekord van privaat begraaflase byhou

23. (1) Die Munisipaliteit hou behoorlik rekord van alle privaat begraaflase, uitgelê of geag uitgelê te wees, binne sy regsgebied.
- (2) Die Munisipaliteit werk die rekords van privaat begraaflase binne sy regsgebied by ten opsigte van-

- (a) elke nuwe graf deur die eienaar van grond tot 'n privaat begraafplaas toegevoeg wat nie reeds op die plan in artikel 22(1)(b)(ii) bedoel aangetoon word nie;
 - (b) elke begrafnis wat in 'n privaat begraafplaas plaasvind.
- (3) Die eienaar van grond waarop 'n privaat begraafplaas geleë is, voorsien die Munisipaliteit binne 7 dae nadat 'n begrafnis plaasgevind het, van die besonderhede in subartikel (2) genoem, tesame met 'n afskrif van die begrafnisorder en 'n verklaring waarin die nommer van die graf waarin die oorledene begrawe is aangedui word.

Grond waarop 'n privaat begraafplaas uitgelê is, word alleen vir begrafnisse gebruik

24. 'n Privaat begraafplaas word alleen vir begrafnisse gebruik, behalwe waar die Munisipaliteit skriftelik toestemming aan die eienaar van die grond gee om die gebruik van die privaat begraafplaas vir begrafnisse te staak en bepaal hoe daar verder oor die stoflike oorskot van mense in die begraafplaas begrawe, beskik moet word.

Opgraving van lyke uit privaat begraafplase

25. Niemand mag, sonder die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en behoudens enige wet wat die opgraving van lyke reël, 'n lyk uit 'n privaat begraafplaas opgrawe nie.

**HOOFSTUK 10
Diverse**

Beserings en skade

26. Iemand wat 'n munisipale begraafplaas gebruik, doen dit op eie risiko, en die Munisipaliteit aanvaar geen aanspreeklikheid hoegenaamd vir enige persoonlike beserings wat so 'n persoon mag opdoen nie of vir enige verlies van of skade aan so 'n persoon se eiendom wat in verband staan met of voortspruit uit die voormelde gebruik van 'n begraafplaas nie.

Vuurwapens en tradisionele wapens

27. Geen vuurwapen of tradisionele wapen word by 'n munisipale begraafplaas toegelaat nie.

Strafbepaling en koste

28. (1) Iemand wat enige bepaling van hierdie Verordening oortree of versuim om daaraan te voldoen, is skuldig aan 'n misdryf en by skuldigbevinding deur 'n hof, strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf vir 'n periode van nie meer as 3 jaar nie, of met beide so 'n boete en daardie gevangenisstraf.

- (2) Enige koste wat deur die Munisipaliteit aangegaan is as gevolg van 'n oortreding van hierdie Verordening, of by die doen van enigiets wat iemand by of kragtens enige sodanige bepaling van die Verordening opgedra is om te doen, wat hy of sy versuim het om te doen, kan deur die Munisipaliteit verhaal word van die persoon wat die oortreding begaan het of versuim het om sodanige ding te doen.

Kort titel

29. Hierdie Verordening heet die Verordening op Begraafplase, 2012.

KARAVANPARKVERORDENING, 2012

Verordening No.3, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir uitleg van karavaanparke in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“**karavaan**” ‘n voertuig wat toegerus is vir die gebruik deur mense vir slaap- en woondoeleindes, hetsy die voertuig ‘n sleepwa is, al dan nie, en ook sy trekvoertuig;

“**karavaanpark**” ‘n karavaanpark uitgelê of geag uitgelê te wees kragtens artikel 2;

“**munisipale grond**” grond geleë binne die regsgebied van die Munisipaliteit, waarvan die Munisipaliteit die eienaar is of waarvan die beheer, tot die volle uitsluiting van die eienaar, in die Munisipaliteit gevestig is;

“**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit;

“**opsigter**” ‘n beampte deur die Munisipaliteit as opsigter van ‘n karavaanpark ingevolge artikel 3 aangestel; en

“**staanplek**” enige stuk grond wat gereserveer is binne ‘n karavaanpark vir –

- (i) die parkering van ‘n karavaan; of
- (ii) die oprig van ‘n tent en parkering van die voertuig van sy bewoners.

Uitleg van karavaanparke

- 2. (1) Die Munisipaliteit kan karavaanparke op munisipale grond uitlê, in stand hou en bedryf.
- (2) ‘n Karavaanpark op munisipale grond geleë, wat reeds deur die Munisipaliteit bedryf word wanneer hierdie Verordening in werking tree, word, vir alle doeleindes, geag ooreenkomstig subartikel (1) uitgelê te wees.

- (3) Die Munisipaliteit verdeel 'n karavaanpark in staanplekke en voorsien die noodsaaklike ablusie- en ander geriewe wat deur besoekers benodig mag word.

Aanstelling van opsigter en ander beamptes

3. (1) Die Munisipaliteit stel 'n opsigter en sodanige ander beamptes aan as wat nodig mag wees vir die bedryf van elke karavaanpark.
- (2) Die opsigter ingevolge subartikel (1) vir 'n karavaanpark aangestel, is verantwoordelik –
- (a) vir invordering van die gelde van tyd tot tyd deur die Munisipaliteit bepaal vir gebruik van die karavaanpark en sy geriewe;
 - (b) vir onderhoud van die ablusie- en ander geriewe van die karavaanpark;
 - (c) daarvoor om plekbeprekinge te doen vir besoekers wat begerig is om voorafbeprekinge te doen;
 - (d) vir toewysing van staanplekke aan besoekers; en
 - (e) vir enige ander aangeleentheid wat op die alledaagse bedryf van die karavaanpark betrekking het.

Tariewe

4. Die gelde betaalbaar vir die gebruik van die karavaanpark word deur die Munisipaliteit bepaal. Sodanige gelde is aan die opsigter vooruitbetaalbaar en 'n kwitansie daarvoor word deur hom of haar uitgereik.

Toestemming om langer as 30 dae te bly

5. Iemand wat vir 'n langer tydperk as 30 dae in die karavaanpark wil bly, moet skriftelik aansoek vir goedkeuring by die Munisipaliteit doen.

Reëls wat deur gebruikers van karavaanparke nagekom moet word

6. (1) Niemand mag –
- (i) 'n karavaan parkeer of 'n tent opslaan op 'n ander plek as op die staanplek aan hom of haar deur die opsigter toegewys nie;
 - (ii) 'n draadheining of enige ander heining in of rondom die karavaanpark beskadig of oor of deur sodanige heining klim nie;
 - (iii) 'n vuur in 'n karavaanpark aansteek, behalwe in die vuurmaakplekke wat vir die doeleindes voorsien word nie;
 - (iv) enige steurnis, oorlas, belemmering of hindernis veroorsaak wat aanstoot aan enige ander persoon in die karavaanpark kan gee nie;

- (v) 'n troeteldier of ander dier in 'n karavaanpark aanhou nie, met uitsondering van 'n hond, en dan slegs op voorwaarde dat die hond te alle tye aan 'n leiband gehou word;
 - (vi) enige kledingstuk elders was of uithang om droog te word as op die plek wat daarvoor voorsien is nie;
 - (vii) met vullis wegdoen op enige ander plek in 'n karavaanpark as in die vullisdromme wat vir hierdie doeleindes voorsien is nie;
 - (viii) natuurlike voorwerp, enige flora, fauna, nes, voorwerp van historiese-, argeologiese- of wetenskaplike belang of enige eiendom van die Munisipaliteit binne die grense van die karavaanpark verwyder, beskadig, ontsier of vernietig nie.
- (2) Iemand wat die bepalings van subartikel (1) oortree of versuim om daaraan te voldoen, kan –
- (a) deur die opsigter gelas word om summier die karavaanpark te verlaat; en
 - (b) deur die Munisipaliteit vir 'n bepaalde tydperk, of in geval van ernstige of volgehoue oortreding, permanent verbied word om die karavaanpark binne te gaan en sy geriewe te gebruik.

Kort titel

7. Hierdie Verordening heet die Karavaanparkverordening, 2012.

1

VERORDENING OP GESONDHEIDSOORLASTE, 2012

Verordening No.4, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer oor gesondheidsoorlaste in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

1. Woordomskrywings

In hierdie Verordening, tensy dit uit die konteks anders blyk, beteken:—

“afval” enige stof of afvalmateriaal voortspruitend uit die gebruik van enige grond of perseel, uitgesluit gevaarlike afval en gesondheidsorgafval;

“afvalwater” water wat afval bevat, ingesluit riool, of water wat in kontak was met afvalmateriaal en mag insluit biodegradeerbare nywerheidsafvalwater en huishoudelike afvalwater;

“bio-vergaanbare nywerheidsafvalwater” afvalwater wat hoofsaaklik organiese afval bevat voortspruitend uit nywerheidsaktiwiteite en persele, insluitend, maar nie beperk nie tot—

- (a) melkprosessering;
- (b) vervaardiging van vrugte- en groenteprodukte;
- (c) suikermelk;
- (d) vervaardiging en bottellering van sagte drankies;
- (e) waterbottellering;
- (f) produksie van alkohol en alkoholiese drank in brouerye, kelders of mouthuise;
- (g) vervaardiging van diervoedsel van plant- of dierprodukte;
- (h) vervaardiging van gelatien en gom uit huid, vel en bene;
- (i) abattoirs;
- (j) visprosessering;
- (k) voerplekke, en
- (l) looierye;

“dierafval” die ontlasting, mis, uitwerpsels, afgeskeerde hare of vere, bene, horings, bloed en ingewande van 'n dier, voël of pluimvee;

“gebou, struktuur of omheining” ’n gebou, struktuur of omheining soos, maar nie beperk nie tot, ’n stal, skuur, duiwehok, herberg, slaaphok, hok, kamp, kraal, koeistal, afdak, kamer, tent, voertuig, stroom, dam, poel, pan, afvoer of sloot (oop, toegemaak of omhein) opgerig of gebou in of op grond of ’n perseel, en wat gebruik word in verband met die aanhou van ’n dier deur ’n eienaar van ’n dier of eienaar of gebruiker van grond;

“geraasbesoedeling” enige verandering in die omgewing wat veroorsaak word deur geraas afkomstig van enige aktiwiteit, insluitende konstruksie en die voorsiening van dienste, uitgevoer deur ’n persoon of ’n staatsorgaan, waar sodanige verandering ’n nadelige effek het op menslike gesondheid of welstand, of sodanige effek in die toekoms mag hê;

“gesondheidsoorlas” onder meer, enige handeling, versuim of toestand wat na die mening van die Munisipaliteit skadelik vir die gesondheid of aanstootlik of nadelig is of wat wesenlik inbreuk maak op die gewone gemak of gerief van die publiek;

“gevaarlike afval” afval met die potensiaal om, selfs in lae konsentrete, ’n nadelige effek op die omgewing en omgewingsgesondheid te hê as gevolg van die inherente toksikologiese, chemiese of fisiese eienskappe daarvan;

“huishoudelike afvalwater” afvalwater afkomstig van huishoudelike en kommersiële aktiwiteite en persele, en mag riool bevat;

“okkupeerder” enige persoon wat enige perseel of gedeelte daarvan okkupeer ongeag die titel waaronder hy of sy aldus okkupeer, en sluit in —

- (a) enige persoon wat werklik okkupasie van daardie perseel het ;
- (b) enige persoon wetlik geregtig om daardie perseel te okkupeer;
- (c) in die geval van onderverdeling van daardie perseel en verhuring aan bewoners of verskeie huurders, die persoon wat die huur ontvang wat deur sodanige bewoners of huurders betaal word, hetsy op die persoon se eie rekening of as agent vir enige persoon daartoe geregtig of met ’n belang daarby
- (d) enige persoon wat die beheer of bestuur het van daardie perseel, insluitend die agent van enige sodanige persoon wanneer die persoon afwesig is van die Republiek van Suid-Afrika of sy of haar bewegings onbekend is; en
- (e) die eienaar van daardie perseel;

“oordraagbare siekte” ’n siekte voortspruitend uit ’n infeksie as gevolg van patogeniese of toksiese agente voortgebring deur die infeksie, wat volg op die oordrag van die agent of die produk daarvan vanaf ’n besmette persoon, dier of lewelose reservoir na ’n ontvanklike gasheer, hetsy direk of indirek deur ’n tussenganger plant- of dieregasheer, draer of lewelose omgewing;

“**perseel**” enige gebou, struktuur of tent tesame met die grond waarop dit geleë is en die aangrensende grond in verband waarmee dit gebruik word, en sluit in enige grond sonder enige gebou, struktuur of tent en enige voertuig, vervoermiddel of skip;

“**persoon**” ’n natuurlike en regspersoon, insluitend maar nie beperk nie tot, ’n assosiasie van persone, ’n vennootskap en ’n maatskappy;

“**munisipaliteit**” Die //Khara Hais Munisipaliteit .

2. **Gesondheidsoorlas**

2.1 ’n Gesondheidsoorlas ontstaan of kom voor indien enige van die volgende op grond of ’n perseel plaasvind:

- (a) ’n waterpoel, sloot, geut, misput of hoop wat so vuil is of in so ’n toestand is of so geleë of gebou is dat dit skadelik of gevaarlik is vir gesondheid;
- (b) ’n ophoping van afval of ander stof ontstaan wat skadelik of gevaarlik is vir gesondheid;
- (c) waar rioolslyk weggedoen of op so ’n manier benut word wat nie voldoen nie aan die riglyne vir die benutting en wegdoening van vuilwaterslyk soos afgekondig deur die Departement van Waterwese en Bosbou, soos van tyd tot tyd deur die Departement hersien;
- (d) ’n gebou, struktuur of omheining—
 - (i) so gebou of geleë is, of gebruik of gehou word om gevaarlik vir gesondheid te wees;
 - (ii) gehou of toegelaat word om te bly in ’n toestand wat nadelig of gevaarlik vir gesondheid is; of
 - (iii) besmet met peste of ongediertes of in ’n toestand is wat bevorderlik is vir die uitbroei van peste of ongediertes;
- (e) ’n gebou, struktuur of omheining opgerig word sonder om eers enige uitwerpsels, dier- of plantafval weggedoen op die grond of perseel, op ’n goedgekeurde wyse te verwyder of te ontsmet; of
- (f) ’n gebou of struktuur afgebreek word sonder om eers alle ongediertes uit te roei;
- (g) ’n gebou of enige ander perseel geokkupeer word waarvoor geen behoorlike en voldoende drinkwater beskikbaar is nie;
- (h) ’n gebou of enige ander perseel geokkupeer word waarvoor toiletgeriewe ingevolge die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet 103 van 1977) nie beskikbaar is nie;

- (i) 'n gebou of enige ander perseel geokkupeer word wat nie geventileer is nie ingevolge die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet 103 van 1977); of
- (j) 'n gebou of enige ander perseel nie geventileer word om enige gegenereerde gasse, dampe, stof of ander onsuiverhede wat gevaarlik vir gesondheid is, te vernietig of onskadelik te stel nie;
- (k) 'n gebou of enige ander perseel so oorbeset, belig of geventileer is dat dit skadelik of gevaarlik is vir die gesondheid van werknemers wat daarin of daarop in diens is, of veroorsaak of aanleiding gee tot reuke of uitvloeiings wat gevaarlik vir gesondheid is;
- (l) toestande bestaan wat bevorderlik is en aanleiding gee tot die verspreiding van 'n oordraagbare siekte;
- (m) organiese stowwe of diere-afval gebruik of gehou word op 'n wyse wat vektor, ongediertes, of peste lok soos, maar nie beperk nie tot rotte, mui se, vlieë en muskiete;
- (n) onhigiëniese toestande ontstaan op enige deel van die grond of perseel wat nadelig of gevaarlik vir gesondheid kan wees;
- (o) 'n karkas of oorblyfsels van 'n dier, voël of waterplante of enige dieraafval onbegrawe bly of nie paslik weggedoen word nie vir meer as 24 uur nadat dit doodgegaan het.
- (p) enige handeling of versuim teenstrydig met enige Wet, met inbegrepe van enige magtiging, regulasies, voorskrifte of voorwaardes uitgevaardig in terme van sodanige Wet.

2.2 'n Gesondheidsoorlas bestaan indien —

- (a) peste, ongediertes, vektor, van watter bron ookal, op grond of persele bestaan;
- (b) enige ander aktiwiteit, toestand of ding wat ingevolge enige wet as 'n gesondheidsoorlas verklaar is, op grond of 'n perseel bestaan of ontstaan of daarvan afkomstig is.

3. **Verbod op skepping, bestaan of voorkoms van 'n gesondheidsoorlas**

3.1 Geen persoon mag in enige gebied binne die regsgebied van die munisipaliteit —

- (a) 'n gesondheidsoorlas skep nie;
- (b) enige handeling verrig wat 'n gesondheidsoorlas kan veroorsaak nie;

- (c) 'n aktiwiteit, gebeurtenis of funksie organiseer, toelaat of toestaan in of op grond of 'n perseel, of grond of 'n perseel gebruik, teweegbring, toelaat of toestaan om gebruik te word vir 'n doel wat vanweë die aard daarvan of andersins of uit hoofde van gevolge 'n gesondheidsoorlas skep of moontlik kan skep nie;
- (d) tensy hy of sy gemagtig is of by wet toegelaat is om so te doen of dit doen met die skriftelike goedkeuring van die munisipaliteit en ooreenkomstig enige voorwaardes opgelê deur die munisipaliteit —
 - (i) enige materiaal, voorwerp of ding wat moontlik 'n gesondheidsoorlas kan skep, in 'n openbare plek aktiveer, hanteer of gebruik nie;
 - (ii) enige materiaal, voorwerp of ding of enige vloeistof of soliede bestanddeel wat vanweë die aard daarvan of uit hoofde van die wyse van sy presentering of hantering, 'n gesondheidsoorlas kan skep, in 'n openbare plek bekendstel of hanteer nie;
- (e) enige afkeurenswaardige materiaal of ding, vloeistof of solied, wat gevaarlik vir gesondheid is of kan word, deur of in enige straat of openbare plek dra, vervoer of toelaat of toestaan om gedra of vervoer te word, tensy sodanige afkeurenswaardige materiaal of ding bedek is met 'n paslike materiaal om die skepping van enige gesondheidsoorlas te voorkom;
- (f) deur 'n handeling direk of indirek of deur nalatigheid toelaat dat 'n gesondheidsoorlas geskep word of voortduur nie.

3.2 Enigeen wat 'n bepaling van subartikel (1) oortree, begaan 'n misdryf.

4. Verpligting om 'n gesondheidsoorlas te verwyder of te verminder

4.1 Die eienaar, okkupeerder of gebruiker van grond of 'n perseel moet —

- (i) verseker dat 'n gesondheidsoorlas nie op sy of haar grond of perseel bestaan of voorkom nie; en
 - (ii) binne 24 uur van bewuswording van die bestaan van 'n gesondheidsoorlas op die grond of perseel, die bestaan van die gesondheidsoorlas aan die munisipaliteit rapporteer en die gesondheidsoorlas verwyder.
- (b) Die eienaar van grond of 'n perseel moet verseker dat 'n gesondheidsoorlas soos omskryf in artikel 3(1)(j), (k) en (l) nie op sy of haar grond of perseel voorkom nie, en binne 24 uur van bewuswording van die bestaan van 'n gesondheidsoorlas op die grond of perseel, die bestaan van die gesondheidsoorlas aan die munisipaliteit rapporteer en die gesondheidsoorlas verwyder.

- (c) Die eienaar, okkupeerder of gebruiker van grond of 'n perseel moet, vir doeleindes van subartikel (1)(a), ter verwydering of vermindering van die hoeveelheid —
 - (i) vlieë, bestepraktykmetodes gebruik;
 - (ii) muskiete —
 - (aa) geakkumuleerde water ten minste een maal elke sewe dae laat afvoer;
 - (bb) bestepraktykmetodes gebruik om muskiete en hulle larwes te beheer;
 - (cc) in die geval van putte, 'n muskietbestande bedekking en pomp te voorsien;
 - (dd) oor tenks, vate en soortgelyke houers waarin muskiete mag broei, muskietbestande bedekkings of muskietgaasdraadskerms pas op 'n wyse wat verhoed dat muskiete toegang tot die water wat daarin gehou word, verkry;
 - (ee) gereeld verstopte of ingesakte geute en afvoerpype skoonmaak sodat staande water nie daarin kan akkumuleer nie; en
 - (iii) ongediertes, muisvalle of ongediertegif gebruik of enige ander bestepraktykmetodes.
- 4.2 Die eienaar, okkupeerder of gebruiker van grond of 'n perseel moet verseker dat elke put, gat, kuil, reservoir, dam of uitgraving daarop op 'n wyse of met enige stof gevul is wat kan veroorsaak dat 'n aangrensende put, boorgat of ondergrondse waterbron besoedel of besmet word nie.
- 4.3 Die okkupeerder moet toesien dat alle afval geplaas word in vullishouers voorsien deur die eienaar of die verantwoordelike gesag om weggedoen te word op die wyse beoog by artikel 27.
- 4.4 Die eienaar, okkupeerder of gebruiker van grond of 'n perseel moet met enige gevaarlike materiaal of bestanddele wegdoen op 'n wyse nie 'n gesondheidsoorlas sal veroorsaak of 'n waterliggaam, waterbron, boorgat of ondergrondse waterbron sal besoedel nie.
- 4.5 Die eienaar, okkupeerder of gebruiker van grond of 'n perseel wat 'n bepaling van subartikel (1), (2) en (4), of die okkupeerder wat 'n bepaling van subartikel (3) oortree, begaan 'n misdryf.

5. **Strafbepaling**

Enige persoon wat enige van die voorafgaande artikels oortree of weier om gehoor te gee aan 'n bevel wat wettig daarkragtens gegee is, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

6. **Kort titel**

Hierdie Verordening heet die Verordening op gesondheidsoorlaste, 2012.

VERORDENING OP TARIWE, KREDIETBEHEER
EN SKULDINVORDERING, 2012

Verordening No. 5, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die implementering en uitvoering van sy beleide rakende tariewe, kredietbeheer en skuldinvordering deur die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –
“**die Wet**” die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000 (Wet No. 32 van 2000); en
“**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit.

Implementering en uitvoering van beleide

2. (1) Behoudens artikel 3 en enige nasionale of provinsiale wetgewing wat plaaslike owerheidsfinansies reël, gee die Munisipaliteit gevolg aan –
 - (a) sy tariefbeleid; en
 - (b) sy kredietbeheer- en skuldinvorderingsbeleid, opgestel en aangeneem in ooreenstemming met, onderskeidelik, artikels 74 en 97 van die Wet, deur die beleide te implementeer en uit te voer.
- (2) Iemand wat aanspraak maak op ‘n korting of toegewing ooreenkomstig ‘n beleid in subartikel (1) genoem, verskaf die inligting vereis en voldoen aan die verpligtinge deur sodanige beleid opgelê.

Publikasie van beleide

3. ‘n Beleid in artikel 2 genoem en enige wysiging daarop word in die *Provinsiale Koerant* gepubliseer.

Kort titel

4. Hierdie Verordening heet die Verordening op Tariewe, Kredietbeheer en Skuldinvordering, 2012.

VERORDENING OP VUURWERKE, 2012

Verordening No. 6, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir beheer oor die afvuur van vuurwerke binne die regsgebied van die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“**Munisipale Bestuurder**” die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

“**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit;

“**ontwikkelde gebied**” dié gedeelte van die regsgebied van die Munisipaliteit wat –

- (a) deur werklike opmeting in erwe onderverdeel is;
- (b) omring is deur opgemete erwe; of
- (c) ‘n informele nedersetting is;

“**vuurwerk**” ‘n saamgestelde vuurwerk of vervaardigde vuurwerk genoem in Afdeling 1 of 2 van regulasie 1.10 van die regulasies uitgevaardig ingevolge die Wet op Ontploffbare Stowwe, 1956 (Wet No. 26 van 1956), en afgekondig by Goewermentskennisgewing No. R1604 van 8 September 1972, soos gewysig; en

“**vuurwerkvertoning**” die afvuur van ‘n aantal vuurwerke vir godsdienstige-, publieke- of private doeleindes.

Afvuur van vuurwerke binne of naby ontwikkelde gebiede gereël

2. Uitgesonderd as deel van ‘n vuurwerkvertoning en behoudens hierdie Verordening, mag niemand, binne ‘n ontwikkelde gebied of binne 500 meter van sodanige gebied, ‘n vuurwerk afvuur nie.

Toestemming om vuurwerkvertoning te hou

3. (1) Niemand mag, sonder die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit, ‘n vuurwerkvertoning hou nie.

- (2) Enige persoon of groep persone wat begerig is om 'n vuurwerkvertoning te hou, moet skriftelik, op die vorm deur die Munisipaliteit voorsien, minstens 30 dae voor die vertoning gehou gaan word, aansoek doen vir toestemming.
- (3) 'n Aansoek in subartikel (2) genoem –
 - (a) word aan die Munisipale Bestuurder gerig; en
 - (b) gaan vergesel van die gelde deur die Munisipaliteit bepaal.
- (4) Na ontvangs van die aansoek, kan die Munisipale Bestuurder –
 - (a) (i) die perseel waarop die vuurwerkvertoning gehou gaan word; en
 - (ii) die geriewe en toerusting wat gedurende die vuurwerkvertoning gebruik gaan word, inspekteer of laat inspekteer; en
 - (b) die toestemming skriftelik verleen behoudens die voorwaardes wat hy of sy in belang van die veiligheid en welstand van die gemeenskap nodig ag; of
 - (c) skriftelik weier om toestemming te verleen en sy of haar redes vir weiering aanstip.
- (5) Die Munisipale Bestuurder moet –
 - (a) wanneer die aansoek oorweeg word, onder andere in ag neem welke nadelige gevolge die vuurwerkvertoning mag hê op –
 - (i) die veiligheid van inwoners van die buurt en hul eiendom;
 - (ii) diere in die omgewing;
 - (iii) die rus en vrede van die buurt; en
 - (b) indien die aansoek toegestaan word, voorwaardes stel om sodanige nadelige gevolge te voorkom of te remedieer.
- (6) Die suksesvolle aansoeker moet binne 3(drie) dae vanaf die datum vandie beoogde afvuur van vuurwerke kennis gee aan die Hoof: Brandweerdienste rakende die tyd en plek waar sodanige vuurwerke afgevuur sal word.

Strafbepaling

- 4. (1) Iemand wat 'n bepaling van hierdie Verordening of 'n vereiste of voorwaarde daarkragtens oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan 'n misdryf skuldig.

- (2) Iemand wat skuldig bevind word aan 'n misdryf ingevolge subartikel (1), is strafbaar met 'n boete of met gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

Kort titel

5. Hierdie Verordening heet die Verordening op Vuurwerke, 2012.

VERORDENING OP DIE BEHEER OOR AANHOU
VAN DIERE, PLUIMVEE EN BYE, 2012

Verordening No.7, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer oor aanhou van diere, pluimvee en bye in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

DEEL 1
WOORDOMSKRYWING

Woordoms krywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“**diere**” enige voëls aangehou vir aanteel- of besigheidsdoeleindes, perde, muile, donkies, beeste, varke, skape, bokke, inheemse soogdiere en enige ander wilde diere;

“**Munisipale Bestuurder**” die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

“**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit;

“**ontwikkelde gebied**” dié gedeelte van die regsgebied van die Munisipaliteit wat –

- (a) deur werklike opmeting in erwe onderverdeel is;
- (b) omring is deur opgemete erwe; of
- (c) ‘n informele nedersetting is;

“**oorlas**” onder meer, enige handeling, versuim of toestand wat na die mening van die Munisipaliteit skadelik vir die gesondheid of aanstootlik of nadelig is of wat wesenlik inbreuk maak op die gewone gemak of gerief van die publiek of die veiligheid van die publiek nadelig raak of wat inbreuk maak op die stilte van die omgewing;

“**pluimvee**” ‘n hoender, gans, eend, kalkoen, pou, tarentaal, makou of duif, hetsy mak of wild;

“**spesiale besluit**” ‘n besluit deur ‘n meerderheid van die volle getal lede van die Munisipaliteit geneem; en

“**troeteldiere**” enige honde, katte, marmotjies, hamsters, konyne, pelsmuise, slange of voëls wat nie vir aanteel- of handelsdoeleindes aangehou word nie.

**DEEL 2
DIERE****HOOFSTUK I
ALGEMEEN****Skriftelike toestemming**

2. (1) Niemand mag sonder die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit enige diere (uitgesonderd troeteldiere) op enige perseel of eiendom aanhou of toelaat dat dit daarop aangehou word nie, en sodanige toestemming kan teruggetrek word indien daar te eniger tyd 'n oorlas ontstaan of die vereistes van hierdie Verordening nie nagekom word nie.
- (2) Niemand mag sonder die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit varke op landbou grond aangrensend 'n woongebied aanhou of toelaat dat dit daarop aangehou word nie.
- (3) Die Munisipaliteit kan, van tyd tot tyd, diere ooreenkomstig subartikel (1) aangehou, laat ondersoek deur 'n veearts of 'n beamppte van die Nasionale of Provinsiale Departement van Landbou, ten einde die pligte voorgeskryf by of kragtens enige wet met betrekking tot vee- of diersiektes uit te voer.

Getal diere

3. Ten einde die aanhou van diere op grond wat nie landbougrond is nie te beheer en te beperk, kan die Munisipaliteit van tyd tot tyd by spesiale besluit die getal, soorte en geslag diere wat per eenheidsgebied aangehou mag word, bepaal asook die gebiede waarbinne sodanige diere verbied word.

Planne vir strukture moet goedgekeur word

4. (1) 'n Aansoek om toestemming om diere aan te hou, moet vergesel gaan van 'n gedetailleerde terreinplan waarop alle bestaande en voorgestelde strukture en heinings op die perseel aangedui word.
- (2) Gedetailleerde planne en spesifikasies moet voorgelê word aan en goedgekeur word deur die Munisipaliteit ten opsigte van alle strukture waar diere gehuisves gaan word.
- (3) Die getal, soorte en geslag van diere moet op die plan aangedui word.
- (4) Ondanks enige andersluidende bepalings in hierdie Verordening vervat, kan die Munisipaliteit weier om die aansoek en planne goed te keur indien hy van mening is dat die eiendom, vanweë die ligging of geografiese kenmerke daarvan, ongeskik is vir die aanhou van diere daarop.

Strukture moet aan vereistes voldoen

5. (1) Alle strukture waarin diere gehuisves word, moet op 'n deeglike wyse gebou word en van materiaal wat die Munisipaliteit goedkeur.
- (2) Geen struktuur, waar varke in aangehou word, mag geleë wees binne 'n afstand van 50 m van enige woning en personeelkamers of die grens van 'n woonperseel en 8 m van enige padgrens nie.
- (3) Ingeval van diere, anders as varke, mag geen struktuur geleë wees binne 'n afstand van 8 m van enige woning en personeelkamers en 1.5m van die grens van 'n woonperseel en of van enige padgrens nie.
- (4) Elke deel van die struktuur moet behoorlik in stand gehou en geveer word so dikwels as wat die Munisipaliteit nodig ag.
- (5) Geen diere mag aangehou word in 'n struktuur of op grond wat na die mening van die Munisipaliteit onwenslik of aanstootlik is vanweë die ligging of bou daarvan of die wyse waarop dit gebruik word nie.

Perseel moet skoon gehou word

6. (1) Alle mis wat van diere afkomstig is, moet opgeberg word op 'n wyse wat deur die Munisipaliteit goedgekeur is en moet op 'n gereelde grondslag weggedoen word ten einde te verhoed dat 'n oorlas ontstaan.
- (2) Alle voer moet op 'n knaagdierdigte plek opgeberg word.
- (3) Die perseel moet in so 'n toestand gehou word dat dit nie knaagdiere aanlok of 'n skuilplek daaraan bied nie.

Diere wat op 'n onbevredigende wyse aangehou word

7. Wanneer ook al, na die mening van die Munisipaliteit, enige diere wat op enige perseel aangehou word, ongeag of sodanige perseel kragtens hierdie Verordening deur die Munisipaliteit goedgekeur is of nie, 'n oorlas of gevaar vir die gesondheid is, kan die Munisipaliteit by wyse van 'n skriftelike kennisgewing die eienaar of okkupeerder van sodanige perseel aansê om, binne 'n tydperk wat in sodanige kennisgewing aangedui moet word, maar minstens 24 uur na die datum van sodanige kennisgewing, die oorsaak van sodanige oorlas of gevaar vir die gesondheid te verwyder en genoemde oorlas of gevaar vir die gesondheid te verhelp en om die werk te verrig of die dinge te doen wat die Munisipaliteit vir genoemde doel nodig ag.

HOOFSTUK II HONDE- EN KATTEHERBERGE

Perseelvereistes

8. Niemand mag 'n honde- of katterherberg aanhou nie tensy daar aan die volgende vereistes voldoen word:
 - (a) Elke hond of kat moet aangehou word in 'n omheinde plek wat aan die volgende vereistes voldoen:

- (i) Dit moet van materiaal wat goedgekeur is gebou wees en die toegang daartoe moet toereikend vir skoonmaakdoeleindes wees.
 - (ii) Die vloer moet van beton of ander goedgekeurde en ondeurdringbare materiaal gebou wees wat glad afgewerk is en afgeskuins is na 'n geut van 100 mm breed wat strek oor die volle breedte van die vloer en geleë is binne die omheinde plek, welke geut afgeskuins moet wees en moet dreineer na 'n rioolput wat met die Munisipaliteit se rioolstelsel verbind is deur middel van 'n erdepyp of 'n pyp van enige ander goedgekeurde materiaal met 'n deursnee van ten minste 100 mm, of met 'n ander goedgekeurde rioolstelsel.
 - (iii) 'n Rand met 'n hoogte van 150 mm moet oor die volle lengte van die geut in subparagraaf (ii) gemeld, en aan dié kant daarvan wat langs die omliggende buite-gebied is, verskaf word om te verhoed dat vloedwater uit sodanige gebied die geut binnekom.
- (b) Elke omheinde plek in paragraaf (a) gemeld, moet 'n oordekte skuiling vir die huisvesting van honde en katte hê wat aan die volgende vereistes voldoen:
- (i) Elke muur moet van baksteen, klip, beton of ander duursame materiaal gebou wees en moet 'n gladde binneoppervlak hê sonder barste of oop voeë.
 - (ii) Die vloer moet van beton of ander ondeurdringbare en duursame materiaal gebou wees wat glad afgewerk is sonder barste of oop voeë, en die oppervlak tussen die vloer en die mure van 'n permanente struktuur moet holrond wees.
 - (iii) Elke skuiling moet toereikende toegang daartoe hê vir die skoonmaak daarvan en die vernietiging van ongediertes.
- (c) In die geval van honde kan 'n hondehok van gevormde glasvesel of ander soortgelyke materiaal, wat verplaasbaar is en geplaas is op 'n voetstuk van beton of ander duursame materiaal met 'n afwerking wat maklik skoongemaak kan word, sonder barste of oop voeë verskaf word in plaas van 'n skuiling soos beoog in paragraaf (b), en as die voetstuk van sodanige hondehok nie waterdig gemaak is nie, moet 'n slaapplank wat die hond in staat stel om droog te bly in elke sodanige hondehok verskaf word.
- (d) 'n Betonskort wat tot ten minste 1 m breed is, moet by die ingang van die omheinde plek, oor die volle breedte daarvan, verskaf word, welke skort afgeskuins moet wees sodat dit water van die omheinde plek af wegvoer.
- (e) 'n Toevoer drinkbare water wat toereikend is vir drink- en skoonmaakdoeleindes moet in of aanliggend aan die omheinde plek verskaf word.
- (f) Alle voedsel moet opgeberg word in 'n knaagdierdigte pakkamer, en alle onverpakte voedsel moet opgeberg word in knaagdierdigte houers met digsluitende deksels in so 'n pakkamer.

5

- (g) Daar moet ten minste 5 m oop en onbelemmerde ruimte verskaf word tussen enige skuiling of omheinde plek en die naaste punt van enige woonhuis, ander gebou of struktuur wat vir menslike bewoning gebruik word of enige plek waar voedsel vir menslike verbruik opgeberg of berei word.
- (h) Afsonderingsgeriewe vir honde en katte wat siek is, moet ten genoeg van die Munisipaliteit verskaf word.
- (i) As hokke voorsien word vir die aanhou van katte, moet sulke hokke van duursame, ondeurdringbare materiaal wees en so gebou word dat dit maklik skoongemaak kan word.

HOOFSTUK III TROETELDIERWINKELS

Perseelvereistes

- 9. Niemand mag die saak van 'n troeteldierwinkel op enige perseel dryf nie tensy die perseel ooreenkomstig die volgende vereistes gebou en toegerus is:
 - (a) Elke muur, met inbegrip van enige afskorting van enige gebou, moet gebou wees van baksteen, beton of ander duursame materiaal, 'n gladde binneoppervlak hê en met 'n ligkleurige wasbare verf geverf wees of 'n ander goedgekeurde afwerking hê.
 - (b) Die vloer van enige gebou moet van beton of ander duursame en ondeurdringbare materiaal wat glad afgewerk is, gebou wees.
 - (c) Die plafon van enige gebou moet van duursame materiaal gebou wees, glad afgewerk wees, stofdig wees en met 'n ligkleurige wasbare verf geverf wees.
 - (d) Sanitêre geriewe moet voorsien word ingevolge die Nasionale Bouregulasies.
 - (e) 'n Knaagdierdigte pakkamer moet voorsien word ten genoeg van die Munisipaliteit.
 - (f) Fasiliteite vir die was van hokke, panne en ander toerusting moet voorsien word ten genoeg van die Munisipaliteit.
 - (g) Kleedkamer- of sluitkasfasiliteite moet, indien vereis, voorsien word ten genoeg van die Munisipaliteit.
 - (h) Geen deur, venster of ander opening in enige muur van 'n gebou op die perseel mag nader as 2 m wees van enige ander deur, venster of ander opening in enige ander gebou waarin voedsel berei, opgeberg of vir menslike verbruik verkoop word of deur mense verbruik word nie.
 - (i) Daar mag geen direkte toegang tot enige bewoonbare vertrek of enige vertrek waarin klere of voedsel vir menslike verbruik opgeberg word, wees nie.

Sakevereistes

10. Elke persoon wat die saak van 'n troeteldierwinkel bedryf, moet –

- (a) Aparte, verwyderbare hokke verskaf vir die huisvesting van diere, pluimvee of voëls, en die volgende vereistes moet nagekom word:
 - (i) Die hokke moet geheel en al van metaal of ander duursame, ondeurdringbare materiaal gebou wees en toegerus wees met 'n verwyderbare metaalpan onder die vloer daarvan om die skoonmaak daarvan te vergemaklik.
 - (ii) Elke hok moet vry van enige duik of holte wees wat nie redelik toeganklik vir die skoonmaak daarvan is nie en die binneholte van elke buis-of hol toebehore wat in verband daarmee gebruik word, moet verseël wees.
 - (iii) Indien konyne in 'n hok aangehou word, moet die metaalpan in subparagraaf (i) gemeld, in 'n verwyderbare houer dreineer.
 - (iv) Elke hok moet toegerus wees met 'n drinkbak wat vol water gehou moet word en vir troeteldiere wat in die hok aangehou word, toeganklik is;
- (b) knaagdierdigte houters van ondeurdringbare materiaal en met digpassende deksels in die pakkamer verskaf waarin alle troeteldierkos opgeberg moet word;
- (c) die perseel en elke hok, pan, houer, bak, mandjie en alle apparaat, toerusting en toestelle wat in verband met die troeteldierwinkel gebruik word, in 'n skoon, higiëniese en goeie toestand en vry van ongedierte in stand hou;
- (d) doeltreffende maatreëls tref om te voorkom dat vlieë, kakkerlakke, knaagdiere en ander ongediertes geherberg word of uitbroei en dit te vernietig, en om aanstootlike reuke wat uit die aanhou van troeteldiere op die perseel voortspruit, te voorkom;
- (e) oorpakke of ander beskermende klere verskaf vir die gebruik van persone wat in verband met die troeteldierwinkelbedrywigheede staan en toesien dat sodanige klere deur elke werknemer gedra word wanneer hy of sy op diens is;
- (f) te alle tye elke troeteldier in die gebou op die perseel hou tensy die Munisipaliteit andersins goedkeur;
- (g) afsonderingsfasiliteite verskaf waarin elke troeteldier wat siek is of lyk, aangehou moet word terwyl dit op die perseel is;
- (h) toesien dat daar 'n standhoudende toevoer drinkbare water vir drink- en skoonmaakdoeleindes is;

- (i) toesien dat die perseel te alle tye so geventileer is dat daar genoegsame beweging van lug vir die gerief en oorlewing van die troeteldiere is; en
- (j) toesien dat die getal troeteldiere per hok nie sodanig is dat die vrye beweging van sodanige troeteldiere aan bande gelê word nie.

HOOFSTUK IV TROETELDIERSALONNE

Perseelvereistes

11. Niemand mag die saak van 'n troeteldiersalon in of op enige perseel dryf nie tensy die perseel gebou en toegerus is in ooreenstemming met die volgende vereistes:
- (a) 'n Vertrek moet voorsien word wat 'n minimum vloeroppervlakte van 6,5 m² het vir die was en droogmaak van honde of katte en die knip van hul hare.
 - (b) Die vloer van so 'n vertrek moet gebou wees van beton of ander duursame, ondeurdringbare materiaal wat glad afgewerk is en afgeskuins is na 'n geut wat in ooreenstemming met die Nasionale Bouregulasies dreineer.
 - (c) Die oppervlak tussen die vloer en die muur van so 'n vertrek moet holrond wees en die holrond gedeelte moet 'n minimumstraal van 75 mm hê.
 - (d) Elke binnemuuroppervlak moet glad afgepleister wees en geverf wees met 'n ligkleurige, wasbare verf.
 - (e) Die vertrek moet toegerus wees met die volgende –
 - (i) 'n bad of dergelike fasiliteit met 'n konstante toevoer warm en koue water, wat dreineer ingevolge die Nasionale Bouregulasies;
 - (ii) 'n tafel met 'n ondeurdringbare blad; en
 - (iii) 'n vullishouer van duursame, ondeurdringbare materiaal met 'n digsluitende deksel vir die opberging van afgesnyde hare totdat dit verwyder word.
 - (f) As hokke voorsien word vir die aanhou van katte en honde moet sodanige hokke van duursame materiaal wees en so gebou wees dat dit maklik skoongemaak kan word.

Sakevereistes

12. Elke persoon wat die saak van 'n troeteldiersalon bedryf moet –
- (a) verseker dat alle hokke, met inbegrip van die bodem, van metaal gemaak is en verskuif kan word;

8

- (b) verseker dat alle plaagbestrydingmiddels en middels vir die was van honde en katte en die skoonmaak van toerusting en materiaal, opgeberg word in aparte metaalkaste;
- (c) toesien dat alle tafels wat vir die droogmaak en versorging van honde en katte gebruik word, van metaal is, met duursame en ondeurdringbare blaaie;
- (d) die perseel en elke hok, pan, houer, bak, mandjie en alle apparaat, toerusting en toestelle wat in verband met die troeteldiersalon gebruik word, in 'n skoon, higiëniese en goeie toestand en vry van ongediertes in stand hou;
- (e) te alle tye elke hond of kat in die gebou op die perseel hou, tensy die Munisipaliteit andersins goedkeur;
- (f) verplaasbare opberghouers van ondeurdringbare materiaal met digpassende deksels verskaf vir die opberg van honde- en kattermis; en
- (g) alle mis en ander afvalmateriaal minstens een keer al om die 24 uur uit die omheinde plek en skuiling verwyder en dit in opberghouers in paragraaf (f) gemeld, plaas.

DEEL 3 PLUIMVEE

Bepalings van hierdie Deel moet aan voldoen word binne 'n sekere tyd

13. Niemand wat op die datum waarop hierdie Verordening afgekondig word, pluimvee in 'n pluimveehok of –kamp aanhou of laat aanhou of toelaat dat dit daarin aangehou word, mag voortgaan om ná 'n tydperk van 12 maande vanaf die datum waarop hierdie Verordening in werking tree, pluimvee aan te hou of te laat aanhou nie, tensy daar ten volle aan al die vereistes van hierdie Deel voldoen is.

Toestemming van Munisipaliteit moet verkry word

14. (1) Niemand mag enige pluimvee op enige perseel aanhou of laat aanhou sonder die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit nie.
- (2) 'n Aansoek om sodanige toestemming moet vergesel word van 'n terreinplan waarop die ligging van alle strukture waarin die pluimvee aangehou gaan word, aangetoon word, asook die materiaal wat gebruik gaan word en die soort en getal pluimvee wat aangehou gaan word.
- (3) Die Munisipaliteit het die reg om by die verlening van toestemming om pluimvee aan te hou, die getal en soort pluimvee te bepaal wat aangehou kan word, en niemand mag 'n groter getal pluimvee of pluimvee van 'n ander soort aanhou as dié wat die Munisipaliteit bepaal het nie.
- (4) As dit uit die terreinplan blyk dat die vereistes van hierdie Deel nie nagekom kan word nie, verleen die Munisipaliteit nie toestemming vir die aanhou van pluimvee nie.

- (5) Die Munisipaliteit kan sodanige toestemming intrek indien die vereistes van hierdie Deel in enige stadium nie nagekom word nie.
- (6) Die Munisipaliteit kan verbied dat enige pluimvee in enige gebied aangehou word indien die omgewing of digtheid van die bevolking sodanig is dat die aanhou van enige pluimvee 'n oorlas of gevaar vir die gesondheid skep of kan skep.

Pluimvee moet in goedgekeurde strukture aangehou word

- 15. (1) Niemand mag pluimvee in 'n ander pluimveehok, pluimveekamp of struktuur aanhou as in 'n pluimveehok, pluimveekamp of struktuur waarvoor die Munisipaliteit toestemming verleen het nie, en niemand mag sodanige hok, kamp of struktuur verander of verskuif sonder die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit nie.
- (2) Niemand behalwe lede van 'n *bona fide*-duiweklub mag pluimvee buite die pluimveehok of pluimveekamp waarvoor daar toestemming verleen is, loslaat nie.

Spesifikasies vir strukture

- 16. Niemand mag 'n pluimveehok of pluimveekamp oprig of gebruik vir die doel om pluimvee aan te hou nie waarvan enige gedeelte –
 - (a) binne 1,5 meter is van 'n deur of venster na 'n woning, huiswerkerskwartiere of bewoonde buitegeboue, of van 'n gebou waar voedsel gehanteer, opgeberg of berei word, of van 'n straat; of
 - (b) nader as 1,5 meter is van enige gebou wat in paragraaf (a) genoem is, of van enige heining; of
 - (c) hoër as 2,4 meter of laer as 1,2 meter by enige punt is: Met dien verstande dat waar duiwe aangehou word, die totale hoogte nie 3,6 meter mag oorskry nie.

Vereistes vir konstruksie van strukture

- 17. Niemand mag 'n pluimveehok oprig of gebruik vir die doel om pluimvee aan te hou nie, wat nie aan die volgende vereistes voldoen en op vakkundige wyse ten genoeg van die Munisipaliteit opgerig is nie:
 - (a) Die mure, vloer en dak mag geen hol plekke, omheinde tussenruimtes of gate hê wat skuiling aan knaagdiere, ongediertes of pluimveeparasiete kan verleen nie.
 - (b) Die vloer moet van baksteen, beton, asfalt of ander materiaal wat deur die Munisipaliteit goedgekeur is, wees, en die oppervlak daarvan moet glad wees en skuins loop sodat alle vuil en spoelwater kan wegloop.
 - (c) Die mure moet van baksteen of beton of ander geskikte materiaal wees wat vir dié doel deur die Munisipaliteit goedgekeur is, en moet, behalwe in die geval van 'n hok vir die aanhou van duiwe, met glad afgewerkte sementpleister gepleister wees, en moet aan die binnekant en buitekant afgewit of met olie verf gevef wees.
 - (d) Die dak moet van glasvesel of golfyster of ander geskikte materiaal wees wat deur die Munisipaliteit goedgekeur is.

Vereistes vir die aanhou van pluimvee

18. Elke persoon wat pluimvee in 'n pluimveehok of pluimveekamp aanhou of laat aanhou –
- (a) moet sodanige pluimveehok of pluimveekamp te alle tye in 'n deeglik skoon toestand en vry van knaagdiere, ongediertes en parasiete hou;
 - (b) moet alle pluimveemis behoorlik opberg in 'n nie-gegolfde metaalbak met 'n dig passende deksel of ander houer soos deur die Munisipaliteit goedgekeur;
 - (c) moet sodanige pluimvee op 'n behoorlike wyse voer sodat dit nie 'n oorlas veroorsaak of knaagdiere, vlieë of ander ongediertes aanlok nie, en alle oorskietkos of ander verderfbare stof moet minstens een maal elke dag uit die pluimveehok of pluimveekamp verwyder word;
 - (d) moet alle pluimveekos in metaal- of ander bakke bêre wat vir knaagdiere toeganklik is; en
 - (e) mag nie 'n groter getal pluimvee in een besondere pluimveehok of pluimveekamp as een voël, en in die geval van duiwe, twee voëls, per 0,36 m² van die totale vloerruimte van sodanige pluimveehok of pluimveekamp aanhou of laat aanhou nie, en mag geen pluimvee aanhou wat 'n oorlas veroorsaak deur te kraai of te kekkel nie.

Gesondheidsvereistes

19. Niemand mag pluimveeskropgoed, -vullis of -mis op so 'n wyse of vir so 'n tydperk op 'n perseel plaas, gooi, laat of toelaat dat dit daarop bly sodat dit die uitbroei van vlieë bevorder of knaagdiere of ander ongediertes daardeur na sodanige perseel aangelok word nie.

Munisipaliteit mag die gebruik van sekere strukture verbied

20. Die Munisipaliteit kan, deur middel van die betekening van 'n skriftelike kennisgewing aan iemand wat pluimvee in 'n pluimveehok of pluimveekamp aanhou of laat aanhou, die gebruik van sodanige pluimveehok of pluimveekamp verbied indien dit na die mening van die Munisipaliteit ongeskik, ongewens of aanstootlik is weens die ligging of bou daarvan of die wyse waarop dit gebruik word.

Spesifikasies vir kratte

21. Niemand mag pluimvee in kratte wat nie aan die volgende vereistes voldoen plaas nie:
- (a) Die vloerruimte van 'n krat wat kalkoene of ganse bevat, moet minstens 0,09 m² per voël wees wat daarin geplaas word, en die hoogte van sodanige krat moet minstens 750 mm wees.
 - (b) Die vloerruimte van 'n krat wat ander pluimvee bevat, moet minstens 0,045 m² per voël wees en die hoogte van sodanige krat moet minstens 500 mm wees.
 - (c) Die vloere van sodanige kratte moet van soliede hout of ander soliede materiaal wees.

11

bakke moet van die onstortbare soort en minstens 125 mm diep en 100 mm in deursnee wees.

- (e) Elke krat moet geskikte bakke met kos bevat.
- (f) Verskillende soorte pluimvee mag nie in dieselfde krat geplaas word nie.

DEEL 4 AANHOU VAN BYE

Aanhou van bye binne ontwikkelde gebiede verbode

22. Niemand hou bye -

- (a) binne 'n ontwikkelde gebied; of
- (b) binne 'n radius van 3 kilometer van 'n ontwikkelde gebied, aan nie.

DEEL 5 STRAFBEPALING EN KORT TITEL

Strafbepaling

23. Enige persoon wat enige van die voorafgaande artikels oortree of weier om gehoor te gee aan 'n bevel wat wettig daarkragtens gegee is, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

Kort titel

24. Hierdie Verordening heet die Verordening op die Beheer oor Aanhou van Diere, Pluimvee en Bye, 2012.

VERORDENING OP DIE BEHEER VAN AKKOMODASIE-INSTELLINGS, 2012

Verordening No. 8, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer oor akkomodasie-instellings in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

1. **Woordomskrywing**

“**akkommodasie-instelling**” ’n plek waarin akkommodasie verskaf word vir wins, met of sonder maaltye;

“**drinkbare water**” water wat aan SANS 241 voldoen;

“**perseel**” enige gebou, struktuur of tent tesame met die grond waarop dit geleë is en die aangrensende grond in verband waarmee dit gebruik word,

“**persoon**” ’n natuurlike en regspersoon, insluitend maar nie beperk nie tot, ’n assosiasie van persone, ’n vennootskap en ’n maatskappy;

2. **Toepassing van Hoofstuk**

Hierdie Hoofstuk is van toepassing op ’n persoon wat ’n besigheid besit of bedryf vir die voorsiening van akkommodasie vir wins in ’n akkommodasie-instelling op ’n perseel binne die munisipale gebied.

3. **Vereistes met betrekking tot geboue, water, sanitasie en vullisverwydering**

3.1 Geen persoon mag enige gebou as ’n akkommodasie-instelling gebruik nie, tensy —

(a) dit binne en buite in ’n goeie strukturele toestand is en behoorlik in stand gehou word;

(b) nie minder nie as een badkamer voorsien word vir die eerste agt loseerders, met een addisionele badkamer vir elke twaalf addisionele loseerders of gedeelte daarvan;

(c) elke badkamer —

(i) voorsien is van ’n handwasbak;

(ii) voorsien is van ’n bad of stort; en

(iii) voorsien is van ’n voldoende toevoer warm of koue lopende water;

- (d) sanitasiegeriewe voorsien is op die basis van een gerief vir die eerste agt loseerders en daarna een gerief vir elke addisionele twaalf loseerders of gedeelte daarvan, met dien verstande dat 'n sanitasiegerief nie geïnstalleer word in dieselfde kamer as 'n bad of stort nie, en suite-badkamers uitgesluit;
- (e) ontlasting wat as gevolg van die akkommodasie ontstaan, behoorlik gestoor word en, uitgesluit putlatrines of waar 'n metode voorsien word vir die behoorlike behandeling van sodanige ontlasting by wyse van 'n ensimatisering of chemiese proses, behoorlik verwyder en mee weggedoen word;
- (f) 'n houër met 'n digsluitende deksel in die toilet voorsien word;
- (g) die huishoudelike vullis wat as gevolg van die akkommodasie ontstaan, ten minste een maal per week behoorlik verwyder en weggedoen word;
- (h) alle watertoestelstukke en stukke met betrekking tot sanitasie en ablusie in 'n behoorlike werkende toestand is.

4. Voorbereiding en bediening van voedsel

'n Eienaar wat voedsel op die perseel voorberei of bedien vir gebruik deur 'n gas, ongeag of die gas afsonderlik vir die voedsel betaal of 'n koste vir die voedsel ingesluit is in die akkommodasiekoste, moet aan die bepalings van die Regulasies vir die Bestuur van Algemene Higiëne vereistes vir Voedselpersele en die Vervoer van Voedsel gepubliseer ingevolge Goewermentskennisgewing No R918 van 30 Julie 1999, voldoen.

5. Perseel

'n Eienaar moet verseker dat sy of haar perseel toegang het tot veilige en voldoende drinkbare water, sanitasie en vullisverwydering, en dat huishoudelike geriewe, eetware, linne en beddegoed in 'n skoon en higiëniese toestand gehou word.

6. Strafbepaling

Enige persoon wat enige van die voorafgaande artikels oortree of weier om gehoor te gee aan 'n bevel wat wettig daarkragtens gegee is, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

7. Kort titel

Hierdie verordening heet die verordening vir beheer van akkommodasie-instellings, 2012.

VERORDENING OP DIE BEHEER OOR AANHOU VAN HONDE, 2012

Verordening No. 9, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir beheer oor die aanhou van honde in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“**aanhou**” met betrekking tot ‘n hond, om toesig of beheer daaroor te hê of om dit in bewaring te hê of om skuilplek te bied aan sodanige hond;

“**eienaar**” met betrekking tot ‘n hond, iemand wat ‘n hond aanhou en ook enige persoon aan wie ‘n hond toevertrou is of wat beheer oor ‘n hond het ten opsigte van enige terrein binne die regsgebied van die Munisipaliteit waar sodanige hond aangehou word of toegelaat word om te lewe of te bly;

“**gemagtigde beampte**” –

- (a) ‘n vredesbeampte, soos omskryf in artikel 1 van die Strafproseswet, 1977 (Wet No. 51 van 1977) in diens van die Munisipaliteit;
- (b) enige ander persoon, hetsy in diens van die Munisipaliteit of nie, wat as gemagtigde beampte deur die Munisipaliteit aangestel is;

“**hond**” vir doeleindes van artikel 3(1) en (2), ‘n hond bo die ouderdom van ses maande;

“**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit;

“**openbare plek**” ook grond, ‘n park of oop ruimte, pad, straat, nagstraat of deurgang, brug, gebou of struktuur wat gewoonlik deur die publiek gebruik word, wat die eiendom van die Munisipaliteit is, of waarvan die beheer, tot volle uitsluiting van die eienaar in die Munisipaliteit gevestig is, of waartoe die inwoners van die Munisipaliteit ‘n gesamentlike reg of toegang het;

“**soneer**” ‘n grondgebruik aan ‘n perseel gekoppel kragtens enige wet, die dorpsaanlegskema of ‘n titelakte; en

“**straat**” ook ‘n sypaadjie.

Toepassing van Verordening

2. Die bepalings van artikels 3(1) en 5 is nie van toepassing op 'n perseel wat vir landboudoeleindes gesoneer is nie: Met dien verstande dat iemand wat honde aanhou op 'n perseel wat vir landboudoeleindes gesoneer is nie van voldoening aan enige ander bepaling van hierdie Verordening of enige ander wetgewing wat van toepassing mag wees, vrygestel is nie.

Getal honde

3. (1) Behoudens die bepalings van subartikel (2), hou niemand, sonder die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit, meer as twee honde op enige erf of perseel aan nie.
- (2) 'n Hondeteler wat meer as twee honde –
- (a) op 'n perseel wat vir landboudoeleindes gesoneer is wil aanhou, is geregtig om dit te doen;
- (b) op 'n perseel wat vir enige ander doeleindes as landboudoeleindes gesoneer is wil aanhou, moet die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit verkry.
- (3) 'n Aansoek om die Munisipaliteit se goedkeuring ingevolge subartikel (2), word alleen deur die Munisipaliteit oorweeg, indien –
- (a) die Munisipaliteit oortuig is dat die perseel waarop die honde aangehou sal word nie kleiner as 5 000 vierkante meter is nie; en
- (b) die aansoek vergesel gaan van 'n aansoek om verandering van die grondgebruikbeperkings van toepassing op die perseel, waar dit nodig is.
- (4) Die Munisipaliteit se toestemming ingevolge subartikel (2)(b) om meer as twee honde op 'n perseel aan te hou, word verleen –
- (a) alleen in daardie gevalle waar, na aanleiding van advertensie ingevolge die betrokke wetgewing, geen besware ontvang word teen die voorgestelde afwyking van grondgebruikbeperkings nie; en
- (b) onderworpe aan die voorwaardes en beperkings wat die Munisipaliteit nodig ag.
- (5) Die Munisipaliteit kan, nadat behoorlike prosedure gevolg is, 'n toestemming ingevolge subartikel (2)(b) toegestaan, terugtrek.

Beheer oor honde

4. Niemand –
- (a) laat toe dat 'n hitsige teef wat deur hom of haar besit of aangehou word, in 'n openbare plek kom nie;

- (b) moedig 'n hond aan om enige mens of dier aan te val of skrik te maak nie, behalwe waar dit nodig is vir beskerming van sy of haar persoon of goed of van enigiemand anders;
- (c) abandoneer 'n hond deur hom of haar besit of aangehou nie;
- (d) hou 'n hond aan wat –
 - (i) deur te blaf, kef, tjank of te huil;
 - (ii) deur die gewoonte aan te geleer het om motors, diere, pluimvee, duiwe of mense buite die perseel waar dit aangehou word, te jaag; of
 - (iii) deur op enige ander manier op te tree, die normale gemak, gerief, vrede of stilte van sy of haar bure versteur nie; of
- (e) laat 'n hond wat deur so iemand besit of aangehou word –
 - (i) toe om, terwyl dit aan brandsiekte of enige ander besmetlike of aansteeklike siekte ly, in 'n openbare plek te wees nie;
 - (ii) wat wild, kwaai of gevaarlik is in 'n openbare plek toe, indien dit nie gemuilband is en aan 'n leiband onder die beheer van 'n verantwoordelike persoon gehou word nie;
 - (iii) toe om op privaatgrond te oortree nie;
 - (iv) toe om 'n gevaar te wees vir verkeer wat enige pad of straat gebruik nie;
 - (v) toe om 'n bron van gevaar of besering te wees of, volgens sy of haar kennis, om waarskynlik 'n bron van gevaar of besering te wees vir iemand buite die perseel waar die hond aangehou word nie; of
 - (vi) toe om in 'n openbare plek te wees, behalwe aan 'n leiband en onder beheer van 'n verantwoordelike persoon nie.

Omheining van persele

5. Niemand hou 'n hond aan op 'n perseel wat nie behoorlik en genoegsaam omhein is om die hond binne te hou wanneer dit nie aan 'n leiband is nie.

Honde mag nie 'n bron van gevaar wees nie

6. Iemand wat 'n hond op 'n perseel aanhou –
- (a) neem redelike voorsorg om seker te maak dat die hond nie 'n bron van gevaar vir werknemers van die Munisipaliteit wat die perseel binnegaan om hul pligte uit te voer, uitmaak nie; en
 - (b) vertoon, in 'n opvallende plek, 'n kennisgewing tot die effek dat 'n hond op die perseel aangehou word.

Verwydering van aanstootlike stowwe

7. (1) Indien 'n hond in 'n openbare plek ontlast, verwyder die persoon in beheer van die hond sonder verwyd die ontlasting, plaas dit in 'n plastiek- of papiersak of omhulsel en gooi dit weg in 'n houer vir die weggooi van rommel of vullis.
- (2) Niemand wat 'n hond op enige perseel aanhou, laat toe dat ontlasting van die hond vir sy of haar bure aanstootlik is of 'n gesondheidsrisiko inhou nie.

Honde op persele waar kos verkoop word

8. Enigeen wat die eienaar is of in beheer is van 'n winkel of ander plek waar kos voorberei, verkoop of uitgestal word vir verkoop, laat nie toe dat 'n hond in die winkel of op die plek is of bly nie.

Inbeslagneming, skut en afmaak van honde

9. (1) Enige hond wat in 'n openbare plek aangetref word en wat aan brandsiekte of 'n ander besmetlike of aansteeklike siekte ly, of wat kwaai, wild of gevaarlik is of ernstig beseer is, kan deur 'n gemagtigde beampte van die Munisipaliteit in beslag geneem en van kant gemaak word.
- (2) 'n Gemagtigde beampte kan op enige hond wat in 'n openbare plek gevind word strydig met die bepalings van hierdie Verordening, beslag lê en dit skut op 'n plek deur die Munisipaliteit bepaal.
- (3) 'n Hond wat ingevolge subartikel (2) geskut is, kan –
 - (a) aan die eienaar van so 'n hond vrygelaat word teen betaling van 'n bedrag deur die Munisipaliteit bepaal, bykomend tot enige koste, boete of belasting wat ten opsigte van die hond uitstaande mag wees; of
 - (b) na verloop van 30 dae, deur die Munisipaliteit van kant gemaak word of mee gehandel word na goedunke van die Munisipaliteit.

Aanspreeklikheid

10. Nóg die Munisipaliteit nóg enige gemagtigde beampte of enige werknemer van die Munisipaliteit is aanspreeklik vir of ten opsigte van enige besering of siekte opgedoen deur of skade aangerig aan enige hond as gevolg van of gedurende die inbeslagneming, skut, aanhouding of afmaak daarvan kragtens hierdie Verordening.

Strafbepaling

11. (1) Iemand wat 'n bepaling van hierdie Verordening of 'n vereiste of voorwaarde daarkragtens oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan 'n misdryf skuldig.
- (2) Iemand wat skuldig bevind word aan 'n misdryf ingevolge subartikel (1) is strafbaar met 'n boete of met gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

Kort titel

12. Hierdie Verordening heet die Verordening op die Beheer oor Aanhou van Honde, 2012.

BRANDWEERVERORDENING, 2012

Verordening No. 10, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir 'n brandweerdienst in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

INDELING VAN ARTIKELS

1. Woordomskrywing
2. Samestelling van diens
3. Plig om bystand te verleen
4. Prosedure by uitbreek van 'n brand
5. Belemmering of skade
6. Dra van uniform en kentekens
7. Brandbare materiaal
8. Veiligheid van persele en geboue
9. Uitgange
10. Gasge vulde toestelle
11. Maak van vure
12. Brande in skoorstene, pype en rookkanale
13. Teenwoordigheid van brandweerman
14. Verwydering van vloeistof of ander stowwe
15. Betaling vir bywoning en dienste
16. Vrystelling van betaling van tariewe
17. Vals inligting
18. Telefone, brandalarms en ander toestelle
19. Strafbepaling
20. Kort titel

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“**brandweerhoof**” die persoon ingevolge artikel 5(1) van die Wet op Brandweerdienste, 1987 (Wet No. 99 van 1987), deur die Munisipaliteit aangestel as hoof van die diens;

“**diens**” die brandweerdienst van die Munisipaliteit ingestel ingevolge artikel 3 van die Wet op Brandweerdienste, 1987 (Wet No. 99 van 1987), wat bedoel is om aangewend te word vir –

(a) die voorkoming van die uitbreek of verspreiding van 'n brand;

(b) die bestryding of blus van 'n brand;

- (c) die beskerming van lewe of eiendom teen brand of ander dreigende gevaar;
- (d) die red van lewe of eiendom van 'n brand of ander gevaar;
- (e) behoudens die bepalings van enige ander wet, die lewering van 'n ambulansdiens as 'n integrerende deel van die brandweerdienste; of
- (f) die verrigting van enige ander funksie wat in verband staan met enige van die aangeleenthede in paragrawe (a) tot (e) bedoel;

"eienaar" 'n eienaar soos omskryf in artikel 18(4) van die Wet op Brandweerdienste, 1987 (Wet No. 99 van 1987);

"goedgekeur" deur die brandweerhoof goedgekeur;

"Munisipale Bestuurder" die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

"Munisipaliteit" die //Khara Hais munisipaliteit;

"noodgeval" 'n geval of gebeurlikheid wat ernstige gevaar vir lewe of eiendom inhou of kan inhou;

"okkupeerder" enige persoon wat enige perseel of gedeelte van so 'n perseel okkupeer ongeag die titel van okkupasie;

"tariewe" die tarief van gelde van tyd tot tyd deur die Munisipaliteit bepaal; en

"Wet" die Wet op Brandweerdienste, 1987 (Wet No. 99 van 1987).

Samestelling van diens

2. Die diens word saamgestel uit –

- (a) die voltydse lede van die diens deur die Munisipaliteit aangestel ooreenkomstig artikel 6 van die Wet; en
- (b) lede van die brandweer reserwemag, aangestel deur die Munisipaliteit ooreenkomstig artikel 6A van die Wet, as tydelike lede van die diens,

om sodanige werksaamhede te verrig as wat die brandweerhoof van tyd tot tyd aan hulle mag opdra.

Plig om bystand te verleen

- 3. Enige lid van die diens of van 'n brandweerorganisasie, hetsy dit deur die Munisipaliteit beheer word, al dan nie, moet, wanneer daartoe versoek word deur die brandweerhoof, alle bystand binne sy of haar vermoë verleen in verband met die bestryding of bekamping van 'n brand of enige ander noodgeval.

Prosedure by die uitbreek van 'n brand

4. (1) Waar die diens in kennis gestel word van, of daar rede is om te glo dat 'n brand uitgebreek het, of 'n ander toestand ontstaan het waar die dienste van die diens benodig word, gaan die brandweerhoof onverwyld tesame met sodanige personeel en toerusting as wat hy of sy nodig ag, na die plek waar die brand of toestand plaasvind of bestaan, of waar hy of sy rede het om te glo dat dit plaasvind of bestaan.
- (2) Die brandweerhoof kan bevel oorneem van, of inmeng met, of 'n einde maak aan enige bestaande toestand of enige handeling wat verrig word ten opsigte van 'n brand, deur enige persoon wat nie in diens van die diens is nie, insluitende die eienaar van die perseel en sy of haar werknemer of agent, en niemand mag versuim om enige wettige bevel of opdrag na te kom wat deur die brandweerhoof gegee word in die uitvoering van hierdie subartikel nie.

Belemmering of skade

5. (1) Niemand mag met 'n lid van die diens inmeng of hom of haar hinder in die uitvoering van sy of haar pligte ingevolge hierdie Verordening nie.
- (2) Niemand mag 'n voertuig oor enige brandslang bestuur of enige brandslang of ander toestel of toerusting van die diens beskadig, daarmee peuter of hom of haar daarmee inmeng nie.

Dra van uniform en kentekens

6. (1) Die brandweerhoof en elke lid van die diens dra die uniform, rang- en kentekens deur die Munisipaliteit voorgeskryf en verskaf.
- (2) Niemand, behalwe 'n lid van die diens, mag 'n uniform van die diens dra nie, of enige uniform bedoel om die indruk te skep dat hy of sy so 'n lid is dra nie, of op enige ander wyse homself of haarself voordoen as 'n lid van die diens nie.

Brandbare materiaal

7. (1) Waar die brandweerhoof van mening is dat enige persoon –
 - (a) enige hout, kratte, voer, strooi of ander brandbare materiaal, hetsy binne of buite enige gebou, berg of veroorsaak of toelaat dat dit geberg word in hoeveelhede of in 'n posisie of op 'n wyse wat 'n gevaar van brand aan enige gebou skep;

- (b) in okkupasie of beheer van enige perseel toelaat dat gras, onkruid, bome of ander plantegroei op 'n perseel groei, of enige rommel daarop laat ophoop op 'n wyse of in hoeveelhede wat 'n brandgevaar vir enige gebou of enige perseel skep, kan die brandweerhoof, by skriftelike kennisgewing, so 'n persoon gelas om die gemelde brandbare materiaal te verwyder, of om voor 'n vasgestelde datum sodanige ander redelike stappe soos wat hy of sy in sodanige kennisgewing voorskryf, te doen om die brandgevaar te verwyder.
- (2) Waar daar nie aan die voorskrifte van so 'n kennisgewing voldoen word nie, kan die brandweerhoof sodanige stappe doen as wat hy of sy nodig ag om die gevaar te verwyder, en die koste daaraan verbonde word deur die persoon aan wie die kennisgewing gerig was, aan die Munisipaliteit betaal.

Veiligheid van persele en geboue

- 8. (1) Die brandweerhoof kan, wanneer hy of sy dit nodig ag, en te enige tyd wat volgens sy of haar mening redelik is in die omstandighede –
 - (a) enige grond, perseel of gebou binnegaan en –
 - (i) sodanige grond, perseel of gebou inspekteer om vas te stel of enige toestand bestaan wat 'n brand of noodgeval kan veroorsaak of die gevaar kan verhoog van, of bydra tot, die verspreiding van brand of skepping van 'n noodgeval, of die ontsnapping van persone na veiligheid in gevaar kan stel of verhinder;
 - (ii) enige brandalarm, sprinkelblusstelsel of enige ander brandbestrydings- of brandopsporingstoestel inspekteer;
 - (iii) enige vervaardigingsproses wat die gevaar van brand of ontploffing inhou, inspekteer;
 - (iv) die wyse van berging van enige vlambare gas, chemikalieë, olie, plofstowwe, vuurwerke of enige ander gevaarlike stowwe, inspekteer; en
 - (v) enige aanleg wat gebruik maak van enige van die stowwe na verwys in subparagraaf (iv), inspekteer;
 - (b) sodanige opdragte gee as wat hy of sy nodig ag vir die vermindering van 'n brand-risiko of vir die beskerming van lewe en eiendom.
- (2) Waar die brandweerhoof vind dat op enige perseel –
 - (a) enige vlambare, brandbare of plofbare stowwe sò geberg of gebruik word dat die risiko op brand of gevaar vir lewe of eiendom in geval van brand verhoog word; of

- (b) enige toestand of gebruik bestaan, wat na sy of haar mening, waarskynlik sodanige risiko of gevaar kan skep of vergroot of, waarskynlik met die werking van die diens kan inmeng, of die ontsnapping van persone na veiligheid kan belemmer; of
 - (c) enige blustoestelle gebrekkig, minderwaardig of van onvoldoende aantal is, moet die brandweerhoof, behoudens die bepalings van subartikel (3), die eienaar of die okkupeerder van sodanige grond, perseel of gebou opdrag gee om onverwyld sodanige stappe te doen as wat hy of sy nodig ag om die gevaar uit te skakel.
- (3) Waar die brandweerhoof in enige gebou of op enige perseel –
- (a) enige versperring op of in enige brandtrap, trap, gang, deur of venster vind; of
 - (b) 'n nooduitgang vind wat na sy of haar mening, in geval van 'n brand, onvoldoende sal wees vir die ontsnapping na veiligheid van die getal persone wat waarskynlik te enige tyd in so 'n gebou of op so 'n perseel sal wees; of
 - (c) enige ander voorwerp of toestand van 'n strukturele aard of andersins vind wat, na sy of haar mening, die brandrisiko of die gevaar vir lewe of eiendom kan vergroot; of
 - (d) vind dat 'n brandalarm of ander stelsel van kommunikasie benodig word, of
 - (e) dat die perseel nie van die vereiste getal brandblussers, soos deur die Hoof: Brandweerdienste vasgestel, voorsien is nie.

stel hy of sy die eienaar of okkupeerder van so 'n gebou of perseel skriftelik in kennis van sy of haar bevindings en vereis van die eienaar om binne 'n tydperk in die kennisgewing vermeld, sodanige stappe as wat in die kennisgewing vermeld word, te doen om die wantoestand reg te stel, op die koste van so 'n eienaar of bewoner.

- (4) Waar die eienaar of okkupeerder versuim of weier om binne 'n redelike tydperk te voldoen aan 'n opdrag gegee ingevolge subartikel (2), of om binne die tydperk vermeld in 'n kennisgewing ingevolge subartikel (3), gevolg te gee aan die vereistes daarin vermeld, kan die Munisipaliteit sodanige stappe doen as wat, na die mening van die brandweerhoof, nodig is om die risiko of gevaar te verwyder en die Munisipaliteit kan enige uitgawe aangegaan, verhaal van sodanige eienaar of okkupeerder.

Uitgange

9. Elke deur wat 'n ontsnappingsroete na veiligheid vanuit 'n openbare gebou bied, word ongesluit gehou en word duidelik aangedui met goedgekeurde uitgangtekens: Met dien verstande dat so 'n deur gesluit kan wees deur middel van 'n goedgekeurde toestel op so 'n wyse geïnstalleer dat so 'n deur te alle tye van die binnekant van so 'n gebou oopgemaak kan word.

Gasge vulde toestelle

10. (1) Niemand mag enige ballon, speelgoed of ander toestel met vlambare gas vul, sonder die skriftelike toestemming van die brandweerhoof, wat sodanige voorwaardes kan oplê as wat hy of sy mag vereis, met inagneming van al die omstandighede van die geval.
- (2) Niemand mag enige ballon, speelgoed of ander toestel wat met vlambare gas gevul is, aanhou, berg, gebruik of vertoon of toelaat dat dit aangehou, gebruik, geberg of vertoon word op of in enige grond, gebou of perseel waartoe die publiek toegang het of wat as 'n klub of enige plek van samekoms gebruik word nie.
- (3) Niks in hierdie artikel vervat, word so uitgelê dat dit die gebruik van ballonne wat met waterstof gevul is vir weerkundige of ander *bona fide* wetenskaplike of opvoedkundige of ander doeleindes, verbied nie.

Maak van vure

11. (1) Niemand mag 'n vuur maak of toelaat of veroorsaak dat 'n vuur gemaak word, in 'n plek of op 'n wyse wat 'n gevaar skep vir enige gebou, perseel of eiendom nie.
- (2) Behoudens die bepalings van enige ander wet, mag niemand sonder die skriftelike toestemming van die brandweerhoof enige vuilgoed, hout, strooi of ander materiaal in die buitelug verbrand of veroorsaak, of toelaat dat dit gedoen word nie, behalwe vir doeleindes van voedselbereiding.
- (3) 'n Toestemming ingevolge subartikel (2) verleen, is onderhewig aan die voorwaardes wat die brandweerhoof oplê.

Brande in skoorstene, pype en rookkanale

12. Geen eienaar of okkupeerder van 'n gebou mag toelaat dat roet of enige ander brandbare stof in enige skoorsteenpyp of rookkanaal van so 'n gebou versamel in hoeveelhede of op so 'n wyse dat dit 'n gevaar van brand inhou nie.

Teenwoordigheid van brandbestryder

13. (1) Waar daar by 'n byeenkoms, gehou by 'n plek van vermaaklikheid of ontspanning, uitgesonderd 'n filmvertoning in 'n bioskoop of 'n opvoering in 'n teater, waarskynlik 'n honderd of meer persone teenwoordig sal wees, moet die persoon wat sodanige byeenkoms belê, 'n skriftelike kennisgewing, minstens 48 uur voor sodanige byeenkoms, aan die brandweerhoof aflewer waarin die tyd en die perseel waarop sodanige byeenkoms gaan plaasvind, gemeld word.
- (2) Waar, na die mening van die brandweerhoof, die teenwoordigheid van 'n brandweerman op grond van veiligheid noodsaaklik is, kan hy of sy een of meer brandweermanne voorsien om teenwoordig te wees op enige perseel vir die volle duur of gedeelte van die byeenkoms.

- (3) Die persoon in beheer van sodanige byeenkoms, betaal aan die Munisipaliteit die tariewe uiteengesit in die toepaslike tarief.

Verwydering van vloeistof of ander stowwe

14. Die brandweerhoof kan, op versoek van die eienaar of okkupeerder van enige perseel, enige vloeistof of ander stof uitpomp of op 'n ander wyse vanaf so 'n perseel verwyder, teen betaling van die gelde uiteengesit in die tarief.

Betaling vir bywoning en dienste

15. (1) Behoudens die bepalings van artikel 16, moet die eienaar of okkupeerder van grond of 'n perseel, of beide sodanige eienaar en okkupeerder gesamentlik en afsonderlik, of die eienaar van 'n voertuig, na gelang van die geval, waarvoor of in verband waarmee die bywoning van die diens versoek is of enige dienste gelewer is, aan die Munisipaliteit vir sodanige bywoning of diens, insluitende die gebruik en voorsiening van water, chemikalieë, uitrusting en ander middele, die tariewe betaal wat die brandweerhoof as verskuldig vasstel in ooreenstemming met die gelde uiteengesit in die tarief.
- (2) Nieteenstaande die bepalings van subartikel (1), kan die brandweerhoof die hele of 'n gedeelte van die tariewe soos beoog in artikel (1) aanslaan: Met dien verstande dat sodanige gedeelte nie meer as negentig persent laer mag wees nie as die totaal van tariewe wat ingevolge subartikel (1) betaalbaar sou gewees het: Met dien verstande voorts dat by die aanslaan van sodanige tariewe of gedeelte daarvan, behoorlike aandag benewens ander toepaslike faktore, geskenk moet word aan –
- (a) die feit dat die bedrag so aangeslaan eweredig met die gelewerde diens moet wees;
- (b) die wyse en plek van oorsprong van die brand: en
- (c) die verlies vir die persoon aanspreeklik om die tariewe te betaal wat deur die brand veroorsaak kon gewees het indien die dienste nie gelewer was nie.

Vrystelling van betaling van tariewe

16. Nieteenstaande die bepalings van artikel 15 is geen tariewe betaalbaar nie –
- (a) waar 'n vals alarm te goeder trou gemaak is;
- (b) waar die diens benodig is as gevolg van burgerlike opstand, oproer of natuurlike ramp;
- (c) waar die diens gelewer is in belang van openbare veiligheid;
- (d) waar die brandweerhoof van mening is dat die diens wat gelewer is van 'n suiwer menslike aard was of gelewer is uitsluitlik om 'n lewe te red;

- (e) deur die eienaar van 'n voertuig, indien hy of sy tot die bevrediging van die brandweerhoof, bewys lewer dat sodanige voertuig gesteel is en dat dit nog nie deur hom of haar teruggevind is ten tye van die lewering van die diens ten opsigte daarvan nie;
- (f) deur enige persoon, insluitende die Staat, waarmee die Munisipaliteit ingevolge artikel 12 van die Wet 'n ooreenkoms aangegaan het, waarby die dienste van die diens beskikbaar gestel word aan so 'n persoon teen betaling soos bepaal in sodanige ooreenkoms.

Vals inligting

17. Niemand mag opsetlik aan enige lid van die diens, enige kennis gee of enige inligting verskaf in verband met die uitbreek van 'n brand of van enige ander noodgeval wat die teenwoordigheid van die diens benodig, wat volgens sy of haar kennis, vals of onjuis is nie en sodanige persoon is, nieteenstaande die bepalinge van artikel 16, aanspreeklik vir betaling van die uitroepgeld voorgeskryf in die tariewe.

Telefone, brandalarms en ander toestelle

18. (1) Die Munisipaliteit kan enige telefoon, brandalarm of ander toestel vir die geleiding van oproepe met betrekking tot brand, asook enige kennisgewing wat die naaste brandkraan of ander brandbestrydingstoerusting aanwys, aan enige gebou, muur, heining of ander struktuur aanheg of daarvan verwyder.
- (2) Niemand mag enigiets wat aangeheg is ingevolge subartikel (1) beweeg, verwyder, skend, beskadig of daarmee peuter nie.

Strafbepaling

19. Enige persoon wat 'n bepaling van hierdie Verordening oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete, of by wanbetaling, met gevangenisstraf vir hoogstens 6 maande of tot beide 'n boete en sodanige gevangenisstraf.

Kort titel

20. Hierdie Verordening heet die Brandweerverordening, 2012.

VERORDENING INSAKE KINDERBEWAARPLEKKE, 2012

Verordening No. 11, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer insake kinderbewaarplekke in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomsrywings

1. In hierdie verordening, tensy uit die sinsverband anders blyk, beteken -

“Bestuurder” Omgewingsgesondheidsdienste” die Bestuurder: Omgewingsgesondheidsdienste van die Raad of enige beampte wat daartoe gemagtig is om namens die Bestuurder: Omgewingsgesondheidsdienste op te tree;

“kind” ‘n kind wat ingevolge hierdie verordening in ‘n kinderbewaarplek opgeneem is;

“kinderbewaarplek” enige gebou of perseel wat in stand gehou of aangewend word vir die bewaring en versorging van kinders van voorskoolgaande ouderdom gedurende die hele dag of ‘n gedeelte van die dag, op alle of net sommige dae van die week, en wat kragtens die Kinderwet, 1960, as ‘n versorgingsoord geregistreer is;

“Raad” die munisipale Raad van //Khara Hais en omvat dit enige komitee of werknemer van die Raad wat bevoegdhede uitoefen of pligte en funksies vervul wat deur die Raad aan sodanige werknemer gedelegeer is, en

“versorgingsoord” enige gebou of perseel wat met of sonder winsbejag in stand gehou of aangewend word vir die opname, beskerming en tydelike of gedeeltelike versorging van kinders weg van hul ouers af, maar omvat dit nie ‘n kosskool, ‘n koshuis of ‘n instelling wat hoofsaaklik vir die onderrig of opleiding van kinders in stand gehou of aangewend word en wat deur ‘n Departement Maatskaplike Dienste en Bevolkingsontwikkeling beheer word of deur sodanige departement geregistreer of goedgekeur is, nie.

2. **Bestek van verordening**

- 2.1 Hierdie verordening is van toepassing op kinderbewaarplekke.

Spesifieke vereistes ten opsigte van geboue vir kinders van drie jaar en ouer, maar van voorskoolgaande ouderdom, vir heeldagsorg.

3. Die volgende minimum huisvesting en fasiliteite moet verskaf word ten opsigte van kinderbewaarplekke wat kinders van drie jaar en ouer, maar van voorskoolgaande ouderdom, vir heeldagsorg toelaat:

- (a) 'n Kantoor.
- (b) 'n Personeelkamer; met dien verstande dat, onderworpe aan die goedkeuring van die Bestuurder Omgewingsgesondheidsdienste, een kamer as kantoor en personeelkamer gesamentlik gebruik kan word.
- (c) 'n Afsonderingskamer toegerus met 'n noodhulpkas en toerusting en 'n bed of voubed.
- (d) 'n Speelkamer vir speel-aktiwiteite, vir die opdien van maaltye en vir slaapdoeleindes, met 'n minimum vryspeelruimte van 3 m² per kind.
- (e) 'n Kombuis of voedselhanterings-/voorbereidingsfasiliteit moet aan die bepalings van die Regulasies insake die Beheer van Algemene Higiënevereistes vir Voedselpersonele en die Vervoer van Voedsel, gepubliseer kragtens Goewermentskennisgewing Nr. R918 van 30 Julie 1999, voldoen.
- (f) Sanitêre en reinigingsfasiliteite vir die personeel wat aan die volgende vereistes voldoen:
 - (i) Sanitêre en reinigingsfasiliteite vir die personeel moet heeltemal apart wees van sodanige fasiliteite vir die kinders en mag nie regstreeks in verbinding staan met enige vertrek wat in verband met die kinders gebruik word nie.
 - (ii) Daar moet een toilet en een handewasbak vir elke vyftien persone of gedeelte van vyftien persone verskaf word.
 - (iii) 'n Konstante toevoer water moet vir elke handewasbak verskaf word.
- (g) Buitenshuise speelruimte van minstens 5.5 m² per kind moet voorsien word. Hierdie ruimte moet voorsiening maak vir grasperke en skaduwee, en vir harde oppervlaktes vir wielspeelgoed. Dit moet vry wees van uitgrawings en gevaarlike trappe of vlakke.

4. Spesifieke vereistes ten opsigte van geboue vir kinders onder drie jaar

Die volgende minimum huisvesting en aanverwante dienste moet vir die huisvesting van kinders onder drie jaar verskaf word:

- (a) 'n Personeelkamer ooreenkomstig artikel 3(b).

- (b) 'n Afsonderingskamer toegerus met 'n noodhulpkas en toerusting en 'n kinderbed of voubed.
- (c) 'n Kinderkamer wat 3.5 m² binnenshuise oppervlak per kind verskaf. 'n Handewasbak moet in elke kinderkamer verskaf word.
- (d) 'n Melkkombuis wat bestaan uit -
 - (i) 'n ontvangsafdeling vir die sterilisering van bottels, toegerus met 'n wasbak van vlekvrystaal, steriliseringseenheid en handewasbak, en
 - (ii) 'n voorbereidingsarea, apart van die ontvangsafdeling, met 'n verkoelingseenheid, stoof en handewasbak.
- (e) 'n Kombuis ooreenkomstig artikel 3(e).
- (f) Bêreplek vir beddegoed en linne.
- (g) Bêreplek vir kinderwaentjies.
- (h) Bêreplek vir die persoonlike besittings van kinders.
- (i) Sanitêre en reinigingsfasiliteite vir kinders, wat aan die volgende vereistes voldoen:
 - (i) 'n Spoelkamer toegerus met 'n spoelwasbak, met 'n ingeboude spatskerm.
 - (ii) 'n Badeenheid met twee bababadeenhede vir elke twintig kinders. Die vloei van water moet aan badeenhede gelewer word deur synlate of beweegbare oorhoofse toebehore, en die temperatuur van die water moet gereguleer word.
 - (iii) Vir kinders wat nie luiers gebruik nie, moet toiletuitrusting verskaf word.
 - (iv) Luiers moet deur middel van -
 - (a) 'n erkende luierdienst, in welke geval daar voorsiening gemaak moet word vir aparte bêrefasiliteite vir skoon en vuil doeke.
 - (v) 'n Genoegsame aantal waterdigte houe met deksels vir die tydelike opberging van vuil papier, sneesdoekies, papierhanddoekies en ander artikels wat weggedoen moet word.
- (j) Bêreplek vir binnenshuise en buitenshuise speelmateriaal en toerusting.

- (k) Die minimum buitenshuise speelruimte van 3 m² per kind moet vir die gebruik van kinderwaentjies en speelhokke en buitenshuise aktiwiteite vir die kleutergroep voorsien word. Hierdie ruimte moet grasperke insluit en moet skaduwee bied. Dit moet vry wees van uitgrawings en gevaarlike trappe of vlakke.
- (l) Daar moet een personeellid wees vir elke agt kinders onder die ouderdom van twee jaar.

5. Algemene vereistes betreffende geboue

5.1 Alle geboue vir kinderbewaarplekke moet aan die volgende vereistes voldoen:

- (a) Die geboue moet van dié materiaal en op dié wyse gebou wees wat dit aan die Nasionale Bouregulasies en enige ander toepaslike verordening van die Raad laat voldoen.
- (b) Vensters in speelkamers, kantore en afsonderingskamers moet hoogstens 750 mm bo grondhoogte wees en moet spesiaal gebou wees sodat dit nie oopgaan op 'n hoogte wat vir kinders gevaarlik is nie.
- (c) Alle kamers moet geplafonneer wees.

6. Uitrusting

6.1 Uitrusting vir kinders in kinderbewaarplekke moet aan die volgende vereistes voldoen:

- (a) Stoele moet so lig wees dat dit deur die kinders opgetel kan word, en moet so laag wees dat 'n kind wat daarop sit, albei voete op die vloer kan laat rus.
- (b) Alle beddens, kinderbeddens, voubeddens, matte of ander meubels vir rus- of slaapdoeleindes moet geskik wees vir gebruik deur kinders. Elke sodanige meubelstuk moet net deur een kind gebruik word wie se naam of simbool duidelik daarop aangebring moet word.
- (c) Binnenshuise en buitenshuise speeluitrusting moet verskaf word en sodanige uitrusting moet van so 'n aard wees dat 'n kind hom/haar nie moontlik daardeur kan beseer of 'n besering aan iemand anders kan veroorsaak nie.

7. **Persoonlike toiletbenodighede**

- 7.1 Voorsiening vir die afsonderlike opberging van die persoonlike toiletbenodighede van elke kind in die kinderbewaarplek moet in die wasblok of in 'n aangrensende vertrek gemaak word deur middel van hake, sluitkaste of iets anders wat deur die Bestuurder: Omgewingsgesondheidsdienste goedgekeur is.
- 7.2 Persoonlike toiletbenodighede moet beskikbaar wees.
- 7.3 Voorsiening moet gemaak word vir die kook, was of ontsmetting van kinders se toiletbenodighede.

8. **Veiligheidsmaatreëls**

- 8.1 Die volgende maatreëls moet deur die houer van 'n kinderbewaarplek getref word ter beveiliging van die kinders daarin:
- (a) Toereikende maatreëls moet getref word vir die beveiliging van die kinders teen brand, warmwaterinstallasies, elektriese toebehore en toestelle, verwarmingstoestelle en enige ander artikel of ding wat enige kind in gevaar kan stel of sodanige kind kan beseer.
 - (b) Enige plankies of relings wat in omslote ruimtes, speelhokke, beddens, kinderbeddens of vir enige ander doel hoegenaamd gebruik word, moet minstens 750 mm uitmekaar wees en moet stewig bevestig en sonder splinters of ander ruwe of gevaarlike oppervlakke wees.
 - (c) Die perseel moet geheel en al omsluit wees deur middel van 'n geskikte heining, muur of iets anders wat só gebou is dat dit die kinders heeltemal verhoed om die grense van die perseel op eie houtjie te verlaat en dat dit die toegang van huisdiere voorkom. Alle hekke of deur in sodanige grense moet dig wees en behoorlik gesluit of andersins toegemaak kan word om te verhoed dat die kinders dit oopmaak.
 - (d) 'n Noodhulpkis met die nodige materiaal en uitrusting ten genoeë van die Hoof: Omgewingsgesondheidsdienste moet verskaf word en moet te alle tye byderhand en buite bereik van die kinders geplaas word.
 - (e) Alle medisyne en bytende en ander skadelike stowwe moet op 'n veilige wyse gebêre word en nie vir kinders toeganklik wees nie.
 - (f) Geen skadelike of giftige plant of struik word op die perseel toegelaat nie.

- (g) Niemand wat aan 'n besmetlike of oordraagbare siekte ly, en niemand wat in aanraking was met iemand wat aan sodanige siekte ly en wat nie sy persoon en klere doeltreffend gereinig het om te voorkom dat sodanige persoon sodanige siekte versprei, en niemand wie se liggaam nie in 'n sindelike en gesonde toestand is, word op die perseel toegelaat nie.

9. Pligte van houer van kinderbewaarplek

9.1 Elke houer van 'n kinderbewaarplek moet -

- (a) elke deel van die kinderbewaarplek, met inbegrip van buitenshuise gebiede en alles wat daarby hoort, te alle tye in 'n goeie en sindelike toestand onderhou sonder vullis, vuilgoed of ander skadelike stowwe of dinge;
- (b) alle mesware, breekgoed, gereedskap, vate, blikke, houters, toestelle en uitrusting wat vir die bewaring, bereiding en opdiening van eetware gebruik word, in 'n skoon en sanitêre toestand sonder enige gebreke onderhou;
- (c) doeltreffende middele vir die voorkoming en verspreiding van vlieë, kakkerlakke, knaagdiere en ander ongediertes in sodanige kinderbewaarplek verskaf en onderhou;
- (d) te alle tye doeltreffende middele verskaf en onderhou vir die beskerming van alle eetware teen besoedeling deur stof, vullis, vlieë of enige ander oorsaak;
- (e) te alle tye 'n toereikende voorraad seep, skoon handdoeke en naelborsels by handewasbakke verskaf;
- (f) verseker dat alle persone wat in die kinderbewaarplekke werksaam is, te alle tye sindelik is wat hul persoon en klere betref;
- (g) skoon en heel oorpakke of jasse van wasbare materiaal verskaf vir gebruik van persone wat werksaam is in verband met die hantering, bereiding en opdiening van voedsel, en toesien dat sodanige oorpakke of jasse by alle sodanige geleenthede gedra word;
- (h) voldoende bêreruimte verskaf vir speelgoed, boeke en ander binnenshuise en buitenshuise speelgoedmateriaal en verseker dat sodanige bêreruimte maklik deur die kinders vanaf vloerhoogte bereik kan word;
- (i) toesien dat die kinders te alle tye onder regstreekse toesig van minstens een volwassene is;
- (j) toesien dat elke kind sy eie persoonlike toiletbenodighede gebruik;

7

- (k) aantekeninge van spyskaarte van alle maaltye moet hou wat te alle tye ter insae beskikbaar moet wees;
- (l) nie toelaat dat 'n persoon wat aan 'n aansteeklike siekte ly of 'n etterende abses of seer aan sodanige persoon se liggaam het wat oorgedra kan word, enige breekware, messegoed, implemente, gereedskap of enige ding wat by die hantering van voedsel gebruik word, aanraak nie of toelaat dat sodanige persoon in enige area of kombuis of toestel waar voedsel hanteer word, teenwoordig is nie.

10. Registers

- 10.1 Die houer moet 'n toelatings- en ontslagregister van al die kinders wat in die kinderbewaarplek opgeneem en ontslaan word, hou.
- 10.2 Die houer moet 'n bywoningsregister waarin die teenwoordigheid van kinders in 'n kinderbewaarplek daagliks aangeteken word.

11. Geneeskundige verslag

- 11.1 'n Geneeskundige verslag wat die volgende gegewens bevat, moet ten opsigte van elke kind verkry en deur die houer bewaar word:
 - (a) Inligting oor die kind se algemene gesondheidstoestand.
 - (b) Kindersiektes en ander oordraagbare siektes waaraan die kind gely het en die datums waarop sodanige kind die siektes gehad het.
 - (c) Besonderhede oor immunisering teen pokke, polio miëlitis, klem-in-die-kaak, masels, kinkhoes, witseerkeel en tuberkulose.
 - (d) Moontlike allergieë en siektetoestande soos epilepsie.

12. Dagboek

- 12.1 'n Dagboek moet deur die houer gehou word waarin belangrike en uitsonderlike gebeure soos ongelukke wat hospitalisasie vereis, ten opsigte van elke kind aangeteken word.
- 12.2 Nieteenstaande die voorafgaande bepalings van hierdie verordening behou die Raad die reg voor om in sekere uitsonderlike gevalle afstand te doen van sodanige bepalings.

13. Toepassing

- 13.1 Hierdie verordening is van toepassing op 'n kinderbewaarplek waar meer as tien kinders versorg word. Waar tien of minder kinders versorg word, is die volgende van toepassing:

Die gebou, toiletgeriewe, speelgeriewe binne en buite, veiligheidsmaatreëls, noodhulpfasiliteite, rekordstelsel, breekware, messegoed, kook-, was- en verkoelingsgeriewe, en ander fasiliteite, is onderworpe aan goedkeuring deur die Raad.

14. Strafbepaling

Iedereen wat die bepalings van hierdie Verordening oortree is skuldig aan 'n misdryf en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf vir 'n tydperk van hoogstens ses maande, of beide sodanige boete en sodanige gevangenisstraf.

15. Kort titel

Hierdie verordening heet die verordening rakende beheer oor kinderbewaarplekke, 2012

REGLEMENT VAN ORDE, 2012

Verordening No. 12, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir 'n reglement van orde vir die afhandeling van werksaamhede deur die Raad van die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordoms krywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –
 - “**begroting**” die beraamde inkomste en uitgawe van die Raad deur die Uitvoerende Komitee opgestel en ingedien ingevolge nasionale wetgewing;
 - “**Burgemeester**” die persoon wat voorsitter is by 'n Uitvoerende Komitee vergadering soos bedoel in artikel 49 van die Wet;
 - “**lid**” 'n lid van die Raad of die Uitvoerende Komitee, na gelang van die geval;
 - “**vrae**” Vrae gestel ingevolge artikel 11;
 - “**mosie**” 'n mosie skriftelik ingedien ingevolge artikel 21 van 51;
 - “**Munisipale Bestuurder**” 'n persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet;
 - “**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit;
 - “**Raad**” die Munisipale Raad van die Munisipaliteit;
 - “**Speaker**” die Speaker van die Raad soos bedoel in artikels 36 en 37 van die Wet;
 - “**Stelsels Wet**” die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000 (Wet No. 32 van 2000);
 - “**Uitvoerende Komitee**” die komitee in artikel 42 van die Wet bedoel;
 - “**vergadering**” 'n vergadering van die Raad of die Uitvoerende Komitee, na gelang van die geval;
 - “**voorsitter van die Uitvoerende Komitee**” die Burgemeester;
 - “**voorstel**” 'n voorstel, behalwe 'n mosie, voorgestel en gesekondeer gedurende 'n vergadering van die Raad of 'n komitee daarvan; en
 - “**Wet**” die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998).

Verwydering van persone van die Raadsaal

2. Die Speaker kan, behoudens artikel 160(7) van die Grondwet, te eniger tyd gedurende 'n vergadering, soos wat hy of sy nodig ag, ter wille van die handhawing van orde, gelas dat enigiemand anders as 'n lid van die Raadsaal verwyder word.

Teken van aantekenregister en dra van ampsdrag gedurende vergaderings

3. Elke lid wat 'n vergadering bywoon, moet –
 - (a) sy of haar naam in die aantekenregister teken; en
 - (b) ampsdrag dra indien so deur die Raad besluit en die ampsdrag vir die doel voorsien word.

Vergadering in die geval waar daar geen kworum is nie

4. Indien, na verstryking van 15 minute na die tyd waarop 'n vergadering bedoel is om te begin, daar geen kworum teenwoordig is nie, word geen vergadering gehou nie, tensy die lede teenwoordig ooreenkom om 'n verdere tyd van hoogstens 10 minute toe te laat vir 'n kworum om te vergader. Die lede teenwoordig kan, na afloop van die voornoemde 10 minute, die Speaker versoek om 'n vergadering op 'n geleë datum en tyd te belê, waarvan kennis soos voorsien in artikel 115 van die Stelsels Wet gegee moet word, en die bepalinge van artikel 7 geld *mutatis mutandis* ten opsigte van sodanige vergadering.

Tel van lede

5. Indien die Speaker se aandag gedurende 'n vergadering op die getal lede teenwoordig gevestig word, word die teenwoordige lede getel en, indien daar bevind word dat daar geen kworum is nie, laat die Speaker hierdie feit in die notule opteken en die roepklok vir een minuut lui en indien daar na 'n pouse van 5 minute na die gelui nog nie 'n kworum teenwoordig is nie, kan die lede teenwoordig met 'n meerderheid van stemme besluit om die vergadering te verdaag. Indien so 'n besluit nie geneem word nie en daar na 'n pouse van 10 minute nie 'n kworum teenwoordig is nie, word die vergadering as verdaag geag tot 'n tyd deur die Speaker bepaal.

Kennisgewing van verdaagde vergadering

6. Wanneer 'n vergadering verdaag word, word 'n kennisgewing van die verdaagde vergadering soos voorsien in artikel 115 van die Stelsels Wet beteken.

Verdaagde vergadering

7. Behoudens artikel 8 word geen werksaamhede op 'n verdaagde vergadering hanteer nie, behalwe die werksaamhede gespesifiseer in die kennisgewing van die verdaagde vergadering.

Besigheid beperk deur kennisgewing

8. Behoudens artikel 50(1) word geen saak wat nie in die kennisgewing van 'n vergadering gespesifiseer is, hanteer op die verdaagde vergadering nie, behalwe 'n dringende verslag van die Uitvoerende Komitee.

Volgorde van werksaamhede in 'n vergadering

9. (1) Die volgorde van werksaamhede van 'n gewone vergadering is soos volg:
- (a) Opening;
 - (b) Aanvaarding van die kennisgewing van die vergadering as gelees;
 - (c) Aansoeke om verlof tot afwesigheid;
 - (d) Amptelike kennisgewings –
 - (i) deur die Speaker;
 - (ii) deur lede;
 - (iii) deur die Munisipale Bestuurder;
 - (e) Onbestrede voorstelle van die Speaker;
 - (f) Goedkeuring van notule van vorige vergadering;
 - (g) Vrae waarvan kennis gegee is;
 - (h) Mosies of voorstelle verwys vanaf vorige vergaderings;
 - (i) Verslag van die Uitvoerende Komitee;
 - (j) Nuwe mosies;
 - (k) Petisies;
 - (l) Afsluiting.
- (2) Na die hantering van werksaamhede genoem in paragrafe (a) tot (f) van subartikel (1), kan die Raad volgens eie diskresie die volgorde van die ander werksaamhede op die agenda verander.

Notule van vergadering

10. (1) Tensy die notule van 'n vergadering op dieselfde vergadering goedgekeur word, word die notule as gelees beskou met die oog op goedkeuring: Met dien verstande dat 'n afskrif van die notule op elke lid beteken word, soos in artikel 115 van die Stelsels Wet voorsien, minstens 24 uur voor die aanvang van die vergadering.

- (2) Geen mosie, voorstel of bespreking word oor die notule toegelaat nie, behalwe met betrekking tot die akkuraatheid daarvan.

Vrae deur lede

11. (1) 'n Lid kan tydens 'n vergadering 'n vraag stel –
- (a) aangaande 'n saak voortvloeiend uit of wat betrekking het op 'n item vervat in 'n verslag van die Uitvoerende Komitee wanneer die item aan die beurt kom of gedurende die bespreking daarvan;
 - (b) betreffende die algemene werk van die Raad wat nie voortvloeiend uit of betrekking het op 'n item vervat in 'n verslag van die Uitvoerende Komitee nie: Met dien verstande dat sodanige vraag slegs gestel kan word indien ten minste 7 dae vooraf 'n skriftelike kennisgewing by die Munisipale Bestuurder ingedien is, wat onverwyld 'n afskrif van sodanige kennisgewing aan die Speaker en die voorsitter van die Uitvoerende Komitee voorsien.
- (2) 'n Vraag wat, na die mening van die Speaker, van dringende openbare belang is, kan op 'n vergadering gevra word alleen nadat daar in tweevoud skriftelik van kennis gegee is aan die Munisipale Bestuurder, minstens tien minute voor die aanvang van die vergadering en die Munisipale Bestuurder voorsien dadelik 'n afskrif daarvan aan die Speaker en die voorsitter van die Uitvoerende Komitee.
- (3) Enige vraag ingevolge hierdie artikel gestel, word deur of namens die voorsitter van die Uitvoerende Komitee en/of Speaker beantwoord.
- (4) Nadat 'n lid se vraag beantwoord is, kan hy of sy 'n verduideliking daarvan versoek en die volledigheid van die antwoord word nie gedebateer nie, tensy die Speaker toestemming daartoe verleen.
- (5) Die Speaker mag 'n vraag weier, indien hy of sy van mening is dat sodanige vraag buite orde of onduidelik gestel is.

Verslagdoening aan die Uitvoerende Komitee

12. (1) 'n Verslag van 'n departementshoof word aan die Munisipale Bestuurder gerig en die Munisipale Bestuurder lê sodanige verslag aan die Uitvoerende Komitee voor.
- (2) Die Munisipale Bestuurder kan 'n verslag terugverwys na 'n departementshoof vir feiteregstelling of verduideliking en hy of sy kan, indien hy of sy dit nodig ag, kommentaar daarop lewer en 'n aanbeveling in verband met 'n verslag in subartikel (1) bedoel, maak.

Samestelling van 'n verslag van die Uitvoerende Komitee

13. (1) 'n Verslag deur die Uitvoerende Komitee voorgelê ingevolge die Wet, saamgelees met artikel 160(6)(a) tot (c) van die Grondwet, moet eerstens die sake met betrekking waartoe aanbevelings gemaak word, vervat (hierna die "eerste gedeelte" genoem) en daarna sake wat gedelegeer is na –
- (a) die Uitvoerende Komitee; en
- (b) komitees soos bedoel in artikel 79 van die Wet.
- (2) Behalwe waar 'n item slegs vir kennisname aan die Raad voorgelê word, bevat elke item van die eerste gedeelte 'n aanbeveling wat deur die Raad aanvaar kan word.

Verslag word ingedien

14. 'n Verslag van die Uitvoerende Komitee, behalwe 'n verslag wat deur die Speaker as dringend aanvaar word, word ingedien op die wyse soos in die Wet voorsien.

Voorstel op verslag

15. (1) Die voorsitter van die Uitvoerende Komitee of 'n lid deur hom of haar daartoe versoek, lê 'n verslag van die Uitvoerende Komitee voor en met die voorlegging word voorgestel:
- "dat die verslag oorweeg word".
- (2) Die voorstel in subartikel (1) bedoel, word nie bespreek nie en indien die Raad die voorstel aanvaar, moet die Speaker die aanbevelings van die eerste gedeelte van die verslag punt vir punt aan die orde stel, behalwe as hy of sy vir 'n goeie rede die volgorde sou verander.
- (3) Indien 'n aanbeveling in subartikel (2) bedoel deur die Raad aanvaar word, word dit 'n besluit van die Raad.
- (4) Na afloop van die eerste gedeelte van die verslag in subartikel (2) bedoel, moet die Speaker besprekings van die daaropvolgende gedeeltes toelaat: Met dien verstande dat –
- (a) sodanige besprekings beperk word tot –
- (i) een uur vir sake bedoel in artikel 13(1)(a); en
- (ii) 30 minute per gedeelte bedoel in artikel 13(1)(b);
- (b) met uitsondering van die voorsitter van die Uitvoerende Komitee, 'n lid nie, behalwe met toestemming van die Raad, vir lange ras 10 minute mag praat nie en wanneer 'n lid wel toegelaat word om langer as 10 minute te praat, besluit die Raad oor die tydsduur;

- (c) gedurende sodanige bespreking, geen ander voorstel ingedien word nie, behalwe 'n voorstel dat die Uitvoerende Komitee of 'n komitee in artikel 13(1)(b) bedoel, na gelang van die geval, versoek word om sy besluit te heroorweeg;
- (d) gedurende sodanige bespreking 'n lid kan versoek dat sy of haar teenstem teen 'n besluit in sodanige daaropvolgende gedeelte en sy of haar redes daarvoor, genotuleer word en die Munisipale Bestuurder notuleer sodanige teenstem.

Aanbevelings van die Uitvoerende Komitee word as voorstelle beskou

16. Dit word geag dat die voorstel van 'n lid ingevolge artikel 15, elke aanbeveling in die verslag voorstel en dat sodanige voorstel gesekondeer is.

Onttrekking of wysiging van aanbeveling

17. Die lid wat 'n voorstel ingevolge artikel 15 gemaak het, kan 'n aanbeveling in die verslag vervat, met toestemming van die Raad onttrek of wysig.

Repliek op debat

18. (1) Die voorsitter van die Uitvoerende Komitee of 'n lid wat 'n voorstel ingevolge artikel 15 maak, moet repliek lewer en die debat sluit op enige item in 'n verslag van die Uitvoerende Komitee, sonder om nuwe sake aanhangig te maak.
- (2) Ondanks die bepalings van subartikel(1), kan die Speaker of die lid daarin genoem, 'n verduidelikende verklaring of aankondiging maak voor die oorweging van 'n spesifieke item vervat in die verslag van die Uitvoerende Komitee of gedurende die bespreking van sodanige verslag.

Afvaardiging

19. (1) (a) 'n Afvaardiging wat 'n onderhoud met die Raad verlang, dien 'n memorandum in wat die verhoër wat hulle gaan lewer, uiteensit.
- (b) Die Munisipale Bestuurder lê die memorandum aan die Uitvoerende Komitee voor wat die afvaardiging kan ontvang en die sake vervat in die memorandum kan hanteer ingevolge die magte gedelegeer: Met dien verstande dat die Uitvoerende Komitee kan afsien van die nodigheid vir voorlegging van 'n memorandum.
- (c) Indien die Uitvoerende Komitee van mening is dat die saak aan die Raad voorgelê behoort te word, doen hy so aan die Raad verslag en indien die Raad dit gelas, word die onderhoud aan die afvaardiging toegestaan.
- (2) 'n Afvaardiging bestaan hoogstens uit 3 lede en slegs een lid voer die woord, behalwe in antwoord op 'n vraag van 'n lid. Die saak word nie verder oorweeg alvorens die afvaardiging onttrek het nie.

Petisie

20. 'n Petisie kan deur 'n lid voorgelê word, maar geen toespraak of kommentaar daaroor word deur die lid aan die Raad gelewer nie. Sodanige petisie word na die Uitvoerende Komitee verwys, wat verslag daaromtrent aan die Raad moet lewer.

Vorm van kennisgewing van mosie

21. (1) 'n Kennisgewing van mosie moet in skrif wees en deur die lid wat dit indien, onderteken wees.
- (2) 'n Mosie moet by die Munisipale Bestuurder ingedien word, wat dit in 'n boek vir hierdie doel moet inskryf en die boek moet beskikbaar wees ter insae van lede. Die Munisipale Bestuurder voorsien elke lid onverwyld van 'n afskrif van die mosie.
- (3) Op die versoek van die lid wat die mosie ingedien het, moet die Munisipale Bestuurder skriftelik ontvangs erken.
- (4) Behalwe waar 'n kennisgewing van mosie minstens 10 dae voor 'n vergadering ontvang is, word dit nie gespesifiseer in die kennisgewing van die vergadering nie.
- (5) 'n Mosie moet betrekking hê op 'n vraag aangaande die administrasie of toestande in die Munisipaliteit.
- (6) Die lid wat 'n mosie indien, kan repliek lewer: Met dien verstande dat indien 'n voorstel met betrekking tot sodanige mosie ingevolge artikel 43(1)(b), (c), (d), (e), (f) of (g) aanvaar word, sodanige lid vir hoogstens 10 minute repliek kan lewer.

Volgorde van mosies

22. Elke mosie word by ontvangs gedateer en genommer en moet deur die Munisipale Bestuurder in die agenda opgeneem word in volgorde van ontvangs, behalwe in die geval van 'n kennisgewing van 'n wysiging wat opgeneem word direk na sodanige kennisgewing van mosie, ongeag die tyd wanneer die kennisgewing van mosie om te wysig, ontvang is.

Dringende mosies

23. (1) Enige lid van 'n vergadering kan 'n dringende mosie by die vergadering indien, welke mosie by die aanvang van die vergadering by die Speaker ingedien moet word. Wanneer die Speaker sodanige mosie by die vergadering voorhou, versoek die Speaker 'n sekondant vir die mosie. Sodanige mosie sal alleenlik by die vergadering hanteer word waar 'n meerderheid van die helfte van die lede teenwoordig vir die diening daarvan stem.
- (2) Die bepalings van artikels 21, 22, 24, 25, 26, 27 en 32 is *mutatis mutandis* van toepassing by 'n mosie ingedien ingevolge hierdie artikel.

Beperking van kennisgewings

24. Geen lid mag meer as een mosie anders as 'n terugverwysde mosie op die agenda plaas nie en geen lid mag meer as ses mosies, insluitende 'n mosie soos bedoel in artikel 50(1), in enige jaar voorstel nie.

Mosie om 'n besluit geneem in die voorafgaande drie maande te herroep

25. (1) Wanneer 'n lid 'n voorstel indien ingevolge artikel 21 wat –
- (a) die herroeping of wysiging van 'n besluit van die Raad wat in die voorafgaande drie maande geneem is ten doel het; of
 - (b) dieselfde doel het as 'n mosie wat verwerp is in die voorafgaande drie maande, word sodanige mosie slegs op die agenda geplaas indien die kennisgewing van so 'n mosie geteken is deur drie lede addisioneel tot die lid wat die mosie voorgestel het.
- (2) 'n Mosie soortgelyk aan die een wat verwerp is ingevolge subartikel (1), word nie weer voorgestel binne 6 maande na sodanige verwerping nie.
- (3) Ondanks die bepalinge van subartikels (1) en (2), kan die Raad op enige tydstip 'n besluit herroep of wysig na aanleiding van 'n aanbeveling van die Uitvoerende Komitee vervat in 'n verslag ooreenkomstig artikel 15.

Prosedure met betrekking tot die behandeling van mosies

26. (1) Wanneer mosies bespreek word, lees die Speaker die nommer van elke mosie en die naam van die voorsteller uit en stel vas watter mosies onbestrede is.
- (2) 'n Onbestrede mosie word onmiddellik, sonder bespreking, deurgevoer.
- (3) Indien daar 'n bestrede mosie is, moet die Speaker vir 'n sekondant vra en hy of sy stel daarna elke gesekondeerde mosie aan die orde.
- (4) 'n Lid wat 'n mosie sekondeer, kan vervolgens oor sodanige mosie praat, behalwe waar 'n voorstel ingevolge artikel 43(1)(b), (c), (d), (e), (f) of (g) met betrekking tot sodanige mosie gemaak en deurgevoer is voordat die sekondant aan die woord gekom het.
- (5) 'n Mosie wat nie deur die voorsteller daarvan gestel word nie of wat nie gesekondeer word nie, verval.

Onreëlmatige mosies of voorstelle

27. Die Speaker weier 'n mosie of voorstel –
- (a) wat volgens sy of haar mening –

- (i) kan lei tot die bespreking van 'n saak wat reeds op die agenda is of wat nie betrekking het op 'n vraag in verband met die administrasie of toestande in die Munisipaliteit nie; of
- (ii) wat 'n saak uitmaak vir, 'n opinie weergee of wat onnodige feitlike, inkriminerende, afbrekende of onbehoorlike aanuigings bevat;
- (b) met betrekking tot –
 - (i) sake waaroor die Raad geen jurisduksie het nie; of
 - (ii) 'n besluit deur 'n geregtelike of *quasi*-geregtelike liggaam hangende is; of
- (c) wat, indien dit deurgevoer word, teenstrydig met die bepalings in hierdie Reglement van Orde of 'n ander wet sal wees of wat nie afdwingbaar sal wees nie.

Sake dien voor die Raad by wyse van voorstel

28. (1) Behoudens die bepalings van artikels 15(2) en 16, word 'n saak nie geag voor die Raad vir 'n besluit te dien nie, behalwe waar 'n voorstel oor sodanige saak behoorlik gemaak en gesekondeer is.
- (2) Die bepalings van artikel 25(4) geld *mutatis mutandis* vir 'n lid wat 'n voorstel sekondeer.

Bepalings met betrekking tot die oorweging van die begroting

29. Ondanks andersluidende bepalings hierin vervat, geld die volgende bepalings wanneer die Raad die begroting oorweeg:
- (a) 'n Voorstel wat tot gevolg sal hê dat geraamde inkomste of uitgawe van die Raad, vermeerder of verminder, word nie ingedien alvorens die debat oor die begroting afgesluit is nie.
 - (b) Nadat die debat oor die begroting afgesluit is, stel die Speaker elke voorstel soos bedoel in paragraaf (a) in volgorde.
 - (c) Indien sodanige voorstel aanvaar word, word die begroting nie ooreenkomstig die besluit as gewysig beskou nie en die vergadering word uitgestel tot 'n datum en tyd deur die Speaker bepaal.
 - (d) Na 'n uitstel in paragraaf (c) bedoel, ondersoek die Uitvoerende Komitee die implikasie van ieder sodanige besluit en doen verslag daarvoor aan die Raad by die hervatting van die vergadering. Die uitstel gekied ten einde die Burgermeester instaat te stel om die volle impak, meer spesifiek die finansiële impak, van sodanige besluit te ondersoek en by die daaropvolgende vergadering verslag te doen, waar sodanige beoogde wysiging weer gedebateer sal word.
 - (e) Nadat die Uitvoerende Komitee verslag gedoen het ingevolge paragraaf (e), moet die Speaker –

- (i) 'n debat daaroor toelaat;
- (ii) daarna weer elke voorstel in paragraaf (c) bedoel, stel en indien sodanige voorstel aanvaar word, word die begroting ingevolge daardie besluit gewysig.

Verwysing van voorstel wat die begroting raak na Uitvoerende Komitee

30. 'n Mosie of voorstel, anders as 'n voorstel in artikel 16 bedoel wat die gevolg sal hê dat die goedgekeurde begroting vermeerder of verminder, word nie aanvaar alvorens die Uitvoerende Komitee daaroor verslag gedoen het nie.

Verwysing van voorstel of mosie na Uitvoerende Komitee betreffende aangeleenthede in artikel 30(5) van die Wet bedoel

31. 'n Mosie of voorstel, anders dan 'n aanbeveling van die Uitvoerende Komitee, wat 'n aangeleentheid in artikel 30(5) van die Wet bedoel raak, moet voordat die Raad 'n besluit daaroor aanvaar, na die Uitvoerende Komitee verwys word om daaroor verslag te doen en 'n aanbeveling te maak.

Onttrekking of wysiging van mosie of voorstel

32. (1) 'n Voorsteller kan, met die toestemming van die Raad, 'n voorstel of mosie onttrek en slegs die voorsteller word toegelaat om die versoek tot sodanige toestemming te verduidelik.
- (2) Nadat toestemming vir onttrekking op voornoemde wyse versoek is, word geen verdere bespreking oor sodanige mosie of voorstel toegelaat nie en die toestemming soos versoek, word sonder verdere bespreking verleen of geweier.

Toespraak van die vergadering

33. 'n Lid kan sit terwyl hy of sy praat en spreek die Speaker aan.

Voorrang van Speaker

34. Wanneer die Speaker praat, moet enige lid wat besig is om te praat of aangedui het dat hy of sy wil praat, sy of haar sitplek inneem indien hy of sy staan en die lede moet 'n stilte handhaaf sodat die Speaker sonder onderbreking aangehoor kan word.

Lengte van toespraak

35. (1) Behoudens artikels 15 en 43, kan 'n lid vir hoogstens 10 minute praat: Met dien verstande dat –
- (a) 'n Lid wat 'n mosie indien, vir hoogstens 15 minute kan praat om sy of haar mosie toe te lig; en
 - (b) die Raad toestemming kan verleen dat 'n verdere 5 minute vir sodanige toespraak toegelaat word.

- (2) Die Raad kan afstand doen van die bepalings van subartikel (1) met betrekking tot 'n verklaring wat met toestemming van die Raad deur die voorsitter of enige ander lid van die Uitvoerende Komitee in verband met 'n saak voortvloeiend uit 'n verslag gemaak word.
- (3) 'n Lid wat aan 'n debat deelneem, kan gedurende sy of haar toespraak van notas gebruik maak, maar geen lid word toegelaat om sy of haar toespraak af te lees nie. Die Speaker kan 'n lid wat sy of haar toespraak aflees, versoek om die toespraak onmiddellik te beëindig.
- (4) Die bepalings van hierdie artikel is nie van toepassing op –
 - (a) die voorsitter van die Uitvoerende Komitee wanneer hy of sy die begroting voordra en die debat daarvoor open nie;
 - (b) die voorsitter van die Uitvoerende Komitee wanneer hy of sy of enige ander lid van die komitee deur hom of haar gemagtig om die begrotingsrede te lewer, of repliek te lewer op die debat betreffende die oorweging van die begroting nie;
 - (c) die voorsitter van die Uitvoerende Komitee wanneer hy of sy die debat betreffende oorweging van die begroting afsluit nie; en
 - (d) die persoon wat ingevolge artikel 18(1) repliek lewer en die debat afsluit soos bedoel in genoemde artikel.

Relevansie

- 36. (1) 'n Lid wat praat, moet sy of haar toespraak streng rig op die saak onder bespreking of op 'n verduideliking of op 'n punt van orde.
- (2) Die Speaker laat nie 'n bespreking toe –
 - (a) wat 'n saak op die agenda voortuitloop nie; of
 - (b) oor 'n saak ten opsigte waarvan 'n besluit deur 'n geregtelike- of *quasi*-geregtelike liggaam hangende is nie.

Irrelevansie, herhaling en versteuring van orde

- 37. (1) Indien die Speaker van mening is dat 'n lid –
 - (a) nie voldoen aan die bepalings van artikel 35(1) nie of skuldig is aan irrelevantie of langdradige herhaling tydens sy of haar toespraak, kan die Speaker hom of haar gelas om aan genoemde bepalings te voldoen of om die irrelevantie of langdradige herhaling te staak;
 - (b) poog om 'n bespreking teenstrydig met artikel 35(2) te voer, moet die Speaker hom of haar gelas om die bespreking te staak;

- (c) terwyl hy of sy in die Raadsaal teenwoordig is, ongeag of hy of sy die Raad toespreek –
 - (i) onbehoorlike of aanstootlike taal besig;
 - (ii) 'n inkriminerende, lasterlike of afbrekende opmerking, beskuldiging of insinuasie ten opsigte van 'n ander lid of persoon maak;
 - (iii) die orde versteur of die gesag van die Speaker verontagsaam; of
 - (iv) onbehoorlik geklee is, gelas die Speaker die lid om onmiddellik sodanige gedrag te staak of reg te stel.
- (2) Indien 'n lid nie gehoor gee aan 'n lasgewing in subartikel (1) bedoel nie, kan die Speaker –
 - (a) in 'n geval in subartikel 1(a) of (b) bedoel, gelas dat die betrokke lid sy of haar toespraak staak; of
 - (b) in 'n geval in subartikel 1(c) bedoel, gelas dat die betrokke lid vir die verdere duur van die vergadering onttrek.

Die Speaker kan 'n lid laat verwyder

- 38. (1) Indien 'n lid weier om 'n lasgewing ingevolge artikel 36(2)(a) of (b) na te kom, kan die Speaker 'n beampte aansê om sodanige lid te verwyder en om stappe te neem om te voorkom dat sodanige lid na die vergadering terugkeer.
- (2) Artikel 36(1)(c), 36(2) en subartikel (1) is *mutatis mutandis* van toepassing op 'n lid van die publiek.

Uitsluiting van lede

- 39. (1) 'n Lid wat opsetlik die gesag van die Speaker verontagsaam of opsetlik die orde by 'n vergadering versteur, kan deur die Raad uitgesluit word van Raadsvergaderings vir 'n tydperk van hoogstens 45 dae soos deur die Raad bepaal: Met dien verstande dat die betrokke lid binne 7 dae vanaf die vergadering waar daar op sy of haar uitsluiting besluit is, 'n skriftelike appèl aan die Burgemeester kan rig, wat op sy of haar beurt 'n spesiale Raadsvergadering moet belê om die appèl te oorweeg binne 7 dae vanaf datum waarop die appèl ontvang is.
- (2) Die Raad kan op voornoemde spesiale vergadering die oorspronklike Raadsbesluit bevestig, verwerp of wysig.
- (3) By oorweging van die appèl, moet die Raad die reëls van natuurlike geregtigheid toepas.
- (4) 'n Voorstel vir die uitsluiting van 'n lid kan op enige stadium van 'n vergadering ingedien word.

Lid mag slegs een keer praat

40. (1) Behoudens andersluidende bepalings of die voorafverkreë goedkeuring van die Speaker, kan 'n lid hoogstens een keer oor enige mosie of voorstel praat en die Speaker se besluit om aan sodanige lid toestemming te verleen om te praat of te weier is finaal en is nie vir bespreking oop nie.
- (2) Die bepalings van subartikel (1) is nie van toepassing op 'n lid van die Uitvoerende Komitee wanneer die Raad die begroting oorweeg nie.

'n Punt van orde en persoonlike verduideliking

41. (1) 'n Lid kan 'n punt van orde stel of 'n verduideliking gee, maar sodanige verduideliking word beperk tot die wesenlike inhoud van sy of haar vorige toespraak.
- (2) Sodanige lid word versoek om onmiddellik te praat.

Beslissing van die Speaker oor 'n orde reëling

42. Die beslissing van die Speaker oor 'n punt van orde of oor die toelaatbaarheid van 'n verduideliking is finaal en is nie oop vir bespreking nie.

Hoe gestem word

43. (1) 'n Bestrede mosie of voorstel word aan die Raad gestel deur die Speaker, wat die lede versoek om by wyse van opsteek van hande (tensy die Raad anders besluit) aan te dui of hulle vir of teen sodanige mosie stem of buite stemming bly, waarna die Speaker die uitslag van die stemming aankondig.
- (2) Nadat die Speaker die uitslag van stemme ingevolge subartikel (1) aangekondig het, kan 'n lid versoek dat –
- (a) sy of haar stem teen die besluit genotuleer word; of
- (b) 'n hoofdelike stemming gehou word deur op te staan en so 'n eis aan die Speaker te stel.
- (3) Wanneer 'n hoofdelike stemming behoorlik ingevolge subartikel (2)(b) versoek is, moet die Speaker daartoe toestem; die verdelingsklok word vir minstens een minuut gelui, waarna alle ingange tot die Raadsaal toegemaak word en geen lid die Raadsaal mag verlaat of binnekom, alvorens die uitslag van die verdeling bekend gemaak is nie.
- (4) Na die verstryking van die tydsduur in subartikel (3) vermeld, bring die Speaker weer die mosie of voorstel tot stemming soos in subartikel (5) bepaal word en maak daarna die uitslag van die hoofdelike stemming bekend.

- (5) 'n Hoofdelike stemming vind soos volg plaas: Die Munisipale Bestuurder lees die naam van elke lid afsonderlik in alfabetiese volgorde uit. Elke lid moet by wyse van 'n hoorbare "vir" of "teen" of "buite stemming" aandui of hy of sy ten gunste of teen die voorstel stem of buite stemming bly en die Munisipale Bestuurder notuleer die stem van elke lid asook die name van elke afwesige lid.
- (6) Wanneer 'n hoofdelike stemming ooreenkomstig die voorafgaande bepalings plaasvind, is elke aanwesige lid, met inbegrip van die Speaker, verplig om sy of haar stem ten gunste of teen die mosie of voorstel uit te bring of aan te dui dat hy of sy buite stemming bly.
- (7) 'n Lid wat 'n hoofdelike stemming aanvra, verlaat nie die Raadsaal alvorens sodanige stemming afgehandel is nie.
- (8) Indien daar 'n staking van stemme is ten opsigte van 'n voorstel waarvoor daar ooreenkomstig die bepalings van subartikel (1) of (4) gestem is, moet die Speaker, ooreenkomstig die bepalings van artikel 30(4) van die Wet, 'n beslissende stem uitbring.

Voorstelle wat gemaak kan word

44. (1) Wanneer 'n mosie of voorstel by 'n vergadering bespreek word, kan geen ander voorstel ingedien word nie, behalwe 'n voorstel –
- (a) dat die mosie of voorstel gewysig word;
 - (b) dat die oorweging van die saak uitgestel word;
 - (c) dat die vergadering verdaag word;
 - (d) dat die debat verdaag word;
 - (e) dat die vraag gestel word;
 - (f) dat die Raad na die volgende saak oorgaan;
 - (g) dat die vraag terugverwys word vir verdere oorweging;
 - (h) dat, om die saak te hanteer, die Raad in komitee sal gaan ingevolge artikel 54; of
 - (i) dat die oorweging van die saak ontstaan totdat die Raad al die sake op die agenda afgehandel het:

Met dien verstande dat die voorstelle in paragrawe (b) tot (g) vermeld, nie ingedien word voordat die voorsteller van die mosie of voorstel onder bespreking daarvoor gepraat het nie: Met dien verstande voorts dat 'n tweede voorstel ingevolge paragrawe (b) tot (f) nie binne'n halfuur na 'n dergelike voorstel oor dieselfde saak ingedien kan word nie, tensy die omstandighede na die mening van die Speaker ingrypend verander het.

- (2) 'n Lid wat nie aan die debat oor die betrokke mosie of voorstel deelgeneem het nie, kan gedurende daardie debat aan die einde van enige toespraak, voorstel dat –
 - (a) oorweging van die vraag uitgestel word tot 'n vasgestelde datum; of
 - (b) die vergadering nou verdaag: Met dien verstande dat die vergadering nie verdaag alvorens die debat oor die mosie of voorstel verdaag het nie; of
 - (c) die debat verdaag word.
- (3) 'n Lid wat 'n voorstel ingevolge subartikel (2) ingedien het, kan hoogstens 5 minute daaroor praat, maar die sekondant word nie toegelaat om daaroor te praat nie.
- (4) 'n Lid wat 'n voorstel ingevolge subartikel (2) ingedien het, kan tydens die debat oor sodanige voorstel vir hoogstens 5 minute daaroor praat en daarna word die voorstel sonder enige verdere debat gestel.

Oorweging van saak wat oorgehou gaan word

- 45. 'n Lid wat 'n voorstel ingevolge subartikel 43(1)(i) maak, kan hoogstens 3 minute daaroor praat, maar die sekondant kan glad nie daaroor praat nie en daarna word oor die voorstel gestem sonder enige verdere debat.

Wysiging van 'n mosie of voorstel

- 46. (1) 'n Wysiging wat voorgestel word moet betrekking hê op die mosie of voorstel ten opsigte waarvan dit voorgestel word.
- (2) 'n Wysiging wat voorgestel word, moet op skrif gestel, deur die voorsteller onderteken en aan die Speaker oorhandig word.
- (3) 'n Wysiging wat voorgestel word, moet duidelik deur die Speaker aan die vergadering gestel word, voordat daaroor gestem word.
- (4) (a) Waar 'n wysiging voorgestel en gesekondeer is, word geen verdere wysigings voorgestel nie, alvorens 'n besluit aanvaar is waarop 'n verdere wysiging voorgestel kan word.
- (b) Indien die wysiging aanvaar word, neem die gewysigde mosie of voorstel die plek van die oorspronklike mosie of voorstel in en word dit die substantiewe mosie of voorstel waarop 'n wysiging voorgestel kan word.
- (5) 'n Lid kan slegs een wysiging op 'n mosie of voorstel indien.
- (6) Die voorsteller van 'n wysiging op 'n voorstel of mosie het geen reg tot repliek nie.

Uitstel van oorweging van vraag

47. Wanneer 'n mosie aanvaar is dat 'n vraag uitgestel word na 'n vasgestelde datum, word die mosie of voorstel eerste onder die mosies of voorstelle vervat in die verslag van daardie komitee aan die Raad op die vasgestelde datum geplaas.

Verdaging van vergadering

48. Geen lid stel by enige vergadering meer as een keer voor of sekondeer dat die vergadering moet verdaag nie.

Verdaging van debat

49. (1) Indien 'n voorstel aanvaar word dat die debat verdaag word, hanteer die Raad die volgende saak wat op die agenda verskyn en word die saak ten opsigte waarvan die debat verdaag is, eerste geplaas op die lys van mosies of voorstelle van die volgende vergadering en die bespreking daarvan word by daardie vergadering hervat.
- (2) Wanneer 'n debat wat verdaag is, hervat word, is die lid wat voorgestel het dat dit verdaag word, geregtig om eerste te praat.
- (3) Geen lid maak meer as een voorstel ter verdaging van dieselfde debat of sekondeer meer as een sodanige voorstel nie.

Stel van die vraag

50. (1) Behoudens die bepalings van artikel 43(1) kan 'n lid wat nie aan die debat oor 'n mosie of voorstel deelgeneem het nie, aan die einde van 'n toespraak gedurende die debat, voorstel dat die vraag gestel word.
- (2) Behoudens die bepalings van subartikel (3) is 'n voorstel ingevolge subartikel (1) gemaak, nie vir bespreking oop nie.
- (3) Die voorsteller van 'n vraag onder bespreking kan, wanneer 'n voorstel ingevolge subartikel (1) gemaak is, vir hoogstens 5 minute oor sodanige voorstel praat en vervolgens word die voorstel sonder enige verdere debat gestel.

Die Raad gaan oor na volgende saak

51. (1) Behoudens die bepalings van artikel 43(1) kan 'n lid wat nie aan 'n debat oor 'n mosie of voorstel deelgeneem het nie, aan die einde van 'n toespraak voorstel dat die Raad oorgaan na die volgende saak.
- (2) Behoudens die bepalings van subartikel (3) is 'n voorstel ingevolge subartikel (1) gemaak nie vir bespreking oop nie.
- (3) Die voorsteller van 'n vraag onder bespreking kan, wanneer 'n voorstel ingevolge subartikel (1) gemaak is, vir hoogstens 5 minute oor sodanige voorstel praat en daarna word die voorstel sonder enige verdere bespreking gestel.
- (4) Indien 'n voorstel ingevolge subartikel (1) aanvaar word, verval die vraag onder bespreking.

Terugverwysing van 'n vraag vir verdere oorweging

52. (1) Wanneer 'n aanbeveling van die Uitvoerende Komitee voor die Raad dien, kan 'n lid voorstel dat die vraag vir verdere oorweging na die Uitvoerende Komitee terugverwys word.
- (2) Die voorsteller van sodanige vraag het geen reg tot repliek nie.
- (3) So 'n voorstel word nie gestel alvorens aan die bepalings van artikel 18 voldoen is nie.
- (4) Wanneer sodanige voorstel aanvaar word, sluit die debat oor die aanbeveling en gaan die Raad oor na die volgende saak.

Opskorting van artikel 8

53. (1) Ondanks andersluidende bepalings van hierdie Reglement van Orde, maar behoudens die bepalings van hierdie artikel, kan 'n lid in 'n gewone vergadering of met die verdaging daarvan, voorstel dat die bepalings van artikel 8 opgeskort word om hom of haar in staat te stel om 'n voorstel in te dien, waarvan kennis nie ingevolge artikel 21 gegee kon word nie weens die dringendheid van sodanige voorstel.
- (2) Die voorstel en mosie genoem in subartikel (1) moet op skrif gestel word, deur die voorsteller en ten minste een sekondant onderteken word en aan die Speaker minstens 10 minute voor die aanvang van die vergadering waarop sodanige voorstel of mosie bedoel is om te dien, oorhandig word, tensy die Speaker 'n korter tydsduur toelaat.
- (3) Beide word deur die Speaker afgewys, indien hy of sy sodanige mosie ingevolge artikel 26 kon afwys.
- (4) Onmiddellik voordat die verslag van die Uitvoerende Komitee ingevolge artikel 15 voorgelê word, maak die Speaker bekend dat 'n voorstel en mosie ingevolge subartikel (1), indien enige, aan hom of haar oorhandig is en of hy of sy dit toegelaat of afgewys het en indien sodanige voorstel en mosie wel toegelaat is, hulle voor of na die afhandeling van die verslag van die Uitvoerende Komitee sal dien.
- (5) Indien die Speaker die voorstel en mosie toelaat ingevolge subartikel (4), moet die betrokke lid, wanneer die Speaker so aandui, die mosie aflees en nadat hy of sy vir hoogstens 5 minute oor slegs die rede van die dringendheid van die oorweging van die mosie gepraat het, wat die aflees van die mosie insluit, kan hy of sy voorstel dat die bepalings van artikel 8 opgeskort word.
- (6) Die sekondant van die voorstel en mosie ingevolge subartikel (1) kry nie 'n spreekbeurt daaroor nie, behalwe om dit formeel te sekondeer.
- (7) Die voorstel tot opskorting word geag aanvaar te wees, indien die lede wat daarvoor stem 'n meerderheid van al die lede van die Raad uitmaak.

- (8) Indien die voorstel tot opskorting aanvaar word, word die mosie geag behoorlik gestel te wees en daarna kan die bespreking daarvan voortgaan ooreenkomstig die bepalings van hierdie Reglement van Orde.

Vertolking van Reglement van Orde

54. (1) (a) 'n Lid kan versoek dat die Speaker se beslissing oor die vertolking van die Reglement van Orde in die notule aangeteken word en die Munisipale Bestuurder hou 'n register van sodanige beslissings by.
- (b) Die Speaker onderteken die inskrywing in die register van elke beslissing wat hy of sy gegee het.
- (2) 'n Lid wat 'n versoek ingevolge subartikel (1) gerig het, kan mondelings gedurende daardie vergadering of skriftelik binne 5 dae daarna, eis dat die Munisipale Bestuurder die saak aan die Uitvoerende Komitee voorlê, en in sodanige geval oorweeg die Uitvoerende Komitee die beslissing en doen daaroor aan die Raad verslag.

Bespreking van sake in komitee

55. (1) Wanneer 'n lid voorstel dat die Raad in komitee gaan om 'n saak op die agenda te oorweeg, insluitend 'n voorstel ingevolge artikel 52(1), kan hy of sy vir hoogstens 3 minute oor sodanige voorstel praat, maar die sekondant praat nie daaroor nie.
- (2) Nadat 'n voorstel in subartikel (1) bedoel aanvaar is, kan die Speaker na oorweging, indien dit redelik en nodig blyk te wees om die regte van die persoon of onderwerp onder bespreking te beskerm, die pers, die publiek en enige ander persoon wie se teenwoordigheid volgens sy of haar mening nie gedurende die bespreking vereis word nie, gelas om die Raadsaal te verlaat en nadat hy of sy tevrede is dat die instruksie uitgevoer is, stel hy of sy die betrokke saak weer aan die orde.
- (3) 'n Bespreking van 'n saak in komitee skort geen ander bepaling van hierdie Reglement van Orde op nie.
- (4) Die Speaker moet, indien daar nadat die Raad die sake in komitee afgehandel het nog ander sake op die agenda verskyn, weer die pers, die publiek en ander persone toelaat om die Raadsaal binne te gaan.
- (5) 'n Besluit van die Raad om in komitee te gaan word met deeglike inagneming van artikel 160(7) van die Grondwet geneem.

Kworum van die Raad en komitees

56. Die kworum van die Raad en komitees is die meerderheid van al die lede van die Raad en/of die komitee.

Bedanking van setel op komitee

57. 'n Lid van 'n komitee wat van die komitee wil bedank, rig sy of haar bedanking skriftelik aan die Munisipale Bestuurder waarna dit nie weer teruggetrek kan word nie. Die Munisipale Bestuurder verwys die bedanking na die uitvoerende komitee, waarna dit na die Raad verwys sal word.

Vul van vakature in 'n komitee

58. Die Uitvoerende Komitee moet aan die Raad kennis gee dat daar 'n vakature op 'n komitee ontstaan het, uitgesonderd 'n vakature op die Uitvoerende Komitee, nie later nie as die tweede vergadering na die vergadering van die komitee waarop die vakature bekend geword het en die Raad kan die vakature vul.

Vul van 'n vakature in 'n komitee gedurende die afwesigheid van 'n lid

59. Wanneer 'n lid, uitgesonderd 'n lid van die Uitvoerende Komitee verlof tot afwesigheid van 'n vergadering van 'n komitee verkry het, kan die Raad 'n ander lid aanwys om waar te neem gedurende sy of haar afwesigheid op enige komitee waarop die afwesige lid dien.

Datums en tye van vergaderings van die Uitvoerende Komitee

60. (1) Die voorsitter van die Speaker bepaal die datums, tye en plekke van vergaderings.
- (2) Geen vergadering van die Uitvoerende Komitee word gehou gedurende 'n Raadsvergadering, sonder die Raad se toestemming nie.

Kennisgewing van vergadering van die Uitvoerende Komitee

61. (1) Die Speaker reik 'n kennisgewing uit waarin 'n vergadering van die Uitvoerende Komitee belê en die werksaamhede wat deur die komitee oorweeg moet word aangedui word.
- (2) Die kennisgewing word by elke lid van daardie komitee afgelewer of dit word gelaat by sy of haar besigheids- of residensiële of e-pos adres minstens 24 uur voor die aanvang van 'n gewone vergadering, maar indien die kennisgewing per toeval nie so afgelewer of gelaat is nie, word die geldigheid van die vergadering nie daardeur geraak nie.

Bywoningsregister vir vergaderings van die Uitvoerende Komitee

62. (1) Die Munisipale Bestuurder hou 'n bywoningsregister waarin elke lid van die Uitvoerende Komitee wat 'n vergadering van die komitee bywoon, sy of haar naam teken.
- (2) 'n Lid wat nie 'n lid van die Uitvoerende Komitee is nie, wat 'n vergadering van die komitee bywoon, skryf sy of haar naam in die bywoningsregister en moet agter sy of haar naam die woorde "nie lid" skryf.

Deelname aan besprekings op 'n vergadering van die Uitvoerende Komitee

63. Iemand wat versoek word of toegelaat word deur die Uitvoerende Komitee om 'n vergadering van die komitee by te woon, kan met die toestemming van die voorsitter van die Uitvoerende Komitee die vergadering toespreek.

Geen kworum by vergadering van die Uitvoerende Komitee

64. Indien daar na verstryking van 10 minute na die aanvangstyd van 'n vergadering van die Uitvoerende Komitee nog geen kworum is nie, word die vergadering gehou op 'n datum en tyd deur die Speaker bepaal.

Wyse van stemming by vergaderings van die Uitvoerende Komitee

65. Die voorsitter van die Uitvoerende Komitee laat die lede van die Uitvoerende Komitee by wyse van opsteek van hande stem en 'n lid van daardie komitee wat daar teenwoordig is en stem kan versoek dat 'n hoofdelike stemming gehou word, in welke geval die bepalings van artikel 42(5), (6) en (7) *mutatis mutandis* geld: Met dien verstande dat geen bepaling hiervan die reg van 'n lid om sy of haar teenstem te laat notuleer sal beïnvloed nie.

Goedkeuring van notule van vergadering van Uitvoerende Komitee

66. (1) By 'n gewone vergadering van die Uitvoerende Komitee, nadat aansoeke vir verlof tot afwesigheid oorweeg is, word die notule van 'n vergadering van die komitee wat nog nie bekragtig is nie gelees, goedgekeur met of sonder wysigings en deur die voorsitter van die Uitvoerende Komitee onderteken.
- (2) Die notule genoem in subartikel (1), kan as gelees beskou word indien dit beskikbaar was vir ondersoek deur die lede van die komitee minstens een uur voor die aanvang van die vergadering: Met dien verstande dat die notule gelees moet word indien 'n lid dit so versoek, tensy die komitee die oorweging uitstel na die volgende vergadering: Met dien verstande voorts dat indien die notule uitgestuur is op 'n wyse soos in artikel 115 van die Stelsels Wet voorsien, 'n lid nie kan aandrang dat die notule gelees moet word, tensy die meerderheid van die lede teenwoordig dit so besluit nie.

Notule kan teruggehou word weens werksdruk

67. Die notule van 'n vergadering van die Uitvoerende Komitee kan weens werksdruk of 'n ander toepaslike rede teruggehou word vir goedkeuring op 'n latere vergadering.

Bespreking van notule van vergadering van Uitvoerende Komitee

68. Geen voorstel of bespreking oor die notule word toegelaat nie, behalwe oor die akkuraatheid daarvan.

Verslae mag aan die pers verskaf word

69. Die Munisipale Bestuurder kan, op aansoek deur 'n geregistreerde nuusblad, die agenda van die Raad aan 'n verteenwoordiger van sodanige nuusblad voor die aanvang van die vergadering verskaf: Met dien verstande dat die Uitvoerende Komitee of die Burgemeester hom of haar kan aansê om nie die besondere agenda of item op die agenda te voorsien nie of om die agenda te weerhou tot na afloop van die betrokke vergadering.

Uitsluiting van lede wat dokumente openbaar

70. (1) 'n Lid wat ten opsigte van 'n saak genoem in artikel 10 van die Gedragskode vir Raadslede, aangeheg as Bylae 1 tot die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000 (Wet No. 32 van 2000), 'n dokument of rekord van die Raad, of van die verrigtinge van 'n komitee van die Raad, of van die Raad in komitee publiseer of dit bekend maak of toelaat dat dit gepubliseer of bekend gemaak word, is skuldig aan oortreding van hierdie subartikel.
- (2) Die Raad kan 'n lid wat skuldig is aan oortreding van subartikel (1), uitsluit vir 'n tydperk van hoogstens 45 dae soos deur die Raad bepaal: Met dien verstande dat die appèlprosedures soos bedoel in artikel 38 *mutatis mutandis* geld vir hierdie artikel.
- (3) Indien 'n lid 'n vergadering bywoon ondanks 'n besluit ingevolge subartikel (2), kan die Speaker 'n beampte opdrag gee om die lid te verwyder en om die nodige stappe te neem om te voorkom dat die lid na die vergadering terugkeer.

Verslag van bywoning van vergaderings

71. (1) Die Munisipale Bestuurder stel jaarliks 'n verslag op oor die aantal Raadsvergaderings gehou en die bywoning daarvan deur elke lid en die aantal vergaderings gehou deur die Uitvoerende Komitee en die bywoning van elke lid van sodanige komitee.
- (2) Die Munisipale Bestuurder sluit die verslag by die agenda van die gewone vergadering wat in Januarie van elke jaar gehou word in.

Sekretariaat

72. (1) Die Munisipale Bestuurder is verantwoordelik vir die doeltreffende funksionering van die aktiwiteite van die Raad en sy komitees.
- (2) Die Munisipale Bestuurder kan 'n aantal beamptes in die voltydse diens van die Munisipaliteit aanwys om as 'n sekretariaat vir die Raad op te tree.
- (3) Die Munisipale Bestuurder kan aan 'n lid van die sekretariaat 'n werksaamheid soos die hou van notules of die verspreiding van dokumente opdra, maar bly teenoor die Raad verantwoordelik vir die doeltreffende verrigting van 'n werksaamheid aan hom of haar by of kragtens hierdie Reglement van Orde toevertrou.

Kort titel

73. Hierdie Verordening heet die Reglement van Orde, 2012.

MUNISIPALE TAXISTAANPLEK VERORDENING, 2012

Verordening No.13, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die instelling, instandhouding en bestuur van munisipale taxistaanplekke in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –
 - “boekjaar” ‘n jaar wat op die eerste dag van Julie van enige jaar begin en op die laaste dag van Junie van die volgende jaar eindig;
 - “bus” ‘n bus soos omskryf in artikel 1 van die Nasionale Padverkeerswet, 1996 (Wet No. 93 van 1996);
 - “hierdie Verordening” ook die reëls beoog in artikel 2, wat nagekom moet word by munisipale taxistaanplekke;
 - “Bestuurder: Verkeersdienste” die munisipale verkeersbeampte aangestel deur die Munisipaliteit as hoof van die komponent van die Munisipaliteit wat vir die administrasie van padverkeersaangeleenthede verantwoordelik is;
 - “motorvoertuig” ‘n motorvoertuig soos omskryf in artikel 1 van die Nasionale Padverkeerswet, 1996 (Wet No. 93 van 1996);
 - “Munisipale Bestuurder” die persoon deur die Munisipaliteit aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);
 - “munisipale taxistaanplek” ‘n gebied afgebaken ingevolge artikel 2(2) vir die gebruik van taxis wat geldige parkeerpermitskyfies vertoon om te parkeer en passasiers op- en af te laai en ook die wagarea van so ‘n taxistaanplek;
 - “munisipale verkeersbeampte” ‘n verkeersbeampte deur die Munisipaliteit ingevolge die bepalings van die Nasionale Padverkeerswet, 1996 (Wet No. 93 van 1996), of, na gelang van die geval, ‘n Wet deur daardie Wet herroep, aangestel;
 - “Munisipaliteit” die //Khara Hais munisipaliteit;
 - “parkeerpermitskyfie” ‘n skyfie uitgereik ingevolge artikel 4 wat deur ‘n taxi wat gebruik maak van ‘n munisipale taxistaanplek vertoon moet word; en
 - “taxi” ‘n motorvoertuig, maar nie ‘n bus nie, wat teen loon of vergoeding gebruik word vir die vervoer van passasiers of bagasie.

Munisipaliteit kan munisipale taxistaanplekke instel, in stand hou en bestuur

2. (1) Die Munisipaliteit kan, binne sy regsgebied, munisipale taxistaanplekke instel, in stand hou en bestuur.
- (2) 'n Munisipale taxistaanplek word by kennisgewing in die *Provinsiale Koerant* afgebaken.
- (3) By die ingang van elke munisipale taxistaanplek en ook by die ingang van die wagarea daarvan, word 'n kennisgewingbord vertoon waarop die reëls wat by daardie staanplek of area deur, onderskeidelik –
- (a) bestuurders van taxis;
- (b) eienaars van taxis; of
- (c) lede van die publiek,
- wat ingaan by, parkeer op of van taxidienste by daardie staanplek of area gebruik maak, nagekom moet word.
- (4) Reëls in subartikel (3) beoog, word deur die Munisipaliteit aangeneem en in die *Provinsiale Koerant* afgekondig.

Taxis moet parkeerpermitskyf vertoon wanneer hulle by munisipale taxistaanplekke inbestuur of parkeer word

3. (1) Geen taxi word by 'n munisipale taxistaanplek inbestuur of parkeer nie, sonder dat dit 'n parkeerpermitskyf, aangebring ooreenkomstig die voorskrifte van subartikel (2), vertoon nie.
- (2) Die parkeerpermitskyf in subartikel (1) genoem, word op sò 'n manier op die linkerkant van die voorruit van die taxi aangebring dat die gesig daarvan duidelik sigbaar en die inskrywings daarop maklik leesbaar is deur iemand wat voor- of links voor die taxi staan.
- (3) 'n Parkeerpermitskyf –
- (a) is van die ontwerp en bevat die besonderhede in die Bylae vervat; en
- (b) is van die kleur of word saamgestel uit 'n kleurkombinasie deur die Munisipaliteit vir die betrokke boekjaar bepaal.

Aansoek om, uitreiking en duur van parkeerpermitskyf

4. (1) Die eienaar van 'n taxi wat begerig is om van die munisipale taxistaanplekke gebruik te maak moet skriftelik vir elke taxi wat van sodanige taxistaanplekke gebruik gaan maak, by die Munisipaliteit vir die uitreiking van 'n parkeerpermitskyf aansoek doen.

- (2) 'n Aansoek vir die uitreiking van 'n parkeerpermitskyf –
 - (a) moet in die vorm deur die Munisipaliteit bepaal wees;
 - (b) word aan die Munisipale Bestuurder gerig;
 - (c) gaan vergesel van die gelde deur die Munisipaliteit bepaal;
 - (d) word, ten opsigte van die daaropvolgende boekjaar, nie later as die laaste dag van November van elke jaar gedoen nie.
- (3) By ontvangs van die aansoek oorweeg die Munisipale Bestuurder die aansoek en, nie later as die laaste dag van Februarie van die betrokke jaar nie –
 - (a) reik hy of sy die parkeerpermitskyf aan die aansoeker uit; of
 - (b) verwittig hy of sy die aansoeker skriftelik, met opgaaf van redes, dat die aansoek onsuksesvol was.
- (4) Indien die Munisipale Bestuurder die aansoek afgekeur het –
 - (a) as gevolg van 'n tekortkoming in die aansoek wat deur die aansoeker reggestel kan word, kan die aansoeker die tekortkoming regstel en, sonder om enige verdere gelde te betaal, die aansoek weer indien;
 - (b) vir enige ander rede, kan 'n nuwe aansoek vir dieselfde tydperk ten opsigte van dieselfde taxi nie weer gebring word nie, maar die aansoeker kan teen die besluit van die Munisipale Bestuurder appelleer, in welke geval die bepalinge van artikel 62 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000 (Wet No. 32 van 2000), *mutatis mutandis* geld.
- (5) Waar 'n aansoek vir die uitreiking van 'n parkeerpermitskyf gedurende 'n boekjaar vir die restant van daardie boekjaar gedoen word, word die aansoek binne 'n redelike tyd deur die Munisipale Bestuurder verwerk en afgehandel.
- (6) Die eienaar van 'n taxi wat van 'n munisipale taxistaanplek gebruik maak –
 - (a) hou deurentyd geskrewe rekord van die identiteit van die bestuurder van sodanige taxi op enige gegewe tyd, indien hy of sy nie self die betrokke taxi bestuur nie;
 - (b) hou sodanige rekord ten minste vir 'n jaar na die einde van die boekjaar waarin dit gemaak is; en
 - (c) maak, op versoek van 'n munisipale verkeersbeampte, die rekords vir insae aan die Munisipaliteit beskikbaar.
- (7) 'n Parkeerpermitskyf verval aan die einde van elke boekjaar.

Vermoede dat eienaar taxi bestuur of parkeer het

5. Ondanks die bepalings van artikel 4(6), geld die bepalings van artikel 73 van die Nasionale Padverkeerswet, 1996 (Wet No. 93 van 1996), *mutatis mutandis* ten opsigte van 'n taxi wat van 'n munisipale taxistaanplek gebruik maak.

Beslaglegging en skut van taxis by munisipale taxistaanplekke

6. (1) 'n Munisipale verkeersbeampte kan, ongeag enige vervolging ingevolge hierdie Verordening, op 'n taxi by 'n munisipale taxistaanplek beslag lê en dit vir 'n tydperk van 7 dae skut, indien –
- (a) die taxi by 'n munisipale taxistaanplek inbestuur of parkeer word sonder dat dit 'n geldige parkeerpermitskyf ooreenkomstig die voorskrifte van artikel 3(2) vertoon;
 - (b) die taxi, strydig met 'n reël wat by daardie taxistaanplek deur die eienaar of bestuurder van 'n taxi wat van die taxistaanplek gebruik maak, geparkeer en sonder toesig gelaat word; of
 - (c) die eienaar of bestuurder van 'n taxi 'n reël wat by daardie taxistaanplek nagekom moet word oortree en na 'n teregwyding deur 'n munisipale verkeersbeampte om die oortreding te staak, daarmee volhou.
- (2) 'n Taxi wat ingevolge subartikel (1) geskut is, word aan die eienaar daarvan terugbesorg by betaling van die skutgelde deur die Munisipaliteit ten opsigte van munisipale taxistaanplekke bepaal, indien dit verlang word dat die taxi voor verstryking van die 7-dae tydperk vrygestel moet word.
- (3) Niemand mag 'n munisipale verkeersbeampte by die uitvoering van sy of haar pligte ingevolge subartikel (1) hinder, pla of dwarsboom nie.

Delegasie

7. Die Munisipale Bestuurder kan skriftelik die bevoegdhede en werksaamhede by artikel 4 aan hom of haar verleen, aan die Bestuurder: Verkeersdienste delegeer.

Strafbepaling

8. (1) Iemand wat –
- (a) 'n regmatige bevel van 'n munisipale verkeersbeampte by 'n munisipale taxistaanplek oortree of versuim om daaraan te voldoen; of

- (b) 'n bepaling van hierdie Verordening oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan 'n misdryf skuldig.
- (2) Iemand wat skuldig bevind word aan 'n misdryf ingevolge subartikel (1), is strafbaar met 'n boete of met gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

Kort titel

- 9. Hierdie Verordening heet die Munisipale Taxistaanplekverordening, 2012.

BYLAE

(Artikel 3(3)(a))

1. 'n Parkeerpermitskyf is sirkelvormig, met 'n deursnee van 75 millimeter.
2. Die woorde "PARKING PERMIT • MUNICIPALITY/PARKEERPERMIT • MUNISIPALITEIT" word op die skyf gedruk en voorsiening word op die skyf gemaak vir inskrywings wat –
 - (a) die naam van die eienaar van die taxi;
 - (b) die registrasienommer van die taxi;
 - (c) die boekjaar ten opsigte waarvan die permit uitgereik is; en
 - (d) die nommer van die permit, aantoon.

WATERDIENSTEVERORDENING, 2012

Verordening No. 14, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir waterverskaffings- en sanitasiedienste vir die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

INDELING VAN ARTIKELS

HOOFSTUK I

ALGEMENE BEPALINGS

DEEL 1

WOORDOMSKRYWING

1. Woordoms krywing

DEEL 2

VOORSIENING VAN WATERDIENSTE

2. Aansoek vir waterverskaffingsdienste
3. Spesiale ooreenkomste vir waterdienste

DEEL 3

TARIEWE EN HEFFINGS

4. Voorgeskrewe tariewe en heffings vir waterdienste
5. Vaste heffings vir waterdienste

DEEL 4

BETALING

6. Betaling van deposito
7. Betaling vir waterdienste wat voorsien word

DEEL 5

REKENINGS

8. Rekenings
9. Navrae of klagtes in verband met rekenings
10. Appelle teen beslissings van Munisipale Bestuurder omtrent navrae of klagtes
11. Agterstallige betalings
12. Ooreenkoms vir betaling van agterstallige bedrae in paaiemente

DEEL 6**BEËINDIGING, BEPERKING EN STAKING VAN WATERVOORSIENINGSDIENSTE**

- 13. Beëindiging van ooreenkoms vir watervoorsieningsdienste
- 14. Beperking of staking van gelewerde watervoorsieningsdienste
- 15. Hervatting van watervoorsieningsdienste

DEEL 7**ALGEMEEN**

- 16. Verantwoordelikheid om aan hierdie Verordening te voldoen
- 17. Vrystellings
- 18. Ongemagtigde gebruik van water
- 19. Verandering van doel waarvoor watervoorsieningsdienste gebruik word
- 20. Inmenging met watervoorsieningstelsel of saniteitsdienste
- 21. Verhinderings van toegang tot watervoorsieningstelsel of saniteitsdienste
- 22. Kennisgewing en dokumente
- 23. Bevoegdheid om te beteken en voldoening aan kennisgewings
- 24. Bevoegdheid om te betree en inspeksie
- 25. Vals verklarings of inligting
- 26. Misdrywe
- 27. Beskikbaarheid van Verordening

HOOFSTUK II**WATERVERSKAFFINGSDIENSTE****DEEL 1****VERBINDING MET WATERVERSKAFFINGSTELSEL**

- 28. Verskaffing van verbindingspyp
- 29. Ligging van verbindingspyp
- 30. Voorsiening van enkele wateraansluiting vir voorsiening aan meerdere verbruikers op dieselfde perseel
- 31. Interkoppeling tussen persele of waterinstallasies
- 32. Ontkoppeling van waterinstallasie van verbindingspyp

DEEL 2**KOMMUNALE WATERDIENSTE WERKE**

- 33. Voorsiening van waterdienste werke vir watervoorsiening aan meerdere verbruikers

DEEL 3**TYDELIKE VOORSIENING**

- 34. Watervoorsiening van 'n brandkraan

DEEL 4**STANDAARDE EN ALGEMENE VOORWAARDES VIR VOORSIENING**

- 35. Hoeveelheid, kwaliteit en drukking
- 36. Algemene voorwaardes vir voorsiening

DEEL 5
METING VAN WATERVOORSIENINGSDIENSTE

- 37. Meting van hoeveelheid water voorsien
- 38. Hoeveelheid water voorsien aan verbruiker
- 39. Foutiewe meting
- 40. Spesiale meting
- 41. Geen vermindering van bedrag betaalbaar vir water wat gemors is nie
- 42. Aanpassing van hoeveelheid water voorsien deur defekte meetinstrument

DEEL 6
INSTALLASIEWERKE

- 43. Goedkeuring van installasiewerke
- 44. Voorsiening en instandhouding van waterinstallasies
- 45. Gebruik van pype en wateraanhegtings moet goedgekeur wees
- 46. Etikettering van eindpuntwateraanhegtings en toestelle moet goedgekeur word

DEEL 7
WATERBESOEDELING, BEPERKING EN VERMORSENDE GEBRUIK VAN WATER

- 47. Eienaar moet besoedeling van water voorkom
- 48. Waterbeperkings
- 49. Mors van water onwettig

DEEL 8
WATEROUDIT

- 50. Wateroudit

DEEL 9
ALGEMEEN

- 51. Kennisgewing van boorgate
- 52. Neem van watermonsters
- 53. Voorsiening van water wat nie vir drink bedoel is nie deur die Munisipaliteit
- 54. Toets van drukking in watervoorsieningsstelsel
- 55. Pype in strate of openbare plekke

HOOFSTUK III

SANITEITSDIENSTE

DEEL 1
STANDAARDE EN ALGEMENE BEPALINGS

- 56. Standaard vir saniteitsdienste
- 57. Ontoelaatbare storting in rioolstelsel

DEEL 2
TERREINSANITEITSDIENSTE EN VERBANDHOUDENDE DIENSTE

- 58. Aansoek vir infrastruktuur
- 59. Dienste wat verband hou met terreinsaniteitsdienste

60. Heffings ten opsigte van dienste wat verband hou met perseelsaniteitsdienste

DEEL 3 VERWYDERING VAN RIOOLVUIL

61. Voorsiening van 'n aansluitingsriool
62. Ligging van aansluitingsriool
63. Voorsiening van een aansluitingsriool vir meerdere verbruikers op een perseel
64. Onderlinge aansluiting tussen persele
65. Ontkoppeling van rioolinstallasie van aansluitingsriool

DEEL 4 RIOOLVUIL GELEWER DEUR MIDDEL VAN PADVERVOER

66. Aanvaarding van rioolvuil gelewer deur middel van padvervoer
67. Skriftelike toestemming vir lewering van rioolvuil deur middel van padvervoer
68. Voorwaardes vir lewering van rioolvuil deur middel van padvervoer
69. Intrekking van toestemming vir lewering van rioolvuil deur middel van padvervoer

DEEL 5 AFVOER VAN NYWERHEIDSUITVLOEISEL

70. Vergunning om nywerheidsuitvloeisel te stort
71. Beheer van nywerheidsuitvloeisel
72. Afmeet en vasstel van die hoeveelheid nywerheidsuitvloeisel
73. Verbode storting
74. Perke vir permanganaatwaarde (PV), pH en elektriese geleidingsvermoë en maksimum konsentrasie van sekere stowwe
75. Heffings vir nywerheidsuitvloeisel
76. Aansoek om 'n permit om bedryfs- of nywerheidsuitvloeisel in die rioolstelsel af te voer
77. Permit om bedryfs- of nywerheidsuitvloeisel af te voer

DEEL 6 BEPALING VAN HOEVEELHEID UITVLOEISEL WAT IN DIE RIOOLSTELSEL GESTORT WORD

78. Bepaling van hoeveelheid standaard huishoudelike uitvloeisel gestort
79. Bepaling van hoeveelheid nywerheidsuitvloeisel gestort
80. Vermindering in die hoeveelheid bepaal kragens artikels 78(1) of (2) en 79(1)(a)

DEEL 7 RIOLERINGSINSTALLASIES

81. Konstruksie of installering van rioleringsinstallasies
82. Riolerings in strate of openbare plekke
83. Konstruksie deur die Munisipaliteit
84. Onderhoud van rioleringsinstallasies
85. Installering van 'n voorafbehandelingsfasiliteit
86. Beskerming teen invloed van vloedwater
87. Kort titel

HOOFSTUK I
ALGEMENE BEPALINGS
DEEL 1
WOORDOMSKRYWING

Woordomskrywing

1. (1) In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken -
- “aansluitingspunt”** die punt waar ‘n dreineringsinstallasie aansluit by die aansluitingsriool;
- “aansluitingsriool”** ‘n pyp wat aan die Munisipaliteit behoort en geïnstalleer is vir die doel om rioolvuil te gelei van ‘n dreineringsinstallasie op ‘n perseel na ‘n riool buite die grense van daardie perseel of binne ‘n serwituutgebied of ‘n gebied onderworpe aan ‘n vergunning van weg of deur ooreenkoms;
- “afloopwater”** gebruikte water wat nie besoedel is deur grondwater of nywerheidsuitvloei nie, maar nie ook stormwater nie;
- “bepaalde hoeveelheid waterverskaffingstelsel”** ‘n waterinstallasie wat ‘n bepaalde hoeveelheid water aan ‘n verbruiker per dag lewer;
- “besoedeling”** die invoer van enige bestanddeel in die watervoorsieningstelsel, ‘n waterinstallasie of waterbron wat direk of indirek die fisiese-, chemiese- of biologiese eienskappe van die water daarin mag verander, sodat dit –
- (a) minder geskik is vir enige voordelige doel waarvoor dit redelikerwys bestem kon wees om gebruik te word; of
- (b) skadelik of potensieel skadelik is –
- (i) vir die welstand, gesondheid of veiligheid van mense;
- (ii) vir akwatiese of nie-akwatiese organismes;
- “bewoningseenheid”** met betrekking tot ‘n perseel, ‘n gebou of gedeelte van ‘n gebou wat bewoon of gebruik word of wat bedoel is vir bewoning of gebruik vir enige doel;
- “boorgat”** ‘n gat in die grond gemaak om water op te spoor, te onttrek of ondergrondse water te gebruik en ook ‘n fontein;
- “Bouregulasies”** die Nasionale Bouregulasies gemaak kragtens die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet No. 103 van 1977);
- “brandkraan”** ‘n installasie wat drinkbare water alleen vir doeleindes van brandbestryding gelei;

“dienspyp” ‘n pyp wat deel is van ‘n waterinstallasie wat deur die eienaar of okkupeerder voorsien en geïnstalleer is op ‘n perseel en wat verbind is of verbind gaan word aan ‘n verbindingspyp om die waterinstallasie op die perseel te bedien;

“eienaar” –

- (a) die persoon in wie regtens die titel van die perseel van tyd tot tyd gevestig is;
- (b) waar die persoon in wie die titel van die perseel regtens vestig insolvent of dood is, of vir watter rede ookal regsonbevoegd is, die persoon in wie die administrasie en beheer van die perseel gevestig is as kurator, trustee, eksekuteur, administrator, geregtelike bestuurder, likwidateur of ander regsverteenwoordiger;
- (c) waar die Munisipaliteit nie kan bepaal wie sodanige persoon is nie, iemand wat geregtig is op die voordeel van gebruik van die perseel of ‘n gebou of geboue daarop;
- (d) waar ‘n huurooreenkoms vir 30 jaar of langer aangegaan is, die huurder van die perseel;
- (e) ten opsigte van –
 - (i) ‘n stuk grond aangetoon op ‘n deeltitelplan geregistreer kragtens die Wet op Deeltitels, 1986 (Wet No. 95 van 1986), die ontwikkelaar of regspersoon ten opsigte van die gemeenskaplike eiendom; of
 - (ii) ‘n deel soos bedoel in die Wet op Deeltitels, 1986 (Wet No. 95 van 1986), die persoon in wie se naam die deel geregistreer kragtens ‘n deeltitelakte en ook so ‘n persoon se wettig aangestelde agent;

“eindpuntwatersluitstuk” ‘n watersluitstuk by die uitlaat van ‘n waterinstallasie wat die loslating van water van die waterinstallasie beheer;

“gemagtigde agent” iemand deur die Munisipaliteit gemagtig om enige handeling of werksaamheid te verrig, bevoegdheid uit te oefen of plig na te kom ooreenkomstig hierdie Verordening;

“genoegsaam” genoegsaam volgens die oordeel van die Munisipaliteit;

“gewone huishoudelike uitvloeisel” huishoudelike uitvloeisel met die voorgeskrewe konsentraateienskappe met betrekking tot chemiese suurstofvereistes en stolbare vastestowwe soos vereis word van rioolvuil afvloeisel van ‘n huishoudelike perseel binne die regsgebied van die Munisipaliteit, maar nie nywerheidsuitvloeisel nie;

“goedgekeur” goedgekeur deur ‘n gemagtigde beampte;

“hoofaansluiting” ‘n pyp, anders as ‘n verbindingspyp, wat in die Munisipaliteit vestig en gebruik word om water na ‘n verbruiker te gelei;

“installasiewerk” werk ten opsigte van die bou van of aan ‘n waterinstallasie;

“kommunale waterdienste werk” ‘n verbruikersaansluiting waardeur waterdienste aan meer as een persoon voorsien word;

“meetinstrument” ‘n metode, prosedure, proses, instrument, apparaat of installasie wat dit moontlik maak om die kwantiteit van waterdienste wat gelewer word te bepaal en ook ‘n metode, prosedure of proses waardeur kwantiteit gemeet of veronderstel word;

“meter” ‘n watermeter soos omskryf in die regulasies uitgevaardig kragtens die Wet op Handelsmetrologie, 1973 (Wet No. 77 van 1973), of, in die geval van ‘n watermeter groter as 100 mm, ‘n instrument wat die water wat deur dit vloei meet;

“Munisipale Bestuurder” die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

“Munisipaliteit” die //Khara Hais Munisipaliteit of, na gelang van die geval, sy gevolmagtigde agent, wat die waterdiensowerheid is soos bedoel in die Wet;

“noodtoestand” ‘n situasie wat ‘n gevaar of potensiële gevaar vir lewe, gesondheid, die omgewing of eiendom inhou;

“nywerheidsuitvloei” uitvloei afkomstig van nywerheidsgebruik van water en ook uitvloei anders dan gewone huishoudelike uitvloei of stormwater;

“okkupeerder” die persoon wat ‘n perseel of gedeelte daarvan okkupeer, ongeag die titel van sy of haar okkupasie;

“omgewingskoste” die volle koste van alle stappe wat nodig is om die omgewing tot die toestand waarin dit was voordat die skadeveroorsakende insident plaasgevind het, te herstel;

“openbare kennisgewing” ‘n kennisgewing in die *Provinsiale Koerant*, en, waar prakties moontlik, in ‘n dagblad in minstens twee van die amptelike tale wat algemeen in die Provinsie of gebied gebruik word en, waar moontlik, word die kennisgewing in ‘n dagblad wat oorwegend verskyn in die taal van die kennisgewing geplaas;

“openbare water” ‘n rivier, waterweg, baai, strandmeer, die see en enige ander water wat die publiek geregtig is om te gebruik of die waartoe die publiek reg van toegang het;

“perseel” ‘n stuk grond waarvan die buite oppervlakte grense aangetoon word op –

- (a) 'n algemene plan of diagram geregistreer kragtens die Opmetingswet, 1997 (Wet No. 8 van 1997), of kragtens die Akteswet, 1937 (Wet No. 47 van 1937);
- (b) 'n deeltitelplan geregistreer kragtens die Wet op Deeltitels, 1986 (Wet No. 95 van 1986); of
- (c) 'n register deur 'n stamowerheid bygehou;

"persoon" 'n natuurlike persoon, plaaslike regeringsliggaam of soortgelyke gesag, 'n maatskappy ingelyf onder enige wet, 'n liggaam van persone hetsy ingelyf of nie, 'n statutêre liggaam, openbare diensliggaam, vrywillige vereniging of trust;

"rioleringsinstallasie" 'n sisteem op 'n perseel wat in die eienaar van die perseel vestig en wat gebruik word of bedoel is om gebruik te word met betrekking tot die ontvangs, stoor, behandeling of afvoer van rioolvuil op daardie perseel na die aansluitingspunt en ook riele, toebehore, hulpmiddels, septiese tenks, opgaartenks, pitlatrines en private installasies wat deel uitmaak van of bykomstig tot sodanige sisteme is;

"rioleringsstelsel" die strukture, pype, kleppe, pompe, meters of ander apparaat gebruik by die vloei deur die rioolretikulasiesisteme en verwerking by 'n rioolvuilbehandelingsaanleg wat deur die Munisipaliteit beheer word en deur die Munisipaliteit gebruik kan word met betrekking tot die afvoer van rioolvuil en ook seeuitvloeiels;

"rioleringswerk" ook 'n riool, sanitêre toebehore, watervoorsieningsapparaat, 'n afval- of ander pyp of 'n werk wat in verband staan met die uitskeiding van vloeistowwe of vaste stowwe in 'n riool of straatriool, of wat andersins in verband staan met die dreinerings van 'n perseel;

"riool" daardie deel van die rioleringsinstallasie wat rioolvuil binne 'n perseel afvoer;

"rioolvuil" afloopwater, nywerheidsuitvloeiels, gewone huishoudelike uitvloeiels en ander vloeibare afval, afsonderlik of gesamentlik, maar nie stormwater nie;

"saniteitsdienste" ook water vir nywerheidsdoeleindes en die afvoer van nywerheidsuitvloeiels, en het die woord verder die betekenis daaraan toegeken in die Wet;

"stormwater" water afkomstig van natuurlike neerslag of samevloei en ook reënwater, ondergrondse water of fonteinwater;

"straatriool" 'n pyp of geleiding wat aan die Munisipaliteit behoort of in die Munisipaliteit gevestig is en wat vir die geleiding van rioolvuil van die aansluitingsriool gebruik kan word, maar nie ook 'n riool soos omskryf nie;

"tariefmonster" 'n monster geneem ooreenkomstig artikel 74;

“toestel” ‘n struktuur, kamer, tenk, slot, meter of maat kragtens hierdie Verordening opgerig of geïnstalleer;

“uitvloeisel” vloeistof van watter aard ookal, of dit nou stowwe in suspensie of opgeloste vorm bevat of nie;

“verbindingspyp” ‘n pyp wat aan die Munisipaliteit behoort en geïnstalleer is vir die doel om water van ‘n hoofaansluiting na ‘n waterinstallasie te gelei en ook ‘n “kommunikasiepyp” waarna in SABS 0252, Deel I verwys word;

“verbruiker” –

- (a) ‘n okkupeerder van ‘n perseel waarvoor of waarop die Munisipaliteit ooreengekom het om waterdienste te voorsien of werklik waterdienste voorsien, of as daar nie ‘n okkupeerder is nie, enigiemand wat ‘n lopende ooreenkoms met die Munisipaliteit aangegaan het om waterdienste aan of op die perseel te voorsien, of, as daar nie so iemand is nie, die eienaar van die perseel: Met dien verstande dat waar waterdienste deur ‘n enkelaansluiting aan meerdere okkupeerders voorsien word, die okkupeerder of persoon met wie die Munisipaliteit ooreengekom het om ‘n waterdiens te voorsien; of
- (b) iemand wat toegang tot waterdienste deur ‘n kommunale waterdienste werk voorsien verkry;

“vloedvlak (1 in 50 jaar)” die vlak wat vloedwater, veroorsaak deur ‘n storm wat een keer in 50 jaar voorkom, bereik;

“vloedvlakte (1 in 50 jaar)” die gebied wat deur vloedwater van ‘n storm wat een keer in 50 jaar voorkom, oorspoel word;

“voorgeskrewe tarief of heffing” ‘n heffing deur die Munisipaliteit voorgeskryf;

“wateraanhegting” ‘n komponent van ‘n waterinstallasie, wat nie ‘n pyp is waardeur water vloei of waarin dit opgeberg word nie;

“waterdienste” waterdienste soos in die Wet omskryf en ook water vir nywerheidsdoeleindes en die afvoer van nywerheidsuitvloeisel;

“waterinstallasie” die pype en wateraanhegtings wat op ‘n perseel is en gevestig is in die eienaar van die perseel en gebruik word of bedoel is om gebruik te word in verband met die verbruik van water op die perseel, en ook ‘n pyp en wateraanhegting geleë buite die grense van die perseel, wat òf aansluit by die verbindingspyp wat aan die perseel verbonde is, òf gelê is met die toestemming van die Munisipaliteit;

“waterverskaffingsdienste” waterverskaffingsdienste soos in die Wet omskryf en, vir doeleindes van hierdie Verordening, ook water vir nywerheidsdoeleindes en die afvoer van nywerheidsuitvloeisel;

“watervoorsieningsstelsel” die strukture, watergeleidingspype, kleppe, pompe, meters of ander toebehore wat daarmee verband hou, wat in die Munisipaliteit vestig en gebruik word of bedoel is om gebruik te word deur die Munisipaliteit in verband met die voorsiening van water en ook enige deel van die stelsel;

“werksdag” ‘n dag wat nie ‘n Saterdag, Sondag of openbare vakansiedag is nie;

“Wet” die Wet op Waterdienste, 1997 (Wet No. 108 van 1997), soos van tyd tot tyd gewysig.

- (2) Behoudens subartikel (1), het ‘n woord of uitdrukking wat in hierdie Verordening gebruik word en waaraan ‘n betekenis –
- (a) in die Wet toegeken is, daardie betekenis; en
 - (b) in die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet No. 103 van 1977), en die Bouregulasies kragtens daardie Wet uitgevaardig toegeken is, vir doeleindes van Hoofstuk III, daardie betekenis, behalwe waar die samehang anders aandui.
- (3) ‘n Verwysing in Hoofstuk I van hierdie Verordening na waterdienste of dienste, word uitgelê as ‘n verwysing na watervoorsieningsdienste of saniteitsdienste, afhangende van die dienste waarop dit betrekking het.

DEEL 2 VOORSIENING VAN WATERDIENSTE

Aansoek vir waterdienste

2. (1) Niemand verkry toegang tot waterdienste van die voorsieningstelsel, rioleringsstelsel of deur enige ander reinigingsdiens tensy hy of sy nie by die Munisipaliteit op die voorgeskrewe vorm vir die diens vir ‘n spesifieke doel aansoek gedoen het en die aansoek toegestaan is nie.
- (2) Waar ‘n perseel of persoon (hierna die “verbruiker” genoem) voorsien word van waterdienste, word dit geag dat ‘n ooreenkoms in subartikel (1) beoog, bestaan.
- (3) By die aansoek deur ‘n verbruiker vir die voorsiening van waterdienste, verwittig die Munisipaliteit die verbruiker van die verskillende vlakke van dienste wat beskikbaar is en die tariewe of gelde verbonde aan elkeen van die vlakke.
- (4) ‘n Verbruiker kies die vlak van diens wat aan hom of haar voorsien moet word.
- (5) ‘n Verbruiker kan te eniger tyd aansoek doen om die vlak van diens wat gekies is kragtens die ooreenkoms te wysig: Met dien verstande dat die betrokke diens beskikbaar moet wees en dat koste en uitgawe wat verband hou met die verandering van die vlak deur die verbruiker betaalbaar is.

- (6) 'n Aansoek waartoe die Munisipaliteit ingestem het, beliggaam 'n ooreenkoms tussen die Munisipaliteit en die aansoeker en word van krag op die datum bepaal of gestipuleer in die ooreenkoms.
- (7) 'n Verbruiker is verantwoordelik vir betaling van al die voorgeskrewe tariewe of heffings ten opsigte van waterdienste aan hom of haar gelewer, tot tyd en wyl die ooreenkoms beëindig is ooreenkomstig hierdie Verordening of totdat alle uitstaande betalings gemaak is.
- (8)
 - (a) Met die voorbereiding van 'n aansoekvorm vir lewering van waterdienste, moet die Munisipaliteit verseker dat die dokument en interaksie met die eienaar, verbruiker of enigeen wat aansoek doen deur die eienaar, verbruiker of ander persoon verstaan word.
 - (b) Waar iemand ongeletterd of aan 'n soortgelyke gebrek onderworpe is, moet die Munisipaliteit redelike maatreëls tref om te verseker dat daardie persoon bewus is van die inhoud van die aansoekvorm en dit verstaan.
- (9) 'n Aansoekvorm maak voorsiening vir –
 - (a) 'n sertifikaat deur 'n gevolgmagtigde agent dat die aansoeker bewus is van en die inhoud van die vorm verstaan;
 - (b) aanvaarding deur die verbruiker van die bepalings van hierdie Verordening en volle verantwoordelikheid vir die koste van waterdienste gelewer totdat die ooreenkoms beëindig word of totdat enige uitstaande betalings gemaak is;
 - (c) die naam van die verbruiker;
 - (d) die adres of standplaasnommer van die perseel aan of waarop waterdienste gelewer moet word of die gemeenskaplike waterdiensstewerk waar waterdienste gebruik sal word;
 - (e) die adres waarheen rekenings gestuur moet word;
 - (f) die bron van inkomste van die aansoeker;
 - (g) die naam en adres van die aansoeker se werkgewer, waar van toepassing;
 - (h) die doel waarvoor die water gebruik sal word indien water voorsien word; en
 - (i) die ooreengekome datum waarop die voorsiening van waterdienste sal begin.
- (10) Waterdienste gelewer aan 'n verbruiker is onderhewig aan die bepalings van hierdie Verordening en die voorwaardes van die betrokke ooreenkoms.

- (11) Indien die Munisipaliteit 'n aansoek om waterdienste van die hand wys omdat dit nie vir hom moontlik is om die waterdienste te voorsien op die datum wat versoek word vir die voorsiening daarvan of dit gladnie kan voorsien nie, verwittig die Munisipaliteit die verbruiker van sodanige weiering of onvermoë, die redes daarvoor en, indien van toepassing, wanneer die Munisipaliteit in 'n posisie sal wees om sodanige waterdienste te voorsien.

Spesiale ooreenkomste vir waterdienste

3. Die Munisipaliteit kan 'n spesiale ooreenkoms aangaan vir die lewering van waterdienste aan –
- (a) 'n aansoeker binne sy regsgebied, indien die dienste waarvoor aansoek gedoen word die invoeging van voorwaardes wat nie in die voorgeskrewe vorm vervat word nie, noodsaak; en
 - (b) 'n aansoeker buite sy regsgebied, indien sodanige aansoek deur die munisipaliteit in wie se regsgebied die perseel geleë is, die aansoek goedgekeur het.

DEEL 3 TARIEWE EN HEFFINGS

Voorgeskrewe tariewe en heffings vir waterdienste

4. Alle tariewe en heffings betaalbaar ten opsigte van waterdienste deur die Munisipaliteit kragtens hierdie Verordening voorsien, insluitende, maar nie beperk tot die betaling van aansluitingsheffings, vaste heffings of enige bykomende heffings of rente ten opsigte van versuim om sodanige tariewe of heffings op die bepaalde datum te betaal nie, word deur die Munisipaliteit vasgestel ooreenkomstig –
- (a) 'n tariefbeleid;
 - (b) 'n verordening daaromtrent, indien enige; en
 - (c) regulasies kragtens artikel 10 van die Wet, indien enige.

Vaste heffings vir waterdienste

5. (1) Die Raad van die Munisipaliteit kan, bykomend tot tariewe of heffings vir waterdienste werklik voorsien, 'n maandelikse vaste heffing, 'n jaarlikse vaste heffing of 'n eenmalige vaste heffing maak ten opsigte van die voorsiening van waterdienste ooreenkomstig –
- (a) 'n tariefbeleid;
 - (b) 'n verordening daaromtrent, indien enige; en
 - (c) regulasies kragtens artikel 10 van die Wet, indien enige.

- (2) Waar 'n vaste heffing kragtens subartikel (1) gemaak word, is dit betaalbaar deur elke eienaar of verbruiker ten opsigte van waterdienste aan hom of haar voorsien, ongeag of waterdienste deur hom of haar gebruik word of nie.

DEEL 4 BETALING

Betaling van deposito

6. (1) Behalwe in die geval waar 'n vooruitbetalingsmeetinstrument deur die Munisipaliteit gebruik word, deponeer elke verbruiker by aansoek vir die voorsiening van waterdienste en alvorens sodanige waterdienste deur die Munisipaliteit voorsien word, 'n bedrag geld gelyk aan die geskatte heffing vir 'n gemiddelde maand se waterdienste soos deur die Munisipaliteit bepaal.
- (2) Die Munisipaliteit kan van 'n verbruiker aan wie dienste voorsien word en van wie, vir watter rede ookal, nie vroeër vereis is om 'n deposito te betaal nie, vereis om op versoek, binne 'n bepaalde tyd, 'n deposito te betaal.
- (3) Die Munisipaliteit kan van tyd tot tyd die bedrag deur 'n verbruiker kragtens subartikel (1) gedeponeer hersien, en na aanleiding van die hersiening –
- (a) vereis dat 'n bykomende bedrag deur die verbruiker gedeponeer word; of
- (b) sodanige bedrag aan die verbruiker terugbetaal as wat deur die Munisipaliteit in oorskryding van die hersiene deposito gehou word.
- (4) Behoudens subartikel (5), word 'n bedrag wat by die Munisipaliteit gedeponeer is kragtens subartikels (1) of (2) nie geag betaling of gedeeltelike betaling van 'n rekening uitstaande vir waterdienste gelewer te wees nie.
- (5) Indien daar by die beëindiging van die ooreenkoms vir voorsiening van waterdienste, 'n bedrag aan die Munisipaliteit uitstaande is ten opsigte van waterdienste gelewer aan die verbruiker, kan die Munisipaliteit die deposito aanwend vir betaling of gedeeltelike betaling van die uitstaande bedrag en die balans, as daar is, aan die verbruiker terugbetaal.
- (6) Geen rente is betaalbaar op 'n bedrag wat deur die Munisipaliteit gehou word kragtens hierdie artikel nie.
- (7) 'n Ooreenkoms vir die voorsiening van waterdienste kan 'n voorwaarde bevat dat 'n deposito aan die Munisipaliteit verbeur sal word indien dit nie opgeëis is binne twaalf maande na beëindiging van die ooreenkoms nie.

Betaling vir waterdienste wat voorsien word

7. (1) Die verbruiker betaal vir waterdienste deur die Munisipaliteit voorsien teen die voorgeskrewe tarief of heffing ooreenkomstig artikel 4 en 5 vir die spesifieke kategorie waterdiens neergelê.
- (2) 'n Verbruiker is verantwoordelik vir betaling van alle waterdienste wat aan hom of haar voorsien is, vanaf die datum van die ooreenkoms tot die datum van beëindiging daarvan.
- (3) Die Munisipaliteit kan 'n skatting maak van waterdienste voorsien ten opsigte van 'n tydperk of tydperke binne die tussenpose tussen opeenvolgende meetings en kan 'n rekening aan die verbruiker lewer vir skattings van dienste op hierdie manier gemaak.
- (4) Indien 'n verbruiker watervoorsieningsdienste vir 'n ander gebruikskategorie as waarvoor dit deur die Munisipaliteit voorsien word kragtens 'n ooreenkoms gebruik en gevolglik teen 'n laer tarief as die tarief wat heffing moes wees aangeslaan word; kan die Munisipaliteit die bedrag wat heffing word aanpas om in ooreenstemming te wees met die tarief wat heffing behoort te gewees het en die gewysigde tariewe en heffings van die verbruiker verhaal.
- (5) Indien wysigings aan die voorgeskrewe tariewe of heffings vir waterdienste voorsien in werking tree op 'n datum tussen metings word, om 'n rekening ten opsigte van die tariewe en heffings te kan uitreik –
- (a) dit geag dat dieselfde hoeveelheid waterdienste voorsien is in elke tydperk van vier-en-twintig uur gedurende die tussenpose tussen metings; en
- (b) 'n vaste heffing, bereken op 'n *pro rata*-basis in ooreenstemming met die heffing wat onmiddellik voor die wysiging en gewysigde heffing gegeld het gemaak.
- (6) (a) 'n Verbruiker betaal sy of haar rekening by die kantoor van die Munisipaliteit, of die kantoor van die goedgekeurde agent van die Munisipaliteit, na gelang van die geval.
- (b) 'n Verbruiker bly verantwoordelik vir betaling wat nie by die Munisipaliteit, gevolgmagtigde agent of goedgekeurde agent betaal is nie.
- (7) Die Munisipaliteit moet 'n verbruiker inlig wie die goedgekeurde agente vir betaling van rekenings is, indien van toepassing.

DEEL 5 REKENINGS

Rekenings

8. (1) Rekenings word maandeliks by die adres wat laaste by die Munisipaliteit opgegee is gelewer aan verbruikers vir die bedrag verskuldig en betaalbaar.
- (2) Indien die Munisipaliteit versuim om 'n rekening te lewer, word 'n verbruiker nie kwytskeld van die verpligting om 'n bedrag wat verskuldig en betaalbaar is te betaal nie.
- (3) 'n Rekening aan 'n verbruiker gelewer vir waterdienste voorsien, word betaal nie later nie as die laaste datum vir betaling soos op die rekening aangetoon, welke datum minstens een-en-twintig dae na die datum van die rekening moet wees.
- (4) Indien 'n rekening na die datum in subartikel (3) genoem betaal word, betaal die verbruiker 'n laatbetalingsheffing of rente, soos voorgeskryf, aan die Munisipaliteit.
- (5) Rekenings –
 - (a) toon –
 - (i) die verbruik of geskatte verbruik of veronderstelde verbruik soos vasgestel vir die metings- of verbruikstydperk;
 - (ii) die metings- of verbruikstydperk;
 - (iii) die toepaslike tarief;
 - (iv) die bedrag verskuldig ooreenkomstig die werklike-, geskatte- of veronderstelde verbruik;
 - (v) die bedrag verskuldig vir enige ander dienste deur die Munisipaliteit gelewer;
 - (vi) die agterstallige bedrag, as daar is;
 - (vii) die rente betaalbaar op agterstallige bedrae, as daar is;
 - (viii) die laaste datum vir betaling;
 - (ix) die metodes, plekke of goedgekeurde agente waar betaling gemaak kan word; en
 - (b) meld dat –
 - (i) die verbruiker 'n ooreenkoms, voor die laaste datum vir betaling, met die Munisipaliteit kan aangaan om die agterstallige bedrag in paaie te vereffen, indien

- die verbruiker nie in staat is om die volle bedrag verskuldig en betaalbaar te betaal nie;
- (ii) die Munisipaliteit die waterdienste na 'n finale aanskrywing aan die verbruiker gestuur is en geen sodanige ooreenkoms aangegaan is nie sal beperk;
 - (iii) die verbruiker wat in versuim is se naam gelys kan word by 'n kredietburo of enige ander soortgelyke liggaam as wanbetaler;
 - (iv) die rekening aan 'n skuldinvorderaar oorhandig kan word vir invordering;
 - (v) regstappe ingestel kan word teen 'n verbruiker vir die verhaal van 'n bedrag wat 60 dae agterstallig is;
 - (vi) indien van toepassing, bewys van registrasie as 'n behoeftige verbruiker ooreenkomstig die Munisipaliteit se beleid rakende behoeftiges voor die laaste datum vir betaling ingelewer moet word; en
 - (vii) 'n behoeftige verbruiker alleen op basiese waterdienste geregtig is en dat 'n behoeftige verbruiker verantwoordelik is vir betaling van waterdienste wat in oorskryding van die hoeveelheid van basiese waterdienste gebruik word.

Navrae en klagtes in verband met rekenings

9. (1) 'n Verbruiker kan 'n navraag of klagte ten opsigte van die akkuraatheid van die bedrag uitstaande en verskuldig volgens 'n rekening aan hom of haar gelewer indien.
- (2) 'n Navraag of klagte word by die Munisipale Bestuurder ingedien voor of op die datum waarop betaling van die rekening gedoen moet word, of so gou redelik moontlik daarna.
- (3) Waar 'n navraag of klagte ingedien word na die datum waarop betaling van die rekening waarvoor navraag gedoen of gekla word verskuldig geword het, word die navraag of klagte vergesel van minstens 'n bedrag gelyk aan die gemiddelde bedrag verskuldig en betaalbaar gedurende die vorige drie maande.
- (4) Die Munisipale Bestuurder registreer die navraag of klagte en verstrek 'n verwysingsnommer aan die verbruiker.
- (5) Die Munisipale Bestuurder –
- (a) ondersoek of laat die navraag of klagte binne 14 dae nadat die navraag of klagte geregistreer is ondersoek; en

- (b) lig die verbruiker, binne 30 dae nadat die navraag of klagte geregistreer is, skriftelik in oor sy of haar bevinding en, indien die navraag of klagte van die hand gewys is, oor die redes vir sy of haar bevinding.

Appelle teen bevindings van Munisipale Bestuurder omtrent navrae of klagtes

- 10. (1) 'n Verbruiker kan by die Munisipaliteit skriftelik teen 'n bevinding van die Munisipale Bestuurder bedoel in artikel 9 appél aanteken.
- (2) 'n Appél kragtens subartikel (1) word skriftelik by die Munisipaliteit ingedien binne 21 dae nadat die verbruiker bewus geword het van die bevinding in artikel 9 genoem en –
 - (a) sit die redes vir die appél uiteen;
 - (b) gaan vergesel van 'n deposito vasgestel vir die toets van 'n meetinstrument, indien van toepassing.
- (3) Die Munisipaliteit kan by appél deur 'n verbruiker, hom of haar versoek om die volle bedrag verskuldig en betaalbaar ooreenkomstig die rekening waarteen geappélleer word te betaal, hangende die uitslag van die appél.
- (4) Die verbruiker is verantwoordelik vir alle ander bedrae, behalwe dit waarteen geappélleer word, wat gedurende beregting van die appél verskuldig en betaalbaar word.
- (5) 'n Appél moet deur die Munisipaliteit bereg word binne 21 dae nadat dit aangeteken is en die verbruiker moet sonder versuim skriftelik van die uitslag verwittig word.
- (6) Die bevinding van die Munisipaliteit is finaal en die verbruiker moet enige bedrag verskuldig en betaalbaar kragtens die bevinding binne 14 dae nadat hy of sy van die uitslag van die appél verwittig is, betaal.
- (7) Die Munisipaliteit kan die laat indiening van 'n appél kondoneer.
- (8) (a) Indien dit in 'n appél beweer word dat 'n meettoestel onakkuraat is, word die toestel aan 'n standaard nywerheidstoets onderwerp om sy akkuraatheid vas te stel.
- (b) Die verbruiker word verwittig van die moontlike koste-implikasies sowel as die geraamde bedrag van so 'n toets, soos in subartikel 9(a) uiteengesit, alvorens so 'n toets uitgevoer word.
- (9) Indien die uitslag van 'n toets toon dat die meettoestel –
 - (a) binne 'n voorgeskrewe perk van akkuraatheid is, is die verbruiker verantwoordelik vir die koste van die toets en alle ander uitstaande bedrae en word sodanige koste teen die rekening van die verbruiker gedebiteer;

- (b) buite 'n voorgeskrewe perk van akkuraatheid is, is die Munisipaliteit verantwoordelik vir die koste van die toets en moet die verbruiker verwittig word van die bedrag krediet waarop hy of sy geregtig is.
- (10) Die voorgeskrewe heffing wat in subartikel (2)(b) genoem word, indien van toepassing –
 - (a) kan deur die Munisipaliteit behou word indien daar bevind word dat die meettoestel nie defektief is nie; of
 - (b) word aan die aansoeker terugbetaal indien daar bevind word dat die meettoestel defektief is.
- (11) 'n Meettoestel word geag defektief te wees, indien dit getoets word ooreenkomstig 'n standaard nywerheidstoets, of indien die meettoestel 'n meter is, die regulasies kragtens artikel 9 van die Wet afgekondig, en dit nie aan algemeen aanvaarde spesifikasies of die spesifikasies in die regulasies uiteengesit voldoen nie.
- (12) Indien daar bevind word dat die toestel defektief is –
 - (a) herstel die Munisipaliteit die meettoestel of installeer 'n ander toestel wat in goeie werkende toestand is, sonder enige kote aan die verbruiker, behalwe as die koste verhaalbaar van die verbruiker is as gevolg van oortreding van artikel 37(6); en
 - (b) bepaal die Munisipaliteit die hoeveelheid water waarvoor die verbruiker moet betaal in plaas van die hoeveelheid deur die defekte meettoestel gemeet en neem as grondslag vir sodanige bepaling, na gelang die Munisipaliteit mag besluit –
 - (i) die hoeveelheid wat die gemiddelde maandelikse verbruik van die verbruiker gedurende die 3 maande wat die maand in dispuut voorafgegaan het en pas sodanige hoeveelheid aan ooreenkomstig die mate van fout in die lesing van die defektiewe watermeter;
 - (ii) die gemiddelde verbruik van die verbruiker vir die opvolgende 3 gemeterde tydperke na die defektiewe watermeter herstel of vervang is; of
 - (iii) die watervbruik op die perseel soos aangeteken vir die ooreenstemmende tydperk in die vorige jaar.

Agterstallige betalings

- 11. (1) Indien die verbruiker versuim om die bedrag verskuldig en betaalbaar voor die laaste datum vir betaling te betaal, is die onbetaalde bedrag agterstallig en kan 'n finale aanskrywing, binne 7 werksdae, per hand afgelewer word of per geregistreerde pos gestuur word na die jongste adres wat opgegee is as adres van die verbruiker.

- (2) Versuim om binne 7 werksdae 'n finale aanskrywing af te lewer of te stuur, onthef nie die verbruiker van die verantwoordelikheid vir betaling van die agterstallige bedrag nie.
- (3) Die finale aanskrywing meld –
 - (a) die agterstallige bedrag en rente betaalbaar;
 - (b) dat die verbruiker, binne 14 dae na die datum van die finale aanskrywing, 'n ooreenkoms met die Munisipaliteit kan aangaan om die agterstallige bedrag in paaie te betaal;
 - (c) dat indien geen sodanige ooreenkoms binne die genoemde tyd aangegaan is nie, die waterdienste beperk kan word en dat regstappe geneem kan word teen 'n verbruiker vir die verhaal van 'n bedrag wat 60 dae agterstallig is;
 - (d) dat die verbruiker wat in versuim is se naam gelys kan word by 'n kredietburo of enige ander soortgelyke liggaam as wanbetaler;
 - (e) dat die rekening aan 'n skuldinvorderaar oorhandig kan word vir invordering;
 - (f) dat bewys van registrasie as 'n behoeftige verbruiker ooreenkomstig die Munisipaliteit se beleid rakende behoeftiges voor die laaste datum van die finale aanskrywing ingehandig moet word;
 - (g) dat 'n behoeftige verbruiker alleen op basiese waterdienste geregtig is en dat 'n behoeftige verbruiker verantwoordelik is vir betaling van waterdienste wat in oorskryding van die hoeveelheid van basiese waterdienste gebruik word.
- (4) Rente kan gehef word op alle agterstallige bedrae teen 'n koers wat van tyd tot tyd deur die Munisipaliteit vasgestel word.
- (5) Die bedrag verskuldig en betaalbaar deur 'n verbruiker beliggaam 'n gekonsolideerde skuld en enige betaling deur die verbruiker gemaak vir 'n kleiner bedrag as die hele verskuldigde bedrag, word aangewend –
 - (a) tot betaling van die huidige rekening;
 - (b) tot betaling van agterstallige bedrae; en
 - (c) tot betaling van rente, ter vermindering van die gekonsolideerde skuld.
- (6) Binne 7 werksdae na verstryking van die 14 dae tydperk toegelaat vir betaling in die finale aanskrywing –
 - (a) beperk die Munisipaliteit die voorsiening van waterdienste aan die verbruiker in versuim; en

- (b) oorhandig of stuur die Munisipaliteit per geregistreerde pos na die laaste adres deur die verbruiker opgegee, 'n kennisgewing dat waterdienste binne 14 dae na die kennisgewing ontkoppel gaan word indien –
 - (i) geen betaling ontvang word binne die toegelate tyd nie;
 - (ii) geen ooreenkoms aangegaan word vir betaling in paaielemente van agterstallige bedrae nie;
 - (iii) geen bewys van registrasie as behoeftige binne die toegelate 14 dae tydperk ingehandig word nie; of
 - (iv) geen betaling ooreenkomstig 'n ooreenkoms vir betaling van agterstallige bedrae ontvang word nie.
- (7) Die kennisgewing om dienste te staak bevat –
 - (a) die agterstallige bedrag en enige rente wat betaalbaar mag wees;
 - (b) 'n verklaring dat die verbruiker 'n ooreenkoms met die Munisipaliteit kan aangaan vir betaling van die agterstallige bedrag in paaielemente, binne 14 dae na die kennisgewing om dienste te staak;
 - (c) 'n verklaring dat indien geen sodanige ooreenkoms binne die genoemde tyd aangegaan word nie, die Munisipaliteit die voorsiening van waterdienste onmiddellik kan staak ondanks enige regsdeding om die agterstallige bedrag te verhaal, wat teen die verbruiker ingestel is of ingestel word; en
 - (d) 'n verklaring dat bewys van registrasie as behoeftige verbruiker binne 14 dae na die kennisgewing om dienste te staak, ingedien moet word.
- (8) Die Munisipaliteit kan, binne 10 werksdae na die verstryking van die 14 dae wat toegelaat word vir betaling kragtens die kennisgewing om dienste te staak, waterdienste aan die verbruiker wat in versuim is, staak, indien –
 - (a) geen betaling van die uitstaande bedrag binne die toegelate tydperk ontvang is nie;
 - (b) geen ooreenkoms vir betaling van die agterstallige bedrag in paaielemente aangegaan is nie;
 - (c) geen bewys van registrasie as behoeftige verbruiker binne die toegelate 14 dae tydperk voorsien is nie; of
 - (d) geen betaling ontvang is ooreenkomstig 'n ooreenkoms vir betaling van agterstallige gelde nie.
- (9) Indien 'n rekening wat aan 'n verbruiker gelewer is, vir meer as 60 dae uitstaande bly –

- (a) kan die verbruiker wat in versuim is se naam gelys word by 'n kredietburo of enige ander soortgelyke liggaam as wanbetaler: Met dien verstande dat die ooreenkoms vir die voorsiening van waterdienste voorsiening daarvoor moet maak; en
 - (b) kan dit aan 'n skuldinvorderaar of prokureur oorhandig word vir invordering.
- (10) 'n Verbruiker is verantwoordelik vir alle administrasiefooie, koste verbonde aan die neem van stappe om agterstallige gelde te verhaal en enige sanksie, insluitende die betaling van 'n hoër deposito.
- (11) Waar die regspersoon van 'n deeltitelontwikkeling verantwoordelik is vir betaling van 'n agterstallige bedrag aan die Munisipaliteit, word die aanspreeklikheid van die regspersoon uitgebrei na die lede daarvan, gesamentlik en afsonderlik.
- (12) Geen stappe geneem kragtens hierdie artikel as gevolg van wanbetaling, word teruggetrek alvorens die agterstallige bedrag, rente daarop, administrasiefooie, bykomende heffings, invorderingskoste en enige sanksie, met inbegrip van betaling van 'n hoër deposito, ten volle betaal is nie.
- (13) Die Munisipaliteit is nie aanspreeklik vir enige verlies deur 'n verbruiker gelyk deurdat sy of haar waterdienste ontkoppel is nie.
- (14) 'n Ooreenkoms vir betaling van die agterstallige bedrag, wat aangegaan is nadat die waterdiens beëindig is, het nie tot gevolg dat die waterdiens herstel word alvorens die agterstallige bedrag, rente daarop, administrasiefooie, bykomende heffings, invorderingskoste en enige sanksie, met inbegrip van betaling van 'n hoër deposito, ten volle betaal is nie.

Ooreenkoms vir betaling van agterstallige bedrae in paaielemente

12. (1) Alleen 'n verbruiker met behoorlike bewys van identiteit of iemand wat skriftelik deur daardie verbruiker gemagtig is, word toegelaat om 'n ooreenkoms vir betaling van agterstallige gelde in paaielemente aan te gaan.
- (2) Die bedrag verskuldig en betaalbaar deur 'n verbruiker beliggaam 'n gekonsolideerde skuld en enige betaling deur die verbruiker gemaak vir 'n kleiner bedrag as die hele verskuldigde bedrag, word aangewend –
- (a) tot betaling van die huidige rekening;
 - (b) tot betaling van agterstallige bedrae;
 - (c) tot betaling van rente; en
 - (d) tot deling van koste aangegaan om stappe te neem vir verhaling van die bedrae verskuldig en betaalbaar.

- (3) Daar kan van 'n verbruiker verwag word om 'n aftrekorder in werking te stel vir betaling van agterstallige gelde.
- (4) Geen ooreenkoms vir betaling van agterstallige gelde word aangegaan vir 'n langer tydperk as 24 maande nie, mits die omstandighede genoem in subartikel (5) geld.
- (5) Die Munisipaliteit kan, op 'n individuele grondslag, 'n langer tydperk as 36 maande vir die betaling van agterstallige gelde toelaat, indien buitengewone omstandighede geld, wat na die mening van die Munisipaliteit sodanige verlenging regverdig en welke omstandighede nie redelikerwys deur die verbruiker vermy of verhoed kon word nie, en dokumentêre bewys van die bestaan van sodanige buitengewone omstandighede moet deur die verbruiker aan die Munisipaliteit op versoek voorgelê word.
- (6) By uitoefening van sy diskresie ingevolge subartikel (5), kan die Munisipaliteit oorweging skenk aan die verbruiker se –
 - (a) kredietrekord;
 - (b) verbruik;
 - (c) vlak van diens;
 - (d) vorige verbreekings van ooreenkomste vir die terugbetaling van agterstallige gelde in paaielemente (as daar is); en
 - (e) enige ander faktore.
- (7) 'n Afskrif van die ooreenkoms word, op versoek, deur die Munisipaliteit aan die verbruiker beskikbaar gemaak.
- (8) Indien 'n verbruiker in gebreke bly om uitvoering te gee aan 'n ooreenkoms om agterstallige gelde in paaielemente te betaal, word die totaal van alle bedrae, insluitende die agterstallige gelde, rente daarop, administrasiefooie, invorderingskoste en enige sanksie, met inbegrip van betaling van 'n hoër deposito, onmiddellik, sonder verdere kennisgewing of korrespondensie, verskuldig en betaalbaar.
- (9) Indien 'n verbruiker nie uitvoering gee aan 'n ooreenkoms om agterstallige gelde in paaielemente terug te betaal na ontvangs van 'n kennisgewing dat dienste beëindig gaan word nie, kan dienste beëindig word sonder enige verdere kennisgewing of korrespondensie, bykomend tot enige ander stappe wat geneem is of geneem kan word teen so 'n verbruiker.
- (10) Geen verbruiker word toegelaat om 'n ooreenkoms vir die terugbetaling van agterstallige gelde in paaielemente aan te gaan indien die verbruiker 'n vorige ooreenkoms vir die terugbetaling van agterstallige gelde in paaielemente verbreek het wat aangegaan is na 'n kennisgewing van beëindiging van dienste ontvang is nie.

DEEL 6
BEËINDIGING, BEPERKING EN STAKING VAN WATERDIENSTE

Beëindiging van ooreenkoms vir die voorsiening van waterdienste

13. (1) 'n Verbruiker kan 'n ooreenkoms vir die voorsiening van waterdienste beëindig deur die Munisipaliteit nie minder nie as 30 werksdae skriftelik kennis te gee van sy of haar voorneme om dit te doen.
- (2) Die Munisipaliteit kan, by skriftelike kennisgewing van nie minder nie as 30 werksdae, 'n verbruiker van die beëindiging van sy of haar waterdienste verwittig –
- (a) indien hy of sy nie die waterdienste vir die voorafgaande 6 maande gebruik het nie en nie tot bevrediging van die Munisipaliteit voorsiening vir die voortsetting van die diens gemaak het nie;
- (b) indien hy of sy versuim het om aan die bepalings van hierdie Verordening te voldoen en nie so 'n versuim reggestel het na kennisgewing kragtens artikel 23 nie of versuim het om enige gelde of heffings te betaal nadat die prosedure in artikel 11 uiteengesit gevolg is;
- (c) ooreenkomstig 'n reëling wat die Munisipaliteit met 'n ander waterdiensinstelling het om waterdienste aan die verbruiker te voorsien.
- (3) Die Munisipaliteit kan, nadat kennis gegee is, 'n ooreenkoms vir dienste beëindig indien 'n verbruiker die perseel ontruim het waarop die ooreenkoms betrekking het.

Beperking of staking van waterdienste wat voorsien word

14. (1) Die Munisipaliteit kan waterdienste wat voorsien word kragtens hierdie Verordening, beperk of staak –
- (a) by versuim om die voorgeskrewe gelde of heffings te betaal, nadat die bepalings van artikel 11 toegepas is;
- (b) by versuim om aan enige ander bepaling van hierdie Verordening te voldoen, nadat kennis ooreenkomstig artikel 23 gegee is;
- (c) op die skriftelike versoek van 'n verbruiker;
- (d) indien die ooreenkoms vir voorsiening van dienste ooreenkomstig artikel 13 beëindig is en geen aansoek vir verdere dienste aan die perseel binne 'n tydperk van 90 dae na sodanige beëindiging ontvang is nie;
- (e) indien die gebou op die perseel waaraan dienste gelewer is, gesloop is;

- (f) indien die verbruiker ingemeng het met 'n diens wat beperk of gestaak is; of
 - (g) in 'n noodgeval.
- (2) Die Munisipaliteit is nie aanspreeklik vir skade of eise wat ontstaan na aanleiding van beperking of staking van waterdienste ooreenkomstig subartikel (1) nie.

Herstel van waterdienste

15. Sodra 'n verbruiker 'n ooreenkoms aangaan vir terugbetaling van agterstallige gelde in paalemente na ontvangs van 'n finale aanskrywing of 'n kennisgewing van staking van dienste, word die waterdienste binne 7 werksdae herstel tot die soort diens wat die verbruiker versoek het ooreenkomstig die ooreenkoms vir die voorsiening van waterdienste.

DEEL 7 ALGEMEEN

Verantwoordelikheid om aan hierdie Verordening te voldoen

16. (1) Die eienaar van 'n perseel is daarvoor verantwoordelik dat aan hierdie Verordening voldoen word ten opsigte van alle of enige sake rakende installasies.
- (2) Die verbruiker is verantwoordelik dat aan hierdie Verordening voldoen word ten opsigte van sake rakende die gebruik van enige installasie.

Kwytskelding

17. (1) Die Munisipaliteit kan 'n eienaar, verbruiker, enige ander persoon of klas van eienaars, verbruikers of ander persone onderworpe aan enige voorwaarde, skriftelik kwytskeld van voldoening aan 'n bepaling van hierdie Verordening indien die Munisipaliteit van mening is dat die uitvoering of aanwending daarvan onredelik sal wees. Met dien verstande dat die Munisipaliteit nie kwytskelding verleen van enige artikel van hierdie Verordening wat –
- (a) die vermorsing of buitensporige gebruik van water;
 - (b) die omseiling of vermyding van waterbeperkings;
 - (c) noemenswaardige negatiewe effekte op publieke gesondheid, veiligheid of die omgewing;
 - (d) nie-betaling vir dienste;
 - (e) installering van pype en toebehore wat nie goedgekeur is nie kragtens hierdie Verordening;
 - (f) onregverdigde diskriminasie; en
 - (g) nie-nakoming van die Wet of enige regulasie daarkragtens uitgevaardig, tot gevolg sal hê nie.

- (2) Die Munisipaliteit kan te eniger tyd na skriftelike kennisgewing van minstens 30 dae, 'n kwytskelding kragtens subartikel (1) verleen, terugtrek.

Ongemagtigde gebruik van waterdienste

18. (1) Niemand verkry toegang tot waterdienste vanaf die watervoorsieningstelsel, rioolstelsel of enige ander reinigingsdiens nie, tensy 'n ooreenkoms met die Munisipaliteit aangegaan is vir die lewering van hierdie dienste.
- (2) Die Munisipaliteit kan, ondanks enige ander stappe wat die Munisipaliteit kragtens hierdie Verordening teen so 'n persoon mag neem, by skriftelike kennisgewing 'n persoon wat toegang verkry het tot waterdienste vanaf die watervoorsieningstelsel, rioolstelsel of enige ander reinigingsdiens sonder 'n ooreenkoms met die Munisipaliteit vir die lewering van daardie dienste, aansê –
- (a) om aansoek te doen vir daardie dienste ingevolge artikel 2 of 3; en
- (b) om sodanige werk te onderneem as wat nodig mag wees om die verbruikersinstallasie waardeur toegang verkry is aan die bepaling van hierdie Verordenign te laat voldoen.
- (3) Die bepaling van artikel 23 geld ten opsigte van 'n kennisgewing kragtens subartikel (2).

Verandering van doel waarvoor waterdienste gebruik word

19. Die verbruiker gaan 'n nuwe ooreenkoms met die Munisipaliteit aan waar die doel of omvang waarvoor waterdienste gebruik word verander word.

Inmenging met watervoorsieningstelsel of saniteitsdienste

20. (1) Behalwe waar iemand deur hierdie Verordening gemagtig word, bestuur, bedryf of onderhou alleen die Munisipaliteit die watervoorsieningstelsel of 'n reinigingstelsel.
- (2) Behalwe die Munisipaliteit doen niemand 'n aansluiting met die watervoorsieningstelsel of rioolvuilafvoerstelsel of lewer enige ander reinigingsdiens nie.

Verhinderings van toegang tot watervoorsieningstelsel of reinigingstelsel

21. (1) Niemand verhoed of beperk fisiese toegang tot die watervoorsieningstelsel of rioolvuilafvoerstelsel nie.
- (2) Indien iemand subartikel (1) oortree, kan die Munisipaliteit –
- (a) by skriftelike kennisgewing van so 'n persoon vereis om op sy of haar koste, binne 'n bepaalde tyd, toegang te herstel; of

- (b) indien hy van oordeel is dat die toestand 'n saak van dringendheid is, die toegang herstel, en die koste van so iemand verhaal.

Kennisgewings en dokumente

- 22. (1) Indien 'n dokument deur die Munisipaliteit kragtens hierdie Verordening uitgereik word, word dit geag behoorlik gemagtig te wees indien dit deur die Munisipale Bestuurder onderteken is.
- (2) Indien 'n kennisgewing of dokument kragtens hierdie Verordening op 'n eienaar, verbruiker of iemand anders beteken moet word, word sodanige betekening gedoen deur –
 - (a) dit aan hom of haar persoonlik of aan sy of haar behoorlik gemagtigde agent te oorhandig;
 - (b) dit aan iemand van 16 jaar of ouer wat klaarblyklik daar werk of woon by daardie persoon se verblyfplek, dorpie of besigheidsplek te oorhandig;
 - (c) dit by die adres wat vir regsdoeleindes aangewys is, te beteken, indien hy of sy so 'n adres aangewys het;
 - (d) dit te beteken by die adres deur hom of haar in sy of haar aansoek vir die voorsiening van waterdienste opgegee vir die ontvangs van 'n rekening vir die voorsiening van waterdienste, indien hy of sy geen adres vir regsdoeleindes aangewys het nie;
 - (e) dit per geregistreerde of gesertifiseerde pos aan sy of haar laaste adres te stuur;
 - (f) in die geval van 'n regspersoon, dit by die geregistreerde kantoor of besigheidsperseel van die regspersoon te bestel; of
 - (g) dit aan die hoofdeur van die perseel vas te heg, indien betekening nie ooreenkomstig subartikels (a) tot (f) kan geskied nie.
- (3) Waar voldoening aan 'n kennisgewing binne 'n bepaalde getal werksdae vereis word, word dit geag dat die tydperk begin loop het op die dag wanneer die kennisgewing bestel of afgestuur is.

Bevoegdheid om te beteken en voldoening aan kennisgewings

- 23. (1) Die Munisipaliteit kan, by skriftelike kennisgewing, 'n eienaar, verbruiker of enigeen wat, deur doen of late, versuim om aan die bepalinge van hierdie Verordening of enige voorwaardes daarkragtens te voldoen, aansê om binne 'n tydperk in die kennisgewing vermeld, welke tydperk nie korter as 30 dae mag wees nie, sodanige breuk reg te stel.
- (2) Indien iemand versuim om binne die bepaalde tyd aan 'n geskrewe kennisgewing deur die Munisipaliteit op hom of haar kragtens hierdie

Verordening beteken te voldoen, kan die Munisipaliteit sodanige stappe doen, wat volgens sy oordeel nodig is om voldoening te verseker, met inbegrip daarvan om –

- (a) self die nodige werk te onderneem en die koste van sodanige aktiwiteit of werk van die eienaar, verbruiker of ander persoon te verhaal;
 - (b) voorsiening van die diens te beperk of te staak; en
 - (c) regstappe te neem.
- (3) 'n Kennisgewing kragtens subartikel (1) –
- (a) dui die bepaling van hierdie Verordening waaraan nie voldoen word nie aan;
 - (b) gee aan die eienaar, verbruiker of ander persoon redelike geleentheid om binne 'n bepaalde tyd skriftelik sy of haar saak aan die Munisipaliteit te stel, mits die eienaar, verbruiker of ander persoon nie voor die kennisgewing uitgereik is so 'n geleentheid gegee is nie;
 - (c) dui die stappe wat die eienaar, verbruiker of ander persoon moet neem om die versuim om te voldoen reg te stel aan;
 - (d) dui die tydperk aan waarbinne die eienaar, verbruiker of ander persoon die stappe uiteengesit om die versuim reg te stel moet neem; en
 - (e) dui aan dat die Munisipaliteit –
 - (i) sodanige werk kan verrig as wat nodig mag wees om die versuim reg te stel indien nie aan die kennisgewing gehoor gegee word nie en dat enige koste verbonde aan sodanige werk van die eienaar, verbruiker of ander persoon verhaal kan word; en
 - (ii) enige ander stappe kan neem wat hy wenslik ag om voldoening te verseker.
- (4) In 'n noodgeval, kan die Munisipaliteit sonder vooraf kennisgewing die werk in subartikel (3)(e)(i) bedoel onderneem en die koste van sodanige persoon verhaal.
- (5) Die volle koste kan deur die Munisipaliteit vir werk kragtens subartikel (3) of (4) verhaal word en ook, sonder om daartoe beperk te wees, koste met betrekking tot 'n verkennende ondersoek, opmetings, planne, spesifikasies, hoeveelheidslyste, toesig, administrasiekoste, die gebruik van werktuie, die koste verbonde aan werk om die oppervlakte van 'n straat of enige grond wat deur die werk versteur word te herstel en omgewingskoste.

Bevoegdheid om te betree en inspeksie

24. Die Munisipaliteit kan enige perseel betree en inspekteer –
- (a) vir die doeleindes in artikel 80 van die Wet aangedui en ooreenkomstig die bepalings van daardie artikel;
 - (b) vir enige doel wat verband hou met die uitvoering van hierdie Verordening, te enige redelike tyd, nadat redelike geskrewe kennis gegee is van die voorneme om dit te doen, behalwe in 'n noodsituasie.

Valse verklarings of inligting

25. Niemand maak 'n vals verklaring of verstrek vals inligting aan die Munisipaliteit of vervals 'n dokument kragtens hierdie Verordening uitgereik nie.

Misdrywe

26. Iemand wat –
- (a) op 'n onregmatige manier en opsetlik of nalatiglik inmeng met waterdienswerke van die Munisipaliteit;
 - (b) versuim om inligting te verstrek of vals inligting wat redelikerwys deur die Munisipaliteit versoek word verstrek;
 - (c) versuim of weier om toegang deur die Munisipaliteit kragtens artikel 24 versoek te verleen;
 - (d) die Munisipaliteit hinder of dwarsboom in die uitvoering van sy magte of die verrigting van sy werksaamhede en pligte;
 - (e) 'n bepaling van hierdie Verordening oortree of versuim om daaraan te voldoen;
 - (f) 'n voorwaarde of verbod kragtens hierdie Verordening opgelê oortree of versuim om daaraan te voldoen;
 - (g) wat 'n voorwaarde opgelê by die toestaan van 'n aansoek, toestemming, goedkeuring, konsessie, vrystelling of magtiging kragtens hierdie Verordening oortree of verontagsaam; of
 - (h) versuim om te voldoen aan die bepalings van 'n kennisgewing op hom of haar kragtens hierdie Verordening beteken, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete en by versuim om dit te betaal, met gevangenisstraf vir 'n tydperk van nie meer as 1 jaar nie en in die geval van 'n voortgesette misdryf, tot 'n verdere boete van nie meer as R1000.00 vir elke dag wat met die misdryf volhard word nadat 'n skriftelike kennisgewing van die Munisipaliteit uitgereik is, en in geval van 'n tweede misdryf, met 'n boete en by versuim om dit te betaal, met gevangenisstraf vir 'n tydperk van nie meer as 2 jaar nie.

Beskikbaarheid van Verordening

27. (1) 'n Kopie van hierdie Verordening word by die Munisipaliteit se Munisipale Kode, soos deur wetgewing vereis, ingesluit.
- (2) 'n Kopie van hierdie Verordening lê te alle redelike tye, ter insae by die munisipale kantore, of by die kantore van die gevolmagtigde agent van die Munisipaliteit, na gelang van die geval.
- (3) 'n Kopie van hierdie Verordening is verkrygbaar van die Munisipaliteit teen die tarief soos van tyd-tot-tyd deur die Munisipaliteit bepaal.

HOOFSTUK II

WATERVERSKAFFINGSDIENSTE

DEEL 1

VERBINDING MET WATERVERSKAFFINGSTELSEL

Verskaffing van verbindingspyp

28. (1) Indien 'n ooreenkoms vir waterverskaffingsdienste ten opsigte van 'n perseel aangegaan is en geen aansluitingspyp ten opsigte van daardie perseel bestaan nie, doen die eienaar op die voorgeskrewe vorm aansoek en betaal die voorgeskrewe heffing vir die installering van die pyp.
- (2) Indien aansoek gedoen word vir waterverskaffingsdienste wat van sò 'n omvang of sò geleë is dat dit nodig is om die watervoorsieningstelsel uit te brei, aan te pas of dit op te gradeer om water aan die perseel te voorsien, kan die Munisipaliteit instem tot die uitbreiding onderworpe aan die voorwaardes wat hy mag oplê.

Ligging van aansluitingspyp

29. (1) 'n Aansluitingspyp deur die Munisipaliteit voorsien en geïnstalleer –
- (a) word gelê op 'n plek waarop die eienaar en Munisipaliteit ooreengekom het en is van 'n geskikte grote deur die Munisipaliteit bepaal;
- (b) eindig by –
- (i) die grens van die grond waarvan die Munisipaliteit die eienaar is of wat in die Munisipaliteit vestig of waarop hy 'n serwituut of ander reg het; of
- (ii) die uitlaat van die watermeter indien dit op die perseel geleë is; of
- (iii) die afsluitklep indien dit op die perseel geleë is.

- (2) Wanneer die Munisipaliteit 'n ooreenkoms met 'n eienaar aangaan oor die ligging van 'n aansluitingspyp, verseker die Munisipaliteit dat die eienaar bewus is –
- (a) van praktiese beperkings wat mag geld ten opsigte van die ligging van 'n aansluitingspyp;
 - (b) van die koste-implikasies van die onderskeie moontlike liggings van die aansluitingspyp;
 - (c) of die Munisipaliteit van die eienaar verlang al dan nie om die posisie van die aansluitingspyp aan te dui deur 'n gedeelte van sy of haar waterinstallasie by of buite die grens van sy of haar perseel te voorsien, of op sodanige ooreengekome plek binne of buite sy of haar perseel waar die aansluiting verlang word, vir die Munisipaliteit om by die installasie aan te sluit.
- (3) Die Munisipaliteit kan, op versoek van enigeen, onderworpe aan enige voorwaardes wat hy mag opleë, toestem tot 'n aansluiting by 'n ander hoofaansluitingspunt as wat geredelik beskikbaar is vir watervoorsiening aan die perseel: Met dien verstande dat die aansoeker verantwoordelik is vir verlenging van die waterinstallasie na die aansluitingspunt deur die Munisipaliteit aangewys en om op sy of haar koste sodanige serwitute oor ander persele te verkry as wat nodig mag wees.
- (4) 'n Eienaar betaal die voorgeskrewe aansluitingsheffing.

Voorsiening van enkele wateraansluiting vir voorsiening aan meerdere verbruikers op dieselfde perseel

30. (1) Ondanks die bepalings van artikel 29, kan slegs een aansluitingspyp na die watervoorsieningstelsel aangebring word vir die voorsiening van water aan 'n perseel, ongeag die getal wooneenhede, besigheidseenhede of verbruikers op so 'n perseel.
- (2) Indien die eienaar, of iemand wat 'n perseel waarop meerdere bewoningseenhede geleë is beheer of bestuur, die voorsiening van water vir voorsiening aan die onderskeie bewoningseenhede verlang, kan die Munisipaliteit, na gelang hy mag besluit –
- (a) 'n enkele meetinstrument vir die hele perseel of enige getal van die bewoningseenhede; of
 - (b) 'n aparte meetinstrument vir elke bewoningseenheid of getal bewoningseenhede, voorsien en installeer.
- (3) Die eienaar, of iemand wat 'n perseel waarop die Munisipaliteit 'n enkele meetinstrument in subartikel (2)(a) bedoel geïnstalleer het beheer, na gelang van die geval –
- (a) installeer en onderhou, indien die Munisipaliteit dit vereis, in elke vertakkingspyp wat vanaf die aansluitingspyp na die onderskeie bewoningseenhede loop –

- (i) 'n afsonderlike meettoestel; en
 - (ii) 'n afsluitklep; en
- (b) is teenoor die Munisipaliteit aanspreeklik vir die gelde en heffings vir alle water deur so 'n enkele meettoestel aan die perseel voorsien, ongeag die verskillende hoeveelhede verbruik deur die onderskeie verbruikers wat deur die meettoestel bedien word.
- (4) Ondanks subartikel (1), kan die Munisipaliteit magtiging verleen dat meer as een verbindingspyp voorsien word op die watervoorsieningstelsel vir voorsiening van water aan 'n perseel wat bestaan uit deeltitels of as die Munisipaliteit van oordeel is dat ongeregverdigde beslommernis of ongerief aan enige verbruiker op so 'n perseel veroorsaak sal word deur die voorsiening van slegs een verbindingspyp.
- (5) Waar die voorsiening van meer as een aansluitingspyp kragtens subartikel (4) deur die Munisipaliteit gemagtig word, is die gelde en heffings vir die voorsiening van 'n aansluitingspyp ten opsigte van elke wateraansluiting sò voorsien betaalbaar.

Interkoppeling tussen persele of waterinstallasies

31. Die eienaar van 'n perseel verseker dat geen interkoppeling tussen –
- (a) die waterinstallasie op sy of haar perseel en die waterinstallasie op 'n ander perseel; of
 - (b) waar meerdere bewoningseenhede op dieselfde perseel gelee is, die waterinstallasies van die onderskeie eenhede, bestaan nie indien die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit nie vooraf verkry is nie en daar voldoen word aan die voorwaardes wat die Munisipaliteit mag opgelê het.

Ontkoppeling van waterinstallasie van verbindingspyp

32. Die Munisipaliteit kan 'n waterinstallasie van die verbindingspyp ontkoppel en die verbindingspyp verwyder indien –
- (a) die ooreenkoms vir voorsiening ooreenkomstig artikel 13 beëindig is en die Munisipaliteit nie binne 90 dae na sodanige beëindiging 'n aansoek vir verdere voorsiening van water aan die perseel wat deur die pyp bedien word ontvang nie; of
 - (b) die gebou op die betrokke perseel gesloop is.

**DEEL 2
KOMMUNALE WATERDIENSTE WERKE****Voorsiening van waterdienste werke vir watervoorsiening aan verskeie verbruikers**

33. Die Munisipaliteit kan 'n kommunale waterdienste werk vir die voorsiening van waterdienste aan verskeie verbruikers op 'n plek wat hy geskik ag installeer. Met dien verstande dat die verbruikers aan wie waterdienste deur daardie waterdienste werk voorsien sal word geraadpleeg is oor die vlak van diens, tarief betaalbaar en ligging van die werk.

**DEEL 3
TYDELIKE VOORSIENING****Watervoorsiening vanaf 'n brandkraan**

34. (1) Die Munisipaliteit kan die tydelike voorsiening van water, wat vanaf een of meer brandkrane deur hom aangedui geneem kan word magtig, onderworpe aan sodanige voorwaardes as wat hy mag neerlê.
- (2) Iemand wat 'n tydelike voorsiening van water genoem in subartikel (1) verlang, doen daarvoor kragtens artikel 2 aansoek.
- (3) Die voorsiening van water ooreenkomstig subartikel (1) word gemeet.
- (4) Die Munisipaliteit kan, vir die doel om water te meet, 'n draagbare watermeter voorsien wat aan die Munisipaliteit terugbesorg moet word by beëindiging van die tydelike voorsiening en welke draagbare meter en alle ander toebehore en apparaat gebruik vir die aansluiting van die draagbare watermeter aan 'n brandkraan die eiendom van die Munisipaliteit bly en voorsien word onderhewig aan enige voorwaardes deur die Munisipaliteit neergeleë.

**DEEL 4
STANDAARDE EN ALGEMENE VOORWAARDES VIR VOORSIENING****Hoeveelheid, kwaliteit en drukking**

35. Watervoorsieningsdienste deur die Munisipaliteit gelewer, moet aan die minimum standarde vir die lewering van watervoorsieningsdienste ooreenkomstig artikel 9 van die Wet voldoen.

Algemene voorwaardes vir voorsiening

36. (1) Die Munisipaliteit kan die maksimum hoogte tot waar water uit die watervoorsieningsstelsel voorsien sal word bepaal en waar 'n verbruiker verlang dat water op 'n groter hoogte of teen hoër druk voorsien moet word, is die verbruiker daarvoor verantwoordelik.
- (2) Die Munisipaliteit kan, in 'n noodgeval, sonder vooraf kennisgewing, die watervoorsiening aan 'n perseel onderbreek.

- (3) Indien die Munisipaliteit van oordeel is dat die waterverbruik van 'n verbruiker die watervoorsiening aan 'n ander verbruiker nadelig raak, kan hy sodanige beperkings op die watervoorsiening as wat hy paslik ag op die eersgenoemde verbruiker toepas, ten einde redelike watervoorsiening aan die ander verbruiker te verseker en moet hy daardie verbruiker van sodanige beperking in kennis stel.

DEEL 5 METING VAN WATERVOORSIENINGSDIENSTE

Meting van hoeveelheid water voorsien

37. (1) Die Munisipaliteit meet met gereelde tussenposes die hoeveelheid water voorsien.
- (2) Enige meetinstrument en bykomende apparatuur waardeur water deur die Munisipaliteit aan 'n verbruiker voorsien word, word deur die Munisipaliteit voorsien en geïnstalleer, bly die eiendom van die Munisipaliteit en kan, wanneer hy dit nodig ag, deur die Munisipaliteit verander en onderhou word.
- (3) Die Munisipaliteit kan op enige punt in die dienspyp op 'n perseel 'n meetinstrument en bykomende apparatuur installeer.
- (4) Indien die Munisipaliteit kragtens subartikel (3) 'n meetinstrument in 'n dienspyp installeer, kan hy 'n lengte pyp met bybehore tussen die punt van sy verbindingspyp en die meter installeer en dit word geag dat daardie lengte deel uitmaak van die watervoorsieningstelsel.
- (5) Indien die Munisipaliteit kragtens subartikel (3) 'n meetinstrument met bybehore in 'n dienspyp installeer –
- (a) voorsien die eienaar 'n bevredigende plek vir die Munisipaliteit om dit in te installeer;
 - (b) verseker die eienaar dat daar altyd onbelemmerde toegang daartoe is;
 - (c) is die eienaar verantwoordelik vir beskerming daarvan en aanspreeklik vir koste wat voortvloei uit beskadiging daarvan, met uitsluiting van gewone verweer;
 - (d) verseker die eienaar dat geen aansluiting met die pyp waarin die meetinstrument geïnstalleer is, tussen die meetinstrument en die aansluitingspyp wat die installasie bedien gemaak word nie; en
 - (e) maak die eienaar voorsiening vir die afvoer van water wat mag ontsnap van die pyp waarin die meetinstrument geïnstalleer is wanneer die Munisipaliteit werk aan die meetinstrument sou doen.
- (6) Behalwe die Munisipaliteit mag niemand –

- (a) 'n meetinstrument met bybehore van die pyp waarin dit geïnstalleer is ontkoppel nie;
 - (b) 'n seël deur die Munisipaliteit op 'n meter aangebring breek nie; of
 - (c) op enige ander manier met 'n meetinstrument en sy bybehore peuter nie.
- (7) Waar die meetinstrument 'n meter is en die Munisipaliteit meen dat dit in ag genome die hoeveelheid water wat aan die perseel voorsien word ongeskik is, kan hy 'n meter van 'n grootte wat hy as geskik beskou installeer en die voorgeskrewe heffing vir installasie van die meter van die eienaar verhaal.
- (8) Die Munisipaliteit kan van die eienaar vereis om op sy of haar koste 'n meetinstrument by elke wooneenheid op die perseel wat afsonderlik bewoon word te installeer om die hoeveelheid water aan elke sodanige eenheid te bepaal. Met dien verstande dat waar bepaalde hoeveelheid waterverskaffingstelsels in gebruik is, 'n enkele meetinstrument gebruik kan word om meer as een eenheid te bedien.

Hoeveelheid water voorsien aan verbruiker

38. (1) Ten einde die hoeveelheid water, gemeet deur 'n meetinstrument deur die Munisipaliteit op die perseel van 'n verbruiker geïnstalleer of, waar van toepassing, deur die Munisipaliteit geskat of bepaal ooreenkomstig 'n bepaling van hierdie Verordening, te raam, word dit, vir doeleindes van hierdie Verordening, tensy die teendeel bewys word, geag dat –
- (a) die hoeveelheid die verskil tussen meetings aan die begin en einde van die tydperk verteenwoordig;
 - (b) die meetinstrument akkuraat was gedurende die tydperk;
 - (c) inskrywings in die boeke van die Munisipaliteit korrek gemaak is; en
 - (d) waar water aan 'n verbruiker voorsien of deur hom of haar geneem word sonder dat dit deur 'n meettoestel gaan, die skatting deur die Munisipaliteit van die hoeveelheid korrek is.
- (2) Waar water wat deur die Munisipaliteit aan 'n perseel verskaf word op enige wyse deur 'n verbruiker geneem word sonder dat dit deur 'n meetinstrument deur die Munisipaliteit voorsien vloei, kan die Munisipaliteit, om 'n rekening te kan lewer, ooreenkomstig subartikel (3) die hoeveelheid water aan die verbruiker voorsien gedurende die tydperk vanaf die vorige lesing van die watermeter tot die datum waarop ontdek is dat water op hierdie manier deur die verbruiker geneem word skat.
- (3) Behoudens die besluit van die Munisipaliteit, word, vir doeleindes van subartikel (2), 'n skatting van die hoeveelheid water aan 'n verbruiker voorsien gegrond op –

- (a) die gemiddelde maandelikse waterverbruik op die perseel gedurende enige 3 opeenvolgende meettydperke in die 12 maande voor die datum waarop die neem van water soos in subartikel (2) genoem ontdek is; of
 - (b) die gemiddelde maandelikse verbruik op die perseel aangeteken oor 3 opeenvolgende meettydperke na die datum in paragraaf (a) genoem.
- (4) Geen bepaling van hierdie Verordening word sò uitgelê dat daar 'n verpligting op die Munisipaliteit geplaas word om 'n meetinstrument wat deur die Munisipaliteit op 'n perseel geïnstalleer is, aan die einde van elke maand of enige ander vasgestelde tydperk te laat lees nie en die Munisipaliteit kan die hoeveelheid water voorsien gedurende die tussenpose van twee opeenvolgende lesings van die meetinstrument skat en 'n rekening ooreenkomstig sò 'n skatting aan 'n verbruiker lewer.
 - (5) Die Munisipaliteit moet, by ontvangs van 'n skriftelike kennisgewing van die verbruiker van nie minder as 7 dae nie en by betaling van die voorgeskrewe heffing, die hoeveelheid water aan die verbruiker voorsien op 'n ander tyd of dag as wat dit gewoonlik geles word, lees.
 - (6) Indien 'n oortreding van artikel 37(6) plaasvind, betaal die verbruiker aan die Munisipaliteit die koste vir sodanige hoeveelheid water as wat die Munisipaliteit van oordeel is aan hom of haar voorsien is.
 - (7) Tot tyd en wyl 'n meetinstrument ten opsigte van water aan 'n verbruiker voorsien geïnstalleer is, word die geraamde of veronderstelde verbruik van daardie verbruiker gegrond op die gemiddelde verbruik van water voorsien aan die spesifieke gebied waarin die verbruiker se perseel geleë is, gedurende 'n bepaalde tydperk.
 - (8) Waar dit na die mening van die Munisipaliteit nie redelikerwys moontlik of koste-effektief is om water voorsien aan verbruikers in 'n bepaalde sone te meet nie, kan die Munisipaliteit 'n basiese tarief of heffing vasstel wat deur elke verbruiker binne die sone, ongeag werklike verbruik, betaal moet word.
 - (9) 'n Tarief of heffing kragtens subartikel (8) bepaal, word op die geskatte gemiddelde verbruik van water aan die sone voorsien gebaseer.
 - (10) Waar water deur 'n kommunale waterdienste werk voorsien word, is die bedrag verskuldig en betaalbaar deur verbruikers wat toegang tot watervoorsieningsdienste deur daardie kommunale waterdienste werk verkry, gebaseer op die geraamde gemiddelde verbruik van water aan daardie waterdienste werk voorsien.

Foutiewe meting

39. (1) Indien 'n verbruiker rede het om te glo dat 'n meetinstrument wat vir die meet van water gebruik word en deur die Munisipaliteit aan hom of haar voorsien is defek is, kan hy of sy, teen betaling van die voorgeskrewe heffing, skriftelik aansoek doen dat die meetinstrument getoets word.
- (2) Die bepalings van artikel 10(8) tot (12) geld ten opsigte van so 'n aansoek.

Spesiale meting

40. (1) Indien die Munisipaliteit begerig is om vir ander doeleindes as heffing vir waterverbruik die hoeveelheid water wat in 'n gedeelte van 'n waterinstallasie gebruik word te bepaal, kan hy by skriftelike kennisgewing die betrokke eienaar verwittig van sy voorneme om 'n meetinstrument op 'n punt soos deur hom aangedui te installeer.
- (2) Die installering van 'n meetinstrument in subartikel (1) genoem, die verwydering daarvan en die herstel van die waterinstallasie daarna, geskied op koste van die Munisipaliteit.
- (3) Die bepalings van artikel 37(5) en (6) geld vir sover hulle van toepassing mag wees op 'n meetinstrument kragtens subartikel (1) geïnstalleer.

Geen vermindering van bedrag betaalbaar vir water wat gemors is nie

41. 'n Verbruiker is nie geregtig op vermindering van 'n bedrag betaalbaar vir water wat gemors is of verlore geraak het in 'n waterinstallasie nie: Met dien verstande dat sodanige vermorsing of verlies nie deur die skuld van die Munisipaliteit veroorsaak is nie.

Aanpassing van hoeveelheid water voorsien deur defekte meetinstrument

42. (1) Indien 'n meetinstrument kragtens artikel 10(10) defek bevind word, kan die Munisipaliteit die hoeveelheid water aan die betrokke verbruiker voorsien vir die tyd wat die meetinstrument volgens sy oordeel defek was, raam op sterkte van die daaglikse hoeveelheid water aan hom of haar voorsien gedurende –
- (a) 'n tydperk tussen 2 opeenvolgende meetings na vervanging van die meetinstrument; of
- (b) 'n ooreenstemmende tydperk in die vorige jaar met die tydperk waartydens die meetinstrument defek was; of
- (c) die tydperk tussen 3 opeenvolgende meetings voor die meetinstrument defek geraak het, wat ookal hy as die mees geskikte beskou.

- (2) Indien die hoeveelheid water aan 'n verbruiker gedurende die tydperk waarin sy of haar meetinstrument defek was, nie kragtens subartikel (1) geraam kan word nie, kan die Munisipaliteit die hoeveelheid op enige redelike grondslag raam.

DEEL 6 INSTALLASIEWERKE

Goedkeuring van installasiewerke

43. (1) Indien 'n eienaar van voorneme is om installasiewerk te laat doen, verkry hy of sy eers die Munisipaliteit se skriftelike goedkeuring: Met dien verstande dat goedkeuring nie nodig is vir waterinstallasies in wooneenhede of installasies waar geen vuurinstallasies kragtens SABS Kode 0400 of vir herstel of vervanging van 'n pyp of watertoerusting ander dan 'n vaste waterverwarmer en sy bygaande beskermende toebehore vereis word nie.
- (2) Aansoek vir die goedkeuring in subartikel (1) genoem, word op die voorgeskrewe vorm gedoen en gaan vergesel van –
- (a) die voorgeskrewe heffing, indien van toepassing;
 - (b) afskrifte van die tekeninge deur die Munisipaliteit voorgeskryf wat inligting toon soos vereis deur klousule 4.1.1 van SABS Kode 0252, Deel I; en
 - (c) 'n sertifikaat wat bevestig dat die installasie ooreenkomstig SABS Kode 0252, Deel I of op 'n rasionele grondslag ontwerp is.
- (3) Die bepalings van subartikels (1) en (2) bind nie 'n gekwalifiseerde loodgieter wat 'n waterverwarmer of sy bygaande beskermende toebehore vervang of herstel nie.
- (4) Magtiging kragtens subartikel (1) verval na verloop van 'n tydperk van 24 maande na die eerste dag van die maand waarin die magtiging verleen is.
- (5) In omstandighede waar goedkeuring kragtens subartikel (1) vereis word, moet 'n volledige stel goedgekeurde werkstekeninge te alle tye, totdat die werk voltooi is, op die perseel beskikbaar wees.
- (6) Indien installasiewerk strydig met subartikel (1) of (2) gedoen is, kan die Munisipaliteit van die eienaar van die betrokke perseel vereis –
- (a) om binne 'n bepaalde tyd aan subartikel (1) of (2) te voldoen;
 - (b) om werksaamhede te staak indien werk nog aan die gang is; of
 - (c) om al sodanige werk as wat nie aan hierdie Verordening voldoen nie te verwyder.

Voorsiening en instandhouding van waterinstallasies

44. (1) 'n Eienaar voorsien en onderhou sy of haar waterinstallasie op eie koste en waar moontlik kragtens subartikel (2), verseker dat die installasie binne die grense van sy of haar perseel geleë is.
- (2) Voor werk met betrekking tot 'n gedeelte van sy of haar waterinstallasie wat buite die grens van sy of haar perseel geleë is gedoen word, verkry die eienaar, na gelang van die geval, geskrewe toestemming van die Munisipaliteit of die eienaar van die grond waarop die gedeelte geleë is.

Gebruik van pype en wateraanhengings moet gemagtig wees

45. (1) Niemand mag, sonder die voorafverkreë skriftelike magtiging van die Munisipaliteit, 'n pyp of wateraanhenging in 'n waterinstallasie binne die regsgebied van die Munisipaliteit installeer of gebruik nie, as dit nie ingesluit is in 'n skedule van goedgekeurde pype en aanhengings deur die Munisipaliteit saamgestel nie, indien daar so 'n skedule is.
- (2) Aansoek vir insluiting van 'n pyp of wateraanhenging in die skedule in subartikel (1) genoem, word op die vorm deur die Munisipaliteit voorgeskryf gedoen en gaan vergesel van die voorgeskrewe heffing.
- (3) 'n Pyp of wateraanhenging kan by die skedule in subartikel (1) genoem ingesluit word indien –
- (a) dit die standaardisasiemerk van die Suid-Afrikaanse Buro van Standaarde ten opsigte van die betrokke SABS-spesifikasie deur die Buro uitgereik dra; of
- (b) dit oor 'n sertifikasiemerk deur die SABS uitgereik beskik wat sertifiseer dat die pyp of wateraanhenging voldoen aan die SABS-merk spesifikasie of 'n voorlopige spesifikasie deur die SABS uitgereik: Met dien verstande dat geen sertifikasiemerk vir 'n tydperk wat 2 jaar te bowe gaan uitgereik word nie.
- (4) Die Munisipaliteit kan, ten opsigte van die gebruik of metode van installasie van 'n pyp of wateraanhenging wat by die lys in subartikel (1) genoem ingesluit is, na gelang hy dit nodig ag, verdere voorwaardes stel.
- (5) 'n Pyp of wateraanhenging word van die lys in subartikel (1) genoem verwyder, indien dit –
- (a) nie meer aan die criteria waarop sy insluiting gegrond was voldoen nie; of
- (b) nie meer geskik is vir die doel waarvoor sy gebruik aanvaar is nie.
- (6) Die huidige skedule, as daar so 'n skedule is, moet gedurende kantoorure by die kantoor van die Munisipaliteit beskikbaar wees vir insae.

- (7) Die Munisipaliteit kan teen die voorgeskrewe tarief afskrifte van die huidige skedule, as daar een is, verkoop.

Etikettering van eindpuntwataaraanhegtings en toestelle moet goedgekeur word

46. Alle eindpuntwataaraanhegtings en toestelle wat water gebruik of vrylaat word gemerk of toon as deel van die verpakking van die item –
- (a) die drukbestek, in kPa, waarteen die wataaraanhegting of toestel ontwerp is om gebruik te word; en
 - (b) die vloeitempo, in liter per minuut, wat verband hou met die drukbestek van die ontwerp: Met dien verstande dat hierdie inligting minstens vir die volgende waterdruk gegee moet word:
 - (i) 20 kPa;
 - (ii) 100 kPa; en
 - (iii) 400 kPa.

DEEL 7

WATERBESOEDELING, BEPERKING EN VERMORSENDE GEBRUIK VAN WATER

Eienaar moet besoedeling van water voorkom

47. 'n Eienaar stel goedgekeurde maatreëls in werking om te voorkom dat 'n stof wat 'n gevaar vir die gesondheid mag inhou of die drinkbaarheid of geskiktheid vir gebruik van water mag benadeel –
- (a) die watervoorsieningstelsel; en
 - (b) 'n deel van die waterinstallasie op sy of haar perseel, binnedring.

Waterbeperrkings

48. (1) Ten einde die vermorsende gebruik van water soos bedoel in artikel 49 of in geval van 'n watertekort of oorstroming te voorkom, kan die Munisipaliteit –
- (a) die verbruik van water in sy hele regsgebied of in 'n gedeelte van sy regsgebied –
 - (i) in die algemeen of vir spesifieke doeleindes;
 - (ii) gedurende spesifieke ure gedurende die dag of op spesifieke dae; en
 - (iii) op 'n spesifieke manier, verbied of beperk; en
 - (b) (i) perke op die hoeveelheid water wat gedurende 'n bepaalde tydperk verbruik mag word;
 - (ii) bykomende heffings vir verbruik van water in oorskryding van daardie perk; en

- (iii) 'n algemene toeslag op die voorgeskrewe tariewe vir watervoorsiening, vasstel en instel; en
 - (c) beperkings instel of 'n verbod plaas op die gebruik of manier van gebruik of opstel van 'n toestel deur middel waarvan water verbruik of gekonsumeer word, of op die koppeling van so 'n toestel met die waterinstallasie.
- (2) Die Munisipaliteit kan, op redelike gronde, die toepassing van 'n kennisgewing bedoel in subartikel (1) tot spesifieke gebiede, klasse verbruikers, persele en aktiwiteite beperk en afwyking en kwyt skelding van enige van die bepalings daarvan toelaat.
- (3) Die Munisipaliteit kan –
 - (a) sodanige maatreëls tref, of van 'n verbruiker vereis om op sy of haar eie koste sodanige maatreëls, insluitende die installering van meetinstrumente en instrumente wat die vloei van water beperk te tref wat na sy mening nodig is vir voldoening aan 'n kennisgewing kragtens subartikel (1); of
 - (b) behoudens 'n kennisgewing kragtens artikel 23, by oortreding of verontagsaming van die bepalings van 'n kennisgewing kragtens subartikel (1) vir sodanige tydperk as wat hy dienstig ag, die watervoorsiening aan 'n perseel staak of beperk; en
 - (c) alleen wanneer die voorgeskrewe heffing vir staking en heraansluiting vir die voorsiening betaal is, die voorsiening hervat.
- (4) Behalwe as dit anders in 'n kennisgewing kragtens subartikel (1) bepaal word en ondanks enige andersluidende voorwaardes vervat in die ooreenkoms wat die voorsiening reël, geld die bepalings van hierdie artikel ook ten opsigte van water wat direk deur die Munisipaliteit aan 'n verbruiker buite sy regsgebied voorsien word.

Mors van water onwettig

49. (1) Geen verbruiker laat toe dat –
- (a) water doelloos of vermorsend uit eindpuntwataaraanhegtings vloei nie;
 - (b) pype of wataaraanhegtings lek nie;
 - (c) oningestelde of stukkende wataaraanhegtings gebruik word nie;
 - (d) 'n wateroorloop voortduur nie; of
 - (e) 'n ondoeltreffende gebruik van water voortduur nie.
- (2) 'n Eienaar herstel of vervang enige deel van sy of haar waterinstallasie wat sodanig verval is dat dit veroorsaak of waarskynlik sal veroorsaak dat 'n gebeurtenis in subartikel (1) gelys sal gebeur.

- (3) Die Munisipaliteit kan, by skriftelike kennisgewing kragtens artikel 23, van 'n eienaar wat versuim om die maatreëls in subartikel (2) bedoel te neem, vereis om aan die bepalings van subartikel (1) te voldoen.
- (4) 'n Verbruiker verseker dat enige toerusting of aanleg wat aan sy of haar waterinstallasie gekoppel is, water op 'n doeltreffende manier verbruik.
- (5) Die Munisipaliteit kan, by skriftelike kennisgewing, die gebruik deur 'n verbruiker van enige toerusting in 'n waterinstallasie verbied indien, na sy mening, die waterverbruik van die toerusting ondoeltreffend is en daardie toerusting word nie teruggeplaas in gebruik alvorens doeltreffendheid herstel is en 'n skriftelike aansoek om dit terug te plaas deur die Munisipaliteit goedgekeur is nie.
- (6) Versuim om te vodoen aan die vereistes soos gestel in die skriftelike kennisgewing bedoel in 49(5) hierbo is 'n misdryf en is strafbaar met 'n boete.

DEEL 8 WATEROUDIT

Wateroudit

- 50. (1) Waterverbruikers, met uitsondering van verbruikers in veelvuldige bewoningseenhede, wat meer as 3 650 Kl per jaar verbruik, onderneem, op eie koste, binne 1 maand na die einde van elke finansiële jaar, 'n wateroudit.
- (2) 'n Kopie van die oudit moet vir insae deur beamptes van die Departement Waterwese en Bosbou, die waterraad, indien van toepassing, en die Munisipaliteit beskikbaar wees.
- (3) Die oudit bevat besonderhede oor –
 - (a) die hoeveelheid water gedurende die finansiële jaar verbruik;
 - (b) die bedrag geld betaal vir water vir die finansiële jaar;
 - (c) die aantal mense wat op die standplaas of perseel woonagtig is;
 - (d) die aantal mense wat voltyds op die standplaas of perseel werk;
 - (e) seisoenale veranderings in aanvraag deur maandelikse verbruikstatistiek;
 - (f) metodes waarop waterbesoedeling gemonitor word;
 - (g) lopende inisiatiewe om wateraanvraag te bestuur;
 - (h) planne om wateraanvraag te bestuur;
 - (i) skattings van verbruik deur die onderskeie gebruikskomponente; en

- (j) 'n vergelyking van bogenoemde faktore met dit wat in elk van die vorige 3 jaar gerapporteer is, indien beskikbaar.

DEEL 9 ALGEMEEN

Kennisgewing van boorgate

51. (1) Die Munisipaliteit kan, by kennisgewing –
- (a) van die eienaar van 'n perseel binne die regsgebied van die Munisipaliteit waarop 'n boorgat is, of, indien die eienaar nie die perseel okkupeer nie, die okkupeerder, vereis om hom op die voorgeskrewe vorm van die bestaan van 'n boorgat op die perseel te verwittig en hom van sodanige inligting as wat hy mag verlang te voorsien; en
 - (b) van die eienaar of okkupeerder van 'n perseel wat van voorneme is om 'n boorgat op die perseel te sink, vereis om hom op die voorgeskrewe vorm van sodanige voorneme te verwittig alvorens met die werk daaraan begin word.
- (2) Die Munisipaliteit kan van die eienaar of okkupeerder van 'n perseel vereis om, tot bevrediging van die Munisipaliteit, voor die boorgat gesink word, ten opsigte van so 'n voorgenome boorgat 'n omgewingsimpakstudie te doen.
- (3) Boorgate is onderworpe aan die vereistes van die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet No. 36 van 1998).
- (4) Die Munisipaliteit kan, by kennisgewing aan eienaars of okkupeerders wat bestaande boorgate vir waterdienste laat gebruik –
- (a) vereis dat, ooreenkomstig artikels 6, 7 en 22 van die Wet, goedkeuring van hom verkry moet word vir die gebruik van 'n boorgat vir waterdienste;
 - (b) voorwaardes ten opsigte van die gebruik van 'n boorgat vir waterdienste oplê; en
 - (c) 'n vaste heffing ten opsigte van die gebruik van 'n boorgat oplê.

Neem van watermonsters

52. (1) Die Munisipaliteit kan watermonsters, afkomstig van 'n ander bron as die watervoorsieningstelsel vir huishoudelike doeleindes, soos deur artikel 6 of 7 van die Wet gemagtig, neem en laat toets vir voldoening aan nasionale standaarde voorgeskryf deur artikel 9 van die Wet.

- (2) Die voorgeskrewe heffing vir die neem en toets van die monsters in subartikel (1) genoem, word deur die persoon aan wie toestemming kragtens artikel 6(1) van die Wet verleen is om die water as drinkbare water te gebruik betaal.

Voorsiening van water wat nie vir drink bedoel is nie deur die Munisipaliteit

53. (1) Behoudens die bedinge en voorwaardes wat die Munisipaliteit bepaal, kan die Munisipaliteit, by aansoek kragtens artikel 3, instem om water wat nie vir drink bedoel is nie aan 'n verbruiker te voorsien.
- (2) Water voorsien kragtens 'n ooreenkoms in subartikel (1) bedoel, word nie vir huishoudelike of enige ander doeleindes wat, volgens die mening van die Munisipaliteit, 'n gesondheidsrisiko kan inhou gebruik nie.
- (3) Geen uitdruklike of stilswyende waarborg geld rakende die suiwerheid of geskiktheid vir die doel waarvoor water wat nie vir drink bedoel is nie voorsien word.
- (4) Die voorsiening van water wat nie vir drink bedoel is nie, geskied uitsluitlik, sowel wat toestand as gebruik betref, op risiko van die verbruiker, wat vir enige gevolgskaade direk of indirek, wat vir homself, haarself of andere daaruit mag voortspruit verantwoordelik is, met insluiting van die gevolge van enige *bona fide* fout van die Munisipaliteit of die foutiewe werking van 'n suiweringsaanleg.

Toets van drukking in watervoorsieningsstelsel

54. Die Munisipaliteit kan, by aansoek en betaling deur die eienaar van die voorgeskrewe heffing, vir die tydperk deur die eienaar versoek, die sterkte van die druk in die watervoorsieningsstelsel van sy of haar perseel vasstel en verstrek.

Pype in strate of openbare plekke

55. Behalwe met die voorafverkreë skriftelike magtiging van die Munisipaliteit en onderworpe aan die voorwaardes wat die Munisipaliteit mag stel, mag niemand, met die doel om water, verkry uit enige bron hoegenaamd, te gelei, in of onder 'n straat, openbare plek of ander grond waarvan die Munisipaliteit die eienaar is, wat in hom vestig of deur hom beheer word, 'n pyp of bykomende deel daarvan lê of aanlê nie.

HOOFSTUK III

SANITASIEDIENSTE

DEEL 1

STANDAARDE EN ALGEMENE BEPALINGS

Standaard vir sanitasiedienste

56. **Sanitasiedienste** deur die Munisipaliteit voorsien moet aan die minimum standaard vir voorsiening van saniteitsdienste deur artikel 9 van die Wet gestel voldoen.

Ontoelaatbare storting in rioolstelsel

57. (1) Niemand voer rioolvuil of ander stowwe in die rioolstelsel af, of laat die afvoer daarvan toe –
- (a) wat nie aan die standaard en maatstawwe in artikel 74 voorgeskryf voldoen nie;
 - (b) wat stowwe in sodanige konsentraat bevat as wat in uitvloeisel bedoel vir afvoer in 'n rioolvuilverwerkingsaanleg, of in openbare water, enige aanstootlike- of andersins ongewenste smaak, kleur, reuk, temperatuur of skuim teweeg sal bring nie;
 - (c) wat die hergebruik van behandelde rioolvuil in gevaar mag stel of enige prosesse waardeur rioolvuil gesuiwer word vir hergebruik of behandel word om slik vir afvoer te vorm nadelig mag raak nie;
 - (d) wat enige stof of ding van watter aard ookal bevat wat nie vatbaar is vir behandeling tot 'n bevredigende graad by 'n rioolvuilverwerkingsaanleg of wat 'n defek of belemmering van die prosesse in gebruik by so 'n aanleg sal veroorsaak of moontlik sal veroorsaak nie;
 - (e) wat enige stof of ding van watter aard ookal bevat wat van sodanige konsentraat is, of alleen in so 'n mate vir behandeling vatbaar is dat dit sal veroorsaak dat die uitvloeisel van die rioolvuilverwerkingsaanleg nie aan die voorgeskrewe standaard ooreenkomstig die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet No. 36 van 1998) voldoen nie;
 - (f) behalwe ter voldoening aan die magtigings kragtens hierdie Verordening uitgereik, wat gevaar vir die gesondheid of veiligheid van enigiemand mag inhou of skadelik vir die konstruksie of komponente van die rioolvuilafvoerstelsel mag wees of die gebruik van enige grond deur die Munisipaliteit vir die rioolvuilafvoerstelsel aangewend in gevaar stel nie; en
 - (g) wat die onbelemmerde afvoer van rioolvuil deur die rioolvuilafvoerstelsel mag verhinder nie.

- (2) Niemand laat stormwater in die rioolvuilafvoerstelsel inloop of laat toe dat dit daar inloop nie.
- (3) Die Munisipaliteit kan, by skriftelike kennisgewing, die bewoner of okkupeerder aansê om, op sy of haar eie koste, periodiek deskundige inspeksies van die perseel te laat doen, ten einde voorkomende stappe wat voldoening aan hierdie Verordening sal verseker vas te stel en die bevindings aan 'n gevolmagtigde agent te rapporteer.
- (4) Indien iemand 'n bepaling van subartikel (1) of (2) oortree, stel hy of sy die Munisipaliteit binne 12 uur in kennis, of gouer, indien moontlik, van die besonderhede van die oortreding en die redes daarvoor.
- (5) Versuim om die munisipaliteit in kennis te stel soos bedoel in 57(4) hierbo is 'n misdryf en is strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens 1 jaar of beide sodanige boete en gevangenisstraf.

DEEL 2 TERREINSANITASIEDIENSTE EN VERBANDHOUDENDE DIENSTE

Aansoek vir infrastruktuur

- 58. (1) Indien daar nie 'n ooreenkoms vir sanitasie- en verwante dienste ten opsigte van 'n perseel ooreenkomstig artikel 2 is nie, en geen infrastruktuur wat daarmee verband hou bestaan nie, doen die eienaar onmiddellik op die goedgekeurde vorm aansoek en –
 - (a) betaal die voorgeskrewe heffing vir die installering van die nodige infrastruktuur; of
 - (b) installeer, ooreenkomstig die spesifikasies van die Munisipaliteit, die aansluitingsriool of terreinsaniteitsdienste waarvoor die Munisipaliteit goedkeuring verleen het.
- (2) Die Munisipaliteit kan die tipe perseelsaniteitsdienste wat geïnstalleer moet word spesifiseer.

Dienste wat verband hou met perseelsaniteitsdienste

- 59. (1) Die verwydering van opgaartenkinhoud, nagvuil of die leegmaak van putlatrines word deur die Munisipaliteit ooreenkomstig 'n program deur hom vasgestel onderneem.
- (2) Afskrifte van die program vir versameling en verwydering word op aanvraag beskikbaar gestel.

Heffings ten opsigte van dienste wat verband hou met perseelsaniteitsdienste

60. (1) Heffings ten opsigte van verwydering of afhaal van opgaartenkinhoud, nagvuil of die leegmaak van putlatrines dek alle bedryfs- en onderhoudskoste vir verwydering van die putinhoud, vervoer na die afvoereindpunt, die behandeling van die inhoud om dit skoon te kry en die uiteindelijke beskikking oor vaste reste.
- (2) Die heffings ten opsigte van die verwydering van opgaartenkinhoud, nagvuil of die leegmaak van putlatrines, word bereken ooreenkomstig die volume wat deur middel van vakuumentek of andersins verwyder word.
- (3) Indien die volume ten opsigte van die verwydering of afhaal van opgaartenkinhoud, nagvuil of die leegmaak van putlatrines nie gekwantifiseer kan word nie, kan die Munisipaliteit die voorgeskrewe vaste heffing oplê.
- (4) Heffings kan die vorm van 'n maandelikse bydrae aanneem of 'n enkelbetaling, wanneer die diens gelewer word, wees.

**DEEL 3
VERWYDERING VAN RIOOLVUIL****Voorsiening van aansluitingsriool**

61. (1) Indien daar 'n ooreenkoms vir gebruik van die rioolvuilafvoerstelsel ooreenkomstig artikel 2 bestaan en geen aansluitingsriool ten opsigte van die perseel bestaan nie, doen die eienaar onmiddellik op die goedgekeurde vorm aansoek en –
- (a) betaal die voorgeskrewe heffing vir die installering van die aansluitingsriool; of
- (b) installeer, ooreenkomstig die spesifikasies van die Munisipaliteit, die aansluitingsriool waarvoor die Munisipaliteit goedkeuring verleen het.
- (2) Indien aansoek gedoen word vir gebruik van die rioolvuilafvoerstelsel ten opsigte van 'n perseel wat sò geleë is dat dit nodig is om die straatriool te verleng ten einde die rioolvuilafvoerstelsel met die perseel te verbind, kan die Munisipaliteit die verlenging magtig onderworpe aan die voorwaardes wat hy mag oplê.

Ligging van aansluitingsriool

62. (1) 'n Aansluitingsriool deur die Munisipaliteit voorsien en geïnstalleer, of wat kragtens artikel 61 besit word –
- (a) word aangebring in 'n posisie deur die Munisipaliteit en die eienaar ooreengekom en is van die grootte deur 'n gemagtigde beampte van die Munisipaliteit bepaal;

- (b) eindig by 'n aansluitingspunt ongeveer 1 meter van die grens van die grond deur die Munisipaliteit besit of wat in hom vestig of waaroor hy 'n serwituut of ander reg het of waar subartikel (3) geld, by die aansluitingspunt kragtens daardie subartikel bepaal.
- (2) Wanneer ooreenkoms met 'n eienaar oor die ligging van 'n aansluitingsriool bereik word, maak die Munisipaliteit seker dat die eienaar bewus is van –
 - (a) praktiese beperkings wat mag geld rakende die ligging van 'n aansluitingsrioolpyp;
 - (b) die koste-implikasies van die onderskeie moontlike liggings van die aansluitingsriool;
 - (c) of die Munisipaliteit van die eienaar verwag om die ligging van die aansluitingsriool te bepaal deur 'n gedeelte van sy of haar waterinstallasie by of buite die grens van sy of haar perseel aan te bring, of op sodanige ooreengekome ligging binne of buite sy of haar perseel waar die aansluiting vereis word, vir die Munisipaliteit om by die installasie aan te sluit.
- (3) Op versoek van enigeen en onderworpe aan die voorwaardes wat hy mag opleë, kan die Munisipaliteit instem tot 'n aansluiting by 'n straatriool wat nie die mees gerieflike aansluiting vir dreinerings van die perseel is nie: Met dien verstande dat die aansoeker verantwoordelik is vir 'n verlenging van die dreineringsinstallasie tot by die aansluitingspunt deur 'n gemagtigde beampte aangewys en om op sy of haar koste, sodanige serwitute oor ander persele as wat nodig mag wees te verkry.
- (4) 'n Eienaar betaal die voorgeskrewe aansluitingsheffing.
- (5) Waar daar van 'n eienaar verwag word om 'n rioolvuilhystoestel soos in die Bouregulasies bedoel te voorsien, is die tempo en tyd van storting in die straatriool onderworpe aan die goedkeuring van die Munisipaliteit.

Voorsiening van een aansluitingsriool vir meerdere verbruikers op een perseel

63. (1) Ondanks die bepalings van artikel 61, word slegs een aansluitingsriool by die rioolvuilafvoerstelsel vir die afvoer van rioolvuil van 'n perseel voorsien, ongeag die getal bewoningseenhede van verbruikers wat op die perseel geleë is.
- (2) Waar die eienaar of iemand wat 'n perseel waarop meerdere bewoningseenhede geleë is beheer of bestuur, versoek dat afvoer van rioolvuil vir doeleindes van afvoer van die onderskeie bewoningseenhede moet geskied, kan die Munisipaliteit, soos hy goedvind –
- (a) 'n enkele aansluitingsriool ten opsigte van die perseel as geheel of enige getal van die bewoningseenhede installeer; of
 - (b) 'n aparte verbindingsriool vir elke bewoningseenheid of enige getal van hulle installeer.

- (3) Waar die Munisipaliteit 'n enkele aansluitingsriool soos in subartikel (2)(a) beoog geïnstalleer het, moet die eienaar of persoon wat die perseel beheer of bestuur, na gelang van die geval –
- (a) indien die Munisipaliteit dit vereis, op elke vertakkingspyp wat van die aansluitingsriool na die onderskeie bewoningseenhede loop –
 - (i) 'n aparte aansluitingsriool; en
 - (ii) 'n afsluitklep, installeer en onderhou; en
 - (b) verantwoordelikheid teenoor die Munisipaliteit aanvaar vir alle gelde en heffings vir alle rioolvuil wat deur so 'n enkele aansluitingsriool, ongeag die verskillende hoeveelhede wat deur die onderskeie verbruikers van die aansluitingsriool gestort word.
- (4) Ondanks subartikel (1), kan die Munisipaliteit magtiging verleen dat meer as een aansluitingsriool na die rioolvuilafvoerstelsel voorsien word vir die afvoer van rioolvuil vanaf 'n perseel wat uit deeltiteleenhede bestaan, of, indien die Munisipaliteit van oordeel is dat ongeregverdigde ontbering of ongerief vir enige verbruiker op die perseel veroorsaak sal word deur die voorsiening van 'n enkele aansluitingsriool.
- (5) Waar die voorsiening van meer as een aansluitingsriool kragtens subartikel (4) gemagtig is, is die gelde en heffings vir die voorsiening van 'n aansluitingsriool betaalbaar met betrekking tot elke rioolvuilaansluiting wat aldus voorsien is.

Onderlinge aansluiting tussen persele

64. 'n Perseeleienaar verseker dat daar geen tussenaansluiting tussen die rioolinstallasie op sy of haar perseel en die rioolinstallasie op 'n ander perseel bestaan nie, behalwe waar hy of sy vooraf skriftelike toestemming van die Munisipaliteit verkry het en aan die voorwaardes wat die Munisipaliteit mag opleë voldoen.

Ontkoppeling van rioolinstallasie van aansluitingsriool

65. Die Munisipaliteit kan 'n rioolinstallasie ontkoppel van die aansluitingsriool en die aansluitingsriool verwyder indien –
- (a) die voorsieningsooreenkoms kragtens artikel 12 beëindig is en hy nie binne 'n tydperk van 90 dae vanaf sodanige beëindiging 'n aansoek vir verdere voorsiening aan die perseel deur die straatriool bedien, ontvang het nie; of
 - (b) die gebou op die betrokke perseel gesloop is.

DEEL 4
RIOOLVUIL GELEWER DEUR MIDDEL VAN PADVERVOER

Aanvaarding van rioolvuil gelewer deur middel van padvervoer

66. Die Munisipaliteit kan, soos hy goedvind en onderworpe aan voorwaardes wat hy mag oplê, rioolvuil wat deur middel van padvervoer aan die Munisipaliteit se rioolvuilverwerkingsaanleg gelewer word, aanvaar.

Skriftelike toestemming vir lewering van rioolvuil deur middel van padvervoer

67. (1) Behalwe met die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en onderworpe aan die tydperk en voorwaardes kragtens die skriftelike toestemming gespesifiseer, stort niemand, deur middel van padvervoer, rioolvuil in die Munisipaliteit se rioolvuilverwerkingsaanleg nie.
- (2) Die heffing vir rioolvuil wat vir afvoer aan die Munisipaliteit se rioolvuilverwerkingsaanleg gelewer word, word deur die Munisipaliteit ooreenkomstig die voorgeskrewe gelde of heffings geraam.

Voorwaardes vir lewering van rioolvuil deur middel van padvervoer

68. Wanneer rioolvuil deur middel van padvervoer gelewer word –
- (a) word die afleweringstyd met die Munisipaliteit gereël; en
- (b) word die aard en samestelling, voor storting daarvan, tot bevrediging van die Munisipaliteit vasgestel en word geen rioolvuil wat nie aan die standaard deur hierdie Verordening neergelê voldoen, gelewer nie.

Intrekking van toestemming vir lewering van rioolvuil deur middel van padvervoer

69. Die Munisipaliteit kan, nadat hy minstens 14 dae skriftelik kennis gegee het van sy voorneme, sy toestemming aan iemand wat toegelaat word om rioolvuil deur middel van padvervoer te stort, intrek indien sodanige persoon –
- (a) versuim om te verseker dat die rioolvuil aldus gelewer voldoen aan die standaard in artikels 73 en 74, soos van toepassing, of in die geskrewe toestemming voorgeskryf; of
- (b) versuim of weier om aan 'n kennisgewing, wettiglik kragtens hierdie Verordening aan hom of haar beteken, te voldoen of 'n bepaling van hierdie Verordening of 'n voorwaarde aan hom of haar kragtens 'n toestemming aan hom of haar verleen oortree; en
- (c) versuim om die geraamde heffings ten opsigte van gelewerde rioolvuil te betaal.

DEEL 5
AFVOER VAN NYWERHEIDSUITVLOEISEL**Toestemming om nywerheidsuitvloeisel te stort**

70. (1) Niemand mag sonder die Munisipaliteit se skriftelike toestemming, in die vorm van 'n permit, nywerheidsuitvloeisel in enige riool of stormwatersloot regstreeks of onregstreeks stort of toelaat dat dit gestort word nie.
- (2) Iemand wat begerig is om nywerheidsuitvloeisel in 'n straatriool te stort, moet skriftelik eers in duplikaat op die toepaslike vorm by die Munisipaliteit om 'n permit aansoek doen en moet sodanige bykomende inligting verstrek en sodanige monstere indien as wat die Munisipaliteit vereis.
- (3) Die Munisipaliteit kan na goeë dunde en met inagneming van die vermoë van die rioolstelsel of enige toestel wat vir rioolvuil gebruik word of die rioolsuiweringswerke, of dit aan die Munisipaliteit behoort of nie, en op sodanige voorwaardes as wat hy dienstig ag, skriftelik toestemming in die vorm van 'n permit verleen dat nywerheidsuitvloeisel in 'n riool gestort word.
- (4) Die nywerheidsuitvloeisel moet ten alle tye voldoen aan die vereistes van die permit wat ten opsigte van die perseel uitgereik is.
- (5) Die Munisipaliteit kan te eniger tyd vanweë 'n verandering wat voortspruit uit 'n wysiging in die rioolsuiweringsmetode, of die instel van nuwe, hersiene, of strenger, of ander standaarde deur die Munisipaliteit, of ingevolge die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet No. 36 van 1998), soos gewysig of as gevolg van 'n wysiging van hierdie Verordening, of vanweë enige ander voldoende rede, 'n toestemming wat verleen is, of 'n voorwaarde wat opgelê is, hersien, wysig, verander of herroep of nuwe voorwaardes opelê vir die storting van nywerheidsuitvloeisel in die straatriool, of die storting van enige of al sodanige uitvloeisel in die straatriool, beperk of verbied deur vooraf 4 weke skriftelik kennis te gee van sy voorneme om dit te doen.
- (6) Ondanks die bepalings van subartikel (1), maar behoudens die bepalings van subartikels (2), (3), (4) en (5), kan enige afvoer van nywerheidsuitvloeisel wat onmiddellik voor die datum van afkondiging van hierdie Verordening bestaan, indien 'n aansoek om sodanige afvoer voort te sit ingevolge subartikel (2) voorgelê is, voortgaan soos dit op die tydstip bestaan, tot tyd en wyl die Munisipaliteit die aanseker skriftelik van die uitslag van sy of haar aansoek kennis gegee het.
- (7) Versuim om aan die bepalings van hierdie artikel te voldoen is 'n misdryf en is strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens (1) jaar of beide sodanige boete en gevangenisstraf.

Beheer van nywerheidsuitvloeisel

71. (1) Die eienaar of okkupeerder van 'n perseel waarvandaan nywerheidsuitvloeisel in 'n straatriool gestort word, moet toereikende geriewe soos oorloopvlakverklidders, gereedheidstoerusting, oorloopopvangputte, ghriesopvangputte, olie opvangputte verskaf of moet ander toepaslike maatreëls tref om op voldoende en doeltreffende wyse te voorkom dat 'n stof wat verbied of beperk word ingevolge hierdie Verordening in die straatriool gestort word.
- (2) Die Munisipaliteit kan, deur 'n kennisgewing te beteken op die eienaar of okkupeerder van enige perseel waarvandaan nywerheidsuitvloeisel gestort word, sodanige eienaar of okkupeerder beveel om, behoudens ander bepalings van hierdie Verordening –
- (a) nywerheidsuitvloeisel, voordat dit in die straatriool gestort word, op so 'n wyse vooraf te behandel dat dit in alle opsigte aan die bepalings in artikel 73(1) voldoen, of die uitvloeiselsiklus van die nywerheidsproses in so 'n mate en op so 'n manier te wysig wat na die Munisipaliteit se mening nodig is om te verseker dat die rioolsuiweringswerke wat die genoemde uitvloeisel ontvang, of sodanige werke onder die beheer van die Munisipaliteit is al dan nie, gesuiwerde uitvloeisel voortbring wat voldoen aan standarde wat ingevolge die bepalings van die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet No. 36 van 1998), soos gewysig, vir sodanige werke voorgeskrif word;
 - (b) die storting van nywerheidsuitvloeisel tot sekere vasgestelde tye en die stortingstempo tot sekere vasgestelde maksimum te beperk en op sy of haar koste sodanige tenks, toestelle en ander toerusting wat na die Munisipaliteit se mening nodig of toereikend is om aan die genoemde beperkings te voldoen, aan te bring;
 - (c) 'n afsonderlike perseelrioolstelsel vir die wegvoer van nywerheidsuitvloeisel aan te bring en die uitvloeisel deur middel van 'n afsonderlike aansluiting, soos deur die Munisipaliteit bepaal in die straatriool te stort, en hom of haar daarvan te weerhou om sodanige uitvloeisel deur middel van enige perseelrioolstelsel wat vir die wegvoer van huishoudelike vuilwater of drekwaterr bedoel is of gebruik word, te stort, of enige huishoudelike vuilwater of drekwaterr deur middel van die genoemde afsonderlike stelsel vir nywerheidsuitvloeisel te stort;
 - (d) op sy of haar koste in enige perseelrioolstelsel wat nywerheidsuitvloeisel na die straatriool wegvoer, een of meer inspeksie-, monsterneming- of meterkamers van sodanige afmetings en materiaal en op sodanige plekke as wat die Munisipaliteit kan voorskryf, aan te bring;

- (e) ten opsigte van nywerheidsuitvloeisel wat van die perseel af gestort word, gelde wat bereken word ooreenkomstig die bepalings van artikel 75 van hierdie Verordening te betaal: Met dien verstande dat as die presiese chemiese suurstofbehoefte, die permanganaatwaarde (suurstof geabsorbeer), die swewende vaste stowwe, die ammoniak, die fosfate en die geleidingsvermoë van die nywerheidsuitvloeisel vanweë die besondere omstandighede van enige bepaalde geval nie met behulp van die berekeningsmetode wat in artikel 75 voorgeskryf word, bepaal kan word nie, die Munisipaliteit van sodanige ander berekeningsmetode waarvolgens die genoemde sterkte wel bepaal kan word, gebruik kan maak, en die bedrag wat gevorder moet word, daarvolgens kan vasstel;
- (f) alle inligting te verstrek wat die Munisipaliteit mag vereis om die gelde wat ingevolge die bepalings van artikel 75 betaalbaar is, te bereken; en
- (g) vir die toepassing van paragraaf (f), op sy of haar koste 'n meter wat die totale hoeveelheid water afmeet wat uit 'n boorgat, fontein of ander natuurlike bron verkry en op die perseel gebruik word, te verskaf en te onderhou.

Afmeet en vasstel van die hoeveelheid nywerheidsuitvloeisel

72. Die Munisipaliteit kan op 'n plek wat hy aanwys in enige perseelrioolstelsel wat nywerheidsuitvloeisel na 'n straatriool wegvoer, en op koste van die eienaar of okkupeerder, 'n meter of ander toestel aanbring en onderhou met die doel om die volume of samestelling van die genoemde uitvloeisel te bepaal, en iemand wat so 'n meter of ander toestel uitskakel, oopmaak, oopbreek of op 'n ander manier daarmee peuter of dit beskadig, begaan 'n misdryf: Met dien verstande dat die Munisipaliteit na goeddunke met iemand wat nywerheidsuitvloeisel in die straatriool stort, 'n ooreenkoms kan aangaan waarby 'n ander metode vir die vasstel van die volume uitvloeisel aldus gestort, of die samestelling daarvan, bepaal kan word.

Verbode storting

73. (1) Niemand mag rioolvuil of enige stof in 'n straatriool stort of veroorsaak of toelaat dat dit daarin gestort word of daarin beland nie, indien –
- (a) dit nie voldoen aan die spesifikasies vervat in artikel 74 nie: Met dien verstande dat die Munisipaliteit vir sodanige tydperk of op sodanige voorwaardes as wat hy mag bepaal sommige of al sodanige spesifikasies kan verslap of vrystelling daarvan verleen: Met dien verstande verder dat ondanks voldoening aan sodanige spesifikasies, die Munisipaliteit die totale massa van enige stof of onsuiverheid wat gedurende enige vasgestelde tydperk in 'n riool vanaf enige perseel gestort word, mag beperk;
 - (b) dit wel aan sodanige spesifikasies voldoen, maar 'n stof van watter aard ookal bevat wat na die mening van die Munisipaliteit

- (i) nie vir behandeling deur die riolsuiweringswerke vatbaar is nie, of wat die gewone riolsuiweringsproses ontwig of kan ontwig of dit strem of kan strem; of
- (ii) van so 'n aard is of slegs sodanig gesuiwer kan word dat dit verhoed dat die finale gesuiwerde uitvloeisel van die riolsuiweringswerke in alle opsigte voldoen aan 'n vereiste wat ingevolge die bepalinge van die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet No. 36 van 1998), soos gewysig, gestel word; of
- (iii) hetsy dit alleen, hetsy met ander stowwe -
 - (aa) 'n gifstof afgee of bevat wat skadelik kan wees vir die gesondheid van diegene wat by die riolsuiweringswerke werksaam is, of wat die Munisipaliteit se rirole of mangate in die uitvoering van hul pligte moet binnegaan; of
 - (bb) skadelik kan wees vir straatriole, suiweringswerke of vir die grond wat vir die wegdoening van gesuiwerde riooluitvloeisel gebruik word; of
 - (cc) 'n nadelige uitwerking het op die prosesse waarvolgens rioolvuil gesuiwer word of op die hergebruik van gesuiwerde riooluitvloeisel;
- (c) dit na die mening van die Munisipaliteit aanstootlik is of 'n oorlas vir die publiek kan veroorsaak;
- (d) dit in die vorm van stoom of dampe is;
- (e) die temperatuur daarvan, waar dit die riool binnegaan, 44°C oorskry;
- (f) dit 'n stof van watter aard ookal bevat wat na die mening van die Munisipaliteit ontplofbare, vlambare, giftige of aanstootlike gasse of dampe in die straatriool kan laat ontstaan;
- (g) dit 'n stof wat 'n flitspunt laer as 93°C het of wat 'n giftige damp by 'n temperatuur laer as 93°C afgee;
- (h) dit 'n stof van watter aard ookal, met inbegrip van olie, ghries, vet of reinigingsmiddels wat straatriole of perseelriole kan verstop, of die behoorlike funksionering van riolsuiweringswerke kan belemmer, bevat;
- (i) daar sigbare tekens van teer of aanverwante produkte of distillate, bitumen of asfalt aanwesig is;
- (j) dit 'n stof bevat wat so gekonsentreerd is dat dit aan die finale behandelde uitvloeisel van die riolsuiweringswerke na chlorering na die mening van die Munisipaliteit 'n ongewenste smaak of 'n ongewenste reuk of kleur gee of dat dit oormatige skuim kan veroorsaak.

- (2) (a) Indien iemand strydig met 'n bepaling van hierdie Verordening, nywerheidsuitvloeisel in 'n straatriool stort, of veroorsaak of toelaat dat dit gestort word, of op die punt staan om dit te doen, kan die Munisipaliteit nadat hy die eienaar of okkupeerder van die betrokke perseel in kennis gestel het van sy voorneme om dit te doen, en in geval van nood, sonder kennisgewing, onverwyld die perseelriool wat sodanige uitvloeisel na die straatriool wegvoer, vir sodanige tydperk as wat hy dienstig ag, sluit en afdig ten einde te voorkom dat sodanige uitvloeisel die straatriool bereik.
- (b) Die Munisipaliteit is nie aanspreeklik vir enige skade wat deur enige stap wat ingevolge paragraaf (a) gedoen word, veroorsaak word nie.
- (c) Niemand mag sonder die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit die seël van 'n perseelriool wat ingevolge paragraaf (a) gesluit en afgedig is, oopmaak of breek of veroorsaak of toelaat dat dit gedoen word nie.

Perke vir permanganaatwaarde (PV), pH en elektriese geleidingsvermoë en maksimum konsentrasie van sekere stowwe

74. Behoudens die belyings van artikel 73(1)(a), is die volgende –

- (a) die perke vir die PV, pH en elektriese geleidingsvermoë; en
- (b) die stowwe en die maksimum toelaatbare konsentrasies daarvan, uitgedruk in milligram per liter (mg/l):

(i) **Algemeen**

PV – hoogstens	1000 mg/l
pH binne die bestek	6.0 – 10.0
Elektriese geleidingsvermoë – hoogstens	500 mS/m by 20°C
Bytende alkaliniteit(uitgedruk as CaCO ₃)	1000 mg/l
Plantolies, vette, ghries of was	400 mg/l
Olie, ghries of was van minerale oorsprong	50 mg/l
Sulfiedes, hidrosulfiedes en polisulfiedes (uitgedruk as S)	5 mg/l
Stowwe wat blousuurgas in die perseel-rioolstelsel, straatriool of rioolsuiweringswerke kan vrystel (uitgedruk as HCN)	20 mg/l
Formaldehiede (uitgedruk as HCHO)	50 mg/l
Nie-organiese vaste stowwe in suspensie	100 mg/l
Chemiese suurstofbehoefte (COD)	5000 mg/l
Alle suikers of stysels (uitgedruk as glukose)	1000 mg/l
Beskikbare chloor (uitgedruk as Cl ₂)	100 mg/l
Sulfate (uitgedruk as SO ₄)	1500 mg/l
Fluoorhoudende verbindings (uitgedruk as F)	5 mg/l
Swewende vaste stowwe (SS)	1000 mg/l

Fosfaat en fosfaat-bevattende verbindings
(uitgedruk as P) 100 mg/l

(ii) **Metale**

Groep 1

Yster (uitgedruk as Fe)
Chroom (uitgedruk as CrO₃)
Koper (uitgedruk as Cu)
Nikkel (uitgedruk as Ni)
Sink (uitgedruk as Zn)
Silwer (uitgedruk as Ag)
Kobalt (uitgedruk as Co)
Wolfram (uitgedruk as W)
Titaan (uitgedruk as Ti)
Kadmium (uitgedruk as Cd)

Die totale konsentrasie van al die metale in Groep 1 (uitgedruk soos hierbo) in enige monster van die uitvloeisel, mag nie 20 mg/l, en die konsentrasie van enige besondere metaal in enige monster nie 5 mg/l oorskry nie.

Groep 2

Lood (uitgedruk as Pb)
Selenium (uitgedruk as Se)
Kwik (uitgedruk as Hg)

Die totale konsentrasie van al die metale in Groep 2 (uitgedruk soos hierbo) in enige monster van die uitvloeisel, mag nie 20 mg/l, en die konsentrasie van enige besondere metaal in enige monster nie 5 mg/l oorskry nie.

(iii) **Ander elemente**

Arseen (uitgedruk as As)
Boor (uitgedruk as B)

Die totale konsentrasie van alle elemente (uitgedruk soos hierbo) in enige monster van die uitvloeisel, mag nie 5 mg/l oorskry nie.

(iv) **Radio-aktiewe afvalstowwe**

Radio-aktiewe afvalstowwe of isotope: 'n Konsentrasie soos deur die Raad op Atoomkrag of enige Staatsdepartement bepaal.

Nywerheidsuitvloeielsingelde

75. (1) Die eienaar of okkupeerder van enige perseel waarvandaan nywerheidsuitvloeiisel afgevoer word, moet, ongeag of die Munisipaliteit sy toestemming tot die afvoer soos vermeld in artikel 70(3) gegee het, al dan nie, bykomstig tot enige ander gelde waarvoor daar in hierdie Verordening of enige ander wet voorsiening gemaak word, aan die Munisipaliteit 'n bedrag betaal wat onderworpe is aan die bepalings van hierdie Verordening.
- (2) Die Munisipaliteit stuur 'n rekening vir die verskuldigde gelde, wat die datum waarop dit betaal moet word toon, aan die okkupeerder of eienaar, na gelang van die geval.
- (3) Indien die okkupeerder of eienaar, na gelang van die geval, versuim om bogenoemde gelde op die vervaldatum soos aangegee te betaal, is rente teen die standaard rentekoers betaalbaar.
- (4) Behoudens die onderstaande bepalings van hierdie artikel, word die gelde betaalbaar kragtens subartikel (1), bereken deur middel van die formule:

$$C = B \times V \times T$$

Waar:

C die nywerheidsuitvloeielsingelde wat betaalbaar is deur die eienaar of okkupeerder;

B die koste van die behandeling van een kiloliter rioolvuil;

V die totale getal kiloliter nywerheidsuitvloeiisel wat gedurende die betrokke periode van nywerheidsuitvloeiiselvrystelling afgevoer is waar die sterkte bepaal word;

T die sterkte van die uitvloeiisel waar:

$$T = \frac{(1 + \frac{COD(i-t)}{COD(t)} + \frac{PV(i-t)}{PV(t)} + \frac{SS(i-t)}{SS(t)} + \frac{NH_3(i-t)}{NH_3(t)} + \frac{PO_4(i-t)}{PO_4(t)} + \frac{COND(i-t)}{COND(t)})}{6}$$

6

Waar:

COD, PV, SS, NH₃, PO₄ en COND onderskeidelik die chemiese suurstofbehoefte, die permanganaatwaarde (suurstof geabsorbeer), die swewende vaste stowwe, die ammoniak en fosfate is, uitgedruk in milligram per liter, en COND die konduktiwiteit in mS/m by 20°C is ten opsigte van monsters wat deur enige behoorlik aangestelde verteenwoordiger van die Munisipaliteit versamel word, en soos deur die Munisipaliteit vereis word:

i die tariefmonster van die eienaar of okkupeerder is; en

t die gemiddelde waarde van rou rioolwater by die riolsuiweringswerke vir die betrokke tydperk waarvoor nywerheidsuitvloeiselgeld betaalbaar is.

Indien (i-t) van 'n betrokke parameter kleiner as nul is, val die betrokke parameter weg in die berekening van die sterkte van die uitvloeisel (T).

Wanneer die berekende waarde van (T) gelyk aan een is, sal die eienaar of okkupeerder nie nywerheidsuitvloeiselgelde betaal op grond van die sterkte van die uitvloeisel nie. (T) word dan gelyk aan 1 gestel en die eienaar of okkupeerder betaal nywerheidsgelde op grond van die volume van nywerheidsuitvloeisel geproduseer, mits die volume minder as 10 Kl per maand is, waarby geen gelde betaalbaar is nie.

- (7) Die parameters van die nywerheidsuitvloeiemonsters soos deur die Munisipaliteit bepaal ingevolge subartikel (4) is finaal en bindend.
- (8) Die koste van behandeling van een kiloliter rioolvuil word gebaseer op die Munisipaliteit se jaarlikse begroting van uitgawes vir die daaropvolgende jaar soos goedgekeur deur die Munisipaliteit.
- (9) Die Munisipaliteit dra die koste wat verbonde is aan die monsterneming en die toetsing van die monsters wat deur die Munisipaliteit vereis is, terwyl die koste wat verbonde is aan enige ander monsterneming en toetsing van monsters deur die eienaar of okkupeerder gedra word.
- (10) Die Munisipaliteit bepaal die totale hoeveelheid nywerheidsuitvloeisel wat gedurende elke tydperk vanaf die persele afgevoer word, en vir die doeleindes van sodanige vasstelling sal die Munisipaliteit –
 - (a) in geval waar nywerheidsuitvloeisel en ander rioolvuil saam gemeet word, die hele afvoer as nywerheidsuitvloeisel beskou;
 - (b) in 'n geval waar die hoeveelheid rioolvuil of nywerheidsuitvloeisel wat vanaf die perseel afgevoer word, nie regstreeks gemeet word nie –
 - (i) sodanige vasstelling baseer op die hoeveelheid water wat op die perseel gebruik word gedurende die betrokke tydperk, nadat daar sodanige rekening gehou is wat die Munisipaliteit billik ag ten opsigte van water wat vir besproeiing gebruik is, of verdamp het of wat in artikels wat op die perseel geproduseer word, aanwesig is; en
 - (ii) indien nywerheidsuitvloeisel vanaf meer as een punt op die perseel afgevoer word, genoemde hoeveelheid water aan die verskillende afvoerpunte so akkuraat as moontlik toewys;
 - (c) in enige geval waar 'n meettoestel as foutief bewys word, sodanige fout behoorlik in aanmerking neem.
- (9) (a) Die Munisipaliteit hef op die rekenings vir nywerheidsuitvloeisel gelewer ooreenkomstig subartikel (2), die toeslag bereken

kragtens paragraaf (b) ten opsigte van elke parameter waar die perke wat daarin gespesifiseer is, oorskry word in elkeen van die tariefmonsters daarin vermeld, op die nywerheidsuitvloeisel-rekenings gelewer.

- (b) Enigiemand wat nywerheidsuitvloeisel in enige straatriool afvoer, moet, benewens enige boete wat aan hom of haar opgelê word, aan die Munisipaliteit 'n toeslag betaal wat volgens die volgende formule bereken word –

$$P = P_1 + P_2 + P_3 + \dots P_n$$

Waar:

P = die nywerheidsuitvloeisegelgeld betaalbaar indien die maksimum standaard oorskry word van 'n parameter;

P₁, P₂, P₃, P..., P_n = die parameters wat die maksimum standaard oorskry en as volg bereken word:

$$P_n = B \times V \times \frac{\text{Maksimum toelaatbaar} - \text{Analities bepaalde waarde}}{\text{Maksimum toelaatbaar}} ; \text{ of}$$

$$P_n = B \times V \times \frac{\text{Analities bepaalde waarde} - \text{Maksimum toelaatbaar}}{\text{Minimum toelaatbaar}}$$

Waar:

B die koste van die behandeling van een kiloliter rioolvuil;

V die totale getal kiloliter nywerheidsuitvloeisel wat gedurende die betrokke periode van nywerheidsuitvloeiselvystelling afgevoer is waar die sterkte bepaal word.

- (10) Die Munisipaliteit kan bepaal dat die formules wat in hierdie Verordening vermeld word, nie van toepassing is nie in enige geval waar die metode vir die bepaling van die sterkte van nywerheidsuitvloeisel soos in sodanige formule gespesifiseer, na die mening van die Munisipaliteit nie die ware sterkte van die betrokke uitvloeisel weergee nie.

76. **Aansoek om 'n permit om bedryfs- of nywerheidsuitvloeisel in die rioolstelsel af te voer**

..... **MUNISIPALITEIT**

Aansoek om 'n permit om bedryfs- of nywerheidsuitvloeisel in die rioolstelsel af te voer

(Moet in blokletters ingevul word)

(1) **ALGEMENE INLIGTING**

LIGGING VAN BESIGHEID

Straatnaam: _____

Straatnommer: _____

Erfnommer: _____

Telefoonnommer: _____

POSADRES

ADRES VIR REKENINGS

EIENAARSREG OP DIE PERSEEL

Naam van eienaar: _____

Adres van eienaar: _____

AARD VAN DIE PROSESSE OF BEDRYF WAT OP DIE PERSEEL
UITGEVOER WORD

NAAM VAN DIE ONDERTEKENAAR: _____

BETREKKING IN DIE BESIGHEID: _____

GEREGISTREERDE NAAM VAN DIE BESIGHEID WAAROP DIE PERMIT
BETREKKING SAL Hê:

(2) **HOEEVEELHEID UITVLOEISEL EN AFVOERWAARDES**

Verbindingspunt	MAKSIMUM AFVOERTEMPO PER		
	Maand in kiloliter	Dag in kiloliter	Uur in kiloliter

NORMALE WERKVERRIGTINGSTYDPERK VAN INSTALLASIE

DAE IN WEEK	TYD IN DAG

UITVLOEISELAFVOERFAKTOR

Water wat perseel binnegaan	%	Water op perseel verbruik (nie in rioolstelsel inloop nie)	%
Uit munisipale bronne		Vir ketel gebruik	
Uit ander bronne		Met verdamping	
		In produk agtergelaat	
		Vir ander gebruike aangewend	
Totaal in perseel in	100	Totaal op perseel verbruik	
Uitvloeiselafvoerfaktor – K			

(3) **VOORAFBEHANDELING VAN UITVLOEISEL VOOR AFVOER**

(Vul in die groottes, inhoudsmate, ens., waar voorafbehandeling aangetref word. Maak 'n kruisie waar 'n besondere eenheid nie bestaan nie)

TIPE VOORAFBEHANDELING		VRYSTELLINGSPUNTE			
		1	2	3	4

Siwwe (met die hand gehark)	Oppervl (m ²)				
Siwwe (meganies)	Oppervl (m ²)				
Draaikerwers					
Grinttenks					
Vetput					
Besinktenks					
Besinktenks	Oppervl (m ²)				
Biologiese prosesses	Vol (m ³)				
Tipe:					

(4) FISIESE EN CHEMIESE EIENSKAPPE VAN UITVLOEISEL

(Vul die maksimum waardes in of maak 'n kruisie waar dit afwesig is)

	pH	Temperatuur °C	Geleidingsvermoë mS/m by 20°C	PV 4 ure KMnO ₄ mg/l
Maksimum				
Minimum				

Besinkbare vaste stowwe (ml/l)

Konsentrasies in mg/l van die volgende:

Swewende vaste stowwe: _____
 Bytende alkaliniteit as CaCO₃: _____
 Suurgehalte as CaCO₃: _____
 Sulfiede, ens. as S: _____
 Sulfate as SO₄: _____
 Chloriede as Cl₂: _____
 Fluoorverbindings as F: _____
 Besikbare chloor as Cl₂: _____
 Suiker, stysel as glukose: _____
 Teer produkte en distillate: _____
 Stowwe nie in oplossing nie: _____
 Vet, plantolie, ens.: _____
 Waterstofsianied as HCN: _____
 Minerale olie en ghries: _____
 Kleurstowwe: _____
 Formaldehyd as HCHO: _____

Konsentrasie in mg/l van die volgende:

GROEP 1 METALE

GROEP 2 METALE

Yster as Fe: _____

Lood as Pb: _____

Chroom as CrO₃: _____

Selenium as Se: _____

Koper as Cu: _____

Kwik as Hg: _____

Nikkel as Ni: _____

Sink as Zn: _____

Kadmium as Cd: _____

Silwer as Ag: _____

ANDER ELEMENTE

Kobalt as Co: _____

Arseen as As: _____

Wolfram as W: _____

Boor as B: _____

Titanium as Ti: _____

TOTALE KONSENTRASIE

Groep 1 metale: _____

Groep 2 metale: _____

Ander elemente: _____

Is radio-aktiewe afvalstowwe of isotope in die uitvloeisel teenwoordig? ☐ Ja ☐ Nee

(5) VIR AMPTELIKE GEBRUIK

PERMITNOMMER	UITGEREIK DEUR	DATUM
WATERTOEWYSINGS-FAKTOR	TESOURIE VERWITTIG	DATUM

..... MUNISIPALITEIT

SPESIALE VOORWAARDES

Voorwaardes van aanvaarding van die afvoer van nywerheidsuitvloeisel in die rioolstelsel:

- (i) 'n Geldige permit moet ten opsigte van die afvoer gehou word en die voorwaardes in die permit uiteengesit nagekom.
- (ii) Enige spesiale voorwaardes wat die voorafbehandeling van die uitvloeisel vereis alvorens dit afgevoer word, moet nagekom word en die werk tot bevrediging van die Munisipaliteit gedoen.
- (iii) Die bepalings van hierdie Verordening moet nagekom word.
- (iv) Die aansoeker moet die Munisipaliteit onverwyld skriftelik in kennis stel van enige verandering wat plaasvind of sal plaasvind in die aard, hoeveelheid of tempo ten opsigte van die afvoer van uitvloeisel en wat enigeen van die beperkings in die permit vervat, sal oorskry.
- (v) Die aansoeker moet binne 30 dae na die datum van ondertekening van hierdie aansoek 'n akkurate verteenwoordigende monster van minstens 5 liter van die uitvloeisel wat afgevoer sal word, verkry. Die een helfte van hierdie monster moet by die Munisipaliteit se laboratoriumdienste vir ontleding ingedien word en 'n verslag aan die laboratoriumdienste van ontleding van die ander helfte deur 'n analitikus wat die aansoeker op sy koste aangestel het.
- (vi) Ek, (volle naam), die ondergetekende, wat behoorlik gemagtig is om op te tree namens, wat as die aansoeker bekend sal staan, verklaar dat die inligting op hierdie vorm verstrek na my wete akkuraat is, en aanvaar dat gemelde inligting gebruik kan word as grondslag vir die uitreiking van 'n permit om nywerheidsuitvloeisel in die rioolstelsel af te voer.

.....
DATUM

.....
HANDTEKENING

OUTORITEIT OF HOEDANIGHEID VAN ONDERTEKENAAR:

77. Permit om bedryfs- of nywerheidsuitvloeisel in die rioolstelsel af te voer

..... **MUNISIPALITEIT**

(DIREKTORAAT TEGNIESE DIENSTE)

PERMIT OM NYWERHEIDSUITVLOEISEL IN DIE RIOOLSTELSEL AF TE VOER

GEREGISTREERDE NAAM VAN DIE BESIGHEID WAAROP DIE PERMIT BETREKKING HET			
Straatnaam	Straatnommer	Erftnommer	Telefoonnommer
Gemagtigde prosesse vir perseel		Uitvloeiselfaktor	

(2)

VOORWAARDES VAN UITVLOEISELAFVOER			
Verbindingspunt	Maksimum afvoertemp in Kl		
	Per maand	Per dag	Per uur
	Maandag tot Vrydag	Saterdag	Sondag
Gemagtigde afvoertye			

(3)

VOORAFBEHANDELING VEREIS VOOR AANNAME

(4)

FISIESE EN CHEMIESE VOORWAARDES WAT GELD VOORDAT UITVLOEISEL AANVAAR WORD	
Stowwe aanvaarbaar in geringe konsentrasie alleenlik	Stowwe wat in geheel afwesig moet wees in uitvloeisel

(5)

SPESIALE VOORWAARDES

Hierdie permit word ingevolge hierdie Verordening uitgereik en is onderworpe aan die voorwaardes daarin vervat.

.....
DATUM

.....
MUNISIPALE BESTUURDER

Rekeningnummer	Adres vir rekenings	Vorige permitnummer

DEEL 6
BEPALING VAN HOEEVEELHEID UITVLOEISEL WAT IN DIE RIOOLSTELSEL
GESTORT WORD

Bepaling van hoeveelheid standaard huishoudelike uitvloeisel gestort

78. (1) Die hoeveelheid standaard huishoudelike uitvloeisel gestort word bepaal deur middel van 'n persentasie van die water deur die Munisipaliteit voorsien: Met dien verstande dat waar die Munisipaliteit van mening is dat sò 'n persentasie ten opsigte van spesifieke persele buitensporig is met inagneming van die doel waarvoor water op daardie persele gebruik word, die Munisipaliteit die persentasie op daardie persele van toepassing kan verminder na 'n getal wat volgens sy opinie en ooreenkomstig die beskikbare gegewens, die verhouding tussen die waarskynlike hoeveelheid rioolvuil van die perseel afgevoer en die hoeveelheid water daaraan voorsien reflekteer.
- (2) Waar die perseel voorsien word van water van 'n ander bron of bykomend tot die Munisipaliteit se watervoorsieningstelsel, insluitende onttrekking uit 'n boorgat, is die hoeveelheid 'n persentasie van die totale waterverbruik op die perseel soos redelikerwys deur die Munisipaliteit geraam.
- (3) Indien dit, na die mening van die Munisipaliteit, nie moontlik is om die hoeveelheid standaard huishoudelike uitvloeisel ooreenkomstig subartikel (1) of (2) te bepaal nie, kan dit geskat word deur die getal watergedrewe toilette op die betrokke perseel in ag te neem.

Bepaling van hoeveelheid nywerheidsuitvloeisel gestort

79. (1) Die hoeveelheid nywerheidsuitvloeisel in die rioolvuilafvoerstelsel gestort word –
- (a) waar 'n meetinstrument aangebring is, deur die hoeveelheid nywerheidsuitvloeisel vanaf 'n perseel losgelaat soos deur daardie meetinstrument gemeet bepaal; of
 - (b) tot tyd en wyl 'n meetinstrument aangebring is, deur middel van 'n persentasie van die water deur die Munisipaliteit aan die perseel voorsien bepaal.
- (2) Waar 'n perseel voorsien word van water afkomstig van 'n ander bron of bykomend tot die Munisipaliteit se watervoorsieningstelsel, met insluiting van onttrekking uit 'n rivier of boorgat, is die hoeveelheid 'n persentasie van al die water op die perseel gebruik, soos redelikerwys deur die Munisipaliteit geraam.
- (3) Waar 'n gedeelte van die water aan 'n perseel voorsien deel uitmaak van die eindproduk van 'n vervaardigingsproses of verlore gaan deur reaksie of verdamping gedurende die vervaardigingsproses, of vir enige ander rede, kan die Munisipaliteit, na ontvangs van 'n aansoek, die geraamde hoeveelheid van nywerheidsuitvloeisel verminder.

Vermindering in die hoeveelheid bepaal kragtens artikels 78(1) of (2) en 79(1)(a)

80. (1) 'n Verbruiker is geregtig op vermindering van die hoeveelheid kragtens artikels 78 en 79(1)(a) bepaal, indien die hoeveelheid water waarop die persentasie bereken word gemeet is gedurende 'n tydperk waartydens water vermors is of daar 'n onopgespoorde lekkasie was, indien die verbruiker tot bevrediging van die Munisipaliteit kan aantoon dat die genoemde water nie in die rioolvuilafvoerstelsel gestort is nie.
- (2) Die vermindering word gegrond op die hoeveelheid waterverlies deur lekkasie of vermorsing tydens die lektydperk.
- (3) Die lektydperk is of die metingstydperk onmiddellik voordat die lekkasie herstel is, of die metingstydperk waarbinne die lekkasie herstel word, welke tydperk ookal die grootste vermindering in die hoeveelheid tot gevolg het.
- (4) (a) Die hoeveelheid waterverlies word bereken as die verbruik gedurende die lektydperk, min 'n gemiddelde verbruik, gegrond op die voorafgaande 3 maande, vir dieselfde tydsduur.
- (b) Waar geen vorige gebruiksgeskiedenis bestaan nie, word waterverbruik, na deeglike oorweging van alle tersaaklike inligting, deur die Munisipaliteit bepaal.
- (5) Geen vermindering in die hoeveelheid word toegestaan indien die waterverlies 'n direkte of indirekte gevolg van die verbruiker se verontagsaming of oortreding van hierdie Verordening is nie.

DEEL 7 RIOLERINGSINSTALLASIES

Konstruksie of installering van rioleringsinstallasies

81. (1) 'n Rioleringsinstallasie, gebou of geïnstalleer, moet voldoen aan alle toepaslike spesifikasies kragtens die Bouregulasies en standarde kragtens die Wet voorgeskryf.
- (2) (a) Indien die rioleringsinstallasie 'n putlatrine is, moet dit van die geventileerde, verbeterde tipe putlatrines, of soortgelyk wees, met –
- (i) 'n put van 2m³ inhoud;
 - (ii) 'n wand soos vereis;
 - (iii) 'n blad ontwerp om die oorheenliggende belading te dra; en
 - (iv) beskerming om te verhoed dat kinders in die put kan val;
- (b) die geventileerde, verbeterde putlatrine moet aan die volgende spesifikasies voldoen:
- (i) die put moet deur middel van 'n pyp wat aan die bokant deur 'n duursame insekwerende sif wat stewig vasgeheg is geventileer word;
 - (ii) die ventilasiepyp moet minstens 0.5 m bo die naaste dak uitsteek, minstens 150 mm in deursnee wees en vertikaal, sonder 'n elmboog, geïnstalleer wees;
 - (iii) die binnekant van die gemakhuisie moet glad afgewerk wees, sodat dit skoon en higiënies onderhou kan word en die bostruktuur moet goed geventileer wees om die vrye beweging van lug in die put, om deur die pyp ontlug te word, toe te laat;
 - (iv) die opening in die blad moet groot genoeg wees om bevuiling te voorkom en die rand moet verhef wees sodat vloestowwe wat gebruik word om die vloer mee te was nie in die put loop nie. Dit moet voorsien wees van 'n deksel sodat vlieë en ander insekte nie daar kan uitkom wanneer die toilet nie gebruik word nie;
 - (v) dit moet sò geplaas wees dat dit onafhanklik van die bewoonde struktuur staan;
 - (vi) dit moet sò geleë wees dat dit vir padvoertuie wat 3.0 m breed is toeganklik is om leegmaak van die put moontlik te maak;

- (vii) waar daar 'n gevaar bestaan dat 'n watergeleiding, as gevolg van die sponsagtigheid van die grond, besoedel kan word, moet die put uitgevoer word met ondeurdringbare materiaal wat duursaam is en nie onder druk sal bars nie;
- (viii) waar die grond waarin die put gegrawe gaan word onstabiel is, moet behoorlike strukturele ondersteuning wat sal voorkom dat die grond meegee voorsien word;
- (c) 'n geventileerde putlatrine word as 'n reël nie deur meer as een huishouding gebruik nie; en
- (d) toegang tot water vir die was van hande hê.

Riole in strate of openbare plekke

82. Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en onderworpe aan die voorwaardes wat hy mag opleë, lê niemand 'n riool aan of bou dit op, in of onder 'n straat, openbare plek of ander grond besit deur, gevestig in of onder beheer van die Munisipaliteit nie.

Konstruksie deur die Munisipaliteit

83. Die Munisipaliteit kan met die eienaar van 'n perseel ooreenkom dat, teen betaling, vooruit of op aanvraag, van alle koste wat verband hou met die konstruksie van enige dreineringswerk wat die eienaar verlang of gebou moet word kragtens hierdie Verordening of die Bouregulasies, deur die Munisipaliteit gebou sal word.

Onderhoud van rioleringsinstallasies

84. (1) Die eienaar of okkupeerder van 'n perseel onderhou alle rioleringsinstallasies en straatrioolaansluitings op die perseel.
- (2) Enigeen wat die Munisipaliteit versoek om 'n verstopping in 'n rioleringsinstallasie oop te maak, betaal die voorgeskrewe gelde.
- (3) Die Munisipaliteit kan, by ontvangs van 'n skriftelike aansoek van die eienaar of okkupeerder van 'n perseel, die perseel se rioleringsinstallasie of enige gedeelte daarvan, inspekteer en toets en die koste van die inspeksie en toets, bereken ooreenkomstig die tarief deur die Munisipaliteit neergelê, verhaal.

Installering van 'n voorafbehandelingsfasiliteit

85. Die Munisipaliteit kan vereis dat 'n nuwe perseel van 'n minimumvoorafbehandelingsfasiliteit, van 'n soort deur hom gespesifiseer, voorsien word alvorens die perseel gekoppel word aan die rioolvuilafvoerstelsel.

Beskerming teen invloei van vloedwater

86. Waar 'n perseel binne die 1 in 50 jaar-vloedvlakte geleë is, moet die boonste vlakke van dienstoegangsgate, inspeksiekamers en rioolputte bo die 1 in 50 jaar-vloedvlak wees, uitgesonderd in die geval van dienstoegangsgate en inspeksiekamers waarvan die deksels deur middel van goedgekeurde metodes in plek gehou word.

Kort titel

87. Hierdie Verordening heet die Water- en sanitasiedienste verordening, 2012.

VERORDENING OP DIE BEHEER VAN OPENBARE SWEMBADDENS EN SPA-BADDENS, 2012

Verordening No. 15, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer oor openbare swembaddens en spa-baddens in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

1. Woordomskrywing

“**perseel**” enige gebou, struktuur of tent tesame met die grond waarop dit geleë is en die aangrensende grond in verband waarmee dit gebruik word, en sluit in enige grond sonder enige gebou, struktuur of tent en enige voertuig, vervoermiddel of skip;

“**persoon**” ’n natuurlike en regspersoon, insluitend maar nie beperk nie tot, ’n assosiasie van persone, ’n vennootskap en ’n maatskappy;

“**swembad**” ’n swembad, spa-bad, insluitend ’n jacuzzi, wat vir die publiek toeganklik is, insluitend swembaddens by skole en ander tersiêre instellings;

2. Pligte van ’n swembadbestuurder**2.1** ’n Swembadbestuurder moet —

- (a) die perseel te alle tye in ’n veilige, skoon en higiëniese toestand hou; en
- (b) verseker dat die water te alle tye gesuiwer, behandel en in stand gehou word volgens die standarde genoem in artikel 21.

2.2 ’n Persoon wat ’n swembad of spa-bad in stryd met die bepalings van subartikel (1) bedryf, begaan ’n misdryf.**3. Watertoevoer****3.1** ’n Persoon wat ’n swembad of spa-bad bedryf, mag vir die doeleindes om die swembad of spa-bad skoon te maak, te vul of die watervlak daarin in stand te hou, slegs water uit ’n goedgekeurde bron gebruik.

- 3.2 Die omgewingsgesondheidspraktisyn mag op tye wat hy of sy geskik ag, monsters van die water neem vir die doeleindes van chemiese analise of bakteriologiese toetsing.
- 3.3 'n Persoon wat subartikel (1) oortree, begaan 'n misdryf.
4. **Voorsiening van sanitêre toebehore en opebare geriewe**
- 4.1 Enige persoon wat 'n openbare swembad bedryf, moet aan die vereistes wat in hierdie Verordening voorgeskryf word, voldoen.
- 4.2 Watertoiletfasiliteite moet soos volg voorsien word:
- (a) in die geval van 'n swembad met 'n wateroppervlakte gelykstaande aan of minder as 300m², minstens drie toilette vir elke geslag, en een van die toilette bedoel vir mans kan met 'n urinaal of urinaalplek wat minstens 600mm lank is, vervang word; of
 - (b) in die geval van 'n swembad met 'n wateroppervlakte groter as 300m², een toilet vir elke geslag vir elke bykomende wateroppervlakgebied van 250m² of 'n gedeelte daarvan; met dien verstande dat in die geval van toilette vir mans tot 'n maksimum van 25% van die vereiste aantal toilette met urinale of urinaalplekke wat elk minstens 600mm lank is, vervang kan word.
- 4.3 Waar swembadgeriewe by 'n akkommodasie-instelling of groepbehuisingsperseel beskikbaar is as deel van die algemene geriewe, word afsonderlike toilet- en ablusiegeriewe nie vereis indien voldoende geriewe binne 'n redelike afstand van die swembad beskikbaar is nie.
5. **Waterveiligheid**
- 5.1 Die water in 'n openbare swembad moet voortdurend gedurende die tydperk waartydens geswem word, gefiltreer word, en die water moet effektief met 'n goedgekeurde ontsmettingsmetode behandel word, en moet selfs as dit gechlorineer word, te eniger tyd aan die volgende standaarde voldoen (monsterneming vind plaas in die oggend voordat daar geswem word) —
- (a) die water moet vry wees van drywende, gesuspendeerde of afgesakte oorblyfsels of swemmende organismes, en die wand, vloer, toegangsleer of trappies en geute moet vry van slyk of alge wees;
 - (b) die swembadopsigter moet verseker dat die water in die swembad te alle tye 0,5 tot 1,0 dele per megaliter volgens gewig, vry of beskikbare chloor bevat, en dat fekale *Escherichia coli* nie aanwesig is nie in 'n monster van 100 ml swembadwater, en moet verder verseker dat die swembad te alle tye vry van slakke is;

- (c) waar 'n ander goedgekeurde ontsmettingsmiddel as chloor gebruik word of natuurlik in die water voorkom, is dit in werklikheid gelykstaande aan die oorblywende chloorvlak soos voorgeskryf in paragraaf (b);
- (d) die pH van die water mag nie minder nie as 7,0 en nie meer nie as 7,6 wees; en
- (e) bestepraktykmetodes moet beoefen word om veilige watergehalte te verseker.

6. **Misdrywe**

- 6.1 'n Persoon wat 'n bepaling van hierdie verordening oortree, begaan 'n misdryf.

7. **Strafbepaling**

Enige persoon wat enige van die voorafgaande artikels oortree of weier om gehoor te gee aan 'n bevel wat wettig daarkragtens gegee is, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

8. **Kort titel**

Hierdie verordening heet die verordening op die bestuur van swembaddens en spa-baddens, 2012.

VERORDENING OP TORINGS VIR SELLULÊRE
KOMMUNIKASIE, 2012

Verordening No.16, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir beheer oor die oprigting van torings vir sellulêre kommunikasie in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“**toring**” ‘n toestel of struktuur wat gebruik word of ontwerp is om sellulêre kommunikasie te bewerkstellig;

“**Munisipale Bestuurder**” die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van Wet 117 van 1998; en

“**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit.

Toestemming vir oprigting van toring

2. (1) Niemand rig enige standard toring vir sellulêre kommunikasie op of laat dit oprig of laat toe dat dit opgerig word-
 - (a) sonder vooraf skriftelike toestemming van die munisipaliteit en behoudens die voorwaardes vervat in sodanige kennisgewing, insluitende enige ander vereistes gestel rakende grootte van die toring, plek van oprigting en die tipe struktuur;
 - (b) tensy toestemming voorafgegaan was deur ‘n publieke deelnemings proses rakende die beoogte oprigting van die toring.
- (2) Aansoek om toestemming moet aan die Munisipale Bestuurder gerig word op die vorm deur die Munisipaliteit vir daardie doel voorsien en gaan vergesel van die gelde deur die Munisipaliteit bepaal.
- (3) Iemand wat nie aan die bepalings van subartikel (1) voldoen nie, moet binne 12 maande na inwerkingtreding van hierdie Verordening aan genoemde bepalings voldoen.

Strafbepaling

3. (1) Iemand wat ‘n bepaling van artikel 2(1) of ‘n vereiste of voorwaarde daarkragtens oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan ‘n misdryf skuldig en is by skuldig bevinding strafbaar met ‘n boete of met gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide ‘n boete en met daardie gevangenisstraf.

Kort titel

4. Hierdie Verordening heet die Verordening op Torings vir Sellulêre kommunikasie, 2012.

VERORDENING OP DIE BEHEER VAN STRAATHANDEL, 2012

Verordening No. 17, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer oor straathandel in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk beteken –

“**aangewese gebied**” ‘n gebied gelys in die Bylae waarbinne straathandel, behoudens hierdie Verordening, toegelaat word;

“**eiendom**”, met betrekking tot iemand wat sake doen as ‘n straathandelaar, enige artikel, houer, voertuig of struktuur wat gebruik word of bedoel is vir gebruik in verband met sodanige onderneming;

“**gemagtigde beampte**” ‘n beampte in diens van die Munisipaliteit wat deur die Munisipaliteit gemagtig is om hierdie Verordening uit te voer;

“**Munisipale Bestuurder**” die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

“**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit;

“**openbare plek**” ook grond, ‘n park of oop ruimte, pad, straat, nagstraat of deurgang, brug, gebou of struktuur wat gewoonlik deur die publiek gebruik word, wat die eiendom van die Munisipaliteit is, of waarvan die beheer, tot die volle uitsluiting van die eienaar in die Munisipaliteit gevestig is, of waartoe die inwoners van die Munisipaliteit ‘n gemeenskaplike reg of toegang het;

“**sake doen**” die koop, verkoop of ruil van enige ware of om enige diens te lewer of aan te bied om dit te lewer;

“**soom**” daardie gedeelte van ‘n pad, straat, nagstraat of deurgang, met inbegrip van ‘n sypaadjie, wat ‘n openbare plek is of deel vorm van ‘n openbare plek, wat nie verbeter, gebou of bedoel is vir die gebruik van voertuie nie;

“**straathandelaar**” iemand wat sake doen in, op of vanaf ‘n openbare plek, maar nie ook iemand wat koerante verkoop nie, en het “straathandel” of enige soortgelyke woord ‘n ooreenstemmende betekenis.

Straathandel beperk

2. (1) Niemand doen sake as 'n straathandelaar –
- (a) behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en ooreenkomstig die voorwaardes in die toestemming uiteengesit nie;
 - (b) indien hy of sy nie 'n Suid-Afrikaanse burger is of permanente verblyfreg of 'n werkpermit van die immigrasie owerhede ontvang het nie;
 - (c) buite 'n aangewese gebied nie; en
 - (d) gedurende enige ander tyd as die tye aangedui in hierdie Verordening nie.
- (2) Enigiemand wat sake doen as 'n straathandelaar, moet die skriftelike toestemming in subartikel (1)(a) genoem in sy of haar besit hê en dit op versoek aan 'n gemagtigde beampte toon.
- (3) Die Munisipaliteit kan skriftelik en onderworpe aan die voorwaardes wat hy mag bepaal, vir die duur van 'n spesifieke gebeurtenis, aan 'n persoon of groep persone, vrystelling van voldoening aan 'n spesifieke bepaling of al die bepalings van subartikel (1) verleen.

Aansoek en uitreiking van skriftelike toestemming

3. (1) 'n Aansoek vir toestemming om sake te doen as 'n straathandelaar –
- (a) word gerig aan die Munisipale Bestuurder;
 - (b) word gedoen in die vorm deur die Munisipaliteit bepaal; en
 - (c) gaan vergesel van die gelde deur die Munisipaliteit vasgestel, sowel as gelde vir dienste of strukture deur die Munisipaliteit by die aangewese gebied voorsien, indien van toepassing.
- (2) Die Munisipale Bestuurder oorweeg die aansoek en staan dit toe of keur dit af binne 30 dae na ontvangs van die aansoek.
- (3) Indien die aansoek slaag, reik die Munisipale Bestuurder sonder versuim die skriftelike toestemming uit waarin die voorwaardes onderworpe waaraan dit uitgereik word uiteengesit word.
- (4) Indien die aansoek nie slaag nie, laat weet die Munisipale Bestuurder die aansoeker sonder versuim dienooreenkomstig en gee in skrif redes vir sy of haar besluit.
- (5) Die bepalings van artikel 62 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000 (Wet No. 32 van 2000), geld *mutatis mutandis* ten opsigte van 'n appèl teen 'n besluit van die Munisipale Bestuurder beoog in subartikel (4).

Duur, hernuwing, verval en terugtrekking van geskrewe toestemming

4. (1) 'n Geskrewe toestemming om sake te doen as 'n straathandelaar –
- (a) word toegestaan vir 'n tydperk nie langer as 6 maande nie;
 - (b) word verleng vir 'n tydperk van 6 maande op 'n keer indien betaling van die gelde deur die Munisipaliteit vasgestel deur die straathandelaar gedoen word voor die einde van die aanvanklike tydperk van 6 maande of, na gelang van die geval, elke verdere tydperk van 6 maande;
 - (c) verval indien die gelde beoog in paragraaf (b) nie betyds betaal word nie.
- (2) Die Munisipaliteit kan sy toestemming aan iemand om as straathandelaar sake te doen terugtrek indien die straathandelaar –
- (a) versuim om te voldoen aan of teenstrydig optree met enige voorwaarde uiteengesit in die toestemming;
 - (b) enige bepaling van hierdie Verordening of enige ander wet oortree of versuim om daaraan te voldoen;
 - (c) versuim om 'n wettige bevel of versoek deur 'n gemagtigde beamppte gegee of gerig te gehoorsaam of daaraan te voldoen;
 - (d) die bepalings van 'n teken of kennisgewing wat deur die Munisipaliteit ingevolge hierdie Verordening vertoon word verontagsaam of oortree.

Aangewese gebiede en handelstye

5. (1) Die gebiede gelys in Deel 1 van die Bylae is aangewese gebiede waarbinne sake, behoudens die bepalings van hierdie Verordening, deur straathandelaars gedoen mag word.
- (2) Niemand doen sake as 'n straathandelaar, behalwe gedurende die tye 06:00 tot 20:00.

Algemene optrede van straathandelaars

6. Niemand wat sake doen as straathandelaar –
- (a) plaas sy of haar eiendom of ware in 'n publieke plek wat nie 'n aangewese gebied is nie;
 - (b) laat toe nie dat sy of haar eiendom of ware meer ruimte beslaan as sy of haar toegewese perseel of stalletjie in 'n aangewese gebied gelys in Deel 2 van die Bylae nie, indien van toepassing;
 - (c) plaas of stapel sy of haar eiendom of ware so dat dit 'n gevaar vir enigiemand of enige eiendom is, of dat dit waarskynlik enigiemand sal beseer of eiendom beskadig nie;

- (d) rig, sonder die voorafverkreë skriftelike toestemming van die aangewese beampte, enige struktuur wat bedoel is om skuiling te verskaf by die aangewese gebied op nie;
- (e) versper die toegang tot 'n brandkraan of gebied afgebaken vir die uitsluitlike gebruik van noodvoertuie of nooddienste nie;
- (f) los sy of haar eiendom of ware voor of na besigheidstye by die aangewese gebied, behalwe in 'n permanente struktuur deur die Munisipaliteit vir daardie doel voorsien nie;
- (g) laat na of versuim om sy of haar eiendom of ware te skuif wanneer aldus versoek deur 'n werknemer of agent van die Munisipaliteit of enige verskaffer van telekommunikasie- elektrisiteits- of ander dienste, sodat werk met betrekking tot 'n openbare plek of enige sodanige diens gedoen kan word nie;
- (h) heg in, op of by 'n openbare plek, enige voorwerp of ding aan 'n gebou, struktuur, plaveisel, boom, parkeermeter, lamppaal, elektriese paal, telefoonhokkie, posbus, padverkeersteken, heining, bank of ander straatmeubelstuk nie;
- (i) maak 'n oop vuur by die aangewese gebied of onder omstandighede waar dit iemand kan beseer of 'n gebou of voertuig beskadig nie;
- (j) verrig 'n handeling of hou brandstowwe in hoeveelhede aan strydig met die bepalings van enige wet rakende die voorkoming of bestryding van brande nie;
- (k) verontagsaam 'n redelike vereiste gestel deur 'n beampte van die Munisipaliteit, wat met die voorkoming of bestryding van brande belas is, rakende sy of haar bedryf nie;
- (l) bêre sy of haar ware in 'n mangat, stormwaterpyp, busskuiling, openbare toilet of boom nie;
- (m) verkoop sy of haar ware deur 'n megafoon, radio of luidspreker te gebruik, of deur 'n aanhoudende geskree of gesing, op so 'n manier dat dit 'n oorlas of steuring kan veroorsaak nie;
- (n) verkoop enige eiendom of ware en/of enige namaaksel wat 'n gevaar of risiko vir die openbare gesondheid inhou nie;
- (o) verkoop of hanteer voedsel sonder dat hy of sy in besit is van 'n geskiktheidsertifikaat uitgereik deur 'n omgewingsgesondheidspraktisyn van die Munisipaliteit nie.

Sindelikheid

- 7. (1) Iemand wat sake doen as 'n straathandelaar –
 - (a) hou sy of haar eiendom of ware en die aangewese gebied in 'n skoon en higiëniese toestand;

- (b) gooi die rommel wat deur sy of haar besigheid voortgebring word in enige houer, insluitende herwinnings- en stortingsvergaderplekke, wat deur die Munisipaliteit voorsien word en doen nie weg met rommel deur dit in 'n mangat, stormwaterpyp of enige ander plek wat nie bedoel is vir die storting van rommel, te gooi nie;
- (c) maak seker dat die aangewese gebied vry is van rommel, hare of enige ander afval material wanneer besigheid vir die dag afgehandel is;
- (d) neem sodanige voorsorg as wat nodig mag wees of deur die Munisipaliteit vereis word om te voorkom dat enige vet, olie, vetterigheid of enige gevaarlike stof wat voortgebring mag word deur die bedryf van sy of haar besigheid, op 'n openbare plek mors en om te voorkom dat enige rook, damp, geur of geraas afkomstig van sy of haar bedrywighede 'n oorlas word.

(2) Die Munisipaliteit –

- (a) voorsien houters by aangewese gebiede sodat die weggooi van rommel deur straathandelaars vergemaklik kan word;
- (b) verseker dat houters by aangewese gebiede gereeld leeggemaak, skoongemaak en ontsmet word.

Versperring veroorsaak deur straathandel verbode

8. (1) Niemand doen sake as 'n straathandelaar op 'n plek waar dit –
- (a) toegang tot of die gebruik van 'n straatfasiliteit soos 'n bushalte, skuiling of toustaanlaan, vullisdrom of ander gerief wat bedoel is vir gebruik deur die publiek sal versper nie;
 - (b) die sigbaarheid van 'n vertoonvenster, kennisgewingbord of perseel versper nie;
 - (c) toegang tot 'n gebou, outobank of toustaanlaan by so 'n outobank, voetgangeroorgang of voertuig versper nie;
 - (d) minder as 2 meter ruimte vir voetgangergebruik op 'n sypaadjie laat nie, of op enige ander manier voetgangers se gebruik van 'n sypaadjie versper nie;
 - (e) die sig van enige padgebruiker belemmer nie;
 - (f) 'n versperring van 'n verkeerslaan veroorsaak nie;
 - (g) toegang tot parkeerplekke of laaisones of ander geriewe vir motorverkeer beperk nie;
 - (h) enige padverkeersteken of merk, kennisgewing of teken wat ingevolge hierdie Verordening of enige ander wet vertoon word of gemaak is verberg nie; of

- (i) op enige manier inbreuk maak op 'n voertuig wat langs so 'n plek geparkeer is nie.

Straathandel mag nie met bestaande besighede kompeteer nie

9. Niemand doen sake as 'n straathandelaar op 'n soom aanliggend tot 'n deel van 'n gebou waarin iemand besigheid, uitgesonderd die besigheid van afdelingswinkel, supermark of groothandelaar doen, en die ware of dienste wat die straathandelaar verkoop of lewer, van dieselfde aard of soortgelyk is aan die ware wat verkoop word of die dienste wat gelewer word deur die ander persoon nie.

Straathandel beperk tot toegewese persele of stalletjies in sekere aangewese gebiede

10. (1) Wanneer die Munisipale Bestuurder aan 'n aansoeker toestemming verleen om sake te doen as 'n straathandelaar, kan hy of sy 'n spesifieke afgebakende perseel of stalletjie in 'n aangewese gebied aan die aansoeker toeken, en geen ander persoon, uitgesonderd sy of haar assistent of werknemer, doen sake op of vanaf sodanige perseel of stalletjie nie.
- (2) 'n Straathandelaar aan wie 'n spesifieke perseel of stalletjie toegeken is –
- (a) doen sake alleen op of vanaf sodanige perseel of stalletjie;
 - (b) onderverhuur nie of dra nie aan enigiemand anders die reg om sake op of vanaf sodanige perseel of stalletjie te doen oor nie;
 - (c) moet in besit wees van bewys dat toestemming aan hom of haar verleen is om sake op of vanaf die betrokke perseel of stalletjie te doen en sodanige bewys op versoek aan 'n gemagtigde beampte toon.
- (3) Die aangewese gebiede waarbinne straathandel alleen vanaf 'n spesifieke afgebakende perseel of stalletjie gedoen mag word, word in Deel 2 van die Bylae gelys.

Straathandel verbode naby plekke van aanbidding, monumente en sekere geboue

11. Niemand doen sake as 'n straathandelaar op 'n soom aanliggend aan –
- (a) die plek van aanbidding van enige geloof of denominasie nie;
 - (b) 'n historiese monument nie;
 - (c) 'n gebou wat vir openbare doeleindes gebruik word nie;
 - (d) 'n gebou wat uitsluitlik vir bewoningsdoeleindes gebruik word nie, indien –
 - (i) die eienaar, persoon in beheer of bewoner van enige deel van die gebou wat op die betrokke soom front, skriftelik teen

sodanige handel beswaar by die Munisipaliteit aangeteken het;
en

- (ii) die feit dat sodanige beswaar aangeteken is, skriftelik deur die Munisipaliteit aan die betrokke straathandelaar bekend gemaak is.

Vertoon van tekens deur die Munisipaliteit

- 12. Die Munisipaliteit kan enige teken of kennisgewing vertoon om gevolg te gee aan die bepalings van hierdie Verordening.

Straathandel vanaf beweegbare stalletjies

- 13. Ondanks die bepalings van hierdie Verordening, kan die Munisipaliteit tenders toeken aan persone om vanaf beweegbare stalletjies sake te doen, onderworpe aan die voorwaardes deur die Munisipaliteit bepaal.

Verwydering en skut

- 14. (1) 'n Gemagtigde beampte kan enige voorwerp, houer, voertuig, struktuur, artikel, produk of afval-
 - (a) wat hy of sy redelikerwys vermoed gebruik word of gebruik is vir of in verband met straathandel; en
 - (b) wat hy of sy op 'n plek aantref waar straathandel beperk of verbode is ingevolge hierdie Verordening, en wat, na sy of haar oordeel, 'n oortreding van hierdie Verordening uitmaak, verwyder en skut.
- (2) 'n Gemagtigde beampte wat ingevolge hierdie Verordening optree –
 - (a) hou behoorlik rekord van alle eiendom aldus verwyder en deel die persoon oënskynlik in beheer van die eiendom (indien daar so iemand is), mee wat die prosedure is wat gevolg moet word om die eiendom weer op te eis en waar dit geskut sal word; en
 - (b) gee sonder versuim die eiendom by die skut in paragraaf (a) bedoel af.
- (3) Eiendom verwyder en geskut soos beoog in subartikel (1) –
 - (a) kan, indien dit bederfbaar is, binne 'n redelike tyd nadat dit geskut is, verkoop of vernietig word: Met dien verstande dat sodanige eiendom, behoudens subartikel (4), te eniger tyd voor die vernietiging of verkoop daarvan, teruggegee moet word by bewys van eienaarskap en: Met dien verstande voorts, dat die bederfbare goedere nog geskik is vir menslike gebruik;
 - (b) word, behoudens subartikel (4), indien dit nie-bederfbaar is nie, by bewys van eienaarskap, binne 1 maand vanaf die datum waarop dit geskut is, terugbesorg.

- (4) Die Munisipaliteit behou die betrokke eiendom totdat vir alle uitgawes betaal is, by gebrek waarna die eiendom by openbare verkoping, waarvan 14 dae kennis gegee is, van die hand gesit word: Met dien verstande dat waar die goedere waarop beslaggelê is, bederfbaar is, die gemagtigde beampte die tydperk van 14 dae in so 'n mate kan verkort, as wat hy of sy goeddink, of die bederfbare goedere vernietig, wat ookal die lonendste is.
- (5) Waar eiendom wat geskut is deur die Munisipaliteit verkoop word, word die opbrengs van die verkoping, min die redelike uitgawe deur die Munisipaliteit aangegaan in verband met die verwydering, skut of beskikking oor die eiendom, aan die persoon wat die eienaar van die eiendom was toe dit geskut is, betaal, maar indien die voormalige eienaar nie die genoemde opbrengs binne 3 maande vanaf die datum waarop die eiendom verkoop is, opeis nie, word die opbrengs aan die Munisipaliteit verbeur en in 'n spesiale fonds, deur die Munisipaliteit opgerig vir ontwikkeling van die informele sektor en sake wat daarmee in verband staan, inbetaal.
- (6) Die eienaar van eiendom wat verwyder, geskut, verkoop of vernietig word, soos beoog in hierdie artikel, is verantwoordelik vir alle uitgawes deur die Munisipaliteit aangegaan in verband met die verwydering, skut, verkoop of vernietiging van die eiendom.

Misdrywe

15. Enigiemand wat –

- (a) 'n bepaling van hierdie Verordening oortree of nie daaraan voldoen nie;
- (b) 'n kennisgewing, teken of merk vertoon of opgerig ingevolge hierdie Verordening ignoreer, verontagsaam of nie gehoorsaam nie;
- (c) 'n goedkeuring of voorwaarde ingevolge hierdie Verordening verleen of opgelê, oortree of versuim om daaraan te voldoen;
- (d) 'n geskrewe wettige opdrag van die Munisipaliteit om sy of haar eiendom te skuif of te verwyder verontagsaam;
- (e) doelbewus valse of misleidende inligting aan 'n beampte of werknemer van die Munisipaliteit verstrek; of
- (f) 'n beampte of werknemer van die Munisipaliteit dreig, teenstaan, dwarsboom of hinder in die uitoefening van sy of haar magte, pligte of werksaamhede kragtens hierdie Verordening, is aan 'n misdryf skuldig.

Strafbepaling

- 16. Iemand wat skuldig bevind word aan 'n misdryf kragtens hierdie Verordening, is strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens 1 jaar of met beide 'n boete en daardie gevangenisstraf.

Middellike aanspreeklikheid van persone wat sake doen as straathandelaars

17. (1) Wanneer die werknemer of assistent van iemand wat as straathandelaar sake doen, iets wat 'n misdryf ingevolge hierdie Verordening sou wees, doen of nalaat, word dit geag dat daardie persoon self die handeling verrig of die versuim begaan het, tensy hy of sy die hof oortuig dat hy of sy –
- (a) nóg die doen of late van die betrokke werknemer of assistent oogluikend toegelaat het, nóg dit veroorloof het; en
 - (b) alles redelik gedoen het om die doen of late te voorkom.
- (2) Die feit dat die straathandelaar beweer dat hy of sy instruksies uitgereik het waardeur 'n doen of late verbied word, is nie insigself afdoende bewys dat hy of sy alles redelik gedoen het om die doen of late te voorkom nie.

Middellike aanspreeklikheid van werknemers en assistente

18. Wanneer iemand wat sake doen as straathandelaar ingevolge artikel 17 aanspreeklik is vir 'n doen of late van 'n werknemer of assistent, is daardie werknemer of assistent ook aanspreeklik asof hy of sy die persoon is wat aldus sake doen.

Kort titel

19. Hierdie Verordening heet die Verordening op die Beheer van Straathandel, 2012.

BYLAE**Deel 1**

(artikel 5(1))

Gebiede aangewys vir straathandel(per woonbuurt):

.....
.....
.....
.....
.....

Deel 2

(artikel 10(3))

Aangewese gebiede waar straathandel alleen van afgebakende persele of stalletjies
gedoen mag word(per woonbuurt):

.....
.....
.....
.....

ELEKTRISITEITSVERORDENING, 2012

Verordening No. 18, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die lewering van 'n elektrisiteitsdiens in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

INDELING VAN ARTIKELS

**HOOFSTUK 1
ALGEMEEN**

1. Woordomskrywing
2. Ander uitdrukkings
3. Opskrifte en titels

**HOOFSTUK 2
ALGEMENE VOORWAARDES VIR VOORSIENING**

4. Voorsiening van elektrisiteitsdienste
5. Voorsiening volgens ooreenkoms
6. Betekening van kennisgewing
7. Nakoming van kennisgewings
8. Aansoek om voorsiening van elektrisiteit
9. Verwerking van aansoeke om voorsiening
10. Deurgangsregte
11. Statutêre serwituut
12. Reg van toegang om inspeksie te doen, te toets of instandhoudingswerk te doen
13. Weiering of versuim om inligting te verstrek
14. Weiering van toegang
15. Onbehoorlike verbruik
16. Elektrisiteitstariewe en –gelde
17. Deposito's
18. Betaling van gelde
19. Rente op agterstallige rekeninge
20. Beginsels vir die herverkoop van elektrisiteit
21. Reg om die toevoer van elektrisiteit af te sluit
22. Nie-aanspreeklikheid van die Munisipaliteit
23. Lekkasje van elektrisiteit
24. Onderbreking van toevoer
25. Seëls van die Munisipaliteit
26. Peuter met diensaansluiting of hoofleiding
27. Beveiliging van die Munisipaliteit se hoofleiding
28. Voorkoming van peuter met die diensaansluiting of hoofleiding
29. Ongemagtigde aansluitings
30. Ongemagtigde heraansluitings

- 31. Tydelike afsluiting en heraansluiting
- 32. Tydelike voorsiening van elektrisiteit
- 33. Tydelike werk
- 34. Lasvermindering
- 35. Medium- en laespanningskakeltuig en –toerusting
- 36. Substasie-akkommodasie
- 37. Bedradingsdiagram en spesifikasie
- 38. Gereedheidstoevoer
- 39. Verbruiker se toerusting vir noodgereedheidstoevoer
- 40. Omsendbriewe

HOOFSTUK 3 VERBRUIKERS SE VERANTWOORDELIKHEDE

- 41. Verbruiker moet elektriese installasie oprig en in stand hou
- 42. Fout in elektriese installasie
- 43. Beëindiging van verbruik uit die elektrisiteitstoevoer
- 44. Verandering van okkupeerder
- 45. Diensapparaat

HOOFSTUK 4 SPESIFIEKE VOORSIENINGSVOORWAARDES

- 46. Diensaansluiting
- 47. Meetakkommodasie

HOOFSTUK 5 TOEVOERSTELSELS

- 48. Lasvereistes
- 49. Lasbeperkings
- 50. Versteuring van andere se elektriese toerusting
- 51. Toevoer na motore
- 52. Arbeidsfaktor
- 53. Beveiliging

HOOFSTUK 6 ELEKTRISITEITSMETING

- 54. Meet van toevoer
- 55. Akkurate meting
- 56. Lees van kredietmeters
- 57. Kragbegroter

HOOFSTUK 7 ELEKTRIESE KONTRAKTEURS

- 58. Bykomende vereistes
- 59. Munisipaliteit nie aanspreeklik nie

HOOFSTUK 8 KOSTE VAN WERK

- 60. Koste van werk

HOOFSTUK 9 STRAFBEPALING

- 61. Strafbepaling
- 62. Kort titel

BYLAE 1

Wette wat herroep is

BYLAE 2

“Toepaslike standaardspesifikasie” beteken

HOOFSTUK 1

ALGEMEEN

Woordomskrywing

- 1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –
 - “**bewys**” die noodsaaklike element van ‘n kragbegroterstelsel wat gebruik word om inligting oor te dra van ‘n verkooppunt vir elektrisiteitskrediet na ‘n kragbegroter en *vice versa*;
 - “**diensaansluiting**” al die kables en toerusting wat nodig is om die hoofleiding by die verbruiker se elektriese installasie aan te sluit by die voorsieningspunt;
 - “**diensbeveiligingstoestel**” enige sekering of stroombreker wat geïnstalleer word met die doel om die Munisipaliteit se toerusting te beskerm teen oorbelasting of foute wat op die installasie of op die interne diensaansluiting voorkom;
 - “**eienaar**” met betrekking tot ‘n perseel, die persoon by wie die regstittel daarvan berus: Met dien verstande dat –

- (a) in die geval van onroerende eiendom –
 - (i) wat vir 'n tydperk van minstens 50 jaar verhuur word, ongeag of die huurkontrak geregistreer is of nie, die huurder daarvan; of
 - (ii) wat voordelig geokkupeer word kragtens 'n serwituut of reg analoog daarmee, die okkupeerder daarvan;
- (b) indien die eienaar soos hierbo omskryf –
 - (i) dood of insolvent is, sy of haar boedel tot voordeel van sy of haar skuldeisers afgestaan het, ingevolge 'n hofbevel onder kuratele geplaas is, of 'n maatskappy is wat gelikwedeer of onder geregtelike bestuur geplaas is, die persoon by wie die administrasie van sodanige eiendom berus as eksekuteur, administrateur, trustee, regverkrygende, kurator, likwidateur of geregtelike bestuurder, na gelang van die geval; of
 - (ii) nie in die Republiek van Suid-Afrika aanwesig is nie, of indien sy of haar adres aan die Munisipaliteit onbekend is, iemand wat as agent of andersins die huurgeld ten opsigte van sodanige eiendom ontvang of geregtig is om dit te ontvang; en
- (c) indien die Munisipaliteit nie kan vasstel wie sodanige persoon is nie, word die persoon wat geregtig is op die voordelige gebruik van sodanige eiendom geag die eienaar daarvan te wees met die uitsluiting van die persoon by wie die regstiel daarvan berus;

“elektriese installasie” 'n elektriese installasie soos omskryf in die Regulasies;

“elektriese kontrakteur” 'n elektriese kontrakteur soos omskryf in die Regulasies;

“geakkrediteerde persoon” 'n persoon wat ingevolge die Regulasies, na gelang van die geval, as 'n elektriese toetser vir enkelfase, 'n installasie-elektrisiën of 'n meesterinstallasie-elektrisiën, geregistreer is;

“gereedsheds toevoer” 'n alternatiewe toevoer van elektrisiteit wat nie gewoonlik deur die verbruiker verbruik word nie;

“hoë spanning” die stel nominale spanningsvlakke wat in kragstelsels vir grootmaattransmissie van elektrisiteit in die omgewing van 44 kV < Un ≤ 220 kV gebruik word [SANS 1019];

“hoofleiding” enige deel van die Munisipaliteit se elektrisiteitsnetwerk;

“kragbegroter” 'n vooruitbetaalmeter wat geprogrammeer kan word om die vloei van hoeveelhede vooruitbetaalde energie in 'n elektriese stroomkring toe te laat;

“kredietmeter” ‘n meter waar ‘n rekening uitgereik word nadat elektrisiteit verbruik is;

“lae spanning” die stel nominale spanningsvlakke wat gebruik word vir die verspreiding van elektrisiteit en waarvan die boonste perk oor die algemeen aanvaar word as ‘n ws-spanning van 1000 V (of ‘n gs-spanning van 1500 V) [SANS 1019];

“medium spanning” die stel nominale spanningsvlakke bo lae spanning en benede hoë spanning in die omgewing van $1 \text{ kV} < U_n \leq 44 \text{ kV}$ [SANS 1019];

“meetpunt” die punt waar die verbruiker se elektrisiteitsverbruik gemeet word en wat by die voorsieningspunt of by enige ander punt op die verspreidingsstelsel van die Munisipaliteit of die elektriese installasie van die verbruiker kan wees soos deur die Munisipaliteit of enige behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit aangedui met dien verstande dat dit alles, en slegs, die verbruiker se verbruik van elektrisiteit meet;

“meter” ‘n toestel wat die aanvraag of die elektriese energie wat verbruik word, aandui en ook konvensionele meters en kragbegroters;

“motoraansitstroom” met betrekking tot wisselstroommotore, die gemiddelde vierkantwortelwaarde van die simmetriese stroom wat deur ‘n motor verbruik word wanneer dit aangedryf word volgens die geraamde spanning daarvan met die aansitter in aansitposisie en die rotor gesluit;

“motorlas totaal aangeskakel” die somtotaal van die kW-vermoë van al die afsonderlike motore wat by ‘n installasie aangesluit is;

“motorvermoë” die maksimum aanhoudende kW-lewering van ‘n motor soos vermeld op die vervaardiger se kenplaatjie;

“Munisipale Bestuurder” die persoon deur die Munisipaliteit aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

“Munisipaliteit” beteken die //khara hais munisipaliteit;

“nakomingsertifikaat” ‘n sertifikaat wat ingevolge die Regulasies ten opsigte van ‘n elektriese installasie of gedeelte van ‘n elektriese installasie deur ‘n geakkrediteerde persoon uitgereik word;

“okkupeerder” met betrekking tot ‘n perseel –

- (a) iemand wat sodanige perseel werklik okkupeer;
- (b) iemand wat wetlik daarop geregtig is om sodanige perseel te okkupeer;

- (c) in geval van sodanige perseel wat onderverdeel is en wat aan loseerders of verskillende huurders verhuur word, die persoon wat die huurgeld ontvang wat deur sodanige loseerders of huurders betaalbaar is, hetsy vir sy of haar eie rekening of as agent vir iemand wat daarop geregtig is of belang daarby het; of
- (d) iemand wat by die beheer of bestuur van sodanige perseel betrokke is, en behels ook die agent van sodanige persoon wanneer hy of sy nie in die Republiek aanwesig is, of as sy of haar verblyfplek onbekend is;

“perseel” enige grond of enige struktuur bo of benede grondvlak en behels ook enige voertuig, vliegtuig of vaartuig;

“Regulasies” die Regulasies opgestel ingevolge die Wet op Beroepsgesondheid en –Veiligheid, 1993 (Wet No. 85 van 1993) en afgekondig by G.K. R2920 van 23 Oktober 1992, soos gewysig;

“spanning” die gemiddelde vierkantswortelwaarde van elektriese potensiaal tussen twee geleiers;

“tarief” die Munisipaliteit se gelde gehef vir die voorsiening van elektrisiteit;

“toepaslike standaardspesifikasie” die standaardspesifikasie soos gelys in Bylae 2;

“veiligheidsstandaard” die Gebruikskode vir die Bedrading van Persele SANS 10142-1 geïnkorporeer in die Regulasies;

“verbruiker”, met betrekking tot ‘n perseel –

- (i) enige okkupeerder daarvan of enige ander persoon met wie die Munisipaliteit ooreengekom het om elektrisiteit daar te voorsien of dit inderdaad daar voorsien; of
- (ii) indien sodanige perseel nie bewoon word nie, iemand wat ‘n geldige bestaande ooreenkoms met die Munisipaliteit het vir die voorsiening van elektrisiteit aan sodanige perseel; of
- (iii) indien daar geen sodanige persoon of okkupeerder is nie, die eienaar van die perseel;

“verbruikspunt” ‘n verbruikspunt soos omskryf in die Regulasies;

“voorsieningspunt” die punt soos bepaal deur die Munisipaliteit of enige ander behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit vanwaar elektrisiteit aan enige perseel deur die Munisipaliteit voorsien word. Riglyne vir die bepaling van die voorsieningspunt is:

- (a) Residensiële perseel met ‘n ondergrondse aansluiting – die erfgrens.
- (b) Residensiële perseel met ‘n oorhoofse aansluiting – die sekondêre kant van die beheer stroombreker op die oorhoofse netwerk.

- (c) Voorsiening aan privaat netwerke – die verbindingspunt met die private netwerk.
- (d) Ander toevoere – die punt van waar die aansluiting die individuele toevoer na die erf word;

“wet” enige toepaslike wet, proklamasie, ordonnansie, Wet van die Parlement of wetsbepaling wat regsrag het.

Ander uitdrukkings

- 2. Alle ander uitdrukkings wat in hierdie Verordening gebruik word, het, tensy die samehang andersins vereis, dieselfde betekenis wat daaraan geheg word in die Elektrisiteitswet, 1987 (Wet No. 41 van 1987).

Opskrifte en titels

- 3. Die opskrifte en titels in hierdie Verordening beïnvloed nie die uitleg daarvan nie.

HOOFSTUK 2

ALGEMENE VOORWAARDES VIR VOORSIENING

Voorsiening van elektrisiteitsdienste

- 4. Slegs die Munisipaliteit mag elektrisiteit voorsien of 'n ooreenkoms aangaan om elektrisiteit binne sy regsgebied te voorsien.

Voorsiening volgens ooreenkoms

- 5. Niemand mag gebruik maak of voortgaan om gebruik te maak van 'n toevoer van elektrisiteit van die Munisipaliteit nie, tensy of totdat sodanige persoon 'n skriftelike ooreenkoms met die Munisipaliteit vir sodanige toevoer aangegaan het, en sodanige toevoer word in alle opsigte deur sodanige ooreenkoms saam met die bepalings van hierdie Verordening beheer. As 'n persoon 'n toevoer van elektrisiteit verbruik sonder om 'n ooreenkoms aan te gaan, is hy of sy aanspreeklik vir die koste van die elektrisiteit soos uiteengesit in artikel 44.

Betekening van kennisgewing

- 6. (1) Enige kennisgewing of ander dokument word geag as aan iemand beteken te wees wanneer dit ingevolge hierdie Verordening aan iemand beteken is indien –
 - (a) dit persoonlik by daardie persoon afgelewer is;
 - (b) dit by daardie persoon se woonplek of sakeonderneming in die Republiek gelaat is by 'n persoon wat klaarblyklik ouer as sestien jaar is;

- (c) dit per geregistreerde of gesertifiseerde pos na daardie persoon se laaste bekende woonadres of sakeadres in die Republiek gepos is en 'n erkenning dat dit gepos is van die posdiens verkry is;
 - (d) indien daardie persoon se adres in die Republiek onbekend is, wanneer dit op daardie persoon se agent of verteenwoordiger in die Republiek beteken word op 'n manier bepaal in paragrawe (a), (b) of (c); of
 - (e) daardie persoon se adres en agent of verteenwoordiger in die Republiek onbekend is, wanneer dit op 'n opsigtelike plek gepos is op die eiendom of perseel, indien enige, waarmee dit verband hou.
- (2) Wanneer enige kennisgewing of ander dokument gemagtig of beteken word op die eienaar, okkupeerder of houer van enige eiendom of regte in enige eiendom, is dit voldoende as daardie persoon in die kennisgewing of ander dokument beskryf word as die eienaar, okkupeerder of houer van die eiendom of betrokke reg, en is dit nie nodig om daardie persoon se naam te verstrek nie.
 - (3) Enige prosesstuk is deugdelik aan die Munisipaliteit beteken as dit by die Munisipale Bestuurder se kantoor afgelewer word of by 'n persoon wat by die Munisipale Bestuurder se kantoor op diens is.

Nakoming van kennisgewings

- 7. Iemand aan wie 'n kennisgewing wat behoorlik uitgereik of gegee is ingevolge hierdie Verordening, beteken word, moet die bepalings daarvan binne die tydperk wat daarin vermeld word, nakom.

Aansoek om voorsiening van elektrisiteit

- 8. (1) Aansoek om die voorsiening van elektrisiteit moet skriftelik deur die voornemende verbruiker op die voorgeskrewe vorm verkrygbaar by die kantoor van die Munisipaliteit gedoen word en die installasie se geraamde las in kV.A moet op die aansoek vermeld word. Sodanige aansoek moet gerig word so lank as moontlik voor die toevoer verlang word ten einde die werk van die Munisipaliteit te vergemaklik.
- (2) 'n Aansoek om voorsiening van elektrisiteit vir 'n tydperk van minder as 'n jaar word beskou as 'n aansoek om 'n tydelike voorsiening van elektrisiteit en word oorweeg na goeddunke van die Munisipaliteit of enige behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit wat enige spesiale voorwaardes mag stel wat in sodanige geval nagekom moet word.

Verwerking van aansoeke om voorsiening

9. Aansoeke om die voorsiening van elektrisiteit word verwerk en die toevoer beskikbaar gestel binne die tydperke soos in NRS 047 aangedui.

Deurgangsregte

10. (1) Die Munisipaliteit kan weier om 'n diensaansluiting bo of onder die grond op te rig of te lê op enige deurgang wat nie by die Munisipaliteit berus nie of op enige private eiendom, tensy en totdat die voornemende verbruiker die skriftelike toestemming verkry het van die eienaar van die genoemde private eiendom of van die persoon by wie die regstiel van die grond berus waarop enige sodanige deurgang soos bogemeld, bestaan, na gelang van die geval, en dit by die Munisipaliteit ingedien het, waardeur magtiging vir die lê of oprigting van 'n diensaansluiting daarop verleen word.
- (2) As sodanige toestemming op enige tydstip teruggetrek word of as die bogemelde private eiendom of deurgang in ander hande oorgaan en die nuwe eienaar weier om sodanige toestemming te verleen of te laat voortduur, moet die koste van enige verandering wat aan die diensaansluiting aangebring moet word ten einde die toevoer van elektrisiteit in stand te hou, en van die verwydering daarvan wat onder omstandighede nodig mag wees, deur die verbruiker van die perseel waarna die toevoer voortgesit word, gedra word.

Statutêre serwituut

11. (1) Behoudens die bepalings van subartikel (3) kan die Munisipaliteit binne sy munisipale gebied –
- (a) elektrisiteitsdienste voorsien, vestig en in stand hou;
 - (b) 'n hoofleiding vir elektrisiteit verkry, oprig, lê, verleng, vergroot, omlei, in stand hou, herstel, die verbruik beëindig, sluit en vernietig;
 - (c) enige hoofleiding vir elektrisiteit aanlê, oprig of lê op, oor, deur, bo of onder enige straat of onroerende eiendom en die eienaarskap van enige sodanige hoofleiding berus by die Munisipaliteit;
 - (d) enigiets anders doen wat nodig of wenslik is vir of bykomstig of aanvullend tot of ondergeskik aan enige saak beoog by paragrawe (a) tot (c).
- (2) Indien die Munisipaliteit enige hoofleiding vir elektrisiteit aanlê, oprig of lê op, oor, deur, bo of onder enige straat of onroerende eiendom wat nie aan die Munisipaliteit behoort of nie deur die Munisipaliteit beheer of bestuur word nie, betaal die Munisipaliteit die eienaar van sodanige straat of eiendom vergoeding volgens 'n bedrag waaroor die eienaar en die

Munisipaliteit ooreengekom het of, by afwesigheid van 'n ooreenkoms, soos óf deur arbitrasie óf deur 'n geregshof bepaal.

- (3) Die Munisipaliteit gee, voordat dit begin met enige werk behalwe herstelwerk of instandhouding aan of in verband met enige toevoer van elektrisiteit op onroerende eiendom wat nie aan die Munisipaliteit behoort nie, aan die eienaar of okkupeerder van sodanige eiendom redelike kennis van die voorgestelde werk en die datum waarop die Munisipaliteit beoog om met sodanige werk te begin.

Reg van toegang om inspeksie te doen, te toets of instandhoudingswerk te doen

12. (1) Die Munisipaliteit, deur sy werknemers, kontrakteurs en hul assistente en adviseurs, het toegang tot en oor enige eiendom ten einde –
- (a) enigiets te doen wat gemagtig is of vereis word om deur die Munisipaliteit ingevolge hierdie Verordening of enige ander wet gedoen te word;
 - (b) enige dienshoofleiding en enigiets wat daarmee verband hou te inspekteer en te ondersoek;
 - (c) navraag te doen oor enige moontlike bron van toevoer van elektrisiteit of die geskiktheid van onroerende eiendom vir enige skema of onderneming van die Munisipaliteit, en enige nodige opname in verband daarmee te doen;
 - (d) vas te stel of daar enige oortreding van die bepalings van hierdie Verordening of enige ander wet is of was; en
 - (e) nakoming van die bepalings van hierdie Verordening of enige ander wet af te dwing.
- (2) Die Munisipaliteit betaal aan iemand wat skade gely het as gevolg van die uitoefening van die reg van toegang ingevolge subartikel (1), behalwe waar die Munisipaliteit gemagtig is om op die betrokke eiendom enige werk te verrig op die koste van sodanige persoon of enige ander persoon, skadevergoeding ten bedrae van 'n bedrag waarop die Munisipaliteit en sodanige persoon ooreengekom het of, as daar nie 'n ooreenkoms aangegaan is nie, soos deur arbitrasie of 'n geregshof bepaal.
- (3) 'n Werknemer van die Munisipaliteit wat deur sodanige Munisipaliteit daartoe gemagtig is, kan deur 'n skriftelike kennisgewing aan die eienaar of okkupeerder van enige eiendom te beteken, van sodanige eienaar of okkupeerder vereis om op die dag en uur soos in sodanige kennisgewing aangedui, toegang tot sodanige eiendom aan 'n persoon en vir 'n doel soos beoog in subartikel (1) te verskaf: Met dien verstande dat ingeval van nood, geen sodanige skriftelike kennisgewing vereis word nie.

Weiering of versuim om inligting te verstrek

13. Niemand weier of versuim om die inligting te verstrek wat 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit redelikerwys van hom of haar verlang nie, of verstrek vals inligting aan enige sodanige beampte insake enige installasiewerk wat voltooi is of beoog word nie.

Weiering van toegang

14. Niemand mag enige behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit in die uitvoering van sy of haar pligte ingevolge hierdie Verordening of van enige pligte wat daarmee verband hou of in verband daarmee staan nie opsetlik hinder, belemmer, in die pad staan of toegang weier nie.

Onbehoorlike verbruik

15. As die Munisipaliteit redelike gronde het om te glo dat die verbruiker die elektrisiteit vir enige doel of op enige wyse gebruik wat op 'n onbehoorlike en onveilige wyse inmeng of daarop bereken is om op 'n onbehoorlike en onveilige wyse in te meng met die doeltreffende voorsiening van elektrisiteit aan enige verbruiker, kan die Munisipaliteit met of sonder kennisgewing sodanige toevoer afsluit, maar sodanige toevoer word weer herstel sodra die oorsaak van die afsluiting permanent reggestel of verwyder is. Die verbruiker betaal die gelde soos deur die Munisipaliteit voorgeskryf vir die afsluiting en aansluiting voor die toevoer van elektrisiteit herstel word, tensy dit bewys kan word dat die verbruiker nie die elektrisiteit op 'n onbehoorlike of onveilige wyse verbruik of hanteer het nie.

Elektrisiteitstariewe en –gelde

16. Afskrifte van heffings en gelde is gratis by die Munisipaliteit se kantore verkrygbaar.

Deposito's

17. Die Munisipaliteit hou die reg voor om te vereis dat die verbruiker 'n som geld deponeer as sekuriteit vir die betaling van enige gelde wat aan die Munisipaliteit betaalbaar is of betaalbaar kan word. Die bedrag van die deposito ten opsigte van elke elektrisiteitinstallasie word deur die Munisipaliteit bepaal en elke sodanige deposito kan verhoog word indien dit na die Munisipaliteit se mening onvoldoende is. Sodanige deposito word nie beskou as betaling of gedeeltelike betaling van enige rekeninge betaalbaar vir die voorsiening van elektrisiteit met die doel om enige afslag te kry ooreenkomstig die elektrisiteitstariewe gemeld in hierdie Verordening nie. By beëindiging van die toevoer van elektrisiteit word die bedrag van sodanige deposito rentevry en min enige betalings aan die Munisipaliteit verskuldig, aan die verbruiker terugbetaal.

Betaling van gelde

18. (1) Die verbruiker is aanspreeklik vir alle gelde aangedui in die voorgeskrewe tariewe vir die elektrisiteitsdiens soos deur die Munisipaliteit goedgekeur. 'n Afskrif van die voorgeskrewe tariewe is gratis by die Munisipaliteit verkrygbaar.
- (2) Alle rekeninge word geag betaalbaar te wees wanneer dit deur die Munisipaliteit uitgereik word, en die betaaldatum moet op die voorkant van die elke rekening verskyn asook 'n waarskuwing wat aandui dat die toevoer van elektrisiteit afgesluit kan word indien die gelde ten opsigte van sodanige toevoer nie betaal is teen die betaaldatum nie.
- (3) 'n Fout of weglating in 'n rekening of versuim om 'n rekening te lewer, onthef nie die verbruiker van sy of haar verpligting om die regte bedrag verskuldig vir die elektrisiteit wat aan die perseel voorsien is te betaal nie, en die onus rus op die verbruiker om hom of haar daarvan te vergewis dat die rekening wat gelewer is, ooreenkomstig die voorgeskrewe tariewe van gelde is ten opsigte van elektrisiteit aan die perseel voorsien.
- (4) Waar 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit die perseel besoek met die doel om die toevoer van elektrisiteit af te sluit ingevolge subartikel (2) en hy of sy word op enige wyse verhinder of verhoed om die afsluiting te bewerkstellig, is die voorgeskrewe gelde betaalbaar vir elke daaropvolgende besoek wat nodig is om sodanige afsluiting te bewerkstellig.
- (5) Nadat die elektrisiteit afgesluit is weens die wanbetaling van 'n rekening, is die voorgeskrewe gelde en alle bedrae verskuldig vir elektrisiteit wat verbruik is, betaalbaar voordat die toevoer van elektrisiteit weer aangesluit word.

Rente op agterstallige rekeninge

19. Die Munisipaliteit kan rente hef op rekeninge wat nie betaal is teen die betaaldatum soos dit op die rekening verskyn nie, teen 'n rentekoers wat van tyd tot tyd deur die Munisipaliteit goedgekeur word.

Beginnels vir die herverkoop van elektrisiteit

20. (1) Tensy anders skriftelik deur die Munisipaliteit gemagtig, mag niemand elektrisiteit wat volgens 'n ooreenkoms met die Munisipaliteit aan sy of haar perseel voorsien word, aan enige ander persoon verkoop of voorsien vir verbruik op ander persele nie, of toelaat of duld dat sodanige herverkoop of voorsiening plaasvind nie. As elektrisiteit herverkoop word vir verbruik op dieselfde perseel, word die elektrisiteit deur 'n submeter gemeet van 'n soort wat deur Standaarde Suid-Afrika voorsien, geïnstalleer en geprogrammeer word ooreenkomstig die Munisipaliteit se standarde.

- (2) Die tariewe, gelde en bedrae waarteen en die verkoopvoorwaardes ingevolge waarvan die elektrisiteit aldus herverkoop word, mag nie minder gunstig vir die koper wees as dit wat betaalbaar en van toepassing sou wees indien die Munisipaliteit elektrisiteit direk aan die koper sou voorsien nie. Elke herverkoper verskaf aan die koper maandelikse state wat ten minste net soveel besonderhede bevat as die tersaaklike besonderhede oor rekeninginligting wat die Munisipaliteit aan sy elektrisiteitverbruikers verskaf.

Reg om die toevoer van elektrisiteit af te sluit

21. (1) Die Munisipaliteit kan die toevoer van elektrisiteit na enige perseel afsluit indien die persoon wat aanspreeklik is vir die betaling van sodanige toevoer, in gebreke bly om die bedrag wat aan die Munisipaliteit verskuldig is in verband met toevoer wat hy of sy te eniger tyd van die Munisipaliteit ontvang het ten opsigte van enige perseel, of waar enige van die bepalings van hierdie Verordening of die Regulasies oortree word: Met dien verstande dat die Munisipaliteit die persoon 14 dae kennis moet gee om sy of haar fout reg te stel en die persoon versuim om sodanige fout reg te stel nadat kennis gegee is, of in die geval van ernstige gevaar vir mens of eiendom, of ingevolge artikel 26, sonder kennisgewing. Nadat die toevoer van elektrisiteit weens wanbetaling van 'n rekening of die onbehoorlike en onveilige verbruik van elektrisiteit afgesluit is, moet die voorgeskrewe gelde aan die Munisipaliteit betaal word.
- (2) Indien 'n installasie op die verbruiker se perseel ongemagtig heraangesluit word nadat dit regmatig deur die Munisipaliteit afgesluit is, of indien daar met die Munisipaliteit se elektriese toerusting gepeuter word om te verhoed dat die meter die volle verbruik registreer, kan die toevoer van elektrisiteit fisiek van daardie perseel verwyder word.

Nie-aanspreeklikheid van die Munisipaliteit

22. Die Munisipaliteit is nie aanspreeklik vir enige regstreekse of daaruit voortspruitende verlies of skade wat deur die verbruiker gely of opgedoen word as gevolg van of voortspruitend uit die beëindiging en onderbreking van of enige ander abnormaliteit aan die toevoer van elektrisiteit nie, tensy dit deur skuld aan die kant van die Munisipaliteit veroorsaak is.

Lekkasie van elektrisiteit

23. Onder geen omstandighede word enige korting op die rekening vir elektrisiteit wat voorsien en gemeet is, toegelaat ten opsigte van 'n vermorsing van elektrisiteit wat te wyte is aan 'n lekkasie of 'n ander fout in die elektriese installasie nie.

Onderbreking van toevoer

24. Die Munisipaliteit is nie verplig om aandag te skenk aan 'n onderbreking in die toevoer van elektrisiteit as dit as gevolg van 'n fout in die verbruiker se elektriese installasie is nie, behalwe wanneer sodanige onderbreking te wyte is aan die werking van die Munisipaliteit se diensbeveiligingstoestel. Indien enige onderbreking van die toevoer van elektrisiteit die gevolg is van 'n fout in die verbruiker se elektriese installasie of van die gebrekkige werking van die apparaat wat in verband daarmee gebruik word, kan die Munisipaliteit die gelde van die verbruiker verhaal soos voorgeskryf deur die Munisipaliteit vir elke herstel van die toevoer van elektrisiteit bykomend tot die koste van die regmaak of herstel van enige skade wat aan die dienshoofleiding en –meter aangerig is deur sodanige fout of foutiewe werking.

Seëls van die Munisipaliteit

25. Die meter, diensbeveiligingstoestelle en alle apparaat wat aan die Munisipaliteit behoort, word deur 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit verseël of gesluit en niemand wat nie 'n beampte van die Munisipaliteit is wat behoorlik daartoe gemagtig is nie, mag op enige wyse of om enige rede hoegenaamd sodanige seëls of slotte verwyder, breek, skend, daaraan peuter of hom of haar daarmee bemoei nie.

Peuter met diensaansluiting of hoofleiding

26. (1) Niemand mag op enige wyse of om enige rede hoegenaamd met enige meter, meettoerusting of dienshoofleiding of diensbeveiligingstoestel of hoofleiding van die Munisipaliteit peuter of daarmee inmeng nie.
- (2) Waar *prima facie*-bewys bestaan dat 'n verbruiker of iemand anders subartikel (1) oortree het, kan die Munisipaliteit die toevoer van elektrisiteit onmiddellik en sonder vooraf kennisgewing aan die verbruiker afsluit en sodanige verbruiker of persoon is aanspreeklik vir alle gelde en koste wat deur die Munisipaliteit vir sodanige afsluiting gehef word.
- (3) Waar 'n verbruiker of iemand anders subartikel (1) oortree en sodanige oortreding lei daartoe dat die meter minder verbruik as die regte verbruik registreer, het die Munisipaliteit die reg om die volle koste van sy of haar geraamde verbruik van die verbruiker te verhaal.

Beveiliging van die Munisipaliteit se hoofleiding

27. (1) Niemand mag, behalwe met die Munisipaliteit se goedkeuring en onderworpe aan sodanige voorwaardes as wat opgelê mag word –
- (a) enige konstruksie bou, oprig of lê of die oprigting of lê van enige gebou, struktuur of ander voorwerp toelaat, of bome en ander plantegroei oor of in sodanige posisie of op sodanige manier plant dat dit sal inmeng met die hoofleiding of dit bedreig nie;

- (b) enige deel van die hoofleiding uitgrawe, oopmaak of die grond bo, langsaan, onder of naby dit verwyder nie;
 - (c) enige deel van die hoofleiding beskadig, bedreig, verwyder of vernietig nie, of iets doen wat na alle waarskynlikheid die hoofleiding sal beskadig, bedreig of enige deel daarvan vernietig nie;
 - (d) 'n ongemagtigde aansluiting aan enige deel van die hoofleiding maak of elektrisiteit daarvandaan omlei of veroorsaak dat dit omlei word nie.
- (2) Die eienaar of okkupeerder moet die hoogte van die bome of die lengte van die takke wat uitsteek naby bogrondse lyne beperk of voorsiening maak vir beveiliging wat na die mening van die Munisipaliteit voldoende daarin sal slaag om te verhoed dat die boom met die geleiers inmeng sou die boom of tak val of afgekap word. Indien die eienaar versuim om hierdie bepaling na te kom, het die Munisipaliteit die reg, na vooraf skriftelike kennisgewing, of te eniger tyd in 'n noodgeval, om die bome of ander plantegroei af te kap of te snoei op die wyse in hierdie bepaling beoog.
- (3) Die Munisipaliteit kan, onderworpe aan die verkryging van 'n hofbevel, enige gebou, struktuur of enige ander voorwerp wat strydig met hierdie Verordening gebou, opgerig of gelê is, afbreek, verander of op enige ander wyse daarmee handel.
- (4) Die Munisipaliteit kan, in 'n noodgeval of ramp, enigiets verwyder wat enige deel van die elektrisiteitsverspreidingsstelsel beskadig, belemmer of bedreig of wat dit waarskynlik kan beskadig, belemmer, bedreig of vernietig.

Voorkoming van peuter met die diensaansluiting of hoofleiding

28. Indien die Munisipaliteit dit nodig of wenslik ag om spesiale voorsorgmaatreëls te tref om te verhoed dat daar met enige deel van die hoofleiding, dienshoofleiding of diensbeveiligingstoestel of meter of meettoerusting gepeuter word, moet die verbruiker óf die nodige beveiliging verskaf en installeer, óf die koste betaal waar sodanige beveiliging deur die Munisipaliteit verleen word.

Ongemagtigde aansluitings

29. Niemand, behalwe iemand spesifiek skriftelik deur die Munisipaliteit daartoe gemagtig, mag regstreeks of onregstreeks enige elektriese installasie of deel daarvan by die hoofleiding of diensaansluiting aansluit, probeer aansluit of sodanige aansluiting veroorsaak of toelaat nie.

Ongemagtigde heraansluitings

30. (1) Niemand, behalwe iemand spesifiek skriftelik deur die Munisipaliteit daartoe gemagtig, mag enige elektriese installasie wat deur die Munisipaliteit afgesluit is, weer by die hoofleiding of diensaansluiting heraansluit, probeer heraansluit of sodanige heraansluiting veroorsaak of toelaat nie.
- (2) Waar dit blyk dat die toevoer van elektrisiteit wat voorheen deur die Munisipaliteit afgesluit is, weer aangesluit is, is die verbruiker wat die toevoer van elektrisiteit verbruik, aanspreeklik vir alle koste van die elektrisiteitsverbruik van die datum van afsluiting tot die datum waarop daar gevind is dat die toevoer heraangesluit is, en ook vir enige ander koste wat in dié verband aangegaan is. Voorts kan die Munisipaliteit enige deel van of al die toevoertoerusting verwyder tot tyd en wyl volle betaling ontvang is. Hierbenewens is die verbruiker ook verantwoordelik vir die koste wat met die herinstallering van sodanige toevoertoerusting gepaard gaan.

Tydelike afsluiting en heraansluiting

31. (1) Die Munisipaliteit moet op versoek van die verbruiker die toevoer van elektrisiteit na die verbruiker se elektriese installasie tydelik afsluit en dit weer heraansluit teen betaling van die gelde soos voorgeskryf deur die Munisipaliteit vir elke afsluiting en daaropvolgende aansluiting.
- (2) Indien die Munisipaliteit genoodsaak word om die toevoer van elektrisiteit na 'n verbruiker se elektriese installasie tydelik af te sluit en weer aan te sluit en die verbruiker is geensins verantwoordelik vir die ontstaan van hierdie noodsaak nie, is die verbruiker nie verantwoordelik vir betaling van enige gelde nie.
- (3) Die Munisipaliteit kan slegs onder buitengewone omstandighede die toevoer van elektrisiteit na enige perseel sonder kennisgewing tydelik afsluit ten einde herstelwerk te doen, of toetse uit te voer, of vir enige ander regmatige doel. In alle ander gevalle moet genoegsame kennis gegee word.

Tydelike voorsiening van elektrisiteit

32. Dit is 'n voorwaarde vir enige tydelike voorsiening van elektrisiteit ingevolge hierdie Verordening dat, indien daar gevind word dat sodanige voorsiening inbreuk maak op die doeltreffende en ekonomiese toevoer van elektrisiteit na ander verbruikers, die Munisipaliteit die reg het om, met kennisgewing, of onder buitengewone omstandighede sonder kennisgewing, sodanige tydelike voorsiening te eniger tyd te beëindig en die Munisipaliteit is nie aanspreeklik vir enige skade of verlies wat die verbruiker as gevolg van sodanige beëindiging mag ly nie.

Tydlike werk

33. 'n Elektriese installasie wat 'n tydelike toevoer van elektrisiteit nodig het, mag nie sonder die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit regstreeks of onregstreeks by die hoofleiding aangesluit word nie. Volledige inligting oor die redes vir en die aard van sodanige tydelike werk moet die aansoek om die bogemelde toestemming vergesel, en die Munisipaliteit kan sodanige toestemming weier of verleen behoudens die bedinge en voorwaardes wat wenslik en noodsaaklik blyk.

Lasvermindering

34. (1) Gedurende tye van spitslas, of in 'n noodgeval, of wanneer dit na die mening van die Munisipaliteit om enige rede nodig is om die las op die Munisipaliteit se elektrisiteitsvoorsieningstelsel te verminder, kan die Munisipaliteit die voorsiening sonder kennisgewing onderbreek vir sodanige tydperk as wat die Munisipaliteit nodig ag, en die toevoer van elektrisiteit na enige verbruiker se warmwatersilinder wat deur elektrisiteit verwarm word of na enige spesifieke toestel of die hele installasie beëindig.
- (2) Die Munisipaliteit kan sodanige apparaat en toerusting op die perseel van die verbruiker installeer as wat nodig geag word om gevolg te gee aan die bepalings van subartikel (1), en enige behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit kan op enige redelike tyd enige perseel betree met die doel om sodanige apparaat en toerusting te installeer, te inspekteer, te toets, te verstel of te verander.
- (3) Ondanks die bepalings van subartikel (2), moet die verbruiker of eienaar, na gelang van die geval, wanneer hy of sy 'n watersilinder installeer wat deur elektrisiteit verwarm word, die nodige akkommodasie en bedrading ooreenkomstig die Munisipaliteit se keuse verskaf ten einde die installasie van die apparaat en toerusting bedoel in subartikel (2) later moontlik te maak.

Medium- en laespanningskakeltuig en –toerusting

35. (1) In die gevalle van hoë-, medium- of laespanningelektrisiteitsvoorsiening moet die verbruiker betaal vir die verskaffing en installasie van die skakeltuig, kables en toerusting wat deel van die diensaansluiting uitmaak, tensy dit anders deur die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit goedgekeur word.
- (2) In die gevalle van mediumspanningelektrisiteitsvoorsiening, word al sodanige toerusting deur die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit goedgekeur, en deur of onder die toesig van 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit geïnstalleer.
- (3) Niemand bedryf mediumspanningskakeltuig sonder die skriftelike magtiging van die Munisipaliteit nie.

- (4) Die aarding en toetsing van mediumspanningskakeltuig wat aan die Munisipaliteit se netwerk gekoppel is, word deur of onder die toesig van 'n gemagtigde beampte van die Munisipaliteit gedoen.
- (5) In die geval van laespanningvoorsiening van elektrisiteit moet die verbruiker 'n laespanninghoofskakelaar of enige ander toerusting soos vereis deur die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit verskaf en installeer.

Substasie-akkommodasie

- 36. (1) Die Munisipaliteit kan, behoudens die voorwaardes wat hy goedvind, van die eienaar vereis om akkommodasie te verskaf en in stand te hou vir 'n substasie met 'n afsonderlike kamer of kamers uitsluitlik vir die doel om mediumspanningkabels en -skakeltuig, transformators, laespanningkabels en -skakeltuig en ander toerusting noodsaaklik vir die voorsiening van elektrisiteit deur die aansoeker aangevra, te akkommodeer. Die akkommodasie moet geleë wees by 'n punt met vrye, voldoende en onbepaalde toegang te alle tye vir die doeleindes wat met die bedryf en instandhouding van die toerusting verband hou.
- (2) Die Munisipaliteit kan egter sy eie netwerke uit sy eie toerusting wat in sodanige akkommodasie geïnstalleer is voorsien, en as die Munisipaliteit bykomende akkommodasie verlang, moet sodanige akkommodasie deur die aansoeker op die koste van die Munisipaliteit verskaf word.

Bedradingsdiagram en spesifikasie

- 37. (1) Wanneer meer as een elektriese installasie of toevoer van elektrisiteit van 'n gemeenskaplike hoofleiding verkry word, of meer as een verdeelbord of -meter nodig is vir 'n gebou of blok geboue, moet die bedradingsdiagram van die stroomkringe wat by die hoofskakelaar begin en 'n spesifikasie aan die Munisipaliteit verskaf word vir goedkeuring voordat daar met die werk begin word.
- (2) Waar 'n elektriese installasie sy toevoer elektrisiteit vanaf 'n substasie op dieselfde perseel moet kry as waarop die stroom van hoë spanning getransformeer word, of van een van die Munisipaliteit se substasies deur 'n hoofleiding afsonderlik van die algemene verspreidingsstelsel, moet, indien dit vereis word, 'n volledige spesifikasie en tekeninge van die aanleg wat deur die verbruiker geïnstalleer gaan word, aan die Munisipaliteit vir goedkeuring gestuur word voordat enige tersaaklike benodigdhede bestel word.

Gereedheidstoevoer

- 38. Niemand is geregtig op gereedheidstoevoer van elektrisiteit van die Munisipaliteit vir enige perseel met 'n afsonderlike bron van toevoer van elektrisiteit nie,

behalwe met die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en behoudens die voorwaardes wat die Munisipaliteit mag stel.

Verbruiker se toerusting vir noodgereedheidstoevoer

39. (1) Geen toerusting deur 'n verbruiker vir noodgereedheidstoevoer ingevolge die Regulasies of vir sy of haar eie bedryfsvereistes verskaf, mag by enige installasie aangesluit word sonder die skriftelike goedkeuring van die Munisipaliteit nie. 'n Aansoek om sodanige goedkeuring moet skriftelik gerig word en moet 'n volledige spesifikasie van die toerusting en 'n bedradingsdiagram bevat. Die gereedheidstoerusting moet so ontwerp en geïnstalleer word dat dit onmoontlik vir die Munisipaliteit se hoofleiding is om uit die terugvoer van sodanige toerusting energie te ontvang. Die verbruiker is verantwoordelik vir die voorsiening en installasie van al sodanige beveiligingstoerusting.
- (2) Waar daar ooreenkomstig 'n spesiale ooreenkoms met die Munisipaliteit toegelaat word dat die verbruiker se toerusting vir gereedheidsontwikkeling elektries gekoppel word aan en parallel loop met die Munisipaliteit se hoofleiding, is die verbruiker verantwoordelik om die vereiste sinchroniese- en beveiligingstoerusting vir veilige parallelle werking te verskaf en te installeer tot die Munisipaliteit se bevrediging.

Omsendbriewe

40. Die Munisipaliteit kan van tyd tot tyd omsendbriewe uitstuur waarin besonderhede verskaf word oor die Munisipaliteit se vereistes met betrekking tot sake wat nie spesifiek in die Regulasies of in hierdie Verordening bepaal word nie, maar wat nodig is vir die veilige en doeltreffende bedryf en bestuur van elektrisiteitsvoorsiening.

HOOFSTUK 3

VERBRUIKERS SE VERANTWOORDELIKHEDE

Verbruiker moet elektriese installasie oprig en in stand hou

41. 'n Elektriese installasie wat by die hoofleiding aangesluit is of aangesluit gaan word, en enige byvoegings daartoe of wysigings daaraan wat van tyd tot tyd gemaak word, word deur die verbruiker op eie koste verskaf, opgerig en in 'n goeie toestand in stand gehou ooreenkomstig die bepalings van hierdie Verordening en die Regulasies.

Fout in elektriese installasie

42. (1) Indien daar enige fout in die elektriese installasie ontstaan wat 'n gevaar vir mense, diere of eiendom inhou, moet die verbruiker onmiddellik die elektrisiteitstoevoer afsluit. Die verbruiker moet onverwyld die Munisipaliteit daarvan in kennis stel en onmiddellik stappe doen om die fout reg te stel.

- (2) Die Munisipaliteit kan van die verbruiker verwag om hom te vergoed vir enige uitgawes wat hy mag aangaan ten opsigte van 'n fout in die elektriese installasie.

Beëindiging van verbruik uit die elektrisiteitstoevoer

43. Wanneer 'n verbruiker die verbruik uit die toevoer van elektrisiteit wil beëindig, moet hy of sy ten minste twee volle werksdae skriftelike kennis aan die Munisipaliteit gee van sodanige beoogde beëindiging, by gebreke waarvan hy of sy aanspreeklik bly vir alle betalings verskuldig ooreenkomstig die tarief vir die voorsiening van elektrisiteit totdat die twee volle werksdae nadat sodanige kennis gegee is verstryk het.

Verandering van okkupeerder

44. (1) 'n Verbruiker wat 'n perseel ontruim, gee die Munisipaliteit nie minder as twee volle werksdae skriftelike kennis van sy of haar voorneme om die verbruik van die toevoer van elektrisiteit te beëindig nie, by gebreke waarvan hy of sy aanspreeklik bly vir sodanige toevoer.
- (2) Indien die persoon wat die okkupasie van die perseel oorneem wil voortgaan om die toevoer van elektrisiteit te verbruik, moet hy of sy ingevolge die bepalings van artikel 5 daarom aansoek doen en indien hy of sy versuim om binne tien werksdae nadat hy of sy die nuwe okkupeerder van die perseel geword het, aansoek te doen om 'n toevoer van elektrisiteit, word die toevoer van elektrisiteit afgesluit, en is hy of sy teenoor die Munisipaliteit aanspreeklik vir die toevoer van elektrisiteit vanaf die datum van okkupasie tot en met sodanige tyd as wat die toevoer so afgesluit is.
- (3) Waar daar kragbegroters op 'n perseel geïnstalleer is, word iemand wat op daardie tydstip die perseel okkupeer, geag 'n verbruiker te wees. Tot tyd en wyl dié persoon aansoek doen om 'n toevoer van elektrisiteit ingevolge artikel 5 is hy of sy is aanspreeklik vir alle bedrae en gelde aan die Munisipaliteit verskuldig vir daardie meetpunt asook vir enige uitstaande bedrae en gelde of dit deur die persoon opgeloopt is of nie.

Diensapparaat

45. (1) Die verbruiker is aanspreeklik vir al die Munisipaliteit se koste voortspruitend uit skade aan of verlies van enige meettoerusting, diensbeveiligingstoestel, diensaansluiting of ander apparaat op die perseel, tensy daar aangetoon kan word dat sodanige skade of verlies veroorsaak is deur oormag of 'n handeling of versuim deur 'n werknemer van die Munisipaliteit of deur 'n abnormaliteit in die toevoer van elektrisiteit na die perseel.
- (2) Indien die hoofleiding, die dienshoofleiding, meettoerusting of enige ander diensapparaat wat aan die Munisipaliteit behoort en tevore gebruik is gedurende 'n tydperk dat die installasie van die hoofleiding afgesluit was, sonder die Munisipaliteit se toestemming verwyder is, of in so 'n mate

beskadig is dat heraansluiting gevaarlik is, moet die eienaar of okkupeerder van die perseel, na gelang van die geval, gedurende sodanige tydperk die koste dra van die herstel of vervanging van sodanige toerusting.

- (3) Waar daar 'n gemeenskaplike meetposisie is, berus die aanspreeklikheid ingevolge subartikel (1) by die eienaar van die perseel.

HOOFSTUK 4

SPEKIFIEKE VOORSIENINGSVOORWAARDES

Dienaansluiting

46. (1) Die verbruiker dra die koste van die diensaansluiting soos deur die Munisipaliteit bepaal.
- (2) Nieteenstaande die feit dat die verbruiker die koste dra van die diensaansluiting wat deur die Munisipaliteit aangelê of opgerig is, berus die eienaarskap van die diensaansluiting by die Munisipaliteit wat verantwoordelik is vir die instandhouding van sodanige diensaansluiting tot by die voorsieningspunt. Die verbruiker is nie geregtig op enige vergoeding van die Munisipaliteit ten opsigte van sodanige diensaansluiting nie.
- (3) Die werk wat deur die Munisipaliteit op die verbruiker se koste gedoen word ten opsigte van 'n diensaansluiting op die verbruiker se perseel, word deur die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit bepaal.
- (4) 'n Dienaansluiting word ondergronds aangelê ongeag of die hoofleiding ondergronds aangelê of bogronds opgerig word, tensy 'n bogrondse diensaansluiting spesifiek deur die Munisipaliteit vereis word.
- (5) Die verbruiker moet op sy of haar perseel sodanige leibane, bedradingskanale, vore, hegstukke en vry ruimte vir die bogrondse hoofleiding voorsien, vassit en in stand hou soos wat deur die Munisipaliteit vir die installasie van die diensaansluiting vereis word.
- (6) Die geleier wat vir die diensaansluiting gebruik word, moet 'n deursneeoppervlakte ooreenkomstig die omvang van die elektriese toevoer hê, maar moet nie minder as 10 mm² (koper of koperekwivalent) wees nie, en al die geleiers moet dieselfde deursneeoppervlakte hê tensy andersins deur 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit goedgekeur.
- (7) Tensy andersins goedgekeur, verskaf die Munisipaliteit slegs een diensaansluiting na elke geregistreerde erf. Met betrekking tot twee of meer erwe wat aan een eienaar behoort en op aangrensende erwe geleë is, kan 'n enkele grootmaattoevoer van elektrisiteit voorsien word indien die erwe gekonsolideer of notarieel verbind is.

- (8) 'n Bedekking op 'n bedradingskanaal wat die toevoerstroombande van die voorsieningspunt na die meettoerusting dra, word gemaak sodat die seëls van die Munisipaliteit daarop sal pas.
- (9) Binne in die meterkas moet die diensgeleier of –kabel, na gelang van die geval, in 'n opsigtelike posisie eindig, en die hele lengte van die geleiers moet sigbaar wees as die dekplate, indien daar is, verwyder word.
- (10) In die geval van 'n gebouekompleks geokkupeer deur 'n aantal individuele verbruikers, moet afsonderlike bedradingskanale en geleiers of kables van die gemeenskaplike meetkamer of –kamers na elke individuele verbruiker in die gebouekompleks geïnstalleer word. As hoofleibane egter gebruik word, moet die geleiers van individuele stroomkringe duidelik (elke 1,5 m saamgebind) vir die hele lengte daarvan aangedui word.

Meetakkommodasie

- 47. (1) Die verbruiker moet, indien so vereis deur die Munisipaliteit of enige behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit, akkommodasie op 'n goedgekeurde plek vir die meterbord, en voldoende geleiers vir die Munisipaliteit se meettoerusting, diensapparaat en beveiligingstoestelle verskaf. Sodanige akkommodasie word tot bevrediging van die Munisipaliteit op die verbruiker of eienaar se koste, na gelang van omstandighede, verskaf en in stand gehou, en moet in die geval van kredietmeters op 'n plek geleë wees waartoe daar te alle redelike tye vrye en onbelemmerde toegang vir die lees van meters is, maar te alle tye vir doeleindes wat met die bedryf en instandhouding van die dienstoerusting verband hou. Toegang vir die inspeksie van kragbegroters word te alle redelike tye gebied.
- (2) Waar submeettoerusting geïnstalleer is, word akkommodasie afsonderlik van die Munisipaliteit se meettoerusting verskaf.
- (3) Die verbruiker of, in die geval van die plek van 'n gewone meter, die eienaar van die perseel, moet voldoende elektriese beligting voorsien in die ruimte waar die meettoerusting en diensapparaat geakkommodeer word.
- (4) Wanneer, volgens die mening van die Munisipaliteit, die plek van die meter, diensaansluiting of beveiligingstoestelle of hoofverspreidingbord nie maklik bereikbaar is nie, of 'n bron van gevaar vir lewe of eiendom is of op enige wyse ongeskik is, moet die verbruiker dit na 'n nuwe plek verskuif, en die koste van sodanige verskuiwing wat met redelike spoed uitgevoer moet word, word deur die verbruiker gedra.
- (5) Die ruimte vir die Munisipaliteit se meettoerusting en beveiligingstoestelle kan, indien goedgekeur, die verbruiker se hoofskakelaar en hoofbeveiligingstoestelle insluit. Geen apparaat behalwe dit wat in verband met die toevoer en verbruik van elektrisiteit gebruik word, mag in sodanige ruimte geïnstalleer of geberg word nie tensy dit goedgekeur is.

HOOFSTUK 5

TOEVOERSTELSELS

Lasvereistes

48. Wisselstroomtoevoer word ingevolge die Elektrisiteitswet, 1987 (Wet No. 41 van 1987), voorsien en as daar nie 'n ooreenkoms oor gehaltetoevoer aangegaan is nie, ooreenkomstig die toepaslike standaardspesifikasie.

Lasbeperkings

49. (1) Waar die geraamde las, bereken ingevolge die veiligheidsstandaard, nie 15 kV.A oorskry nie, moet die elektriese installasie ingerig word vir 'n dubbeldraad-enkelfasige-toevoer van elektrisiteit, tensy dit andersins deur die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit goedgekeur is.
- (2) Waar 'n driefasige-vierdraad-toevoer van elektrisiteit verskaf word, moet die las min of meer gebalanseer word oor die drie fases, maar die maksimum ongebalanseerde las moet nie 15 kV.A oorskry nie, tensy dit andersins deur die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit goedgekeur word.
- (3) Geen toestel wat 'n stroom verbruik, inherent enkelfasig van aard is en 'n aanslag het wat 15 kV.A oorskry, mag by die elektriese installasie aangesluit word sonder dat die Munisipaliteit vooraf toestemming verleen het nie.

Versteuring van andere se elektriese toerusting

50. (1) Niemand mag elektriese toerusting bedryf wat laseienskappe het wat individueel of gesamentlik tot spanningvariasie, bofrekwensiestrome of -spanning, of ongebalanseerde fasestrome wat buite die toepaslike standaardspesifikasie val, aanleiding gee nie.
- (2) Die evaluering van die steuring van ander persone se elektriese toerusting word deur middel van metings by die gemeenskaplike koppelpunt gedoen.
- (3) Indien daar vasgestel word dat onbehoorlike steuring wel plaasvind, moet die verbruiker op sy of haar eie koste die nodige toerusting installeer om die steuring te filtreer en te verhoed dat dit die hoofleiding bereik.

Toevoer na motore

51. Tensy anders goedgekeur deur die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit, word die aangeslane vermoë van motore as volg beperk:

(1) **Beperkte grootte van laespanningmotore**

Die aangeslane vermoë van 'n laespanning-enkelfasige motor word tot 2kW beperk en die aansitstroom mag nie 70 A oorskry nie. Alle motore wat hierdie perke oorskry, word vir drie fases teen lae spanning of sodanige hoër spanning as wat vereis word, bewikkel.

(2) **Maksimum aansit- en versnelstrome van driefasige wisselstroommotore**

Die aansitstrome van driefasige-laespanningmotore wat toegelaat word, hou as volg met die kapasiteit van die verbruiker se diensaansluiting verband:

Grootte van geïsoleerde dienskabel (koperekwivalent)	Maksimum toelaatbare aansitstroom	Maksimum motoraanslag in kW		
		Direk op die lyn (6 x volle lasstroom)	Ster/Delta (2,5 x volle lasstroom)	Ander middele (1,5 x volle lasstroom)
mm ²	A	kW	kW	kW
16	72	6	13,5	23
25	95	7,5	18	30
35	115	9	22	36,5
50	135	10	25	45
70	165	13	31	55
95	200	16	38	67
120	230	18	46	77
150	260	20	52	87

(3) **Verbruikers word teen mediumspanning voorsien**

In 'n installasie waaraan elektrisiteit teen mediumspanning voorsien word, word die aansitstroom van 'n laespanningmotor tot 1,5 keer die aangeslane vollasstroom van die transformator wat sodanige motor voorsien, beperk. Die aansitreëling vir mediumspanningmotore is aan die goedkeuring van die Munisipaliteit onderworpe.

Arbeidsfaktor

52. (1) Indien vereis deur die Munisipaliteit, word die arbeidsfaktor van enige las binne die perke van 0,85 naloop en 0,9 voorloop gehandhaaf.

- (2) Waar dit, ingevolge subartikel (1), nodig is om arbeidsfaktor-korrektiewe toestelle te installeer, word sodanige korrektiewe toestelle by die individuele verbruiksterminale aangesluit tensy die herstel van die arbeidsfaktor outomaties beheer word.
- (3) Die verbruiker moet op sy of haar eie koste sodanige korrektiewe toestelle installeer.

Beveiliging

53. Elektriese beveiligingstoestelle vir motore moet so ontwerp word dat dit op 'n doeltreffende wyse waar toepaslik volgehoue oorstroom en eenfasewerking voorkom.

HOOFSTUK 6

ELEKTRISITEITSMETING

Meet van toevoer

54. (1) Die Munisipaliteit verskaf, installeer en hou toepaslik aangeslane meettoerusting by die meetpunt in stand vir die meet van die elektrisiteit wat voorsien word op koste van die verbruiker by wyse van 'n direkte heffing of deur middel van voorgeskrewe gelde.
- (2) Die elektrisiteit wat 'n verbruiker in enige meettydperk verbruik, word, behalwe in die geval van kragbegroters, bepaal deur die toepaslike meter of meters wat deur die Munisipaliteit verskaf en geïnstalleer is, aan die einde van sodanige tydperk te lees, behalwe waar daar 'n fout in die meettoerusting is of die Munisipaliteit hom op die bepaling van artikel 58(2) beroep, in welke geval die verbruik vir die tydperk geskat word.
- (3) Waar verskillende tariewe gehef word vir die elektrisiteit wat deur 'n verbruiker verbruik word, word die verbruik afsonderlik vir elke tarief gemeet.
- (4) Die Munisipaliteit kan die toevoer van elektrisiteit aan blokke winkels en woonstelle, skakelhuse en soortgelyke geboue vir die geboue as 'n geheel meet, of vir individuele eenhede, of vir groepe eenhede.
- (5) Geen veranderings, herstelwerk of toevoegings of elektriese verbindings van enige aard mag aan die voorsieningskant van die meetpunt aangebring word nie, tensy dit spesifiek skriftelik deur die Munisipaliteit of enige behoorlik gemagtigde beamppte van die Munisipaliteit goedgekeur word nie.

Akkurate meting

55. (1) Dit word vermoed dat 'n meter akkuraat registreer indien daar by die toetsing daarvan ingevolge subartikel (5) bevind word dat die fout binne die foutgrens is ooreenkomstig die toepaslike standaardspesifikasies.
- (2) Die Munisipaliteit kan van tyd tot tyd sy meettoerusting toets. Indien daar by wyse van 'n toets of andersins vasgestel word dat sodanige meettoerusting foutief is, moet die Munisipaliteit ingevolge die bepalings van subartikel (6) –
- (a) in die geval van 'n kredietmeter, die rekening wat gelewer is aanpas;
- (b) in die geval van kragbegroters –
- (i) 'n rekening lewer as die meter te min geregistreer het; of
- (ii) 'n gratis bewys uitreik indien die meter te veel geregistreer het.
- (3) Die verbruiker kan teen betaling van die voorgeskrewe gelde die meettoerusting deur die Munisipaliteit laat toets. Indien daar bevind word dat die meettoerusting nie voldoen aan die vereistes vir stelselakkuraatheid ooreenkomstig die toepaslike standaardspesifikasies nie, word 'n aanpassing ingevolge die bepalings van subartikels (2) en (6) gemaak en die bogemelde gelde word terugbetaal.
- (4) In geval van 'n geskil het die verbruiker die reg om op eie koste die meettoerusting waaroor die geskil gaan, deur 'n onafhanklike toetsowerheid te laat toets, en die resultaat van sodanige toets is bindend op albei partye.
- (5) Meters word getoets op die wyse soos deur die toepaslike standaardspesifikasie bepaal.
- (6) Wanneer die elektrisiteitsverbruik soos geregistreer op 'n meter ingevolge subartikel (2) of (3) aangepas word, word sodanige aanpassing óf gegrond op die meter se persentasiefout bepaal deur die toets ingevolge subartikel (5), óf op 'n berekening deur die Munisipaliteit gegrond op verbruiksdata in sy besit. Waar van toepassing word daar, waar moontlik, behoorlik rekening gehou met seisoenale of ander veranderinge wat die verbruik van elektrisiteit kan beïnvloed.
- (7) Enige aanpassings ingevolge subartikel (6) word gemaak ten opsigte van 'n tydperk wat nie ses maande voor die datum waarop bevind is dat die meettoerusting onakkuraat is, mag oorskry nie. Die toepassing van hierdie artikel verhinder nie die verbruiker om oorbetalings deur middel van die normale regsprosedes terug te eis nie waar 'n langer tydperk bewys kan word.

- (8) Waar 'n verbruiker se werklike las in so 'n mate van die aanvanklik geraamde las ingevolge subartikel 8(1) verskil dat die Munisipaliteit dit nodig ag om sy meettoerusting te verander of te vervang ten einde by die las aan te pas, dra die verbruiker die koste van sodanige verandering of vervanging.
- (9) (a) Voordat die raad enige opwaartse aanpassing aan enige rekening ingevolge subartikel (6) maak, moet die Munisipaliteit –
- (i) die verbruiker skriftelik in kennis stel van die geldelike waarde van die aanpassing wat gemaak gaan word en die redes daarvoor;
 - (ii) in sodanige kennisgewing voldoende besonderhede verskaf sodat die verbruiker vertoë op grond daarvan kan rig; en
 - (iii) die verbruiker in sodanige kennisgewing versoek om redes, indien enige, skriftelik binne 21 dae of sodanige langer tydperk as wat die Munisipaliteit mag toelaat, te verskaf waarom sy of haar rekening nie aangepas moet word ooreenkomstig die kennisgewing nie.
- (b) Indien die verbruiker versuim om gedurende die tydperk beoog in paragraaf (a)(iii) enige vertoë te rig, het die Munisipaliteit die reg om die rekening aan te pas volgens die kennisgewing ingevolge paragraaf (a)(i).
- (c) Die Munisipaliteit oorweeg enige redes verskaf deur die verbruiker ingevolge paragraaf (a) en pas die rekening op 'n gepaste wyse aan indien die Munisipaliteit tevrede is dat daar grondige redes daarvoor verskaf is.
- (d) Indien 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit na oorweging van die vertoë gerig deur die verbruiker besluit dat sodanige vertoë nie 'n saak uitmaak om 'n wysiging aan die monetêre waarde ingevolge paragraaf (a)(i) aan te bring nie, het die Munisipaliteit die reg om die rekening ooreenkomstig 'n kennisgewing ingevolge paragraaf (a)(i) aan te pas.

Lees van kredietmeters

56. (1) Tensy anders voorgeskryf, word kredietmeters gewoonlik met tussenposes van een maand gelees, en die vaste of minimum koste verskuldig ingevolge die tarief word dienooreenkomstig bepaal. Die Munisipaliteit is nie verplig om enige aanpassings aan sodanige koste te maak nie.

- (2) Indien die kredietmeter om die een of ander rede nie gelees kan word nie, kan die Munisipaliteit 'n geraamde rekening lewer. Die elektriese energie wat verbruik is, word in 'n daaropvolgende rekening aangepas ooreenkomstig die elektriese energie wat werklik verbruik is.
- (3) Wanneer 'n verbruiker 'n eiendom ontruim en 'n finale lesing van die meter is onmoontlik, kan 'n geraamde verbruik bepaal word en die finale rekening dienoreenkomstig gelewer word.
- (4) Indien 'n verbruiker 'n finale meterlesing verlang, kan dit teen betaling van die voorgeskrewe gelde gedoen word.
- (5) Indien 'n berekeningsfout, fout met die lees van die meter of meetfout ontdek word ten opsigte van 'n rekening wat aan 'n verbruiker gelewer is, word die fout in daaropvolgende rekeninge reggestel. Sodanige regstelling is slegs van toepassing op rekeninge vir 'n tydperk van 6 maande voor die datum waarop die fout in die rekeninge ontdek is, en is gegrond op die werklike tariewe van toepassing gedurende die tydperk. Die toepassing van hierdie artikel verhoed nie 'n verbruiker om oorbetalings terug te eis vir 'n langer tydperk nie indien die verbruiker die eis in die normale regsproses kan bewys.

Kragbegroter

- 57.
- (1) Geen terugbetaling van die bedrag wat vir die aankoop van elektrisiteitskrediet aangebied is, geskied by die verkooppunt nadat die proses waardeur die kragbegroterbewys uitgereik word, reeds begin het nie.
 - (2) Afskrifte van die bewyse wat vroeër vir die oorplasing van krediet na die kragbegroter uitgereik is, kan op versoek van die verbruiker beskikbaar gestel word.
 - (3) Wanneer 'n verbruiker enige perseel ontruim waar 'n kragbegroter geïnstalleer is, betaal die Munisipaliteit geen krediet wat in die meter oorbly, aan die verbruiker terug nie.
 - (4) Die Munisipaliteit is nie aanspreeklik vir die herstel van krediet wat in 'n kragbegroter verlore gegaan het omdat daar met die kragbegroter of bewyse gepeuter is nie, of omdat dit verkeerd gebruik of misbruik is nie.
 - (5) Waar die verbruiker geld aan die Munisipaliteit verskuldig is vir elektrisiteit verbruik of vir enige diens wat deur die Munisipaliteit verskaf word (onder meer diensgeld) of vir enige gelde wat voorheen teen hom of haar gehef is betreffende enige diens verskaf, kan die Munisipaliteit 'n persentasie van die bedrag wat aangebied word, aftrek totdat die verskuldigde bedrag verhaal is soos uiteengesit in die artikel 5-ooreenkoms vir die voorsiening van elektrisiteit.

- (6) Die Munisipaliteit kan na goeddunke verkopers vir die verkoop van bewyse vir kragbegroters aanstel en sodanige aanstellings na redelike kennisgewing beëindig.

HOOFTUK 7

ELEKTRIESE KONTRAKTEURS

Bykomende vereistes

58. Benewens die vereistes van die Regulasies is die volgende vereistes van toepassing:
- (1) Waar daar om nuwe of verhoogde toevoer van elektrisiteit by die Munisipaliteit aansoek gedoen word, kan 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit na sy of haar goeddunke kennisgewing aanvaar van die voltooiing van enige deel van die elektriese installasie waarvan die kringontwerp toelaat dat die elektriese installasie in duidelik afgebakende afsonderlike gedeeltes verdeel word, en sodanige gedeelte van die elektriese installasie kan na goeddunke van die behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit geïnspekteer, getoets en by die hoofleiding aangesluit word asof dit 'n volledige installasie is.
- (2) Die ondersoek, toets en inspeksie wat na goeddunke van die Munisipaliteit of 'n behoorlik gemagtigde beampte van die Munisipaliteit uitgevoer mag word, onthef geensins die elektriese kontrakteur of geakkrediteerde persoon of die verbruiker of huurder, na gelang van die geval, van sy of haar verantwoordelikheid vir enige gebrek in die installasie nie. Sodanige ondersoek, toets en inspeksie word onder geen omstandighede (selfs waar die elektriese installasie aan die hoofleiding verbind is) beskou as 'n aanduiding of waarborg dat die elektriese installasiewerk doeltreffend met die geskikste benodighede vir die doel uitgevoer is of dat dit ooreenkomstig hierdie Verordening of die veiligheidstandaard is nie, en die Munisipaliteit word nie aanspreeklik gehou vir enige gebrek of fout in sodanige elektriese installasie nie.

Munisipaliteit nie aanspreeklik nie

59. Die Munisipaliteit is nie aanspreeklik vir die werk wat deur 'n elektriese kontrakteur of geakkrediteerde persoon op die perseel van 'n verbruiker verrig word nie of vir enige verlies of skade te wyte aan 'n brand of ongeluk voortspruitend uit die toestand van die bedrading op die perseel nie.

HOOFSTUK 8

KOSTE VAN WERK

Koste van werk

60. Die Munisipaliteit kan skade voortspruitend uit 'n handeling strydig met hierdie Verordening of voortspruitend uit 'n oortreding van hierdie Verordening, herstel of vergoed. Die koste van sodanige werk verrig deur die Munisipaliteit en genoodsaak deur 'n oortreding van hierdie Verordening, kan deur die Munisipaliteit van die persoon wat strydig met hierdie Verordening opgetree het verhaal word.

HOOFSTUK 9

STRAFBEPALING

Strafbepaling

61. (1) Iemand wat enige van die bepalings van artikels 5, 7, 13, 14, 20, 25, 26, 27, 29 en 30 oortree, is skuldig aan 'n misdryf.
- (2) Iemand wat voortgaan om 'n misdryf te pleeg nadat hy of sy in kennis gestel is om sodanige misdryf te staak of nadat hy of sy skuldig bevind is aan sodanige misdryf, is skuldig aan 'n voortdurende misdryf.
- (3) Iemand wat skuldig bevind word aan 'n oortreding ingevolge hierdie Verordening waarvoor geen straf uitdruklik bepaal word nie, is strafbaar met 'n boete of tronkstraf vir 'n tydperk van nie langer as ses maande nie of met sodanige tronkstraf sonder die keuse van 'n boete of beide 'n boete en sodanige tronkstraf en, in die geval van 'n voortgesette misdryf, met 'n bykomende boete of bykomende tronkstraf vir 'n tydperk van nie meer as tien dae nie of met sodanige tronkstraf sonder die keuse van 'n boete of met beide 'n bykomende boete en tronkstraf vir elke dag waarop sodanige misdryf verder gepleeg word.
- (4) Elkeen wat die bepalings van hierdie Verordening oortree, is aanspreeklik daarvoor om die Munisipaliteit te vergoed vir enige verlies of skade deur die Munisipaliteit gelyk as gevolg van sodanige oortreding.

Kort titel

62. Hierdie Verordening heet die Elektrisiteitsverordening, 2012.

BYLAE 1
WETTE HERROEP

TITEL VAN WET	MATE VAN HERROEPING

BYLAE 2

“Toepaslike standaardspesifikasie” beteken

SANS 1019 Standaardspanning, - stroomkringe en isolasievlakke vir die toevoer van elektrisiteit;

SABS 1607 Elektromeganiese watt-uurmeters;

SABS 1524 Dele 0,1 & 2 – Kragbegroterstelsels;

SABS IEC 60211 Maksimumaanvraagaanwysers, Klas 1.0;

SABS IEC 60521 Wisselstroom-elektromeganiese-watt-uurmeter (Klasse 0,5,1 & 2);

SANS 10142-1 Gebruikskode vir die bedrading van persele;

NRS 047 Nasionale gerasionaliseerde spesifikasie vir elektrisiteitsvoorsiening – gehalte van diens;

NRS 048 Nasionale gerasionaliseerde spesifikasie vir elektrisiteitsvoorsiening – gehalte van toevoer; en

NRS 057 Meet van elektrisiteit: minimum vereistes.

VERORDENING OP DIE MUNISIPALE MEENT, 2012

Verordening No. 19, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir 'n munisipale meent vir die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –

“dorp” ‘n dorp soos omskryf in artikel 1 van die Opmetingswet, 1997 (Wet No. 8 van 1997);

“Gemeenskaplike weiding” daardie gedeelte van die meent binne die regsgebied van die //Khara Hais wat vir weidingsdoeleindes aan die lede van die gemeenskap beskikbaar gestel word.

“hierdie Verordening” ook die voorskrifte ingevolge artikel 7 uitgereik;

“Munisipale Bestuurder” die persoon aangestel ingevolge artikel 82 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998 (Wet No. 117 van 1998);

“munisipale grond” grond geleë binne die regsgebied van die Munisipaliteit, maar buite die grense van ‘n dorp, waarvan die Munisipaliteit die eienaar is of waarvan die beheer, tot die volle uitsluiting van die eienaar in die Munisipaliteit gevestig is; en

“Munisipaliteit” die //Khara Hais munisipaliteit.

“Weidingsooreenkoms” ‘n Ooreenkoms gesluit tussen die Munisipaliteit en ‘n opkomende boer ingevolge waarvan ‘n weidingsreg op meent aan ‘n opkomende boer verleen word.

“Weidingspermit” ‘n Toestemmingsbrief verkry, op aansoek, om vee op meent te laat wei.

Toepassing

2. Hierdie verordeninge is van toepassing op grond wat deur die munisipaliteit as weidingsgrond aangewys word asook enige grond wat in die toekoms vir die doel aangewys sal word.

Aanwysing van grond as gemeenskaplike weiveld

3. (1) Die Munisipaliteit kan, behoudens die bepalings van die een of ander wet of 'n beperking op die gebruik van grond vervat in die titelakte van die grond, by kennisgewing in die *Provinsiale Koerant* en met ingang van 'n datum in die kennisgewing vermeld –
- (a) munisipale grond as gemeenskaplike weiveld aanwys;
 - (b) te eniger tyd 'n verdere omskrewe stuk of stukke munisipale grond by enige aldus aangewese gemeenskaplike weivel toevoeg;
 - (c) behoudens die bepalings van subartikel (2), te eniger tyd grond wat deel vorm van die gemeenskaplike weiveld, gedeeltelik of in die geheel aan die aanwysing daarvan as so 'n weiveld onttrek.
- (2) Die Munisipaliteit mag nie met die grond bedoel in subartikel (1)(a) of (b) kragtens subartikel (1)(c) handel of dit vervreem nie –
- (a) alvorens 'n kennisgewing in die *Provinsiale Koerant* gepubliseer is nie wat –
 - (i) stipuleer watter stuk of stukke grond hy oorweeg om te onttrek of vervreem;
 - (ii) belanghebbende persone uitnooi om 'n vergadering op 'n plek en datum in die kennisgewing vermeld by te woon ten einde die voorgenome onttrekking of vervreemding te bespreek;
 - (iii) die voorgenome datum of datums noem waarop daar beoog word om sodanige stuk of stukke grond te onttrek of te vervreem; en
 - (b) alvorens elke permit vir die weiding van vee op die stuk of stukke grond wat hy beoog om te onttrek of vervreem verval het nie.

Kantoor van die Meentbestuurder

4. (1) Die Munisipaliteit stel of wys iemand as Meentbestuurder, aan.
- (2) Die Meentbestuurder moet sorg vir die behoorlike bestuur en onderhoud van alle grond wat deel van die meent uitmaak.
- (3) Die Meentbestuurder moet toesien dat
- (a) vir elke stuk grond wat deel van die meent uitmaak, 'n vervat is in 'n bestuursplan interme waarvan die dag-tot-dag bestuur van die stuk grond behartig word;

- (b) dat behoorlik rekord gehou word ten opsigte van grond wat deel uitmaak van die meent, kaarte, kampe, toewysing van vee, beweging van vee, houters van weidingspermitte op die meent, die merk van vee, veesiektes, betalings en ander aangeleenthede rakende die bestuur van die meent;
 - (c) Alle boere wat van die gemeenskaplike weiding gebruik maak, by die munisipaleiteit geregistreer is, 'n weidingsooreenkoms met die die munisipaliteit gesluit het en oor die toepaslike weidingspermit beskik.
- (4) 'n veearts op 'n gereelde grondslag, maar minstens een keer elke drie maande, ten opsigte van die gesondheidstoestand van elke dier op die meent, 'n ondersoek doen, daarvoor verslag gedoen en aanbevelings aan die Meentbestuurder gemaak word.

Weidingspermit word vereis om vee op die meent te laat wei

5. Niemand laat vee op die meent van die Munisipaliteit wei nie, behalwe –
- (a) as hy of sy die houer van 'n weidingspermit deur die Munisipaliteit uitgereik is en behoudens die voorwaardes van die permit;
 - (b) as die dier die aanteelt van 'n vroulike dier is wat kragtens 'n weidingspermit in paragraaf (a) bedoel laat wei word en nie ouer as 6 maande is nie; en
 - (c) as hy of sy die meentgelde, soos deur die Munisipaliteit bepaal, ten opsigte van die tydperk waarvoor die weidingspermit uitgereik is, betaal het: Met dien verstande dat 'n permithouer gedeeltelik of in geheel ooreenkomstig die Munisipaliteit se behoeftigheidsbeleid van sodanige betaling kwytgeskeld kan word.

Aansoek om- en uitreiking van weidingspermit

6. (1) 'n Aansoek vir die uitreiking van 'n weidingspermit moet –
- (a) aan die Munisipale Bestuurder gerig word;
 - (b) in skrif gedoen word op die vorm deur die Munisipaliteit vir daardie doel voorsien;
 - (c) moet vergesel word van 'n bewys lewer dat die aansoeker 'n weidingsooreenkoms met die munisipaliteit gesluit het;
 - (d) sodanige verdere besonderhede as wat die Munisipaliteit mag vereis bevat.
- (2) By ontvangs van die aansoek, verwys die Munisipale Bestuurder dit na die Meentbestuurder, wat die besonderhede in die aansoek vervat nagaan en daaromtrent aan die Munisipale Bestuurder verslag doen.

- (3) Wanneer die Munisipale Bestuurder die verslag oorweeg, neem hy of sy –
- (a) die verslag van die Meentbestuurder;
 - (b) die beskikbaarheid en toestand van grond in die meent van die Munisipaliteit om die vereiste getal vee waarvoor aansoek gedoen word te akkommodeer ooreenkomstig voorskrifte van die Nasionale of Provinsiale Departement van Landbou; in ag.
- (4) Na oorweging van die aansoek, moet die Munisipale Bestuurder –
- (a) die permit soos voor aansoek gedoen deur die aansoeker uitreik;
 - (b) 'n permit vir minder vee as waarvoor aansoek gedoen is uitreik; of
 - (c) die aansoeker skriftelik verwittig dat sy of haar aansoek nie suksesvol was nie en die redes daarvoor verstrek.
- (5) Iemand wie se regte geraak word mag teen 'n bevinding van die Munisipale Bestuurder by die Munisipaliteit appelleer en, ten opsigte van sò 'n appèl, geld die bepalings van artikel 62 van die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000 (Wet No. 32 van 2000), *mutatis mutandis*.
- (6) 'n Permit vir weiding van vee op die meent van die Munisipaliteit word uitgereik –
- (a) vir 'n tydperk van een jaar of minder.
 - (b) behoudens die voorwaardes in die permit uiteengesit;
 - (c) onderworpe aan vooruitbetaling van die gelde deur die Munisipaliteit bepaal.
 - (d) 'n weidingspermit word jaarliks hernu.
- (7) Met dien verstande dat die Munisipale Bestuurder kan weier om die permit te hernieu indien hy of sy van oordeel is dat die permit nie hernieu behoort te word nie –
- (a) as gevolg van die toestand van die grond waaraan die permithouer se vee toegewys is; of
 - (b) aangesien daar genoegsame getuienis bestaan dat die omstandighede van die permithouer tot so 'n mate verander het dat die aansoek van 'n nuwe aansoeker ingevolge 'n kennisgewing in subartikel (3)(c) genoem voorrang moet geniet.
- (8) 'n Permit vir die weiding van vee op die munisipale meent kan ingetrek word indien die permithouer –

- (a) 'n voorwaarde waarkragtens die permit uitgereik is oortree of versuim om daaraan te voldoen;
 - (b) 'n bepaling van hierdie Verordening oortree of versuim om daaraan te voldoen; of
 - (c) 'n wettige bevel van die veldwagter in beheer van die grond waarop sy of haar vee wei, of die veearts deur die Munisipaliteit aangestel verontagsaam of versuim om daaraan te voldoen.
- (9) 'n Permit om vee op die meent van die Munisipaliteit te laat wei, is nie oordraagbaar nie.

Maatstaf van voorkeur van Meentgebruikers van weiveld

7. (1) alle meent gebruikers word op 'n gelykmatige manier behandel, met dien verstaande:
- (a) dat onderskeid getref mag word tussen individuele boere en verenigings
 - (b) Voorkeur toegang kan verleen word aan persone wat arm en minderbevoorregdes is, sowel as vroue, jeug en gestremdes

Spesifieke werksaamhede van die Meentbestuurder

8. Die Meentbestuurder moet –
- (a) elke stuk grond wat ingevolge artikel 2(1) as meent aangewys is, in kampe wat geskik is vir beweiding deur vee verdeel en aan elk so 'n kamp 'n nommer toeken;
 - (b) in elke kamp sodanige fasiliteite as wat nodig mag wees vir die onderhoud van vee in daardie kamp voorsien;
 - (c) behoorlike kaarte van elke stuk grond wat as deel van die meent aangewys is en wat ten minste die grense van kampe, hekke en suipings aantoon optrek of laat optrek;
 - (d) die vee van elke permithouer aan 'n spesifieke kamp of kampe toewys en die permithouer dienooreenkomstig verwittig;
 - (e) 'n behoorlike rotasieprogram vir beweiding van grond deur die Munisipaliteit aangewys as meent ontwikkel, implementeer en na gelang van veranderende omstandighede aanpas;
 - (f) behoorlike rekords, oop vir insae deur enigiemand wat 'n belang daarin het, byhou ten opsigte van –
 - (i) alle permithouers;
 - (ii) vervaldatums van alle permitte;

- (iii) betalings of vrystelling van betalings van alle permithouers, en enige ander saak wat, volgens sy of haar oordeel, op rekord geplaas moet word.

Voorskrifte

- 9. (1) Die Munisipaliteit kan voorskrifte uitvaardig betreffende die beheer, bestuur en gebruik van die munisipale meent, met inbegrip van voorskrifte rakende –
 - (a) die bou en instandhouding van dipbakke, die gelde betaalbaar in verband met die gebruik daarvan, en die persone wat vir die betaling daarvan aanspreeklik is;
 - (b) die merk van die vee daarop aangehou;
 - (c) die verbod op die aanhou van gevaarlike en ongewenste diere daarop, en die omskrywing van sodanige diere;
 - (d) die voorkoming en behandeling van veesiektes ten opsigte van vee daarop aangehou, en die uitsluiting van vee wat na die oordeel van die veearts deur die Munisipaliteit aangestel, sulke siektes kan versprei;
 - (e) die vernietiging van karkasse van diere;
 - (f) die skut van diere wat daarop oortree of sonder 'n permit daarop wei;
 - (g) die plant, versorging en beskerming, en die vernietiging, afkap of afsny van gras, bome, struik of enige ander plante of gewasse, en die verkoop daarvan;
 - (h) die brand van gras en die uitroeiing van skadelike onkruid;
 - (i) die jag van wild daarop op enige manier, met inbegrip van die gebruik van vuurwapens of honde;
 - (j) die pligte en werksaamhede van veldwagters;
 - (k) die verbod op die uitsit van gif; en
 - (l) in die algemeen enige aangeleentheid wat die Munisipaliteit in verband met die beheer, bestuur of gebruik van die gemeenskaplike weiveld, of die bereiking van die oogmerke van hierdie Verordening, nodig of dienstig ag.
 - (m) Die opstel van 'n Meentbestuursplan wat 'n integrale deel van hierdie verordeninge uitmaak, en eksplisiet die volgende aangeleenthede reël:
 - (i) Meentbestuurkomitee, bestaande uit verteenwoordigers van die munisipaliteit, demokrasie verkose meentgebruikers, 'n amptenaar van die Departement van Landbou en 'n lid van enige rolspelers of nie-winsgewende organisasies.

- (ii) Toetrede tot meent insoverre dit nie stydig is met die bepalings van hierdie verordeninge.
 - (iii) Vastelling en van riglyne vir die instandhouding van weiding.
 - (iv) Hou van rekeningkundige rekords rakende in verband met die bedryf van die meent.
 - (v) Sluiting van weidingssooreenkomste.
 - (vi) Dispuutbeslagtigingsprosedure
- (2) 'n Voorskrif ingevolge subartikel (1) uitgevaardig moet in die *Provinsiale Koerant* gepubliseer word.
- (3) Indien die Munisipaliteit van mening is dat dit in die openbare belang is kan hy, vir sodanige tydperk en behoudens die voorwaardes wat hy wenslik ag, enige persoon, groep of kategorie persone skriftelik vrystel van voldoening aan 'n voorskrif ingevolge subartikel (1) uitgevaardig.

Strafbepaling

10. (1) Iemand wat 'n bepaling van hierdie Verordening of 'n vereiste of voorwaarde daarkragtens oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan 'n misdryf skuldig en is strafbaar met 'n boete of met gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

Kort titel

11. Hierdie Verordening heet die Verordening op die Munisipale Meent, 2012.

SWEMBADVERORDENING, 2012

Verordening No. 20, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die oprigting van munisipale swembaddens in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –
 - “**munisipale grond**” grond geleë binne die regsgebied van die Munisipaliteit, waarvan die Munisipaliteit die eienaar is of waarvan die beheer, tot die volle uitsluiting van die eienaar, in die Munisipaliteit gevestig is;
 - “**munisipale swembad**” ‘n swembad opgerig of geag opgerig te wees kragtens artikel 2;
 - “**Munisipaliteit**” die //Khara Hais munisipaliteit;
 - “**opsigter**” die beampte deur die Munisipaliteit ingevolge artikel 3(1) aangestel; en
 - “**reëls**” reëls ingevolge artikel 5(1) gemaak.

Oprigting van munisipale swembaddens

2.
 - (1) Die Munisipaliteit kan op munisipale grond, munisipale swembaddens oprig, in stand hou en bedryf.
 - (2) ‘n Swembad op munisipale grond geleë, wat reeds deur die Munisipaliteit bedryf word wanneer hierdie Verordening in werking tree, word vir alle doeleindes geag ooreenkomstig subartikel (1) opgerig te wees.
 - (3) Die Munisipaliteit voorsien kleedkamers, toilette en ander geriewe vir besoekers by ‘n munisipale swembad.

Aanstelling van opsigter

3.
 - (1) Die Munisipaliteit stel vir elke munisipale swembad ‘n opsigter aan.
 - (2) Die opsigter ingevolge subartikel (1) aangestel, is verantwoordelik –
 - (a) vir die behoorlike en higiëniese onderhoud van die swembad en sy geriewe;

- (b) vir die instel en byhou van voldoende veiligheidsmaatreëls by die swembad;
- (c) vir die invordering van gelde wat 'n besoeker aan die swembad moet betaal;
- (d) daarvoor om toe te sien dat die reëls nagekom word; en
- (e) vir die alledaagse bedryf van die swembad en aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

Gelde

4. Die Munisipaliteit kan gelde wat deur 'n besoeker aan 'n munisipale swembad betaal moet word, hef.

Reëls wat deur besoekers aan munisipale swembaddens nagekom moet word

5. (1) Die Munisipaliteit kan reëls wat deur 'n besoeker aan 'n munisipale swembad nagekom moet word, maak.
- (2) Reëls ingevolge subartikel (1) gemaak, kan voorsiening maak vir sake aangaande die veiligheid en algemene gedrag van besoekers aan munisipale swembaddens.
- (3) 'n Afskrif van die reëls wat by 'n munisipale swembad geld, word in vetskrif vertoon op 'n kennisgewingbord opgerig by die ingang en aan die binnekant van die munisipale swembad.
- (4) 'n Besoeker aan 'n munisipale swembad wat die reëls wat by daardie swembad nagekom moet word, oortree of versuim om daaraan te voldoen –
- (a) kan deur die opsigter gelas word om die swembad summier te verlaat;
 - (b) kan deur die Munisipaliteit vir 'n bepaalde tydperk, of in geval van ernstige of volgehoue oortreding, permanent verbied word om die swembad te besoek.

Kort titel

6. Hierdie Verordening heet die Swembadverordening, 2012.

VERORDENING OP DIE VERWYDERING VAN AFVALSTOWWE, 2012
Verordening No. 21, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir 'n diens vir die verwydering van afvalstowwe in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

INDELING VAN ARTIKELS

**HOOFSTUK 1
VULLISVERWYDERINGSDIENS**

1. Woordomskrywing
2. Vullisverwydering
3. Kennisgewing aan die Munisipaliteit
4. Verskaffing van vullisblikke of houereenhede
5. Plasing van vullisblikke, houereenhede, ens.
6. Gebruik en versorging van houters en plastiese voerings

**HOOFSTUK 2
AFVALVERDIGTING**

7. Afvalverdigting

**HOOFSTUK 3
TUINAFVAL, LYWIGE TUINAFVAL EN ANDER LYWIGE AFVAL**

8. Verwydering van tuinafval, lywige tuinafval en ander lywige afval
9. Die Munisipaliteit se buitengewone diens
10. Aanspreeklikheid vir bouersafval
11. Houters
12. Wegdoening van bouersafval

**HOOFSTUK 4
SPESIALE BEDRYFSAFVAL**

13. Kennisgewing van die ontstaan van spesiale bedryfsafval
14. Opberging van spesiale bedryfsafval
15. Verwydering van spesiale bedryfsafval

HOOFSTUK 5 STORTINGSTERREINE

- 16. Gedrag by stortingsterreine
- 17. Eiendomsreg op afval

HOOFSTUK 6 ROMMELSTROOIERY, STORTING EN VERWANTE AANGELEENTHEDE

- 18. Rommelstrooiery en storting
- 19. Goed wat laat vaar is

HOOFSTUK 7 ALGEMENE BEPALINGS

- 20. Toegang tot 'n perseel
- 21. Ophoping van afval

HOOFSTUK 8 GELDE EN STRAFBEPALINGS

- 22. Gelde
- 23. Strafbepaling
- 24. Kort titel

HOOFSTUK 1 VULLISVERWYDERINGSDIENS

Woordomskrywing

- 1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken –
 - “**besigheidsafval**” afval, uitgesonderd bouersafval, lywige afval, huisafval of bedrysafval wat voortgebring word deur die gebruik van 'n perseel wat nie 'n private woonhuis is wat uitsluitlik vir woondoeleindes gebruik word nie;
 - “**bouersafval**” afval wat weens slopings-, uitgrawings- of boubedrywighede op 'n perseel voortgebring word;
 - “**eienaar**” –
 - (a) die persoon in wie die wettige eiendomstitel van die perseel van tyd tot tyd gevestig is;
 - (b) in die geval waar die persoon in wie die wettige eiendomstitel gevestig is, insolvent of oorlede is, of in enige toestand van regsonbevoegdheid is, die persoon in wie die administrasie en beheer van die perseel gevestig is as kurator, trustee, eksekuteur, administrateur, geregtelike bestuurder, bestuurder, likwidateur of ander regsverteenwoordiger;

- (c) in enige geval waar die Munisipaliteit nie die identiteit van so 'n persoon kan vasstel nie, 'n persoon wat geregtig is op die voordeel van so 'n perseel of 'n gebou daarop;
- (d) in die geval van 'n perseel waarop 'n huurkontrak van 30 jaar of langer aangegaan is, die huurder daarvan;
- (e) met betrekking tot –
 - (i) 'n stuk grond wat op 'n deeltitelplan aangedui is ingevolge die Wet op Deeltitels, 1986 (Wet No. 95 van 1986), sonder om bogenoemde te beperk, die ontwikkelaar of die bestuursliggaam met betrekking tot die gemeenskaplike eiendom;
 - (ii) 'n deel soos omskryf in daardie Wet, die persoon in wie se naam sodanige deel geregistreer is in 'n deeltitelakte en ook die wettig aangestelde agent van so 'n persoon;
- (f) enige regspersoon met inbegrip van, maar nie beperk nie tot –
 - (i) 'n maatskappy geregistreer ingevolge die Wet op Maatskappye, 1973 (Wet No. 61 van 1973), 'n trust *inter vivos*, 'n trust *mortis causa*, 'n beslote korporasie geregistreer ingevolge die Wet op Beslote Korporasies, 1984 (Wet No. 69 van 1984), 'n vrywillige assosiasie;
 - (ii) 'n Staatsdepartement;
 - (iii) 'n raad of direksie ingestel ooreenkomstig wetgewing van toepassing in die Republiek van Suid-Afrika; en
 - (iv) 'n ambassade of ander buitelandse entiteit;

“huisafval” afval wat normaalweg afkomstig is van 'n gebou wat vir woondoeleindes gebruik word, insluitende woonstelle, hospitale, skole, hostelle, kampongs, liefdadigheidsorganisasies, kerke en sale geleë op privaatgrond en wat met gemak sonder beskadiging van die plastiese voering, daarin verwyder kan word;

“lywige afval” afval, uitgesonderd bedryfsafval, afkomstig vanaf enige perseel, maar wat vanweë die massa, vorm, grootte of hoeveelheid daarvan nie maklik in 'n vullissak met 'n plastiese voering opgegaan of verwyder kan word nie;

“lywige tuinafval” afval soos boomstompe, boomtakke, laningstompe en -takke en enige tuinafval in hoeveelhede van meer as 2 kubieke meter;

“Munisipaliteit” die //Khara Hais munisipaliteit;

“okkupeerder” iemand wat 'n perseel of gedeelte daarvan okkupeer, ongeag in watter hoedanigheid hy of sy okkupeer;

“openbare plek” enige pad, straat, plein, park, ontspanningsgronde, sportgronde, sanitêre steeg of oop ruimte wat –

- (a) met betrekking tot enige onderverdeling of uitleg van grond in erwe, persele of hoewes voorsien is, gereserveer is of opsy gesit is vir die gebruik van die publiek of vir gebruik deur die eienaars of okkupeerders van sodanige erwe, persele of hoewes, hetsy aangetoon op ‘n algemene plan, ‘n plan van onderverdeling of diagram, al dan nie;
- (b) op enige tydstip aan die publiek toegewys is;
- (c) ononderbroke vir ‘n tydperk van 30 jaar na verstryking van 31 Desember 1959 deur die publiek gebruik is; of
- (d) op enige tydstip as sodanig deur die Munisipaliteit of enige bevoegde gesag verklaar of toegewys is;

“plastiese voering” ‘n plastiese sak deur die Munisipaliteit voorgeskryf wat binne-in ‘n houer met ‘n opgaarinhoud van hoogstens 0,1 kubieke meter geplaas kan word. Die sakke moet donkerkleurig wees met ‘n grootte van 950 mm x 750 mm, lae digtheid materiaal, minimum dikte van 40 dikrometer of 20 dikrometer hoë digtheid;

“spesiale bedryfsafval” afval wat bestaan uit ‘n vloeistof of slyk wat voortgebring word as gevolg van ‘n vervaardigingsproses of die voorafbeplanning vir wegdoendoeleindes van bedryfsvloei-afval wat ingevolge die Munisipaliteit se Verordeninge nie in ‘n perseelriool of in ‘n straatriool losgelaat mag word nie;

“tarief” die tarief van gelde soos van tyd tot tyd deur die Munisipaliteit vasgestel;

“tuinafval” afval wat voortgebring word deur normale tuinbedrywighede soos gesnyde gras, blare, plante en blomme; en

“vullisblik” ‘n standaard vullisblik met inhoudsmaat 0,1 kubieke meter of 85 liter soos deur die Munisipaliteit goedgekeur en wat deur die Munisipaliteit voorsien kan word. Die blik kan van gegalvaniseerde yster, rubber of politeen vervaardig wees.

Vullisverwydering

- 2. (1) Die Munisipaliteit lewer ‘n diens vir die versameling en verwydering van besigheids- en huisafval van persele ooreenkomstig die tarief deur die Munisipaliteit bepaal.
- (2) Die okkupeerder van ‘n perseel waarop besigheids- of huisafval voortgebring word, moet van die Munisipaliteit se diens vir die versameling en verwydering van sodanige vullis gebruik maak, behalwe waar spesiale vrystelling deur die Munisipaliteit verleen word.

- (3) Die eienaar van 'n perseel waarop besigheids- of huisafval voortgebring word, is aanspreeklik teenoor die Munisipaliteit vir betaling van alle gelde wat ten opsigte van die versameling en verwydering van afval van sodanige perseel betaalbaar is.

Kennisgewing aan die Munisipaliteit

3. Die okkupeerder, of waar die perseel deur meer as een mens geokkupeer word, die eienaar van die perseel waarop besigheids- of huisafval voortgebring word, stel binne 7 dae vanaf die dag waarop die afval begin ontstaan, die Munisipaliteit in kennis dat –
- (a) die perseel geokkupeer word; en
- (b) of daar besigheids- of huisafval op die perseel voortgebring word.

Verskaffing van vullisblikke en houereenhede

4. (1) Die Munisipaliteit bepaal die soort en aantal houer wat op 'n perseel benodig word.
- (2) Indien die Munisipaliteit 'n houer verskaf, word sodanige houer gratis, of teen die heersende pryse, of 'n huurtarief, na gelang die Munisipaliteit mag bepaal, verskaf.
- (3) Indien die Munisipaliteit dit vereis, is die eienaar van 'n perseel verantwoordelik vir die verskaffing van 'n voorafbepaalde soort en aantal houer.
- (4) Die Munisipaliteit kan houereenhede aan 'n perseel verskaf as hy, met inagneming van die hoeveelheid besigheidsafval wat op die betrokke perseel voortgebring word, die opbergbaarheid van die afval in vullisblikke en die toeganklikheid vir die Munisipaliteit se afvalverwyderingsvoertuie na die plek deur die eienaar van die perseel ingevolge artikel 5 voorsien, van mening is dat die houereenhede geskikter as vullisblikke is om die afval in te berg: Met dien verstande dat houereenhede nie op 'n perseel verskaf word nie, tensy die plek deur die eienaar ingevolge artikel 5 voorsien, vir die Munisipaliteit se afvalverwyderingsvoertuie vir houereenhede toeganklik is.

Plasing van vullisblikke, houereenhede, ens.

5. (1) Die eienaar van 'n perseel moet op die perseel voorsiening maak vir genoeg plek vir die vullisblikke wat die Munisipaliteit ingevolge artikel 4 verskaf of vir die uitrusting en houer wat in artikel 7(1) genoem word.
- (2) Die plek waarvoor daar ingevolge subartikel (1) voorsiening gemaak word moet –
- (a) so geleë wees op die perseel dat die vullisblikke wat daarop geberg word nie van 'n straat of ander opbenbare plek af sigbaar is nie;

- (b) waar huisafval op 'n perseel voortgebring word –
 - (i) so geleë wees dat die Munisipaliteit se werknemers die afval onbelemmerd kan versamel en verwyder;
 - (ii) nie verder as 20 m van die ingang van die perseel wat die Munisipaliteit se werknemers gebruik, geleë wees nie;
 - (c) as die Munisipaliteit dit vereis, so geleë wees dat daar 'n gerieflike in- en uitgang vir die Munisipaliteit se afvalverwyderingsvoertuie by so 'n plek is;
 - (d) groot genoeg wees sodat 'n houer wat vir die sorteer en opberg van afval by artikel 6(1)(a)(i) en 7(9) beoog word, daar gehou kan word, benewens die afval wat nie in 'n houer opgeberg word nie: Met dien verstande dat hierdie vereiste nie geld vir geboue wat opgerig is, of geboue waarvan die bouplanne goedgekeur is voordat hierdie Verordening van krag geword het nie.
- (3) Die okkupeerder van die perseel, of as daar meer as een okkupeerder is, die eienaar van so 'n perseel, moet die vullisblikke wat ingevolge artikel 4 verskaf is, op die plek wat ingevolge subartikel (1) verskaf moet word, plaas en hulle te alle tye daar hou.
- (4) Ondanks enige andersluidende bepaling van subartikel (3), kan die Munisipaliteit –
- (a) waar geboue opgerig is, of waarvan die bouplanne goedgekeur is voordat hierdie Verordening van krag geword het; en
 - (b) as die Munisipaliteit na sy mening nie besigheidsafval van die plek af waarvoor daar ingevolge subartikel (1) voorsiening gemaak is, kan versamel en verwyder nie, 'n plek op of buitekant die perseel aanwys waar die vullisblikke geplaas moet word waar hulle nie 'n oorlas sal skep nie en nie toeganklik is vir die algemene publiek, diere en knaagdiere en waarvandaan dit gerieflik sal wees om die afval te versamel en te verwyder, en die vullisblikke moet op daardie plekke geplaas word op die tye en vir die tydperke soos deur die Munisipaliteit bepaal 'n voedselperseel waar van toepassing, moet van 'n goedgekeurde vullis area voorsien word, wat bestaan uit 'n goedgekeurde was area, dreineringspunt en 'n beskikbare kraan.

Gebruik en versorging van houters en plastiese voerings

6. (1) Die okkupeerder van 'n perseel, of as daar meer as een okkupeerder is, die eienaar van so 'n perseel, moet sorg dat –

- (a) alle huis- of besigheidsafval wat op die perseel voortgebring word, in die plastiese voerings geplaas en gehou word, sodat die Munisipaliteit dit kan verwyder: Met dien verstande dat die bepalings van hierdie subartikel nie verhoed dat 'n okkupeerder of eienaar, na gelang van die geval –
 - (i) wat vooraf van die Munisipaliteit skriftelike toestemming verkry het, draf, riffelkarton, papier, glas of ander materiaal wat 'n bestanddeel van besigheidsafval is, verkoop of dit andersins mee wegdoen sodat dit deur 'n vervaardigingsproses herwin kan word, of, in die geval van draf, vir verbruikersdoeleindes gebruik kan word nie; of
 - (ii) van die huisafval wat vir komposdoeleindes geskik is, gebruik maak nie;
 - (b) geen warm as, glasskerwe of ander besigheids- of huisafval wat die plastiese voering kan beskadig of die Munisipaliteit se werknemers kan beseer terwyl hulle hul pligte ingevolge hierdie Verordening uitvoer, in die voerings geplaas word tensy hy of sy die nodige stappe geneem het om sodanige skade of beserings te voorkom nie;
 - (c) geen materiaal, insluitende vloeistof, wat weens die massa of ander eienskappe daarvan, dit waarskynlik vir die Munisipaliteit se werknemers onredelik moeilik sal maak om die plastiese voerings te hanteer of te dra, in sodanige voerings geplaas word nie;
 - (d) elke houer op die perseel toe is, behalwe wanneer afval daarin geplaas of daaruit verwyder word, en dat elke houer skoon en higiënies gehou word;
 - (e) niemand enige afval op 'n ander plek stort as in die vullishouer wat vir daardie doel voorsien is nie.
- (2) Geen houer mag vir 'n ander doel, as om besigheids- of huis- of tuinafval in te hou, gebruik word nie en geen vuur mag daarin gemaak word nie.
- (3) Waar 'n houer ingevolge artikel 4(4) op 'n perseel verskaf is, moet die okkupeerder van sodanige perseel, 24 uur voordat die houer waarskynlik heeltemal vol sal wees, die Munisipaliteit daarvan verwittig.
- (4) Die eienaar van 'n perseel waar vullisblikke of houereenhede ingevolge artikel 4 of 11 verskaf is, is teenoor die Munisipaliteit aanspreeklik vir die verlies daarvan, asook enige skade daaraan, behalwe vir verlies of skade wat deur die Munisipaliteit se werknemers veroorsaak is.

- (5) Plastiese voerings met huis- of tuinafval, of albei, word behoorlik toegebund en moet slegs op die dag van verwydering, soos deur die Munisipaliteit bepaal, teen die omheining aan die buitekant van die perseel naby die perseelgang of toegangspad, nie later nie as 07:00, geplaas word.
- (6) Niemand maak 'n plastiese voering wat buite 'n perseel geplaas is ooreenkomstig subartikel (5) oop, peuter daarmee of verwyder enigiets daaruit nie.

HOOFSUK 2

AFVALVERDIGTING

Afvalverdigting

- 7. (1) Indien die hoeveelheid huis- of besigheidsafval wat op 'n perseel voortgebring word sodanig is dat die grootste gedeelte van sodanige afval na die mening van die Munisipaliteit verdigbaar is, of indien die eienaar of okkupeerder van die perseel verlang om sodanige afval te verdig, moet sodanige eienaar of okkupeerder, na gelang van die geval, die digtheid van daardie gedeelte van sodanige afval verhoog deur middel van goedgekeurde toerusting wat ontwerp is om afval te kerf, of te verdig, en moet die afval wat so behandel is in 'n goedgekeurde plastiese, papier- of ander vernietigbare houer, of in 'n verdigtingsgeenheidhouer plaas en is die bepalings van artikel 4 nie op sodanige verdigte afval van toepassing nie.
- (2) Die inhoudsvermoë van die plastiese, papier- of ander vernietigbare houer waarna in subartikel (1) verwys word, moet nie 0,1 kubieke meter oorskry nie.
- (3) Nadat die afval soos in subartikel (1) beoog, behandel en in 'n plastiese, papier- of ander vernietigbare houer geplaas is, moet sodanige houer in 'n houer of houereenheid geplaas word.
- (4) Die bepalings van subartikel (1) is, vir sover dit die verdigting van huis- of besigheidsafval verpligtend maak, nie van toepassing nie, voordat 'n tydperk van 6 maande verloop het vanaf die datum van betekening van 'n kennisgewing tot dien effekte deur die Munisipaliteit.
- (5) "Goedgekeur" beteken, vir die toepassing van subartikel (1), goedgekeur deur die Munisipaliteit met inagneming van die doelmatigheid van die toerusting of houer vir die doel waarvoor dit gebruik gaan word, asook die redelike vereistes van die besondere geval vanuit 'n openbare gesondheids-, bergings- vullisversamelings- en verwyderingsoogpunt.
- (6) Die eienaar of die okkupeerder, na gelang van die geval, moet die houters in subartikel (1) vermeld, verskaf.

- (7) Indien die houer waarna in subartikel (1) verwys word van staal vervaardig is, moet sodanige houer, nadat dit deur die Munisipaliteit afgehaal en leeggemaak is, na die perseel teruggebring word.
- (8) Die Munisipaliteit verwyder en maak die houters waarna in subartikel (1) verwys word leeg met sodanige tussenpose as wat die Munisipaliteit onder die omstandighede nodig mag ag.
- (9) Die bepalings van hierdie artikel verhoed nie enige eienaar of okkupeerder, na gelang van die geval, om nadat die Munisipaliteit se skriftelike toestemming vooraf verkry is, draf, riffelkarton, papier, glas of ander materiaal wat 'n bestanddeel van besigheidsafval is, te verkoop of andersins mee weg te doen sodat dit deur 'n vervaardigingsproses herwin kan word, of, in die geval van draf, vir verbruikersdoeleindes gebruik kan word nie.

HOOFSTUK 3

TUINAFVAL, LYWIGE TUINAFVAL EN ANDER LYWIGE AFVAL

Verwydering van tuinafval, lywige tuinafval en ander lywige afval

- 8. (1) Die okkupeerder, of as daar meer as een okkupeerder is, die eienaar van 'n perseel waarop tuinafval, lywige tuinafval of ander lywige afval voortgebring word, moet toesien dat die afval ingevolge hierdie hoofstuk mee weggedoen word binne 'n redelike tydperk nadat dit ontstaan het.
- (2) Enigiemand kan tuinafval, lywige tuinafval of ander lywige afval verwyder en daarmee wegdoen.
- (3) Tuinafval, lywige tuinafval of ander lywige afval moet, nadat dit van die perseel waarop dit voortgebring is, verwyder is, mee weggedoen word op 'n terrein wat deur die Munisipaliteit as stortingsterrein vir sodanige afval aangewys is.

Die Munisipaliteit se buitengewone diens

- 9. Die Munisipaliteit verwyder, mits hy dit met sy afvalverwyderingsuitrusting kan doen, op versoek van 'n eienaar of 'n okkupeerder van 'n perseel, lywige tuinafval of ander afval van die perseel af. Alle sodanige afval moet binne 'n afstand van 3 m vanaf die grenslaap geplaas word, maar nie op die sypaadjie nie.

Aanspreeklikheid vir bouersafval

- 10. (1) Die eienaar van die perseel waarop bouersafval voortgebring word en die persoon wat betrokke is by die bedrywigheid wat sodanige afval laat ontstaan, moet sorg dat –
 - (a) binne 'n redelike tydperk nadat dit voortgebring is, met die afval weggedoen word ooreenkomstig die bepalings van artikel 12;

- (b) tot tyd en wyl met die bouersafval weggedoen word, dit asook die houters waarin dit gehou en verwyder word, op die perseel waar dit voortgebring is, gehou word.
- (2) Enigiemand kan 'n diens vir die verwydering van bouersafval lewer. Indien die Munisipaliteit so 'n diens lewer, geskied dit teen die voorgeskrewe tarief.

Houters

- 11. (1) Indien houters of ander vraghouters wat gebruik word vir die verwydering van bouersafval, lywige tuinafval of ander afval van 'n perseel af, na die Munisipaliteit se mening nie op die perseel gehou kan word nie, kan die houters of ander vraghouters, met die Munisipaliteit se skriftelike toestemming, vir die duur van die toestemming langs die straat gehou word.
- (2) Toestemming wat ingevolge subartikel (1) verleen word, is onderworpe aan die voorwaardes wat die Munisipaliteit nodig mag ag: Met dien verstande dat indien die Munisipaliteit sy toestemming verleen of weier of voorwaardes stel, die gerief en veiligheid van die publiek in ag geneem moet word.
- (3) Elke houer of ander vraghouer wat vir die verwydering van bouersafval gebruik word, moet –
 - (a) duidelik gemerk wees met die naam en adres of telefoonnommer van die persoon wat verantwoordelik is vir die houer of ander vraghouer;
 - (b) toegerus wees met kaatschevrons of kaatsers wat die hele voor- en agterkant daarvan duidelik belyn; en
 - (c) te alle tye toegemaak wees, sodat daar geen verplasing van die inhoud of 'n stofoorlas kan ontstaan nie, behalwe wanneer dit werklik met afval gevul of wanneer dit leeggemaak word.

Wegdoening van bouersafval

- 12. (1) Alle bouersafval moet, behoudens die bepalings van subartikel (2), op die Munisipaliteit se afvalstortingsterreine gestort word, nadat die storter die tarief daarvoor betaal het.
- (2) Bouersafval mag, met die Munisipaliteit se skriftelike toestemming, vir grondherwinningsdoeleindes op 'n ander plek as die Munisipaliteit se afvalstortingsterreine gestort word.
- (3) Toestemming wat ingevolge subartikel (2) verleen word, word verleen onderworpe aan die voorwaardes wat die Munisipaliteit nodig mag ag: Met dien verstande dat die Munisipaliteit –
 - (a) die openbare veiligheid;
 - (b) die omgewing van die beoogde stortingsterrein;

- (c) die geskiktheid van die gebied met inbegrip van dreineringsdaarvan;
- (d) die verwagte tye en wyse waarop afval op die terrein gestort word;
- (e) die gelykmaking van die terrein;
- (f) stofbeheer; en
- (g) enige ander tersaaklike faktore, in ag moet neem wanneer hy sy toestemming verleen of dit weier of wanneer voorwaardes gestel word.

HOOFSTUK 4

SPESIALE BEDRYFSAFVAL

Kennisgewing van die ontstaan van spesiale bedryfsafval

13. (1) Die persoon wat betrokke is by bedrywighede wat spesiale bedryfsafval voortbring, moet die Munisipaliteit verwittig waaruit dit bestaan, die hoeveelheid voortgebring, hoe dit opgeberg word en wanneer dit verwyder sal word.
- (2) Die kennisgewing waarna in subartikel (1) verwys word, moet, as die Munisipaliteit dit vereis, gestaaf word deur 'n ontleding wat deur 'n gekwalifiseerde bedryfskeikundige getuig is.
- (3) Iemand wat deur die Munisipaliteit behoorlik daartoe gemagtig is, kan behoudens die bepalings van hierdie Verordening, 'n perseel te enige redelike tyd betree ten einde vas te stel of spesiale bedryfsafval op so 'n perseel voortgebring word, om monsters te neem en om afval wat op die perseel gevind word, te toets om vas te stel waaruit dit bestaan.
- (4) Die persoon in subartikel (1) genoem, verwittig die Munisipaliteit van enige verandering in die samestelling en die hoeveelheid spesiale bedryfsafval wat van tyd tot tyd voortgebring mag word.

Opberging van spesiale bedryfsafval

14. (1) Die persoon in artikel 13(1) genoem, moet sorg dat die spesiale bedryfsafval wat op die perseel voortgebring word, ingevolge subartikel (2) op die perseel gehou en opgeberg word totdat dit ingevolge artikel 15 van die perseel verwyder word.
- (2) Spesiale bedryfsafval wat op 'n perseel opgeberg word, moet op so wyse opgeberg word dat dit nie 'n oorlas veroorsaak of die omgewing besoedel nie.
- (3) Indien spesiale bedryfsafval nie ingevolge subartikel (2) op die perseel waarop dit voortgebring is opgeberg word nie, kan die Munisipaliteit die eienaar van die perseel, en die persoon in artikel 13(1) genoem,

glas om die afval binne 'n redelike tydperk te verwyder en indien die afval nie binne die tydperk verwyder is nie, kan die Munisipaliteit dit op koste van die eienaar verwyder.

Verwydering van spesiale bedryfsafval

15. (1) Niemand mag sonder, of anders as ooreenkomstig die Munisipaliteit se skriftelike toestemming, spesiale bedryfsafval verwyder van die perseel waarop dit voortgebring word nie.
- (2) Die Munisipaliteit verleen toestemming ingevolge subartikel (1), onderworpe aan die voorwaardes wat hy nodig mag ag. Wanneer die Munisipaliteit voorwaardes stel, neem hy –
- (a) die samestelling van die spesiale bedryfsafval;
 - (b) die geskiktheid van die voertuig en die houer wat gebruik sal word;
 - (c) die plek waar die afval gestort gaan word; en
 - (d) bewys aan die Munisipaliteit van sodanige storting, in ag.
- (3) Die Munisipaliteit verleen nie ingevolge subartikel (1) toestemming nie, tensy hy oortuig is dat die persoon wat om toestemming aansoek doen, in staat is om die spesiale afval te verwyder, oor die uitrusting wat vir verwydering van die spesiale bedryfsafval nodig is beskik, en aan die voorwaardes van die Munisipaliteit kan voldoen.
- (4) Die persoon in artikel 13(1) genoem, moet die Munisipaliteit so dikwels as wat die Munisipaliteit mag bepaal, met inagneming van die inligting wat ingevolge artikel 13(1) aan die Munisipaliteit verstrekk moet word, inlig in verband met die verwydering van spesiale bedryfsafval, die identiteit van die verwyderaar, die verwyderingsdatum, die hoeveelheid en die samestelling van die spesiale afval wat verwyder word.
- (5) Indien iemand op heterdaad betrap word terwyl hy of sy die bepalings van hierdie artikel oortree, moet hy of sy met die afval op die wyse deur die Munisipaliteit bepaal, wegdoen.

HOOFSTUK 5

STORTINGSTERREINE

Gedrag by stortingsterreine

16. (1) Iemand wat 'n stortingsterrein waaroor die Munisipaliteit beheer uitoefen, vir afvalstortdoeleindes betree, moet –
- (a) die stortingsterrein slegs by die gemagtigde ingangsplek binnegaan;

- (b) al die besonderhede wat die Munisipaliteit betreffende die samestelling van die afval verlang, verstrek; en
 - (c) alle opdragte aan hom of haar in verband met toegang tot die werklike stortingsplek, die plek waar en die manier waarop die afval gestort moet word, nakom.
- (2) Niemand mag sterk drank na 'n stortingsterrein waaroor die Munisipaliteit beheer uitoefen, bring nie.
 - (3) Niemand mag 'n stortingsterrein waaroor die Munisipaliteit beheer uitoefen, binnegaan nie, behalwe met die doel om afval ingevolge hierdie Verordening mee weg te doen en dan slegs op die tye wat die Munisipaliteit van tyd tot tyd mag bepaal.

Eiendomsreg op afval

- 17. (1) Alle afval deur die Munisipaliteit verwyder en alle afval op afvalstortingsterreine waaroor die Munisipaliteit beheer uitoefen, is die eiendom van die Munisipaliteit en niemand wat nie behoorlik deur die Munisipaliteit daartoe gemagtig is nie, mag dit verwyder of hom of haar daarmee bemoei nie.
- (2) Slegs afval voortgebring op persele wat binne die regsgebied van die Munisipaliteit geleë is, mag op die Munisipaliteit se stortingsterreine mee weggedoen word.

HOOFSTUK 6

ROMMELSTROOIERY, STORTING EN VERWANTE AANGELEENTHEDE

Rommelstrooiery en storting

- 18. Niemand mag –
 - (a) afval van enige aarde in of op 'n openbare plek, leë standplaas, leë erf, stroom of waterloop gooi, laat val, stort of mors nie;
 - (b) afval in 'n straatvoor op 'n openbare plek innee nie; of
 - (c) iemand oor wie hy of sy beheer uitoefen, toelaat om enigiets in paragrawe (a) en (b) genoem, te doen nie.

Goed wat laat vaar is

- 19. (1) Enigiets, met uitsondering van 'n voertuig, wat in 'n openbare plek agtergelaat is, en wat, met inagneming van –
 - (a) die plek waar dit agtergelaat is;
 - (b) die tydperk wat dit agtergelaat is;

- (c) die aard en toestand daarvan, geag kan word as verlate, kan deur die Munisipaliteit verwyder en mee weggedoen word.
- (2) Indien die Munisipaliteit bewus is van die identiteit van die eienaar van die verlate ding, kan die Munisipaliteit die koste in verband met die verwydering en wegdoening van die ding, indien enige, van die eienaar verhaal.
- (3) By die uitleg van subartikel (1), word 'n winkeltrullie geag nie 'n voertuig te wees nie.

HOOFSTUK 7

ALGEMENE BEPALINGS

Toegang tot 'n perseel

- 20. (1) Die okkupeerder van 'n perseel moet, as die Munisipaliteit 'n afvalverwyderingsdiens lewer, aan die Munisipaliteit toegang verleen vir afhaal- en verwyderingsdoeleindes, en hy of sy moet sorg dat niks die Munisipaliteit in die lewering van sy dienste dwarsboom, fnuik of hinder nie.
- (2) As die versameling of verwydering van afval van 'n perseel na die mening van die Munisipaliteit waarskynlik skade aan die perseel of aan die Munisipaliteit se eiendom tot gevolg kan hê, of kan lei tot die besering van die afvalverwyderaars, of iemand anders, kan die Munisipaliteit as 'n voorwaarde vir die lewering van 'n afvalverwyderingsdiens aan die perseel, van die eienaar of okkupeerder vereis dat hy of sy die Munisipaliteit skriftelik vrywaar teen sodanige skade of beserings of teen 'n eis wat uit een of albei hiervan mag voortspruit.

Ophoping van afval

- 21. As enige kategorie afval wat in Hoofstuk 1 van hierdie Verordening omskryf word, op 'n perseel ophoop sodat dit 'n oorlas veroorsaak of waarskynlik 'n oorlas sal veroorsaak, kan die Munisipaliteit sodanige afval spesiaal verwyder en die eienaar is ten opsigte van sodanige spesiale verwydering aanspreeklik vir die betaling van die gelde daarvoor.

HOOFSTUK 8

GELDE EN STRAFBEPALINGS

Gelde

- 22. (1) Iemand aan wie die Munisipaliteit 'n diens ingevolge hierdie Verordening gelewer het, is behoudens andersluidende bepalings van hierdie Verordening, aanspreeklik vir die gelde wat vir sodanige diens aan die Munisipaliteit betaal moet word.

- (2) Die Munisipaliteit staak 'n diens wat gelewer word en waarvoor maandeliks gelde voorgeskryf is, slegs nadat 'n skriftelike kennisgewing van die eienaar of okkupeerder van die perseel waar die diens gelewer word, ontvang is, dat daar nie meer huis- of besigheidsafval voortgebring word nie, of as dit vir die Munisipaliteit duidelik blyk dat daar nie meer afval op die perseel voortgebring word nie.
- (3) Die maandelikse gelde is betaalbaar totdat die Munisipaliteit die kennisgewing in subartikel (2) vermeld, ontvang het, of dit vir die Munisipaliteit duidelik blyk dat daar nie meer afval op die perseel voortgebring word nie.

Strafbepaling

- 23. Enige persoon wat 'n bepaling van hierdie Verordening oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete, of by wanbetaling, met gevangenisstraf vir hoogstens 6 maande of tot beide 'n boete en sodanige gevangenisstraf.

Kort titel

- 24. Hierdie Verordening heet die Verordening op Verwydering van Afvalstowwe, 2012.

VERORDENING OP WETSTOEPASSING, 2012

Verordening No. 22, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die voorkoming van misdaad in die //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

Woordomskrywing

1. In hierdie Verordening, tensy uit die samehang anders blyk, beteken -

“motorwag” ‘n persoon wat aan ‘n ander persoon op ‘n openbare plek of op ‘n plek wat gewoonlik deur die publiek of enige deel daarvan gebruik word, ooreenkomstig ‘n reëling met so ‘n ander persoon, teen vergoeding homself of haarself beskikbaar stel vir die beskerming van voertuie, en het **“motorwagorganisasie”** ‘n ooreenstemmende betekenis;

“Munisipaliteit” die //Khara Hais munisipaliteit;

“openbare eiendom” ook ‘n brug, gebou, struktuur of vaste aanhegting wat deel uitmaak van ‘n openbare plek of wat in, op of by ‘n openbare plek voorkom of wat regtens openbare eiendom is;

“openbare plek” ook grond, ‘n park of oop ruimte, pad, straat, nagstraat of deurgang, brug, gebou of struktuur wat gewoonlik deur die publiek gebruik word, wat die eiendom van die Munisipaliteit is, of waarvan die beheer, tot die volle uitsluiting van die eienaar in die Munisipaliteit gevestig is, of waartoe die inwoners van die Munisipaliteit ‘n gemeenskaplike reg of toegang het;

“straat” ook ‘n sypaadjie; en

“wetstoepassingsbeampte” iemand wat by of kragtens die een of ander wet gemagtig word om ‘n verordening van die Munisipaliteit te polisieër of toe te pas.

Toepassing

2. **Hierdie verordenig vind aanwending of is van toepassing op die totale jurisdiksie gebied van die munisipaliteit.**

Beskadiging van openbare eiendom verbode

3. Niemand mag openbare eiendom verwyder, beskadig, ontsier, verberg of daarmee peuter nie.

Oppervlakte van strate mag nie geskend word nie

4. Behalwe in die uitvoering van sy of haar ampspligte, mag niemand die oppervlakte van ‘n straat merk, verf of op enige manier ontsier nie.

Vertoon van uithangborde, plakkaate en baniere beheer

5. (1) Niemand mag -
- (a) in, op of by 'n openbare plek; of
 - (b) op so 'n manier dat dit geredelik sigbaar is van 'n openbare plek,
- 'n uithangbord, plakkaat of banier wat onweloweglik, aanstootlik of onkuis is vertoon nie.
- (2) Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en ooreenkomstig die voorwaardes deur die Munisipaliteit bepaal, mag niemand -
- (a) op 'n openbare plek; of
 - (b) op private eiendom (uitgesonderd private eiendom wat gesoneer is vir besigheidsverwante doeleindes of industrieëlvewante doeleindes by of kragtens die een of ander wet, gidsplan, dorpsaanlegskema of titelakte) op so 'n manier dat dit geredelik sigbaar is van 'n openbare plek,
- adverteer deur die vertoon van 'n uithangbord, plakkaat of banier nie.

Aanbring van straatnommers

6. Die eienaar of okkupant van 'n beboude perseel moet die straatnommer deur die Munisipaliteit aan die perseel toegesê op 'n opvallende plek wat na die betrokke straat front aanbring, op so 'n manier dat dit geredelik leesbaar is van die straat.

Beskadiging van straatname en straatnommers verbode

7. Niemand mag -
- (a) 'n bord waarop 'n straatnaam vertoon word;
 - (b) 'n straatnommer beoog in artikel 5; of
 - (c) 'n uithangbord deur die Munisipaliteit gemagtig of opgerig,
- beskadig, ontsier, verwyder of onleesbaar maak nie.

Beheer van bedel op of vanaf openbare plekke

8. (1) Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en ooreenkomstig die voorwaardes deur die Munisipaliteit bepaal, mag niemand -

- (a) in of vanaf 'n openbare plek bedel of aalmoese insamel nie;
 - (b) van deur tot deur bedel of aalmoese insamel nie.
- (2) Voorwaardes in subartikel (1) beoog moet -
- (a) afbakening van die gebied waarbinne die persoon mag bedel of aalmoese insamel;
 - (b) tye waartydens die persoon mag bedel of aalmoese insamel;
 - (c) plekke waar die persoon nie mag bedel of aalmoese insamel nie; en
 - (d) die tydperk (wat nie langer as een jaar mag wees nie) waarvoor die toestemming verleen word, insluit, maar is nie daartoe beperk nie.
- (3) Iemand wat bedel of aalmoese insamel ooreenkomstig 'n geskrewe toestemming in subartikel (1) beoog, moet die toestemming in sy of haar besit hê en dit op versoek toon aan -
- (a) iemand wat deur daardie persoon genader word;
 - (b) enigiemand met 'n klaarblyklike belang in sy of haar optrede; of
 - (c) 'n wetstoepassingsbeampte.

Beheer oor motorwagte

9. (1) Niemand tree as 'n motorwag op nie tensy –
- (a) hy of sy geregistreer is as 'n sekuriteitsdiensverskaffer ingevolge die Wet op die Regulering van die Private Sekuriteitsbedryf, 2001 (Wet No. 56 van 2001); en
 - (b) hy of sy in diens is van 'n motorwagorganisasie en in die uitvoering van sy of haar pligte en onder die beheer van daardie organisasie optree.
- (2) 'n Motorwagorganisasie lewer nie 'n motorwagdiens nie tensy die organisasie -
- (a) vooraf die skriftelike toestemming van die Munisipaliteit verkry het en optree ooreenkomstig die voorwaardes in die toestemming aangedui;
 - (b) 'n "sekuriteitsbesigheid" is soos omskryf in die Wet op die Regulering van die Private Sekuriteitsbedryf, 2001 en voldoen aan die bepalings van artikel 20(2) van die Wet;
 - (c) toesien dat enige van sy werknemers wat diens as 'n motorwag lewer -

- (i) te alle tye behoorlik geregistreer is as 'n sekuriteitsdiensverskaffer ingevolge die Wet op die Regulering van die Private Sekuriteitsbedryf, 2001; en
 - (ii) voldoen aan die bepalings van die gedragskode vir sekuriteitsdiensverskaffers bedoel in artikel 28 van die Wet op die Regulering van die Private Sekuriteitsbedryf, 2001.
- (3) Voorwaardes in subartikel (2)(a) beoog moet -
 - (a) afbakening van die gebied waarbinne die motorwagorganisasie 'n motorwagdiens mag lewer;
 - (b) tye waartydens die motorwagorganisasie 'n motorwagdiens mag lewer;
 - (c) plekke waar die motorwagorganisasie nie 'n motorwagdiens mag lewer nie; en
 - (d) die tydperk (wat nie langer as een jaar mag wees nie) waarvoor die toestemming verleen word,insluit, maar is nie daartoe beperk nie.

Verbode handeling met betrekking tot openbare plekke

- 10. (1) Niemand mag in, op of by 'n openbare plek enige voorwerp of stof -
 - (a) wat die sindelikheid van die openbare plek mag belemmer; of
 - (b) wat 'n steurnis of gevaar vir enige mens, dier of voertuig wat die openbare plek gebruik mag veroorsaak,agterlaat, mors, laat val of neersit nie.
- (2) Niemand mag in, op of by 'n openbare plek spoeg, urineer of ontlas nie.
- (3) Niemand mag in, op of by 'n openbare plek dronk wees nie.

Inaseming, verskaffing of wegdoening van sekere stowwe verbode

- 11. (1) Behoudens die Wet op Dwelmmiddels en Dwelmsmokkelary, 1992 (Wet No. 140 van 1992), mag niemand die dampe van gom, 'n hegmiddel of vlugtige stof wat 'n bedwelmende of hallusinerende uitwerking het, inasem nie.
- (2) Niemand doen weg met die houer van 'n stof in subartikel (1) bedoel -
 - (a) deur middel van die munisipale vullisverwyderingstelsel nie; of
 - (b) deur dit in, op of by 'n openbare plek te los nie.

- (3) Behoudens die Wet op Dwelmmiddels en Dwelmsmokkelary, 1992, verskaf niemand, teen betaling of andersins, 'n stof in subartikel (1) bedoel aan enigiemand indien dit redelikerwys duidelik is dat die stof verkry word met die doel om daardie subartikel te oortree nie.

Storting van vullis, agterlaat of ophoping van sekere voorwerpe of stowwe in openbare plekke verbode

12. (1) Niemand stort, vergaar, of laat enige tuinvullis, motorwrak of onderdeel, bourommel, vullis of ander afval agter -
- (a) in, op of by 'n openbare plek nie;
- (b) behalwe op 'n plek deur die Munisipaliteit vir storting toegewys nie.
- (2) Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en ooreenkomstig enige voorwaarde deur die Munisipaliteit bepaal, plaas niemand, of laat toe dat iemand 'n voorwerp of stof in subartikel (1) bedoel vanaf 'n perseel waarvan die persoon die eienaar of okkupeerder is in, op of by 'n openbare plek plaas nie.

Verbode handeling met betrekking tot bome in openbare plekke

13. (1) Niemand mag -
- (a) 'n boom in 'n openbare plek breek of beskadig nie; of
- (b) so 'n boom merk of verf nie.
- (2) Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit, mag niemand -
- (a) 'n advertensie op 'n boom in 'n openbare plek vertoon nie;
- (b) 'n boom in 'n openbare plek afknot, top, snoei, afsaag of verwyder nie.

Vergader of versperring van strate verbode

14. Behoudens die Wet op die Reëling van Byeenkomste, 1993 (Wet No. 205 van 1993), mag niemand op só 'n manier in 'n straat vergader, sit, lê of stap, dat 'n versperring van die verkeer veroorsaak word of dat enigiemand anders wat die straat gebruik gestamp of verontref word nie.

Verbodsbepalings met betrekking tot plekke van aanbidding

15. (1) Niemand mag onmiddellik voor, gedurende of na die samekoms, sonder goeie rede, in die onmiddellike nabyheid van 'n plek van aanbidding draal nie.
- (2) Niemand mag 'n lidmaat van 'n godsdienstige groep wat 'n samekoms bywoon of wat op pad is na of vertrek vanaf 'n plek van aanbidding treiter, hinder of vertraag nie.

Oorlas verbode

16. (1) Niemand mag in, op of by 'n openbare plek -
- (a) onweloweglike, aanstootlike of onkuise taal gebruik nie.
 - (b) rommel of vullis aan die brand steek of verbrand nie;
 - (c) enigiets wat 'n aanstootlike rook afgee verbrand nie;
 - (d) 'n aanstootlike reuk veroorsaak nie;
 - (e) baklei, iemand met geweld dreig of ander mense versteur deur te skree of te argumenteer nie;
 - (f) buitensporige geraas veroorsaak deur -
 - (i) te sing nie;
 - (ii) musiekinstrumente te bespeel nie;
 - (iii) 'n engin te laat loop nie;
 - (iv) die gebruik van 'n luidspreker, radio, televisie of soortgelyke toestel nie; of
 - (v) dit op enige ander manier te maak nie.
- (2) Niemand mag in, op of by 'n privaat perseel of privaat reserwes -
- (a) rommel of vullis aan die brand steek of verbrand nie;
 - (b) enigiets wat 'n aanstootlike rook afgee verbrand nie;
 - (c) 'n aanstootlike reuk veroorsaak nie;
 - (d) buitensporige geraas veroorsaak deur -
 - (i) te sing nie; of
 - (ii) 'n musiekinstrument, radio of soortgelyke toestel uitermate hard of op sò 'n manier te speel dat dit wesenlike inbreuk op die gewone gemak, gerief, vrede of stilte van mense in die omgewing maak nie.

Rusverstoring verbode

17. (1) Niemand mag die rus in 'n woongebied versteur deur buitensporige geraas te maak of deur luidrugtig te baklei, te skree of te argumenteer nie.

- (2) Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en ooreenkomstig enige voorwaarde wat die Munisipaliteit mag bepaal, mag niemand 'n klapper of enige ander vuurwerk wat 'n harde geraas maak afvuur nie.
- (3) Die bepalings van subartikel (1) word nie sò uitgelê dat dit geraas afkomstig van 'n *bona fide* kulturele- of godsdienstige saamtrek verbied nie.

Beheer van adverteer met klankversterkers

- 18. Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit en ooreenkomstig enige voorwaarde wat die Munisipaliteit mag bepaal, mag niemand deur die gebruik van 'n klankversterker op 'n besigheidsperseel en op 'n manier dat dit van 'n openbare plek gehoor kan word -
 - (a) musiek speel nie; of
 - (b) 'n mikrofoon of opname gebruik om enige lid van die publiek uit te nooi om die perseel binne te gaan of daar besigheid te doen nie.

Beheer oor werk bedel

- 19. Behalwe in 'n gebied deur die Munisipaliteit toegewys en gedurende tye deur die Munisipaliteit bepaal, mag niemand in of vanaf 'n openbare plek -
 - (a) werk bedel nie; of
 - (b) op enige manier aan 'n lid van die publiek sy of haar bereidwilligheid om teen vergoeding werk te doen of 'n taak te verrig te kenne gee nie.

Beheer oor vertoon van onweloweglike beeldmateriaal

- 20. (1) Uitgesonderd in 'n aparte private lokaal, waartoe toegang alleen verkry kan word deur 'n deur waarop duidelik in drukskrif die woorde "Toegang slegs vir persone van 18 jaar en ouer" aangebring is en wat geleë is binne die betrokke sakeperseel, stal niemand wat sake doen in -
 - (a) die verkoop, verhuring of vertoning van films; of
 - (b) die verkoop van publikasies,

'n film of publikasie uit waarvan die houer of buiteblad, na gelang van die geval, 'n tekening, prent, illustrasie, skildery, foto, beeld of kombinasie daarvan bevat wat seksuele gedrag uitbeeld nie.
- (2) Vir die doeleindes van subartikel (1) beteken -
 - "film" -
 - (a) enige reeks visuele beelde wat op enige stof, hetsy 'n film, magnetiese band, skyf of ander materiaal, opgeneem is op so

'n wyse dat daardie beelde deur gebruikmaking van daardie stof as 'n bewegende prent gesien kan word;

- (b) die klankbaan verbonde aan en 'n vertoonde illustrasie wat betrekking het op 'n film soos in paragraaf (a) omskryf;
- (c) 'n prent wat bestem is om deur middel van 'n meganiese, elektroniese of enige ander toestel vertoon te word;

“publikasie” –

- (a) 'n koerant, boek, tydskrif, pamflet, aanplakbiljet of ander drukwerk;
- (b) 'n geskrif of tikwerk wat op enige wyse gedupliseer is;
- (c) 'n tekening, prent, illustrasie of skildery;
- (d) 'n afdruk, foto, gravure of litografie;
- (e) 'n plaat, magnetiese band, klankbaan, behalwe 'n klankbaan verbonde aan 'n rolprent, of ander voorwerp waarin of waarop klank vir weergawe opgeneem is;
- (f) rekenaarprogrammatuur wat nie 'n film is nie;
- (g) die omslag of verpakking van 'n film;
- (h) 'n afbeelding, kerfwerk, standbeeld of model;
- (i) 'n boodskap of mededeling, met inbegrip van 'n visuele aanbieding wat op 'n verspreide netwerk geplaas word, waarby inbegrepe is, maar nie beperk is nie tot, die Internet; en

“seksuele gedrag” die vertoon van 'n geslagsorgaan, masturbasie, geslagsverkeer, wat anale geslagsverkeer insluit, die streling, of aanraking met enige voorwerp, van 'n geslagsorgaan, die penetrasie van 'n vagina of 'n anus met enige voorwerp, mondelinge genitale kontak, of mondelinge anale kontak.

- (3) Die bepalinge van subartikel (1) is nie van toepassing op iemand bedoel in artikel 24(1) van die Wet op Films en Publikasies, 1996 (Wet No. 65 van 1996), wat die houer is van 'n lisensie om die besigheid van volwasse persele te bedryf, terwyl so iemand op sodanige persele besigheid doen nie.

Parkering van swaar voertuie, sleepwaens of karavane

21. Niemand parkeer –

- (a) 'n voertuig met 'n bruto massa van meer as 9000 kg, of 'n sleepwa met 'n bruto massa van meer as 1000 kg, vir langer as 2 uur; of
- (b) 'n karavaan vir langer as 24 uur, in 'n straat nie.

Verspreiding van strooibiljette gereguleer

22. Behalwe met die voorafverkreë skriftelike toestemming van die Munisipaliteit, mag niemand –
- (a) 'n strooibiljet of soortgelyke advertensiestuk in of op enige voertuig wat in 'n openbare plek geparkeer is plaas of laat plaas nie; of
 - (b) in of op 'n openbare plek aan enigiemand 'n strooibiljet of soortgelyke advertensiestuk uitdeel of laat uitdeel nie.

Strafbepaling

23. (1) Iemand wat 'n bepaling van hierdie Verordening of 'n vereiste of voorwaarde daarkragtens oortree of versuim om daaraan te voldoen, is aan 'n misdryf skuldig.
- (2) Iemand wat skuldig bevind word aan 'n misdryf ingevolge subartikel (1) is strafbaar met 'n boete of met gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

Kort titel

24. Hierdie Verordening heet die Verordening op Wetstoepassing, 2012.

VERORDENING OP DIE BEHEER VAN OOR DIE BARBIER, HAARKAPPERS, SKOONHEIDSDISKUNDIGES, LYFPREMIERS EN TATOEËRERS, 2012

Verordening No. 23, 2012

VERORDENING

Om voorsiening te maak vir die beheer oor die Barbier, Haarkappers, Skoonheidsdeskundiges, Lyfpriemers en Tatoeërs //Khara Hais munisipaliteit; en vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die //Khara Hais munisipaliteit, soos volg:-

1. Definisies

“afval” enige stof of afvalmateriaal voortspruitend uit die gebruik van enige grond of perseel, uitgesluit gevaarlike afval en gesondheidsorgafval;

“barbier, haarkapper, skoonheidskundige, lyfpriemer of tatoeëer” ’n persoon wat sake bedryf as barbier, haarkapper, skoonheidskundige, lyfpriemer of tatoeëer in ’n salon of ander plek, welke besigheid enige een of meer van die volgende of soortgelyke dienste of aktiwiteite, of ’n kombinasie daarvan, behels, wat toegepas word op die manlike of vroulike menslike liggaam:

- (a) sny, skeer, skroei, vorming, sjampoenering, skoonmaak, kondisionering, behandeling, chemiese herformasie (soos maar nie beperk nie tot permanente krulling) verslapping, reguitmaking en kleuring (soos maar nie beperk nie tot tint, verkleuring, kleuring, hetsy deur permanente of semi-permanente wyse, en met insluiting van die gebruik van kleurspoeling, sjampoos, jels of mousse, en ligmaking by wyse van tint, verbleiking, ligstrepe of ligstreeptinte of kleurskakerings) van die hare op die menslike kop;
- (b) anders as ’n proses soos beoog by paragraaf (a), verwydering van hare by wyse van, maar nie beperk nie, tot waks, chemiese mengsels (soos maar nie beperk nie tot ontharingsmiddels), elektriese of meganiese wyses, hetsy hitte of ’n toestel of apparaat wat gebruik word in enige van hierdie aktiwiteite;
- (c) behandeling van hare by wyse van ’n trigologiese proses of metode;
- (d) natuurlike of kunsmatige haartoewegings aan hare by wyse van, maar nie beperk nie tot ’n verlenging, baardverwerking, of ’n pruik;
- (e) vorming, skeer, pluk, behandeling of tint van ’n wenkbrou of ooghare of aanwending van ’n kunsmatige wenkbrou of ooghare;
- (f) versorg van die gesig, ingesluit, maar nie beperk nie tot, die aanwending van skoonheidsmiddels;

- (g) toepassing van naeltechnologie, soos, maar nie beperk nie tot, handversorging, voetversorging, of aanwending van vals naels of verlengings;
- (h) prieming van die vel ("lyfprieming") of tatoëering;
- (i) massering;
- (j) verbronsing soos by wyse van, maar nie beperk nie tot, ultravioletbestraling; en
- (k) kontoering, soos, maar nie beperk nie tot, verslanking;

"drinkbare water" water wat aan SANS 241 voldoen;

"perseel" enige gebou, struktuur of tent tesame met die grond waarop dit geleë is en die aangrensende grond in verband waarmee dit gebruik word, en sluit in enige grond sonder enige gebou, struktuur of tent en enige voertuig, vervoermiddel of skip;

"persoon" 'n natuurlike en regspersoon, insluitend maar nie beperk nie tot, 'n assosiasie van persone, 'n vennootskap en 'n maatskappy;

"salon" 'n plek waar enige een of meer van die dienste of aktiwiteite beoog in die definisie van barbier, haarkapper, skoonheidskundige, lyfpriemer of tatoëerder normaalweg bedryf word;

2. **Gesondheidsvereistes**

- 2.1 Geen persoon mag die perseel van 'n salon vir enige ander doel as vir die bedryf van 'n besigheid as barbier, haarkapper, skoonheidskundige, lyfpriemer of tatoëerder gebruik nie.
- 2.2 'n Persoon wat 'n besigheid as barbier, haarkapper, skoonheidskundige, lyfpriemer of tatoëerder in 'n salon of ander plek bedryf, moet —
 - (a) 'n toestel of ander meganisme in die salon installeer of beskikbaar hê om 'n instrument wat in kontak was met menslike vel, hare of liggaamlike vloeistof soos, maar nie beperk nie tot bloed, te steriliseer of te ontsmet;
 - (b) verseker dat slegs professionele tatoëerings- en lyfpriemingsmasjiene wat op so 'n wyse ontwerp en aanmekaar gesit is om besmetting van steriele naaldstelle te voorkom, gebruik word vir die toepassing van permanente tatoëermerke of lyfprieming, en alle buise en naalde moet in enkeldiens-, steriele, geseëld stoomgesteriliseerde sakke geberg word wat in die teenwoordigheid van die kliënt oopgemaak moet word;

- (c) na elke gebruik van 'n lem, skeermes, skêr, kam, borsel, roller, naelvyl, knipper of ander instrument wat op menslike hare, naels of vel aangewend is, wegdoen met wegdoenbare instrumente, of herbruikbare instrumente ontsmet deur gebruik te maak van 'n toepaslikeontsmettingsmiddel;
- (d) nuwe wegdoenbare rubber- of nitriële ondersoekhandskoene vir die duur van 'n prosedure dra waar hy of sy hare implant, vel priem of tatoeëer, of 'n chemiese of chemiese bestanddeel tydens 'n aktiwiteit gebruik;
- (e) sy of haar hande ontsmet voor en nadat 'n diens aan 'n kliënt gelewer is;
- (f) direk na behandeling van 'n kliënt, 'n oppervlak wat met liggaamsvloeistof besmet is, skoonmaak en ontsmet;
- (g) wegdoen met enige wegdoenbare handskoen of ander wegdoenbare materiaal na elke gebruik;
- (h) ten minste een maal per dag alle kledingstukke soos voorskote en kappies, alle oppervlaktes soos, maar nie beperk nie tot mure, vloere, toonbanke en stoele, met 'n ontsmettingsmiddel was;
- (i) op 'n goedgekeurde wyse wegdoen met alle skerp instrumente, bebloed en andersins besmet, wegdoenbare handdoeke en papier ooreenkomstig artikel 27;
- (j) skerp instrumente soos, maar nie beperk nie tot 'n skeermes, lem of naald in afsonderlike houers stoor ooreenkomstig artikel 27;
- (k) na elke gebruik, alle oppervlakke en handdoeke was en skoonmaak;
- (l) oor die algemeen die perseel, gereedskap, toerusting en kledingstukke te alle tye in 'n higiëniese toestand hou;
- (m) na elke dienslewering afval soos, maar nie beperk nie tot, haarknipsels en handdoekpapier, versamel en sodanige afval stoor of wegdoen ooreenkomstig bestespraktykmetodes;
- (n) verseker dat geen dier, uitgesluit 'n gidshond wat 'n blinde persoon vergesel, die perseel binnekom nie; en
- (o) sy of haar werknemers van beskermde klere voorsien, enige persoon wat op die perseel werk oplei, en verseker dat werknemers aan die bepalings van hierdie Verordening voldoen.

2.3 'n Persoon wat 'n bepaling van subartikel 2.1 of 2.2 oortree, begaan 'n misdryf.

3. Vereistes met betrekking tot persele

3.1 'n Persoon wat 'n besigheid as barbier, haarkapper, skoonheidskundige, lyfpriemer of tatoeëerder in 'n salon of ander plek bedryf, moet verseker dat die perseel aan die volgende voldoen:

- (a) wasbakke met voldoende lopende warm en koue drinkbare water moet beskikbaar wees vir die was van hare en hande;
- (b) beligting, ventilasie, water en toiletgeriewe soos voorgeskryf in die Wet op Nasionale Bouregulasies en Boustandaarde, 1977 (Wet 103 van 1977), moet voorsien word;
- (c) rakke, toonbanke, tafelblaaie en ander vaste voorwerpe waarop instrumente geplaas word, moet gebou wees van ondeurdringbare materiaal wat maklik skoongemaak kan word;
- (d) voldoende fasiliteite vir die was van klere, instrumente en toebehore moet voorsien word;
- (e) fasiliteite vir die wegdoen van afvalwater moet voorsien word; en
- (f) die mure en vloere moet gebou wees van materiaal wat maklik skoongemaak kan word.

3.2 Indien die eienaar, okkupeerder of persoon in beheer van die perseel waarop die besigheid bedryf word, nie aan die vereistes van die bepaling van subartikel (1) voldoen nie, word 'n misdryf gepleeg.

4. Strafbepaling

Enige persoon wat enige van die voorafgaande artikels oortree of weier om gehoor te gee aan 'n bevel wat wettig daarkragtens gegee is, is aan 'n misdryf skuldig en by skuldigbevinding strafbaar met 'n boete of gevangenisstraf van hoogstens een jaar, of met beide 'n boete en met daardie gevangenisstraf.

5. Kort titel

Hierdie verordening heet die verordening oor die Barbier, Haarkappers, Skoonheidsdeskundiges, Lyfpriemers en Tatoeëerders, 2012.

Printed by and obtainable from the Government Printer, Bosman Street, Private Bag X85, Pretoria, 0001. Tel: (012) 334-4507, 334-4511, 334-4509, 334-4515
Also available at the **Northern Cape Provincial Legislature, Private Bag X5066, Nobengula Extension, Kimberley, 8301.**

Tel. (direct line): (053) 839-8073. Fax: (053) 839-8094

Gedruk deur en verkrygbaar by die Staatsdrukker, Bosmanstraat, Privaat Sak X85, Pretoria, 0001. Tel: (012) 334-4507, 334-4511, 334-4509, 334-4515
Ook verkrygbaar by die **Noord-Kaap Provinsiale Wetgewer, Privaatsak X5066, Nobengula-uitbreiding, Kimberley, 8301.**

Tel. (direkte lyn): (053) 839-8073. Faks: (053) 839-8094